జగజ్జ్యోతి

ప్రథమ సంపుటము

గ్రంథకర్త:

హరికథాపితామహ:

శ్రీమదజ్ఝాడాదిభట్ల నారాయణదాసు గారు

ప్రకాశకులు:

శ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాస అముద్రితగ్రంథముల

ప్రచురణసంఘము

ప్రథమముద్రణము
1000 ప్రతులు

శ్రీ కొండపల్లి ముద్రాశాల,
రాజమండ్రి.

శ్రీ ఆదిభట నారాయణదాసుగారు

ప్రథమము
1000 ప్రత

విజ్ఞాపన

బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు హరికథాపితామహుఁడని అందఱకును విదితమే. వారికి సంగీతములో నెట్టి ప్రావీణ్యము కలదో, సాహిత్యములోఁ గూడ, అట్టి ప్రావీణ్యమే కలదని చాలమందికి తెలియదు. కవి హృదయము కవియే యెఱుఁగునన్నట్లు, తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవులు నారాయణదాసుగారిని గురించి యీ తీరుగా వర్ణించినారు.

మ. అల నారాయణుఁ డప్డు కృష్ణుఁ డయి గే♦యమ్మందు సంతోషముం
గొలిపెం గాని కవిత్వమందుఁ గొలుపన్♦గాం తేనియు న్నోఁచుఁకోఁ
డల లోపమ్మును దీర్చుకోఁ దలఁచి కా♦దా యిట్టి రూపమ్ముతో
నిల నారాయణదాస నామమున ని♦ట్లేపారె నాఁ జెల్లదే.

నారాయణదాసుగారికి సంగీత సాహిత్యములలో గొప్ప ప్రావీణ్యము ఉండుట వలననే వారు స్వయముగా యక్షగానముల రచించి, ఏ యే రసమును వ్యక్తమొనర్చుటకే యే కృతు లుండవలెనో ఏ యే రసానుభూతి కే యే రాగతాళము లనుకూలముగ నుండునో, ఆరీతిని హరి కథలను చెప్పుటవలననే–నారాయణదాసుగారికి సరియగు వ్యక్తి 'నభూతో నభవిష్యతి' అని శతావధానులు చెప్పినారు. వారు రచించిన యక్షగానములలో ననన్యభక్తి అంతర్లీనమై యున్నది.

అవధాన శిరోమణి, మహామహోపాధ్యాయ, మధ్వ శ్రీ కాశీకృష్ణాచారిగారు నారాయణదాసుగారిని గురించి యిట్లుచెప్పినారు.

ఉ. హాయనిపించునాట, యహహాయనిపించును బాట, తేనె సో
నాయనిపించుమాట, వహవాయనిపించును దేటకైత వ
హ్వాయనిపించు, నో హరి కథామృతసాగర ! యాదిభట్ల నా
రాయణదాస ! నీకడ సమస్తము నన్వయమయ్యె నద్దిరా.

నారాయణదాసుగారు రచించిన యక్ష గానములు ఇతర

కును వ్రాయఁబడినవే కావు. నారాయణదాసుగారు బాహ్యముగా భోగిగను, సుఖలాలసుఁడుగను కాన్పించినను మానసికముగా జనకుఁడు త్యాగరాజువలెనే జీవన్ముక్తుఁ డనుటకు సందేహము లేదు. త్యాగరాజు కృతులలో భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యములు లీనమై యుండునట్లు నారాయణదాసుగారి రచనలన్నియు గంభీరమైన వేదాంతభావములతో నిండియున్నవి. విజయనగర సంస్థానాస్థాన కవీశ్వరులు శ్రీ భోగరాజు నారాయణమూర్తిగారు నారాయణదాసుగారి నీరీతిగా స్తుతించినారు.

గీ. నీవు సూతమహర్షివై ♦ నిఖిల హరి క
థా విశేషంబులను జెప్పి ♦ తనరు కతన
నైమిశారణ్యమయ్యె నం ♦ ధ్ర ప్రదేశ
మాంధ్ర దేశీయులును ♦ శౌనకాదులైరి
దాస కవిచంద్ర! కడు ధన్య ♦ తముఁడ వీవు.

నారాయణదాసుగారికి చిన్ననాఁటనుండియు వేదాంతములో నెట్టి యభిరుచి కలదో, వారు రచించిన 'బాటసారి' వలన గ్రహింపవచ్చును. వారు 'బాటసారి' యను నీ గ్రంథమును యిరువదినాలుగేండ్ల వయసున రచించినారు. తరువాత వారికి హరి కథలయందు అభిరుచి కలిగి, అందు కనుకూలమయిన యక్షగానములు రచించుటయందే చాలకాలము నిమగ్నులైయుండిరి. కాని, వారికి చతుష్షష్టికళలయందును పరిపూర్ణత్వమును సంపాదింపవలెనని దీక్షయుండుటవలన సకలవేదములు, సకల పురాణములు పఠించి సర్వపురాణ సారమను ఒక మహాగ్రంథమును రచించుటకు ప్రారంభించిరి. ఆయుర్వేదములోఁ గూడ అసమానమగు ప్రజ్ఞను సంపాదించి ఒక గ్రంథము రచించిరి. వీటితోఁ దనివి తీరక, వారికి వేదాంతములోఁ గల అసమాన ప్రజ్ఞను వ్యక్తమొనర్చుటకు "జగజ్జ్యోతి" అను పేరుతో నొక ప్రకరణ గ్రంథము వ్రాయుటకు 1922 సంవత్సమున ప్రారంభించిరి. అప్పటప్పట,

HARIKADHA PITAMAHA

ADIBHATLA NARAYANADAS'S UNPRINTED WORKS PUBLICATION COMMITTEE.

PRESIDENT :

Sri Poosapati Lakshmi Narasimha Raju.
President, Co-operative Central Bank, Vizianagaram.

SECRETARY :

Sri Vasantarao Brahmaji Rao
Advocate, Vizianagaram.

JOINT SECRETARY :

Sri Kandregula Suryanarayanamurty,
Advocate, Vizianagaram.

MEMBERS :

Sri Pemmaraju Venkatarao, M.L.C.
Secretary, Andhra Pradesh Congress Committee.

Sri Vasantarao, Venkata Rao, M.Sc.,
Principal, M. R. College, Vizianagaram.

Sri Kandala Subrahmanyam, B.A., LL.B., Ex M.P.

Dr. Sri B. V. Sanjeeva Rao, M.B., B.S.
Sahitya Kala Prapurna, Ubhayabhasha Praveena.

Sri Pantula Lakshminarayana Sastry.

Sri Bhattam Sreeramamurty, M.L.A.

Sri K. V. S. Padmanabha Raju, M.L.A.
Sangeeta Sahitya Vidwan.

Sri Peri Narasimham.

Sri Neti Lakshminarayana Bhagavatulu, Vijayawada.

CONVENER :

Sri Upadhyayula Appalanarasaiah.

The District Educational Officer, Visakhapatnam.
Nominated by the Government.

విషయానుక్రమణిక

మొదటి ప్రకాశము

రెండవ ప్రకాశము

మూఁడవ ప్రకాశము

నాలుగవ ప్రకాశము

వంశావళి

కం. మునులం దెల్లవిధంబుల
   మొనగాఁడు గడింపరాని మూఁకలతో వ
   చ్చిన శ్రీరామున్వీందునఁ
   దనుపు భరద్వాజఋషికి దండం బిడెదన్.

సీ. మూఁడువేలేండ్లకు మున్ను సౌరాష్ట్ర వి
   ప్రులు మ్లేచ్ఛసంపర్కమునకు నోసి
   సాగిరి చోళదేశమున కవ్వారిలోఁ
   బదుమూఁడుగోత్రము ల్బయలుదేఱి
   వేయివత్సరములవెన్క గోదావరీ
   తీరముఁ జేరె నత్తిగలయందు
   పేరూరునుండి పిల్పించె నెన్నికఁ జేసి
   జయపురేశుండు కృష్ణప్రభుండు
   రెండువందల యేఁబదియేండ్లక్రింద
   బహు తపఃప్రభావున్ భరద్వాజగోత్రు
   సత్కుటుంబి నఖిలవేదశాస్త్రనిపుణు
   నాదిభట్టనాము మదన్వయాద్యపురుషు.

గీ. అఘము తెగఁగొట్టు దపమున కొటపట్టు
   నీతిఁ గనిపెట్టుఁ బులికైన మాటిఁగట్టు
   ప్రేమమిన్నట్టు నీవికివేల్పు జెట్టు
   వైదికుల తుదిమెట్టు మా యాదిభట్టు.

మ. గురుఁడున్ శుక్రుఁడు దారగేహములలోఁ గొల్వుండ నుద్దీప్తుఁడై
   హరిణాంకాత్మజుఁ డాడుచు న్మఖికి స్వాయత్తస్థితినొప్పందఁగా

నరవిందాప్తుఁడు హర్షమంద శని భాగ్యంబేలుచున్ సౌమ్యునిఀ
శరణొందఀ జనియించె మంగళవిరాజన్మోవి లగ్నంబునఀ.

కం. దేవతల శంకరుండున్
క్ష్మావల్లభులందు రామచంద్రుఁడు పేరూర్
ద్రావిడుల నాదిభట్టు ప్ర
భావంబున నెదురులేనివారలు జగతిఀ.

శా. మారాకారుఁడు వేదశాస్త్రనిధి బ్రహ్మజ్ఞాని మాయాదిభ
ట్టారాజేంద్రుఁడు సత్కరింపఁగ మహాయజ్ఞంబులన్ జేయుచున్
దారాపత్య సమన్వితుండయి జగత్సన్మానితాచార్యుఁడై
పేరెక్కెన్గడుభక్తిమై నతనితోఁ బృథ్వీశ్వరుం డిట్లనెన్.

శా. దేవా నీవు సమస్తమంత్రముల సిద్ధింబొందినావంచు నీ
సేవన్ జేయ నభీష్టమబ్బుననుచు న్జెప్పెన్ మహాత్ముం డొకం
డే వేఁటాడు వనాంతరంబున భవద్వృత్తాంత మెర్గించి నిన్
న్నే పిల్పించితిఁ గోరి కావున దయన్వీక్షించి రక్షించుమమా.

కం. పితల ఋణముఁ దీర్పఁగ సం
తతికల్గెడి వెరవుఁ జూపు దయతో భూదే
వతల కసాధ్యం బెయ్యది
వెతఁ దొలఁగించుము మహాత్మ వేఁడెద నిన్నున్.

ఉ. కాలము మళ్లుచుండె ననఘా కులదీపకుఁడౌ తనూభవున్
మాలిమితోడ ముద్దిడుట మాత్రమ నా కిఁక నున్నకోర్కె యీ
లాలస మీవు తీర్చునెడ రాజ్యములో సగ బాలొసంగి భూ
పాలు నొనర్తు నీ సుతుని దావక గోత్రమె నే వహించెదఀ.

గీ. అనఁగఁ జిఱునవ్వునం బల్కె నాదిభట్టు
ధృతి యెసఁగ రఘునాధ కృష్ణదేవుతోడఁ
దపముగావించి యొక్కవత్సరములోనఁ
బుత్రు నీ కలరింతు గాయత్రి సాక్షి.

చ. అని తన యెన్మిదేండ్ల సుతు నా ధరణీశున కప్పగించి భా
ర్యను దన వెంటవేసికొని యగ్రేదసంబున కాదిభట్టు; నం
దన దశకార్థముం గను ముదంబునఁ గాంచి చిరంబు రాజ్యముం
బొనరిచి కాన కేగె నబుణుండయి రాజును లోకులౌననన్.

తరువోజ

ఆదిభట్టాత్మజుఁ డా హయగ్రీవుఁ డర్థ రాజ్యంబున కధిపతియగుచు
వైదిక లౌకిక వైభవంబలరఁ బ్రథితనందాపురిం బాలించు చఖిల
వేదవేత్తలను రప్పించి గ్రామముల నెలయించి శాస్త్రవశీకరుం డగుచు
భూదేవతలె మానవుల మిన్నలంచు భువనంబులన్నియుం బొగడ రాజిల్లె.

సీ. పెడఁద ఫాలంబునఁ దడియారెడు విభూతి
నెలవంకలోన గందలరురీతి
కంఠమం దొంటి మొగంబు రుద్రాక్షము
హరు గళమున హాలాహలము మాడ్కి
ధనుప్రాని రణరంగమున శత్రులం బాఱఁ
దోలుచు నభినవ ద్రోణు డీవి
వేదవేదాంగము ల్వివరించు తఱి నర
స్వతి మగరూపునం బరఁగు చెల్వు
భూసుర క్షత్ర తేజము ల్మూర్తిఁ గొన్న
పోలుపు వెలయించి జనము లబ్బురము వడఁగ
క్షితిని బాలించి రఘునాథ కృష్ణదేవు
దొడ్డకొడుకగు రామచంద్రుడు కనెనిటు.

ఉ. ఏలుము నీవె రాజ్య మిది యెల్ల మహాత్ముండ రామచంద్ర! యేం
యేలిక మాటఁ బట్టి యిటు లీకొనినాఁడను, బ్రహ్మగాఁడ నా
కేల నృపాల ధర్మ మింక నేగెద నందపురాగ్రహార వి
ప్రాళిగతిం బిర్యాణ మెడయన్నమకట్టి గృహస్థు నయ్యెదన్.

చ. అన విని రామచంద్రుఁ డనఘా! పితృతుల్యుఁడ విచ్చువచ్చు న
ట్లానరుచు మీవు నీకరుణ యుంచుము నాపయి రాజచిహ్నము
ల్దనర యథేచ్ఛనుండు మన దబ్బున నంద పురాగ్రహార పం
క్తిని వసియింప నేగె హయగ్రీవుఁడు బ్రాహ్మణచక్రవర్తియై.

సీ. బంగరుచాయ మాన్పల్లకి నూర్చుండి
తూర్యధ్వనులు మీఱఁ దూర్పుదెసకు
నందపురమునుండి నలువట్లఁ గొంచదో
రల్ బ్రాహ్మణులు గొల్వరయముతోడ
వెడలి పొట్టంగిలో విడిసి యాపయిఁ దాడి
వలసను మక్కువన్గడచి సీత
నగరముఁన్దాటి స్వర్ణముఖీనదీతటి
నజ్జాడ యనునూర నధివసించి
ద్రావిడాష్టాదశాగ్రహార ప్రభువయి
యజ్ఞముల్ గృహమేధియై యాచరించె
యబ్బయను పుత్రుఁగని నాకమరిగెఁ బత్ని
ప్రేమననుగమింపఁగ హయగ్రీవచయని.

ఉ. అబ్బయసోమయాజి సుతులారసు లిద్దఱు వేంకటేశ వీ
రబ్బలు, వేంకటేశ్వరుఁడు యజ్వయు లౌకికుఁడన్నదాత, వీ
రబ్బఁడు పండితాగ్రణి యుదారుఁడు సత్వగుణప్రధానుఁడున్
బెబ్బులినైనఁ బట్టుకొను విక్రమశాలి మదన్వయాద్యుఁడున్.

సీ. అన్నదాతలని దిగంతవిఖ్యాతులై
పరఁగి రజ్జాడాదిభట్లవారు
బ్రాహ్మణప్రభువులై బహుయజ్ఞశాలలం
బన్ని రజ్జాడాదిభట్లవారు

కలవునవచ్చిన ఘనకుటుంబములఁ గా
పాడి రజ్జాడాదిభట్లవారు
విజయరామగజేంద్రు విందొనర్చిరి తమ
పట్ల నజ్జాడాదిభట్లవారు
శ్రీగలిపియింటిపేర్ ఖకారించి చేతి
వ్రాలుపచరించి లక్ష్మీసరస్వతులకుఁ
బొందుగావించి యేలిన ప్రోడలెవరి
పల్కనోప రజ్జాడాదిభట్లవారు.

సీ. తొంబదియేండ్లముందు విజయనగర నా
రాయణగజపతి సాయమంది
అజ్జాడఁ గాపాడె యజ్ఞేశచయుని వే
సారి మరాటీసితూరినుండి
నడుగేయి నన్నయ్య నదియీఁది యిడువన్న
ఫలమున రక్కసి న్వదలఁగొట్టె
గుండ్రాయిచేఁ బట్టిక్రోల్పులి నెదిరించి
శక్తిమై వేంకటభక్త కూల్చె
త్యాగులున్ భోగులు న్దపోధనులు పూర్వు
లందఱు న్మత్కులంబున నలరినారు
సుతుఁడు వేంకటభోక్తకు సోమభోక్త
మామకీన పితామహుఁ డామహర్షి.

కం. నాజనకుఁ డాడితప్పని
యాజానుభుజుండు భాస్కరారాధకుఁడున్
తేజోనిధి వేంకటకవి
రాజిల్లెడు జగతి నతనిప్రాంతయుఁ జమువుణ్.

సీ. బహుదేశభాషలఁ బ్రభుల మెప్పించిన
మరువాడ వెంకన్న మనుమరాలు
పార్వతీశివులని ప్రఖ్యాతిఁగొన్న జ
గ్గయ్య-సీతమల నాల్గవకుమార్తె
గున్న ఏన్గులవలె నున్నతిగన్న యై
దుగురన్నదమ్ముల తోడఁబుట్టు
పసితనంబున భాగవతపురాణము నాకుఁ
గఱపి నన్బెంచు నాకన్నతల్లి
కడుపు చల్లఁగ నేవురు కొడుకుల మఱి
కూఁతుల న్నల్వుర న్గాంచి కులము పొదల
నైదువతనంబు మోయు నిల్లాలు చనువు
లవ్వాయను బిరుదందు నాయమ్మ నరస.

క. ఘనశంఖమువలెఁ గంఠ
ధ్వని యలర సమస్త కావ్యతతి విన్పించున్
జనులకుఁ బ్రత్యహము న్నా
జనకుఁడు గీర్వాణ వాగ్విశారదుఁ డగుచున్.

క. అభినవ మదనాకారుం
డిభవైరి పరాక్రముఁడు మహేంద్రవిభవుఁడున్
సభలఁ జిరంజీవి మహా
ప్రభువనఁ దగి త్యాగభోగరాయం డయ్యెన్.

సీ. అస్మజ్జనక శిష్యులై కావ్యపఠనము
చేసి లోకమునఁ బ్రసిద్ధిగాంచి
రల గంటి నీలకంఠావధానియు నా స
హాధ్యాయుఁడున్ జ్ఞాతి న్యాయతీర్థ

బిరుదముగొన్న కోవిదశిరోమణి యనే
కులఁ దర్క-వేదాంతముల విబుధుల
సలిపిన యాచార్య సార్వభౌముఁ డఖండ
కీర్తి నొందిన రామమూర్తి శాస్త్రి

అగ్రజులు నాకు నల్వురు మున్గుతోడఁ
బుట్టు మాకెల్ల సంతానము విలసిల్ల
వంశపావనచారిత్ర స్వర్ణగాత్ర
నా పెదప్ప పాపమ సుగుణముల కుప్ప.

సీ. అస్మదీయ భ్రాతలం దేను గడసార
మగ్రజోత్తముఁడు జగ్గావధాని
స్వాధ్యాయపరుఁ డనుపమ బలాఢ్యుండు మై
బంగారు మదపుటేనుంగుగున్న
విజయనగరమున విభవము సమకూర్చి
మమ్మింటకుం దెచ్చి మాకుటుంబ
ముద్ధరించిన మహాబుద్ధిమంతుఁడు సీ
తారాముఁ డిహపరతంత్రవేత్త
గోత్రపావనుఁ డో సగ్నిహోత్రశాస్త్రి
చలువ పన్నీరు చల్లిన చందమనుచు
రాజు లందఱు మెచ్చు సల్లాపవరెను
జోడుగూడి పేరన్న నాతోడఁ బాడు.

గీ. కావ్యరచనకు వాల్మీకి కావలయును
తగును వ్యాసుఁ డొకండె శాస్త్రంబుఁ దెలుపఁ
శక్తి లేమి నెఱిఁగియు లజ్జ నొంది
వేత్తనలె నటియించెద విధివశమున.

గీ. తెలుఁగువారలకు నేఁట తెల్లముగను
దెనుఁగుతో నెల్ల విద్దెలఁ దెలుపనెంతు
అన్ని విధముల నను గాచు నాంధ్రదేశ
మునకు నాయచ్చియున్నయప్పనము నీవు.

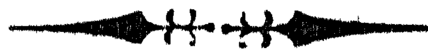
కం. నీమూలము నా గోత్రము
నా మంచియుఁ జెడ్డ నీదె నడిపించుము న
న్నీమది కోలఁది న్మాదృశ
పామరజనకల్పభూజ భారద్వాజా.

ప్రార్థనము

సకలాంతర్యామీ! సర్వేశ్వరా! నారాయణా! దీనబంధూ! కృష్ణా! గోవిందా! శంభూ! శంకరా! సదాశివా! రామచంద్రా! జననీదుర్గా! వీరాంజనేయా! గణపతీ! ద్వాదశాత్మా! జగజ్జ్యోతీ! ప్రభాకరా! సకలజగత్సృష్టిసంహారలీలావైభవులారా! తలిదండ్రులారా! పార్వతీపరమేశ్వరులారా! నాసాటివారలలో నాకు మంచి పేరు రానిండు. కన్నతల్లీ! యాదిశక్తీ! బాలాత్రిపుర సుందరీ! నీకన్న నాకు వేఱేదిక్కు కలదా? అభీష్టము లిచ్చి రక్షించుము రక్షించుము. తెలిసీ తెలియని నరపశువను నేను. సర్వజగదుపకారముగా హాయిగా నూఱేండ్లు నన్నుఁ బెంచుము. ధర్మమార్గమునుండి నను జాఱిపోనీకు మో జగన్మాతా! నిన్నుఁ దెలిసి వర్ణింపనేరను.

జగజ్జ్యోతి

మొదటి ప్రకాశము

పౌరుషదైవ విచారము

భరద్వాజ, తపస్విరాజ, రవినిభ తేజా!

అవధరింపుము—కోర్కెలు తీర్చుకొనుటకై చేయు ప్రయత్నము పౌరుషము. మఱియుఁ గోర్కెలు సిద్ధింపఁజేయు కారణము దైవము. పౌరుష మైహలౌకికము – దైవము పారలౌకికము. పౌరుష కర్మము కృత్రిమము–దైవకర్మము సహజము. పురుషప్రయత్నమున కంతకును దైవమే కారణము. దైవానుగ్రహమునఁ దప్పఁ బౌరుషము చెల్లనేరదు. దైవకృతమునకుఁ దాఁ గర్త యని యహంకార విమూఢాత్ముఁడు తలంచును. అష్టాదశవిద్యలును ధర్మార్థకామమోక్షములను సాధించు నుపాయములను జెప్పిచెప్పి తుదకున్నదే దైవము మఱి పౌరుషము లేనేలేదు. పురుషప్రయత్నమంతకు నవివేకమే కారణమని సిద్ధాంతమొనర్చుచున్నవి. అష్టాదశ విద్యారహస్యముల నారితేఱినవారికిఁ దప్ప సర్వమును దైవమేయను వివేకము కలుగనేరదు. జన్మమెత్తిన ఫలము సత్యాసత్య వస్తువివేకమును సంపాదించుకొనుటగదా! విద్వాంసులకుఁ దప్ప నితరులకు నిత్యానిత్య వస్తువివేకము కలుగనేరదు. వివేకమున్న ఫలము నిత్యసంతుష్టి పొందుటయే. శాశ్వత సంతృప్తినందుటయే కైవల్యపదవి ననుభవించుట. సంతుష్టి లేకుండుటయే నరకము. సంతుష్టియే స్వర్గము. నిత్యానిత్యవస్తు వివేకమునఁగాని నిత్యసంతుష్టి కలుగనేరదు. విద్యలన్నియును వివేకమును

బుట్టించుటకే ప్రవర్తిల్లుచున్నవి. మునులందఱును లోకానుగ్రహపరులై వివేకము కలిగించు వివిధవిద్యల నుపదేశించిరి. "ఈశ్వరానుగ్రహాదేవ పుంసామద్వైతవాసనా-హరిణాపి హరేణాపి బ్రహ్మణాపి సురైరపి లలాటలిఖితా రేఖా పరిమార్ష్టుం నశక్యతే, వినాదిత్యం గ్రహాః సర్వేదివసం కర్తుమక్షమాః, నఫలంతి ముహూర్తాని తథేశానుగ్రహం వినా" దైవానుగ్రహము చేతనే యథార్థజ్ఞానము కలుగును. విధివ్రాలుతప్పింప బ్రహ్మకుఁగూడఁ దరముకాదు. సూర్యుఁడులేకెట్లు సకలగ్రహములు పగటిం జేయఁజాలవో యట్లే దైవానుగ్రహములేకెట్టి ముహూర్తములును ఫలింపనేరవు. అను వచనముల ప్రకారము మర్త్యులయూహల కందని దైవ మెద్దియో పురుషప్రయత్నములకెల్ల హేతువై మఱి యాప్రయత్నములను ఫలింపఁజేయుచున్నది. లోకోపకారములగు పురుషప్రయత్నము లొకప్పుడు దైవము ప్రతికూలించినప్పటికి మేలుచేయకున్నను విషవైద్యమువలెఁ గీడును మాత్రము చేయనేరవు. లోకోపకారము చేయఁగల యుపాయ మష్టాదశ విద్యారూపముగా ననాదికాలము నుండియు లోకోపకార పరాయణులగు మహాత్ము లుపదేశింపుచువచ్చిరి.

"దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనంతు దైవతమ్, తన్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోమమదేవతా" సర్వజగము దైవాధీనమును మఱి యా దైవము లోకోపకారకమగుబుద్ధివశము. మఱి యా బుద్ధి లోకోపకారకులవశము, కాఁబట్టి యా వేదవేత్తయే నావేలుపు. వేదవేత్త యనఁగా సకలవిద్యల నెఱిఁగిన మనుష్యుఁడు కాఁబట్టి యట్టి వేదవేత్తయగు పండితుఁడు ప్రత్యుపకార మాసింపక లోకోపకారకములగు సత్కర్మముల నాచరించుటచేత మాత్రమే సంతృప్తుఁడగుచుండును. స్వలాభమాసింపక లోకోపకారమునకు మాత్రమే బ్రతుకు మనుష్యుల మనోవాక్కాయకర్మములన్నియును విద్యలే. లోకోప

కారకమగు వ గ్గసము వలనిఫల మెప్పటికిని జెడని మనస్సంతుష్టి. నిత్యసంతోషమే పరమపురుషార్థము. బ్రతుకుయొక్క ప్రయోజనము పరమపురుషార్థ సంపాదనమే. స్వసుఖ మాసింపక లోకోపకారము నకై పాటుపడు మంచివారలకుఁ దప్పక దైవము తోడుపడి యట్టి సజ్జనుల కభీష్టసిద్ధి కావింపక మానఁడు. పథ్యాశన మాఁకలి తీర్చకుండునా? దైవమే పౌరుషము. అగ్గియే వేఁడి, వేఁడియే యగ్గి "హరిరేవ జగజ్జగదేవహరిర్హరితో జగతోనహిభిన్నతనుః" దేవుఁడే యీజగము. మఱి యీజగమే దేవుఁడు. దేవునకును జగత్తునకును భేదమేమియును లేదు. అనువచనాను సారముగా దైవపౌరుషములకు భేదమెయ్యది యును లేదు.

కృతాదియుగ లక్షణ నిరూపణము

అహంకార మమకారములఁ బోఁఅఁగి లోకోపకారమునకు మాత్రమే వ్యవహరించు నిత్యసంతుష్టమనస్కులకు సచ్చిదానంద లక్షణ పరమాత్మస్వరూపము తప్ప నితరవస్తువెయ్యదియు న్గోచరించును. అట్టి సజ్జనులకు సమస్తకాలమును గృతయుగమే యగును. "తపఃఫలం కృతయుగే త్రేతాయాం జ్ఞానముత్తమమ్, ద్వాపరే యజ్ఞమేవాహుః, కలౌ కేశవ కీర్తనమ్" అనఁగా తలంపేదియునైనఁ బుట్టని విధముగా నేకాగ్రతగాఁ జిత్తవృత్తి నిరోధము కావించినవేళ కృతయుగము. సకలపదార్థముల తత్త్వ మెఱిఁగి యుక్తాయుక్త జ్ఞానముతో సకలలోకహితముగాఁ బ్రవర్తించిన సమయము త్రేత-తనసర్వస్వము భగవదర్పణ మొనర్చి మనోవాక్కాయకర్మముల భగవదర్చనము ధూప దీప నైవేద్యములతోఁ గావించినతఱి ద్వాపరము. భగవంతునిఁ బ్రతిక్షణము జ్ఞప్తిగోని కొనియాడినయపుడు కలియుగము. కాల మీవిధముగాఁ గృత త్రేత ద్వాపర కలి నామభేదంబులఁ గన్పట్టుచున్నది.

కాలకర్మములు

కాలమే దైవము. కాలముకన్న భగవంతుఁడు వేఱే లేఁడు. మఱి యును గర్మముచేతఁ గాలము గణనకెక్కుచున్నది. కాఁబట్టి పురుషుఁడు కాలము ప్రకృతికర్మమునై సకలజగత్స్వరూపముగాఁ గాలకర్మము లున్నవి. కాలకర్మము పాంచభౌతికమున నిత్యము ననంత ప్రకృతికమును జిత్తచాంచల్యాజన్యమును చిత్తవృత్తి నిరోధ రూపకమగు సమాధియందు ప్రకృతిపురుష లొక్కటైయై నిర్గుణ కేవలాద్వైత పరబ్రహ్మ మనిపించుకొనుచున్నారు. కాలకర్మము లనాదిగా స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థల మాఱుచుండును. కాలకర్మముల కాధారమై మఱి యా రెంటి కతీతమైన సమాధ్యాత్మకమగు పరబ్రహ్మము నిత్య నిర్గుణతత్వము. కాలకర్మస్వరూపుఁడై సగుణుఁడై భగవంతుఁడు నానాజీవుల రుచులఁ బోలు ధూపదీపనైవేద్యముల యాచరించు నానావిధ యజ్ఞవిధానములను వేదమునందలి కర్మకాండ స్వరూపమును బోధించుచున్నాఁడు. జనులు తమతమ రుచులంబట్టి యాయా యుగానుసారముగా వేదశబ్దార్థము కావించుకొని—మానసికముగాను వాగ్రూపముగాను శరీరస్వరూపముగాను స్మరించుచు సంకీర్తించుచు భగవంతు నారాధించుచున్నారు. యోగులు భగవంతునకు చిత్తమును, జ్ఞానులు భగవంతునకు వాక్కును, మూఢులు భగవంతునకు శరీరావయవములను సమర్పించుచున్నారు.

మ్రొక్కుకొని సంపదలుగోరి కామ్యకర్మముల గ్రామదేవతలకై కోళ్లు గొఱ్ఱెలు నెనుము లెడ్లు మఱియుఁ గ్రతువులం దింద్రాది దేవతలకు మేఁకలు మొదలగు జంతువులు సమర్పించు మనుష్యు లం దధములు. పాలు నేయి పూలు కాయలు పండ్లు భగవంతునకు సమర్పించువారు మధ్యములు. మఱి యేజీవనమునకైన హింసచేయక సకల భూత దయాపరులై యేకోరికలు లేక తమ మనోవాక్కాయకర్మములను

భగవదధీనము చేయువార లుత్తములు. లెక్కింపఁదరముకాని దేవతాప్రీతికై లెక్కింపఁదరముగాని యజ్ఞవిధానములు మంత్రతంత్రములు లెక్కింపఁదరముగాని కామ్యకర్మములు వివిధాగమములు వివిధార్థ బోధనములవలన వివిధసమయము లనాదిగఁ గడచుచున్నవి. జగమునం దెందఱు ప్రాణులో యెన్ని జంతువులో యెంత కాలము బ్రతికెదరో యేయే మనోవాక్కాయకర్మము లాచరించుచుందురో యా కర్మము లన్నియును భగవదర్పితములే-అనంతకోట్ల జీవరాసు లనంతకోట్ల కర్మముల కనంతవిధ ఫలము లనంతకోట్ల దేవతల కనంత విధ పూజావిధానములు నిష్ఠలు నియమములు ధూపదీపనైవేద్యములు బలులు హోమద్రవ్యములు మఱియు వెట్టికి వేవిధములు కామ్య కర్మములు స్వర్గాది భోగవాంఛచే నింద్రియసుఖ మభిలషించి చేయు నియమములు నిష్ఠలు వ్రతములు యజ్ఞములు మొదలగు సకలవిధ కామ్యకర్మములు సంసార దుఃఖహేతువులుగాని యెంతమాత్రమును శాశ్వతానంద కారణములు కానేరవు. ప్రతిక్షణమం దేక కాలము నందే సకల భూతోత్పత్తి స్థితి నాశములు జరుగుచుంటచే నేపదార్థ మునకైన నాదిమధ్యాంతములు కనిపెట్టుటకు వీలుకాదు. పరమాణువులకుఁ బరిమాణము గణింపరాదుకదా? ద్రవ్యగుణకర్మ సామాన్య విశేష సమవాయాభావములను పదార్థము లేడని ముని వక్కాణించెను. ద్రవ్య మను పదార్థ మున్నపుడుకదా యద్దాని గూర్చిన గుణము కర్మము సామాన్యము విశేషము సమవాయమున భావము వివరింపఁబడవలసి వచ్చును. పృథివ్యాప్తేజోవాయ్వాకాశ కాలదిగాత్మ మనసులను తొమ్మిది ద్రవ్యములలో మనస్సునుబట్టి కదా భూమి-నీరు-అగ్ని-గాలి-ఆకాశము-కాలము-దిక్కు-ఆత్మలు వివరింపఁ బడవలసి యుండును. "ప్రమితివిషయాః పదార్థాః" ప్రమితియనఁగా యథార్థజ్ఞానము. యథార్థజ్ఞానగోచరములగు వస్తువులు పదార్థము లనఁబడును. యథార్థాయథార్థజ్ఞానములు మనఃప్రవృత్తి మూలములు.

జాగ్రదాద్యవస్థల నిరూపణము

గాఢసుషుప్తియందును మూర్ఛయందును మనస్సు వృత్తిశూన్య మగుటచేత నెట్టిజ్ఞానమైన లేకుంట స్వప్న జాగ్రద్దశలు మనఃప్రవృత్తి మూలములుగనుక జాగ్రద్దశయందు ప్రమ యనఁగా యథార్థ జ్ఞానమును స్వప్నమందు భ్రమ యనఁగా నయథార్థ జ్ఞానము కల్గియుంటయు–సుషుప్తియందు గాఢమూర్ఛయందు జ్ఞప్తి యెద్దియును లేకుంటయు నెల్లరి కనుభవము లేకదా? కాఁబట్టి మనఃప్రవృత్తి మూలములు ప్రమాభ్రమములు. మఱియును జ్ఞప్తి లేమికిఁ బ్రవృత్తి లేని మనస్సు కారణము. కాఁబట్టి స్వప్నజాగర సుషుప్తిదశలు సర్వజనానుభూతము లేకదా? "గగనం శూన్యం" ఆకాశ మనఁగా సున్న యనఁగా నెద్దియుఁగానిది యనఁగా నిట్టిదని నిర్ణయింప శక్యము కాని స్థితి. కాఁబట్టి సుషుప్తియే శూన్యరూపమగు నాకాశ మనఁదగినది. వృత్తిశూన్యమగు మనోదశయే సుషుప్తి. సుషుప్తియే శూన్యమగు నాకసము.

సృష్టిక్రమము

"ఆత్మన ఆకాశ స్సంభూతః" ఆత్మనుండి యాకాశము పుట్టుచున్నది. "ఆకాశాద్వాయుః వాయోరగ్నిః అగ్నేరాపః అద్భ్యః పృథివీ పృథివ్యా ఓషధయః ఓషధీభ్యో అన్నమ్ అన్నాత్పురుషః."ఆత్మనుండి యాకాశ మాకాశమునుండి వాయువు వాయువునుండి యగ్ని యగ్నినుండి నీరు నీటినుండి భూమి భూమినుండి యోషధులు నోషధులనుండి యన్నము నన్నమునుండి పురుషుఁడును బుట్టుచున్నారను వచనానుసారముగా శూన్యాకాశాత్మకమగు సుషుప్తినుండి స్వప్న జాగరములు మఱి యీ సమస్తజగమును పుట్టి పొదలి లయమగుచుంట యందఱు నని పెట్టఁగలుగుట యెంతయునిశ్చయము. అతీం

ద్రియ వస్తు వొకటి యిట్టిదని పోల్చి చెప్పుటకు వీలు లేక సుషుప్త్యా కాశముల కాధారమై యాత్మయనుస్వతఃసిద్ధపదార్థ మొకటి నిత్యమై నిర్గుణమై శాశ్వతమై కేవలమై యున్నదని సుషుప్తిస్థితి నెఱిఁగిన వారికందఱికి ననుభవమేకదా? సుషుప్తియే ప్రకృతి. సత్వరజస్త మోగుణములు సమభాగములుగానున్నస్థితి ప్రకృతి. మఱియు నా మూఁడు గుణములు హెచ్చు తగ్గు పాళ్లుగా నొండొంటితోఁ గూడిన స్థితి వికృతి. ఈసమస్తజగత్తును వికృతిస్వరూపమే. సుషుప్తి మనః ప్రకృతి. స్వప్న జాగరములు మనోవికృతి. ప్రకృతి వికృతులప్రవృత్తి కాధార మాత్మ. ఆత్మ నిర్గుణము. సత్వరజస్తమోగుణములు సమభాగ ములుగానున్నస్థితియే నిర్విషయమైన మనస్సనఁబడును. మహాసము ద్రమునందు నీటిబుగ్గవలెఁ బ్రకృతియం దీ బ్రహ్మాండ ముత్పత్తిస్థితి నాశము లందుచున్నది. "పాదోస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి" ఆకాశమునం దొక భాగ మీ సర్వజగమై యున్నది. తక్కిన మూఁడుభాగములు నిత్యనిర్వికారామృత స్వరూపమై యున్నది. ప్రకృ తిలో నొక లేశము మాత్రము వికారముచెంది యీజగ మగుచున్నది. తక్కినదంతయు త్రిగుణసామ్యమై వికారముచెందక నిత్యమై గాలి కూడ లాగఁబడిన యుత్తగాజుకుప్పెలోని యాకాశమువలెనున్నది. వేదమందలి కర్మకాండము శబ్దమువంటిది. జ్ఞానకాండ మర్థమువంటిది. ఈశబ్దమున కిద్దియే యర్థమని నిర్ణయింపరాదు. ప్రసంగావసరవశము చేత శబ్దసంజ్ఞల కర్థ ముండును.

ప్రకృతి - ఆత్మ

ప్రకృతి శబ్దసంజ్ఞవంటిది. మఱి యాత్మ యర్థమువంటిది. ప్రకృతి యనిత్యము. మఱి ప్రకృతి కాధారమును గారణమునునగు నాత్మ నిత్యము. ఉదయము తొమ్మిదిగంటలవు డానివారమునాఁ డొక మేడలో

నొకమిత్రునితో హాయిగా మాటలాడుచుంట జ్ఞప్తియున్నది. మఱునాటి సూర్యోదయ సమయమున మహాసముద్రమధ్యమం దున్న యొకపర్వతగుహలో నిదురించిమేలుకొన్నట్టు కన్దెఱచి యత్యాశ్చర్యమున వింతవింత ఫలవృక్షములతోడను నడుగడుగునకు మెట్లుకట్టినట్లున్న నున్న టిసుకపరపులయొడ్డులతో నొప్పారు దీయని సెలయేళ్లతోడను మిక్కిలిహాయిగావీచు చల్లగాలితోడను గసింతయుం బెదరక మచ్చికపడినట్లు మధురధ్వనులొనర్చుచు సమీపమున సంచరించు వింతవింతరంగుల పక్షులతోడను రవంతయు న్భీకరములు గాక మైత్రి పుట్టించు నానావిధాపూర్వ రూపంబులం జరలాడు చతుష్పాదజంతువులతోడను నొప్పారు కొండశిఖరమునుండి యా పర్వతనితంబమునకు నలువైపుల నెలనవ్వు నురుగులతోడి యలల నయ్యాటలాడు పాలసముద్రమును భయవిస్మయామోదంబులం గనుంగొనుచు నెద్దియు న్దోంచ కిది నిక్కమా లేక స్వప్నమా యెద్దియును నిశ్చయింపరాదని తలపోయుచుండు నంతలో జ్ఞప్తి దొఱంగి సోమవారము రాత్రి తొమ్మిదిగంటల కామిత్రుం డయ్యా! తమ కొకవిధమగు మూర్ఛగ్రమ్మట నిదివఱ కీవైద్యశాలలోం దమకుం జికిత్స చేయింపంగా నిప్పటికి దైవకృపచే లభించిన మృతసంజీవినీ ప్రభావంబుచేం దమరు పునర్జీవితులై హాయిగా నున్నారు. మన మాదివారముదయము తొమ్మిదిగంటలపుడు మాటలాడుచుండిన సౌధ మిచటికి నూఱామడల నున్నది ఆకాశయానమున. నూఱువరాలిచ్చి మిమ్మిచటికిం దోడ్కొనివచ్చి చికిత్స చేయించినాండను దయచేయుండు. నేడు సోమవారము మనయూరికిం బోవుద మని నా నివాసమునకు నన్నుం దోడితెచ్చినపిమ్మట నాకు స్వప్నజాగరసుషుప్తుల యనుభవము కలిగి నప్పటికి సుషుప్తియనం దెలివిలేకుంట స్వప్నజాగరములన నహంకార మమకారముల ననంతవికారములైన సచేతనాచేతన పదార్థములం

గనిపెట్టుచుంటయని నిశ్చయింపక తీఱదు. నా మనస్సు మునిఁగి యున్నపుడు నా కేజ్ఞప్తియును లేదు. నా మనస్సు పసిగొన్నపుడు నా కహంకార మమకారములు నా దేహము నాకు వేఱగు నానావిధ పాంచభౌతికవికారములను బరికింపఁగల్గితిని. కాఁబట్టి జ్ఞప్తియే యొకప్పు డోకపిధమైన తన శక్తిచే ననంతవిధ వస్తుమయమగు జగమును గనుఁగొనుచున్నది. సరే, యీస్మృతియే వికృతియగు జగత్తు మఱి విస్మృతియే ప్రకృతియగు త్రిగుణసామ్యము. ఈప్రకృతివికృతుల కాకాశ మితర భూతములకువలె నాత్మ యాధార మని పరమ సిద్ధాంతము.

ఆత్మశక్తి

"శివశక్త్యాత్మకం జగత్ నాసదాసీన్నో ఽసదాసీత్తదు ఆసీదితి శ్రుతిః—అజామేకాం లోహితశుక్లకృష్ణాం బహ్వీః ప్రజాః సృజమానామ్ శ్వేతయోరేకః స్వాదు పిప్పలమత్తి అనశ్నన్నన్యో ఽభిచాకశీతి— అసంగోహ్యయంపురుషః—నాద్వైతేసతః కర్మాణివిధీయన్తే— నేహనానాస్తి కించన—సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ తజ్జలానితిశాంత ఉపాసీత—సదేవేదమగ్ర ఆసీత్—తదైక్షత బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి— బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మైవ భవతి—యదయం సర్వమాత్మైవభూత్ కేన కం పశ్యేత్—ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ—అయమాత్మాబ్రహ్మ—అహంబ్రహ్మాస్మి" సమస్తజగము శివునియొక్కయును శక్తియొక్కయును స్వరూపమే. ఇచట విస్మృతిదశ శివుఁడు. స్మృతిదశ శక్తి. నామరూపాత్మకమైనది లేదు. నామరూపశూన్యమైనదియును లేదు. తమస్సన మోహము భ్రాంతి యజ్ఞానము శూన్యము మాత్రమే కలదు. పుట్టుక లేనిది యెఱుపు నలుపు తెలుపురంగులు కలది యనేకజనుల సృజించు ప్రకృతి కలదు. రెండు పక్షులున్న వారెండింటిలో నొకటి తినుచున్నది. మఱొకటి తినకయే విలసిల్లుచున్నది.

ఈపురుషుఁ డెద్దియు నంటఁడు. బ్రహ్మజ్ఞానము కలవానికిఁ జేయఁదగిన కర్మ మెద్దియును లేదు. ఇట నేనస్తువును లే దిదంతయు నుత్పత్తి- ఇదంతయును బ్రహ్మమే. యది తనంతఁ బుట్టుచుఁ బెరుఁగుచు లయ మగుచున్నదని తెలిసియే వికారమును బొందకుండునది- నామరూప భేదములేని సత్యపదార్థమై యీజగమంతయును నొల్లి యున్నది- నామరూపాత్మకమై యీజగముగాఁ దానగుట కొఱకమవస్తువు సంక ల్పించెను. బ్రహ్మము నెఱిఁగినవాఁడు బ్రహ్మమే యగుచున్నాఁడు- ఈకనఁబడునదంతయు నాత్మయే కనుక చూచువాఁ డెవఁడు? చూడఁ బడున దెద్ది? చూచునది చూడఁబడునది యీరెండు నొక్కటియే. గొప్పయొకబ్రహ్మము- ఈయాత్మయేబ్రహ్మము- నేనేబ్రహ్మమను' అను వచనములనుబట్టి అద్వైతమతమును ద్వైతమతములును కలిగి నవి. "ద్వైతాద్వైతసమంబ్రహ్మ" ద్వైతమతమునకు నద్వైతమత మునకుఁగూడ బ్రహ్మము సరిపడినదనుటచే దైవపౌరుషములను సమ బలములుగా నొప్పుకొనక తీఱదు. స్వప్నమునుగూర్చిన ద్వైనమును స్వర్గ నరకముల గూర్చి యతీంద్రియ పదార్థముల గూర్చి యాకాశ పంచాంగములుచెప్పుట నిద్రాహార విహారసౌఖ్యములను దనతోడిపాటివారికిఁ గలిగించుటకొఱకును మఱియుఁ దా ననుభవిం చుట కొఱకును సరిగాఁ బాటుపడలేక సోమరులై కాలక్షేపము చేయు. తెలిసీతెలియనివారి వ్యర్థ వాద మనవచ్చును. నాస్తికుఁడు చార్వాకుఁడు బౌద్ధుఁడు చండాలుఁడని తిట్టినఁ దిట్టనీ గాని అప్ర త్యక్షమగు స్వర్గనరక చింతచే వ్యర్థ కాలక్షేపము చేయుటకన్న తనతోడిపాటివారిని సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటకొఱకు శక్తికొలఁది ప్రయత్నముచేయువారే నిక్కపుమనుష్యులని సిద్ధాంతపర్చక తీఱదు.

పుట్టిన వారందఱు సుఖముగాఁ గోరినన్నాళ్ళు బ్రతుకుచుంటకై స్వభావముగాఁ బ్రయత్నించుచున్నారు. స్వలాభము గోరి పాప

రుల మోసపుచ్చుచు నిద్రాహారవిహారములు యథేష్టముగా నొనర్చు టకు శక్తిలేని కాలమందుగాని సుఖముగాఁ దిని పరులకొఱకై పాటుపడుట కొప్పక సోమరితనమున స్వర్గ నరకములని తిన్నతిండి యరుగుటకై వ్యర్థ ప్రలాపములఁ గాలక్షేపము చేయువారు పిశాచ ములుగాని మనుష్యు లెంతమాత్రమును గారు.

తనతోడి జీవులకు స్వనకును సుఖకరములగు నిద్రాహారవిహార ములకుఁ దగిన సాధన మాలోచింపక హిమాలయ మెప్పుడుపుట్టెనో చెట్టుముందో విత్తుముందో స్త్రీ పురుషు లొక్కసారి పుట్టిరో లే కెవరుముందో మతెవరు వెనుకనో చుక్క లెన్నో యాకాశమున కెంత పరిమాణము స్వర్గములో రంభ పొట్టియో లేక పొడువో పాతా ళము నందలి భూమిని మోయుచున్న యనంత సర్ప మెన్నిచుట్లఁ జుట్టుకొన్నదో భూతభవిష్యజ్జన్మము లెట్టివో మూవుగింజ బ్రాహ్మణుని సామెతగా నీసోమరితలంపు లెందుకు? భూమి సరిగా దున్నుకొని నీటి వాగు చూచుకొని సరిగాఁ బండించుకొని సౌఖ్యకరముగా నిండ్లుకట్టు కొని గాలియెండ వానల బాధను తప్పించుకొను నుపాయములు పన్ను కొని శరీరసౌఖ్యకరములగు నన్నపానములును దొడవులును సంపా దించుకొనియొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖముగా బ్రతుకు తెఱవున నడుచు టయే జీవితకాలమున ముఖ్యము. కారణములేక కార్యము కలుగ నేరదు గనుక నీజగము సకారణమయ్యును జగత్కర్త యగు విధి నెఱుఁగు సామర్థ్యము మర్త్యుల కెంతమాత్రమును లేదు. అతీంద్రియ ద్రష్టలగు మునులు లోకోపకారకముగా రచించిన శాస్త్రములు "విజ్ఞాతారమరేకో విజానీయాత్" బౌరా యన్నిటిని దెలిసికొను పరమాత్మ నెవఁడు తెలియఁదరము? అనునట్లు తెలియఁదరముకాదు. నక్షత్రము లగపడుచున్నవి. మునికృతములగు శాస్త్రము లున్నవికాని ప్రాకృతుల కాచుక్కలును శాస్త్రములును యథార్థతత్వమునఁ దెలియఁ

బడు టెట్లు? పెద్దల మాటలు విశ్వసించి బ్రహ్మచర్య గార్హస్థ్య వాన ప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమముల యథావిధిగా ననుసరించిన ధర్మాత్ములకు పరమార్థము తనంత నెఱుంగఁబడుట నిస్సందేహము. నేల విడిచిన సాము కలదా?

వర్ణాశ్రమధర్మములు.

వర్ణాశ్రమధర్మముల నవలద్రోసి మెట్టవేదాంతములు పల్కు-వారు నిక్కముగఁ జెడుగొట్టులు. వర్ణాశ్రమధర్మములు లోకోపకారము కొఱకే మునులచే నియమింపఁబడినవి. "భక్తిర్జ్ఞానాయకల్పతే" భక్తిజ్ఞానమునకుసాధనమనునట్లులోకోపకారపరులగుపెద్దలవాక్కులను నమ్మినధర్మాత్ముల కాత్మజ్ఞానము కలుగును. ఆత్మజ్ఞానమునకుఫలము శాశ్వతానందస్వరూపమగు కైవల్యము. జాతులు నీతులు కొద్ది గొప్పలు మొదలగు తక్కినస్థితు లెవ్వి యెట్లున్నను ముఖ్యముగా నొరుల కెవ్విధమైన బాధయు నదనవలన రానీక జీవించినవాఁడే మనుష్యుఁడును మఱియు జగమున కాభరణమును, ఏమిషచేతనైన నొరులను బాధించువాఁడు రక్కసుఁడును. మఱియు లోకమునకు రోగమును. భూతదయ కల్గియుంటయు సత్యమునల్కుటకన్న స్వర్గాపవర్గ సాధనములు మఱేకర్మములును గావు. సకలధర్మములును-సత్యదయలలోనే నిమిడియున్నవి.

"నాద్వైతవతఃకర్మాణి విధీయన్తే" అహంకారమమకారములు లేనివానికిఁ గర్మములు విధింపఁబడవనెడి శ్రుతిప్రకారము సర్వజగమును విష్ణుస్వరూపముగాఁ జూచుయతులకుఁ దప్పఁ దక్కిన మనుష్యులందఱికినిఁ బౌరుషముతప్పఁ దైవము లేనేలేదు. యతులకు దైవము తప్పఁ బౌరుషము లేనేలేదు. ఇంద్రియదృష్టమగు సచరాచరజగమంతయును బౌరుషమే. కాఁబట్టి యహంకారమమకారము లున్నంతవఱకు లోకోపకారకమగు పురుష ప్రయత్నమునఁ బాటు

పడ కాకాశపంచాంగములఁ జెప్పుకొను మఠాధికారుల మని యును మఠాధిపతులమనియును సన్న్యాసులమనియును యోగుల మనియును దైవభక్తులమనియును మతగురువులమనియును శ్రోత్రియుల మనియును యాజ్ఞికులమనియును మంత్రవేత్తలమనియును ద్విజుల మనియును గుడిపూజార్ల మనియును దీర్థంకరులమనియును నిద్రాహార విహారసౌఖ్యముల నొరుల సుఖపెట్టి తాము సుఖపడుతీరులఁ బాటుపడక కృషి వాణిజ్య శిల్పకృత్యముల నారితేఱి లోకోపకారమున జీవనముఁ గడపుకొనక స్వార్థపరులై వంచకులై సోమరులై దేవానాంప్రియులై శశవిషాణసంధ్యా పుత్రప్రాయములగు స్వర్గనరకముల గూర్చి లోకోప కారకముగా నుభయతారకముగా ధర్మార్థ కామమోక్షములఁ దెల్పు శ్రుతిస్మృతిపురాణముల కపార్థము చేయుచు లోకోపకారకము లగు సత్యదయల నసలఁద్రోసి యాస్తికులమని దంభవేషములతోఁ బామరజనులను బెదరించుచు తమ సుఖముకొఱకై యితరులకు వృథా వ్యయప్రయాసములఁ గలిగించు నైష్ఠిక దౌర్జన్యము దా నుపశమిల్లినప్పుడుగదా మనుష్యులు మనుష్యులనిపించుకొందురు.

లోకులు మిక్కిలి సౌఖ్యముగా బ్రతుకుటకొఱకై మనో వాక్కాయ కర్మములఁ బాటుపడక దైవమును గూర్చియు స్వర్గనరక ములఁ గూర్చి సోదెలు పల్కుచుఁ దేరగా నుబ్బరసొమ్ము తిననెంచు సోమరిపోతు రక్కసియో దయ్యమో యగునుగాని నిక్కముగ మనుష్యుఁ డెంతమాత్రమును గాఁడు. అహంకార మమకారము లున్నంతవఱకును దైవమును గుఱించి సొరకాయలు నఱకువారు లోక ద్రోహులు మనోవాక్కాయకర్మములకుఁ బౌరుషముతప్ప దైన మెంతమాత్రమును జిక్కదు. కాఁబట్టి యీలోకములోఁ బౌరుషము మాత్రమే యున్నది. దైవ మెంతమాత్రమును లేదు. దైవశబ్దము వాస్తవముగాఁ గుండేటికొమ్మువంటిది. "లోకమే వేదము, వేదమే

లోకము'' అను శ్రుతి చెప్పిన శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసములు మొదలగు ప్రాచీనవాక్యములన్నియును బురుషప్రయత్నము లోకోపకారకమగు నడువడిని బోధించుచున్నవి గాని పౌరుషమునకు వేఱగు దైవ మనుపదార్థము నెంతమాత్రమును బోధించలేదు. వంచకులు తమజీవనసౌఖ్యముకై శ్రుతి స్మృత్యాదుల కపార్థములు పన్ని లేని దైవమును గల్పించి వృథా ప్రయత్నప్రయాసములకు లోనగునట్లు లోకులం బీడించుచున్నారు. స్వర్గ నరకములు దేవుఁడు కైవల్యమును చంచలమనః కల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. నిత్యసంతుష్ట మనఃస్థితి నొందుటకన్న మర్త్యులు పొందఁదగిన పదవి మఱి లేదు. అట్టి నిత్యసంతుష్టియను కైవల్యపదవి లోకోపకారపరాయణులై భూతదయయును నిష్కపటహృదయమునుగల ధర్మాత్ములకు మాత్రమే లభించును.

ఆత్మకు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులు క్రీడావిశేషములుగాని నిత్యములును వాస్తవములు నెంతమాత్రమును గానేరవు. "సాక్షీ చేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ" తామరాకు నంటని జలబిందువువలెఁ దటస్థుఁడును సచ్చిదానందమయుఁడును సత్త్వరజస్తమోగుణము లెవ్వియును లేనివాఁడును నిత్యశుద్ధ బుద్ధముక్త స్వరూపుఁడు నయిన యసంగుఁడు పురుషుఁ డనియుఁ బరమాత్ముఁడనాఁ బరఁగును. కలలో ననుభవించిన సుఖదుఃఖములు జాగ్రద్దశలో నబద్ధము లనుకొని యాస్వప్న వికారములను బ్రయత్నపూర్వకముగా మఱపు తెచ్చుకొని సుఖించునట్లు లోకోపకారకమగు నడువడియను జాగ్రద్దశలో నహంకార మమకారములను స్వప్నవికారములుగా నిశ్చయించి తన కష్టసుఖములను బ్రయత్నపూర్వకముగా మఱపుచెంది సుఖించు మనుష్యులు మిక్కిలి కృతార్థులు. లోకోపకారపరాయణులు మాత్రమే స్వప్న వికారములగు నహంకార మమకారములను మఱచి సుఖించువారు.

స్వలాభ మాసింపక పరులకొఱకై పాటుపడెడు భూతదయాపరులు నిత్యసంతుష్టిస్వరూపముగు వైకుంఠపదవిం జూఱకొనెదరు.

విద్యలు - కర్మలు

పరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే నిజముగ విద్యయొక్క లక్షణము. అష్టాదశవిద్య లన్నియును బరులను దరింపఁజేసి తాఁ దరించు మార్గమునే బోధించుచున్నవి. లోకోపకారముగాఁ బాటు పడు సజ్జనులను మాత్రమే దేవుఁ డనంతావతారములెత్తి కాపాడు చుండును. మఱి యట్టి లోకోపకారపరాయణులగు మహాత్ములు మాత్రమే యష్టాదశ మహావిద్యలకును సప్తకోటి మహామంత్రముల కును స్వర్గాది పుణ్యలోకములకును దగిన యధికారులు—యజ్ఞాది పుణ్యకర్మములు— గర్భాధానాది షోడశకర్మములు— జపతపములు— తీర్థస్నానోపవాసాదివ్రతములు—వర్ణాశ్రమధర్మములును—బరలోకమును ధర్మార్థ కామ మోక్ష సాధనములును— సకలప్రాయశ్చిత్తములును కేవలమును స్వార్థత్యాగపరులయి లోకోపకారముగా జీవించు పుణ్యాత్ములకొఱకే ప్రాచీన మహర్షులచే విధింపఁబడెను. జనవంచకులై భూతద్రోహ మాచరించు కుక్షింభరుల నిమిత్త మెంతమాత్రమును గాదు. బ్రాహ్మణధర్మము జ్ఞానము— క్షత్రియధర్మము ప్రజారక్షణము— వైశ్యధర్మము కృషి వాణిజ్యాదివ్యాపారము— శూద్రధర్మము సకల సజ్జనపరిచర్య— ఈనాలుగు ధర్మములు కలిగి లోకోపకార మొనర్చు వారే కులముఁ గలవారు. భూతద్రోహులై వంచకులై కుక్షింభరులైన దుర్జనులెల్ల జాతిభ్రష్టులే—ప్రత్యేకము వీరు బ్రాహ్మణులు—వీరు క్షత్రి యులు—వీరు వైశ్యులు—వీరు శూద్రులు నని జనులకు జాతులు లేవు. లోకోపకారపరాయణుఁడగు నొక్క సజ్జనుఁడే నిత్యానిత్య వస్తు వివేకదశలో బ్రాహ్మణుఁడై—ధర్మాచరణదశయందు క్షత్రియుఁడై-

కృష్యాదిక్రియా సిర్వర్తనదశయందు వైశ్యుఁడై- బాలవృద్ధ దీనార్త సాధుసేవాదశయందు శూద్రుఁడై సార్థకజీవనమున చాతుర్వర్ణ్య ధర్మములఁ గడపుచుండును.

స్త్రీజాతి పురుషజాతి యని దేహధారులకు రెండేజాతులుకలవు. గర్భముధరించి పిల్లలఁ గనుస్త్రీలందఱును కేవలము స్త్రీజాతిలోని వారే. సంతానవతులైన స్త్రీ లెట్టివారైనను సర్వలోక వందితలే. మఱియును జగదాభరణములే. పిల్లలఁగాంచుటయే స్త్రీజాతి లక్షణము. వంచకులై భూతద్రోహులై కేవల కుక్షింభరులై మగవారుండ్రును వంధ్యలు నుభయజాతి భ్రష్టులు.

క. ధనమును విద్యయు వంశం
బును దుర్మదులకు మదంబు పొనరించును స
జ్జనులయినవారి కడఁకువ
యును గీర్తియు నవియె తెచ్చు నుర్వీనాథా!

అనునట్లు పేదవారుకానీ భాగ్యవంతులుకానీ సేవకులుకానీ ప్రభువులుకానీ పిన్నలుకానీ పెద్దలుకానీ యేదేశమందు పుట్టనీ యే జాతివారుకానీ వంచకులై భూతద్రోహులైన కేవల కుక్షింభరులు జగమున కంటుతెవుళ్ళవంటివారు. మీరు బ్రాహ్మణులు మిక్కిలి పవిత్రులు మిమ్ము మే మంటరాదు. దయయునోర్పు సత్య శౌచ ములు మీకుఁ బెట్టినినగలు మీపాద సేవకులము మేము. మీ కేమిపరి చర్యలు మావలనఁ గావలెను మీదాసులము మమ్మనుగ్రహించుఁడు మీశరీర పోషణమునకుఁ గావలసిన పదార్థములన్నియును మేమే సమకూర్చెదము మీవంటి సజ్జనులు దేహపోషణముకై శ్రమపడుట చూడ నొల్లమని తమ్ము నితరులు ప్రార్థించునట్లు సంచరించు సుజ నులే నిక్కపు బ్రాహ్మణులుగాని జన్నిదములు పిలుకజుట్టు విభూతి పెండికట్లు ముష్టిముంత మొదలగు దంభవేషములతో స్వార్థపరులై

వంచకులై భూతద్రోహ మాచరించుకుక్షింభరులు బ్రాహ్మణు లెంత మాత్రమును గారు. జ్ఞాన శౌర్య కృషి సేవా ధర్మములతో లోకో పకారపరాయణులై సజ్జనులు పాళ్ళభేదము నజ్ఞాన మధికముగాఁ గల వారు బ్రాహ్మణులు - శౌర్య మధిక భాగము కలవారు క్షత్రియులు- యెక్కువ వాణిజ్యపునేర్పు కలవారు వైశ్యులు - మిక్కిలి పరిచర్య యందు నైపుణ్యము గలవారు శూద్రులు. లోకోపకారపరాయణు లగు నీ బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు సమాన గౌరవమర్యా దలు కలవారేకాని యొకరికంటె నొకరు శ్రేష్ఠులుకారు, తక్కువును గారు. నిశ్చయముగా బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్ర జాతులు- గౌరవ మర్యాదలకు సమానములే-. ఒక్క మనుష్యునియందే జ్ఞాన శౌర్య కృషి సేవాధర్మములఁబట్టి ప్రతిక్షణమం దతఁడే బ్రాహ్మ ణుఁడై క్షత్రియుఁడై వైశ్యుఁడై శూద్రుఁడై యొప్పుచుండును. ''సూచయంతి ఫలం మనీషిణః । కోవక్తా తారతమ్యస్య తమేకం వేధసంవినా॥ విద్వాంసులైన వారే కాలమెట్లుండునో మొత్తము ఫల మును సూచించెదరుకాని యీసంగతి యీక్షణమున జరుగును మఱి యీవస్తుతత్వ మిద్ది యని నిశ్చయించి చెప్పుటకు బ్రహ్మకుఁ దప్ప నితరుల తరముకాదనునట్లు వేదశాస్త్రప్రవర్తకులు నతీంద్రియద్రష్టలు నగుమునులమతము నిశ్చయముగా దెలిసికొనుటకుఁ బ్రాకృతజనులకు శక్య మెంతమాత్రమును గాదు.

''గతాను గతికో లోకః'' లోకు లొకరినిఁ జూచి యొకరు నడుచుచున్నారన్నట్లు సత్యమును స్వతంత్రముగాఁ దెలిసికొనుట మునులకుఁ జెల్లునుగాని పామరులు సావాసముచేవస్తుతత్వము నెఱిగిఁ నడువక తీఱదు. అతీంద్రియద్రష్టలగు మునులకుఁ దప్పఁ దక్కిన వారికిఁ దెల్వితేటలు సహజసిద్ధములు కావు. సూర్యబింబమునకుఁ బ్రకాశము సహజముగాని తక్కినపదార్థములయందలి ప్రకాశ

మెరువుగొన్న దేకదా? పాంచభౌతికమగు నిజ్జగమున ఖగోళతత్త్వమును భూగర్భాంతరతత్త్వము మునివాక్యంబట్టి యూహింపవలయునుగాని నిశ్చయించి ప్రత్యక్షముగాఁ సమగ్రముగాఁ దెలియరాదుగా? వేద శాస్త్రాధ్యయనముచేతను గురుబోధచేతను స్వానుభవముచేతను పదార్థతత్త్వమును నిర్ణయించి నమ్మిక మాఁతచేసికొని నేఁటివలె సూర్యుఁడు పన్నెండు గంటలకాలములో నుదయించి యస్తమించ వచ్చునని జ్ఞానవంతుఁడు పల్కుచున్నాఁడు. కాని యిది యిట్లు జరుగును నే నీపని చేసి చూపించెదను నాయిష్టానుసార మికార్యము జరిపెద నని వివేకియైనవాఁ డెవ్వఁడును ధైర్యముగా నిశ్చయించి చెప్ప సాహసింపనేరఁడు. స్వప్న జాగ్ర త్సుషుప్త్యవస్థలకు లోనైన ప్రాకృతజనులకు సంపూర్ణజ్ఞానము స్వభావము కాదు. వేద శాస్త్రప్రవక్తలు నతీంద్రియద్రష్టలగు గౌతమవ్యాసాదిమునులు విజ్ఞాన మూర్తులు. ప్రాకృతజనులవలెఁ జర్మచక్షువులుం బాంచభౌతికశరీరు లెంతమాత్రము న్గానేరరు. "అశరీరమాత్మా" పాంచభౌతికశరీరము కాని పదార్థ మాత్మయనుటచే యథార్థజ్ఞానము పాంచభౌతికశరీర మున నెంతమాత్రమును బొడమదు. పాంచభౌతికశరీరములతోనున్న ప్రాకృతుల తెలివి ప్రతిబింబమువలె సత్యాసత్యము మఱియును నిజ మునుగా దబద్ధము న్గాదు. చీఁకటినీడలవలె నగపడీ యగపడదు తోఁచీ తోఁచ దుండీ లేదు. కలవలె భ్రాంతిమాడ్కిదిగంతరేఖకరణి మోస మునకు మూలము. తెలివికి లక్షణము చెడని సంతుష్టి మఱి యట్టి సంతుష్టి సంపూర్ణవిశ్వాసముచేఁ గలుగును. సంపూర్ణవిశ్వాసము మంచిసహవాసమునఁ గొనసాగును. భూతదయగలవానికి మంచిసహ వాస మబ్బును. పరోపకారమునకై ప్రయత్నించువానికి భూతదయ రాజిల్లును. స్వార్థత్యాగపరులు మాత్రము లోకోపకారపరాయణు లయ్యెదరు. జ్ఞానవంతులు స్వార్థత్యాగపరు లగుదురు. జ్ఞానము గురు

కటాక్షముచేతను మఱి యీశ్వరకృపచేతను గలుగును. గురు వనఁగా మఱియు నీశ్వరుఁ డనఁగా లోకోపకారపరాయణులై ధర్మాత్ములై పరమపవిత్రచరిత్రులయిన తలిదండ్రులు.

"నమాతుః పరదైవతమ్" తల్లికన్న వేఱే వేల్పు లేదు. "నగురుః పితరం వినా" తండ్రికన్న గురువు మఱెవఁడు న్లేఁడు. "జననీ పరమో గురుః" తల్లియే శ్రేష్ఠగురువు "మాతృదేవోభవ, పితృదేవో భవ, ఆచార్యదేవో భవ"అనుటచేఁ గని పెంచిన తల్లి దండ్రులు, విద్యచెప్పిన గురువును ప్రత్యక్షదేవతలు."ఆగమాః ఖలు దుర్లభాః" శాస్త్రములు సంపూర్ణముగాఁ దెలిసికొన నెవ్వరికిని శక్యముకాదనునట్లు శ్రుతిస్మృత్యాదులు తెలియ శక్యముకాదు. కాఁబట్టి ఆప్తులు గురువులు ప్రాణబంధువులు మిత్రులు పెద్దలుతనకుఁ జేసిన యుపదేశమును దృఢముగా విశ్వసించి ప్రాణహింస నేమిషచే నైనను సలుపక లోకోపకారపరాయణుఁడై స్వలాభ మూసింపక నడుచు మానవుని వర్తనము నిశ్చయముగా మనుష్య ధర్మమునకు నిదర్శనము. జగమునందు నిష్ప్రయోజనముగా మనోవాక్కాయ కర్మము లెవ్వియును జరుగవు. సకలజగత్సృష్టిలయములు సర్వజ్ఞుఁడగు భగవంతునిచేఁ గసింతయు నిష్ప్రయోజనముగా నడిపింపఁ బడ వనియే నిరూఢిగా విద్వాంసులు సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు. "ప్రయోజన మనుద్దిశ్య నమందోఽపి ప్రవర్తతే" ప్రయోజనములేక వెఱ్ఱివాఁడును బ్రవర్తింపఁ డనఁగా సర్వశక్తియు సర్వజ్ఞుఁడు సకల భూతదయా స్వరూపుఁడు సకల జగత్సృష్టిస్థితిలయకారణమగు దేవుఁడు ప్రవర్తించునా? మర్త్యు లూహింపనేరరు. కాని భగవంతునిచేఁ బ్రతి కార్యము నెద్దియో ప్రయోజనాపేక్షచేతనే నివర్తింపఁబడుచున్నది. ఈపని పొరపాటుచేఁ గావింపఁబడుచున్నదనికాని యిది నిష్ప్రయోజన మనికాని యిద్ది కొంతయనికాని యిద్ది యనవసరమనికాని దైవ

సృష్టిలో నెట్టి విద్వాంసులైనను దప్పుపట్టుట కవకాశ మొకింతయు న్లేదు. నిక్కముగా జరుగవలసినట్లే సమస్తమును జరుగుచునే యున్నది. మంచిచెడ్డలు హెచ్చుతగ్గులు వశ్యావశ్యములు భగవత్సృష్టిలో లోపములెంచు మనుష్యులు నిశ్చయముగా బుద్ధిహీనులు. "సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ తజ్జలా నితిశాంత ఉపాసీత" ఈజగమంతయును బ్రహ్మమే. ఆబ్రహ్మమే పుట్టుచున్నది. లయమగుచున్నది. బ్రతుకుచున్నది. "హరిమయముకాని వస్తువు పరమాణువు లేదు. వంశపావన వింటే" ఓ కులపవిత్రుఁడా వింటివా? బ్రహ్మముకాని పదార్థ మెద్దియును లేదనునట్లు సమస్తమును దైవకృతమేకాని నిక్కముగాఁ బౌరుషమే లేదని సిద్ధాంతీకరింపకలేఅదు. "జానామి ధర్మం నచమేప్రవృత్తి ర్జానామ్యధర్మం నచమే నివృత్తిః కేనాపి దేవే నహృదిస్థితే నయథా నియుక్తోఽస్మి తథాకరోమి" ధర్మము నే నెఱుఁగుదునుగాని ధర్మమార్గమున నడువఁజాలను. అధర్మమని యెఱిగియును మానలేను. నాహృదయమం దున్న దేవుఁ డెట్లు నన్ను నియమించుచున్నాఁడో యటులు చేయుచున్నానన్నట్లు సకలజంతువుల వశములై దైవనియుక్తములై సకలక్రియ లాచరించుచున్నవి. పౌరుషము కుందేటికొమ్మువలె నసంభవము- సమస్తమును దైవమే- పురుషప్రయత్న మనునద్దికూడ దైవకృతమే. "యత్రనాన్యత్పశ్యతి నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్యద్విజానాతి సభూమా" ఏపదార్థమున తనకన్న నితరమును జూడఁడో వినఁడో యెఱుఁగఁడో యద్దియే వాస్తవమగు బ్రహ్మ మన్నట్లు దైవముకన్న మఱి వేఱు వేఱేదీ? తత్వమిట్లుండనీ- "నాద్వైతవతః కర్మాణి విధీయన్తే" అద్వైతికిఁ జేయఁదగు కార్య మెద్దియు లేదు. ఏకోర్కెయులేక నిత్యసంతృప్తుఁడై నిర్లిప్తుఁడైన బ్రహ్మజ్ఞానికిఁ గల మనోవాక్కాయకర్మములు పురిటిపిల్ల చేష్టవలె బంధకములును పాపకృత్యములు ఎంతమాత్రమును

గావు- మనోవాక్కాయకర్మములచేఁ దెలుప నశక్యమై యాత్మైక వేద్యమై సత్యజ్ఞానానంతలక్షణమగు పరమహంసస్థితి యటుండనీ ప్రస్తుతము సకలానుభవసిద్ధమై వ్యావహారికసత్యమగు ద్వైతప్రపంచమును గూర్చి చర్చించి చెప్పుట కర్తవ్యముగనుక దైవపౌరుషములు భయములు సమానముగా వ్యవహారప్రవర్తకము లనకతీఱదు.

పౌరుషము గుఱ్ఱము దైవమురౌతు - పౌరుషము శరీరము దైవము తెలివి - దైవపౌరుషములు రెండును జేర కేకార్యమును జరుగదు- తాను తన కళేబరమను ద్వైతబుద్ధి యున్నంతవఱకు దైవపౌరుషములు రెండును కావలసినవే- కేవలాద్వైతజ్ఞానికి దైవపౌరుషములు రెండును లేవు - దైవపౌరుషములు రెండును వ్యావహారికసత్యములు గాని పారమార్థికసత్యము లెంతమాత్రమును గావు "బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా" బ్రహ్మము వాస్తవము జగత్తు కలవలె భ్రాంతికృతము గాని సత్యము కాదనునట్లు దైవపౌరుషముల నడుచువ్యవహారము ప్రాణధారణ మదకారణముగాని వాస్తవ మేమాత్రమును గాదు. ఇంతియును "గజమ్మిథ్యా పలాయనమ్మిథ్యా" ఏనుఁగు వాస్తవము కాదు. మఱియది పరిగిడుటయును వాస్తవముకాదనుటచే నిద్ది సత్యము, మఱిద్ది మిథ్య యనుటకుఁడ భ్రాంతికృత మనకతీఱునా? ఈపిచ్చితలంపుల కేమి తనయనుభవమునకు విరుద్ధముగాఁ బలుకుట లోకద్రోహమాచరించుటకదా ? కావున లోకోపకారకమగు ధర్మ మాచరింపక యొట్టవేదాంతములు పల్కుట వ్యర్థమగుటయేగాక లోకమునకుఁ గీడు చేయుటకూడ తప్ప కగును. "పురి శేరత ఇతి పురుషః" పురియందు శయనించువాఁడు గనుక పురుషుఁడు గనుకఁ బంచభూతాత్మకమగు శరీరము నడుపు జీవుఁడు పురుషుఁ డనిపించుకొనుచున్నాఁడు. మఱి యట్టిపురుషుఁడు చేయుపని పౌరుషము - పంచభూతములను నడిపించువాఁడు దేవుఁడు మఱి యట్టిదేవుఁ డొనర్చుపని దైవము. శరీరబద్ధుఁడు

భోగము లనుభవించెదరు. లోకులఁ బీడించుచు భూతహింస గావించుచు సుఖపడనెంచు పామరులు దోమలు నల్లులవలెఁ బుట్టుచు గిట్టుచు తాపత్రయములఁ జిక్కి యపారసంసారసముద్రమున మున్గి తేలుచు క్షణికసుఖము లనుభవించుచుందురు. అద్వైతజ్ఞానవంతులగు మహాత్ములకు దైవపౌరుషములు (చంటిపిల్లలకుఁ బుణ్యపాపములవలె) రెండును లేవు. లోకోపకారపరాయణులగు పుణ్యాత్ములు తమపౌరుషము ఫలించుటకై దైవసాహాయ్యమును గోరుచుందురు. లోకద్రోహులగు పాపాత్ములు తమదుష్టప్రయత్నములు నెఱవేఱనపుడు దైవమును దూఱుచుందురు. మఱియును దమపౌరుషము చెల్లినప్పుడు దైవము నొకింతయును స్మరింపక తమప్రజ్ఞ చాటుకొనుచుందురు. అహంకారమమకారమగ్నులగు స్వార్థపరులు లోకులను వంచించుటకై దైవముయొక్కయునికిని వర్ణించుచుఁ గొంటెనక్కలవలె మోసముగా సంచరించుచు రుద్రాక్షపిల్లులవలె వాలకములు వేయుచుఁ దొంగజపములు చేయుచుఁ బైకిఁ బుణ్యాత్ములవలె నగపడుచు లోకద్రోహ మాచరించుచుఁ దాము చెడి యొరులఁ జెఱచుచుందురు. జ్ఞానమున్నగుఱుతు వైరాగ్యము. తనతోటిపాటివారిని బీడించి తా సుఖపడఁగోరుట పరమపాతకలక్షణము.

పౌరుష మనఁగాఁ బురుషునితో సంబంధించిన గుణము. పురుషుఁ డనఁ బురియందున్నవాఁడు. పురము శబ్దస్పర్శరూపరసగంధబుద్ధి మనోఅహంకారముల నెన్మిది విధములుగా నున్నది. ఈ యెన్మిది పురములకుఁ బరమైనది దైవము. దైవవశమున నీయెన్మిదిపురములకుఁ బ్రవృత్తినివృత్తులు కలుగుచున్నవి. దైవపౌరుషములకుఁ బురుషుఁడు సాక్షిమాత్రుఁడు. మఱి యీ రెండింటితో నెంతమాత్రమునుసంబంధము లేనివాఁడు. దైవము ననాది పాంచభౌతికకర్మము. పౌరుషమన ననాది జీవకర్మము. పురుషుఁడు పద్మపత్రాంబువ న్నిర్లిప్తుఁడు. సకల

కర్మములును సమస్తజగమును సత్వరజస్తమోగుణాత్మకమగు ప్రకృతి స్వరూపము. అనంతసంఖ్యాకకిరణములప్రోవగు సూర్యబింబ మొక్కటియై తోఁచునట్లు నిక్కముగా ననంతవిధ పరమాణుధర్మములన్నియును గలసి యొక్క తెలివియై కనుపట్టుచున్నది. ఒకసూర్యకిరణమే నానావిధవర్ణముల నున్నట్లు తెలిపియు ననంతవిధములై పొడగట్టుచున్నది. తెలివికిఁ బ్రకృతియును బ్రకృతికి జీవుఁడును జీవునికిఁ బురుషుఁడును బ్రవృత్తినివృత్తిసేతువులై యున్నారు.

పురుషుఁడు పరమాత్మ-జీవుఁ డాత్మ ప్రకృతి చైతన్యజడముల రెండింటియొక్క కలగల్పు. ప్రకృతికిని జీవాత్మపరమాత్మలకును నీడవంటిదై కలవలె మఱి యాకసపునల్పువలె భ్రాంతిగాని వాస్తవ మెంతమాత్రమును గాకున్నను శూన్యమగు నాకాశము జగములకాధారమైనట్లు ప్రకృతిని మఱియును జీవాత్మపరమాత్మలను నిరూపించుటకు మూలమగుచున్నది. భూతాద్దమువలె గారడిదివ్వెవలె కలగనుమనస్సువలె మనోన్మత్తస్థితివలె నిక్కముగాఁ దెలివి భ్రాంతి సంశయములను గలిగించనేరదు. తత్వము ననంతవిధములు నిశ్చయించి మును లనంతవిధములుగా లోకోపకారమునకై మతము లేర్పర్చిరి. వాస్తవముగా నెందఱుజీవులో యన్నివిధముల కర్మములు ధర్మములు మతములును గలవు. నిక్కముగా స్వప్నమువలెఁ దెలివి కొక మొక్క మొనయును లేదుగాని సర్వావస్థలను గనిపెట్టి సాక్షి యొక్కఁడే కేవలుఁడు నిర్గుణుఁడు చేతస్స్వరూపుఁ డగునాత్మొఁ డొక్కఁడే యని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతమనకతీఱుపు. మొత్తముపై ననంతమతములసారము పదేనుగా విభజింపఁబడినది.

చార్వాకమతము

చార్వాకమతము "యావజ్జీవం సుఖం జీవే న్నాస్తి మృత్యోరగోచరః, భస్మీభూతస్య పునరాగమనం కుతః" "బ్రతికినంతవఱకును

హాయిగా బ్రతుకవలయును. మృత్యువునకు లోఁబడని దెద్దియును లేదు. బుగ్గియైన దేహము తిరిగి రానేరదు'' అని పలుకుచున్నది. సుఖముగా బ్రతుకుటకై కదా జీవులందఱును బ్రయత్నపడుచున్నారు? కోరినట్లుజరుగుటయే ప్రతిజీవునకు సుఖము నిద్రాహారవిహారములు కోరినట్లు లభించినపుడు జనుఁడు సుఖించుచుంట యనుభవసిద్ధమేకదా? ఎందరుజీవులో యన్నిరకముల కోర్కెలు మఱియన్నివిధముల నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములును లోకమునఁ గనుపట్టుచున్నవి. ఒకరిసుఖమింకొకరి సుఖము కాదు. మఱి యొకరికోర్కె యింకొకరికోర్కె కాదు. అనంతవిధజీవుల కనంతవిధసౌఖ్యములు అనంతవిధదేశస్థితులనుబట్టి సుఖాభిలాష లనంతవిధములు. దేహధారులందఱును నానాదేశములలో నానావిధ సంఘముల నుండుటచేత నాయాజనులాయా సంఘములకు సమ్మతములయినఁ దమకోర్కెలను మాత్రమే తీర్చుకొని సుఖింపవీలగునుగాని తనతోటిపాటిజనులకు వ్యతిరేకముగా నడచి తమకోరికలఁజొప్పున సుఖించుట కెంతమాత్రమును సాధ్యపడదు. ప్రతికూలించిన స్త్రీతో సంభోగసౌఖ్యము చేకూరదుగదా! తనయభీష్టమునకుఁ దనతోటిపాటిజనులు సమ్మతించునట్లు సమయము జతగూర్చువస్తువు దేవుఁడో దయ్యమో యెద్దియో లోకాతీతపదార్థము లేనిచో సుఖాభిలాషముతోఁ బ్రయత్నపడుజనులు మొత్తముపైఁ దమబ్రతుకున నూటికిఁ దొంబది తొమ్మిదిపాళ్ళు దుఃఖమే యనుభవించుచుంట ప్రత్యక్షసిద్ధమేకదా? కాఁబట్టి పురుషప్రయత్నమునకడ్డుదగులు సమయ ముండుట యంత తెలియఁగినసంగతియే మఱియును జార్వాకులు చావుపుట్టువులసమయములు యథార్థములని యొప్పుకొనుచున్నారుకదా ''మరణం ప్రకృతిశ్శరీరిణాం వికృతిర్జీవనముచ్యతే బుధైః'' మరణదశయే వాస్తవము మఱి బ్రతుకు నీడవలెఁ గల్ల యనుచ ట్లాచార్వాకులు సత్యముగా దేహములు నశించెడి యేసమ

యము యథార్థ మని యొప్పుకొనుచున్నారో యాసమయమే దైవ
మనియును మఱి పుట్టికాలస్వరూపమగు దైవము పౌరుషరూపమగు
జీవితకాలమునకు భిన్నమై సత్యమై యున్నదని జెప్పకతీఱదు. కాఁబట్టి
చార్వాకులుగూడఁ బౌరుషమునేగాక దైవము నొప్పుకొనుచుంట
రాఢి. ఇత్తలపందు మత్తల పందును మోయఁగలనుగాని పుట్టెడు
మోయలేనను మూఢునిచందమున మృత్యువునొప్పుకొనుచు దైవ
మును జార్వాకుఁ డొప్పకున్నాఁడు మఱియును గాలి యగ్ని నీరు
మన్నుల కలయిక యెడయి కలచేఁ గలిగినదేహములందుఁ జైత
న్యము మదవికారమువలెఁ బుట్టి గిట్టుచున్నదిగాని సత్యము కాదను
చార్వాకున కానాల్గుభూతములపరమాణువు లొకదానికొకటి వేరగు
టకుఁగాని యొకదానితో నొకటి చేరుకొని యెడఁబడుటకుఁగాని యవ
కాశము గాలి యగ్ని నీరు మన్నులకు వేఱయి యంతరాళ
ముగా నాకాశ మున్నదని యొప్పుకొనకుంట తాను లేనని
నోటను జాటు పిచ్చివాని పల్కు కాదా? అంతరాళము లేనపుడు
భిన్నవస్తువులకు సంయోగము లసాధ్యములుకదా? గాలి యగ్ని
నీరు మన్నుల నిద్ది కేవలము గాలి యిద్ది కేవల మగ్ని యిద్ది కేవలము
నీరు మఱి యిది కేవల మన్నని విభజించి యా కుతార్కిక శిరో
మణియగు చార్వాకుఁడు నిశ్చయింపఁగలఁడా? లేక ఇతరుల దేహ
ములు భస్మమగుట తాఁ జూడఁబట్టి యనుమానప్రమాణముచేతఁ
గదా తన దేహముగూడ నట్లే యగునని నిశ్చయపర్చుచున్నాఁడు.
తనకుఁ బ్రత్యక్షముకాని తన మృత్యువు ననుమానప్రమాణముచేత
యథార్థము నమ్ముకొని స్థిరపర్చిన ట్లామృత్యుస్వరూపమునే దైవ
మనియును సకలలోకసంహారకమనియును నాశరహిత మనియును,
సకల పౌరుషశాసక మనియును మఱి యచింత్య మహిమాన్విత
మనియు నొప్పుకొనకుంటచేఁ దన కప్రత్యక్ష మగుటచే దా నెవరికిఁ

బుట్టెనో తలిదండ్రు లెవరో త న్నెవ్వరు పెంచిరో తనకు లోకజ్ఞాన
మెవరు మప్పిరో తనకు నితరులకును సంబంధ మెట్టిదో యితరుల
యెడఁ దా నెట్లు నడిచినయెడలఁ దన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము
లభించునో తెలియక సకలజనసంఘమునకు వేఱువిత్తయి దుఃఖము
నకును గష్టములకును బాలయి మృతికి లోనగుచున్నాఁడు. గనుక
స్వసుఖాభిలాషియగు చార్వాకునిమతము సకలలోక విరుద్ధమగుటయే
గాక, దుర్బుద్ధిమూలక మని నిర్వచింపకతీఱదు. సంఘములోఁ దా
నున్నంతవఱకు సంఘమును తన సుఖదుఃఖము లేర్పడును. సంఘము
నకు విషము తనకు విషము సంఘమున కమృతము తన కమృతము-
తన మంచిచెడ్డలు తన సుఖదుఃఖములు తనకు లోకము మప్పిన
యవిగాని తనంతటఁ దా నెఱిఁగినవి కావుగనుక జనసంఘమునకు
విరుద్ధముగా సుఖింపఁదలఁచిన చార్వాకుఁడు మదమత్తునివలె నహం
కారవిమూఢాత్ముఁడై కోరి సంసారాంధకారమున సకలజనసంఘా
చారవిగర్హితుఁడై చిక్కి దరిఁగానని దుఃఖమునకుఁ బాలై యాభాస
సుఖమునకుఁ బిల్లకాయవలె నుబ్బుచు ద్రుళ్ళుచుంట మిక్కిలి శోచ
నీయము.

లోకాయతికులను వేఱొకపేరు చార్వాకులకుఁ గలదు.
చార్వాకు లనఁగా హితవుగా మాట్లాడువారు. లోకాయతికు లనఁగా
ధర్మమోక్షముల విడిచి యధర్మకామములమాత్రము సంపాదించు
కొనువారు "విజ్ఞానఘన ఏవే తేభ్యో భూతేభ్యః సముద్దాయ తాన్తే
వాను వినశ్యతి" గాలి నీరు నిప్పు మన్నులనుండి తెలివియే మూర్తి
గాఁగల జీవుఁడు పొడమి మఱి యాభూతములకూడిక చెడినతోడనే
నశించుచున్నాఁడు. మృతుఁడైన జీవునకు మఱి జ్ఞప్తి కలుగనేరదు"
అను వచనానుసారముగా చైతన్యముతోఁ గూడిన దేహమే యాత్మ.
దేహమునకు మించి యాత్మయనునది వేఱుగాలేదు. పంచేంద్రియ

గోచరమే వాస్తవముగాని యనుమానోపమాన శబ్దములను తక్కిన ప్రమాణములచే సాధింపఁబడిన వస్తువు సత్యముకాదు. ఈసంసారములో సుఖములు దుఃఖమిశ్రితములు గనుక ననుభవింపరాదనువారు దంచి యూఁక తొలఁగించ దుఃఖమున్నదిగనుక బియ్య మనుభవించు సుఖ మక్కరలేదనువారివలెను పెచ్చు బంక కుబుసములు తొలఁగించు శ్రమకోర్వక పనసపండుతొనలు తిననొల్లని వారివలె మూర్ఖులు. అగ్నిహోత్రము- మూఁడు వేదములఁ బఠించుట- సన్న్యసించుట- బూడిద బూసికొనుటయును పౌరుషమును బుద్ధియును లేనివారి జీవనవృత్తులు. కాఁబట్టి ముండ్లు గ్రుచ్చుకొనుట మొదలగు వేదనములవలనఁ గలిగిన దుఃఖమే నరకము ప్రజలనేలు రాజే జగమున నీశ్వరుఁడు చావే మోక్షము ఆత్మకు శరీరమునకును భేదమెద్దియును లేదు. నేను నాశరీరమనుకొనుట రాహువునకు రాహుశిరస్సునకు సూర్యునకు సూర్యబింబమునకు బంగరు బంగరుకడెమునకువలెఁ గల్పింపఁబడిన భేదము వాస్తవముకాదు. గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లీనాలుగే భూతము లాకాశ మనున దింకొక భూతమైదవది లేనేలే దీనాల్గుభూతములనుండి చైతన్యము మద్యపానమునఁ గల్గు వికారమువలెఁ బొడముచున్నది. "అగ్ని రుష్ణో జలం శీతం శీతస్పర్శ స్తథానిలః, కేనేదంచిత్రితం తస్మాత్ స్వభావాత్త ద్వ్యవస్థితిః" అగ్నికి వేఁడి. నీటికి చల్లదనము, గాలితాఁకునకు చల్లదనము స్వభావజన్యములు గాని యెవనిచేతను గల్పింపఁబడలేదు."

మఱి యీచార్వాకమంతయును బృహస్పతియను పండితుని మతము మఱి యామతములోని సారము స్వర్గము లేదు మోక్షమును లేదు వర్ణాశ్రమాదుల క్రియలన్నియును సఫలములు కావు. జ్యోతిష్టోమమందు చంపఁబడినపశువు స్వర్గ మేగినచో యజమానుని తండ్రి యట్లు చంపఁబడి స్వర్గమున కేలఁ బోరాదు? శ్రాద్ధముచేత

మృతులకుఁ దృప్తియైనయెడల వంటింట భోజనపదార్థములు సిద్ధమై యున్నవని విననమాత్రమున నాఁకలిదప్పులు తీఱునా? మృతుఁడు పరలోకమం దున్నచో ప్రాణబంధువులను జూచుట కాసతోఁ దిరిగి యేల రాఁడో? బ్రాహ్మణులు తమజీవనోపాయముగా శ్రాద్ధకర్మములను బన్నిరింతియేకాని వేఱుకారణ మెద్దియు న్లేదు- సిగ్గులేని మొండిబండలు మోసకాండ్రును దయాదాక్షిణ్యములులేని రాకాసులును జర్ఫరీతుర్ఫరీ యను నర్థములేనివాక్కులతోను మఱి యశ్వమేధమందలి బండబూతులతోను బశుహింస చేసి యామాంసముఁ దినుటచేతను బ్రవర్తించుచుంట కనిపెట్టి దయానిధియగు బృహస్పతి సర్వభూతానుగ్రహముగా నొరుల సుఖపెట్టి జనులు తాము సుఖపడుటకై యీచార్వాకమతమును బోధించెను. సర్వజనులును దమబ్రతుకున సుఖము సహజముగాఁ గోరుచుంటచేతను మఱి యాసుఖము తనతోడిపాటివారికి సుఖమగునట్లు తాము నడిచినప్పుడే చేకూరుచుండుటచేతను మోసగాండ్రై సోమరులై కాయకష్టమున కొప్పక తనతోడిపాటివారు హాయిగానుంట కోర్వక పురాణవచనములకుఁ బండితమ్మన్యులై బూకరితనమున నపార్థములు చెప్పి నిర్దయులై వేదచోదితమనియును విధ్యుక్తమనియును చెప్పేది యొకటి తాము చేసేది మఱొకటిగా నటించు దుర్మార్గులు చార్వాకమతము నాస్తికమతమనియును మిక్కిలి హేయ మనియును జాటుచుంట మిగుల శోచనీయము- స్వర్గనరకములు గగనారవిందముల మాటలు మీ కేల? మీతోడిప్రాణులను సుఖపెట్టి మీరు సుఖపడుఁ డనుచార్వాకమతమెంతయును శ్లాఘనీయము. లోకములోని జనులందఱును దమతమ బ్రతుకు సుఖము స్వభావముగాఁగోరుచుంటచేత చార్వాకమతావలంబులే- అంతఃకరణమునఁ జార్వాకమతమే యనుసరించి తమతమ సుఖములఁ జేకూర్చుకొనుచుఁ బైకిమాత్రము కూటికై కోటిరకముల

యాస్తికవేషములతో స్వర్గనరకముల వర్ణించుచు దంభాచారముల నున్న జనులలో నిశ్చయముగా మూఁడుపాళ్లు వెఱ్ఱివారు మఱొకవంతు వంచకులును - బృహస్పతి మునికదా యన్యాయమును బోధించు నాశ్రుతిస్మృత్యుక్తములని దంభవేషములతో జీవించు తమజీవనవృత్తిని దూషించినమాత్రమున సకల జనసంఘసుఖమార్గమును బోధించు సహజసిద్ధమగు చార్వాకమతము హేయ మనువంచకుల నేమన వచ్చును? "సర్వత్రాత్మాస్తి" అంతట నాత్మ నిండియున్నదను వేదాంత ముపేక్షించి తాను బరులను భేదమెంచి యజ్ఞానులను వంచించి తా మాస్తికుల మనియు నార్యుల మనియు నితరులు పాషండు లనియు మ్లేచ్ఛు లనియును నిందించు భూతద్రోహులమత మంతసార వంతమా? చార్వాకులపై లేనిపోని జారత్వాదిదోషములు పన్ని దుర్మార్గులు నిందించుచున్నారు. ఈర్ష్యాసూయలచేత యథార్థమగు చార్వాకమతమును దార్మికులుకావించి దూషించు దుష్టు నేమనవల యును? చార్వాకమతముస్థూలనాఁడు జనులప్రవర్తనమంతయును స్వసుఖ మాసించియే కదా జరుగుచున్నది? లోపల నాస్తికమతము వెలుపల మిక్కిలి యాస్తికమత మోహా దంభమతముల దుశ్చేష్ట?

చార్వాకమతము పుట్టిన కారణము - వైదికమత మని ధూర్తులు ఋషిదృష్టప్రోక్తములగు శ్రుతిస్మృతులందలి యాథార్థ మును మరుగుపర్చి పామరులను మోసపుచ్చి సోమరిమాటలతో సులభజీవనమశ్రమముగా సంపాదింపఁగోరి మునులయభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా వ్యాఖ్యానము లొనర్చి సత్యమును సకలభూతదయను సకల జనసాధారణసౌఖ్యమును బుద్ధిపూర్వకముగా నుపేక్షించి యజనయాజనాధ్యాపన దానప్రతిగ్రహణ షట్కర్మములు బ్రాహ్మ ణులకనియు నాకర్మములందుఁ గొన్ని తగ్గించి క్షత్రియవైశ్యుల కనియుఁ దక్కిన జనులందఱును గర్మబాహ్యులనియును సర్వజన

సాధారణధర్మములగు సత్యదయ లవలఁబెట్టి నామములు జన్నిద ములు మడిమైలలు తడిపొడి బట్టలు మొదలగు డాంబికాచారము లతోఁ దమవలె సంచరించువార లార్యులనియును మఱి యాస్తికు లనియు స్త్రీలు శూద్రులును గర్మముల కనర్హులనియును దక్షిణ లోకులందఱు నాస్తికులనియు మ్లేచ్ఛులనియును హిమవద్వింధ్యల మధ్యదేశముమాత్రము కర్మభూమియును దక్షిణదేశముల వారంద ఱును గర్మబాహ్యులు నధము లనియును దెలిసీ తెలియక చాటుచు నోటిబూటకరితనమున జనులనువంచించి యథేష్టదుష్టభోగంబు లన్యాయ ముగా నుబ్బరగుడుపుల విఱ్ఱవీగుచు భూతద్రోహులౌట కోర్వక బృహస్పతి యను మునిశేఖరుఁడు కాలోచితముగను సకల లోకోప కారముగను జార్వాకమతము కల్పించెను. చార్వాకశబ్దమునకుఁ బ్రియమైన వాక్కని యర్థము. ఏజంతువునకైన హింస యొనర్ప కొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖముగ బ్రతుకుట చార్వాకమతముయొక్క ముఖ్యతాత్పర్యము. ఈచార్వాకమతమే యన్ని మతములలో శ్రేష్ఠము సహజలోకప్రసిద్ధమును భూతదయ నవలఁద్రోసిన వర్ణాశ్రమ ధర్మముల నిరసించి తనవాదమును బలపెట్టుకొనుటకై సకల భూత దయాపరుఁడును "హరిరేవజగజ్జగదేవ హరిర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః" అని తెలిసిన సర్వజ్ఞుఁడును దేవగురువు నగు బృహస్పతి ముని వైదికమర్యాద లతిక్రమించి కుక్షింభరులైన దంభాచార పరాయణులగు లోకవంచకుల నడంచుట కీచార్వాకమత ముప దేశించెను. బృహస్పతి క్రొత్తగాఁ జార్వాకమత ముపదేశింప నక్కఱలేదు. సహజముగాఁ దనతోటిపాటివారలకు హితముగా సంచరించుటచేఁ దనసౌఖ్యము జరుగుచుంట ప్రతిజంతువునకు సహ జానుభవసిద్ధమేగాన సకలజంతువులం దనాదిగా స్వభావముగాఁ జార్వాకమతమే ప్రవర్తిల్లుచున్నది. నిద్రాహారవిహారముల కుప

యుక్తములై తనతోడిపాటివారి యనుమతమునఁ దనకు లభించు భోగము లనుభవించుచు సుఖముగ బ్రతుకు పొడిగించుకొన నాసించుట ప్రతిజనునకు సహజాభిప్రాయము. తక్కినజంతువుల కన్న మనుష్యులు చేయవలసినవింతపని తనసుఖముకై పరులను హింసింపకుండుట తనసుఖముకై పరుల హింసించువాఁ డన్నిజంతువులలో నధముఁడు. బృహస్పతి యొనర్చిన చార్వాకమతమునకుఁ దప్పువ్యాఖ్యానములొనర్చి మహాత్మునియుపదేశముచొప్పున నక్కరమాలిన యతివ్యయభోగములు తగ్గించుకొని మితాహారవిహారములతో లోకుల కేవిధము బాధకావింపక బ్రతుకుటకుబదులుగాఁ బరపాలనాధికారులపైఁ దిరుగుబాటుచేసి ముప్పుదెచ్చుకొన్న యవివేకులవలెఁ జార్వాకమతావలంబులు దేవుఁడు లేఁడనియు స్వర్గనరకములు కల్ల లనియును వర్ణాశ్రమధర్మము లనవసరములనియును వైదికకర్మములు ధూర్తకల్పితములనియును బ్రచురింపఁదగదు.

వైదికమతమునకును జార్వాకమతమునకు రవ్వంతయును భేదము లేనేలేదు. అహంకారమమకారములతో భూతదయలేని ప్రాకృతులు దేవునివలె నెన్నెంచినవారి కటులఁ దోఁచు మునిప్రోక్త దేవభాషకు దమకును దమబంధుజాతులకును దమతమజన్మదేశముల వారికిని రుచించునట్లు సమయోచితముగా నర్థములు చెప్పి స్వార్థపరులై యితరజనవిరుద్ధముగా నభిమానముతో ప్రాణిహింసకుఁ గ్రతువిమ పన్ని చాతుర్వర్ణేతరజనుల కెల్లవిధముల లోఁబడియు నవ్వారల నధమజాతులని గర్హించుచుంట మిక్కిలి శోచనీయము. తనవీఁపుతాఁ జూడఁజాలనివాఁ డాకాశపంచాంగములు చెప్పుట యెంతధూర్తలక్షణము? మునులమతములన్నియును మిక్కిలిసరియైనవే కాని యామతములను వివరించుప్రాకృతజనుల యభిప్రాయములన్నియును సరికావు. మునిమతమును మునిదృష్టప్రోక్త శ్రుతిస్మృతులను యథార్థముగాఁ

దెలిసికొనుటకుఁ బ్రాకృతులు నిక్కముగా సమర్థులు కారు. ముని మతము మునికే యెఱుక "జ్ఞాని మెఱుఁగు సుజ్ఞానుల మఱుఁగు అజ్ఞాని యేమెఱుఁగు హరిదాసు తెఱఁగు" అన్నట్లు స్వార్థపరులు కుక్షింభరు లహంకార మమకారాభిమానాంధకార నిర్మలగ్నులగు సంసారులు శ్రుతిస్మృతుల యభిప్రాయము సరిగాఁ గనిపెట్టలేరు. మఱొక మునుల మతమును దమకుఁ దెలిసినట్లు స్వయమాచరించి యొరులకు బోధింపనేరరు. కాఁబట్టి సకల మునిమతసారమగు సూనృత దయాతత్వ మెఱిఁగి సర్వజన సమ్మతముగా నేమిషచేతనైన ప్రాణి హింసచేయక జీవించుట కలవడిన మనుష్యుని బోధ చొప్పున నడుచుట మిక్కిలి శ్రేయము. ఊఁపిరితీసికొనుటవలె నిద్రాహారములు సకలజంతు సామాన్యస్వభావములు. విహారము సహవాసమునుబట్టి జరుగును గాని సహజము కాకున్నను నిద్రాహారముల సాహాయ్యకరము కావున దేహపరిశ్రమమాత్ర రూపకమై లోకసమ్మతమై యేజంతువులనైన బాధింపని విహారము చిర సుజీవనోపయోగకర మగుట మిక్కిలి నిశ్చయము-వావివరుసలు వర్ణాశ్రమధర్మములు జాతి నీతులు స్వర్గనరక విశేషములు మొదలగు నిద్రాహారేతర కర్మము లన్నియును విహారాంతర్భూతములే- సకలజంతు జీవనోపకారముగ నడుచు నానావిధ విహారోపాయములు నానాదేశజనుల నానాభీష్ట రుచులం బట్టి మునులు నానావిధముల నుపదేశించి యున్నారు.

నిద్రాహారములకు మిగిలినకాలము గడపు విధము విహార మనఁబడును. నానావిధ విహారములలోఁ దపస్సు శ్రేష్ఠము- నానావిధ తపస్సులలో సకలలోకోపకారము కావించు తపము మిక్కిలి ప్రశస్తము. పురుష ప్రయత్నమున జరుగు క్రియలలో నొకప్పుడును దైవమునకు లొంగని దొక్కసత్యమే. ఆసత్య మనుభవైకవేద్యము గాని వివరింప నశక్యము- నే నను జ్ఞానము నాకు సత్యమైనప్పటికి

నన్ను వివరింప నాతరమా? నా యవయవములుగాని నా మనస్సుగాని నా తెలివిగాని నాతోఁ సంబంధించిన దేవస్తువైనఁగాని నే నవుదునా? నే నను తత్వము నాకే యెఱుక నితరులకు నన్ను నే యథార్థముగ నగపర్చు టెట్లు? నా దేహసంబంధములగు కష్టసుఖములిట్టివని యథార్థముగా నేఁ దెలుపఁజాలనపుడు పైవారలకు నన్ను నేఁ దెలుపఁ గలనా? నే నను జ్ఞప్తియే యాత్మపదార్థమ అద్దియే సత్యమును దేవుఁడును మఱి యీ సర్వజగమును. నే నననేమో నాకుఁ దెలియదుగాని నాకు మూఁడవస్థలు కలవని నా కెఱుక మఱి యా యవస్థలు జాగ్ర త్స్వప్న సుషుప్తు లని మువ్విధములు– సుషుప్తి యన మఱపు జాగ్రత్స్వప్నములు స్మృతి– స్మృతికాలమున నాతోఁ గలిపియీలోకమంతయును నాకుఁ దోఁచుచున్నది. సుషుప్తి యను విస్మృతివేళ నాతోఁగలిపి జగము నాకుఁ దోఁపకున్నది. మఱి పౌరుషకారమగు సత్యమునే దైవమును మాన్పజాలకుంట నిస్సందేహము– కాఁబట్టి నా జ్ఞప్తికి మించిన యెఱుక దప్ప మఱెద్దియు న్వాస్తవముకాదు. విస్మృతి సమయమున సుఖదుఃఖములు రెండును లేవుగనుక విస్మృతి ముక్తి మఱి స్మృతిబంధము. సత్వరజస్తమోగుణాత్మకములగు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులకు సాక్షియై నిర్వికారుఁడై మేలుకొనియు నిదురించునట్లు సర్వజ్ఞుఁడయ్యు ఖేదమోదములంటక త్రిగుణాత్మక మగు జగమంతయును దన శక్తిస్వరూపమనియును సూర్యబింబమునకు సూర్యకాంతికిని భేద మెద్దియును లేనిచందమునఁ దనకును దన శక్తిస్వరూపమగు జగమునకు భేద మెంచక గుణమయుఁడయ్యు గుణములంటక సర్వజగద్రూపుఁడయ్యు జగమునకు వేత్తై యచింత్య వైభవుఁడై సహజలీలచేఁ దనకుఁ దా సృష్టిస్థితి లయములందుచు నిత్యానందమున సేవ్యసేవక భావముల సుఖదుఃఖానుభవములఁ గ్రీడించువస్తువు పరమపురుషుఁడని సర్వమతప్రవర్తకులగు

మునుల ముఖ్యాభిప్రాయ మెఱిఁగి యెఱుఁగక మునుల మతము కూలంకషముగాఁ దమకుఁ దెలిసినట్లు మునివాక్యల కపార్థము కావించి జీవహింసను భూతద్రోహమును స్వార్థపరులై బోధించుచు వేదబాహ్యులు నాస్తికులు మ్లేచ్ఛులు పంచము లంటరానివారు నిషిద్ధాచారపరు లని పౌర్జన్యమున మిక్కిలి భూతదయాపరులు సకల జన మిత్రులు సర్వసములు సకలలోకోపకారపరాయణులగు సజ్జను లను దూషించు వైదికమ్మన్యుల ధూర్త ప్రలాపము గణుతికెక్కుచుం టకుఁ గారణము కాలవైపరీత్యముగాని వేఱొండుకాదు.

లోకములో నెపుడు జనులందఱు న్వివేకవంతులై సమాన స్వాతంత్ర్యము సమానభోగభాగ్యానుభవము కలిగి జంతుహింస కొప్పకుందురో యట్టికాలము కృతయుగము మనుష్యులు ప్రాణిహింస నొనర్చుచు గొప్ప కొద్దు లెంచుకొనుచుఁ బరస్పర వైషమ్యమున మిక్కిలి యన్యోన్యము విరోధించి దేశ కుల మతాభిమానముచే నొండొరులకు హాని కావించుకొను చుందురో యట్టికాలము కలియు గము- ద్వైతబుద్ధిచే స్వపరభేద మెంచి జీవుఁడు సుఖదుఃఖాత్మక సంసారబద్ధుఁ డగుచున్నాఁడు మఱియు నద్వైతబుద్ధిచేత సర్వభూత సముఁడై సుఖదుఃఖము లంటక ముక్తుఁ డగుచున్నాఁడు.

హింస ద్వైతమునకు మఱి యహింస యద్వైతమునకునులక్షణ ములు- ద్వైతు లెల్లరు శ్రౌతస్మార్త విధులచే లోకులం బీడించుచు భూతహింస కావించుచు స్వార్థపరులై లోనికొకటి పైకొకటి యుద్దే శముగలిగి నటించు ధూర్తజనులే యథాలాభ సంతుష్టులై సర్వజన సములై సకల లోకోపకారపరాయణులై స్వార్థత్యాగులై సర్వభూత దయాపరులై యేమిషచేనైనఁ బ్రాణిహింస గావింపక సర్వము విష్ణుమయ మని యెవ్వరికైన నెట్టిబాధయు నిడక చిఱునగుమొగం బుల బ్రతుకు మహానుభావులే యద్వైతులు- సహజముగాఁ బ్రతి

క్షణము కనుఱెప్పలు మూసికొనుట తెఱచుట లను నున్మేష నిమేషములు రేబవళ్లు దుఃఖసుఖములు నిద్దురమేల్కొనుటలు మోహావివేకములు మొదలగు ప్రకృతి పురుషస్థితులను వెల్లడించు చుండును. ద్వైతమతముచేతఁ బదార్థ నానాత్వమును మఱి యద్వైతముచేత కేవల మొక్కవస్తువు మాత్రమే తోఁచుచుండును. ఉన్మేషములు ప్రతిక్షణము జరుగు చున్నప్పటికి బంతి నెగిర్చ యెగిరిన బంతి క్రిందఁ బడనీ కెగుర్చుచున్న చందాన నెడలేక చక్రాకారముగాఁ గొఱవి ద్రిప్పునట్టు లా యద్వైతి తన వివేక ప్రభావముచేత జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులను మూఁడవస్థలయందు నొక్కవస్తువునే గనుచు నిత్యతృప్తుఁడై నిర్వికారుఁడై సకలజన సముఁడై సర్వభూత దయాపరుఁడై సకల లోకోపకార పరాయణుఁడై సకల జనసమ్మతుఁడై మునియై ముక్తుఁడగును.

అవివేకియగు ద్వైతి యున్మేష నిమేషములఁ గట్టువడి జ్ఞానాజ్ఞానములఁ జిక్కి తెలిసీ తెలియని వాఁడై యహంకార మమకారములతో స్వపరభేదమెంచి యభిమాన భూతహింస కావించుచు నరిషడ్వర్గములకు లోనై సుఖదుఃఖానుభవములఁ బొంగుచుఁ గ్రుంగుచు సాంసారియై బద్ధుఁడగును. వేయేల నిత్యానంద మనుభవించుటకు సాధనము సకలభూతదయ కలిగియుంటకన్న మఱెద్దియును లేదు. వివిధసుఖదుఃఖములకుఁ బాలగుచు పుట్టుచు గిట్టుచుంటకుఁ గారణము మిక్కిలి ద్వైతబుద్ధి పదార్థ నానాత్వ మెంచుకొనుచు నహంకార మమకారములచే తన మతానుసారము సంచరించని జనుల నసహ్యించుకొనుచు నెద్దియో మిష వెట్టి లోకులకు బాధ కావించుటయే. ద్వైతబుద్ధి యజ్ఞానముచేతను మఱి యద్వైతము మిక్కిలి వివేకముచేఁ బొడమును. జనులకు సుఖదుఃఖముల కావించుచుంటచే ద్వైతి సుఖ దుఃఖములు రెండు ననుభవించుచున్నాఁడు. సర్వభూత దయా

పరుఁడై కేవలమును లోకోపకారమునకై మాత్రమే ప్రవర్తిల్లు నద్వైతి నిత్యసంతుష్టుఁడై సుఖదుఃఖములు రెండును లేని శాశ్వత కైవల్య మనుభవించును.

చార్వాకమతమువలన గ్రహింపఁదగిన సారము ప్రత్యక్షమైన లోకమునుండి కేవల పురుషప్రయత్నమును మాత్రమునే నమ్మి తనతోడిపాటి జీవులయెడల మైత్రితో సంచరించి తా సుఖముగా బ్రతుకఁదలంచుట- గాలి యగ్గి నీరు మన్ను లను నాల్గుభూతముల యుపద్రవములనుండి తప్పించుకొను నుపాయము లరయుచు యుక్తాహారవిహారనిద్రల కలవడి రోగములకుఁ దగిన చికిత్సల నాచరించుకొనుచు నప్రత్యక్షములగు స్వర్గనరక దైవచింతలచే వృథా కాలక్షేపము చేయక మిట్టవేదాంతములు నాకాశపంచాంగములతో కాలము రిత్తపుచ్చక మనోవాక్కాయ కర్మములతోఁ దనతోడి పాటివారి సౌఖ్యమును దన బ్రతుకు సుఖమును బొడిగించుకొనుచు అక్కఱమాలిన యప్రత్యక్ష దేవతల స్వర్ణించు స్వార్థపరులగు ధూర్త దేవానాంప్రియుల దాంభికాచారముల ననుసరింపఁగోరి దేవాలయములు క్షేత్రములు వైదికస్మార్తకర్మములు మొదలగు భ్రాంతవంచక జనకల్పితవిధులు నడుపు వృథాప్రయవ్యయాసము లందక పిన్న పెద్ద శక్తికొలంది తెలిసికొని యేమెండ కాగొడుగుఁ బట్టుచు జతుర్విధోపాయములచే దుర్జనుల బారిఁ బడక తప్పించుకొను నేర్పున నడఁకువతో లోకోపకారముగా నడిచి హాయిగ బ్రతుకుచార్వాకులమతము మిక్కిలి గణనీయమును సకలజనులకు స్సహజమని చెప్పకతీఱదు. చార్వాకమతమే సకలమనుష్యులకును సహజమును సామాన్యమును-కాలఋతువిశేషములచే శీతోష్ణస్థితుల మాఱుచున్నట్లు "ఆత్మనః కామాయ సర్వం ప్రియం భవతి" జనుఁడు తన సౌఖ్యముకోరి మాత్రమే యితరజనులను బ్రేమించుచున్నాఁడను వచనానుసార

ముగా సహజసిద్ధముగాఁ దన సౌఖ్యముఁగోరినవాఁ డితరులను స్వాధీన పఱచుకొనుటకై యుపయోగించు సామదానభేదదండములను చతుర్విధోపాయ విశేషములచేత సకలాస్తికమతములును జార్వాక మతాంతర్భూతములై చార్వాకమతమునకుఁ బిదపఁ బొడచూపెనని తలంపక తీఱదు.

ఆకాశమనఁగా నవకాశమనఁగా భిన్నవస్తువులన్యోన్యముకలిసి యెడయ వీలగుటకుఁ దగిన ప్రదేశము. ఆప్రదేశ మాభిన్నవస్తువుల యొక్క మొత్తపు పరిమాణముకన్న మిక్కిలి యధికపరిమాణము కలదై యుండవలసియుండును. నేనున్నగది నాకన్నఁ బరిమాణమున కెక్కువుగా నుండకతీఱదు. గదికన్న గృహముకన్న గృహమునకుఁ జుట్టునుగల చోటును మిక్కిలి విస్తారముగ నుండవలయును. భిన్న వస్తువుల కన్యోన్య సంయోగ వియోగములకుఁదగిన యవకాశమిచ్చు చోటు కావలెనుగదా ? సున్నము పసుపుకలిసినపు డెఱుపురంగు వలెనే గాలి యగ్గి నీరు మన్ను లనునాలుగు భిన్నపదార్థముల యొక విధమయిన సంయోగవిశేషముచేతఁ జైతన్యము కలుగుచున్నది. మఱి యాపదార్థముల యెడయికచే నాచైతన్యము నశించుచున్న దను చార్వాకుల యుక్తి సరియైనదికాదు. కారణమేమనఁగా భిన్న వస్తువుల యన్యోన్య సంయోగవియోగములకై యుండకతీఱని యాకాశమను పదార్థమే నిత్యశుద్ధ చైతన్యము స్వరూపముగాని నిక్కముగాఁ జార్వాకు లెంచుకొన్న దేహావయవసంచలన విశేషము చైతన్యముకాదు. మఱేమనఁగా నీదేహావయవసంచలన విశేష మాకాశాత్మకమగు శుద్ధ చైతన్యమునకు గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లనునాల్గుభూతములయొక్క సంయోగవియోగవిశేషములు బ్రతుకు చావు లనుగుణములను గల్పించుచున్నవి. ఆకాశాత్మకమగు శుద్ధ చైతన్యము నిర్గుణము. గాలికి స్పర్శము-అగ్గికి రూపము- నీటికిం జవి-

మంటికివాసనయును గుణము లుపాధివిశేషసంయోగవియోగభేదము లాకాశావకాశ సంపర్కమునఁ గలుగుచున్నవి. మఱియును జీవచ్ఛరీర మిద్ది మఱిద్ది మృతకళేబర మిది తెలివికలది మఱిది తెలివి లేని దిద్ది సచేతన మిది యచేతనమని త్రిగుణ బద్ధుఁడై జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులకు లోఁబడి భూతవశుఁడై తన యభీష్టములు నెఱవేర్చు కొనుట కశక్తుఁడై కించిజ్ఞుఁడై పరిమితాయువై లోకులచేత హితాహిత వస్తుజ్ఞానముఁ దా మప్పఁబడుట ప్రత్యక్షముగాఁ దెలిసికొన్న చార్వాకుఁడు పంచేంద్రియదృష్టాత్మక మగు ప్రత్యక్షమును దప్ప నితరప్రమాణ మంగీకరింపరాదనుట మిక్కిలి మౌర్ఖ్యము. బృహస్పతి దైవమును నిరసించి ప్రత్యక్షము మాత్రము ప్రమాణమని పౌరుషమును స్థిరపర్చి నిత్యాత్మక స్వరూపకమగు నాకాశభూతము లేదన్న యభిప్రాయము సర్వభూతహితము సంచరించి పరస్పరద్వేషమును మానుకొని యన్యోన్యమైత్రితో నేకీభవించినఁ దప్ప మనుష్యులకు సకల జనాభీష్టమగు సుఖజీవనము కలుగనేరదని కాని యితరము కాదు.

బృహస్పతి మతమునకు తప్పు వ్యాఖ్యానములు :

బృహస్పతి మతావలంబులమని తెలిసీ తెలియని ప్రాకృత జనులు బృహస్పతి యేర్పర్చిన నిర్దుష్ట చార్వాక మతాభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా తప్పు వాఖ్యానము లొనర్చి యింద్రియములకు గోచరముకాని యతీంద్రియ పదార్థము లేదనియును బ్రత్యక్షము తప్పఁ దక్కినవి ప్రమాణములు కావనియు నహంకార విమూఢాత్ములై వేదశాస్త్రాత్మక శబ్ద బ్రహ్మమును సర్వజగత్కారణమగు నాకాసాత్మక దైవమును భూత భవిష్య జ్జన్మములను స్వర్గనరకములను మఱి తద్ధేతుక శ్రౌత స్మార్త కర్మములను నిందించుట మిక్కిలి యసంభావ్యము. ప్రత్యక్షేతర ప్రమాణము లన్నియును

బ్రత్యక్షాంతర్భూతము లయినప్పటికిని జార్వాకుఁడు తన తెలివి యొక్క ప్రవృత్తి నివృత్తులకుఁ దనకు మిక్కిలి పరోక్షముగా నొక శక్తి యున్నటు లొప్పుకొనకుంట మిక్కిలి దౌర్జన్యము. తన సుషుప్తి దశయందుఁ దనకుఁ జైతన్యమున్నదా లేదా? తనదేహ మపుడు సజీవమా? నిర్జీవమా? మఱి యా సుషుప్తినుండి తా నెట్లు మేలుకొన్నాఁడో యట్లు మేలుకొనుటకు తన పౌరుషము కారణమా లేక పురుషప్రయత్నమునకు భిన్నమగు దైవమను నొక యతీంద్రియ శక్తి కారణమా? సుషుప్తినుండి తన్ను మేలుకొలిపిన శక్తి యెద్దియో యొకటి యుండకతీఱదు. మఱి యాశక్తికిఁ బ్రవృత్తి నివృత్తులు సహజములు నిక్కముగాఁ దనయూహ కందని యెద్దియో శక్తివశమున దన జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులు గనుపట్టుచున్నవని చార్వాకుఁ డొప్పుకొనకతీఱదు. ఆశక్తియే దైవ మద్ది యతీంద్రియము మఱి యచింత్యవైభవమని యున్నదున్నట్లు తన యనుభవము సత్యముగాఁ జెప్పక మొండిగొని తాఁబట్టిన కుందేటికి మూఁడేకాళ్లని దైవమును నిందించు చార్వాకమ్మన్యుఁడు లోకులమైత్రి సంపాదించు కొని సుఖముగా బ్రతుకవలయునని యుపదేశించిన బృహస్పతి మతమునకు విపరీతముగా సకలజనవిరోధియై చెడుచున్నాఁడు. కాఁబట్టి పృథివ్యప్తేజోవాయువులను మాత్రము భూతముల నాల్గింటిని మాత్రము సత్యములుగా వెల్లడించి యాకాశము లేదను చార్వాక మతము పిల్లకాయమతమువలెఁ గ్రమక్రమముగాఁ దిన్నఁబడినకొలఁది బెక్కసా గ్లొడపోసిన నీటివలె నుత్తమోపనిషన్మత మగుచున్నది.

చార్వాకమతము మొదటిమెట్టు. ఈ దేహయాత్రకు వేదాంతము తుదిమెట్టు. చార్వాకమతమునకు వేదాంతసారమగు జగద్గురు శంకరాచార్యమతమునకు నడుమ ననంతసంఖ్యాకములగు మతములు నడుమమెట్లు. చార్వాకమునుండి శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్య స్థాపితా

ద్వైతసిద్ధాంతమున కెక్కుటకు నడుమనున్న మెట్లు మొత్తముపైc బదుమూcడు. చార్వాకము భూమివంటిది. తక్కినవి నీరు కిత్తు గాలి మిన్నుల నొకొక్కయెడపోcతచే నొకొక్క గుణకలుషము తగ్గుచుc దుదకు సచ్చిదానందలక్షణమగు నిర్గుణబ్రహ్మాత్మక జగద్గురూప దిష్టాద్వైతమతమై నిత్యశుద్ధముక్తాస్వరూపకమై చిట్టచివరమెట్టుగాc గైవల్యమున కాటపట్టయి ''నహింస్యాత్సర్వభూతాని, నాద్వైతవతః కర్మాణి విధీయన్తే'' అనియును బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మైవభవతి'' బ్రహ్మ మెఱిcగినవాcడు బ్రహ్మయగుచున్నాcడని బోధించుచున్నది.

విదుల్ అను ప్రాతిపదికనుండి విద్య- వేదము- వైద్యము- విదురుcడు- వేద్యము-విత్తము మొదలగు శబ్దములు పుట్టినవి. ఈశబ్దములకన్నిటికిని దెలివి ముఖ్యాధారము-విద్వాంసుcడనcగాc దెలివి కలవాcడు-సంపూర్ణమగు తెలివి సకలవిద్యల నభ్యసించుటవలనc గలుగును. ఈ జగమంతయును విద్యలస్వరూపమే ''వేదవేదాంగ వేత్తాపి లోకాచారం నలంఘయేత్'' వేదములను వేదాంగములను దెలిసినవాcడైనప్పటికిని లోకాచారమును మీఱcదగదనునట్లు సమస్త విద్యలలో శ్రేష్ఠమగు బ్రహ్మవిద్య నెఱిcగియును జగద్గురువగు నాది శంకరాచార్యుcడు షణ్మతస్థాపకుcడై ధర్మముగా నడిచి జనవిహిత ధర్మముల నుపదేశించెను. బ్రహ్మర్షు లందఱును దత్తద్దేశవర్ణాచార విహితవిధుల నుపదేశించిరి. వాచికాంగికాంగహార్య సాత్వికాభినయ రూపముల సకలవిద్యలు వెలువడుచున్నవి. సరిగాc బ్రతియామమును గోడికూత తెలుపునట్లే మనుష్యకృతములగు గడియారములు మొద లగు యంత్రము లెవ్వియును గాలమును దెల్పcజాలకున్నవి. అంత రాళమున బ్రేలాడు నుట్టిలోనున్న బెల్లముకుండలోc జీమలు గుమి గూడినవి. గోడచాటున నేపదార్థమున్నదో మనుష్యు లెట్లయినc దెలియcగల్గిరే? సహజముగాc గొన్ని జంతువులకుc గొన్ని విద్యలు నేర్పు

లునుదమంతటఁదాములభించెడునుగానిమనుష్యుఁడెంత తెలివి లేని మొద్దు జంతువో గాని సహవాసమును మప్పుబడియుఁ బరిచయమును లేకేవస్తు తత్త్వమెట్టిదో సహజముగాఁ దెలియనేరఁడు. మనుష్యులకంటె నితర జంతువులకుఁ బదార్థజ్ఞానము స్వభావసిద్ధము. మనుష్యునకుఁ బ్రత్యక్షాదిప్రమాణములసాయము లేనిది పదార్థవిజ్ఞానము కలుగనేరదు. ఒకనీటిబిందువున కింకొకనీటిబిందువు చేరి కాలక్రమమున నెంత కాలమునకో మహాసముద్రముగాఁ బరిణమించినట్లు లనాదిగా ననేకవిద్వాంసులచే మొత్తముగాఁ గూర్పఁబడిన పదార్థవిజ్ఞానమునందుటకుఁ దగిన సర్వజ్ఞబుద్ధివైభవము సహజముగాఁగల యతీంద్రియద్రష్టలు లోకోత్తరదివ్యోపాధిమంతులై గౌతమవ్యాసాదిమునిరూపముల విలసిల్లి వేదశాస్త్రప్రవక్తలైరి. ఆమును లెట్టి దేహధారులో నిర్ణయింపఁ బ్రాకృతజనుల తరము కాదు. సముద్రఘోషవలెనున్న వేదసమూహమునకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లింద్రుఁడేర్పరించెను. వేదాంగములగు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తజ్యోతిషకల్పములను స్మృతిపురాణేతిహాసవిశేషములను లోకోపకారమునకై యతీంద్రియద్రష్టలగు మునులొనర్చిరి. వేదములను వేదాంగములను స్మృతిపురాణేతిహాసవిశేషములను శంకర రామానుజ పూర్ణప్రజ్ఞ విద్యారణ్యాదిమునితుల్యులగు నాచార్యులు జనులకు సులభమగుభాషలతో వివరించిరి. అన్నియభినయములలో వాచికాభినయ మెక్కువుగా విద్యలను బోధింపఁగలుగును. వాక్కునుబట్టి యభిప్రాయమును గ్రహింపఁగల్గినట్లు మఱియు వినికివలన నర్థముబోధపడునట్లు మఱేయవయవము వల్లనైన నంతగా బోధపడనేరదు. కారణ మేమనఁగా నన్నిభూతముల కాధారమగు నాకాశభూతగుణశబ్దముగనుక నాదము బ్రహ్మమనియును నాదవివృతస్వరూపమే యఖిలజగమనియుం బతంజలిముని వ్యాకరణమహాభాష్యమునఁ బ్రతిపాదించెను. మఱియును వేదములు

శబ్దమయములు కాఁబట్టి శబ్దము సకలవిద్యలను బోధించునట్లు రూప స్పర్శరసగంధములు బోధింపనేరవు. పుస్తకమందలి యక్షరరూపములఁ గాంచి సకలవిద్యల నెఱుంగ రాదాయనిన యెడల నిర్జీవ దేహమందలి యవయవములఁ బరికించి సజీవశరీరముల యథార్థతత్త్వ మిట్టిదని చికిత్సచేయ నెంచు శస్త్రవైద్యులవలెఁ బొరపడకతీఱదు. సరస్వతీదేవి వాగ్రూపిణిగాఁ భావింపఁబడెను. "యన్మనసాధ్యాయతి తద్వాచావదతి" మనసులో నెద్దితలంచునో యది నోటఁ బలుకునన్నట్లు మనసులోనితలంపు దెల్పఁగలసాధనములన్నిటిలో మాట శ్రేష్ఠసాధనము. కావుననే పూర్వకాలమందు సకలవిద్యలు కంఠస్వరమునను పదేశింపఁబడెనుగాని వ్రాఁతమూలముగా నుపదేశింపఁబడలేదు. కంఠపాఠముగానున్న విద్య వ్రాఁతమూలముగా గ్రహించినవిద్యకన్న వేయిరెట్లు దృఢముగా నుండును. మఱి యవసరమునకుఁ జప్పున స్ఫురించును. అర్థస్ఫూర్తిగా రసానుకూలస్వరమున నోట బయలువెడలినవాక్యములు తనయభిప్రాయమును బైకిఁ దెల్పఁగలిగినట్లు వ్రాఁత మొదలగు మూఁగసంజ్ఞలు తెలుపఁజాలవు. అన్ని విద్యలప్రయోజనము సర్వలోకహితమగువిధమున నడుచుట సకలపదార్థతత్త్వము దెలుపఁగలిగినబుద్ధి ప్రకారముగా నొనర్చు మనోవాక్కాయకర్మముల కన్నింటికిని విద్యలని పేరు. వస్తుతత్త్వము నెలిసికొనుట బుద్ధిలక్షణము బుద్ధికొలంది నడుచుట విద్యాలక్షణము.

విద్యాబుద్ధులు రెండును మతమనిపించుకొనును. మతములు నాస్తికమత మనియును మఱి యాస్తికమత మనియు నిరుతెఱఁగులు. సంపూర్ణనాస్తికమతము చార్వాకము సంపూర్ణాస్తికమత మద్వైతము. నాస్తికమతమనునది వాస్తవముగా లేనేలేదు. చార్వాకుఁడు కూడ పృథివ్యప్తేజో వాయువులయున్కి నొప్పుకొనుచున్నాఁడుగదా? జాగ్రత్స్వప్నదశల రెంటియందును దన

యున్కి-ని మఱియును దనకంటె వేఱువస్తువులయున్కి-యును గోచరములు కాకమానవు. అహంకార మున్నంతవఱకు జగము తోఁచకతప్పదు. అహంకారములేని సుషుప్తిదశయందే వస్తుజ్ఞప్తియును లేకుండును. సచ్చిదానందలక్షణమగు నాత్మపదార్థము నిత్యము. జగమంతయును స్వప్నప్రపంచమువలె ననిత్యమును వికారమును అను నద్వైతమతము మాత్రమేయుక్తియుక్తముగాఁ దోఁచుచున్నది. ఇంత కేమతమునకైనను నమ్మకమే ముఖ్యకారణము. సకలమతములును విశ్వాసమూలములే. జనులందఱికిని ప్రత్యేకము వారివారినమ్మకములఁబట్టియు వారివారిరుచులఁబట్టి పదార్థతత్త్వము వారివారిశక్తికొలంది యుక్తులంబన్ని స్థిరపర్చుచుందురు. ఎవరిమతము వారికి సత్యము మఱి యొవరిపిచ్చి వారి కానందము. సర్వలోకోపకారకమై సర్వభూతదయాభివర్ధకమగు మతముగలవాఁడు పరులసుఖపెట్టి తాము సుఖపడి యుభయతారకులగుచున్నారు. నిజముగా నట్టి లోకోపకారపరాయణులగు మంచివారు బాల్యమునుండియును స్వపరకష్టదాయకమగు తెన్నున నడుగిడక స్వపరసుఖకరమగుత్రోవఁదప్పక యావజ్జీవమును దేహయాత్ర నడిపెదరు. “ప్రమాదో ధీమతామపి” లోకోపకారపరాయణులగు బుద్ధిమంతులకుఁగూడ తప్పుండుననఁగా లోకద్రోహుల బ్రతుకంతయును దప్పేయని వేఱే చెప్పనేల? బుద్ధిమంతులమంచి పురుషప్రయత్నమున కొకవేళ మంచికిబదులు కీడు గల్గుటకుఁ గారణముండకతీఱ దట్టికారణమునకే దైవమనియును బూర్వజన్మకృతకర్మమనియును విధియనియును జెప్పఁబడుచున్నది. ఏకారణముచేఁ దనయున్కి-ని దా నొప్పుకొనుచున్నాఁడో మఱి యాకారణమే తనపౌరుషమునకు మూలమగు దైవము. పౌరుషము దైవము కాదు కానేరదుగాని దైవమే పౌరుషముగాఁ బొడచూపుచున్నది.

దైవపౌరుషనిర్ణయము

వృక్షము బీజముకానేరదుగాని బీజము వృక్షముగాఁ బరిణమించుచుంట యందఱెఱిఁగినసంగతియే. ఎద్దియో నిరూపించి చెప్పఁదరముకాని లోకాతీతపదార్థపురాకృతధర్మమో దైవమో నిక్కముగా నొకటి పురుషప్రయత్నమున కొకప్పు డడ్డై యనిష్టజనకమగుచుంట ప్రత్యక్షానుభవసిద్ధము. పురుషుఁడు జాగ్రద్దశలోఁ జేయు ప్రయత్నము పౌరుషము. పౌరుషమునకు దైవమనుకూలించినపుడు పౌరుషమేగాని దైవముయొక్కయునికి జ్ఞప్తికిరానేరదు. దైవము ప్రతికూలించినపుడు సంపూర్ణపురుషప్రయత్న మాకాశమునకుఁ గన్నములుపొడవనుంకించినట్లు వృథాప్రయాసకరమగును. భవిష్యత్తునుగూర్చియును జేయఁగామిగిలినపనిగూర్చియును నిశ్చయము నిదిట్టిట్టిసమయమునఁ జరిపెదనని తనపౌరుషము సఫలముకావించుకొనువారు లోకమంతలో కాలమున కొకరిద్దఱుంట మిక్కిలి యరుదనక తీఱదు. ఇంతకాలము బ్రతికెద నీయీపను లిట్టిట్టిక్షణములందు నిక్కముగాఁ జేయఁగలనని చాటిచెప్పి తనపల్కు యథార్థము కావించుకొను పౌరుషవంతుఁడు జగమున మిక్కిలి యరుదు.

కాలమునుగాని పంచభూతములనుగాని తనపురుషప్రయత్నానుసారముగా నడుపుట యసాధ్యమని వివేకవంతుఁ డెఱుఁగఁడా? "దైవాధీనం జగత్సర్వమ్" అను వచనానుసారముగా సకలజంగమస్థావరాత్మకమగు జగమంతయును జగముకన్న వేఱై దైవమను నొక యతీంద్రియపదార్థముచే నడుపఁబడుచుంట రూఢి. ఆపదార్థము కర్మ మని కొందఱు "ఇచ్ఛామాత్రం ప్రభోః సృష్టిః" యన్నట్టు లీశ్వరసంకల్ప మని కొందఱు గ్రహచారవిధి యని కొందఱును బలువురు పలురకముల నిర్దేశించుచున్నారు. ఎవరెవరివిశ్వాసముఁ

బట్టియు రుచిఁబట్టియు నాయావిధముగా నాదైవమును భావించు చున్నారు- అతీంద్రియద్రష్టలగు మునుల నాదికాలమునుండియును సకలజగత్సృష్టిసంహారములఁ గూర్చియు లోకాతీతమగుదైవమును గూర్చియు నానాదేశజనుల నానావిధరుచుల కనుకూలముగా నానావిధము నిర్దేశించియున్నారు- జగమందలి నిఖిలమగు వేఁడికిమూలము సూర్యుఁడువలెను మఱిశైత్యమూలము చంద్రునివలె సకలవస్తుయథార్థతత్త్వబోధ కంతకు మూలము మునివాక్యము- ఆయాయిదేశజనుల కాయామునులవాక్యములునుసూర్యచంద్రులువివిధదేశములకువివిధకాలముల వివిధశీతోష్ణస్థితులవలె వివిధబోధల కాటపట్టగుచున్నవి. సకలప్రమాణములలో శ్రేష్ఠమగునాప్తవాక్యముఁబట్టి శ్రేయస్కాముఁడు నడుచుకొని యిహపరసౌఖ్యములఁ జూఱకొనుచున్నాఁడు.

"గురువులేని విద్య కూడదు కూడదు" అన్నట్లు సంపూర్ణలోకానుభవముగల పెద్దలమాట విననివారెల్లరును జెడుగొట్లుకాక తీఱదు. పెద్దలుబోధించిన వర్ణాశ్రమాచారనిర్ణయములతోఁ దనశక్తికొలఁది పురుషప్రయత్నము లోపము రవ్వంతరానీక తనమంచిప్రయత్నము కొనసాగించుటకై దైవమును సంతతమును బ్రార్థించువాఁడు నిక్కము సజ్జనుఁడు. పౌరుషమొకింతయునుజూపక గాలిలో దివ్వె పెట్టి దేవుఁడా నీదే భార మనుబుద్ధిహీనుఁడు స్వప్నదశయందు కలుగు తలంపులు ననుభవింపఁబడుక్రియలు నిక్కముగ నెట్లువశములు దైవవశములో మఱియును స్వప్నావస్థయందలి యహంకారమమకారములకు జాగ్రదవస్థయందలి యహంకారమమకారములకు నిసుమంతయును భేదములేక యహంకారమమకారమూలమగుపురుషప్రయత్నమునకుఁ గూడ నొక్కింతయు మార్పులేకున్నప్పటికిని జాగ్రదవస్థయం దెట్లు- మాత్రము కేవలదైవాయత్తమని నిశ్చయింపఁబడుచున్నదో యట్లే జాగ్రదవస్థయందలి పురుషప్రయత్నమునకుఁగూడ దైవమే మూల

మనుట నిక్కముగ యథార్థమనకతీఱదు. కాఁబట్టి అంతయును దైవమే- దైవమునకు వాస్తవముగాఁ బౌరుషము వేఱుకాదు గాని పౌరుషముమాత్రము దైవము కానేరదు. ఈశ్వరాంశము జీవుఁడుగాని జీవునియంశ మీశ్వరుఁ డెంతమాత్రము న్గానేరదు- ఆకాశము తక్కినభూతములకెల్ల యాధారమై యాభూతములకు లోపల న్వెలుపల నున్నట్లు దైవము పౌరుషమున కాధారమై పౌరుషమం దంతటను వ్యాపించియే యున్నదనుట నిస్సందేహము. పంచభూతము లును తత్క్రియలన్నియు దైవికములే- పంచభూతములయొక్క యొకవిధమగుసమ్మేళన విశేషోపాధియందుఁ బొడచూపునహంకార మమకారాత్మకమగు పురుషప్రయత్నముగూడ దైవమూలమేగాని దైవస్వరూపమగు పాంచభౌతికవికారమున కన్య మెట్లగును ? బీజము నకును వృక్షమునకును వస్తుభేదమెట్లులేదో మట్టికి న్గడవ కెట్లు వస్తుభేదము లేదో దైవస్వరూపములగు పంచభూతములకును మఱియును బాంచభౌతికోపాధి వికృతివిశేషమగు నహంకార మమకారా త్మకమగు పౌరుషమునకును వస్తుభేద మొకింతయును లేదు. ''వికారో నామధేయ మితి శ్రుతిః'' నామరూపములు కుండ మూఁకుడులవలె వికారములుం బౌరుషకృతములగు నసత్కార్యములు. మన్ను నిక్కముగ నవ్యాకృతదైవసత్కార్యము- పురుషకార ముత్పత్తిస్థితినాశములందును గాని దైవ మాకసమువలె నుత్పత్తిస్థితి నాశవిరహితము- అహంకారమమకారప్రవర్తకపౌరుషాత్మకస్మృతియే స్వప్నజాగ్రద్వ్యవహారమునకు మూలము. మఱి యాస్మృతియే పౌరుషము మఱి యట్టి పౌరుషమునకు నిమిత్తకారణమగు సుషుప్త్యా త్మకవిస్మృతియే యాటపట్టు. తక్కినభూతముల ప్రవృత్తి నివృత్తుల కాకాశము మూలమగునట్లు పౌరుషాత్మక జాగ్రత్స్వప్నదశ నాస్మృతి ప్రవృత్తి నివృత్తులకు సుషుప్తి దశాత్మకవిస్మృతియే యాటపట్టు. స్మృతి

సంసారము- విస్మృతి మోక్షము- స్మృతి వికృతి- విస్మృతి ప్రకృతి- స్మృతి జీవనము- విస్మృతి మరణము- స్మృతి పౌరుషము - విస్మృతి దైవము- పౌరుషము మిధ్య- దైవము సత్యము ద్వైతము పౌరుషము అద్వైతము దైవము. దృశ్యము పౌరుషము- దృక్కు- దైవము- జ్ఞేయము పౌరుషము- జ్ఞాత దైవము- పౌరుషము భ్రమ- దైవము యథార్థజ్ఞానము- ఇంద్రియగ్రాహ్యము పౌరుషము- దైవ మతీంద్రియము- పౌరుషము రథము- దైవము సారథి- నామరూపములు పౌరుషము- నామరూపమూలము దైవము- అనిత్యము పౌరుషము- నిత్యము దైవము- కార్యము పౌరుషము- కారణము దైవము- సూది పౌరుషము- సూదంటురాయి దైవము- ప్రకృతి పౌరుషము- పురుషుఁడు దైవము- పౌరుషము మాయ- దైవ మీశ్వరుఁడు-నరక దుఃఖకారణము పౌరుషము- స్వర్గసౌఖ్యకారణము దైవము- చెడ్డకెల్ల పౌరుషమే కారణము- మంచికెల్ల దైవమే కారణము- బంధకారణము పౌరుషము- మోక్షకారణము దైవము, వికృతి పౌరుషము- ప్రకృతి దైవము- సంసారము పౌరుషము- సమాధి దైవము- దోషము పౌరుషము- గుణము దైవము- కోపము పౌరుషము- శాంతి దైవము- పౌరుషము పరాధీనము- దైవము స్వతంత్రము-జన్యము పౌరుషము- జనకము దైవము-

దైవలబ్ధములగు గాలి వాన మొదలగు భూతప్రకోపములచేతఁ బురుషప్రయత్నము లడ్డఁబడును. కాని రవంతయును బౌరుషమున దైవము శాసింపఁబడనేరదు. అహంకార మమకారము లుడిగి కష్టములు సహించి సకలలోకోపకారమునకై మాత్రమే పౌరుషము చూపు సజ్జనులకుమాత్రమే దైవము తోడుపడి కైవల్యానంద మిచ్చును. స్వార్థపరులై భూతద్రోహమాచరించుదుర్జనులు తమ

పౌరుషమునఁ దామే వంచింపఁబడి యపారసంసారఘోరదుఃఖములఁ బొలగుచుందురు. సకలభూతదయాపరులగు సజ్జనులుమాత్రమే దైవతత్వ మెఱుంగఁజాలుదురు. మఱి యట్టిలోకోపకారపరాయణులు మాత్రమే దైవభక్తులనఁదగి తాము తరించి యొరులఁ దరింపించుచుందురు. స్వార్థపరులై భూతద్రోహమాచరించు దుర్జనులు తాము చెడి యొరుల చెఱచుచున్నారు. స్వలాభమాసింపక పరోపకారమునకు మాత్రమే జీవించు సజ్జనులపౌరుషమే ప్రత్యక్షస్వర్గము. లోకద్రోహమాచరించు దుర్జనులపౌరుషమే ప్రత్యక్షనరకము. దైవాధీనము పౌరుషముగాని పౌరుషాధీనము దైవము కాదు. పౌరుషము జడము. దైవము– జ్ఞానము– దేహము తెలివినిబట్టి నడుచునుగాని దేహమునుబట్టి తెలివి ప్రవర్తిల్లదు.

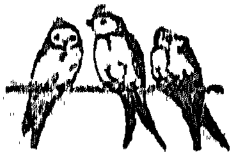
"పిట్ట దొరకినపుడు పిల్లికి శీలమా" అనునట్లు ప్రతిజీవునకు నిద్రాహారవిహారసుఖాభిలాష స్వభావముకదా? నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునిచ్చుపదార్థము లభించునపు డాపదార్థము సంపాదించుకొనుటలో నితరులకు బాధయయినప్పటికి నట్టిపదార్థమును విడుచుకొని తననిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును వదలుకొని పరులసుఖముకొఱకై తాను గష్టపడుట దేహధారికి స్వభావ మెంతమాత్రమును గానేరదు. పౌరుష మనఁగా నిజనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకొఱకై దేహధారిచేయుప్రయత్నము. దైవమనఁగానహంకారమమకారములు లేని యతీంద్రియపదార్థము. ఇండ్లుకట్టుకొనుట మొదలగుపనులు పౌరుషశక్తిప్రయుక్తపాంచభౌతికకృత్యములు– యెండ వాన ఋతువులమార్పు మొదలగు కార్యములు పరోక్షదైవముయొక్క– కృత్యములు. పురుషేచ్ఛాను సారముగాఁ బౌరుషకృత్యములు

తలుచుగా సిద్ధించునుగాని దైవకృత్యములు మాత్రము పురుషుల యభీష్టము చొప్పున నెంతమాత్రమును జరుగఁబోవు. పౌరుషము పురుషాధీనముగాని దైవమేమాత్రమును గాఁబోదు. నక్షత్రముల నంటుకొనుటకై చేయు పురుషప్రయత్నము వ్యర్థము - దైవమున కసాధ్యము లేదు - విధి చేయరాని కార్యమే లేదు - మర్త్యుల శక్తికొలఁది పౌరుషము చెల్లును- పురుషులశక్తి మిక్కిలికొంచెము- దైవశక్తి యపరిమితము- దైవముతోడుపడినఁగాని పౌరుషము వృథాయగును- పౌరుషము దైవాయత్తము- దైవమున కిసుమంతయుం బౌరుషసాహాయ్య మక్కరలేదు- దైవము మిక్కిలి స్వతంత్రము- పౌరుషమెంతయున్ దైవాయత్తమే- కావున పౌరుషమునకు దైవమెల్లవిధముల బీజమని చెప్పకతీఱదు- పౌరుషమును దైవమే ప్రేరేపించును- అహంకారమమకార ప్రయుక్తకార్యము పౌరుషము- అతీంద్రియపదార్థశక్తిజనితకార్యమంతయును దైవకృత్యము- లోకోపకారపరాయణులగు సజ్జనులబ్రతుకంతయును స్వర్గహేతువగు దైవసంకల్పమే- జీవహింసకులబ్రతుకంతయును నరకహేతువగు పౌరుషకృత్యమే. కాఁబట్టి దైవానుగ్రహమునకుఁ బాత్రులయినసజ్జనులు జననమరణప్రవాహరూపకసంసారకష్టములకు లక్ష్యపెట్టక స్వార్థత్యాగులై విరాగులై లోకోపకారపరాయణులై సర్వభూతసములై దైవముతో నేకీభవించి శాశ్వతానందపదవిని జూఱకొనుచున్నారు- సకలజగత్సృష్టిస్థితి సంహారకారణమగు దైవము నిజభక్తసంరక్షకమై సచ్చిదానందస్వరూపము కలదని దృఢముగ విశ్వసించి లోకోపకారముకై తాఁ జేయుపురుషప్రయత్నమును సఫలముకావించుటకై యా దైవమును సర్వకాలము వేఁడుకొనుచు "సర్వేజనాః సుఖినో భవన్తు" అని జపించుచుంటకన మనుష్యు లాచరింపఁదగినకార్యం

మెట్టియును గాదని ప్రాజ్ఞులు సదాచారసంపన్నులై తాము తరించి తమతోడిపాటివారలఁ దరింపఁ జేయుటయే యవశ్యకర్తవ్యము. ధర్మము నుండి తా జాఱి దుష్కార్య మాచరించి పరుల కపకార మొనర్చి నపుడు తనబుద్ధి తక్కువయనియును తనపౌరుషలోపమనియును బాహాటముగా నొప్పుకొనుచు తనప్రవర్తన మితరులకు మిక్కిలి సేమము చేసినపు డందుకు దైవసంకల్పము కారణముగాని నిక్కముగఁ దనపౌరుషశక్తి కాదనియును సజ్జనులు వెల్లడించుచుందురు– మాయా మాత్ర మిదం ద్వైత మద్వైతం పరమార్థతః'' పౌరుషస్వరూపక పంచేంద్రియదృష్టమైన జగమంతయును మాయామాత్ర మనఁగా యథార్థముకాదు. ఇంద్రియాతీతమగు దైవ మొక్కటియే వాస్తవము అను నాప్తవాక్యమునుబట్టి దైవమే పౌరుషము. పురుషప్రయత్నమునకు మూలము దైవమే. దైవముకాని పౌరుషమే లేదు. మఱియును పురుష ప్రయత్నమునకుమూలముమాయాస్వరూపకమగుమనోవిభ్రాంతి. సర్వమును దైవమే యనునిశ్చయజ్ఞానముఁగలవా రొక్కింతయును ఫలాపేక్షతోఁబురుషప్రయత్నము చేయఁబోరు. మఱియును దనకులభించినకష్ట సుఖముల నొక్కతీరుగా నుపేక్షించి యేకాగ్రచిత్తముతో సమస్త జగత్కార్యములు కల్లలనిగాని కేవలదైవకృతములనిగాని నిరూఢముగా భావించుచు మంటి నంటియునంటని కుమ్మరిపురువు చందమున నిర్లిప్తుఁడై నిత్యానందమున నుండును. అహంకారమమకారములఁ ద్యజించుటచే ''యోగరతోవా భోగరతోవా సంగరతోవా సంగ విహీనః, యస్మిన్ బ్రహ్మణి రమతే చిత్తం నందతి నందతి నంద త్యేవ'' అనునట్లు పాపకార్యములందును బుణ్యకార్యములందును కష్టములందును సుఖములందునుగూడ నొక్కపోల్కిగా నాకాశము వలె నంటీయంటక భూతభావికాలములస్పృహ యొకింతయు లేక

కేవలవర్తమానకార్యజ్ఞానమాత్రానుభవరూపకమగు శాశ్వతస్వర్గానందసౌఖ్యమున నోలలాడుచుందురు. అట్టి శాశ్వతస్వర్గానందపదవి స్వార్థత్యాగియై సర్వభూతదయాపరుఁడై లోకోపకారపరాయణుఁడైనవానికిఁ గ్రమక్రమముగా నహంకారమమకారములు దొలంగుటచేత మాత్రము లభించును. దైవముపై భారమువేసి స్వకులవిహితాచారము ననుసరించి సర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించు పురుషప్రయత్నము మనుష్యులకందఱికి నవశ్యకర్తవ్యము. పురుషప్రయత్నమంతయు సర్వలోకోపకారములగు విద్యలను లెస్సగ నేర్చి యొనర్పవలయును. చతుర్విధాభినయాత్మకములయి సర్వజగదుపకారములగు సకలవిద్యలు పదునెన్మిదిమహావిద్యలు మఱి యఱువదినాల్గు కళలమందు నంతర్భూతములై యున్నవి.

ఇది శ్రీమదజ్జాడాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
జగజ్జ్యోతియందు దైవపౌరుష నిర్వచనము.

జగజ్జ్యోతి

రెండవప్రకాశము

దైవపౌరుషనిర్ణయము

గీ॥ సకలఋణములఁ దీర్చిన సంయమీంద్ర
జగతిఁ బుంభావవాణివై తగు యతీంద్ర
ఎవ్వఁడైనను నీ కీడ యీడనాడ
వరనభోధామ యోభరద్వాజనామ॥

అహంకారమమకారాత్మకపౌరుషముచేత మనుష్యులు పంచేంద్రియసహాయముచే సహజముగ ద్వైతజ్ఞానముచేత నతీంద్రియదైవమును సకల జగత్కార్యప్రవర్తక మూలకారణముగా భావించుచున్నారు. చతుర్విధాభినయములకును జగత్సృష్టిస్థితిలయతత్త్వము నిర్దేశించుటకు మఱియు నతీంద్రియమగు దైవముయొక్క యునికిని స్థిరపర్చుటకును బురుషప్రయత్నరూపకమగు పౌరుషమే కారణము. పంచేంద్రియ వ్యాపారమును మఱి యట్టివ్యాపారముచే సాధింపఁబడిన సమస్తవిద్యలును బౌరుషస్వరూపములే. అతీంద్రియపదార్థమగు దైవముకూడఁ బౌరుషముచేతనే యెఱుంగఁబడుటచేతను "పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ యద్భూతం యచ్చభవ్యమ్ అసంగోహ్యయం పురుషః" భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములయందలి వస్తువులన్నియును బురుషుఁడే- పురుషుఁడు తప్ప జగమునం దితరపదార్థమే లేదు. పురుషుఁడు కేవలుఁ డెద్దానినంటకుండును అనుటచేత పంచేంద్రియజన్యమగు పౌరుషమునకు మఱియు నాపౌరుషముచేత నిర్దేశింపఁబడిన యతీంద్రియదైవమునకును భేద మొక్కింతయును లేదు. పౌరు

షమే దైవము మఱియును దైవమే పౌరుషము. పౌరుషము శరీరము వంటిది. దైవ మాత్మవంటిది. పౌరుషము దైవము లోకదానివిడిచి యొకటి ప్రకృతిపురుషులవలె నుండనేరవు. స్మృతిచే దైవ మెఱుఁగఁ బడును. దైవముచే స్మృతికిఁ బ్రవృత్తికలుగును. కాఁబట్టి స్మృతిరూపక మగు తెలివియే పౌరుషమును దైవమును మఱియుఁ బ్రకృతిపురుషు లనుకనిపెట్టుటచేత నిక్కముగా జ్ఞానముకన్న వేఱే మఱి యేవస్తు వైనను లేదు. సుషుప్తిరూపకమగు విస్మృతియందు శూన్యముతప్ప మఱెద్దియు ననుభూతముకాకుంటచేతను మనఃప్రవృత్తిరూపకమగు స్మృతిచే జాగ్రత్స్వప్నదశాభేదముచే జగత్కార్యములన్నియు నెఱుంగఁబడుటచేతను వస్తువులయున్కి లేములు స్మృతిచేమాత్రమే తెలియఁ బడుటచేతను స్మృతిరూపకజ్ఞానముతప్ప మఱియేపదార్థమును లేదని యును ''ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ'' జ్ఞానముమాత్రమే సత్యపదార్థము. తక్కిన వస్తువులన్నియు నున్నట్టు తోఁచుచున్నవి కాని వాస్తవముగా లేవు. ''బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా'' ప్రజ్ఞానమే వాస్తవము మఱి జగ మంతయును స్వప్నమువలె మనోభ్రాంతికృతముగాని వాస్తవము కాదను నాప్తవాక్యానుసారముగా నిశ్చయముగాఁ జిత్తవికారముచే జాగ్రత్స్వప్నములును ప్రశాంతచిత్తముచే సుషుప్తియును స్మృతిచే నెఱుంగఁబడుచున్నవి. సుషుప్తియందలి విస్మృతి ప్రకృతి మఱి స్వప్నజాగరములయందలి స్మృతి వికృతి- లౌకికసుఖదుఃఖములు రెండును లేకున్న సుషుప్తిరూపక విస్మృతి ప్రకృతియును ముక్తి యును బరమార్థమును మఱియు సుఖదుఃఖోభయాత్మకజాగ్రత్స్వప్న రూపకస్మృతివికృతియును బంధమును మిథ్యయును. ''పీత్వా పీత్వా పునః పీత్వా జీవన్ముక్తో న సంశయః'' ఎడతెగని యాత్మధ్యానము చేత సకలజగత్కార్యములయెడఁ గలుగుసుఖదుఃఖములు రెండింటిని బొత్తిగా మఱచి పంచేంద్రియవ్యాపారజ్ఞప్తి యొక్కింతయులేక

విస్మృతిచెందినజనుఁడు మనోవాక్కాయకర్మము లాచరించుచున్నట్లు పైవారలకుమాత్రమే తోఁచునుగాని వాస్తవముగా సుఖదుఃఖములు రవంతయు నంటక జీవన్ముక్తుఁడై బ్రహ్మీభూతుఁడగుచున్నాఁడు. భూతభవిష్యద్వర్తమానకార్యము మఱచిపోవుటయే నిశ్చయముగాఁ బరమపురుషార్థము. గాఢవిస్మృతిరూపకమగు సమాధిని గొనుటకై చేయుపౌరుషమునకును దైవమునకును రవంతయును భేదము లేదు. అట్టి కైవల్యానందకరమగు గాఢవిస్మృతిరూపకబ్రహ్మసమాధియను తుదిమెట్టెక్కించుటకు సర్వలోకోపకారకప్రవర్తనముకన్న నితర సాధనము లేదు. లోకోపకారకప్రవర్తనసాధనము నిక్కముగా సకలవిద్యలను దెలిసికొనుటతప్ప నితరము కానేరదు. కాఁబట్టి స్మృతిరూపకపౌరుషము విస్మృతిరూపకకైవల్యానందపదవి చేకూరును. సకలజగమును సమస్తవస్తువివేకమును సర్వవిద్యలును పౌరుషాత్మక స్మృతిమూలకములే- అగ్ని కట్టెలచేఁ బ్రజ్వలించి యాకట్టెలతోపాటు బుగ్గియై నశించినతీరుగా నీపౌరుషాత్మకస్మృతి సకలజగత్కార్యజ్ఞానముచే విస్తరించి జగముతోపాటు విస్మృతిరూపముగా రూపుమాయును. సకలలోకోపకారక చతుర్విధాభినయాత్మకవిద్య లెవ్వియనఁగా ఆవేదములను వివరించు నానాశాస్త్రములును గలిపి ఋగ్యజుస్సామాథర్వములను నాల్గువేదములు ఆయుర్వేద ధనుర్వేద గాంధర్వవేదార్థశాస్త్రములను నాల్గుపవేదములు- శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్తకల్పము లాఱు వేదాంగములు- పురాణన్యాయమీమాంసాధర్మశాస్త్రములుకలిసి యష్టాదశ విద్యలు. ఇందు వేదములుమాత్రము పౌరుషేయములు కావు. అనఁగా మనుష్యకల్పితములు కావు. వేదములు స్వయంవ్యక్తము లనఁగా వాని కొక కర్త యెవ్వఁడును ఘటమునకుఁ గుమ్మరివలె లేఁడు- వేదములు వ్యక్తసముద్రఘోషవలె ననాదిగా నున్నదనియును

మఱి యట్టిశబ్దబ్రహ్మమునకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి వర్ణపద వాక్యరూపముఁ గావించి యింద్రుఁడు వివిధార్థబోధకములుగా నొనర్చె నని వేదభాష్యము చెప్పుచున్నది. శబ్దము వర్ణాత్మకముగాను మఱి యుచ్చనీచాత్మక కేవలస్వరరూపకముగాను గన్పట్టుచున్నది- కృతకత్వహేతువుచేత శబ్ద మనిత్యముగాన వేదములు నిత్యములును స్వతసిద్ధములు నపౌరుషేయములును గావని తార్కికు లనుచున్నారు. కృతక మనఁగా ఘటమువలె నింద్రియదృష్టమును బౌరుషేయమును ఇంద్రియగోచరమైన దెల్ల కృతకము పౌరుషేయ మన నిత్యము నుత్పత్తిస్థితినాశముగలకార్యమనియును శబ్దముఁగూడఁ గరణవ్యాపార విషయత్వముచేత ననిత్యమని యనుమానించు తార్కికులు ద్రవ్య గుణకర్మ సామాన్యవిశేషసమవాయా భావాత్మక సప్తపదార్థములుఁ గూడ నింద్రియవిషయము లగుటచేఁ గృతకము లని యేల చెప్ప కున్నారు ? ఇంద్రియాతీతములగు పరమాణ్వాకాశాత్మలయొక్క యున్కి నెట్లింద్రియవ్యాపారముచే నంగీకరించుచున్నారో చెప్పఁ గలరా ? వేయేల "అహమస్మి" నేనున్నాను అని తమ కరణ వ్యాపారముచేఁగదా తెలిసికొనుచున్నారు ? కనుక నింద్రియగ్రాహ్యములగు తమయాత్మలుకూడఁ గృతకములని యొప్పుకొనెదరా ? ప్రత్యక్షప్రమాణాంతర్భూతములే తక్కిన యుపమాదిప్రమాణము లన్నియును గనుకను గరణవ్యాపారవిషయముకాని తమయాత్మస్థితి తమ కప్రత్యక్షముగనుక తమయున్కి నిజమా లేక బద్ధమా? ద్రవ్య మింద్రియదృష్టమగుటచేతఁ గుమ్మరిచే నిర్మింపఁబడినకుండవలెఁ బృథివ్యప్తేజోవాయురాకాశకాలదిగాత్మమనస్సులను నవద్రవ్యములు కృతకములేయని చెప్పెదరా ? ప్రత్యక్షానుమానోపమానశబ్దప్రమాణము లలో వేదము లాప్తవాక్యాత్మక శబ్దప్రమాణ మొక్కటియే యుక్తికగోచరమై నిల్చును. అన్నిటికిని నమ్మకమే ముఖ్యము. స్వప్నము

వలెను బిచ్చివలెను మదవికారమువలెను తర్కమున నొక ముక్క-
మొన గాని యాధారము గాని యంతము గాని నిర్ణయింప శక్యము
కాదు. తార్కికునకును బిచ్చివానికి నొకింతయును భేదము లేదు.
ఎన్నటికిని తార్కికుఁడు సంతుష్టుఁడు కానేరఁడు. తనయుక్తిచేత
నిదమిద్ధమని నిర్ణయించిన తార్కికునకుఁగూడఁ దుద కాప్తవాక్యా
త్మకవిశ్వాసమే శరణము. పుణ్యవశమున మొదటనుండియు నాప్త
వాక్యాత్మకవేదనిత్యత్వమును విశ్వసించి సంతుష్టుఁడగు శ్రద్ధావ
దాస్తికవైదికుఁడు ద్రావిడప్రాణాయామమువలె డొంకతిరుగుడువ్యర్థ
తర్కశ్రమచేఁ బదార్థతత్త్వజ్ఞాని ననుకొన్న పాషండతార్కికునివలె
నుభయభ్రష్టు కాఁబోఁడు- నమ్మకముచేఁగాని సంతుష్టికలుగ నేరదు.
తర్కము నమ్మకమును బాడుచేయును. కాఁబట్టి ఆప్తవాక్యప్రమా
ణైకశరణ్యులుగాక ప్రత్యక్షానుమానోపమానములచేతమాత్రమే
పదార్థనిరూపణముచేయు పాషండులమత మెంతమాత్రమును సమం
జసముకాదు. శబ్దాత్మకమగు వేదము నిశ్చయముగా సత్యము
నిత్యము నని శ్రద్ధావంతుఁడయి యాప్తవాక్యైకప్రమాణముచే
నిక్కమగు విద్వాంసుఁడు తెలిసికొని తా సుఖించి పరోపకారము
చేయఁగలిగి యుభయలోకములం దరించుచున్నాఁడు. ఎన్నితుట్టులో
యన్ని మట్టులన్న ట్లీతర్కవాదముల కంతమున్నదా? తర్కము
చిత్తక్షోభహేతువుగాని సంతుష్టికారణ మొక్కింతయు న్గానేరదు.
యుక్తి కేయుక్తి లేదుగనుక యుక్తియనునది శశవిషాణమువలె
కృత్రిమము. కాఁబట్టి యాప్తులగుపెద్దలమాట నమ్మికొని తమ
యుక్తికిఁగిట్టనిదంతయు న్సరికాదని యేవగించక సకలలోకోపకారక
మును సకలజనసమ్మతమగు శ్రద్ధనువహించి వైదికమతమును విశ్వ
సించి నమ్మకముచేతమాత్రమే తరించవలెను. కృతక మనఁగా గరణ
వ్యాపారవిషయత్వముకదా? అనఁగా నింద్రియగోచరము నింద్రియ

కల్పితము నింద్రియవ్యాపారసాధ్యము నగుకార్యము కృత మని తార్కికు లర్థము చెప్పుచు శబ్దము కృతకమగుటచే నిత్యముకాదను చున్నారు. వేదములు శబ్దాత్మకములు గనుక వేదము లనిత్యము లనియుం బౌరుషేయములనియుం దలంచుచున్నారు. కంఠతాల్వాది జనితములగు నాద్యచ్చుల కాదిహల్లులును మఱి యావర్ణసందర్భ ములగు పదములు వాక్యములును నిత్యములు కావు. ముఖనాసికాదీం ద్రియవ్యాపారవిషయములగు వర్ణములును పదములును మాత్రమే శబ్ద మనుకొని యట్టి శబ్దమయములు వేదములని భ్రమపడి శబ్ద మనిత్యమనియును గృతకమనియును వేదములు పౌరుషేయములు ననిత్యము లనియు నవివేకముగఁ దలంచుచున్నారు. శ్రవణేంద్రియ మాత్రగ్రాహ్యము శబ్దమనియును శబ్దగుణక మాకాశమనియును సర్వసమ్మతమేకదా? శబ్ద మనఁగాఁ జెవిచేతమాత్రమే గ్రహింపఁ దగినపదార్థము. ఆశబ్దము మంద్రమధ్యతారస్థాయిభేదములచేఁ ద్రి విధము లయి మఱి యవాంతరస్థాయిభేదములచే ననంతవిధములయి వినఁబడుచున్నది. శబ్దము ధ్వని మ్రోఁత చప్పుడుఇవన్నియును సమా నార్థకములు. శ్రవణేంద్రియ మాత్రగ్రాహ్యమగు నాకాశగుణము శబ్దము సముద్రజలమునకు మఱి యాసముద్రతరంగజలమునకు వస్తు భేదములేనట్లు ముద్దబంగారమునకు కడియముచేయఁబడిన బంగారున కును వస్తుభేదము రవంతయునులేనివిధమున శబ్దవిశేషములన్నియును గేవల శ్రవణేంద్రియమాత్రగ్రాహ్యములగుట యందు వస్తుభేదము పొందనేరవు. కాలమునకు క్షణము గడియ జాము పగలు రాత్రి దినము వారము పక్షము నెల యేఁడు మొదలగువిభాగములు మన స్సుచేఁ గల్పించుకొన్నట్లు శబ్దమున కచ్చులు హల్లులు పదములు వాక్యము లుదాత్తానుదాత్తములు మనఃకల్పితములు కాని వాస్త వములు కావు. ఆకాశమునకు ఘటాకాశపటాకాశభేదములు మనః కల్పితములయినట్లు శబ్దమునకు వర్ణములుకూడ మనఃకల్పితములే,

కరణవ్యాపారవిషయము కృతక మనిత్య మపౌరుషము నైనయెడల, గరణములుఁ గూడ ననిత్యములగుటచేఁ గృతకములనక తీఱదుకదా? "ప్రమితివిషయాః పదార్థాః" అనుటచే బుద్ధిచే గ్రహింపఁబడిన వన్నియుఁ బదార్థములనియు నవి ద్రవ్యాదిసప్తపదార్థములనియుఁ బ్రమాణాదిషోడశపదార్థములనియును విభజించుచున్నారు. బుద్ధికి సాధనము లింద్రియములు మఱి యింద్రియవ్యాపారవిషయములు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధములను పృథివ్యప్తేజోవాయురాకాశగుణములు, కరణవ్యాపారవిషయత్వమున ముఖనాసికాది కరణవ్యాపారవిషయములగు వర్ణములు కృతకము లనిత్యములుం బౌరుషేయము లయిన తీరున ఘటాకాశ పటాకాశాక్షర విశేష నీలపీతాదివర్ణవిశేషమధురామ్లాదిరసవిశేషగంధవిశేషములన్నియును గరణవ్యాపారవిషయత్వహేతువుచేతఁ గృతకములు ననిత్యములుం బౌరుషేయములును గాకతీరవుకదా? ఫలితార్థము బుద్ధి యింద్రియములద్వారమున కనిపెట్టినపదార్థములన్నియును గృతకములు ననిత్యములుం బౌరుషేయము లని చెప్పకతీఱదు. ఈశ్వరబుద్ధి నిత్యమనియును మర్త్యబుద్ధియనిత్యమనియును నిర్ణయించిన యుక్తివాదులు నిత్యానిత్యపదార్థములు రెండింటికిని నిత్యానిత్యత్వములయందుమాత్రము తేజస్తిమిరములవలెఁ బరస్పరభేద మొప్పుకొనుచున్నారుగదా? తేజస్తిమిరము లన్యోన్యగ్రాహకములుకానట్లు నిత్యానిత్యవస్తువు లన్యోన్యగ్రాహకము కానేరవుగదా? అనిత్యమర్త్యబుద్ధి నిత్యేశ్వరబుద్ధి నెట్లు గ్రహింపఁగలదో తార్కికులు చెప్పఁగలరా? కంటిచే వినరానిపోల్కి మఱి చెవిచేఁ గనరానివిధమున సజీవునిమృతస్థితియును మృతునిచే జీవితమును దెలియఁబడనితీఱున నింద్రియములచే నతీంద్రియము గ్రహింపఁబడునా? పదార్థము లేడింటిలో గుణ మొక పదార్థమనియును మఱి యాత్మయొక్క గుణము బుద్ధియనియు నిత్యజీవాత్మపర

మాత్మభేదముచే నాత్మ రెండు తెఱఁగులనియును జీవాత్మపరమాత్మలు రెండును నిత్యములేగాని తద్గుణమగుబుద్ధి జీవాత్మయెడల ననిత్యము పరమాత్మయెడల నిత్యముగానున్నదనియును జీవాత్మలగు తార్కికులు నిశ్చయించి కాఁబట్టి నకుందేటికి మూఁడే కాళ్లనుచున్నారు. మనుష్యప్రాణము పశుప్రాణము శిశుప్రాణము పక్షిప్రాణము కీటప్రాణము ఆర్యప్రాణము మ్లేచ్ఛప్రాణ మని ప్రాణభేదము గణించు బుద్ధిహీనులవలె నాత్మభేదమును మరి యాత్మగుణవిభేదమును నిర్దేశించు తార్కికబకవాదమునకు నున్మత్తప్రలాపమునకును భేదము కాన్పించదు. మొట్టమొదట బాలదశయందీ తార్కికునకు హితాహితవస్తుయథార్థజ్ఞానము కేవలము తలిదండ్రులు మొదలగు నాప్తులచేఁ గదా కలిగెను ? కాఁబట్టి యాప్తవాక్యమే తక్కిన ప్రమాణములన్నిటికి నాటపట్టు. అట్టి యాప్తవాక్యరూపకమగు వేద మిదమిద్ధమ్మని తనయూహకు వచ్చినట్లు తార్కికుఁడు నిశ్చయింపఁబూనినచో గ్రుడ్డు పిల్లను వెక్కిరించుటేకదా ? పురుషునిచేఁ దెలియఁబడిన దెల్ల పౌరుషమే. అపౌరుషేయమగు పదార్థమే లేదు. పురుషుఁ డనఁగా స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థలను గనిపెట్టి సాక్షితత్త్వము. ఆత్మకుం బురుషునకుఁ భేద మొక్కింతయును లేదు. పురుషాత్మశబ్దములు గగనాకాశశబ్దములవలెఁ బర్యాయపదములు. ఆత్మకు స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థలను గనిపెట్టుట సహజగుణము. సత్వరజస్తమోగుణత్రితయాత్మకజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థలను గనిపెట్టు తెలివియే పురుషుఁడనియు నాత్మయనియును గణింపఁబడును. "సాక్షీ చేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ" అను నాప్తవాక్యప్రమాణము నవలఁ ద్రోసి యెండెముకను గొఱుకుచుఁ దననోట గారెడు నెత్తు రాయెముకదని పీల్చు కుక్కవలెఁ భ్రాంతుఁడై తనసహజగుణకల్పితమగు స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థాత్మకమాయాప్రపంచమును నెండమావులను జల

భ్రాంతిచే వ్యవహరించుమృగమువలె నవురా తార్కికుఁ డెంత వృథాశ్రమమునకుఁ బాలై సంతుష్టిఁగనని పిచ్చివాఁడు- ప్రమితి- ప్రమాణము- ప్రమేయము నను మూఁడు నన్యోన్యాశ్రయములును బరస్పరజనకములును గాకపోవు.

ప్రమాణముచేఁగాని యథార్థజ్ఞానరూపకమగు ప్రమితి కలుగ నేరదు. ప్రమేయమున్నఁగాని ప్రమాణమునకుఁ బ్రవృత్తి కలుగ నేరదు. తార్కికయుక్తులన్నియుం బీరకాయపీచువలె నొకదాని కొకటి పొందక తలపులిమినట్లు తనకే తాఁసరిపడక పాత్రాధీనం ఘృతంవా ఘృతాధీనం పాత్రంవా యని తర్కించి నేయిఁ పోఁగొట్టు కొన్న యవివేకిచందమున దార్కికుఁడు తనతర్కపరంపర కంతము గానక యెప్పటికెప్పటికైన సమాధానపడ నేరక మిక్కిలి యసంతుష్టుఁడై వెలితిచూపున దేవులాడుచుండును. ''సంశయాత్మా వినశ్యతి''యను నట్లు గ్రాహకమును గ్రహించుటకు జ్ఞాతె నెఱుఁగుటకు తనతలమీఁద దాఁగూర్చుండుటకు ఆకాశమును బ్రద్దరచేయుటకుఁ బూనుకొని యాప్తవాక్యైకప్రమాణశరణుఁడై యాస్తికుఁడై శ్రద్ధాభక్తులన్గొనక జగదుపకారమగు వైరాగ్యమవలంబించని కుక్షింభరులకుమాత్రము తర్కములు మెండు. భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములచే సర్వలోకహితముగా వైదికులుమాత్రమే సంచరింపఁగలరు. వైదికులన వేదము ననుసరించు వారు. వేద మాప్తవాక్యము. ఆప్తులు సర్వలోకోపకారపరాయణులు. సర్వలోకోపకారకమగు నభినయవిశేషము వేదము. ఆప్తవాక్యమే వేదము. వేదమే యాప్తవాక్యము. చతుర్విధాభినయవిశేషములచే సర్వలోకోపకారముగాఁ జేసినయుపదేశమే యాప్తవాక్యము. శబ్ద ప్రమాణ మనఁగాఁ జతుర్విధాభినయవిశేషములచేఁ జేయఁబడిన హితోపదేశము. కాఁబట్టి శబ్దప్రమాణాత్మకాప్తవాక్యము సకలేంద్రియవ్యాపారవిషయముగాని కేవలశ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమే కాదు,

శబ్దప్రమాణముకాగాద్యక్షరాత్మకమనియును ముఖనాసికాద్యవయవ సంజనితాక్షరస్వరూపమనియును దార్కికులు విపరీతముగా భావించుచు శబ్దము కృతకముగనుకఁ బౌరుషేయమనియు ననిత్యమనియును తప్పనాడుచు వేదశబ్దార్థమెఱుంగక వేదములు పౌరుషేయములనియుఁ గృతకములగుటచే ననిత్యమనియును బల్కుచున్నారు. నీటిలోఁ దిన్నగానున్నకఱ్ఱ వంకగానగపడునట్లు ప్రతికృతధ్వని సహజశబ్దముకన్న విపరీతస్థాయితో వెలువడుతీరున దూరపుకొండ నున్నగానున్నతీరునఁ బంచేంద్రియస్థితివిశేషములచేతను మానసికావస్థావిశేషముచేతను సహజములగు శబ్దాదిపంచగుణవిశేషములు సత్వరజస్తమోగుణస్థితివిశేషములంబట్టి విపరీతముగాఁ దెలియఁబడును గాని యున్నదున్నట్లు యథార్థస్థితులన్దోపనేరవు. జీవులయింద్రియములకుఁ బాంచభౌతికగుణము లెంతమాత్రమును యథార్థసహజస్థితి నొప్పడగట్టవు. నిత్యములగు భౌతికగుణము లనిత్యములును విభ్రాంతిహేతులము నగుదేహధారుల యింద్రియములచే నెట్లు యథార్థస్థితి న్రూపించును ?

పరాపశ్యంతీ మధ్యమావైఖరీరూపములతోఁ బరమాత్మ జీవాత్మలన్నిండుకొనియున్నట్లు నాదబ్రహ్మము చతుర్విధాభినయవిశేషస్వరూపమై సకలజగన్నిదానమై నిత్యమై యున్నది. నాదము యొక్కవివర్తరూపమే యీసమస్తజగము. “అతో నాదాత్మకం జగత్” అని శాబ్దికులు వక్కాణించుచున్నారు. శబ్దతత్వము శాబ్దికు లెఱుఁగుదురుగాని తార్కికుల కేమెఱుక ? “నాగస్వరముపాట నాగుపా మెఱుఁగుఁగాని తుంగదుబ్బులోఁ దిరుగుతుట్టె మెఱుఁగు— జ్ఞాని యెఱుఁగు సుజ్ఞాని మఱుఁగు అజ్ఞాని యేమెఱుఁగు హరిదాసు తెఱుఁగు” “నహి వంధ్యా విజానాతి గుర్వీం ప్రసవవేదనామ్” అన్నట్లు లేనిపోనితర్కములతోఁ దంటాలుపడుచు మనస్సునఁ బాలు

ద్రాగునవయవహీనులగు తార్కికులకు ఇంద్రియవ్యాపారవిషయ బ్రహ్మానందకరమగు శబ్దతత్వ మెట్లెఱుఁగఁబడును ? "నాదబ్రహ్మ ముపాస్మహే" అనునట్లు నాదోపాసనపరులగు వైయాకరణులు శాబ్దికులుమాత్రమే శబ్దబ్రహ్మస్వరూపమగు వేదముల నిత్యానిత్యములు నిరూపించుట కర్హులు. కావున తార్కికులకు శబ్దబ్రహ్మ స్వరూపములగు వేదములు చెవిటివానిచెంగటి శంఖధ్వని- తన యుక్తిచే నింకొకనియుక్తిని ఖండింపవచ్చునుగాని తనసమ్మకముచే నింకొకనినమ్మకమును జెఱుపలేకుంట యెల్లరికి విశదమేకదా ! ప్రత్యక్షానుమానోపమాన ప్రమాణములు బాల్యదశయందెవ్వరికైన నక్కఱకావు. ఆప్తవాక్య మన్నిదశలందును బనికివచ్చును.

ఉభయతారకముగా సకలలోకోపకారమగు తెన్నునఁ దన కాప్తులగు తల్లిదండ్రులు మొదలగుపెద్దలు తనకొనర్చునుపదేశ మాప్తవాక్యము- శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసముల ననుసరించి లోకాచారమున కలుకూలముగాఁ దనహితముఁ గోరి లోకోపకారపరాయణులగు సజ్జనులు తన కుపదేశించినయర్థ మాప్తవాక్యము- ప్రత్యక్షానుమానోపమానప్రమాణము లొకప్పుడుపనికిరాకపోవచ్చునుగాని యాప్తవాక్యమును నమ్మికొన్నవారి కెన్నఁడును గీడు వాటిల్లదు. "నమ్మి చెడినవారు లేరు నమ్మక చెడిపోతే పోయేరు" అన్నట్లు ఆప్తవాక్యముపై భక్తివిశ్వాసములుకలవారు సకలలోకోపకార పరాయణులై యుభయలోకములఁ దరించి నిత్యసంతుష్టిస్వరూపమగు కైవల్యానంద మందెదరు. గౌతమవ్యాసులు పరమాప్తులు "పదార్థ తత్వజ్ఞానాన్నిశ్రేయసావాప్తిః" యని యాదినైయాయికుఁడు సర్వ లోకమునకుం బరమాప్తుఁడును గౌతమమహర్షి మతమగు తర్క మతము. "జ్ఞానేనైవమోక్షావాప్తిః" యను రెండవయాప్తుఁడైన వ్యాసమతము "భక్తిర్జ్ఞానాయకల్పతే" యను భగవద్వాక్యము

''త్యాగేనై కేనామృతత్వమేతి'' యను వచనము నిక్కముగా సమానార్థకము లేయని తెలిసికొని యాప్తవాక్య స్వరూపములగు శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసయథార్థతత్త్వమును సకలభూతదయాపరులు సర్వభూతసములు సర్వలోకోపకారపరాయణులు సకలశాస్త్రవేత్త లగు సత్పురుషులయుపదేశముస గ్రహించి యెల్లరును దరింపవలయును.

మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకములగు వేదము లనాదులు. అపౌరుషేయ మనఁగా నాకాశవాణి యని యర్థము- మేఘగర్జిత మపౌరుషేయము. అవ్యక్తానాదిశబ్దమున కింద్రుఁడను నాదిపురుషుఁడు ప్రకృతిప్రత్యయము లేర్పరచి లోకోపకారముగా నాదాభివ్యక్తి నొనర్చెనని చెప్పుటచే వర్ణములు పదములు వాక్యములు తదర్థములు మాత్రము పౌరుషేయము లనకతీఱదు. నానావిధములుగా నవ్యక్త శబ్దబ్రహ్మమును వెల్లడించిరి. కాఁబట్టి శబ్దబ్రహ్మముమాత్ర మపౌరుషేయము నిత్యమునుగాని యక్షరసమామ్నాయ మనిత్యముం బౌరుషేయ మని గౌతమమహర్షి యభిప్రాయమని తెలియవలయును. పురుషులచే నుచ్చరింపఁబడుశబ్దము పౌరుషేయము ననిత్యమును కాఁబట్టియే వేదములు వ్యావహారికసత్యములుగాని పారమార్థిక సత్యములుకావని లోకులకు మంచినమ్మిక మభివృద్ధిచేయుటకై వేదములు అణాదివ్యాకరణసూత్రములు దేవాలయములు తీర్థములును బ్రహ్మాదిదైవనిర్మితములుగాని పౌరుషేయములు కావని మునులు మొదలగుపెద్దలు లోకోపకారార్థమై యర్థవాద మొనర్చిరి. పురుష కృతముపురుషదృష్టమునగుపురుషేంద్రియగ్రాహ్యమగున దెల్లపౌరుషేయమే. శబ్దాదిగుణముల పౌరుషేయములు నిత్యములును గాని యాశబ్దాదిగుణముల వివిధవిశేషకథనముమాత్రము పౌరుషేయము ననిత్యము. శ్రవణేంద్రియమున కవ్యక్తముగా వినఁబడు నాకాశగుణ మగుశబ్దము పౌరుషేయము నిత్యముగాని యాధ్వనియొక్క యుథా

త్తానుదాత్తవర్ణపదవాక్యార్థములు కృతకములు పౌరుషేయము లనిత్యము లనకతీరదు. కాఁబట్టి "అగ్నిమీళే" యను మొదలు వేదాక్షరసమామ్నాయమును వేదాంగములును మానవులు వెల్లడించు నఖిల విద్యలును గర్మములును బోధలునుపదేశములును సకలేంద్రియ దృష్టములై సకలవిధముల వెల్లడింపఁబడిన మనో వాక్కాయ కర్మములన్నియును వ్యావహారిక సత్యములుగాని పరమార్థసత్యము లెంతమాత్రమును గావు. సత్య మపౌరుషేయ మవ్యక్త మాత్మైక వేద్యము గాని యింద్రియములచే నెఱుఁగఁబడ నసాధ్యము. మఱియు వెల్లడింపఁబడ నసాధ్యము. "యత్ర నాన్య త్పశ్యతి నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్యద్విజానాతి సభూమా" యనుటచే నింద్రియదృష్టము నింద్రియ కృతము నగుజగమంతయు సవిషయకమగు మనఃకల్పితముగాని నిత్యాపౌరుషేయము న్వాస్తవ మెంతమాత్రము న్గాదను జగద్గురుబోధను విశ్వసించినవారు కైవల్యానందమును జూఱకొనుచున్నారు. వ్యావహారికసత్యమునను సరించి ప్రవర్తించినఁగాని పరమార్థము న్గనరాదు గనుక వ్యావహారికసత్యములగు దేహేంద్రియదృష్టి వేదవిద్యల నెఱుంగవలయును.

ధర్మమును బ్రహ్మమునుగూర్చి వెల్లడించు నపౌరుషేయ ప్రమాణవాక్యము వేద మనఁబడును. మంత్రరూపముగాను బ్రాహ్మణ రూపముగాను వేదము ద్వివిధము– మంత్రబ్రాహ్మణములకు రెండింటికిని వేద మని పేరు అనుష్ఠానమును జేయించు భూతద్రవ్యదేవతల న్వెల్లడించునవి మంత్రములు– ఋగ్యజుస్సామము లని మంత్రములు మూఁడువిధములు. "అగ్నిమీళే" ఇత్యాది గణపాదచ్ఛందోబద్ధములు ఋక్కులు. అవియే సప్తస్వరాత్మకముగాఁ బాడఁబడునవి సామములు– ఋక్సామవిలక్షణములగునవి యజుస్సులు "అగ్నే దగ్నే న్వాహార" యను సంబోధనరూపములగుమంత్రములు నిగదములనం

బడి యజుస్సులలోఁ జేరినవి. బ్రాహ్మణముగూడ విధిరూప మర్థవాద రూపమును విధ్యర్థవాదరూప విలక్షణరూప మనియును మూఁడు విధములు. అందు శబ్దభావనవిధియని భాట్టులు- నియోగము విధియని ప్రాభాకరులు- దృష్టాసాధనత విధియని తార్కికులును దలంచు చున్నారు. విధులన్నియు నుత్పత్త్యధికారవినియోగప్రయోగభేదముల నాల్గువిధములు. అందు "అగ్నయాష్టాకపాలోభవతి" దేవతాకర్మ స్వరూపమాత్రబోధకము నది యుత్పత్తివిధి- "దర్శపూర్ణమాసాభ్యాం స్వర్గకామోయజేత" యని యిట్లు చేయవలసిన యజ్ఞఫలమును బోధించిన దధికారవిధి. "వ్రీహిభియజేత"అని మొద లంగసంబంధ మును జెప్పునది వినియోగవిధి- సాంగప్రధాదికర్మప్రయోగైక్యమును బోధించుచు మొదటిమూఁడువిధులు కలిసియున్నది ప్రయోగవిధి- ఆప్రయోగవిధి శ్రౌత మని కొందఱు కల్ప మని మఱికొందఱును బల్కుచున్నారు. కర్మస్వరూపము గుణకర్మ మర్థకర్మ మని ద్వివిధము. అందు క్రతుకారకముల నాశ్రయించి చెప్పఁబడినది గుణ కర్మము- ఈగుణకర్మ ముత్పత్త్యాప్తి వికృతిసంస్కృతిభేదముల నాల్గువిధములు- అందు "వసన్తే బ్రాహ్మణోఽగ్నీనాదధీత- యూపం తక్షతి" ఈరీతిగా నాదానంతతక్షణాదులచే సంస్కారవిశిష్టాగ్నియూపా దులచే నగునది యుత్పత్తి- "స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః-గాఃపయో దోగ్ధి" అని యధ్యయనదోహనములఁ జెప్పునది ప్రాప్తి- "సోమమభి షుణోతి-వ్రీహీనవహన్తి-ఆజ్యంవిలాపయతి" అని సోమవ్రీహ్యాజ్య ములయభిషవాభిఘాతవిలాపములఁ జెప్పునదివికారము. "వ్రీహీన్ప్రోక్షతి ప్రత్న్యవేక్షతే"అని వ్రీహ్యాదిద్రవ్యప్రోక్షణావేక్షణము లెఱింగించునది సంస్కారము- ఈనాల్గు నంగమే- మఱియును గ్రతుకారకముల నాశ్రయించి చేయఁబడునర్థకర్మముఁగూడ నంగ మనియు బ్రధాన మనియును రెండువిధములు- ఆన్యార్థమైన దంగము నన్యార్థము

ప్రధానము- సన్నిపత్యోపకారకకర్మ రారాదుపకారకమనియు నంగముఁ గూడ రెండువిధములు. ఆఘారాసనప్రోక్షణా ఫలోపకారియగుచు ప్రధానస్వరూపనిర్వాహకము మొదటిది- ప్రయాజాది రెండవది- ఇట్లు సంపూర్ణాంగసంయుక్తవిధిప్రకృతి యనంబడును. వికలాంగ ప్రయుక్తవిధివికృతి యనంబడును. ఈప్రకృతివికృతులకు విలక్షణమైనది దర్విహోమము తక్కినదికూడ నిట్లే యూహింపవలయును.

విధిశేషభూతమై ప్రాశస్త్యనిందలం జెప్పువాక్య మర్థము-ఈ యర్థవాదము మూఁడువిధములు- గుణవాద మనువాదము భూతార్థ వాదమునై- ఈమూఁడింటిలో "ఆదిత్యోయూపః"అను మొదలుగ బ్రమాణాంతరవిరుద్ధార్థబోధకము గుణవాదము- "అగ్నిర్హిమస్య భేషజమ్" అను మొదలుగఁ బ్రమాణాంతరప్రాప్త్యర్థబోధకమును వాదము- "ఇంద్రోవృత్రాయవజ్రముదయచ్ఛత్"అను మొదలుగఁ బ్రమాణాంతరవిరోధితప్రాప్తిరహితార్థబోధకము భూతార్థవాదము- విరోధమందు గుణవాదము- అవధారణమం దనువాదము- ఆరెంటి హానియందు భూతార్థవాదమనియు నర్థవాదములు మూఁడువిధములని వార్తికకారుఁడు నిర్దేశించెను. అందు విధిస్తుతులవిషయమై మూఁడర్థవాదములు సరిగాఁ జెల్లినప్పటికిని భూతార్థవాదములకు స్వార్థము నందుఁ బ్రామాణ్యము కలదు- దేవతాధికరణన్యాయమునుండి యబాధితాజ్ఞాతార్థజ్ఞాపకత్వము ప్రామాణ్య మనఁబడును. గుణ వాదానువాదముల కట్టిప్రామాణ్యము లేదు. భూతార్థవాదమునకు మాత్రము విశేషముగాఁ బ్రామాణ్య మున్నది. విధ్యర్థవాదోభయ విలక్షణమగునది వేదాంతవాక్యము. అజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమున్నప్పటి కను ష్ఠానమును జెప్పకుంటచే నద్ది విధి కాదు- స్వతఃపురుషార్థ పర మానందజ్ఞానాత్మకబ్రహ్మమందు స్వార్థమున నుపక్రమోపసంహారాది షడ్విధతాత్పర్యలింగము కలిగియుంటచే స్వతఃప్రమాణభూతములైన

సర్వవిధుల నంతఃకరణశుద్ధిద్వారా స్వశేషత నాపాదించుచు నశేష త్వాభావముచేత నర్థవాదమును కాకున్నది. కాఁబట్టి విధ్యర్థవాదము లను రెండింటికిని వేదాంతవాక్యము విలక్షణమైనదే కాని యద్ది యజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమాత్రము నొక్కెడ విధి యని చెప్పఁబడుచున్నది. మఱియును విధిపదరహితప్రమాణ వాక్యత్వముచేత నొక్కెడ భూతార్థవాదమనియుం బల్కఁబడుచున్నది. కాఁబట్టి వేదాంత వాక్యమువిధియన్నను లే కర్థవాదమన్నను దోషము లేదు. ఈరీతిగా బ్రాహ్మణము మూఁడువిధములుగా నిరూపింపఁబడెను. కాఁబట్టి కర్మ కాండ బ్రహ్మకాండాత్మవేదము ధర్మార్థకామ మోక్షహేతువై వెలయుచున్నది.

యజ్ఞనిర్వాహార్థమై ప్రయోగత్రయముచేత నీవేదము ఋగ్య జుఃసామభేదములచే వేఱువేఱుగ నున్నయది. ఋగ్వేదముచే హౌత్ర ప్రయోగము యజుర్వేదముచే నాధ్వర్యప్రయోగము సామవేదము నౌద్గాత్రప్రయోగము నగుచున్నవి. ఈమూఁడుప్రయోగములందే బ్రాహ్మయాజమానప్రయోగము లంతర్భూతములు. యజ్ఞానుప యుక్తశాన్తికపౌష్టికాభిచారికాదికర్మప్రతిపాదకత్వముచేత నధర్వ వేదము ఋగ్యజుస్సామవేదములకత్యంతవిలక్షణమైనదే. ఇట్లుప్రవచన భేదముచేఁబ్రతివేదమునుదేనికది వేఱే-వేదశాఖలు పెక్కులు. మఱియుం గర్మకాండమునందు వ్యాపారభేదమున్నప్పటికిని వేదశాఖలయన్నిం టికిని బ్రహ్మకాండమం దొక్కటియే రూపము. తమప్రయత్నము కొనసాగనపుడు సమస్తకార్యములను నడుపు దేవుఁడో దయ్యమో యొక్కవస్తువుకలదనుకొనుటయు నాదయ్యమో దేవుఁడో యీయా విధములనుండుననియు మఱి యాదయ్యమునో దేవునినో యీయా విధముల వశపఱచుకొనవచ్చుననియును మఱి యట్టి యతీంద్రియపదార్థ మగు దేవతయొక్క యనుగ్రహముచే తమకసాధ్యములగు పదవులు

ప్రధానము- సన్నిపత్యోపకారకర్మ రారాదుపకారకమనియు నంగముఁ గూడ రెండువిధములు. అవహననప్రోక్షణ ఫలోపకారియగుచు ప్రధానస్వరూపనిర్వాహకము మొదటిది- ప్రయాజాది రెండవది- ఇట్లు సంపూర్ణాంగసంయుక్తవిధిప్రకృతి యనంబడును. వికలాంగ ప్రయుక్తవిధివికృతి యనంబడును. ఈప్రకృతివికృతులకు విలక్షణమైనది దర్విహోమము లెక్కనదికూడ నిట్లే యూహింపవలయును.

విధిశేషభూతమై ప్రాశస్త్యనిందలం జెప్పువాక్య మర్థము-ఈ యర్థవాదము మూఁడువిధములు- గుణవాద మనువాదము భూతార్థ వాదమునై- ఈమూఁడింటిలో "ఆదిత్యోయూపః" అను మొదలుగ ప్రమాణాంతరవిరుద్ధార్థబోధకము గుణవాదము- "అగ్నిర్హిమస్య భేషజమ్" అను మొదలుగఁ ప్రమాణాంతరప్రాప్తార్థబోధకమును వాదము- "ఇంద్రోవృత్రాయవజ్రముదయచ్ఛత్" అను మొదలుగఁ ప్రమాణాంతరవిరోధితప్రాప్తిరహితార్థబోధకము భూతార్థవాదము- విరోధమందు గుణవాదము- అవధారణమం దనువాదము- ఆ రెంటి హానియందు భూతార్థవాదమనియు నర్థవాదములు మూఁడువిధములని వార్త్తికకారుఁడు నిర్దేశించెను. అందు విధిస్తుతులవిషయమై మూఁ డర్థవాదములు సరిగాఁ జెల్లినప్పటికిని భూతార్థవాదములకు స్వార్థము నందుఁ బ్రామాణ్యము కలదు- దేవతాధికరణన్యాయమునుండి యబాధితాజ్ఞాతార్థజ్ఞాపకత్వము ప్రామాణ్య మనఁబడును. గుణ వాదానువాదముల కట్టిప్రామాణ్యము లేదు. భూతార్థవాదమునకు మాత్రము విశేషముగాఁ బ్రామాణ్య మున్నది. విధ్యర్థవాదోభయ విలక్షణమగునది వేదాంతవాక్యము. అజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమున్నప్పటి కను ష్ఠానమును జెప్పకుంటచే నద్ది విధి కాదు- స్వతఃపురుషార్థ పర మానందజ్ఞానాత్మకబ్రహ్మమందు స్వార్థమున నుపక్రమోపసంహారాది షడ్విధతాత్పర్యలింగము కలిగియుంటచే స్వతఃప్రమాణభూతము తన

సర్వవిధుల నంతఃకరణశుద్ధిద్వారా స్వశేషత నాపాదించుచు నశేష త్వాభావముచేత నర్థవాదమును కాకున్నది. కాఁబట్టి విధ్యర్థవాదము లను రెండింటికిని వేదాంతవాక్యము విలక్షణమైనదే కాని యద్ది యజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమాత్రము నొక్కెడ విధి యని చెప్పఁబడుచున్నది. మఱియును విధిపదరహితప్రమాణ వాక్యత్వముచేత నొక్కెడ భూతార్థవాదమనియుం బల్కఁబడుచున్నది. కాఁబట్టి వేదాంత వాక్యమువిధియన్నను లే కర్థవాదమన్నను దోషము లేదు. ఈరీతిగా బ్రాహ్మణము మూఁడువిధములుగా నిరూపింపఁబడెను. కాఁబట్టి కర్మ కాండ బ్రహ్మకాండాత్మ వేదము ధర్మార్థకామమోక్ష హేతువై వెలయుచున్నది.

యజ్ఞనిర్వాహార్థమై ప్రయోగత్రయముచేత నీవేదము ఋగ్య జుఃసామభేదములచే వేఱువేఱుగ నున్నయది. ఋగ్వేదముచే హౌత్ర ప్రయోగము యజుర్వేదముచే నాధ్వర్యప్రయోగము సామవేదము నౌద్గాత్రప్రయోగము నగుచున్నవి. ఈమూఁడుప్రయోగములందే బ్రాహ్మయాజమానప్రయోగము లంతర్భూతములు. యజ్ఞానుప యుక్తశాన్తికపౌష్టికాభిచారికాదికర్మప్రతిపాదకత్వముచేత నథర్వ వేదము ఋగ్యజుస్సామవేదములకత్యంతవిలక్షణమైనదే. ఇట్లుప్రవచన భేదముచేఁబ్రతివేదమునుదేనికదివేఱే-వేదశాఖలు పెక్కులు. మఱియుం గర్మకాండమునందు వ్యాపారభేదమున్నప్పటికిని వేదశాఖలయన్నిం టికిని బ్రహ్మకాండమం దొక్కటియే రూపము. తమప్రయత్నము కొనసాగనపుడు సమస్తకార్యములను నడుపు దేవుఁడో దయ్యమో యొక్కవస్తువుకలదనుకొనుటయు నాదయ్యమో దేవుఁడో యీయీ విధములనుండుననియు మఱి యాదయ్యమునో దేవునినో యీయీ విధముల వశపర్చుకొనవచ్చుననియును మఱి యట్టి యతీంద్రియపదార్థ మగు దేవతయొక్క యనుగ్రహముచే తమకసాధ్యములగు పదవులు

నందఁగలమనియును మనుష్యులూహించి మనోవాక్కాయకర్మములఁ బ్రవర్తిల్లుట యనాదికాలమునుండి పక్షులకెగురుటవలెఁ జేపలు జలమందు సంచరించుటవలె స్వభావముకనుక మనుష్యసృష్టికలిగిననాఁటనుండియు నతీంద్రియపదార్థములభావించి సంస్కృతభాష మొదలగు నానావిధభాషలతో నానావిధదేశములందు దేవతల గల్పించుకొని నానావిధకర్మములు దేవతాప్రీతికై యొనర్చుచు మనుష్యులందఱు నసాధ్యకార్యములు సాధింప నుద్యమించుచున్నారు. తమ కలవికాని యీతిబాధలను యజ్ఞయాగాదిక్రియలచేతఁ దప్పించుకొనుటకును వేయేల తమకోరినయెల్లసౌఖ్యములును వివిధమంత్రతంత్రయంత్రప్రయోగములచే నతీంద్రియదైవమునుభావించియావేశమెత్తినట్లాడలు మఱచి పిచ్చిపిచ్చిచేష్ట లొకరింజూచి యొకరు దైవముప్రత్యక్షముగాఁ దమకుఁ జెప్పినాఁడనియును మునిమతమనియు ననాదివేదచోదితమనియును యజ్ఞములను యాగములను బలిప్రదానములను నానావిధపూజలను నానాభాషాప్రకల్పితమంత్రజపములను నానాతీర్థక్షేత్రవ్రతవిధానములను నానాదేవాలయ నిరాకారసాకార దైవవిగ్రహభావనా సేవనస్తోత్రపరిచర్యలను సకలసౌఖ్యముల నాసించిబ్రతుకునందువలె నాత్మమరణముపిదపఁ గూడ నుండునని దృఢముగ నమ్మికొని లోకమర్యాద నతిక్రమింపనేరక మూఢవిశ్వాసముతోఁ గొందఱును వివేకులమని కొందఱు యోగులమని కొందఱు శిష్టాచారపరులమని కొందఱు చెంగటి మంచినీళ్ళకుండను బోఁగొట్టుకొన్న నూవుగింజ బ్రాహ్మణునిసామెతగా లేనిపోనియూహలతోఁ దమతోడిపాటి జంతువుల యాహారాదిసౌఖ్యములకుఁ దోడై సకలభూతదయతో సర్వలోకోపకారముగఁ బాటుపడుటమాని యాకసమునకుఁ గన్నము చేయఁబూనిన యవివేకులవలె భ్రాంతులై మనోవాక్కాయకర్మములం దమబ్రతుకున లోకోపకార మొనర్చుచు నొరుల సుఖపెట్టి

తాము సుఖపడక దేవానాంప్రియులయి గతించుట మనుష్యుల సహజ గుణము— తనయెదుట నన్నమో వస్త్రమో దాహమో రోగమో దుష్టులు బాధించుచున్నారు రక్షించుడో కనికరించుడో కాపాడుడో యను తమతోడిపాటిజీవులమొఱ్ఱను రవంతయు లక్ష్యపెట్టక త్రాగినవారివలె నున్మత్తులవలె భ్రాంతులవలె నవివేకులు నీటిలోను నిప్పులోను బుగ్గిలోను వ్యర్థముగా నాహారపదార్థములఁ బాడు చేయుచు రాతిబొమ్మపైఁ బాలు దిమ్మరించుచు కాళ్ళువిఱుచుకొని కొందఱు చెట్లకుఁ దలక్రిందుగ వ్రేలాడుచు నుపవాసములనెందుచుఁ గొందఱు నీళ్ళలో మునిఁగి కొందఱు నగ్గిలోమాడి కొందఱు దేశదేశములం బిశాచములమాడ్కి దిమ్మదిరుగుచుం గొంద ఱయ్యో మానవులవెఱ్ఱి మతభ్రాంత చేష్ట లేమనవచ్చును? "పరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్— అహింసా పరమోధర్మః— అవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతంకర్మ శుభాశుభ"మను అనుభవవాక్యము లనుసరింపక లోకోపకారకవ్రతమును దృఢముగా మనస్సున ధారణము చేయక పిచ్చిపిచ్చిచేష్టలతోఁ గర్మపరులమని పశులం జంపి యగ్నిలో మంచి తినుబడిపదార్థములను వ్యర్థపుచ్చుచున్నా రను బౌద్ధ చార్వాకమతములు ప్రౌఢమనుష్యస్వభావము కొంతయును గలిసి మూఢప్రౌఢమతస్వభావములతో మనుష్యు లనాదిగాఁ గర్మజ్ఞానకాండలనొప్పు వేదము ననుసరించియున్నారు. పుట్టినతోడనే యేడ్చుపిల్లలుఁ బాల్గుడిపినంత సుఖముండుట పొడగాంచి నిద్రాహారములకు వలయు సదుపాయములు తల్లులుచేయుచుంట సకలజంతువులకును స్వభావము. దేహధారణమునకుఁ గావలసిన యన్నపానము సుఖనిద్రకై తగినసదుపాయములు గాలి యెండ వానల బారినుండి తప్పుకొనుటకై యిండ్లు వాకిళ్లు కావలసినయాహారపదార్థములు సమకూర్చుకొనుటకై పొలములు పాఁడికై పసులు— వ్యవసాయమునకై తగినపనిముట్లు— సంభోగసౌఖ్యమునకై తమతమయెన్నుకొనిన స్త్రీ

పురుషావయవవిశేషములు– ఆరోగ్యముతో శాశ్వతముగా తానును దనకిష్టమైనవారును బ్రతుకునుపాయములు విదేశీయులకన్నను దమ ప్రతికక్షులకన్నను దమయిరుగుపొరుగులలకన్నను సకలవిధముల తానుం దనవారు నధికభోగభాగ్యములం దులందూఁగు కోరికలును– మనుష్య జాతికి స్వభావముగనుక జగమునందలి సమస్తపదార్థతత్వజ్ఞానము సంపాదించుకొనుటకును సకలభూతములను వశపఱ్చుకొనుటకు యథేష్టము సంచరించుటకును ముల్లోకముల నడ్డులేక కామగమనము సల్పుటకును పంచభూతములను మఱి సమస్తజగమును యథేష్టముగా సృష్టిస్థితిలయములు చేయుటకు నణిమాద్యష్టైశ్వర్యములతో విఱ్ఱవీగుటకును సహజముగా వయసుముదిరినకొలఁది లోకానుభవముకలిగిన కొలఁది పంచభూతవిశేషస్థితులు కనిపెట్టినకొలఁది మనుష్యులతలంపులు కొనసాగుచుంట సహజము కనుకను అనాదిగాఁ బారంపర్యముగా వచ్చుచున్న శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసాదిసకలవిద్య లతీంద్రియములగు స్వర్గనరకములును భూతభవిష్యజ్జన్మములను సుఖదుఃఖహేతుకర్మములను బోధించుచు మనుష్యులందు చతుర్విధాభినయ రూపముల వెలయుచుంట చేతను నిద్రాహారసంభోగములం గడువఁగా మిగిలిన కాలమును నిద్రాహారసంభోగసౌఖ్యమును సమకూర్చుకొనుటకై ప్రయత్నముచేయఁగా ఆమూఁడింటియందు తృప్తివడి మఱి యామూఁడింట ననుభవించుటకు శక్తిలేనికాలమును మనుష్యులు శాశ్వతాభీష్టసంపదలుఁ బొందునాశతో యజ్ఞయాగజపతపోధ్యానాద్యాస్తిక కర్మపరాయణులుగ తాను గతికులై శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరించుట నవ్వు. సకలపదార్థములం దెలిసికొనుకోర్కె–వలెనే బాల్యము గడచినమానవులకు సహవాసలభ్యమగు గుణము– వెఱ్ఱికి వేవిధాలన్నట్లు నానావిధకార్యములు నడిపించుటకు నానావిధదేవతలును నానావిధదేవతలను వశపఱ్చుకొని సుఖించుటకై నానాశ్రౌతస్మార్త

కర్మములును తినుటకును నిద్రించుటకు భోగించుటకు శక్తి చాలని కాలమంతయును విధివిహితములనియును శాశ్వతజీవనసౌఖ్యదాయకములనియును స్వార్థపరులగు వంచకు లొనర్చినయపార్థములను నమ్ముకొని యేమో యెందుకైనను మంచిదే యుత్తరజన్మము లొకవేళ నున్నయెడల స్వర్గనరకములు నిక్కములగునెడల నతీంద్రియులగు దేవతలయున్కి నిజమగునెడల వేత్తలమని కర్మబ్రహ్మల న్బోధించుచుఁ దమకెంతమాత్రము ధనభోగేచ్ఛ లేదని రుద్రాక్షపిల్లులవలె దంభాచారములతోఁ దా మందు నిద్రాహారవిహారభోగములు మాత్రమే శాస్త్రవిహితములని కొంగజపములు చేయుచు నక్కవినయములతో దొంగనిష్ఠలతో మెట్టవేదాంతములతో శిష్టాచారపరులమని యోగులమని సన్న్యాసులమని యాహితాగ్నులమని బ్రాహ్మణులమని దైవభక్తులమనియుం జాటుకొనుచు వేషమాత్రముచే మూఢులను వంచించుచు నిగూఢముగా సకలభోగము లనుభవించుచుండియుం బైకిమాత్రము మడికట్టుకొన్నట్టు లగపడుచు నెంతవృద్ధులయినప్పటికి నిద్రాహారసంభోగసౌఖ్యము లితరులకన్న నధికముగాఁ దాము మాత్రమే పొందుకోరిక మఱుఁగుపఱ్చి పరులకుమాత్రము వైరాగ్యమును నీతులును ధర్మములును వేదాంతమును బోధించుచు కాయకష్టమందక సోమరులై మఠములు సత్రములు దేవాలయములు క్రతువులమిష చేతఁ గొందఱు ఉపనయనములు వివాహములు బ్రహ్మప్రతిష్ఠలు వైదికములు మతాభివృద్ధిసంఘసంరక్షణములని కొందఱును మొత్తము నందఱును స్వార్థపరులే యందఱును కుక్షింభరులే యందఱును మోసగాండ్రే కూటికొఱకుఁ గోటివేషములతో వైదికులమని యాస్తికులమని యాచకులై పరువుమాలి పిశాచములవలె సజ్జనుల న్బాధించుచు శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాససమ్మతాస్తికశిరోమణులమని చెప్పుకొనుచుఁ బుచ్చినగొఱ్ఱె మందనంతయుం జెడుపు

నట్లు తాము చెడి యొరులఁ జెఱుచుచున్నారు. శాస్త్రము లబద్ధములు కావుగాని యాశాస్త్రములు సరిగాఁ దెలిసికొని తాము శాస్త్రానుసారముగా నడిచి యొరులను నడిపించఁగల మనుష్య లోకరిద్ధులైనఁ గలరో లేరో - అన్నిరోగముల నుపశాంతి చేయుమందులను శాస్త్ర మెఱిఁగి సంపాదించుకొని తనబ్రతుకును యథేష్టముగాఁ బొడిగించుకొని యిదిగో యిదే శాస్త్రానుసారమైనమందు చూడుఁడీరోగ మింతలోఁగుదిర్చెద నని తనరోగముఁగాని తనవారిరోగములుగాని కుదుర్చుకొని యిదీ రోగము దీని కీమందు శాస్త్రమునఁ జెప్పిన యోషధియి దేయీరోగి యిన్నాళ్ళు జీవించునీరోగ మిన్నాళ్ళకు కుదురునని వెల్లడిగాఁజాటిచెప్పి తనయిచ్చవచ్చినన్నాళ్ళు తా బ్రతికి యితరుల బ్రతికించినవైద్యులులోకములోనిక్కముగ నున్నారా? వైద్యముజ్యోతిషము - పౌరోహిత్య మాధ్వర్యమాభిచారికకర్మ మాస్తిక్యమతధర్మబోధలు మంత్రోపదేశములు వేదాల సకలజ్ఞాతవస్తుజ్ఞాపకకర్మగురుపాదతీర్థసేవాదిధు లివన్నియును స్వార్థపరులగు కుక్షింభరులు వంచకులు నగుసంసారుల కెంతమాత్రముం బనికిరావు. అహంకారమమకారదూషితులగువారికి శాస్త్రము లర్థము కావు మఱియు మునుల ముఖ్యాభిప్రాయము బొత్తిగాఁ దెలియదు. స్వార్థత్యాగులై సకలభూతదయాపరులై సర్వలోకోపకారపరాయణులైనసజ్జనులకెల్ల శ్రుతిస్మృతులు యథార్థముగాబోధపడునుగాని యట్టివిద్వాంసులబోధసతీవర్తనము కులటకు రుచించనట్టు లహంకారమమకారాభిమానదూషితులగు సంసారులకురవంతయునంటదు. సకలజగత్కార్యముల నడిపించునధిదేవతలు సకలదేవతల యనుగ్రహమును సంపాదించుకొనఁగల మంత్రకర్మములు నతీంద్రియస్వర్గనరకములు నానావిధదేవతలు వివిధౌషధములు శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసకథితములైన యిహపరసంతరణోపాయములు వాస్తవములుగానున్నప్పటికిం గేవలలోకోపకారపరాయణులు సంసారు

లల్లో మెలఁగుట మిక్కిలి యరుదుగాన సకలశాస్త్రము లపార్థముగా స్వార్థపరులగువంచకులచేఁ బ్రకటింపఁబడుటచే నద్దములోని ధనము మాటవలెనే శ్రుతిస్మృతిప్రయోజనము వృథాప్రయాసకరమును నిష్ఫలమునై కేవలముదరపోషణార్థమై సంసారరోగాభివర్ధకమై యనర్థమగుట మనుష్యులకు సహజమగు దురదృష్టము. తనతోడిపాటి జీవులుహాయిగానుంటకై తనకష్టములు మఱచియైన సంతోషించుచు "సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు" లోకులందఱు హాయిగానుంటకై కోరుటయే మనుష్యుఁ డాచరింపవలసినవిధి యని సర్వశ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసములతాత్పర్యమని స్వార్థత్యాగియైనలోకోపకారపరాయణుఁడగు సజ్జనునకుబోధపడకమానదు. అట్టిసర్వభూతదయాపరుఁడై లోకోపకారపరాయణుఁడైన సజ్జనుఁడుమాత్రమే యజమానుఁ డాస్తికుఁడు వైదికుఁ డనూచానుఁడును బారమార్థికుఁ డనఁదగును.

"యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసాసహ" చతుర్విధాభినయవిశేషములు మనస్సుతోఁగూడ నేతత్త్వము నెఱుఁగఁజాలక యాసత్యపదార్థము నెప్పటికైనఁ దెలిసికొనఁజాలమని బొత్తిగా నాస వదలుకొని మఱలుచున్నవో యనుశ్రుత్యనుసారముగా రెక్కపట్టుకొని బలిమింబట్టినఁ బగలురానిదానికిఁ దనవెంటరమ్మని కారుమబ్బుగ్రమ్మిన యామానసనడిరేయి సైగనుసన్న చేసినచందమునఁ బ్రత్యక్షముగా గురువు లాప్తులు బోధించినను దెలియనితత్త్వము మూఁగసంజ్ఞలగు నక్షరముచేతను మఱి యనాదిగాఁ బరంపరాగతములగుటచే సామర్థ్యము జీర్ణించి యుచ్చారణసౌష్ఠవము బొత్తిగా నశించి సంసారపాపపంకిలహృదయులగు స్వార్థమూఁతిపండితమ్మన్యులచే నపస్వరముగా కూటియాసతో మొఱఁగావింపఁబడిన తారాఘ్రాణధ్వనులచేతను వెండియు నహంకారవిమూఢులగు కుక్షింభరులచేతఁ బక్షపాతముగా నపార్థముగా వ్యాఖ్యానమొనర్పఁబడుటచేతను వ్యవస్థ

లేని నానార్థములతోఁ బ్రతిశబ్దమును సంస్కృతభాష నానావర్ణములఁ దోఁచు స్ఫటికమువలె విభ్రాంతిజనకమగుటచేతను వేదశాస్త్రముల యందలి మునిప్రోక్తభాష యెంతో మఱి యావేదశాస్త్రములయందు స్వమతాభిమానులగు వంచకులు మార్చి దూర్చినమాట లెన్నో యల్పజీవులకు మర్త్యులు కనిపెట్టఁ దరముకాదు.

"ముద్గో-ల్పచలః" ముద్గశబ్దమునకు నల్పచలశబ్దమునకు వైద్యశాస్త్రమున నర్థమేమి ? ముద్గ మనఁ బెస లనియు నల్పచల మనఁగా విశేషవాతమునుబుట్టింపక త్వరగా జీర్ణమగుననియు నర్థములు చెప్పుచున్నారు. ముద్గ యనుశబ్ద మనాదియగు సంస్కృత భాషకదా ? ముద్గ మనుశబ్దమున కనాదిగ నాంధ్రుల కర్థముచెప్పుటకుఁ బెస లనుశబ్దముఁగూడ సంస్కృతముతోపా టున్నదనవీలా ? ఒడలుగాఁ బరిణమించినబీజమం దొడ లెదుగుచున్న కొలఁది బయలగు రోమరాజివలె ననాదిగా మాతృభాష ప్రవర్తించినకొలఁది నాంధ్రము మొదలగుదేశభాషలుకూడఁ బ్రవర్తిలుచుంట కేసందియము ? మాతృభాషయన నొడలికి బీజము చెట్టునకు విత్తువలె నఖిలభాషలకు మూలమగుధ్వనివిశేషము. సంస్కృతప్రాకృతాద్యఖిలభాషలకు నానావర్ణములు పెక్కురకముల కొలతలు పలువిధముల యందములు గల శరీరస్థితుల కాదికారణము మనుష్యులకు జరాశయమగు విధమున నవ్యాకృతాకాశ గుణమగు నిత్యావ్యక్తశబ్దమే మూలమనకతీఱదు. ముద్గల మనఁగాఁ బెస లనియుఁ బెసరగింజ- పెసరమొక్క-పెసరాకు-పెసరపిందె-పెసరకాయ- ముదిరిపండినపెసరచేను- పెసలలో నెన్నిరకములున్నవో- పచ్చపెసర- నల్లపెసర- పిల్లిపెసర మొదలుగా పెసరచే లెన్నివిధములో- యేపెస లేగుణమునిచ్చునో- యేరోగము శాంతించుట కేపెస లెట్లు వాడవలయునో- పచ్చిదా లే కుడికించినదా ? పప్పా లేక పిండియా ? యేవయసువారి కెట్టి

రోగమున కెంతమాత్ర మే వేళలం దెట్లు సేవించవలయునో ప్రాజ్ఞులగు గురువులు బుద్ధిమంతులగు శిష్యులకుఁ బ్రత్యక్షముగా బోధించి నప్పటికిఁ బ్రమాదముచే నప్పుడప్పు డపప్రయోగమూలమున నౌషధ సేవ నిష్ఫలమగుచుండఁగా నేనాఁడో పుట్టిన సర్షప యనుసంస్కృత మునకు మొన్న మొన్నఁ బుట్టిన కొండభాషవంటి తెలుఁగులో నావా లని యర్థ మెవరో యెన్నఁడో చింకితాటాకులలోఁ బక్కిరినారని డబ్బాసతోఁ జిన్నావాలో పెద్దావాలో వర్ణావాలో సరసావాలో నేదేశపావాలో యెట్టియావాలో నిజమైనయావాలో లే కావాలవంటి యింకొకగింజలో యెవ్వియో నూఱి కంటికిఁ బెట్టినది తుంటి కంటించి రొక్కమును భేషజమున లంకించుకొనుచు దుంటరులు తామే శాస్త్రపండితులమనియును దమవైద్యమే శాస్త్రీయమని యును గుదిరినప్పుడు తమప్రయోజకత్వమనియు లేనిచో దైవ మనియును స్వలాభముకై తోఁచినట్లెల్ల మందులు చేయుచు తనది కాని వో గోదావరినటకు దేఁకరమన్నట్లు పైవారికి మాత్రాప్రయో గము కావించి ముందుగా మందుకొఱకని డబ్బులంకించుకొని తమ యపప్రయోగముచేఁ గొత్తరోగములంబుట్టించు నపమృత్యువులకుఁ గారణమయి లోకద్రోహమాచరించువిధమున యాజకులమనియు ననుచానులమనియు శ్రోత్రియులమనియును దంభవేషములతో మూఢులను వంచించి యకార్యకరణములు నశ్లీలములు జుగుప్సిత ములు బీభత్సములునగు మంత్రతంత్రప్రయోగము వ్యర్థము. మంచి మంచియాహారపదార్థము లగ్నిపాలుగావించియనాథజంతులగు మేఁకలం బెక్కు న్మిక్కిలి కూళతనమున మెడలంబిసికించి వేదార్థములు తాము స్వయముగాఁ జూచివచ్చిన ట్లభినయించుచు యజ్ఞదేవతలు తమ కగపడుచున్నట్లు కన్నులు మిటకరించుచు బొంతకాకులవలె శ్రుతి మతియును లేక యపస్వరముగ నార్చుచు నుద్గాతలు హోత లాగ్నీ

ధ్రులమని పొట్టలుబ్బ తెగతిని క్రొవ్వి క్రతుశాలలం బర్విడుచుఁ బౌండరీకము బహిరంగపుపందిలికూటము సోమాసితలవిప్పించు నెగ తాళినవ్వులు దక్షిణలు కాక కట్నములు కానుక లందుటకై చేయు టక్కులు తామే ద్విజులమనియు బ్రాహ్మణులనియు శ్రోత్రియుల మనియుం దమకు స్వర్గము బెత్తెడెడముగాఁ జేతులకందివచ్చుచున్న దనియు, పావనులమనియు నితరులందఱును గర్మబాహ్యులు మ్లేచ్ఛులు నస్పృశ్యులనియును స్వార్థపరాయణులై పండితమ్మన్యులై యహం కారమున మతిమాలి యున్మత్తులవలె దొంగలవలె దుర్మార్గులు పెక్కండ్రు కుట్రగా గుమికూడి ప్రాణిహింస కావించుచు లోకద్రోహ మాచరించు చున్నారని కరుణాసముద్రుఁ డగు గౌతమబుద్ధుఁడు చేసినబోధ యెంతయు న్సహేతుకమనకతీఱదు.

ఏదీ జపహోమమంత్రములచే దేవతల న్స్వాధీనముచేసి కొన్నట్టు దంభముజూపు నిక్కటికయాజకులు తమరోగముల మాన్పు కొనఁగలిగిరా? యథేష్టముగా బ్రతుకఁగలిగిరా? తమవారిం బాగు పర్చగలిగిరా? వేదము లేవియో పురాణమునులు శ్రుతు లెట్లు పలికిరో యావేదవాక్యములకు మును లొనర్చిన వ్యాఖ్యానముల తాత్పర్యమేమో కల్ప మెట్లుండవలయునో కూటికై వృత్తికల్పించు కొని సోమరులై కర్మ చెడిపోవునని శతవృద్ధులయ్యుఁ బెక్కుసారులు కనికర మెలజవ్వనుల కేవగాఁ బెండ్లాడు బ్రహ్మలోకమునుండి తాము మాత్రమే యూడిపడ్డట్లు పిచ్చిపిచ్చివేషములతో నగ్గిమైల బుగ్గి మైల నీరు మైల నింగి మైల యని యసందర్భప్రలాపము లొన ర్చుచు లోకోపకారముగా మనోవాక్కాయకర్మములఁ గష్ట పడి నిష్కాపట్యముగా సత్యముగా న్యాయముగా సర్వప్రాణుల ఉపకారముగా సర్వభూతసములై దయతో సంచరింపక “సమ

మేఁకలం బల్మిం జంపి యూవప నగ్గిలో వేల్చవలయు వేదవ్యాఖ్యాతల తాత్పర్యమని గతానుగతికముగా శిష్టసంప్రదాయము మొసలమ్మ దయ్యపుముచ్చటలనమ్మమూర్ఖులచందమున భూతద్రోహులు, లోక వంచకులు, కేవలస్వార్థపరులు, దయావిహీనులు, ప్రాణిహింసకులు వైదికు లఁట. పాడుజన్నగట్టులకు తెలివా-తేఁటూ? శబ్దజ్ఞానమా? స్వరజ్ఞానమా ? సకలజగద్రంజక సహజపాండిత్యమా? సర్వతంత్ర స్వతంత్ర శక్తియా? దయయా? దాక్షిణ్యమా? సిగ్గా? లజ్జా? ధైర్యమా ? పౌరుషమా? పరశ్రేయస్పృహనమా? పోనీ కూటికై యెన్ని పోకిళ్ళు పోనీ మతెన్ని వేషములువేయనీ వీరి కేమి చేటుగాల మన్యాయముగా వ్యర్థముగా ప్రాణిహింస క్రతుమిష న్గావించుచున్నా రే? ఈశబ్దమున కీయర్థమనియు నీధ్వని కిద్ది మూలమనియును నిర్దేశింప నెవ్వరిశక్యమం?

వివిధ దేశములందు వివిధజాతులలో వివిధసంఘములయందలి వివిధకుటుంబములలో వివిధవయస్సులు సహవాసములంబట్టి వివిధసమయంబుల వివిధప్రసంగములకతమున నొక్క-శబ్దమే యొక్క-ధ్వనియే వివిధతాత్పర్యంబులుగఁ బరిగణింపఁబడునని తెలియక "పశుమాలభేత"యను విధికి దేవతాప్రీతికై కొన్నిరకముల జంతువులఁ జంపవలయునని మాంసాశనులై కూళలై హింసాపరులై తమప్రాణంబులు తమ కెంతతీపియో యితరుల కట్లుండునని యెంచక తమయాస్తి భద్రముగాఁ దాఁచుకొని యితరులద్రవ్యము వెచ్చబెట్టించు ధూర్తులవలె తా ముప్పొద్దుల మెక్కి- యితరుల కేకాదశిం జాటు తుంటరివలె తనయాలికి ముసుఁగిడి యొరునాలి నెగాదిగఁజూచుపోకిరివలె వ్యవహరించువైదికమ్మన్యుల నేమనవలయు? జీవత్పశువునకుఁ బ్రతినిధిగాఁ బిష్టపశువునువేయు వైష్ణవమతమును జగద్గురు వంగీకరించిన తాత్పర్య మెఱిఁగియు నెఱుఁగ కింకను జీవత్పశుహింసనొనర్చు మూర్ఖుల నేమనవచ్చును? "నహింస్యాత్సర్వభూతాని"అను శ్రుత్యర్థ

మెఱుంగఁజాలని మూర్ఖులు పిల్లకాయ లీఁగల జంపునట్లు వైదికమ్మన్యులు క్రతువుం బశువులఁ జంపుచున్నారు.

సంస్కృతము ఛందస్సనియును భాషయనియును రెండువిధములు. ఛందస్సనఁగా పౌరుషేయవాక్కగు వేదము. భాష యనఁగాఁ బ్రాకృతులగు లోకు లన్యోన్యముం దమయభిప్రాయములు తెల్పుకొనుటకై యుపయోగించుకొను సంజ్ఞావిశేషమగు ధ్వని. నిత్యాపౌరుషేయావ్యాకృతావ్యక్తా పరిచ్ఛేద్యాఖండశబ్దము వేదము. అది సముద్రఘోషవలె యనాదిగా సహజమై యనిర్వచనీయమై నిత్యమై యమానుషవేద్యమైన యాకాశగుణము- ఆశబ్దమును లోకోపకారపరాయణు లతీంద్రియద్రష్టలగుమును బాలబోధకై దేవతలకుఁ గనుముక్కులతో శిలాదారుమయములుగా విగ్రహములఁగల్పించినట్లు దైవధ్యానముకల్గి జనులు తరించుటకొఱకును సకలపదార్థజ్ఞానము కలుగుటకొఱకును బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి దైవస్తుతికై ఋగ్వేదముగాను దైవధ్యానపుపనియందలి యాయాసము తెలియనీకుండుటకై ధాన్యపుమఱలం బనిచేయువారలకుఁ బడవలన్లాగువారికిన్ రంజనముపుట్టించుటకుఁ బాటవంటి సామవేదము న్గాటికై యజుర్వేద కల్పవిధానము న్బన్నిరి. శిలాదారువిగ్రహమున యవయవములకు మ్రొక్కుట యావిగ్రహములం బూజించుట సాలగ్రామములఁ గడుగుట- దేవతార్చన మొనర్చుట యను సకలయజ్ఞముల దేవతాప్రీతికై ధ్వనిగ్రాహియంత్రములవలె నొకరినొక రనాదికాలమునుండి జగదనుగ్రహబుద్ధిచే పురుహూతుఁడు మొదలు వేదవ్యాఖ్యాతలు యుగానుసారముగా ననేకవిధములుగా వివిధలోకాభిరుచికిఁదగునట్లు మొత్తముపైని చిత్తము ధ్యానాయత్తముకావించి జనులను దరింపఁజేయుటకనేకమార్గములుగా "అథశబ్దానుశాసనమ్" అని పతంజలిమున్యాది మహాభాష్యకారులు శబ్దార్థముల నుపన్యసించి "ద్వేశీర్షే" అను

మంత్రమునకు శబ్దపరముగా వైయాకరణులు నగ్నిపరముగాఁ బూర్వమీమాంసకులు నర్థముచేయుటచే "పశుమాలభేత" పశు వనఁగాఁ జిత్తము- అలభేత యనఁగా దైవాయత్తముచేయుట యనఁగా మొత్తముపై "పశుమాలభేత" యను వాక్యమునకు మనుష్యులు తమచిత్తమును దైవాయత్తము కావింపవలయునని మంత్రార్థము మఱి యందుఁ గల్పము సర్వలోకోపకారమగునడువడి- యానడువడి తీరున్యాయముగాఁ గష్టపడి వ్యవసాయముచేయుట పండించుట తనతోడిపాటిజంతువుల కాపాఁడిపంటలు కుడిపి సుఖపెట్టి తాఁ గుడిచి సుఖించుట- సర్వభూతదయాపరుఁడగుటచే జనుఁడు చిత్తైకాగ్రతనుబొంది సంతోషముతో హాయిగా బ్రతికి యేకోర్కెయు లేక దేహయాత్రనడుపుట- ఇది సర్వవేదముల ఫలితార్థము "ప్రజాపతిరాత్మనోవపాముదక్ఖిదత్" బ్రహ్మ యగ్నిలో హోమము చేయుటకై తనకడుపులోని వప యనెడిప్రేఁగు పెఱికివైచె ననఁగాఁ బ్రజాపతియొక్క శరీరము రక్తాస్థిచర్మమయ మనియు నిక్కముగాఁ దనప్రేఁగు తనకడుపుచించుకొని హోమమునకై పెఱుకుకొన్నాఁడని చెప్పవచ్చునా? ప్రజాపతి దేహముఁగూడ మనుష్యదేహమువలెఁ బాంచభౌతికమని చెప్పవచ్చునా? యజ్ఞమహిమను గొనియాడుటకై యర్థవాదముగా నాశ్రుతి ప్రవర్తించుచున్నదిగాని యాశ్రుతులకు శబ్దార్థముమార్చి చెప్పవలసియున్నట్లు "పశుమాలభేత" యను వాక్యమునకు మేఁకలంజంపి బలియిచ్చుటయని యర్థము చెప్పరాదు. మాంసాశనులగు క్రూరమనుష్యులు యజ్ఞముమిష పెట్టి వేదచోదితమని యనేకార్థములిచ్చు శబ్దమునకుఁ దమయిష్టానుసారముగా నర్థముచెప్పి వేదాంగమని శ్రౌతవిధులను దమయిష్టానుసారముగా శిష్టసంప్రదాయమని ప్రకటించుచు గ్రామదేవతజాతరకు మ్రొక్కుకొన్న మాంసభక్షకులవలె (వైదికులమనియు బ్రాహ్మణులమనియు) నంధ

పరంపరానుశ్రుతముగానున్న శబ్దవిశేషములను వేత్తలమనుకొని విఱ్ఱవీగి యుద్ఘోషించుచు పామరరంజకముగా బొమ్మలాటలు నాటక ప్రదర్శనములవిధమున వివిధక్రతుక్రియాకలాపములను విధిచోదితములని మూఢులం బెదరించుచు దంభవేషములు దొంగనిష్ఠలు కొంటెచేష్టలతోఁ బాపమెఱుఁగని సాధుజంతువుల నుదరపోషణవృత్తిగా యాజకులమనియు షట్కర్మనిరతులమనియు దంభముగాఁ జాటుకొనుచుఁ గేవలపరమార్థమునకుమాత్రమే యత్నించుచున్న ట్లగపడుచుఁ గడువృద్ధులయ్యుఁ గర్మ చెడిపోవునని మిష వెట్టి నూనూఁగు ప్రాయపుచేడియల కేవగాఁ బలుమఱుం బెండ్లాడి యైహికభోగంబుల సంతుష్టిఁగొనక సోమరులైన ముష్టిబాపండ్రు "పశుమాలభేత" యను శబ్దమునకు దేవతలపేరుచెప్పి మేఁకలంజంపి తినవచ్చుననుచున్నారు. "నహింస్యా త్సర్వాభూతాని" యజ్ఞార్థముతప్ప భూతహింసచేయఁగూడదని ప్రక్షిప్తార్థము చెప్పినారు. ఏజంతువునైనను జంపఁగూడదని విధించుచున్న శ్రుతికి "వైధేయహింసా వినా" క్రతువునందు తప్పనను ప్రక్షిప్తార్థ మేలచెప్పవలెను? జగద్గురువు లీమాత్రమైనఁ బూర్వాచారకల్పమున కనుజ్ఞయిచ్చిరేఁగాని యజ్ఞవిధానములు నిస్సారములై పామరులకు రుచింపక మొదలే దేవతాచింతనముమానుకొని యథేష్టముగా జంతుల న్మితిమీఱిచంపెదరని యర్థాంగీకారముగాఁ దలలోని పేలు మంచమందలినల్లులును జంపఁబడుట కొప్పుకొన్నట్లు యజ్ఞదీక్ష నెందఱువహింపఁగలరు? మనుష్యులలో లక్ష కొకఁడుగదా యట్లు కేవల శ్రోత్రియుఁడైనవాఁడు తిండికైకాక కేవలహోమార్థమై మిక్కిలిదుర్లభమగు లక్షణములుగలపశువును హింసింపవచ్చునని శ్రౌతమతస్థాపనమున కొడఁబడిరి. శాస్త్రముకంటె నాచారము బలీయము పారంపర్యముగావచ్చునాచారము మంచిదైనను జెడ్డదైనను మానుకొననేరరు. మఱియును మానుకొనుటకుఁ జేసినయుపదేశ

ముచే మంచికిబదులు కీడగును. పూర్వాచార మెందుకుఁబుట్టెనో యాయాచార మెంతవఱకవలంబింపవలయునో యెంతవఱకుఁ బ్రకృత కాలానుసారముగా మార్చుకొనవలెనో యెప్పు డెట్టి నడత ప్రజోప కారమగునో బాగుగ నాలోచింపక "శతాంధాః కూపం ప్రవిశన్తి" యనున ట్లొకపుస్తకమునకుఁ బ్రతివ్రాయుచు నాపుస్తకపత్రమునఁ జచ్చినయీఁగయుంటఁ జూచి తా వ్రాయుప్రతిలో నీఁగను జంపి తెచ్చి యంటించినమూర్ఖునివలెఁ గాలవశముచేత శిష్టాచారముల ధూర్తులు గాని యవివేకులుగాని యొనర్చినమార్పులుగూడ నాశిష్టాచారము లోనివేయని గతానుగతికులై యుక్తాయుక్తవివేకహీనులై వేదవేత్త లయ్యును మిగులఁబండితులయ్యును స్వార్థపరులై కొందఱును మంచికిఁబోయినఁ జెడ్డవచ్చునేమోయనికొందఱును సర్వము విష్ణు మయ మనియు వైరాగ్యమున నుపేక్షించి కొందఱును శిష్టాచార ముగా నవలంబింపఁబడినదురాచారము లడంపనేరకున్నారు. అన్ని దురాచారములలోను మఱి యన్నిపాపములలోను మిక్కిలిఘోర మైనది చంపుటకన్న మఱెద్దియునుగాదని స్వభావముగాఁ దమబ్రతుకు నందలి దీపిఁగలజనుల కందఱికిం బ్రత్యక్షానుభవమే కదా ? మనుష్య బలియిచ్చునాచార మేలమాన్పించిరో యాహేతువునే బాగుగఁ దలపోసి మనుష్యేతరపశుబలికూడ మాన్పింప రేల ? మనుష్యులకు దమబ్రతుకువలె జంతువులకుఁ దమబ్రతుకుఁ దీపియని తలంపనికూళల తగవు దీర్ప యముఁడు లేఁడా ? యకాలమృత్యువు న్యాయస్థానము కాదా ?

యెందు కట్లు ఘోషించెను– ప్రాణిహింసచేయఁగూడదు కూడ దని భూతహింసవలనఁగాని భూతములు బ్రతుకనేరవు "అహమన్న మహమన్న మహమన్న మహమన్నాదో౽హమన్నాదో౽హమన్నాదః"యన్న మును నేనే యన్నమును భక్షించువాఁడును నేనే యని శ్రుతి

యుద్ఘోషించుచుంట కనిపెట్టవా ? అనేకకోట్ల కీటములతో జీవాణువులతో నిండినగాలి నీ నిశ్వాసవాయువుతో దిగమీల్చక జీవింపఁగలవా? లెక్కలేక మిలమిలలాడుచు బ్రతుకుచున్న పురువులతో నిండినజలమును ద్రాగక జీవింపఁగలవా ? వేయేల నీబ్రతుకంతయు నితరజీవహింస వల్ల నేకదా కొనసాగుచున్నది ? జీవికి జీవియే యాధారము—మాంస భక్షణమే తప్పనెదవు. వేదనిందయును వైదికనిందయును గావించి క్రతువులం బశుహింస నేలకూడద నెదవని యడిగిన నిదిగో సమాధానము— ధర్మార్థకామమోక్షములను నాల్గు పురుషార్థములను సంపాదించుకొనుట మనుష్యజీవితమునకుఁ బ్రయోజనముకదా ? "పరోపకారార్థ మిదం శరీరమ్" కనుక బ్రతికినసార్థక్యము లోకోపకారముగానడుచుట— లోక మనఁగా నహంకారమమకారములతో స్వదేహాభిమానమున జీవితేచ్ఛతో సుఖింపఁగోరి కరచరణాద్యవయవములతో మనోవాక్కాయకర్మములచే ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావాత్మకసప్తపదార్థతత్వముం బ్రకటించుచు వీరు మనుష్యు లివి పశువు లివ్వి జడములు మహదమహద్వివేకముతోఁ గష్టము న్దప్పించుకొనుటకును సుఖమును బొందుటకును యత్నించు నేజంతువులు తనకుఁ గాన్పించునో యట్టిజంతుసమూహము జంగమజీవలోకము— తక్కినది స్థావరజీవలోకము— తనకుఁ దెలియఁబడిన దెల్ల లోకమే— లోకముకాని దెద్దియును లేదు. మఱియుం జైతన్యము కాని పదార్థ మెద్దియును లే దంతయుం బ్రాణమయమే—జీవమయమే "హరిమయముకానివస్తువు పరమాణువు లేదు" అన్నట్లు జీవికాని లోకమే లేదు. అయినను దనవలె ఖేదమోదములగపర్చుజంతువులు తనజాతివారు తనబంధువులు తనహితులం దాఁ ప్రేమించునట్లు ప్రేమించువాఁడు భూతదయాపరుఁడై లోకోపకారియనఁబడి బ్రతుకు సార్థకముగా నొరులసుఖపెట్టుటచేఁ దా సుఖమ్ముగ బ్రతుకఁగలఁడని

మెల్ల రెత్తీఁగినసంగతియే- చావునకుఁ దెగింపక లంకణముచేయరా దన్నట్లు సచ్చిదానందలక్షణుఁడగు పరమాత్మలో లయమంది కైవల్య మందుటయే పరమపురుషార్థముగను "అస్తిభాతిప్రియమ్" కైవల్య మనఁగా శాశ్వతముగా సకలభూతదయతో నొప్పుటకనుకను బాహ్యా శుచినందినందప్పు సంతశ్శుచికలుగదుగనుకను మనోవాక్కాయ కర్మములతో సకలప్రాణులం బ్రేమించుటచే సంపూర్ణతృప్తిరూపక మగు కైవల్యమబ్బునుగనుకను ద్వేషముచేత మనస్సంతుష్టి బొత్తిగా చెడిపోవునుగనుక తిండికైనను జంతులం జంపుట కలవడనొల్లని మనుష్యుఁడు తనతోడిపాటిమనుష్యులను జంపఁజాలకుంటచేతను జంతుహింసకుం దగిననరకపతనహేతుకకార్యముగాని క్రూరసాధన ములుగాని బొత్తిగా విసర్జించుట కలవాటుపడినవాఁడు పొరపాటున నైన తనసంఘములోనివారికెవ్వరికైన నెన్నఁడును ప్రాణిహింస చేయఁ గలశక్తి బొత్తుగా నుండదుగనుకనుజంతువుల న్గొట్టుటకుఁగాని చంపు టకుఁగాని బొత్తుగా నలవాటుపడనివారు తమతోడిపాటిమనుష్యులం బ్రమాదముననైన హింసించుసాధనములుదాల్చకుంటచేతను సకల భూతదయఁగలమనుష్యులు మాంసాశనముమాని యొరులప్రాణములు గాచి సుఖముగా తాము బ్రతికెదరుగనుకనే "అహింసా పరమో ధర్మః" అను వచనము "నహింస్యాత్సర్వభూతాని" యను శ్రుతి శిరోవిధివాక్యము ననాదిగా నప్రతిహతములుగా నఖిలలోకసమ్మతము లుగా యుక్తియుక్తములై తనరారుచుంటచే నహింసావ్రత మిట్లు తోడిపాటిజనులకు మాటిమాటికి స్వభావముగా బోధింపవలసివచ్చెను. భావనావశమున మనస్సు రాగద్వేషములంది కృత్రిమముగా నాటకము నందువలె వికారపడునుగాని శరీరమున కితరులచేఁ గలిగిననొప్పివలన నిక్కముగా క్షోభించును. దూషణభూషణతిరస్కారములు పిల్లకాయ తిట్టినతిట్టు మనస్సును నొగిలింపలేదు. పిల్లకాయ నఱికిననఱుకు శరీర

మును గాయపర్చి బాధింపకమానదు. శరీరవేదనము నిక్కము— మనోవేదనము కృత్రిమమును సంకల్పవశమును గలవలె మృషయును. తిట్టుట— వెక్కిరించుట— యెగతాళిచేయుట తెలిసీతెలియనివారి నొకప్పుడు దుఃఖపెట్టునేమోగాని కొట్టుట దేహధారులనందఱిని తప్పక దుఃఖపెట్టకమానదు. తిట్లకుం గొట్లకైన నొప్పుకొనునుగాని చంపఁబడుట కొప్పుకొనుట ప్రాణిస్వభావము కాదు— కాఁబట్టి చంపఁబూనుట కన్నఁ గ్రౌర్యమును జంపుటకన్నఁ బాపమును మఱి యితరమెద్దియు న్గాదు— తమకుఁగాని యితరజంతువులకుఁగాని నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యముల న్భంగముకలుగఁజేయఁబోని నెనరుగలమనుష్యులు నాస్తికులుగానీ యాస్తికులుగానీ యేజాతివారుగానీ స్త్రీలుగానీ పురుషులుగానీ మఱి యేనడువడినుండనీ సజ్జనులే యవుదురు— కాని దుర్జను లెంతమాత్రము న్గానేరరు— భార్యలు భర్తలు ఆర్యుల నార్యులు నాస్తికులాస్తికులు సగోత్రులసమానగోత్రులు పాత్రు లపాత్రులనికొని మిథ్యాచారములను దాంభికులు వంచకులు స్వార్థపరాయణులు కల్పించినపన్నికలు వైపరీత్యములు. లేనిపోనివన్నెలు వేషములు రచనావిశేషములు వ్యావహారికములుగాని యథార్థముగా బ్రతుకున కవశ్యకర్తవ్యములుం బారమార్థికము లెంతమాత్రము న్గావు.

"మరణం ప్రకృతి శ్శరీరిణాం వికృతి ర్జీవనముచ్యతే బుధైః, క్షణ మవ్యవతిష్ఠతే శ్వసన్యదిజంతుర్ననులాభవానసౌ" మరణము ప్రకృతి—జీవనము వికృతి— శరీరము బోడగాఁబుట్టుట ప్రకృతి— వస్త్రాద్యలంకారములతోఁ బిదపఁగప్పుట వికృతి— ప్రకృతియగు మరణావస్థయందు జీవనలాభనష్టములు రెండును లేవు— వికృతియగు దేహధారణావస్థయెడ జీవనలాభముకలదు. కాఁబట్టి యొక్కక్షణమాత్ర మూపిరితీయుచున్నప్పటికి జంతువు జీవనలాభముకలదే యగును. కాఁబట్టి ప్రతిజంతువును ప్రాణలాభకరమగుబ్రతుకునే కోరఁదగినది.

"బ్రతికియుండిన సుఖములు పడయవచ్చు" అనునట్లు స్వభావముగా నెన్నికష్టములుసహించియైనను సకలజంతువులు బ్రతుకుటకై కోరుచుంట యెల్లర కనుభవమయినసంగతియేకదా? కాఁబట్టి యట్టి యసు రూడ్చి జంతువుల నేమిషచేతనైనఁ జంపుటకై దయయే మూర్తిగాఁగల సర్వేశ్వరుఁడు వేదశాస్త్రముఖముల నెప్పటికిని శాసింపఁడని భగవంతుని దయాతత్త్వ మెఱిఁగినవేత్తలు "పశుమాలభేత" యను శ్రుతికి జంతువులను దేవతాప్రీతికై చంపవలసినదను నర్థము రవంతయైనను జెప్పనొల్లరు.

ప్రత్యేక మనేకార్థములతో వ్యవహరింపఁబడు సంజ్ఞారూపములగు నకారాదివర్ణము లుదాత్తాదిస్వరములు మొదలగునానారూపక చతుర్విధాభినయవిశేషములన్నియును సర్వలోకోపకారముగా వినియోగింపవలసినదనియే సకలవేదశాస్త్రముల ముఖ్యాభిప్రాయమని నిఖిలాదిమునులు వెల్లడించుచు నానావిధజనాభిరుచుల ననుసరించి నానావిధసంజ్ఞార్థబోధకశబ్దజాలమున సమస్తవేదశాస్త్రముల నిర్వాచించుట తెలియక మాంసాశనవ్యసనాధీనులగు క్రూరమనుష్యులు వేదశాస్త్రముల కపార్థములు శ్రౌతస్మార్తతంత్రములు నడిపించుట మిక్కిలి హేయమును శోచనీయమును. "అగ్నిమీళే పురోహితమ్" శరీరమును బోషించుజఠరాగ్నినిఁ గోరుచున్నాను అసినేను హాయిగాఁ దిన్నయన్నమును జీర్ణముచేయఁగల జఠరాగ్నిశక్తి నాసించుచున్నానునర్థమునఁ దనయాఁకలిఁ దా నెఱిఁగినతోడనే ప్రప్రథమమునఁ గోరుట యన్నివేదములకు మొదటిదగు ఋగ్వేదముయొక్క మొట్టమొదటిమంత్రము తెలుపుచున్నది. పద్యరూపకమైన ఋగ్వేదమే సప్తస్వరాత్మకముగాను లయవిశేషముగా శ్రావ్యముగాఁ బాడఁబడి కేవలవాచికాభినయస్వరూపమై సామవేద మనఁబడుచున్నది. "ఇషే త్వోర్జేత్వా" యని మొదలిడిన యజుర్వేదమునకు "ఇషమేవోర్జం

యజమానాయదధాతి'' అన్నమే బ్రతుకఁ గోరినజంతువునకుఁ బుష్టి నిచ్చుచున్నదని బ్రాహ్మణ మర్థమునునిర్దేశించు కేవలవాచికాభినయ విశేషమైయున్నది. ''ఇషేత్వోర్జేత్వాతి పలాశశాఖాంఛినత్తి'' అని యజమానుఁడు మోదుగుచెట్టుకొమ్మను నఱకుచున్నాఁడని చతుర్విధాభినయవిశేషములచేఁ దనదేహముతో సంబంధింపక వేఱుగానున్న జంగమస్థావరపదార్థముల నుపయోగించుకొనువిధమును శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పము లెఱిఁగించుచున్నవి. మొత్తముపై సమస్తవేదశాస్త్రములవలనమనుజుఁడుపొందఁగలఫలము నిత్యసంతుష్టజీవనము. షడంగముల ప్రయోజనము వేదములననుసరించి శాశ్వతసుఖజీవనమును సంపాదించుకొనఁగలనడువడి. ఉసుఱులకు శరీరమునకుఁ గలసంబంధమువంటిది వేదములకును వేదాంగములకును-మానసికములు వేదములు వేదాంగములు దైహికములు. అతీంద్రియంబులు ద్విస్వరూపవిశేషములు వేదములు. బుద్ధిప్రవర్తకేంద్రియాభినయ విశేషబోధకములు వేదాంగములు. వాస్తవముగా వేదము లనంత విధములు- వేదములను వెల్లడించు వేదాంగములుకూడ ననంతవిధములు ''ఫలాశ శాఖాం ఛినత్తి'' అను కల్పవాక్యమునందలి పలాశ యనుపదమునకును శాఖాయనుపదమునకును ఛినత్తి యనువదమునకు నర్థము లనంతవిధములు- ఎందఱుజీవులో అన్నిరకములబుద్ధు లన్నిరకముల చతుర్విధాభినయవిశేషాత్మకేంద్రియవ్యాపారములును. ఏ జాతిజంతువుల కాజాతిగుణములు చేష్టలు మిక్కిలియింపుగా? ''విద్యతేనేన విత్తమితి వేదః'' విత్తమనఁ గోరినవస్తువు- తాఁ గోరిన కోర్కె యేసాధనముచే లభ్యమగునో యదంతయును వేదమే- ధర్మార్థకామమోక్షసాధకోపాయమంతయును వేదమే. హరిహరీ యే మీఘోరము- శిష్టాచార మని యుభయలోకభ్రష్టులు గతానుగతికులయి సిగ్గులేనిమొండిబండలై వినుటకుం జూచుటకు మిక్కిలియసహ్యా

కరములకుపలుకులతో బీభత్సములగు పనులుచేయుచు నెనరుమాలి నోరులేనిసాధు జంతువులను ఘోరముగా ముక్కు చెవు లొత్తి రు మూసి చంపి కడుపుజీల్చి ప్రేవులు లాగి యోహూ సోమాసుల సొంపు లధ్వర్యులు కూటివేసము లక్కటా పిల్లికిఁ జెలగాట మెలుకకుఁ బ్రాణముపోవుట "పశుమాలభేత" అనుమంత్రమునకుఁ దన వారు పశువులుకారాదా? యామంత్ర మట్లు విధించదని చచ్చిన యీఁగ నంటించు సీరి పూర్వాచారమే తార్కాణమా? పూర్వుల యాచారానుసారముగా నొక్కపశుహింసఁదప్ప మఱిద్దియైన సద్విధానముఁ దాఁ జేయుఁగలిగెనా? "పశుమాలభేత" యని కామ్యకర్మము నుద్దేశించిన విధి శ్రుతికిఁ బిష్టపశువును దేవతాప్రీతి వేయు బ్రాహ్మణులు కర్మబాహ్యులు పాషండు లని యనఁదగునా? పామర బోధకై - వివాహమునఁ బుస్తెముడి- గోత్రస్మరణమునఁ బిండవిధి- నీతిబోధయే నాట్యము బొమ్మలాట- పూర్వవృత్తాంతసూత్రమునఁ గావ్యములు పదములుం బాటలును వీరవిఖ్యాతికి గుర్తుగా దేవాలయము మఠము సత్రము దివ్యక్షేత్రము- జాతరసంబరము సందడి చూపులు- అహింసావ్రతదీక్షకై శయనైకాదశీనిష్ఠ మొదలుగా జగదుపకారములగు నడత లాచారములు వ్రతములు నీతులు నిష్ఠలు ముద్దులు ముచ్చటలు విలాసములు వేడుకలు విహారములు గోటులు నీటు లొయ్యారములు డాబుదర్పములు సమయోచితములుగా సాధుజనోపకారములుగా సకలభూతదయాపరములుగాఁగానిచో కేవల పూర్వాచారములైన హేతువుచే సజ్జనాదరణీయము లెంతమాత్రము న్గానేరవు.

ప్రస్తుతకాలానుసారముగా సర్వజనులకును బ్రతుకును బొడిగించి సుఖమునుగలిగింపఁదగిననడువడి ననుసరించుట మేలు- పూర్వాచారము ననుసరించవలసినదే-శిష్టులయినపూర్వుల యాచారమున

కర్థమేమి ? శిష్టాచార మనఁగా సర్వలోకోపకారకమైన యహింసా వ్రతముకన్న నితరమెద్దియు న్గాదని మనుష్యుఁడైనవానికెల్లఁ దెలియక తీఱదు. భూతదయలేనివాఁడు రాక్షసుఁడుగాని మానిసి యనిపించు కొననేరఁడు. ఏనుఁగుపాదములో నితరజంతుపాదములన్నియు నిముడు నట్లు ధర్మములన్నియు నహింసావ్రతములో నిమిడియున్నవి. మిగిలిన బుద్ధిమంతుఁడు నోటినిండ దీసిపాఱవైచి చెఱువులోని చేఁపలు చెల్లెగఁ బ్రాఁకిపోయినవన్నట్లు మనుష్యులకుఁదప్ప నితరజంతువుల కాత్మ లేదనియు సమస్తలోకమును మనుష్యజీవనోపయోగమునకై యుద్దిష్టమై దేవునిచే సృజింపఁబడె ననుపామరుల మూఢవిశ్వాస మేమనవలయును ? పోనిం డంతయును దైవవశమే సుషుప్తియందలి యూర్పువలెఁ బురుషప్రయత్నములేని దేహమునందలిధాతువులు నానావిధములుగా స్వభావముగా నుత్పత్తిస్థితిలయవిధానము లందు చున్నట్లు దేహమునకు వెలుపల పంచభూతసంయోగవియోగవిశేషము లచే నానావిధజంగమస్థావరసృష్టిస్థితిలయక్రియలు జరుగునట్లు కేవల దైవవశముచేతమాత్రమే మనస్సంకల్పవికల్పమూలములగు ప్రాణి సంరక్షణమును ప్రాణిహింసయును గామక్రోధలోభమోహ మద మత్సరములతోఁగూడి సకలజంతువు లన్యోన్యహింస గావించుకొను టయు నహంకారమమకారములతో వ్యవహరించుటయును గలుగనీ, కాని సుఖముగా బ్రతుకఁగోరుటయును యథేష్టముగాఁ దిరుగనెంచుట యును సర్వజంతువులకు నెన్నటికిని మాఱని సహజప్రయత్నముకదా? స్థావరప్రాణులసుఖదుఃఖవిధానములు మనుష్యులు రవంతయును గని పెట్టలేరుగనుక స్థావరప్రాణులను భక్షించి తమయాఁకలి తీర్చుకొనక తీఱదు కాని కొంతవఱకైనఁ దమవలెఁ గష్టసుఖములను వెల్లడించు జంతువులను దమశరీరారోగ్యముచెడుటెఱుంగక వృథావ్యసనపరులై దేవతలకర్పించుమిషమీఁదఁ గొందఱు జిహ్వాచాపల్యమునఁ గొందఱు

చంపి యజీర్ణాపథ్యమాంసములఁ దిని కోరి యకాలమృత్యుముఖమునఁ జొఱఁబడుచున్నారు. మాంసాశనులు-త్రాగుబోతులు- వ్యభిచారులు- దొంగలు- జీవహింసకులు- కూటసాక్షులు- కల్లుబోతులు- లోక ద్రోహులు- మోసగాండ్రు- ఆతతాయులు మొదలగుదుర్జనులు మొత్తముపై మనుష్యులలో జగమందుఁ గొందఱు సన్న్యాసులు-తపోధనులు- దృఢవ్రతులు కోటి కొకరిద్దఱు తప్పఁ దక్కి-నవారందఱును తెలిసీ తెలియని స్వార్థపరులు సజ్జనులవలె దంభవేషములతో ప్రాణిహింసనుగావించుచు తమయిష్టానుసారముగాఁ జరిగినదంతయును దమ పౌరుషకృత్యమనియును దమకుఁ బ్రతికూలమయిన దైవవశమనియును జాటుచుఁ దాము చెడి యొరులఁ జెఱచుచుంటకుఁగూడ దైవమే హేతువగునా ? ఏమో యేసంగతియు నిశ్చయించి చెప్పవశము కాదు.

ప్రతిక్షణము నానావస్తుజ్ఞానముచే సంకల్పవికల్పములమాఱుచు గతించినసంగతి పరాకుపడు చుత్తరక్షణ మేమగునో నిశ్చయపర్చ నేరక యభీష్టలాభముకై దేవులాడుచు దిగంతరేఖహద్దు తోఁచీ తోఁచనిచందమున వస్తుతత్వజ్ఞాన మందీయందక సిద్ధాంతములు చేసికొను జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులే- పోసి తమప్రేమకుదూరమైన మేఁకలు మొదలగుజీవుల నేమిష చేతనో చంపినఁ జంపనీగాని యన్ని జంతువుల కన్న జ్ఞానవంతుల మనుకొన్నమనుష్యులు తమలోఁ దా మెందు కూఱక కూటికి లే దనియూ గుడ్డకు లేదనియూ కొట్లాడి తన్నుకొని యొండొరులను వ్యర్థముగాఁ జంపుకొనుచున్నారు? చెట్లుచేమలు దుంపలు కాయలు పండ్లు నానావిధసస్యములు తమంతఁదాము సహజముగ పుట్టి పెరుగుచున్నవి. మఱి పైరు పెట్టి పండించుకొన్న నవవిధ ధాన్యములు చేఁపలు జెల్ల లడ్డమైనగడ్డి యన్నివిధములయినమృగ మాంసములు యథేష్టముగాఁ దమపొట్టనింపుకొనుటకు నేళ్లు చెరువులు

నూతులు పలురకములపానకము లాసవములు మద్యములు దప్పి తీర్చుకొనుటకై కొండగుహాపొదరిండ్లు చెట్లతోఁటలు నానావిధగృహములు మిద్దెలు మేడలు కావలసినన్ని కష్టపడి నిర్మించుకొన్న చోఁ జెట్టులపట్టలు నారచీరలు ప్రత్తిపట్టు రోమములతోనేసికొన్న ముతక సన్న బట్ట కప్పుకొనుట సకలయంత్రములు యానములు బండ్లు వివిధ జంతువాహనము లోడలు భూమియందు జలమందును సంచరించి యథేష్టదేశంబుల సంచరించుటకై యంతకుఁదగినబొంతలై తనివి దీఱఁ గామోపభోగంబుల నోలలాడించు నీడుజోడుకుదిరిన దినదినము క్రొత్తక్రొత్త చవులెఱిఁగించు కామినీకాముకులు- ఈతిబాధలనుండి తప్పించుకొని బ్రతుకఁగల నానావిధజీవనోపాయములు సకలసామర్థ్యములుకలిగించు పలురకముల మందులు ప్రమాఁకులు కావలసిన సుఖ జీవనసాధనములతో నెవరిమట్టుకువారికే యేదేశమున కాదేశమందే మొత్తముపై "కోఽతి భారః సమర్థానాం కిం దూరం వ్యవసాయినామ్ కోవిదేశః సవిద్యానాం కశ్శత్రుః ప్రియవాదినామ్" అన్నట్లు తెలివి తేటలతో సంచరించినచో ననంతసంఖ్యాకముల జీవనోపాయములతో నిండి యనంతయనఁదగు పృథివిపై నన్యోఽన్యస్నేహబాంధవప్రేమలతోఁ బరస్పరసాహాయ్యమొనరించుకొనుచు మనుష్యులందఱు స్వమ జీవితమును సుఖముగాఁ గడపుకొనక- వేదములఁట- శాస్త్రములఁట- పురాణేతిహాసములఁట- పూర్వాచారములఁట- శిష్టులఁట భ్రష్టులఁట- యార్యులఁట- మ్లేచ్ఛులఁట- వైదికులఁట- పాషండులఁట- నాస్తికులఁట- యాస్తికులఁట శ్రీమంతులఁట- పేదలఁట- బ్రాహ్మణులఁట- యంటరానివారఁటమడివారఁట మైలవారఁట- పెండ్లఁట- పేరంటమఁట- సంసారులఁట- సానులఁట- వావులఁట- వరుసలఁట- పుణ్యమఁట- పాపమఁట- స్వర్గమఁట- నరకమఁట- క్రిందిజన్మమఁట- మీఁదిజన్మమఁట- శ్రౌతకర్మలఁట- స్మార్తకర్మలఁట- వైదికమఁట- లౌకిక

మంట- భార్యలంట- భర్తలంట- తల్లిదండ్రులంట- పిల్లలంట- చెల్లెలు తమ్ముఁడన్న యప్ప యమ్మ పిన్నమ్మ పెద్దమ్మ కొడుకు కూఁతురు వదినె మఱఁదలు తోటికోడలు ప్రభువు సేవకుఁడు గురువు శిష్యుఁడు దేవుఁడు దయ్యము న్యాయమన్యాయము సదాచారము దురాచారము తనుఁగట్టుత్రాళ్లు తాఁ దెచ్చుకొన్న చందమున మనుష్యులకుఁ బండితమ్మన్యత చదువు వ్రాఁతలు స్వర్గనరకములు పూర్వోత్తరజన్మములు లేనిపోనియక్కఱమాలిన కట్టుబాట్లు జరగనిమాట యరగనితిండివలెఁ దక్కినజంతువులన్నియును జ్ఞానహీనములనియు తా మొక్కరే యాకసమునుజించి సూర్యునిలో నున్న లేశమునుగూడ లెక్కింపఁగల తెల్విగలవారమనియు నోటికి వచ్చినట్లు ప్రేలుచుఁ జేతికివచ్చినట్లెల్ల వ్రాయుచుఁ దమచేష్ట రాణివాసముగాఁ దనమంచి నెలముకిలిన్ గావించుచు నహంకారమమకారముల విజ్రుంభింగుచు మాదేశము మామతము మాజాతి మాబంధువులు మావారు మాయిల్లు మావాఁకిలి మాపరువు మాయాస్తి మాప్రయోజకత్వము మాపిల్ల మాపాపము మాకును మీకును తేజస్తిమిరములకున్నంత భేదము మాకును మీకును సరిపడదు క్షణమైనఁ గిట్టదు మాదేశమున మీరు రఁబుగిడరాదు. మమ్ములను మీరు ముట్టుకొనరాదు మీగాలి మాకు సోఁకరాదు మీయునికి మాకుఁ గిట్టదు మాకారోగ్యము మాసధనము మీకుఋణము "అస్తిభాతి ప్రియమ్" ఉన్నది ప్రకాశించుచున్నది ప్రేమించుచున్నది యని సచ్చిదానందమూర్తియగు దేవుని ప్రతినిధుల మని చాటుకొనుచు నొకరితో నొకరికి సరిపడక రాజధర్మమంట ధర్మయుద్ధమంట వీరస్వర్గమంట ఈతిబాధలతో విధిలేకచచ్చుటయేగాక కోరి తమంత మెచ్చి నానావధోపాయములు కల్పించుకొని నానావిధాయుధము లేర్పఱచుకొని రాచపీనుఁగు తోడులేక పోవదనుసామితగాఁ దమతోడు

గజ్జను లేన్గులు మొదలగుమృగములన్గూడ బలాత్కారముగాఁ గూలించుచు నొకరినొక రెదుర్కొని కోట్లకొలఁది హాయిగాఁ దిని కుసుచుకాలములో క్రొవ్వి యొండొరుంబొడుచుకొని చచ్చుచున్నారే మనుష్యులు- కటకటా యితరజంతువులకన్న నెంత తెలివిమాలిన వారు? సకలజగత్సృష్టిలో నిక్కముగ మనుష్యసృష్టి యొకకుళ్లు- సొగసగు తక్కినజంతువుల సుఖజీవనసంపత్సస్యమునకు మానవుఁ డొక వెఱబొమ్మ- నిర్మలబ్రహ్మసృష్టిలో మనుష్యుఁ డొకమసిబొట్టు- తెలిసినవారు దేవతలు- తెలివిలేని జంతువులు పశువులు- మునివలెఁ దెలిసినను బాధలేదు- పశువువలెఁ దెలియకున్నను బాధలేదు.

తెలిసీతెలియక జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులాటచేత మనుష్యులు కోరి క్రొవ్వి తమలోఁదాము కొట్లాడుకొని వేదశాస్త్రములు చదువు వ్రాఁతలు తెలిసికొనుటకై పడుచున్నశ్రమకుఁ బైపెచ్చు కోట్ల కొలఁది మూఁకమూఁకలై పండువంటిజన్మనమున హాయిగా నన్యో న్యానురాగముగ సుఖింపనేరక పోరాడి చచ్చు టెంత యాశ్చర్య మేమీ దైవసంకల్పము? ఆహా యేమి పౌరుష మేమి వివేక మెఱిఁగి యెఱిఁగియెఱుంగని పశువులకన్న హీనముగఁ బోరుచున్నారే మనుష్యులు? మనుజులకన్న మఱేప్రాణియైన నయము రాలు నయము అప్పలు నయము- ఒకరినొకరు చంపుకొననేల? గాలి నీరు నిప్పు మన్ను నాకసమును దేవుఁడు మనుష్యులందఱు సమముగా ననుభవించి బ్రతుకుటకై యందఱికిని సమానాస్తిగ సర్వభోగములను సృజించెను- ఎందుకు మీలోమీరు భేదమెంచుకొని యన్యాయముగాఁ దక్కినజంతువులకన్న లేనిపోనికష్టములు కోరిక్రొవ్వి తెచ్చుకొని పరస్పరవైరములను బెంచుకొని యకాలమృత్యువును జేతులారఁ దెచ్చుకొనుచున్నారు? లేనిపోనికష్టము లున్మత్తులవలెఁ గల్పించు కొని వృథాభ్రమచెంది యేలదుఃఖించెదరు? మీసృష్టి మీరు మాను

కొనుఁడు— దైవసృష్టి తక్కిన జంతువులకువలె మీ కెంతమాత్రమును బంధింపఁబోదు— అహంకారమమకారములు స్వార్థపరత మాను కొనుఁడు— అందఱును సమానభోగ రాగములతోఁ దక్కినజంతువుల వలె హాయిగా స్వతంత్రముగా బ్రతికి దేవునిలోఁ జేరుఁడు— చదువు కొన్నను జదువకున్నను గాశికిఁ బోయినను బోకున్నను ఏ దేశమందు జన్మించినను మఱెట్లున్నను మనుష్యుఁడు మనుష్యుఁడే. మనుష్యు లందఱును సమానులే యొకరికన్న నొకరు గొప్పకారు కొద్దికారు— జల్తారుటోపీ పెట్టుకొన్న కోఁతి కోఁతులరా జగునా? సింహాసనమున వ్రాలినయీఁగ యీఁగలదొర యగునా? చావుపుట్టు లాఁకలిదప్పికలు మనోవాక్కాయభోగ వాంఛలాధివ్యాధులు తాపత్రయములు మొదలగు నెల్లతీరులసుఖదుఃఖములు వేయేల మనుష్యధర్మము మనుష్యులకంతటి కొక్కపోలికయే కదా? ఇతరజంతువులను మీాశక్తి కొలఁది మీాయిచ్ఛకు వచ్చినట్లు చంపుఁడు పెంచుఁడు కాని మీాలోమీా కన్యోన్యద్వేష మేలా? యెందుకుపరస్పర వైరము నవివేకముగఁ బెంచుకొని యకాల మృత్యువుపాలగుచున్నారు? తిన్నగ బ్రతుకలేరా? యేమీాయన్యా యము? మనుష్యులకెట్లువచ్చె నీ తెలిసిన వెఱ్ఱి? కోఁతికన్నఁ జాపల్యము— పాముకన్నఁ గ్రౌర్యము— చీమకన్న నసామర్థ్యము— నల్లికన్న దొంగతనము— దోమకన్న సాహసూర్యము— నక్కకన్న గొంటె తనము— కాకికన్నఁ జెడ్డతనము— గాడిదకన్నఁ దెలివిలేమి— మఱే జంతువుకన్న నోర్వలేమి— మనుష్యుల కేమీా వైపరీత్యము? మెట్ట వేదాంతము— మార్జాలచాంద్రాయణము— దంభవేషము— బక ధ్యానము— ఏమీా స్వార్థపరత? ఏమీా నీతులు బోధించుట? న్యాయము— పద్ధతి— కట్టుబాటు— పుణ్యము— పాపము— మడిపొత్తి పంచ— జపమాల— నామములు— చదువులుసందెలు వ్రతములునిష్ఠలు— పరులకొంపకూల వలెఁ దనయిల్లునిండవలె— ఒకరికి లేకపోవలెను— దనకుండవలెను— దాఁ

దినవలె నొరుఁడు మాఁడవలెను– తనకు సుఖ మొరునకుఁ గష్టము
తా బ్రతుకవలె నొరుఁడు చావవలెను–ఒరులు చెడవలెను దా బాగ
పడవలెను– దా సుఖముగనున్నఁజాలు నితరు లెట్లైనఁ దన కేమి
తాను దనయాలుబిడ్డలు తా మున్గినది గంగ తా వలచినది రంభ
యోహో యెన్ని పంచాగము లెన్ని పురాణములు? పరులకుబోధించు
నపుడా కన్నులు తేలవైచుటయు నిలాగు కాన్పించుట చిత్తముశివునికై
బత్తిచెప్పులపై– ఏవస్తువైన నాఁడెముకట్టవచ్చునుగాని మానిసి
నాఁడెముకట్ట బ్రహ్మకైనఁ దరమగునా? సృష్టిలో మనుష్యుఁ డెంత
యున్నతస్థితిలోనుండెనో ఇన్నగనుండకున్న నంత పాటుపడక మానఁడు.

పామరులగు ప్రాకృతజనుల కుపాసనాసౌలభ్యముకొఱకును
మఱియును మిక్కిలిసులభబోధకొఱకు నింద్రియ గ్రాహ్యముగా
నవ్యక్తమమూర్తియు నపౌరుషేయము నతీంద్రియ మాత్మైకవేద్యము
దివ్యమునగు వేదమునకు యుగానుసారముగా భాష్యార్థములను దదను
సారముగాఁ గర్మకలాపమును మునులు పన్నిరిగాని వాస్తవముగా
యోగులకుమాత్రమే యవ్యక్తమైన నాదబ్రహ్మాత్మకమగు వేదము
నకు సుంతయు నింద్రియగ్రాహ్యమగు శబ్దస్వరూపముగాని యర్థము
గాని తదనుసారముగాఁ జేయవలసినయజ్ఞక్రియాకలాపముగాని లేదు.
నిర్గుణబ్రహ్మమే వేదము– దేవునినుపాసించుసాధనములుగా విగ్రహ
ములను దేవాలయములను బూజావిధానములను బామరరంజనము
కొఱకును మఱి యాస్తిక్యబుద్ధి హెచ్చరించుటకు నేర్పర్చినట్లు
శ్రౌతస్మార్తకర్మములను లౌకికదుఃఖములనుండి పామరులమనస్సు
లాస్తిక్యబుద్ధికి మఱల్చుటకుఁ గారుణికులైనమును లేర్పర్చినసాధన
ములు సకలయజ్ఞక్రియాకలాపములు– వేదములు కేవలము మూర్తము
సచ్చిదానందాత్మకమగునొండ్వైదైహికస్వర్గాపవర్గములబోధించుచున్న
విగాని వైహిక లౌకికకర్మములనుగాని వైహికవస్తువులనుపయోగించు

క్రతుస్థానములనుగాని యెంతమాత్రమును బోధింపవు. యుగాను సారముగా నాచారములు నిద్రాహారవిహారములవిధానములు మాఱు చున్నట్లు వేదములశబ్దార్థములు వానిననుసరించినకర్మములు మాఱక తీఱదు.

వేద మాత్మ యాత్మకు మాయాశరీర ముపాధియైనట్లు వేద మున కింద్రియగ్రాహ్యములగు శబ్దార్థవిశేషములుపాథులు- గాథలు- నారాశంసులు- ఇతిహాసములు- ఆఖ్యానములు- పురాణములు- కల్ప ములు- విద్యలు- ఉపనిషత్తులు- శ్లోకములు- సూత్రములు- వ్యాఖ్యానములు- అనువ్యాఖ్యానములు- అను సంజ్ఞలతో వేదభాష యొప్పుచున్నది- వేదద్రష్టలగు ఋషులు గోత్రకారులు పెక్కండ్రు "గోత్రాణాంతు సహస్రాణి ప్రయుతాన్యర్బుదానిచ, ఊనపంచాశదై తేషాం ప్రవరాఋషిదర్శనాత్" లెక్కింపశక్యముకాక గోత్రముల సంఖ్య యెంతయోకలదుకాని ఋషిదర్శనమువలన నలుబదితొమ్మిది మాత్రమే లెక్కింపఁబడినవి- "కస్మై దేవాయ హవిషావిధేమ"? ఏవేల్పునుగూర్చి వేలుపుమని ఋగ్వేదమునందలిప్రశ్నముచే వేద మనేకదేవతలను గూర్చియు ననేకవిధయజ్ఞముల గూర్చియుఁ బల్కు చున్నది- వేదమూర్తికి యజుర్వేదము తల- ఋగ్వేదము కుడిప్రక్క- సామవేద మెడమప్రక్క- ఉపనిషత్తు లూపిరి-అథర్వవేదము తోఁక యని చెప్పఁబడుటచే లోకోపకారపరాయణు లతీంద్రియద్రష్టలగు స్వాయంభువు మొదలగునేఁబదిమువ్వురుఋషులు నిర్గుణపరబ్రహ్మాత్మక మగు వేదము నింద్రియగ్రాహ్యముగా నొనర్చిరి- పంచభూతమయ మగు నిజ్జగ ముత్పత్తిస్థితినాశములందు నానావిధదివ్యభౌమవస్తువులతో ననాదిగా నెట్లువెలసినదో యాకారణము వేదమే చెప్పలేకుండెను. చైతన్యము- జడము నగు నాత్మయును దేహమును ఈశ్వరుఁడు - జగము- దృక్కును దృశ్యము - జ్ఞాతయు జ్ఞేయము సత్వరజస్తమో

గుణాత్మకమ్మయిన ప్రకృతియు సచ్చిదానందలక్షణుండగు భగవంతుం డును వేదములచే విశదీకరింపఁబడుచున్నారు- పరలోకమును బోధించు చతుర్విధాభినయములు జగమునం దాయాయి దేశములవారి కాయాయి వేదరూపములుగా ననాదిగా వెలయుచున్నవి-స్వర్గాపవర్గము లను సంస్కృతము మొదలగు నానావిధభాషలు- దేవాలయములు- మతములు- దివ్యతీర్థములు- సజ్జనసంఘములు- నానాదేశజనులకు నానావిధములయి కాలానుసారముగా సమయోచితపాండిత్యము ననుస రించి ప్రాచీననవీనాచారములతోఁ బ్రవాహోదకమురీతిని దేశకాల పాత్రానుసారముగా మాఱుచుండియును మాఱకున్నవి- వేదశబ్దము నకు మంత్రబ్రాహ్మణములను జౌరుదుబ్బును మొదలగు నానార్థముల యెడఁ బ్రయోగింపఁబడుటచేతను వర్ణాత్మకముగా కేవల ధ్వన్యాత్మక ముగా నీశబ్దము ప్రసంగవశమున సమయోచితార్థముల న్దెలుపఁ బడుటచేత నర్థానుసారముగా నాచరింపఁబడు శ్రౌతకర్మము సమ యోచితముగా యథేష్టముగాఁ బ్రయోగింపఁబడుచున్నవి గనుక బాహ్యయజ్ఞకర్మములన్నియును మానసికములుగా మార్చుకొన్న ప్పుడు కేవలపరమార్థదాయకములు వివేకాభివర్ధకములు భూతదయా మయపరులు సర్వలోకోపకారములగుటకు సందేహము లేదు.

"చోదనా లక్షణో వేదః" ధర్మమును చెప్పునది వేదము- ధర్మము స్థూలమనియును సూక్ష్మమనియు రెండువిధములు- ఒక పురుషునకు పెక్కండ్రుభార్య లుండవచ్చునుగాని పెక్కండ్రుపురుషుల కొక్కతె భార్యగానుండరాదని వేదము నుడువుచున్నది- ద్రౌపది కేవురు భర్తలనుటచేఁ బలువురుపురుషులొకభార్యతోఁ గాఁపురము చేయవచ్చునని పంచమవేదమగు భారతము నుడువుచున్నది- వేదము- పంచమవేదము- వేమన్న చెప్పినది వేదము- సమయోచితముగా ప్రజల సౌఖ్యమును లోకోపకారమును చేయఁదగు కర్మమును బోధించుచున్న

శబ్దార్థములన్నియును వేదములే- ఋగ్వేదము- యజుర్వేదము- అథర్వవేదము- ఆంగిరసవేదము- సర్పవిద్యావేదము- రక్షోవిద్యా వేదము- అసురవిద్యావేదము- ఇతిహాసవేదము- పురాణవేదము- సామవేదము- కాఁబట్టి విద్య మొదలుకొని సకలవిద్యలును వేదములే యనిపించుకొనుచున్నట్లశ్వమేధమునఁ జెప్పఁబడుచున్నది- ఈదిక్కు-మాలిన వేదములు తఱుఁగనితంపి యిసుకపాఁతఱ నాద్యంతములుగాన కొక ముక్కు- మొనయును లేక లెక్కకు మిక్కిలియై సకలలోకచర్యల నెఱిఁగించుచు నతీంద్రియపదార్థముల బోధించు జగములోజరుగుచున్న సంగతులనెల్ల పేర్కొనుచుఁ జతుర్విధాభినయాత్మకములై సకలజగత్స్వరూపములై భూతవర్తమానభవిష్యత్కాలిక సకలపదార్థతత్త్వ బోధకములై సర్వజగద్వ్యాపకములై వెలయుచున్నవి- వేదమే లోకము మఱియును లోకమే వేదము- లోకములోజరుగుచున్న సంగతులన్నియు వేదములందును వేదములోఁ జెప్పఁబడినవన్నియును లోకములోను గాన్పించుచున్నవి- ఏకార్యమైనను జేయవచ్చుననియును జేయఁదలంచినతలంపంతయును వేదమే- వినఁబడినశబ్దమంతయును వేదమే- జరిగినపనియంతయును వేదమే- సమస్తజగమును వేదమే- దేవుఁడు కానిపదార్థము దైవసంకల్పితముకాని పనియును లేదు. దేవుఁడు- వేదము- జగత్తు నిక్కముగా నీమూఁడింటికి శబ్దభేదమేగాని రవంతయును వస్తుభేదములేదు.

జడచైతన్యములకువలెలోకవేదములకుభేద మెన్నఁబడుచున్నది. స్మృతినిఁబట్టి లోకముస్ఫురించుచుంట యెల్లరికనుభవమేకదా? స్మృతిసాహిత్యలోకము-సంగీతము సాహిత్య-మనఁగా జ్ఞానము సంగీత-మనఁగా నామరూపాత్మకమగుజగము- సుషుప్త్యవస్థయందువలెనే స్మృతిప్రకృతిల్లీనముకాఁగానామరూపాత్మకమగుజగముకూడఁ బ్రకృతియందులీనమై యవ్యాకృతమై సచ్చిదానంద లక్షణమైన బ్రహ్మస్వరూపముగా

మిగులుచుండును. ఇహపరక్రియలు నెఱవేఱుటకు పురుషప్రయత్నమూ దైవయత్నమూ ముఖ్యకారణ మని చర్చింపఁగా బాలబోధకై యేర్పర్చిన దేవాలయములు దేవతావిగ్రహములవిధమున పామరులను బోధించుటకై పురుషప్రయత్నము సకలరూపకమగు పౌరుషము కార్యసిద్ధికై దైవమువలె బలమైనకారణమని శాస్త్రములు పల్కుచున్నవని మునులు నిర్ణయించినారు. కానినిశ్చయముగా మునులముఖ్యాభిప్రాయము సకలజగత్కార్యములకును సకలపురుషప్రయత్నములకు నిశ్చయముగా దైవమే కారణముగాని పౌరుషమెంతమాత్రమును గాదని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు.

జీవుఁడు మిక్కిలియజ్ఞానలబ్ధుఁడుమాయకు వశుఁడు భ్రమోపహతుఁడు మిక్కిలి యన్నికార్యముల యెడల నస్వతంత్రుఁడు కావున సకలజగత్కార్యములకును దైవ మదృష్టమే కారణము- నేను నాది యను నహంకారమమకారబద్ధుఁడై నజీవుఁడు మాయావశుఁడై స్వప్నమువలె మిథ్యయగు జగమును జూచుచు సుఖదుఃఖము లందుచున్నాఁడు. ''అసంగోహ్యాయంపురుషః'' అనుశ్రుతి బోధచే నిత్యసంతుష్టుఁడై సర్వమునువిష్ణుమయముగా ధ్యానించుచు నిర్వికారుఁడై కైవల్య మందుచున్నాఁడు. పౌరుషమన్నశబ్దము కుందేటికొమ్మువలె అసంభవార్థము నెఱిఁగించునామమాత్రము నిశ్చయముగా ఆత్మ-పురుషుఁడు- బ్రహ్మము- దైవము- అదృష్టము మొదలగుపర్యాయశబ్దములుగల యెద్దియోయది యతీంద్రియము మఱి యలౌకికము నగుపదార్థ మెద్దియో యీపౌరుషమునకుఁ బ్రేరేపకమై సత్యమై నిర్వికారమై శాంతమై యద్వయమైన దైవస్వరూపము కలదు. కాఁబట్టి యంతయును దైవమేగాని పౌరుషమన్నది గగనారవిందమువలె శబ్దమాత్రముగాని యెంతమాత్రమును దైవముకన్న వేఱేపదార్థము లేనేలేదు.

మనుష్యుల కవశ్యకర్తవ్యము మును లేర్పర్చిన బ్రహ్మచర్య గార్హస్థ్యవానప్రస్థసన్యాసాశ్రమములను సరిగా నడిపించఁదగిన సత్సహవాసము నహర్దివమును విడువక సకలాంతర్యామియును సకల జగత్సృష్టిసంహారమూలమును సకలకర్మసాక్షియును సకలకర్మఫల దాయకుఁడును సర్వశక్తియు నచింత్యమహిమాన్వితుఁడును సంశ్రిత రక్షాదీక్షాబద్ధకంకణుఁడును సూర్యమండలమధ్యవర్తియును స్వయం ప్రకాశుఁడును సకలతేజోకారణమును సకలభూతప్రవృత్తినివృత్తి శాసకుఁడును జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాత్రయసాక్షియును సచ్చిదానందమూర్తియును సత్వరజస్తమోగుణలీలలన్ గ్రీడించు దేవుఁడు నారాయణుఁడు ప్రత్యక్షముగా సకలగ్రహతేజఃప్రవర్తకుఁడై త్రిమూర్తిస్వరూపుఁడై ద్వాదశాత్ముఁడై కాలస్వరూపుఁడై యహర్దివ ప్రవర్తకుఁడై మింట వెలుఁగుచున్న భాస్కరుఁ డని దృఢముగా నమ్మికొని రాజభటునియెదుట నేరముచేయుటకు భయపడువాఁగ వలె యమశిక్షకు వెఱచి రేఁబవళ్లు దిక్కులు భూమ్యంతరిక్షములు సూర్యచంద్రులు వేయేల సకలభూతములు తమతలంపులకును మఱి తాముచేయుసకలకార్యములకును వెల్లడిగాఁ గనిపెట్టు నిష్పక్షపాత సాక్షు లని నమ్మికొని యేపనిచేసినపుడు జనులు తమ్మును దూషించి శిక్షించెదరో యేపనులను జేయనీక తమ్మును పెద్దలు నివారించెదరో మఱెట్టిపనులు చేయుటకు సంకల్పించినపుడు చేయుచున్నపుడుగాని చేసినపిమ్మటనుగాని తమగుండెలకు దడపుట్టుట యితరులు తమ సంగతిచూచినారేమో యని భయముకల్గుట యేమో వెల్తియును సిగ్గుపాటును వ్యథయు నిట్లెందుకు చేసినా మని నొచ్చుకొనుటయుఁ దప్పుచేసినా రని తమ్ము నితరులు తర్జనభర్జనాదిశిక్షల శాసించుట యును మఱి యెవ్వరికంటఁబడకున్నను దమకృత్యములకుఁ దామే యెద్దియుఁదోఁచక మతిపోయినట్లు తమనీడకుఁ దామే వెఱచుట

తటస్థించునో యట్టి కార్యములుచేయుట తమకు తటస్థించ నీని సత్సహవాసమున మెలఁగుట పెద్దలేర్పర్చిన కట్టుబాటులలో మెలంగలేక మర్యాద నతిక్రమించినపుడు మఱి జీవించి నలుగురిలో నగుబాటుగానుంటకన్నఁ జావు వేయిరెట్లు మే లని స్ఫుటముగాఁ దెలిసికొనుట యీతిబాధలనుండియు సకలప్రమాదములనుండియును గాపాడుటకు దయానిధీ! భక్తపరాధీనా! సర్వేశ్వరా! భగవంతుఁడా! దేవదేవ! నీకన్న మఱి వేఱేశరణము లే దని ప్రతిక్షణమును రేఁబవళ్ళు దైవముపై భారమువేసి మంచియైనపు డది దైవకటాక్షమున జరిగ ననియు చెడ్డయైనపుడు తమయవివేకమును మఱి తమప్రయత్నలోప మనియును నిశ్చయించుకొనుచు సన్మార్గమున ప్రవర్తించుమానవు లిహపరలోకసుఖముల ననుభవించుటయేగాక తోడివారినిగూడ తమ తోపాటు సన్మార్గమునకుఁ దీసికొనిపోవుననుట కావంతయు సందేహము లేదు.

వర్ణాశ్రమవ్యవస్థ - గోత్రావళి

శ్రుతివలన వస్తువివేకముకలవాఁడు బ్రాహ్మణుఁడు. భుజ పరాక్రమముకలవాఁడు క్షత్రియుఁడు. ప్రజోత్పాదనసామగ్రికలవాఁడు వైశ్యుఁడు. బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్య లనుమువ్వురను వారివారివృత్తుల యందుఁ బ్రవర్తింపఁజేయువాఁడు శూద్రుఁ డని తాత్పర్యము. జడ చైతన్యాత్మకమై జంగమస్థావరాత్మకమగు పాంచభౌతికప్రపంచము నందలి వివిధవస్తుసమూహమంతయును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర జాతులచే నుత్పత్తిస్థితినాశము లందుచున్నది. అచేతనమగు రత్న ములు నదులు రంగులు మొదలగు నానావిధజడములందును జరాయు జాండజోద్భిజ్జస్వేదజములందును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర జాతు లారోపింపఁబడియున్నవి. రాగద్వేషములందక యథాలాభసంతుష్టి

కలిగి సకలలోకోపకారముగా నున్నప్రాణులకు బ్రహ్మజాతి చెల్లును, అట్టిబ్రహ్మజాతి సంరక్షణముకై దుష్టసంహారమొనర్చు జీవులను క్షత్రజాతి యొప్పును. బ్రహ్మక్షత్రియులకెల్ల జీవనసామగ్రికూర్చు జీవులకు వైశ్యజాతి తనరును. బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యుల సౌకర్యము నకై ప్రవర్తిలు దేహధారులకు శూద్రజాతి పరగును. ఎప్పటికైన నుత్తమజాతినియమము మాఱకున్నప్పుడు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్య శూద్రజాతులన్నియును సమానగౌరవమర్యాదలుకలవే. కలగల్పు నాలువలె నీనాల్గుజాతిధర్మములును నొక్క దేహధారియందే కాల వశమునఁ బొడచూపుచుంటచే మునులయందుఁదప్ప ప్రాకృతులగు సంసారులలోఁ బ్రత్యేకజాతి యేదేహధారికైన నిర్ణయింప వీలు పడదు. కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరాత్మకారిషడ్వర్గ పీడితు లగు సంసారులోద్భూతమొక్క తారతమ్యముఁబట్టి క్రమముగా బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రజాతు లొకదానికన్న నొకటి గౌరవమునఁ దగ్గుచున్నవి. ఓర్పుతగ్గుచున్నకొలంది బ్రహ్మజాతి క్షత్రియజాతిగాను క్షత్రియజాతి వైశ్యజాతిగాను వైశ్యజాతి శూద్రజాతిగాను గౌరవ మునఁ గొఱతపడుచున్నది. మునులందుఁ దప్పఁ బ్రాకృతదేహ ధారులందు జాతిశుద్ధి నిర్ణయింప వీలుకాదు. సత్త్వగుణాధిక్యముచే స్వార్థపరుఁడుగాక కేవలము పరోపకారముగాఁ జరించినపుడు బ్రాహ్మణుఁడు రజఃప్రవృత్తిచే స్వపరసౌఖ్యముగా నడిచినపుడు క్షత్రియ వైశ్య శూద్రజాతులు కలవాఁడును, కేవల తమోగుణ ప్రధానుఁడై స్వార్థపరుఁడై భూతద్రోహమాచరించువాఁడు జాతి బాహ్యుఁ డనఁబడును. బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్రజాతులును జాతి భ్రష్టులును ముఖ్యముగా దేహధారులందు మనుష్యులలో నలువది తొమ్మండ్రు మునుల గోత్రములవారు ప్రవర్తిల్లుచున్నారు. ఒక్కఁ డిద్దఱు ముగ్గురైదుగు రేడ్గురు ఋషులు మూలముగాఁగలగోత్రములు

మొత్తముపై నలువదితొమ్మిదిగోత్రములలోఁ జేరినవారే జగమునందలి మనుష్యులందఱును. మనువను బ్రహ్మవలనఁ గలిగినవారుగనుక మానవులు మనుజులు మనుష్యులనియును సంకేతము జగమునందలి జనులకు విలసిల్లుచున్నది. మన్ అను ధాతువునకుఁ "దలంచుట" యని యర్థము. భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలముల తలంపులుగల జంతువులకు మానవు లని పేరుకలిగెను. సర్వగోత్రఃములు ప్రవరగణాయత్తములు. గోత్రము లనంతసంఖ్యాకము లందులో ఋషిదర్శనమువలన నలువదితొమ్మిదిమాత్రమే ముఖ్యములయినవి. ఈనలువదితొమ్మిది గోత్రములఁ జేరి కర్మభూమియగు భరతవర్షమందు బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యశూద్రజాత్యభిమానముకలవా రనాదికాలము నుండియు నున్నారు. తక్కిన దేశములలోనివారు తమతమకులములకు మూలపురుషులను వివిధమతములం బరిగణించుచున్నారు. భృగ్వంగిరోత్రి విశ్వామిత్రకశ్యపవశిష్ఠాగస్త్యు లనుసప్తర్షులమూలమున నీనలువది తొమ్మిదిగోత్రములు ప్రవర్తిలుచున్నవి.

1. భృగుఋషిమూలమున (1) భార్గవచ్యావనాప్నవ నౌర్వ జామదగ్ని పంచార్షేయప్రవరాన్విత జామదగ్నివత్సగోత్రము (2) భార్గవచ్యవనాప్నవ నార్షేణానూపేత పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత జామదగ్న్యము లేక జామదగ్న్యగోత్రము (3) భార్గవచ్యావనాప్నవ నౌర్వ బైదపంచార్షేయప్రవరాన్వితబిదగోత్రము ( ) భార్గవ వైతహవ్యసావేతస త్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు యాస్క- బాధౌల- మాన- మాక- శార్క- రాక్షి- సార్ష్టి- సావర్ణి- శాలంకాయన- జైమిని- దేవంత్యాయనాదిగోత్రదశకమును (5) భార్గవవైనపార్థత్రయార్షేయ ప్రవరాన్విత శైత్యగోత్రమును (6) బాధ్ర్యశ్వైకార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక భార్గవదైవోదాసబాధ్ర్యశ్వత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని యగుమిత్రాయువగోత్రము (7) గార్గ్యమ

వైకాశ్యప్రవరాన్వితముగాని భార్గవశౌనక మోత్రగార్త్సమదత్ర యార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగు శునక గోత్రము.

II అంగిరసముని మూలము గౌతమసగోత్రాంతర్భూతములు (8) ఆంగిరసాయాస్యగౌతమత్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు గౌతమ గోత్రము (9) ఆంగిరసౌతచాథ్యగౌతమత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితమగు ఉతథ్యగోత్రము (10) ఆంగిరస రాహూగణ్యగౌతమత్రయార్షేయ రాహూగణగోత్రము (11) ఆంగిరససౌమ్యరాజగౌతమత్రయార్షేయ సోమరాజకగోత్రము (12) ఆంగిరసవామదేవ్యగౌతమత్రయార్షేయ వామదేవగోత్రము (13) ఆంగిరసబార్హస్పత్యగౌతమత్రయార్షేయ బృహదుక్థగోత్రము (14) ఆంగిరసపార్షదశ్వవైరూపత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక అష్టాదంష్ట్రపార్షదశ్వవైరూప్యత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని యగు పార్షదశ్వగోత్రము (15) ఆంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజవాంధనమాతవచస పంచార్షేయ ప్రవరాన్వితఋషి గోత్రము (16) ఆంగిరసౌచథ్యచత్యగౌతమకాక్షీవత్ పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత కాక్షీవంతగోత్రము (17) ఆంగిరసౌచథ్యదీర్ఘతమ త్రయార్షేయప్రవరాన్వితదీర్ఘతమసగోత్రమును మఱియు ఆంగిరసమూలమున భారద్వాజర్షి నుండి (18) ఆంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితభారద్వాజాగ్నివేశ్యగోత్రము (19) ఆంగిరస భర్మ్యాశ్వ మౌద్గలత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక తార్క్ష్యభార్మ్యాశ్వ మౌద్గలత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని యగుముద్గలగోత్రము (20) ఆంగిరసపౌరుకుత్సత్రాసదశ్యవత్రయార్షేయప్రవరాన్వితవిష్ణువృద్ధ గోత్రము (21) ఆంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజగార్గ్యశైన్యపంచార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక ఆంగిరసశైన్యగార్గ్యత్రయార్షేయప్రవరాన్వి తముగాని యగు గర్గగోత్రము (22) ఆంగిరసాంబరీషయౌవనాశ్వ త్రయార్షేయప్రవరాన్వితములుగాని యయిన హారిత- కుత్స- పింగ-

శంఖ-దర్భ- భైనుగనము లనునాలుగోత్రములు (23) ఆంగీరస గౌరివీతసాంకృత్యత్రయార్షేయప్రవరాన్వితములు గాని లేక శాక్త్యగౌరివీత సాంకృత్యత్రయార్షేయప్రవరాన్వితములుగాని యగు సంకృతి- పూతిమాష- తండి- శంభు- శైవగములను నైదుగోత్రములును (24) ఆంగీరసాజామీఢ్యకాణ్వత్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగు కణ్వగోత్రము (25) ఆంగీరసామహీయవోరుక్షవస త్రయార్షేయప్రవరాన్వితకబగోత్రము (26) ఆంగీరసబార్హస్పత్యభారద్వాజశౌంగశైశిరల పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత శౌంగశైశిరగోత్రము.

III అత్రిఋషిమూలమున (27) ఆత్రేయార్చనానశ్యావాస్య త్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు ఆత్రేయగోత్రము (28) ఆత్రేయగావిష్ఠర పౌర్వాతిథ త్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు గవిష్ఠిరగోత్రము.

IV విశ్వామిత్రర్షి మూలమున (27) విశ్వామిత్ర దేవరాతౌరల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితములగు చికిత- గాలవ- కాల- బవ- మనుతంతు- కుశికము లనునైదుగోత్రములు (30) విశ్వామిత్ర దేవశ్రవస దైవతరస త్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితమగు శ్రౌమత కామకాయన గోత్రము (31) వైశ్వామిత్రమాదుచ్ఛందసధానంజయ్యత్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగుధనంజయగోత్రము (32) వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసాజ్య త్రయార్షేయప్రవరాన్విత మగు అజగోత్రము (33) వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసరౌహిణత్రయార్షేయప్రవరాన్వితరోహిణగోత్రము (34) వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసాష్టక త్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు అష్టకగోత్రము (35) వైశ్వామిత్ర దేవరాతపౌరణత్రయార్షేయప్రవరాన్వితపౌరణవారిధాపయన్తాగోత్రము(36) వైశ్వామిత్రకాత్యాక్షీల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితకగోత్రము (37) వైశ్వామిత్రాఘమర్షణకౌశిక త్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు అఘమర్షణగోత్రము (38) వైశ్వామిత్ర గాధినరైణవ త్రయార్షేయప్రవరాన్విత రేణవగోత్రము (39) వైశ్వా

మిత్రగాభిన వైణవత్ర యార్షేయప్రవరాన్విత వేణసగోత్రము(40) వైశ్వామిత్రశాలంకాయనకౌశిక త్రయార్షేయప్రవరాన్వితములగు శాలంకాయన- శాలాక్ష- లోహితాక్ష- లోహితజహ్నావము లను నాల్గు గోత్రములు.

V కాశ్యపర్షి మూలమున (41) కాశ్యపావత్సారాసిత త్రయార్షేయప్రవరాన్విత కాశ్యపసగోత్రము (42) కాశ్యపావత్సారనైధ్రువత్రయార్షేయప్రవరాన్వితనిధ్రువగోత్రము (43) కాశ్యపావత్సార రైభ్యత్రయార్షేయప్రవరాన్విత రేభ్యగోత్రము (44) శాండిలాసిత దైవల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని లేక కాశ్యపాసిత దైవల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగుశాండిల్యగోత్రము.

VI వశిష్ఠర్షి మూలమున (45) వశిష్ఠైకార్షేయప్రవరాన్విత వశిష్ఠగోత్రము (46) వశిష్ఠాభరద్వస్వింద్రప్రమదత్రయార్షేయప్రవరాన్విత మగు ఉపమన్యనగోత్రము (47) వశిష్ఠశాక్త్యపారాశర్య త్రయార్షేయప్రవరాన్విత పరాశరగోత్రము (48) వశిష్ఠమైత్రావరుణ కాండిన్యత్రయార్షేయప్రవరాన్వితకుండినగోత్రము.

VII అగస్తిఋషిమూలమున (49) అగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుతేధ్మవాహత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక అగస్త్యదాచ్యుత సోమవాహత్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగు అగస్త్యగోత్రమును. ఇంతేగాక లెక్కకుమిక్కిలియగు గోత్రసంఖ్య కలదు. అందు భృగువత్సగోత్రములం బ్రత్యేకము డెబ్బదిమూఁడు పేర్లుకలవి- అందులో శౌనకగోత్రము లెనిమిది పైలగోత్రములు పదమూఁడు- పింగళాయన గోత్రములు పదునాల్గు పాణిగోత్రము లిరువదితొమ్మిది- వాల్మీకీయములు ముప్పది విదగోత్రములు పదమూఁడు- ఆర్ష్టిషేణము లెన్మిది- యాస్కము లిరువది- మైత్రేయులు పదునొకండు- వైన్యములు

మూఁడు- శౌనకములు తొమ్మిది. ఈతీరున గోత్రములవిశేషములగణితములు శిష్టాచారసంప్రదాయానుసారముగా నాచరింపఁబడు యజ్ఞవిధానములఁబట్టియు వివాహవిధానములఁబట్టియును ప్రాచీన బ్రాహ్మణగోత్రవిశేషభేదము లూహ్యాలు.

దేవతలకు హవ్యమునం దిచ్చు నగ్నిహోత్రుని ప్రార్థించు విధానము ప్రవర యనఁబడును- అగ్ని కార్షేయ మని పేరు- ఆర్షేయ మనఁగా ఋషిసంతానము. ఋషులు మొట్టమొదట యజ్ఞమునకై యగ్నిని బుట్టించినారుగనుక- దేవతలకు నగ్నిహోత్రియు నధ్వర్యుఁడునుగా నున్నాఁడు- హోత్ర్యధ్వర్యులవలె దేవతల కగ్ని యుపచరించుచున్నాఁడు- బ్రాహ్మణుఁ డగ్నిహోత్రముచేయునపుడు తనవంశమూలపురుషులను స్మరించవలసినది- అగ్నిహోత్ర ప్రార్థనమందు తనవంశకర్త పేరు ప్రవర యనఁబడును. ఇందు కుదాహరణముగా మాండూకేయగోత్రమునఁ జేరినబ్రాహ్మణుఁడు మాండుకేయులు వత్సగోత్రములోనివారనియు నావత్సులు భృగుసంతతివారనియును దెలిసికొని యాబ్రాహ్మణుఁడు తక్కినవత్సగోత్రమువారివలెనే భార్గవ చ్యవనాప్నవనౌర్వజామదగ్న్య పంచార్షేయ ప్రవరాన్వితవత్సగోత్రుఁడ నని యగ్నిహోత్రముచేయవలయును. మానవశ్రౌతసూత్రములందు యజ్ఞదీక్షితుఁడు తనపేరు తనగోత్రము పేరు తనతండ్రిపేరు తనపితామహునిపేరును తనప్రపితామహునిపేరును జెప్పవలసినది. ఈతీరుగా బ్రాహ్మణుఁ డనాదికాలముగాఁ బ్రవర్తిల్లుచున్న తనగోత్రమును దనవంశమూలపురుషులను మూఁడుతరముల తాతతండ్రులఁ దెలిసికొనుటచే శ్రౌతస్మార్తకర్మములందుఁ దనకులగోత్రములను వెల్లడించుకొని తనవంశావళిచరిత్రను బ్రచురించుకొని ధర్మశాస్త్రానుసారముగా వివాహాదిసంస్కారములచే గృహస్థయి వర్ణాశ్రమధర్మములఁ గాపాడుకొనుచు నిహపరములఁ దరించుచున్నాఁడు. బ్రాహ్మణులందఱును

భృగు- అంగిరసుఁడు- విశ్వామిత్రుఁడు- వశిష్ఠుఁడు- కశ్యపుఁడు- అత్రి- అగస్త్యుఁడు- ఈ యేడుగురు ఋషులను బట్టి కలిగిరి- జమదగ్ని- గౌతమ- భరద్వాజ- విశ్వామిత్ర- వశిష్ఠ- కాశ్యప- అత్రి- అగస్త్యులను- నీ యెనమండ్రు నిక్కముగా నందఱు బ్రాహ్మణులకు వంశకర్తలు- ఈ యెనిమిది గోత్రములనుండి పై వివరించిన నలువదితొమ్మిది గోత్రములును గలిగెను.

మొదట గర్భమునుండి జంతువు యొక్క- శిరస్సు పిదప బాహువులు తరువాతఁ దొడలు తుట్టతుదకుఁ బాదములు వెలువడుట తెలుసుకదా? కాఁబట్టి విరాట్పురుషుని శిరఃప్రదేశమగు ముఖము బ్రాహ్మణరూపమనియు బాహువులు క్షత్రియవర్ణమనియు నూరువులు వైశ్యజాతియనియు పాదములు శూద్రవర్ణమనియుం జెప్పఁబడెను. మొత్తముపై నీజగమంతయును విరాట్పురుషుని శరీరముగనుక నంతరిక్షము బ్రాహ్మణస్వరూపము నాయంతరిక్షము నడుమ నగపడు గ్రహములు నక్షత్రములు మేఘములు మెఱుపులు మొదలగునవి క్షత్రియరూపము- భూమి వైశ్యరూపము- పాతాళము శూద్రరూపము. భూగర్భములోని పదార్థములు తెలియఁబడవుగాన ద్విజసంస్కారములేక శూద్రజాతివలె నసంస్కృతమై యున్నది. భూమిపై భాగము గ్రహనక్షత్రగతులు నంతరిక్షము కొంతవఱకింద్రియగోచరము గనుక తత్తత్కార్యములయెడఁ బ్రవృత్తినివృత్తుల నుదహరించుటచేత నవి సంస్కృతములై బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులవలె ద్విజత్వము గాంచిన ట్లూహింపఁబడు చున్నవి. వాస్తవముగా మొత్తముపై నాల్గుజాతులం బరఁగు ముఖబాహూరుపాదావయవ విశిష్టమగు మూర్తియంతకును దేహ మనియే పేరుగదా? కాఁబట్టి భూమియందు ద్విజులు ద్విజేతరులు ననిపించుకొన్న బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యశూద్రులందఱును మనుష్యులే- భృగ్వాదిసప్తర్షులు సప్తోర్ధ్వ

లోకములు- సప్తవాయువులు- సప్తకిరణాత్మకులు- సప్తాగ్నులు- సప్తసాగరములు- సప్తపాతాళములు నేడేళ్లుకలుపఁగా నలువది తొమ్మిదిగోత్రములుగాని కులములుగాని జాతులుగాని భిన్నవస్తు సమూహములుగాని తెలుచున్నవి- కాఁబట్టి యేద్రవ్యగుణకర్మ సామాన్యవిశేషసమవాయా భావములు సప్తపదార్థములని లెక్కింపఁ బడెను. ప్రకృతమున ముఖ్యముగాఁ బెండ్లి సఖ్యము సప్తపదులు ద్రొక్కుట సాప్తపదీనము సఖ్యము- మృతకళేబరమునకు సప్తకట్లు- సప్తదశాక్షరము యజ్ఞము- సభాసప్తాంగలక్షణము- అనాదిగా వేద ప్రమాణముచేత ప్రసిద్ధనియోగపూఃఖలు దుర్లభా యను పల్కు పాటించక వేదభాషకు యథేష్టార్థములు పన్ని గొప్పకొద్దులు తమలోఁదాము మనుష్యు లహంకారమమకారములతో స్వార్థపరులై మునులయభిప్రాయ మెఱుఁగ నేరక సర్వభూతదయయును సర్వలోకోప కారవర్తనమును యథాలాభసంతుష్టియును సకలవేదములు బోధించు చున్నవని సర్వజనసమ్మతముగా నొరులసుఖపెట్టి తాము సుఖపడ నేరక తెలిసీతెలియని జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులగు మనుష్యులు తనుగట్టు ప్రాళ్ళు తాఁదెచ్చుకొన్నట్లు కోరి తిర్యగ్జంతువులకన్నఁ గష్టములఁ బడుచుంటకుఁగారణము నిక్కముగా స్వాభిమానమే.

తత్త్వనిర్ణయము

నానావిధ పాంచభౌతికోపాధుల నాశ్రయించి స్వకర్మఫల మనుభవించు వివిధజీవులు ననాదిగా నహంకారమమకారములతోఁ బ్రవర్తిల్లుట స్వభావము- దహనశక్తి యగ్నికి నిత్యమును సహజ మునుగాని యాయగ్నియొక్క జ్వాలాకారములు మఱి యది వెల్ల డించు నానావిధములగురంగులు నితరభూతసంయోగోపాధివిశేషజన్య ములు ననిత్యము లాగంతుకములుగాని సహజము లెట్లుకావో యటు

లనే పృథివ్యాది నవ ద్రవ్య పదార్థములను గుణకర్మ సామాన్యవిశేష సమవాయాభావములను నితరపదార్థవిశేషవ్యక్తీకరణ మనిత్యము నాగంతుకము గాని వాస్తవముగా స్వతస్సిద్ధము కాదు. పాంచభౌతిక స్థూలోపాధియుత్పత్తిస్థితినాశములందుటచేత ననిత్యమును స్వప్నము వలెఁ గల్పితమును మిథ్యయును గాని నిర్విషయమగు మనోద్రవ్యము వలె నిత్యమును సత్యమును గాదు- ఘటకపాలాదినామరూపము లుత్పత్తిస్థితినాశవంతములగుటచేత మృత్తునకు స్వప్నజగమువలెను మదనికారములవలెను గల్పితములుగాని వాస్తవము లెట్లుకావో యటులనే పంచభూతాత్మకస్థూలేంద్రియదృష్టములగు నహంకార మమకారప్రవ్యక్త శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాదిగుణవిశేషములన్నియును మిథ్యలుగాని పరమార్థము లెంతమాత్రమును గావు- సత్వరజస్తమో గుణసామ్యమగు ప్రకృతియే యీసర్వజగద్వికారములకు మూలము. నిర్లిప్తుఁడు నసంగుఁడు నగు పరమపురుషుని సంపర్కమహిమముచేత సూదంటురాతిసంపర్కమున నినుము భ్రమించునట్లీప్రకృతి సర్వ జగద్వికారము లందుచుంట కాత్మవశమున జాగ్రత్స్వప్ననిద్రలం బరఁగు మనస్సె తార్కాణము.

పురుషసంపర్కమహిమముచేత నీత్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతి ప్రవృత్తి నివృత్తులందుచున్నదికాని నిర్గుణుఁడగు నప్పరమపురుషున కీప్రకృతిన్నార్చి తలంపేలేనికారణముచేతను త్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతి పురుషునివలె నిర్వికారమగుటచేతనుపురుషునకును మఱియుం బ్రకృతికిని స్వభావముగాలేనిజగద్వికారములన్నియును సున్నమునకుఁ గాని పసుపునకుఁగాని సహజముగాలేని యెఱుపా రెంటింటి సంపర్క విశేషమున నాగంతుకముగా నుద్భవస్థితినాశము లందుచున్నట్లు కనఁబట్టుచున్నవి. ప్రకృతికిఁ బురుషుఁడుగాని పురుషునకుఁ బ్రకృతిగాని యన్యోన్య మున్నట్లెంతమాత్రము దెలియదు. నిర్విషయమగు మన

స్నువలెఁ ద్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతియును దామరాకునంటని నీటి బిందువవలెఁ బ్రకృతినంటని పురుషుఁడు నన్యోన్యాభావవిశేషముచే నుభయు లెవరిమట్టుకువారే నిత్యులును సత్యులు నిర్వికారులును మఱియుం గేవలులును. బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రాదిజాతులు నానావిధదేహాద్యుపాధివిశేషములు నుత్పత్తిస్థితినాశవంతములగు సకల జగద్వికారములును స్వప్నవికారములవలె మిథ్యలుగాని వాస్తవ ములు కావు.

కలహమున కెందు కిట్లన్యాయముగా గ్రుద్దులాడెదరు? రెండును మట్టిబొమ్మలే. త్రొక్కుట త్రొక్కించుకొనుటయు నొక్కయవివేక మునఁ గలిగినచేష్టలే– వెనుకటిమొఱ్ఱ యెందుకు? వేదములు శాస్త్ర ములు గతించినవారిసంగతి నీకేల? ప్రస్తుతము నీయెదుటనున్న నీతోడిపాటివారి నెమ్మి సంపాదించుకొని వారినిసుఖపెట్టి నీవుసుఖ పడుము– నీవు బ్రాహ్మణుఁడవు కావు మఱి యబ్రాహ్మణుఁడవును గావు సుఖముగా బ్రతుకుటకై దేవులాడుజంతువులలో నొకజంతువవు. నీతోడిపాటిజంతువులకష్టములు కనిపెట్టి యొరులసుఖపెట్టి నీయూ పిరియున్నంతవఱకు నీవు సుఖపడుము. ఈ సంగతి యే వేదములు శాస్త్రములు మునులు పెద్దలు ప్రాచీనులు నవీను లాప్తులు పిన్న పెద్దలందఱును బోధించుసహజధర్మము. నీతల్లిదండ్రులు నీయవ్వ తాతలువలె నీ వున్నావా? వారిశరీరము వారిమనస్సులు వారిచేష్టలు వారికష్టసుఖములు వారిమతములు వారికర్మములువారిగతులు వేఱు. నీస్థితి వేఱు– కాలమునుబట్టి జగమునందలివస్తువులు ప్రతిక్షణ మొక్కొక్కవిధముగా వికారములందుచుండును. నీ బ్రతుకు సుఖ మెట్లు సమకూరునో యటులు నీతోడిపాటివారలతో నీవు వర్తించు నేర్పు నీలో నున్నది మఱి యట్టినేర్పు నీకొదవుట కాలరూపియైన దైవముచేతిలో నున్నది. హాయిగా బ్రతుకు– నీకోర్కె నీపౌరుషము

మఱి యాసుఖము నీకుఁ జేకూరుట నీయదృష్టమగు దైవము- నీ బ్రతుకు సుఖము కోరెదవేని "సర్వేజనాః సుఖినో భవన్తు" అని యహర్నిశమును జపించుచుండుము- వేదములు శాస్త్రములు పురాణములు ముసలమ్మపిట్టకథలు వెనుకటిముచ్చటలు గతజలసేతుబంధములు నీకేల? జగదుపకారముగా నడిచి యొరులసుఖపెట్టి తాసుఖపడువాఁడు గొప్పజాతివాఁడు. పరులను బాధించి తాబాధపడువాఁడు క్షుద్రజాతివాఁడు. దేశ మెవ రేలిన నేమి యెవరు ప్రభువు లైన నేమి వారివారి చిత్తానుసారముగా నడచి వారివారి యనుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడవై వారి కుపచరించి సుఖముగా బ్రతుకు మయ్యో! యవివేకీ! యీదేశ మీభూమి యీయిల్లీస్త్రీ యీధన మీదేహ మీయూపిరీ బ్రతుకు నీయధీన మనుకొనకు. నీ వెంతమాత్రమును స్వతంత్రుఁడవు కావు. కాలవశమున మఱియు నదృష్టవశమున నీకీబ్రతుకునందలిస్థితిగతులు తటస్థించుచున్నవి. వాస్తవము నీయహంకారమమకారములు నీచిత్తవికారములు నీస్థితిగతులు స్వప్నవికారములవలె మదవికారములమాడ్కి భ్రాంతిజన్యములుగాని వాస్తవములు కావు- నీ కీబోధ మవగాహమయ్యెనేని చూడు మాఁకలి కేయన్నమైనఁ దినకున్నావా? దప్పికే నీరైనఁ ద్రాగకున్నావా? కాఁబట్టి సుఖముగాఁ బ్రతుకఁ గోరితివేని నిన్ను నీవు ప్రేమించునట్లు నీతోడి పాటివారలం బ్రేమించి వారియౌన్నత్యసంపద నీకున్నట్లు మనస్సమాధానముచేసికొని యేయెండ కాగొడుగు పట్టి సుఖించుము- నాది భారతవర్షము. నేను బ్రాహ్మణుఁడను నాయిల్లు నావాకిలి నాధనము నాజాతి నాపెద్దలంతంతవారు వారలకువలె నాకు జరుగవలయును. జాతితక్కువవారికి నేను లోఁబడను నాకుఁగాని నాజాతివారికిఁగాని దేశవాసులకుఁగాని నన్నుండి యెట్టికష్టములు వచ్చినను రానీ జాతిపోఁగొట్టుకొనెదనా? వేదములు శాస్త్ర

ములు పురాణములు ప్రాచీనులు పెద్దలు బోధించిన నాజాతి నామర్యాద నాకులము పోఁగొట్టుకొందునా? యని తాఁబుచ్చిన గోత్రమందనంతను జెఱచిన ట్లేల నీవు చెడుటయేగాక నీతోడిపాటి వారిని జెఱచెదవు ? ఆఁడుజాతి పోఁతుజాతి యీరెండు జాతులుతప్ప మఱి జాతి లేదు- అన్యాయముగాఁ జెడిపోకు- మనుష్యులందఱి దొక్కటే జాతి- జాతిధర్మము కాపాడఁదలంచుకొందువేని నీతోడి మనుష్యులందఱితోఁ బొత్తుగొని వారియిష్టానుసారముగా నడుచుకొని సుఖించు- ఆయాకాలములకుఁ దగునట్లు వేదములు శాస్త్రములు పురాణములు మునివచనము లర్థముచేసికొని కాలోచితవర్తనము సమయోచితవాక్యముఁ బ్రకటించుచు సుఖముగా బ్రతుకుఁడనియే వేదశాస్త్రములన్నింటి తాత్పర్యము కాకతీఱదు- పుస్తెకట్టినమాత్ర మున వీనిపెండ్లా మగునా ? కవగూడినమాత్రమున వీనిసంతాన మగునా ? యేమీ నెత్తి ? బదరీబాదరాయణసంబంధ మీసంతసంసా రము చుట్టరికము. వాసివరుసలు కులములు జాతులును అనువస్తువు లకుఁబెట్టి నీబ్రతుకు. నీబ్రతుకుపెట్టె తాళముమాత్రము దైవముచేత నున్నదికాని నీచేతిలో లే నందుకు జాతి హెచ్చుతగ్గులెంచుకొని కులమునకై గ్రుద్దులాడెదవు. నీది మనుష్యజాతి నీవెంతపోఁగొట్టు కొన్నను మఱి యితరు లెంత జెఱచినను మనుష్యజాతికిఁ బశుజాతికి వలెఁ దోఁకలు వచ్చునా ? ఱెక్క లబ్బునా ? వెనుకటిపంచాగములు నీకేల ? నీతాత యెంతవాఁడైననేమి యెట్లున్ననేమి ? మునులసంగతి ప్రాచీనవర్ణవిశేషవిభేదము నీకేల ? అప్పటి కావేదములు మఱి యాకాలమున కాజాతిమర్యాదలు చెల్లినవి- "ఎప్పటి కెయ్యది ప్రస్తుత మప్పటి కామాట లాడి" అను న్యాయ మనుసరించి సుఖిం చుము- నీ కేజాతియును లేదు- నిక్కముగాఁ దక్కినజంతువులవలె నీ వొకజంతువవు- కాఁబట్టి దుష్టజంతువులను నేర్పునఁ దప్పుకొని

నిన్ను సుఖపెట్టుసాధుజంతువులఁ గనిపెట్టుకొని యుండు- ప్రస్తుతము వేదము శాస్త్రములకిద్దియే తాత్పర్యమని ముమ్మాటికి నమ్మకొనుము.

వేయేల త్రిగుణసామ్యమయిన ప్రకృతికే నిర్విషయిక మనస్సని రెండవ పేరు. సత్వరజస్తమోగుణత్రితయ ప్రకోపమువలన వాతపైత్యశ్లేష్మత్రిదోషసామ్య మారోగ్యము మఱి యారోగ్య లక్షణము కోర్కెలేమి. త్రిగుణసామ్యము ప్రకృతి. ప్రకృతిలక్షణము జగముతోఁజని ప్రళయాత్మకమగు సమాధ్యవస్థ- ఈజగమంతయును స్వప్నజగమువలె మనోభ్రాంతిమూలముగాని వాస్తవము కాదు. వాస్తవమైనచో నుత్పత్తిస్థితినాశవత్తుకనుక నే యనిత్యమును గార్యము నగునీజగ మాకారణము కానేరదుకదా ? కారణములేనికార్య మెట్లు కలుగును ? మఱియు జగత్సృష్టిస్థితిలయములకుఁ ద్రిగుణ సామ్యమగు ప్రకృతియొక్క గుణప్రకోపమే కారణమనకతీఱదు- మఱి యాగుణప్రకోపమునకు హేతువు ప్రకృతిపురుషసంపర్కమై యుండును- సూదంటురాయి సూదులసంపర్కముచే ననుమాన ప్రమాణమునఁ బ్రకృతిపురుషసంపర్కమును సాధించి సూచీపరి భ్రమణకార్యసదృశముగా జగత్కార్యమును సాధింపవచ్చును- ప్రకృతి పురుషపరస్పరసంపర్కవశమునఁ బ్రకృతిపురుషతత్వమెద్దియు న్గాని జగమనుమిథ్యాకార్యము విచిత్రమగునీడవలెఁ బొడముచున్న దనకతీఱదు- నిర్గుణుఁడగు పురుషునకుఁ బ్రతిబింబముపొడమనేరదు కదా ? త్రిగుణాత్మకమగు ప్రకృతిప్రతిబింబ మీజగత్తు. జాగ్రదవస్థా వస్తుప్రతిబింబము స్వప్నవస్తువైనట్లు కలుగుచున్నదని యనుమానించ వచ్చును. స్వప్నజగము నిక్కముగాఁ బుట్టలేదు. పెరుఁగలేదు మఱియు నశింపలేదుకదా ? పుట్టినట్లు నిలిచినట్లు నశించినట్లున్న నీడవంటి మిథ్యాస్వప్నభ్రాంతి సదృశకార్య మీజగము కానిచో

నిత్యవస్తువులగు ప్రకృతిపురుషు లీయనిత్యమిథ్యాజగత్కార్యమున కేవిధమైనకారణమున్గానేరరు. మఱియు నిజ్జగము త్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతియొక్క ప్రతిబింబముగాఁగాని నిర్గుణుఁడగు పురుషునిప్రతిబింబముగాఁగాని యుండనేరదు- ప్రకృతిపురుషసంపర్కభ్రాంతికారణముచే స్వప్నావస్థచే మిథ్యాప్రపంచముతోఁచునట్లీమిథ్యాజగము తోఁచుచున్నది- త్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతికి స్సంకల్పములేదు. నిర్గుణుఁడగు పురుషునకు న్సంకల్పమున్నదనరాదు. కాఁబట్టి ప్రకృతిపురుషసంపర్కజన్యమగు నెద్దియో యనిర్వచనీయపదార్థ మీజగత్కారణమని నిర్ణయింపకతీఱదు. సుషుప్త్యవస్థావిశేషము న్వివరించి చెప్పనలవికానిచందమున నీజగదుద్భవస్థితివినాశకారణము న్నిర్ణయింప నలవికాదు- తెలియశక్యముకాని కారణమే దైవము- మఱి యాదైవమే ప్రకృతి పురుషసంపర్క మహిమాత్మకమై యహంకారమమకారజనకమగు స్మృతిరూపమై యున్నది. మఱి యీస్మృతియే సకలసంసార హేతువు- సుషుప్త్యవస్థాత్మకమగు విస్మృతియే త్రిగుణసామ్యమగుప్రకృతి- స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థా సాక్షియై నిర్లిప్తుఁడై నిర్గుణుఁడయిన పరమాత్ముఁడు పురుషుఁడు. వేదములు పరమార్థమును జెప్పుచున్నవిగాని యొక్కింతయును లోకవ్యవహారమునుగూర్చి చెప్పవు. జగదుపకారపరులయిన యతీంద్రియద్రష్టలగు మునులు పామరబోధకొఱకు మఱి యుపాసనకొఱకు నలౌకికపదార్థములగు వేదములచే లౌకికపదార్థభినయ మొనర్చిరిగాని నిక్కముగా నిష్టుఁడనుకొన్న బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రాది లౌకికజాతుల న్గేవల పరమార్థబోధకములగు వేదము లెట్లు వాకొనును? అగ్ని తన్నుఁదా దహించుకొనఁజాలనట్లు ప్రజ్ఞానపురుషాత్మకమగు వేదము తనుఁదాఁ దెలిసికొనఁజాలదు. గుణాత్మకమగు తెలివి నిర్గుణుఁడగు వేదపురుషు నెట్లు తెలియఁగలదు? వాస్తవ

ముగా వేదపురుషుఁ డీలౌకికాకారాద్యక్షరమూర్తి యని చెప్పుట సాహసము. శాఖాగ్రచంద్రవత్తుగాఁ బామరబోధకై మునులు వేదముల నక్షరమయముగా నౌపచారికముగాఁ జెప్పి శ్రద్ధ నుద్బోధించుటకై "అగ్నిమీళే పురోహితమ్"అను మొదలగు వాఙ్మయము నుచ్చరించిరి. "పృషోదరా దీని యథోపదిష్టమ్" అను వ్యాకరణ సూత్రానుసారముగాఁ గేవలజగదుపకారకులయిన శిష్టులుచ్చరించిన వివిధవేదములు లౌకికములయినప్పటికిం బ్రమాణములుగా నంగీకరించుటయే మిక్కిలి శ్రేయము.

వేదార్థము

వేదములయర్థమును వేదములభాషయును బ్రతియుగమున మాఱుచుండును. పురాణవచనానుసారముగా "ఇషేత్వోర్జేత్వా" అని ప్రారంభించు యజుర్వేదభాషయును మఱి తదర్థమును దదీయ కల్పవిధానములును బ్రతియుగమును మాఱుటచే వేదభాషయు న్దదర్థమును మఱియుఁదత్కల్పవిధానములు నైహలౌకికములేయనియు ననిత్యకార్యములనియుం జెప్పున్యాయవైశేషికాది పాషండమతములు సహేతుకములని యంగీకరింపకతీఱదు. మఱియును వేదములన్నియును వైఖరీరూపకమనుష్యకంఠోద్భవములు గనుక మానుషాదిదేహముల వలె ననిత్యములని నిర్ణయింపకతీఱదు. వేదములందు నమ్మకమధికముగాఁ బామరులకుఁ గలిగించి తరింపఁజేయుటకై కాశీవిశ్వనాథుని లింగమును గాశియును బ్రళయాంతమందుఁ గూడ నశింపక శాశ్వతములుగానుండునను వ్యాసవచనములవలెనే జైమినివ్యాసమహర్షులు వేదములు నిత్యములు మఱి యపౌరుషేయములని వేదములను స్తుతించుచుఁ దన్నిత్యత్వము నౌపచారికముగాను గౌణముగాను సిద్ధాంతీకరించి రని ప్రాజ్ఞు లెఱుఁగవలయును "యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్" అను

నట్లు మానుషేంద్రియములును మఱి తద్దృష్టపాంచభౌతికగుణ విశేషములన్నియు ననిత్యములును స్వప్నజగమువలె మిథ్యలనియును బ్రకటించు నుపనిషన్మతమే మిక్కిలి యుక్తియుక్తమునుఁ గడు సమంజసమును. స్త్రీ ముందా పురుషుఁడు ముందా? స్త్రీపురుష సంయోగము సంతానమునకుఁ గారణ మని చెప్పకతీఱదుగదా? స్త్రీపురుషమిథునమున కాదికారణము స్త్రీపురుషమిథునమే యని చెప్పినపు డనవస్థాచక్రకదోషము లనివార్యములు. చెట్టుముందా విత్తుముందా యనునపుడు చెట్టే విత్తు విత్తే చెట్టు. స్థూలసూక్ష్మాకారభేదమున్నప్పటికి వస్తుభేదము లేదనియును "వాచారంభణం వికారో నామధేయమ్" అను శ్రుతిప్రకారము మృద్ఘటముల కభేదము "మృదేవసత్యమ్" అనునట్లు నామరూపములు స్వప్నవస్తువులవలె మిథ్యలుం భ్రాంతిభాసికములని యంగీకరించినయెడల నిజ్జగమంతయును వ్యావహారికసత్యముగాని నిక్కముగాఁ బారమార్థికసత్యము కాదని నిశ్చయింపకతీఱదు.

స్మృత్యర్థము

స్మృతియే యహంకారమమకారాత్మకమై సకలజంగమస్థావరాత్మక జగత్సృష్టిస్థితిలయములకుఁ గారణ మగుచున్నది. విస్మృతి దశయెడల నీసకలజగమును లయమగుచున్నది. కాఁబట్టి సగుణమగు స్మృతియే ప్రకృతి ప్రధానమాయావిద్యా నిర్వచనీయనామమని మఱి విస్మృతియే సమాధిప్రళయబ్రహ్మతురీయసచ్చిదానందలక్షణ కైవల్య మని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. "తెనుఁగెఱుఁగని సంస్కృతంబు తెన్నెఱుఁగున్" అనున ట్లైహలౌకికధర్మమునే తిన్నగాఁ దెలిసికొని నడువశక్తులుకాని మనుష్యులకుఁ బారలౌకికప్రతిబోధనైక ప్రయోజనములగు వేదచింతలు పీనుఁగుపెడబరు వెత్తఁజాలక గిజగిజ గింజుకొనువాఁడు హిమవత్పర్వత మెత్తనుంకించిన ట్లుండును. అతిం

ద్రియద్రిష్టలుం గారుణికు లగుపెద్దలు జగదుపకారధర్మకార్యము లందుఁ బామరులకు విశ్వాసము బలపర్చుటకై పరలోకమున్గల్పించి శాశ్వతస్వర్గసౌఖ్యము కలుగునని యాసపెట్టి బెల్లమగపర్చి చేదు మేపి పిల్లలం బాగుచేయుతల్లివలె స్వార్థపరతమాని "శరీరమాద్యం ఖలుధర్మసాధనమ్- అహింసా పరమోధర్మః- పరోపకారార్థ మిదం శరీరమ్" అని చేదువలె నారోగ్యకరమును కష్టానుభవకరమగు పరోపకారధర్మమును వేదవేదాంగములంబన్ని నాట్యముచేఁ బామరులధనమును హరించునట్లు పామరులస్వలాభసౌఖ్యధనమును హరించి "యస్యానుగ్రహ మిచ్ఛామి తస్య విత్తం హరామ్యహమ్" అను న్యాయముగా సంసారభోగసౌఖ్యమును బోలంగించి జగదుపకారక ధర్మాచరణక్లేశమునఁ బ్రివర్తింపఁజేసిరి. బ్రితుకునకు సంతుష్ట మానసమే ఫలముగనుకను స్వాలాభనివృత్తియెడఁ గోర్కెతీఱక వెల్తిమనస్సున కధికమగుచుండుటచేతను పరోపకారప్రివర్తనము చేత స్వసౌఖ్యవిముఖతకలుగుకారణముచేత సంతృప్తమయిన మనస్సు నిర్విషయమగుటచే మనుష్యుఁడు సంసారదుఃఖ విముక్తుఁడగునని మునులు కేవలజగదుపకారకధర్మమును ముఖ్యగౌణవిధులచే వేద శాస్త్రకావ్యరచనాదిశేషములచే లౌకికవ్యవహారధర్మముల ననాది కాలమునుండియును బోధింపఁదలకొనిరి.

అహం మమ ప్రత్యయము

అహంకార మమకార జాత్యభిమాన స్వపరవిభేద జన్యరాగ ద్వేషములచే నన్యోన్యముఁ దన్నుకొని వీరస్వర్గలాభ మనియును ధర్మ మనియును యుద్ధములాడి తెలిసీతెలియని జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులు "క్షణమప్యవతిష్ఠతే శ్వసన్ యది జంతుర్ననులాభవానసౌ" బ్రతికి యుండిన సుఖములు పడయవచ్చు ననునీతి నవలఁద్రోసి తిని త్రావి

యొరులఁ జంపి తాము జావనేల "శతం దీర్ఘమాయుః" అను శ్రుతిం బాటింపక వశ్యకర్తవ్యములగు సామదానము లవలఁద్రోసి స్వపరహానికరములగు భేదదండోపాయము లనుసరించుక్రూరులు బ్రతుకుతెరు వెఱుఁగని వెఱ్ఱులుకారే? దేహముమొదలుకొని యేవస్తువును నిక్కముగాఁ దనదికా దని ప్రతిక్షణానుభవమునఁ దెలిసికొనుచుండియు నాయాలు నాబిడ్డలు నాయిల్లు నాశరీరము నాధనము నాభూమి నాదేశము- నాజాతి- నానీతి యని మరభిమానము నహంకారమమకారమూలమగు సంసారమందు మమత విడఁజాలక కేవల పరోపకారమునకే తనబ్రతుకు ప్రయోజన మని పల్కు వేదశాస్త్ర పురాణర్షి వాక్యతాత్పర్యము గణింప కూర కొరుల హింసించి తాము హింసపడుచు బ్రాహ్మణులమనియు క్షత్రియులమనియుం బ్రభువుల మనియుం బరిపాలకులమనియు దేశజాత్యభిమానములతో నహంకార మమకారముచే నొండొరుం బొడుచుకొని చచ్చువారు మానుషాకారములనున్న రాక్షసులుం బశువులుగాని నిక్కముగా సకలప్రాణ్యుపకారైకధర్మస్వభావలక్షణులగు మానవు లెట్లాదురు? పెక్కుమాట లేల మనుష్యులందఱు నొకరినొకరునొప్పించక హింసించక సుఖముగా బ్రతుకుమార్గమంతయును సకలవేదశాస్త్రసమ్మతమే. రాచఱికము- జాతి- జాతినీతులు- వివాహవిధానములును- సంఘశాసనములు- పరిపాలనపద్ధతులు- లోకములోని మనుజు లొండొరులను బాధించక న్యోన్యానురాగమున నందఱును బ్రతుకుటకై దారు లేర్పఱచిన మునియభిప్రాయము సర్వలోకరక్షణముకదా? నేను నాది యనునహంకారమమకారములఁ దొఱఁగి మనుష్యులందఱు గలసిమెలసి సమాన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములతో బ్రతుకుటయే సమస్తవేదశాస్త్రములు ఘంటాపథముగాఁ బోధించుచున్నవి. ఆఁడు దేముందుపుట్టెనో మగవాఁడే ముందు పుట్టెనో లే కుభయు లొక్కసారియే పుట్టిరో "ఇచ్ఛామాత్రం

ప్రభోః సృష్టిః” అనునట్లు దైవసంకల్ప మాత్రముచేతనే కొందఱు వృద్ధులు కొందఱుపడుచువారు కొందఱుపసివారు మొదలుగా నానా వర్ణములతో నానాదేశములందు నానాచారవ్యవహారములతో నానా జాతివయోరూపముల సమాన సంఖ్యాకులగు మానవులు కలి గిరో స్వర్గమర్త్యపాతాళములు తత్తద్వస్తువులతో నానా వస తులతోడి జడచైతన్యాత్మకజంగమస్థావరవస్తువు లెప్పటినుండి మొదలుకొని యెట్లిప్పటివఱకు మాఱుచున్నవో యింక ముం దీసృష్టి యేమగునో నానావేదశాస్త్రమతానుసారము నానాప్రకారములుగా నూహింపఁబడుచున్నవిగా? నానార్షిమతము లన్యోన్యయుక్తి ఖండితములౌటచేతను వేదశాస్త్రములు బహుముఖ ములై బహుమతములం బోధించుచుంటచేతను నిశ్చయము నిదమిద్ధ మ్మని నిర్ణయించుట కేప్రమాణము న్నిల్వకుంటచేతను మఱి యీలోకమందలి పదార్థతత్త్వమెద్దియైన నిది యిట్లని వాస్తవముగా నెఱుఁగ వీలుపడకుంటచేతను ప్రతిక్షణము వృద్ధిక్షీణతల మాఱు చున్న క్షణికేంద్రియములచేత క్షణికములగు ప్రత్యక్షవస్తుతత్త్వమును నిర్ణయించుటలో ననాదిచరిత్రానుసారముగా నిప్పటివఱకు న్సంశ యమే మిగిలియుంటచేతను “పదార్థతత్త్వజ్ఞానాన్నిఃశ్రేయసావాప్తిః” యను న్యాయము పెండ్లియయినఁగాని వెఱ్ఱికుదురదు వెఱ్ఱికుదిరినఁ గాని పెండ్లికాదన్నట్లున్నది— కాఁబట్టి స్వర్గనరకములజోలి మనకేల? మన కవశములగు పాంచభౌతికకార్యచింత మనకేల? మనయిష్టాను సారము సూర్యుఁ డుదయించునా? ఋతువులు మాఱునా? కాఁబట్టి “అశ్వప్లుతం వాసవగర్జితంచ స్త్రీణాంచ చిత్తం పురుషస్య భాగ్యమ్ అవర్షణం చాప్యతి వర్షణంచ దేవో నజానాతి కుతో మనుష్యః” అనుటచేతఁ బదార్థతత్త్వ మెఱిఁగినామనుకొనుట కుందేటికొమ్ము చూచినామనుకొనుటకదా? నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమాసించు నీబ్రతు

కునఁ గొంతవఱకుఁ దోడిపాటిజనుల యనుగ్రహము సంపాదించు కొన్నప్పుడు లభించుచుంట ప్రత్యక్షధర్మార్థకామమోక్షముల నాల్గింటికిఁ బాదు ధర్మము కనుకనే చాతుర్వర్గమునకు ధర్మమే మొదటఁ జెప్పఁబడెను.

ధర్మ మనఁగా లోకోపకారకమగు వర్తనము. లోకోపకారక చింతగలవాని కిల్లు పిల్లాలు మొదలగు నర్థసుఖము కలుగును. ధర్మముగా సంపాదింపఁబడిన యర్థమున నాహారసౌఖ్యము నాయాహార సౌఖ్యముంబట్టి లోకసమ్మతవిహారరూపమగు కామసౌఖ్యమును మఱియట్టి జనరంజకవిహారమున నొదవు సుఖనిద్రావిశ్రాంతిరూపకమగు మోక్షానందమును లభించును. అభిలషితాహారవిహారనిద్రాత్మకములగు నర్థకామమోక్షముల కాలవాలము సర్వలోకోపకారకచింతాస్వరూపమగు ధర్మమేకదా? కాఁబట్టి నేను నాది యను జ్ఞప్తియున్నంతవఱకు దేహధారి సంసరించకతీఱదుగనుక గగనారవిందసదృశమగు పరలోకప్రసంగముతో కాలము లేనిపోని యజ్ఞములు యాగములు క్రతువులు మడి–తడులు స్నాన–సంధ్యలు జప–తపములు జాతి–భేదములు శ్రౌత–స్మార్తకర్మములు మిట్టవేదాంతములు సన్న్యాసములు ఘోరవ్రతములు వివాహపద్ధతులు స్వపరమతభేదములు మఠములు పీఠములు పూజలు సమాధులు భజనమందిరములు దైవప్రార్థనము లాకాశపంచాగములు సకలభూతవశ్యమంత్రాభిచారహోమములు వామాచారములు భూతభావిజన్మచింతలతో వృథా కాలయాపనముచేయక తమతోడిపాటిజనులను సుఖపెట్టి తాను సుఖపడు బ్రతుకుతెరువున నడుచువారే మనుష్యు లనఁదగినవారు. నాయాలు నాపిల్ల నాయిల్లు నాభూమి నాధనము నాసొత్తు ననునవి యహంకారమమకారకల్పితములై మద్యవికారజన్యములగు బొమ్మలవలె మిథ్యలుగాని వాస్తవములు కావు. అహంకారమమకారములను

దగ్గించుకొన్న పరోపకారపారీణులగు ధర్మాత్ములకు మాత్రము లోక సమ్మతముగా లభించిన నిద్రాహారవిహారాత్మకములగు నర్థకామ మోక్షములతో హాయియగు బ్రతుకు లభించును.

మానవోన్నతి

ఎవ్వరికైనను బ్రతికియున్నవఱకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య చింత తప్పునుకదా? తాను శూరుఁడని- పండితుఁడని- గొప్పకుల మునఁ బుట్టితినని యితరులకన్న నెక్కువగాఁ నెవ్వఁడైన నధికముగా భోగింప నర్హుఁడు కాఁడు- దేహధారులకుఁ గావలసిన తత్తద్దేశోచిత నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము దైవదత్తమైయున్నది. మనుష్యులలో నొకఁడొకనికంటె గొప్పయుం గాఁడు కొద్దియుం గాఁడు జ్ఞానియుం గాఁడు- మఱి యజ్ఞానియుం గాఁడు శుద్ధుఁడు న్గాఁ డశుద్ధుఁడు న్గాఁడు పుట్టినవారందఱు నూపిరితీసికొనుటకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమనుభ వించుటకు న్సమానస్వాతంత్ర్యముకలవారే యొకనికంటె నొకఁడు శిష్టుం గాఁడు భ్రష్టు న్గాఁడు ధనికుఁడు న్గాఁడు దరిద్రుఁడు న్గాఁడు. లోకోపకారకధర్మపరాయణుఁడు యథాలాభసంతుష్టుఁడు గాన సకలజనులను దనవలెఁ బ్రేమించును "అస్తి-భాతి-ప్రియ సచ్చిదా నందలక్షణం బ్రహ్మ"యనుటచే జగదుపకారపరాయణుఁడై నిత్య సంతుష్టుఁడైనధర్మాత్ముఁడు బాహ్యాంతశ్శత్రుబాధ నంటక మరణ చింతలేక నిర్భయుఁడై "అమృతమభయమాత్మ" అనునట్టు లహం కారమమకారసూన్యుఁ డౌటచే "అశరీరమాత్మా" యనునట్లు జగదుపకారధర్మస్వరూపుఁడై జీవన్ముక్తుఁడై శాశ్వతబ్రహ్మానందమం దును. ఊపిరితీసికొనుట నిద్రాహారవిహారసుఖాభిలాషము నల్లవారుకానీ తెల్లవారుకానీ యేవర్ణమువారుకానీ యేజాతివారుకానీ యేదేశము వారుకానీ పిన్నకానీ పెద్దకానీ సుఖజీవేచ్ఛ మనుష్యులందఱికిని

సమానమేకదా? దండకారణ్యమునఁ దపోధనులగు మునులు తమ్మ్రా రాక్షసులు భక్షింపఁగా భయపడరేమి ప్రతిఘటించరేమి ? ఆఁకట న్వేగుబెబ్బులికిఁ గోరి బుద్ధుఁ డేల తనయొడలినాహారముగానొసంగెను? దేవతల కేల దధీచిముని తనయెముకలను సమర్పించెను? శిబిచక్రవర్తి యేల తనయొడలిమాంసమునడేగ యాఁకలి తీర్చిగువ్వను గాపాడెను? ''పరోపకారార్థమిదంశరీరమ్'',''అహింసాపరమోధర్మః''అని తెలిసిన జగదుపకారకధర్మమూర్తులు కాఁబట్టి యట్లు పరులకై తమప్రాణము లొసంగిరి. శరీరస్మృతియున్నంతవఱకు మనుష్యుఁడుపరోపకారముగాఁ బ్రవర్తింపక త్రికరణశుద్ధిగాఁ దనతోడిపాటివారల కుపచరించక నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యదాయకద్రవ్యముల నందఱితో సమానముగా వంతు పంచుకొనక దంభుఁడై యితరులకన్నఁదన కెద్దియో యాధిక్య మున్నదనుకొని విఱ్ఱవీఁగుచు ధర్మయుద్ధమని న్యాయదండనమని యును బరుల నేమిషచేతనైన బాధించిచంపుట రాక్షసకృత్యము పశుకర్మమునుగాని మనుష్యధర్మ మెంతమాత్రము న్గానేరదు- కుల గోత్రములు పూర్వాచారములు జాతినీతులు శ్రౌతస్మార్తవిహితపద్ధ తులు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసచోదితములని వంచకులు స్వార్థపరు లును మునులయభిప్రాయ మరయక వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసకావ్య ముల కపార్థములు ప్రచురించి రాక్షసకృత్యములగు భేదదండోపాయ ములనుమాత్రమే యవలంబించి కేవలమనుష్యధర్మములగు సామ దానముల నుపేక్షింపరాదు. ఆహారనిద్రావిహారములాసించి బ్రతుకు పశుపక్షికీటములవలె మనుష్యులుఁగూడ నొకవిధమైన జంతుసమూ హములోఁ జేరినప్రాణులే కదా?

బ్రహ్మసృష్టిలో మనుష్యుఁ డెందు కుత్తముఁ డనవలెను? ఏజంతువులనైన హింసింపక ధాన్యములు కూరగాయలు పాలు మొద లగు సాత్వికాహారము చేమాత్రముబ్రతుకఁగలిగి జననమరణప్రవాహ

రూపకమగు సంసారతాపత్రయమునుండి తప్పించుకొను మోక్షోపాయము నెఱుఁగు తెల్వితేటలు సహజముగాఁ గలిగియుండుటచేతఁ గదా? లోకమందలి మనుష్యులు స్త్రీ బాలవృద్ధులందఱును బరస్పరానురాగముతో శక్తికొలఁదిఁ దమ తెల్వితేటల నుపయోగపర్చి కష్టపడి భూమిని ఫలవంతముగా ముజ్వేళలను సేద్యముచేసికొని కేవల శాకాహారులై తత్తద్దేశఫలితములగు ధాన్యముల నారగాయ పండులను బంచుకొని దేశకాలపాత్రోచితపథ్యాశనపానంబుల నంతుష్టులై యథేష్ట కేళీవిహారశయనసౌఖ్యంబులం బ్రతుకవలయుననియే వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసకావ్యముల యన్నింటి ముఖ్యాభిప్రాయ మని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు- పరోపకారబుద్ధి యొక్కటి దప్ప తక్కినజాతిపద్ధతులు- గోత్రములు- వివాహపద్ధతులు ధనికదరిద్రతారతమ్యములు- స్వర్గనరకమతవిభేదములు శ్రౌతస్మార్త కర్మవిధానములు స్వీయపరకీయద్రవ్యకల్పనములు- వావివరుసలు కులవృద్ధసంప్రదాయములుపుత్రపౌత్రవంశపారంపర్యానుసారంగతస్వాస్థ్యవైభవానుభవన్యాయములు మొదలగునాచారములన్నియును స్వార్థపరతచే ధూర్తమానుషాకారముల నున్నరాక్షసులు పన్నినపన్నుఁగడగాని సహజసర్వభూతదయామయులగు మానవధర్మము లెంత మాత్రము గానేరవు. తాముచెడి యొరులనుజెఱచుదుర్మార్గులు మనుష్యాకారములనున్న రాక్షసులుకారా?సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు''అని యహర్నిశముం జింతించుటకన్న మనుష్యధర్మము వేఱొద్దియు గాదు.

దర్శనపరామర్శ

ఎవఁడో పండితుఁడు నాయెదుటపడి నేఁ జెప్పినది కాదని సహేతుకముగా శాస్త్రార్థముచేసి వాదము నెగ్గఁగలఁడా? కానీ- ఇది నాకు నల్లగా నగపడుచున్నది యథార్థముగానే చెప్పుచున్నాను.

వితండముకాదు నల్పుకాదు తెల్పని నాకెట్లు బోధించెదవు? మఱియు నన్నెట్లొప్పించెదవు? నాదృష్టి వేఱు మఱియు నీదృష్టి వేఱు మఱి మనయుభయులమతమునకు "తత్తుసమన్వయాత్" సమన్వయ మెట్లు కుదురును? మన ముభయుల మొక్కఁడైనపుడుకదా యొక్క తెల్పో లేకొక్క నల్పో తెల్లమగును? మనోవాక్కాయకర్మల నీకు నాకును నల్పుతెల్పులకువలె భేదము కలదుకదా? నీసత్యము నాకబద్ధము నీతెల్పు నాకు నల్పు నీవు నీవు నేను నేను నీకును నాకును సామాన్యాధికరణ మొందైన న్నంభవించినపుడుగదా నీ యూహ నాయూహతో సమన్వయించును. నీవు లేనే లేవు- నా స్మృతికొలఁదిన్గదా నీసంగతి నాకగపడును? నా వయోవిశేషములఁ బట్టి నాస్మృతియొక్క వ్యక్తావ్యక్తదశ లుండును- కాఁబట్టి నాస్మృతి శక్తివిశేషమే నీవుగాని నిక్కముగా నీవనేపదార్థమే లేదు. ఇంతేకాక స్మృతియొక్క యవస్థావిశేషముచేతనే నేనున్నాను. నాస్మృతి సుషుప్తియందువలెఁ బ్రకృతియై త్రిగుణసామ్యమును బొందునపుడు నీవును లేవు నేనును లేను- మన ముభయుల మున్నామా లేమా కల గాంచుచున్నామా? యిద్ది జాగ్రదవస్థయని యెట్లు నిశ్చయింపఁ గల మిట్లనినా పూర్వపక్షమో నాయాయికమ్మన్యుఁడా సమాధానముచెప్పు నీప్రమాణాదిసాధకాణాదుఁడా యేదీ నీపదార్థతత్వ జ్ఞానవైభవము? ప్రమాణప్రమేయాది షోడశపదార్థములనుగాని ద్రవ్యగుణాదిసప్తపదార్థములనుగాని ప్రతిపాదించు నీస్మృతి యాయా పదాంతర్భూతమా? లేక తత్తత్పదార్థముల నిరూపించు వేఱు పదార్థమా? నీస్మృతి నీకంటె భిన్నమా యభిన్నమా? నేను నాస్మృతి యనుచున్నావే నీస్మృతి మట్టమైన నీమూర్ఛావస్థయందు నీకు స్మృతిలేనట్లు చెప్పుచున్నావే? నీసుషుప్తియెడ నీకు స్మృతి లేనిచో నీజాగ్రదవస్థలో నీమూర్ఛావస్థానుభవ మెట్లు వెల్లడింపఁ

గలిగితివి? స్మృత్యవచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నమగు నీమ_ర్త్యబుద్ధి యనిత్య గుణవిశేషముగా నిర్ణయించిన నీవు సర్వగ్రాహకమయినగుణమునే ముందుంచక ద్రవ్యమును గణింపనేల? స్మృతిని గడింపక విస్మృతిని గడించునట్లు విస్మృతిని మఱియు స్మృతిని భావాభావములను గణించుటకు స్మృతియే కారణమనునపుడు స్మృతికన్న వేఱుపదార్థమే లేదని యేల నిర్దేశింపరాదు? ప్రమితి యిట్టిదనికాని ప్రమాణ మిట్టిదనికాని ప్రమేయ మిట్టిదనికాని నిర్ణయించుటకై "ప్రమితి విషయాః పదార్థాః" అనుచుంటివికదా? ప్రమితికూడ పదార్థమే కదా? పదార్థవిషయా? పదార్థా యని యనునపుడు "విషయ విషయిణోరభేదః" యని నీ వంగీకరింపకతప్పదుకదా? "గుణగుణినో రభేదః— విషయవిషయిణోరభేదః" అనునట్లు "గ్రాహ్యగ్రాహకయో రభేదః, దృగ్దృశ్యయోరభేదః జడచైతన్యయోరభేదః" అని నీ వొప్పుకొనకీ అనవు డీపిష్టపేషణబహుసంఖ్యాకపదార్థకథన మేల? వెఱ్ఱికి వేవిధాలన్నట్లు నీయిష్టమువచ్చినట్లు నీవు పదార్థతత్వము నిర్దే శించునపుడు నాయిష్టమువచ్చినట్లు నిన్ను నే నోయీ వేదముల యపౌరుషేయతను నమ్మని కుతార్కికశిరోమణీ నిన్నుఁగూర్చి నీవు నిర్దేశించి చెప్పఁగలవా? పృథివ్యాది నవద్రవ్యములలో నీ వేద్రవ్య మువో పృథివ్యప్తేజోవాయుపరమాణువు లెన్నెన్ని యెట్లెట్లు చేరినవో మఱి యవి యాకాశకాలదిగాత్మమనస్సులతో నెట్లుకూడినవో యింతేల జననమరణస్థితులయందలి నీయనుభవమేమో యనుమాన ప్రమాణమున సాధించి నిర్దేశింపఁగలవో—నీవు తల్లిగర్భములో నున్నపుడు నీవు సస్మృతుఁడవా లేక విస్మృతుఁడవా— సస్మృతుఁడ వైనచో నీతల్లిగర్భమున బోరగలనుంటివా లేక వెల్లకిలనుంటివా? చెప్పుము. చెప్పలేక విస్మృతుఁడవంటివా శరీరము నీతల్లిగర్భమున మొలచినట్లు నీ వెట్లు చెప్పఁగలవు? యెద్దియో నీకుఁదోఁచిన

ట్లెల్లఁ బదార్థగణనముచేసి న్యాయవైశేషిక సూత్రభాష్యముల తాత్పర్య మిద్దియని నీవు గ్రహించినట్లె యాదేవభాష కర్థమను కొని గౌతమకణాదమునుల తాత్పర్యమిదియేయని పామరుల యొద్దఁ బండితుఁడ ననిపించుకొని డాబుకొట్టెదు "పశ్యన్నపిచ నపశ్యతి మూఢః ఉదరనిమిత్తం బహుకృతవేషః" అన్నట్లు కేవల లోకోపకారకకర్మాచరణమునే బోధించు గౌతమకణాదమునిమతము లకు బ్రహ్మను బోధించుట వేదభాషవలె శ్రీవేంకటేశుని బోధించుట రాతిబొమ్మవలెఁ గల్పింపఁబడిన సూత్రములకుం దద్భాష్యములకుం దెలిసీతెలియని సంసారాంధకార నిమగ్నులై జీవనసుఖేచ్ఛచేతఁ గూటికి దేవులాడు పండితమ్మన్యు లజ్ఞానలనకపాయితాసందర్భ ప్రలాపాకర్ణనమున విజ్ఞానులమనుకొని క్రొత్తవింతసాధ్యతావచ్ఛేదకా వచ్ఛిన్నపదార్థతత్వతాత్వతాత్వతత్వతాపార్థకానర్థ వ్యర్థాడంబర మేల? విభజింపఁబడనిపరమాణు వతీంద్రియమని యింద్రియసాహాయ్య మున వచించునీతెలివి తేట లటుండనీ ?

నీవు రావోయీ వైయాకరణసుఖసూచీ- వాక్కుముందా లే కర్థముముందా? నీలోనితలంపు ననుసరించినపల్కు లనుచున్నావా? లేక నోటికివచ్చినట్లెల్ల వాగుచున్నావా- ఇద్ది సాధు విద్ది యసాధు వని శబ్దముయొక్క సాధుత్వాసాధుత్వకల్పనాక్లేశము వ్యర్థముగా నెందుక ట్లద్దమునఁ దననీడ చూచుకొన్నపిచ్చుకవలెఁ బొందెదవు "అథశబ్దానుశాసనమ్" అపౌరుషేయ వేదశబ్దములనుగూర్చియా నీయనుశాసనము లేక లౌకికమర్త్యవైఖరిన్గూర్చియా ? మనుష్యుల కంఠములనుండి వెలువడినవైఖరి యనుశబ్దవిశేష మలౌకికాపౌరుషేయ వేదశబ్ద మెంతమాత్రము న్గానేరదుకదా ? మఱియును శ్రవణమాత్ర గ్రాహ్యమగు శబ్దవిశేషమును చక్షుర్గ్రాహ్యమగునా ? అ-ఇ-ఉణ్వా ద్యక్షరసంజ్ఞారూపమగు వ్రాఁతంబట్టి యెట్లు నిర్దేశింపఁగలవు ?

"ఆత్మావివక్షమాణోయం మనః ప్రేరయతే మనః మనఃకాయాగ్ని సంయోగాత్ప్రేరయతి మారుతమ్" చైతన్యం సర్వభూతానాం నిర్వృతిర్జగదాత్మనాం నాదబ్రహ్మముపాస్మహే" అని నిర్గుణము శబ్దబ్రహ్మమనుచు మఱి యాత్మకుం బరాపశ్యన్తీ మధ్యమా వైఖరీ రూపములం బరమాత్మయొక్క పలుకు నిచ్చు పాంచభౌతికోపాధి వలన శ్రవణగ్రాహ్యమయినదని చెప్పెదవే? నిర్గుణమగు ఆత్మకెందు కూరక వివక్షాకల్పనము కుందేటికొమ్మువలెం జేసెదవు? నాదమే బ్రహ్మమనుచు రజ్జువునందలి సర్పమువలె నాదబ్రహ్మమందీజగమంతయు నధ్యస్థమారోపితవివర్తమని యొప్పుకొను నీమతమున నాదవివర్తము వివృతస్వరూపము రజ్జువివృతసర్పమువలె భ్రాంతికల్పిత మిథ్యాభూతావాస్తవమగు నకారాద్యాత్మకవాగర్థసాధుత్వానిరూపణమేల? మనస్సులోం బాలుత్రాగినట్లు- అపౌరుషేయవేద మతీంద్రియముకదా? యనిత్యలౌకికశ్రవణమున కగ్రాహ్యముకదా? యావేద శబ్దము నీ వెట్లు వినంగల్గితివి? నీకంటికిమాత్రమే గోచరమగు నచ్చుల యొక్కయు హల్లులయొక్కయు నాకృతివిశేషములగు ప్రాకృతజన కల్పితసంజ్ఞామయాక్షరపద వాక్యసమూహములే యాయతీంద్రియ లౌకికాపౌరుషేయనిత్యవేదశబ్దములని నీవు చెప్పుట పెట్టనిబచ్చలి లేనిగేదె పోట్లాటవలె హాస్యాస్పదముకదా? కాంబట్టి నీవు వేదశబ్దముల సాధుతాసాధుతలనుగూర్చి యుద్దేశించిన శబ్దానుశాసనప్రకటనము పిచ్చిపని- మనుష్యవాక్కు లెట్లుండవలయునో తెలుప నీశబ్దానుశాసనము పనికివచ్చునేమోయని యనుకొంటివేని-నానాల్కనాపల్వారుస మొదలగు నవయవశక్తిననుసరించియు నాకంఠనాళ పటిమననుసరించియును నాతక్కినశరీరావయవస్థితి విశేషములననుసరించియును నాతలంపులను వాచికాద్యభినయవిశేషము లుండును- మధ్యనో లక్ష్మీపతియొప్పడన్నట్లు నీశబ్దానుశాసన మెందుకు మొండి

చేతివాని కంగుళివిన్యాసవిశేష మెట్లేగించినట్లు? తమతమయవయవ శక్తికొలఁది జంగమస్థావరాత్మకప్రాణివిశేషములన్నియుం దమకష్ట సుఖములఁగూర్చి నామరూపాత్మకముగా సహజము వెల్లడించుకొను చున్నవి- మఱియును గ్రహణసామర్థ్యమున ననుసరించి యావాచికాంగ హార్యసాత్వికాభినయవిశేషాత్మకనామరూపభేదముల నాయాజంగ మస్థావరజీవులు తెలిసికొనుచున్నవి- నాయూహా యెట్లభినయించినపు డెట్టిజీవు లెట్లు తెలిసికొనఁగలరో యట్టియభినయప్రయత్నము నా కెఱుకగాని నడుమ నీశబ్దానుశాసనమెందుకు? నాయూపిరిదీసికొనుట నీవు మప్పవలెనా? నీ కూపిరితీసిగొనుట యెవరు మప్పినారోయి మధ్రుముఁడా? ఏమి నీయచ్చులు హల్లులు నీసంజ్ఞలు నీగ్రంథములు నీగడబిడలు నీశబ్దానుశాసనము నీయింట్లోనివారికా? నీయిరుగుపొరు గులకా? లేక దేశమందలి జనులకా? ఒక్క-సంస్కృతసంజ్ఞిక భాషకా? లేక లోకములోని యన్నిభాషలకా? తలంపులును మఱి యాతలంపులఁ దెలుపనుంకించు చతుర్విధాభినయములును జిహ్వా దాక రుచి పుట్టె దాక గుణ మన్న ట్లెందఱు మనుష్యులున్నారో యన్నివిధములు అభినయవిశేషములు సహజజన్యములు కాని శిక్షా కృతము లెంతమాత్రము న్గానేరవు- మఱియును దత్తత్సమయాను కూలముగాఁ బ్రసంగముననుసరించి యభినయవిశేషము లుపయో గించుచుండును- కాఁబట్టి నీశబ్దానుశాసనభస్మహోమ మరణ్యరోదన మోటయా శాబ్దికమ్మన్యుఁడా-యేదీ నీతెల్విరమధాతువుకంటె ఘుజ్ం తము చేసినప్పుడు రామయని యయినదా దానికి సు చేర్చిన రామసు అని పల్కి- పిదప రుత్వము వచ్చి రామరయి యారు విసర్గగా మాఱి "రామః" యని ప్రథమైకవచనరూపమైనదా? సరేకాని రము అను రెండక్షరములుగలశబ్దమే ప్రాతిపదికమా? లేక యా రాకు మాకుఁ గూడఁ బ్రత్యేకప్రాతిపదికము లున్నవా? అర్థపదధాతుప్రత్యయం

ప్రాతిపదికమ్ యథాగ్నిరితీత్యక్షరరూపమ్'' అట్టిప్రాతిపదికప్రకటనము వలన వక్తకు శ్రోతకునుఁగూడఁ బోధముప్రయోజన మర్థ మనఁ బడును– అట్టిప్రాతిపదికము స్వయంభువు న్గారణముకావలెను గాని కార్యరూపముగనుండకుంటయు ధాతువనుటకుఁ బ్రయోజనము మఱియు నాప్రాతిపదికము సుప్తిఙాన్తప్రత్యయములలోఁ జేరఁగూడదు. కాఁబట్టి యట్టిప్రాతిపదికరూపమే మోక్షసూచీ నీవెట్టియూహచేఁ గల్పింపఁబడవలసినదేకాని యున్మత్తమనోవికారమువలెకాక శబ్దమకారణము స్వయంవ్యక్తమని చెప్పునీతెల్వితేటలు చాలు నీ ప్రకృతిప్రత్యయకల్పన మదొక వెఱ్ఱి– లోకములో నానావిధవక్తలు తమయొక్క నానావిధోహలను నానాప్రకారాభినయములతోఁ దెల్ప నుంకించుచున్నారు. మఱియును శ్రోతలు తమతమ శక్తికొలఁది గ్రహించుచున్నారు. ''చత్వారి శృంగాస్త్రయో అస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాఅస్య త్రిధాబద్ధో వృషభోరో రవీతి మహాదేవోమర్త్యా ఆవివేశ''సహజశబ్దబ్రహ్మమునకుగగనసాధమునకువలె వన్నెలు చిన్నె లేర్పర్చు నీపిచ్చి కట్టిపెట్టుము. ఆర్య ప్రాణ మానార్యప్రాణమును భేదముగడించునట్లు శబ్దమునకు సాధుత్వాసాధుత్వము లేర్పర్చు నీతెల్వి చాలును– ప్రతిజంతువునకు న్దనయూహ లెట్లు వెల్లడించవలెనో యట్టినేర్పు సహజసిద్ధమే? నడుమ నీశబ్దానుశాసనమెందుకుఁ బిలువనిపేరంటకము చెప్పుచుందువలెను? నీకష్టసుఖములు నీవు వెల్లడించుకొనువిధమే శబ్దానుశాసన మెఱిఁగి చేయుచున్నావో? అకారాదిస్వరములెవ్వియో కకారాదివ్యంజనము లెవ్వియో యేస్వరవ్యంజనములకూడిక న్దొల్లి సకలజనవిదితముగా నీ వేర్పర్చుకొన్నపద్ధతి ననుసరించి నీయాకస్మికకష్టసుఖదశలఁబల్కఁ గలవో యట్టినామరూపము లేర్పర్చఁగలవా? ''అథ శబ్దానుశాసనమ్'' అనుటలో ''అథ'' యను శబ్దమునకు వేదమునకు శబ్దానుశాసన

మొనర్చెద ననియా ? లేక లౌకికభాష కనియా ? అపౌరుషేయము నిత్యమునై బ్రహ్మమువలె నతీంద్రియపదార్థమగు వేదమునకు నీశబ్దానుశాసనశాస్త్రముప్రవర్తిల్లనేరదుకదా? మాయవలె జగత్తువలె ననంతవిధమయి క్షణికమై స్వభావముగాఁ బ్రవర్తిలుచున్న లౌకికశబ్దమునకు నీశబ్దానుశాసనము గ్రుడ్డికి కాటుకవలె హాస్యాస్పదమగును. అపశబ్దము సుశబ్దమును సంస్కృతి మపభ్రంశమనియును నీయూహాలో నున్నవిగాని వాస్తవము లోకములో లేనేలేవు-నీయపశబ్దము నాసుశబ్దము- నీసంస్కృతము నాయపభ్రంశము- సహజము నవ్యాకృతశబ్దబ్రహ్మము నానావిధముగా నానావిధదేశజనులందు వ్యాకృతమై తత్తద్దేశమున గ్రాహ్యమై యనాదిగా నున్నయనియే కాఁబట్టి నీ "అధ" శబ్దమును నీశబ్దానుశాసనమును స్వప్నపులకితములు భ్రాంతిమూలములు- జనులందఱు తనయూహాల నైలుపుకొనునామరూపములన్నియు సంస్కృతములును వ్యాకృతములే- సంస్కృతమును వ్యాకృతమును మొదటఁగాకున్నచో నామరూపప్రకటనమే కానేరదు- ఇంతకును నామరూపములయర్థమును భావమును రసమును జనులకందఱి కాత్మైకవేద్యముగాని యిదమిద్ధమ్మని తెలుప నశక్యము- పంచదార యనువస్తువుయొక్కగుణ మిట్టిదని యనుభవైకవేద్యమే కాని యథార్థముగాఁ దెల్ప నశక్యము- నీయాఁకలి యెంతో నీడప్పి యెట్టిదో నీకష్టసుఖములెట్టివో నీకే స్ఫుటముగాఁ దెలియవపుడు పరుల కెట్లు తెలుపఁగలవు ? ఆకాశ మిట్టిదని బ్రహ్మ యిట్టిదని గాని నిన్ను నీవు చూపించుట గాని యెట్లసాధ్యమో శబ్దతత్త్వము తెల్పునీశబ్దానుశాసనప్రయత్నఫలమ ట్లసాధ్యమును మఱియు నసంభవమును.

నీవు రావోయీ మీమాంసదుర్దురూఢుఁడా- కణాదగౌతమమునులయభిప్రాయము ద్రవ్యప్రమాణాదిపదార్థతత్త్వమును గ్రహించి

జగదుపకారకమగు ధర్మప్రవర్తనమునఁ బ్రతుకు గడపుకొన్న యెడలఁ గైవల్యస్వరూపమగు మనస్సంతుష్టి కలుగుననియును "రక్షోహాలఘ్వసందేహాః ప్రయోజనమ్" అని సకలజంతుప్రాణసంరక్షణబుద్ధిప్రయుక్తమై విస్పష్టమైన మితవాక్కు పలుకవలయునని పతంజలిమునియొక్క ముఖ్యతాత్పర్యమనియును న్యాయవైశేషికమతావలంబులను శాబ్దికు నొప్పించి పంపినాఁడ నీవు రమ్ము "చోదనాలక్షణధర్మో వేదః" అనునపుడు ధర్మస్వరూపమగు వేదము చోదనాలక్షణము చోదన మనఁగా నపూర్వఫలమునిచ్చు నగ్నిష్టోమాదిక్రతువిధానము పశువపాహోమాదికమని యర్థము చెప్పెదవా? ప్రాణిహింసను జెప్పున దెంతమాత్రమును బ్రమాణము గానేరదు. మఱి యలౌకిక మపౌరుషేయమగు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగు వేద మెంతమాత్రమును లౌకిక కామ్యకర్మపరము కాదని తలంప వేల ? పురుషవేద్యముగాని పురుషప్రయత్నసాధ్యముగాని యనిత్యమర్త్యైహలౌకికమగు పౌరుషమే యగునుగాని యపౌరుషము పారలౌకిక మెట్లగును ? కాఁబట్టి వేదము తప్పక పౌరుషేయమే యని యనకతీఱదు– మఱియును దర్పణములవలె మునిదృష్టమును గృతమని తప్ప కెఱుంగవలయును– కాఁబట్టి సకలభూతదయాపరులును సకలభూతసములు నతీంద్రియద్రష్టలగు మునులు కేవల పారలౌకికపదార్థవిజ్ఞానదాయకమగు శబ్దజాలమునే చోదనాలక్షణధర్మమగు వేద మని ప్రతిపాదించిరి కాని పదార్థములను నాటకమునందువలె శృంగారవీరకరుణహాస్యభీభత్సభయానకరౌద్రాద్భుతము లనునెన్మిదిరసములచే జనులకు వేధపుట్టించుటకుగాదు. కేవలాధ్యయనమునకుమాత్రమే మంత్రబ్రాహ్మణశబ్దజాలప్రయోజనము– వేదపఠన మలౌకికమగు చిత్తశాంతిని గలిగించి పారలౌకికమగు శాంతరసమునుగలిగించి కైవల్యప్రాయమగు నిత్యమనఃసంతుష్టిం గలిగించును– అన్నమునకు రుచికలిగించు మధురామ్లతిక్తలవణకటుకషాయ

రసమువలె శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములు గౌణము లుగాఁగల్పింపఁబడెను. కాని యీయాఱువేదాంగములు వేదాధ్యయనమువలె పారలౌకికధర్మమగు చిత్తశాంతికి ముఖ్యములుకావు. షడంగములచే వేదమున కపార్థములుకల్పించి వేదశబ్దములు క్రతువిధానపరములని లేనిపోనియూహలతోఁ జిత్తశాంతి నాపుచేయు పశువపాహోమాదిలౌకికక్రియాకలాపములఁ బన్ను నీవైదికమ్మన్యత నేమనవలయును? బుద్ధిజాడ్యజనితోన్మాదమఁడా శ్రోత్రియుఁడా- నీముఖ్యప్రమాణము శబ్దమేకదా? శబ్ద మనఁగా నాప్తవాక్యముకదా? ముఖ్యాప్తవాక్యాత్మకమగు వేదము సకలప్రాణిలోపకముగాని ప్రాణిహింసకమగునా? యీరహస్య మేల గుర్తెఱుఁగక వేంకటేశ్వరుఁడు మనుష్యరూపముననున్నాఁడని నమ్మి మనుష్యునిపోల్కి రాతివిగ్రహమును జేసి యామొగమునకు నామములుపెట్టి మ్రొక్కి దేవునివాస్తవతత్వమెఱుంగని పామరునివలె దేవతలన నెట్టివారో సవిగ్రహులో లేక విగ్రహులో తర్కింపక నీవలె నాఁకలినిద్రలును గామక్రోధలోభమోహమదమత్సరములను వారికిఁ గల్పించి గ్రామదేవతపండుగనడుపుజానపదులవలె నేమేమో తెలిసీతెలియని మంత్రము లుచ్చరించు నధ్వర్యుసప్తదశకసహాయముఁ దక్కినమనుష్యులకన్న నీపవిత్రత నగపర్చు దంభకర్మముల విజ్జృంభిగుచు మేఁకలు మొదలగు నిరపరాధజంతువులను గటికవలె నేల చంపెదవు? ఏదీ నీశ్రోత్రియకర్మమహిమము మృతకళేబరము నొకదానినైన సచేతనముగా నొనర్చఁగలవా? క్షణములోఁ బ్రాణముతీయవచ్చునుగాని ప్రాణము పోయుట నీయబ్బకైనఁ దరమా? నీషడంగవిధానములన్నియును గేవలము స్వలాభపరులచేఁ గల్పింపఁబడిన దంభక్రియలని తెలిసికొమ్ము- సకలజంతుప్రాణసంరక్షకములు కాని కర్మములన్నిటికిని స్వార్థపరతయును గేవలస్వోదరపోషణాసక్తియు నని తలంపవేల

నోకూళసోమాసీ? నీబ్రతుకును నీదారపుత్రులబ్రతుకు నీకెంతతీపియో కనికర మావేఁకలబ్రతుకు వాని కంత తీపి యని తలంపవేల నోబుద్ధిహీనుఁడా చాలుచాలు నోశ్రోత్రియాతతాయీ! నిన్ను దన్ని దగిలి వేయవలయు నిద్దియే నీకుఁ దగినమర్యాద- చీచీ జీవఘాతకుఁడా! సహనము న్భూతదయయును ముఖ్యబ్రాహ్మణధర్మములు నీయధ్వర్య సప్తదశకధూర్తలక్షణమెఱుఁగలేని పామరుఁడవు నిన్నదుణింపకతీఱదు. సముద్రఘోషవలె మేఘగర్జితమువలె నన్యోన్యాకృష్టఖగోళపరస్పర సంఘర్షణధ్వని నతీంద్రియద్రష్టలగు మునులు లోకోపకారమునకై సుప్తిగంతములు గావ్యాకృతములు నొనర్చి పఠనమాత్రమునఁ జిత్తశాంతిన్గలిగించి సంసారక్లేశమును మఱపించు మహిమముఁగల మంత్రబ్రాహ్మణరూపముగాఁ గావించిరని తెలియుము. వేదములు పఠనమాత్రప్రయోజకములు చిత్తశాంతికరమహిమాస్పదములుగాని కర్మపరములుకావని తెలిసికొనుము- జైమినియభిప్రాయ మిద్దియేయని గ్రహించుము. శివనారాయణాది నామోచ్చారణ మెట్లు కైవల్యదాయకమని పురాణమతమో యట్లే మంత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేదాధ్యయనము సంసారక్లేశహారకమని జైమిని యభిప్రాయము.

వాదించెదవా చెప్పుము- "ఇషే త్వోర్జేత్వేత్యాహ ఇష మేవోర్జం యజమానాయ దదాతి" ఇషేత్వేతి పలాశశాఖాంఛినత్తి" పలాశశాఖకు మోదుగుకొమ్మ యని యెట్లెఱిఁగితివి? గౌతమవ్యాసమును లిరువురు మాత్రమే యాప్తు లనఁదగినవారుకదా దక్షిణకై నీ కుపదేశించు నీప్రాకృతులు చెప్పినయర్థము పలాశ మన మోదుగుచెట్టని మాత్ర మెట్లు నమ్మెదవు? "పలాశశాఖాంఛినత్తి" అనఁగా నాఁకలిగొన్న తోడిపాటివారియాఁకలిఁ దీర్చుటకై పలాశమన నన్నముతోనిండినకుండ- శాఖ మనఁగా కుండలోనియన్నమందలి యొక పెద్దకబళ మని నే నర్థము చెప్పుచున్నాను. "ధాతూనా

మనేకార్థత్వాదవ్యయానా మనేకార్థత్వా న్నిపాతానామనే కార్థత్వా దుపసర్గాణా మనేకార్థత్వా త్ప్రసంగవశా త్సర్వశబ్దానామప్యభీష్టార్థ త్వాత్'' అనుటచే శబ్దమున కర్థము సమయోచితముగాఁ దీసికొనుట సార్వలౌకికమేకదా ? కేవల ధ్వన్యాత్మకమగు శబ్దమును వర్ణాత్మక ముగా వ్యవహారమునకై క్షణములు గడియలు మాసములు సంవత్స రములు శతాబ్దములవలెను దిక్కునుగూర్చి క్రిందుమీఁదు ప్రక్క తూర్పు పడమర దక్షిణోత్తరములు వంక తిన్నదనముల మూలలు చేరువ్వు దూరములు క్రోసులు యోజనములవలెను మఱియొకటిరెండు మొదలగుసంఖ్యలు కొలతలు తూనికలు పొడువు పొట్టి మొదలగు పరి మాణవిశేషములు బ్రాహ్మణాదివర్ణములు నామభేదములవలెను కల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. మఱియును గటకాద్యలంకారా కృతివిశేషములు కృత్రిమములనిత్యకార్యములుగాని బంగరుమాత్రమే వాస్తవమైనట్లు స్వరములు వ్యంజనము లచ్చు లల్లులు పదములు వాక్యములు ఉదాత్తానుదాత్తాద్యాత్మక సప్తస్వరవిశేషము లివన్ని యును వ్యావహారికసత్యములుగాని నిక్కముగాఁ బారమార్థికసత్య ములు కావు. ఈశబ్దమున కీయర్థ మని నియమములేదు. యుగాను సారముగా వేదములు వేదార్థములు మాఱుచున్నవనుపురాణవచ నము పాటించక తీఱదు. అనాదిగా పఠనపాఠనసంప్రదాయక్రమ మున నిన్నియక్షరము లిన్నిపదము లని ప్రత్యేకవేదమునకు నియమిత ములై యున్నవికాని- వేదముల కర్థమును వివరించు నిరుక్తమను వేదాంగమునకుఁగాని- విద్యారణ్యభాష్యమునకుఁగాని యాధునికము లగుటచేత నట్లు గ్రంథసంఖ్య నియమింపఁబడియుండలేదు. మఱియును దేహములవలెనే వేదాంగములు ప్రాచీనములు కావు. కావుననే వ్యాకరణమున వేదమునకు చ్ఛందస్సనియును వేదాంగపురాణాదు లార్షములనియును తక్కినకావ్యములకు భాషయనియును బ్రతిపాదింపఁ

బడెను. మఱియును మతభేదములని "అశ్వాలంభంగవాలభం సన్యాసంపలపైతృక దేవరేణసుతోత్పత్తిః కలౌపంచవివర్జయేత్, సన్యసేత్సర్వకర్మాణి వేదమేకం నసన్యసేత్" అనియును కొందఱుశ్రౌత కర్మములందు పిష్టపశువును మనుధర్మశాస్త్రమున శ్రౌతస్మార్త కర్మలం దేవానియమంబైనను బశుహింస సేయఁగూడదని యుగాను సారముగా శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మార్చుకొనవలయుననియును బశుహింసచేయుకర్మము కామ్యకర్మము ననిత్యమును గౌణముఁగాని ముఖ్యముకాదనియును వక్కాణింపఁబడెను. కాఁబట్టి యిన్నింటెంబట్టి చూడఁగా వేదముల కర్థము వేదములకేమి మతేశబ్దమునకైననుసమ యానుసారముగా యథేష్టముగాఁ జెప్పవచ్చునని తేలినఫలితార్థము—"ఏకశబ్దః సుష్ఠు సంప్రయుక్తః" అనుటచే లౌకికశబ్దము యథేష్టముగా ప్రయోగింపవచ్చునుగాని వేదశబ్దముమాత్రము తన్నియత స్వరముననే యుచ్చరింపవలయునని నియమము. మేఘగర్జితమువలె సముద్రఘోషవలె మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగు వేద మొకయను కరణశబ్దముగాని యొకయర్థమునుగాని కర్మమునుగాని యుద్దేశింపదు. అనాదిగాఁ బఠనపాఠనసంప్రదాయక్రమమున నియతసంఖ్యాకగ్రంథ మగుటచే వేదము శివనారాయణాదిశబ్దములవలె నుచ్చరించినమాత్ర మున బ్రహ్మానందదాయకమని సిద్ధాంతీకరింపఁబడెను. అర్థవివక్షచేసి నచో నశ్వమేధమున "నమాంయభతికశ్చన" అను మొదలగు మంత్రములకువలె నర్థము చెప్పుట యెంతయశ్లీల మెంతజుగుప్సాకరము వేదములు కేవలముం బఠనపాఠనప్రయోజకము లేగాని కర్మపరము? లెంతమాత్రమును గావని యెఱుఁగు మోమోటుశ్రోత్రియుఁడా! నీవలెఁ గరచరణాద్యవయవముల దేవతలు తిండికై దేవులాడుచుఁ దమకు నగ్నిముఖమున హవ్యమున లంచమిచ్చువారికి రంభాభోగాది స్వర్గసుఖము నలిగింతురనుకొంట వట్టిభ్రాంతి— పరోపకారముగా నీవు

ప్రవర్తించినయెడల నీబ్రతుకు హాయిగా జరుగును- లోకులయెడల నీవెట్లు నడిచెదవో తలుచు లోకులుకూడ నీయెడల నట్లే నడిచెదరు. కాఁబట్టి సకలజనరంజకమయిన నీపలుకే సుశబ్దము జనుల కసహ్యమగు నీపలుకే యపశబ్దము. జనరంజకముగా నీవుచ్చరించినశబ్దమే వేదము- జనరంజకమగు నీప్రవర్తనమే యజ్ఞము- తిల కాష్టమహిషబంధప్రాయమగు వేదముజోలి నీకేల? ప్రతిదినమును నీతో వ్యవహరించు నీతోడిపాటిజనుల యనురాగమును సంపాదించుకొని నీబ్రతుకు సుఖముగాఁ గడముట్టించుకొనుము- సకలభూత దయాపరుఁడవైన నీకు దైవకృత్యములన్నియు నుపకారములుగాఁ దోఁచకమానవు.

ఋగ్వేదమునందలి పదములు ఉదత్తానుదాత్తస్వరితాక్షరములు ప్రత్యేకము "సతోబంధుమసతి నిరవిందన్ హృదిప్రతీష్యాకవయోమనీషా" అను ఋగ్వేదశ్రుతికి సత్యమగుబ్రహ్మపదార్థమున కసత్యమగు జగత్తునకును సంబంధమును మునులు తమహృదయమందు తమయోగమహిమముచేఁ గనిపెట్టిరని కదా యర్థము? వేదశబ్దములు లౌకికభాషాశబ్దములవలెఁ జూపట్టినట్లు మునులచేఁ బ్రకృతిప్రత్యయ భాగవిశేషములవలనఁ దోఁచుచున్నవికాని వాస్తవముగా మేఁకకుఁ బొడఁగుననున్న స్తనమునకు మెడనున్న స్తనమునకు వలె లేడిమూతికెగుఁనున్న కందోయికి మఱి యామీఁదనున్న కందోయికివలె నాకృతిమాత్ర పోలికఁగలదుగాని యర్థమున కెంత మాత్రమును బోల్కి లేదు. మఱియును వేదము జ్ఞానపరముగాని కర్మపర మొకింతయును గాదు. వేదము కేవలమును బఠనపాఠనములఁగూర్చియే యుద్దేశింపఁబడెను. పరమాత్మను మునులు తమ హృదయములందు కనిపెట్టి కైవల్యానందమును బొందిరికాని శ్రౌత స్మార్తదంభక్రియాకలాపము చేతఁ గాదు- గ్రహగతులుమార్చుటకుఁ

గాని ఋతువులనుదాత్మాజ్ఞానర్చుటకుగాని పంచభూతములను యథే ష్టానుసారముగా నడిపించుటకుఁగాని వేయేల కోరినట్లు కలలుగాంచుటకుఁగాని మఱేలౌకికక్రియ లభీష్టానుసారముగాఁ జేయుటకుఁగాని యీశ్రౌతస్మార్తకర్మములు పనికిరాకున్నవి. సర్వక్రియలు విధివశములుగాని పౌరుషప్రయత్నసాధ్యములు కాకుంట రూఢికదా ? భూతభవిష్యజ్జన్మములఁగూర్చియు నవశములగు కాలగతులనుగూర్చియును నతీంద్రియములగు స్వర్గపాతాళవస్తువులంగూర్చియును గతజలసేతుబంధనమువలెఁ జింతింపనేల ? "ప్రకృతమనుసరామః పాయసం భక్షయామః" అన్నట్లు మనతోడిపాటిప్రాణులను మచ్చికచేసికొని తదనుగ్రహమును సామదానోపాయములచేతనుమాత్రమే సంపాదించుకొని సర్వజనసమ్మతముగా నడుచుకొని యొరులసుఖపెట్టి తానుసుఖపడుచుఁ దనజీవితమును గడపుకొనుటకన్న నవశ్యకర్తవ్య మర్త్యకర్మ మింకెద్దియుఁగాదని ఘంటాపథముగాఁ జాటెద నోయీ పూర్వమీమాంసకమ్మన్యుఁడా !

"అథాతోధర్మజిజ్ఞాసా" అని ప్రారంభించినావుకదా "బోధనాలక్షణోధర్మః" అనుచున్నావు వేదచోదితకర్మాచరణము ధర్మ మనుచున్నావు కాని వేదశబ్దమున కర్థమేమిచెప్పెదవు ? "విద్యతేఽనేన విత్తమితి వేదః" అని విద్యారణ్యభాష్య మొప్పుకొనెదవా ? లేక వేద మనఁగా నొకవిధమైనయజ్ఞమునకుఁ జేరినపనిముట్టున కర్థము చెప్పెదవా ? లేక "విదృక్ జ్ఞానే" అనుటచేతఁ దెలివి కర్థము చెప్పెదవా ? యెట్లైన నిర్వచించుము వేదశబ్దార్థ మెట్లున్నను నిక్కముగా ధర్మప్రతిపాదకమగుశబ్దము కాకతీఱదుకదా ? ధర్మ మైహలౌకికము పారలౌకిక మని రెండువిధములుగా విభజించి యైహిలౌకికముగాఁ బ్రాకృతులును బారలౌకికముగా మునులును ప్రాకృతులగు మానవులు పరోపకారవర్తనము ధర్మ మనియును మును లాత్మ

జ్ఞానైకప్రయోజనమగు సాధనచతుష్టయ సంపత్తిసంపాదనమే ధర్మమని మునులు సనాదిగా వ్యవహరించుట తెల్లముగదా ? శ్రౌతకర్మమే ధర్మమనియును శ్రౌతకర్మము వేదచోదితమనియును కాఁబట్టి పశుహింసాకరములగు క్రతువిధానమే ధర్మమనియు నుద్ఘోషించుచుఁ బేదసాద లన్నములేక మలమలమాడుచుండఁగా వారికి సాయపడక నిష్ప్రయోజనభస్మహోమ మేల చేసెదవు ? పాలు నేయి ధాన్యములు వ్యర్థముగా నగ్నిపా లేల చేసెదవు ? ప్రాణభీతిచే మొఱవెట్టుపసుల నేల చంపెదవు ? ఆకాశమువలె శబ్దమాత్రగుణముగల వేదపురుషుఁడు ప్రత్యక్షముగాఁ గ్రతువులోనచ్చి మని నిన్ను బలిమిచేయలేదే ? తమ్ము హింసించుమని పసులు నిన్ను బతిమాలినవా ? లోకులను భీషించి యర్థికులను దండి వారికి లేనిపోనిగగనారవిందోపన్యాసములిచ్చి దక్షిణ నార్జించి పొట్టపోషించుకొను ధూర్తుల నధ్వర్యులంగావించుకొని పగటివేషగానివలె నేమి నీపాండిత్య మోహో యేమి నీవేషముల మాకార్పి యేమి నీదివ్యమ్మన్యత?చాలుచాలునీచిందులు నీపరవళ్ళు నీలేఁతలోళ్ళు నీగడ్డముల నూళ్ళు నీచప్పిళ్ళు నీపెడబొబ్బలు నీకన్నుమిటకరింపులు బొమ్మలాటవానివలె నటునివిధమునఁ బామరులను మోసపుచ్చెదవా ? నటులు నీకంటె మంచివారు. తమవిద్యావైభవమునుమాత్ర మగపచ్చి సకలప్రాణులను రంజింపఁజేసి తమపొట్టపోషించుకొనుచున్నారు- నీలో నీకే కాదు నీయబ్బకుఁగూడ స్వప్నమందైనఁ బొడగట్టని మిత్రావరుణులనియు నగ్నిష్టోములనియు నేమేమో దిక్కుమాలిన లేనిపోనిపేర్లతోఁ బిశాచగ్రస్తునివలె నున్మత్తునిమాడ్కిఁ బ్రలపించుచుఁ బైపెచ్చు నిరపరాధిజంతువుల నేల హింసించెదవు ? మును శ్రీశ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధించిరని నమ్మెదవు కాఁబోలును కోళ్ళు గొఱ్ఱెలు బఱ్ఱెలను బసుపుబొట్లతో గుడిలోనున్న గ్రామదేవతకు బలియిచ్చు మాంసాశనులగు క్రూర

పామరజానపదులకంటె నీవు క్రూరుఁడవు మఱియు మూర్ఖుఁడవును. సర్వలోకోపకారపరులును సకలభూతదయామయులును కేవల సమాధి నిష్ఠులు నతీంద్రియద్రష్టలగు మునుల పేరు పెట్టుకొన్న ధూర్తులు క్రూరులు కేవలకుక్షింభరులగు జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధు లనాదిగాఁ గ్రతు క్రియాకలాపములను రాక్షసకృత్యములను స్వార్థపరులై పామరుల లోఁగొనుచు నిట్టియనర్థక శ్రౌతస్మార్త క్రియాకలాపములం బ్రకటించు చున్నారుగాని వాస్తవముగా మనుష్యధర్మము సర్వప్రాణ్యుపకారకము లగు సత్యదయలఁ బ్రవర్తించుట తప్ప నితరక్రూరకర్మ మెద్దియు ముమ్మాటికి న్గాదు.

“కోదదర్శప్రథమం జాయమానమస్థన్వంతంయదనస్థాబిభర్తి- భూమ్యాఅసురసృగాత్మా క్వస్విత్కో- విద్వాంసముపగాత్ ప్రష్టుమేతత్” అను ఋగ్వేదానుసారమునా నాత్మ నెవ్వరికి న్వేద్యముకాదు. పరమార్థసత్య మెవ్వరికి న్దెలియఁబడదు- కాఁబట్టి శ్రౌతకర్మములచేత నీవు గగనసౌధనిర్మాణ మొనర్చుట దుర్మార్గమగువెట్టి- అగ్ని సోములు గాని మిత్రావరుణులుగాని నీ కగపడ లేదు- నీహవ్యము మంటఁగలయుటయుం బసులు నీచేఁ జంపఁబడుటయును దప్ప నీకు లౌకికపదార్థ మెద్దియును బ్రత్యక్షానుభూతము కాలేదని నీ వొప్పుకొనకతీరదుకదా? పూర్వులీక్రతువు లాచరించిరి కాఁబట్టి నీవుఁగూడ చేయకతీఱదని యందువా? పూర్వులకును నీకును సంబంధ మెద్దియును లేదు. గత వత్సరమున కిప్పటివత్సరమున కెంతభేదమో నిన్నటియెండకు నేఁటి యెండ కెంతవ్యత్యాసమో నీకును నీపూర్వులకు నంతభేదము. వారు క్రతువు లెట్లాచరించిరో యాశ్రౌతకల్ప మెట్లుండెనో యావేద మంత్రోచ్చారణ మెట్లుండెనో యప్పటి యుద్దిష్ట మెయ్యదియో నీ వెఱుఁగుటెట్లు? నీకుఁ బ్రత్యక్షముగా సంబంధించి నీకుటుంబములోని జనులకందఱికి న్నామరూపములందు మఱి యన్ని విధములచేతను

బరస్పరభేదమున్నదికదా ? కంఠస్వరము రూపము వ్రాఁత యుద్దేశము నడువడి తలంపు మనోవాక్కాయకర్మముల నొకరింబోలి మఱొకరు లే రొకరివలె నొక రాచరింపఁజాల రొకరు తెలిసికొన్న విధము నింకొకరు తెలియనేర రొకరిమత మింకొకరిమతముకా దొకరియిష్ట మింకొకరిదికా దొకరిగతి యింకొకరిదికా దొకరికర్మ మింకొకరిదికా దొకరియదృష్ట మింకొకరికిరాకుంట నీప్రత్యక్షానుభవమేకదా ? వేదము లిట్లు శాసించుచున్నవనియుం బూర్వు లిట్లు నడచిరనియు నీకన్నఁబెద్దలు నాప్తులు చెప్పుచున్నారనికదా నా కులమిది నా వర్ణ మిది నా తల్లి యీమె నా తండ్రి యితఁడు నా సోదరాదిబంధువులు వీరు మఱి యీశబ్దమున కిది యర్థము నేనొనర్చవలసిన శ్రౌతస్మార్తకర్మము లివ్వి యని కేవల శబ్దప్రమాణమాత్రముచేత నేకదా ప్రవర్తిల్లుచున్నావు; నీబ్రతుకుసుఖ మాసించికదా యిన్ని పోకిళ్లు పోవుచున్నావు ? నీవలెఁ గష్టసుఖము లితరుల కుండునని తలంచవా ? నీతోడిపాటివారియెడల నీ వెట్లు నడిచెదవో నీయెడల వారట్లు చేసెదరని నీప్రత్యక్షానుభవము నో యవివేకి వైదికజడుఁడా నమ్మవేల ?

"ఆపోసుమ్యక్షువరుణభియ సంమత్స్రమాల్ప తావోఽనుమా గృభాయ దామేవవత్సాద్విముముగ్ద్వ్యంహోనహిత్వదారేనివిమశ్చనేశ" మెడకిరికిన త్రాఁడును దప్పించి లేఁగను గాపాడునట్లు లోవరుణదేవుఁడా నాపాపములనుండి నన్నుఁ దప్పించుము— నీవనుగ్రహించిన నద్దప్ప నీసాయములేక కనురెప్పలాఁగించుకొనుటకైనను నేను సమర్థుఁడను కానను ఋక్కు నుపేక్షించెదవా ? కన్నెపలుపు మెడనిరికికొని పోవుటచే గిజగిజగింజుకొని బాధపడుచున్న లేఁగ నాయురి తప్పించి సుఖపెట్టు దయాశాలికదా మానవుఁడని యర్థమిచ్చు శ్రుతి పశుహింసను విధించునా ? నీపూర్వులు పశుహింసలొనర్చి క్రతురూప

కామ్యానిత్యకర్మములొనర్చి రని స్వార్థపరులగు ప్రాకృతసంసారుల పల్కులు నమ్మకుము- వేదముల కేయర్థము న్లేనేలే దొకవేళ వేదము లర్థపరములైనచోఁ గేవల దేవతాప్రార్థనచోదకములుగాని క్రత్వాదికామ్యకర్మచోదకములు కానేకావు. "అహరహః సంధ్యా ముపాసీత" అను నిత్యకర్మమునకు వేదము చోదకమని చెప్పకతీఅదు. సంధ్యోపాసన మనఁగా సర్వజగదుపకారముగాఁ దన్ను నడిపించు మనియును మఱేప్రాణికైనఁ దననుండి బాధరానీకుమనియును "ధియోయోనః ప్రచోదయాత్" పరమార్థజ్ఞానముం దనకుఁ గలిగించుమనియును మనుష్యుఁడు దైవమును వేఁడుకొనుటయును సర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుటయును- నీపూర్వులవలె నీవు నడువనేవు నీపూర్వు లెట్లునడిచిరో యిప్పటినీయుపదేష్టలుగాని గురువులుగాని యిప్పటిగ్రంథములుగాని నీవుగాని నిర్దేశింప నసాధ్యము. నీ విప్పుడొనర్పు క్రతువు క్రూరకర్మమును వ్యర్థము న్గాని నీపూర్వు లొనర్చినయజ్ఞమువలెనే సత్కర్మము కాదు- నీపూర్వులు వేఱు నీవు వేఱు వారి దొక జాతి నీదొక దిక్కుమాలినజాతి వారి దొక కులము నీ దొక కులము వారిపుట్టుక వేఱు నీపుట్టుక వేఱు నీతల్లెవతో నీతండ్రియెవఁడో నీవు నిశ్చయముగాఁ జెప్పలేవుకదా నీపూర్వు లొనర్చిన శ్రౌతస్మార్తక్రియావిధానము లిట్టివని తెలియ నీకుఁ గాదు నీయబ్బకైన శక్యమా? యూరకపశుహింసకావించి నీకంటెఁ దక్కినవా రధమజాతివా రని నిరసించి నీవు నిలిచినకొమ్మ నీవే నఱకుకొని కోరి యేల ముప్పు తెచ్చుకొనెదవో శ్రోత్రియమ్మన్యుఁడా! యొకటికయాజీ!

"ప్రవృత్తిరేషాభూతానాం నివృత్తిస్తుమహాఫలా" యను మనువచననానుసారముగా నితరులసౌఖ్య మరయక తనయిచ్ఛ కొలంది నిద్రాహారవిహారములం బ్రవర్తించుట సకలజీవులకు స్వాభావ

మేగాని తప్పూకా వయినప్పటికిం బరోపకారమునకై తనభోగములను మానుకొన్నందువలన నిత్యమనస్సంతుష్టి తప్పక కలుగును. ఒకవేళ వేదము స్వర్గాద్యపూర్వభోగఫలక కామ్యకర్మచోదకములయినప్ప టికిం గేవల స్వార్థపరులకే యావేదచోదన ముపకారమగునుగాన నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణివిధీయన్తే'' అనునట్లు సర్వభూతసములైన కేవలపరోపకారపరాయణుల కట్టికామ్యకర్మము వేదచోదనాలక్షణ మగు ధర్మ మెట్లగును?

''చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాఅస్య త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహాదేవో మర్త్యాఆవివేశ'' నామాఖ్యాతోపసర్గనిపాతములను నాల్గువిధముల పదజాతులను కొమ్ములు- భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములను మూఁడువిధముల పాదములు- నిత్యానిత్యములు వ్యంగవ్యంజకము నిత్యానిత్యము లను రెండు విధముల శిరస్సులు ప్రథమా ద్వితీయా తృతీయా చతుర్థీపంచమీ షష్ఠీ సప్తము లను నేడు విభక్తులు క్రియాకాచారణముచే నభీష్టఫలప్రద మై జగదాత్మకమై జగత్కారణమై నిత్యమై నిరవయవమైస్ఫోటాఖ్య మైన శబ్దబ్రహ్మము మర్త్యుల నావేశించి యత్యంతము ధ్వనిచేయు చున్నదని పతంజలిమునియును- శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్ప నిరుక్తములు మంత్రబ్రాహ్మణములవలె వేదములును గావు మఱియు ననాది మునికృతములు గావు గాని మశకబౌద్ధాయనాపస్తంబాశ్వ లాయనకాత్యాయనాదినామములుగల ప్రాకృతపండితులచేత గొప్ప గొప్ప ''మశకబౌధాయ నాపస్తంబాది శబ్దాహ్యా దిలకద్రవ్యోప దేశన ఇతి న తేభ్యః ప్రకృతి భూతేభ్యోఽనాదిగ్రంథవిషయసమాఖ్యా వ్యుత్పాదన సభవః'' అని కుమారిలభట్టు వక్కాణించెను. మఱియును ''తత్ర యావ ద్ధర్మమోక్ష సంబంధిత ద్వేదప్రభవమ్- యత్త్వర్థకామ విషయంత ల్లోకవ్యవహారపూర్వక మితి వివేక్తవ్యం- ఏతైవేతిహాస

పురాణ వేదములు బోధించుచున్నవి. ఇతరములగు శ్రౌతస్మార్త రూపములగు లోకవ్యవహారసంబంధముల కర్మములఁ గూర్చి రవంతయు నుద్దేశింపవు. ప్రాకృతాధునిక పండితులయిన మశకబోధాయ నాదిపండితులు లోకవ్యవహారమునను యానుకూలముగా నడుచుటకై శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములను సకలధర్మశాస్త్రేతిహాసపురాణ న్యాయవిస్తర మీమాంస లను దమతమ యిష్టాను సారముగా ధర్మసత్రములు మతములు కోనెలలు మొదలగుప్రజోప కారకములగు శిల్పములను విరచించిరి. కాఁబట్టి మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగు వేద మొతమాత్రము న్నిత్యనిర్గుణాద్వైతస్వరూపమగు కేవల బ్రహ్మమునుగూర్చి తప్ప నీజగత్సృష్టిస్థితిలయములఁగూర్చి కాని శ్రౌతస్మార్తక్రియలంగూర్చికాని బోధింపదు– ప్రాకృతులు మర్త్యులు నాధునికు లగుమశకాద్యాఖ్యలుగల మనుష్యులచేఁ గల్పితములగు వేదాంగపురాణేతిహాస ధర్మశాస్త్ర న్యాయవిస్తర మీమాంసాది గ్రంథములన్నియును సమయానుకూలములుగా సకలప్రజోప కారములుగా మార్చుకొనవచ్చును– వీని కొక నియమము లేదు. ఏయే దేశమున కెట్లు రంజకములగునో యట్లు చతుర్విధాభినయ మొనర్చుట దేశీసంగీత మగును. ఏనియమమును లేనప్పటికి నెట్లు ప్రజారంజకమై చతుర్విధాభినయము సకలజనాదరణీయమో యట్లే యథేష్టముగాను సకలప్రజోపకారకముగాను సమయానుకూలము గాను శిక్షాదివేదషడంగములను పురాణేతిహాసధర్మశాస్త్రన్యాయ విస్తరమీమాంసలను దోఁచినట్లెల్ల జనరంజకముగా సకలభూతదయ నొకింతయు న్వీడ కప్పటికప్పుడు కల్పించుకొనవచ్చును.

శబ్దానుశాసనమందు పతంజలిముని "చత్వారిశృంగాః" అను శ్రుతికి వర్ణాత్మకశబ్దబ్రహ్మపరముగ నర్థము చెప్పినాఁడుగదా మఱియును హోత యధ్వర్యుఁ డుద్గాత బ్రహ్మ యూనల్గురును నాల్గు

కొమ్ములు ప్రాతఃసవనము మాధ్యందినసవనము సాయంసవన మను మూఁడుపాదములు: పత్నీ యజమాను లనురెండు శిరస్సులు- గాయత్ర్యాదిసప్తచ్ఛందస్సులు నేడుచేతులు- ఋగ్యజుస్సామవేదములచే మూఁడువిధములను బంధింపఁబడి యభీష్టార్థములను వర్షించుచు స్తోత్రశస్త్రాదిశబ్దములను మాటిమాటికి ఘోషించుచు నిట్లు యజ్ఞరూపమైన మహాతేజస్సు మర్త్యుల నావేశించియున్నదని జైమిని మునియును గౌణముగా "చక్రవాకస్తనీ హంసదంతావళీకాశవస్త్రా శైవలకేశినీ"అని నదులను వర్ణించునట్లు కాత్యాయనజైమినులను బండితకవులు వర్ణాత్మకశబ్దబ్రహ్మము నొకఁడు యజ్ఞము నొకఁడు వర్ణించిరి.

మఱి యిప్పుడు స్వరము పదము లయ చేతోవధానము లను నాల్గుకొమ్ములుకలిగి గీత వాద్య నృత్యము లనుమూఁడుపాదములు గలిగి- మార్గ దేశి యను రెండుశిరస్సులుకలిగి- మంద్రమధ్యతార స్థాయిలను మూఁడు తెఱంగుల బంధింపఁబడి సరిగమపదని యనుసప్తస్వరములచేతఁ గోరినట్లు ధర్మార్థకామమోక్షసంపదలను వర్షించుచు రాగరూపకాలప్తులను మాటిమాటికి మొరయుచు నిట్లు కేవల నాదబ్రహ్మముచేతనజంగమస్థావరాత్మ మర్త్యలోకము నావేశించి మ్రోఁగుచున్నదని కాని, బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యవానప్రస్థసన్న్యాసము లనునాల్గుకొమ్ములుగలిగి జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తు లనుమూఁడుపాదములతో స్త్రీపురుషు లనురెండుశిరస్సులతో రక్తము మాంసము మజ్జవస శుక్రము మేదస్సు నెమ్ము లనునేడుచేతులతో నభీష్టార్థములు వర్షించుచు బాల్య యౌవన వార్ధకములచే బంధింపఁబడి బ్రతుకనుమహాతేజస్సు మర్త్యజీవుల నావేశించి ఘోషించుచున్నదని కాని- సామదానభేదదండోపాయములను నాల్గుకొమ్ములతో- యుద్ధము-కృషి-సేవ లనుమూఁడుపాదములతో చేతనాచేతనరూపము

లను రెండుశిరస్సులతో సప్తవ్యసనము లను నేడు చేతులతో నభీష్టార్థము లను వర్షించు చుత్తమమధ్యమాధమస్థితిత్రయమున బంధింపఁబడి మర్త్యుల నావేశించి ధనమను మహాదేవుఁడు ధ్వనిచేయుచున్నాఁడని కాని యర్థము చెప్పవచ్చును

కాఁబట్టి శౌత్మస్మార్తకర్మములన్నియును నిద్రాహారవిహార మునకై వినియోగింపఁగా మిగిలిన కాలమును లోకోపకారముగాఁ గడపుటకై కాలక్షేపార్థమై పండితులచేఁ గల్పింపఁబడిన యాటలు వేడుక లుపాయములు గాని యవశ్య కర్తవ్యము లెంతమాత్రమును గావు, "చోదనాలక్షణోధర్మః" అని వేదవిహితకర్మమగు నగ్నిష్టో మాదికర్మము ధర్మమను నో మీమాంసకుఁడా! ఋగ్యజుస్సామా ధర్వములను నాల్గువేదములును బఠనపాఠనమాత్రఫలకములై యధ్యయనమాత్రము చేతనే పఠియును వినుటమాత్రము చేతనే యాప్తవాక్యప్రమాణమునఁ జిత్తశాంతికరమై జననమరణప్రవాహ రూపమగు సంసారతాపత్రయము నుపశమిల్లఁజేయునని నమ్మకొన్న వారికి జగదుపకారకమగు మనస్సంతుష్టిని సంగీతమువలె నొకప్పుడు కలిగింపవచ్చును. కేవల ధ్వన్యాత్మకములగు రాగరూపకాలప్తులకును సంహితాపదక్రమజటఘనాదుల నుచ్చరింపఁబడు వేదశబ్దములకును సముద్రతరంగములవలె మృద్భాండములకునువలె స్వర్ణకుండలములకు వలె వస్తుభేద మొకింతయును లేదు. వేదములో వేదచోదితములో యని యేల పిచ్చివానివలెఁ బ్రలపించెదవు. నీకు లోకులవలనఁ బ్రయోజన మున్నదికనుక లోకోపకారమునకై నీబ్రతుకును వినియోగించి యొరులను సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము సముద్రఘోషవంటి వేదధ్వని వినుటవల్ల స్వప్నవికారములవంటి శ్రౌతస్మార్తకర్మములను నాచరించుటచేతను నిక్కముగా నీవు గ్రహింపఁదగిన పరమార్థముగాని నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యలాభముగాని జగదుపకారమునకు మఱే

ప్రయోజనముగాని రచనలేయును లేవు. కేవలవృథాకాలక్షేపమాత్ర ప్రయోజనమయి పిచ్చివానిపలుకులవలె నసందర్భములై సకలజన దురవగాహములయిన వేదములు వినుచున్స్వార్థపరధూర్తపండితకల్పిత శ్రౌతస్మార్తకర్మములాచరించుచు పోయితివై చెడక నీజీవితమం దవశ్య కర్తవ్యమగు పరోపకారకకర్మమును త్రికరణశుద్ధిగా నాచరించి నీవు తరించి పరులం దరింపఁజేయుము.

"ధృతవ్రతా ఆదిత్యా ఇషిరాఅరేమత్కర్తరహసూరివాగః" దృఢవ్రతులగు నోయాదిత్యులారా రహస్యముగాఁగన్నబిడ్డను జారిణి వలెఁ ద్వరగా నాపాపమును బైటఁబాఱవేయుఁడు. ఇద్దియే శ్రుత్యర్థ మని నెల్లడించువాఁ డెంతబుద్ధిహీనుఁడు! స్త్రీలపరువుతీసి బ్రహ్మ క్షత్రియవైశ్యశూద్రకులగౌరవముం బోనూడ్చి ప్రజలకు దుర్నీతిమప్పి యశ్లీలముగా వేదము పల్కునా? చాలుచాలు. "అపాణినీయః సూత్రేషుపాఠ ఇత్యాహ" పాణిని ప్రోక్తములుకాని సూత్రములు కొన్ని "కాపింజలహాస్తిపాదాదిత్యస్యాపాణినీయత్వాత్" మొదలగు నవి పాణిని పేరుతో నుంటకై యెట్టుఁడు కనిపెట్టినవిధముగా నెన్ని శ్రుతు లాధునికకల్పితములై శ్రుతులపేరఁ బరఁగుచున్నవో– సకల జనోపకారమగు కర్మలుతప్ప మనుష్యుల కవశ్యకర్తవ్య మింకెద్దియు న్నాదు "వేదస్యైవం శ్రూయతే ఏకస్య బహ్వ్యోజాయాభవంతి నైక స్యాఏవబహవః పతయస్సంతి ధర్మా ద్వివిధః స్థూలః సూక్ష్మశ్చ మందమతిభిరపి సుఖేన బుధ్యమానః సశౌచాచమన సంధ్యావంద నాదిః స్థూలో ధర్మః శాస్త్రపారంగతైః పండితైరేవ బోద్ధుం యోగ్య ఇతరేషామధర్మభ్రాంతివిషయో ద్రౌపదీవివాహాదిఃసూక్ష్మో ధర్మః" ఒకపురుషునకుఁ బెక్కండ్రుభార్యలు కలరుగాని యొకస్త్రీకిఁ బలువురుభర్తలు లేరని వేదమందు నిట్లు చెప్పఁబడియెను. స్థూలమ నియు సూక్ష్మమనియును ధర్మము రెండు విధములు– పామరజనులకు

మిక్కిలి సులభముగాఁ దెలియఁదగిన శౌచాచమన సంధ్యావందనాది కర్మము స్థూలధర్మము. శాస్త్రపారంగతులయిన పండితులచేత మాత్రమే తెలియఁదగిన ద్రౌపదీవివాహాదికర్మము సూక్ష్మధర్మము. అని సాయనాచార్యుఁడు న్గుమారిలభట్టును వక్కాణించుటచేతఁ బామరజనులకు మిక్కిలిసులభముగా బోధపడుటకై యేర్పడిన శ్రౌతస్మార్తకర్మము విగ్రహారాధనమువలె స్థూలధర్మముగాని సర్వ జగదుపకారకమగు నహింసావ్రతము కేవల పండితైకవేద్యమగు సూక్ష్మధర్మము''నహింస్యా త్సర్వభూతాని, అహింసా పరమోధర్మః అని సర్వప్రాణ్యుపకారకమగు నహింసావ్రతముకన్న మనుష్యులాచ రింపవలసిన వేదచోదితధర్మ మింకెద్దియు న్లేదు. సర్వభూతదయాపర మును సకలజనసంతోషకరమునుగాని తక్కినకర్మములన్నియు శ్రౌత కర్మములుగానీ లేక స్మార్తకర్మములు మతేకర్మములయిన న్గానీ మిక్కిలిహేయములుగాని యాదేయము లెంతమాత్రము న్గావు. నా పంచేంద్రియచేష్టలతప్పొప్పులు నేనే కనిపెట్టుచు ఖేదమోదము లందుచు నాలోనిరహస్యము నేనేదాఁచుకొనలేనివిధమునకు నాయంతః సాక్షియెద్దియో నేను వివరింపశక్యముకానికారణ మున్నదని నే నెఱుంగుచుంట యత్యాశ్చర్యకరము "సతాంహి సందేహపదేషు వస్తుషు ప్రమాణ మంతఃకరణప్రవృత్తయః'' జీవులు తమయింద్రియ గోచరమగు వస్తుయథార్థతత్త్వము నిశ్చయింపఁజాలక సంశయపడు నప్పుడు వారివారియంతఃసాక్షియెద్దియో వారివారికి సంశయముతీర్చి వస్తుయాథార్థ్యమును కాళిదాసన్నట్లు మనుష్యులు స్వలాభమాసించి చేయుకర్మములెవ్వియో మఱియుఁ గేవల లోకోపకారకముగాఁ జేయుకర్మములెవ్వియో వారివారియంతఃసాక్షియే వారికిఁ దెల్పక మానదు. స్వార్థపరులుగాక లోకోపకారమునకై జను లేకర్మములు చేసినప్పటి కవన్నియును వేదచోదితధర్మములే. వేదశాస్త్రములు

జగత్తునకెల్ల మిత్రులవలె సర్వప్రాణ్యుపకారకములై యహితముల నుండి జనులను మళ్ళించుటకును మఱి హితములందుఁ బ్రవర్తింపఁ జేయుటకును మాత్రమే యభిప్రాయపడుచున్నవని ప్రాజ్ఞుల తీర్పు.

"అథాసనశాయీ" అథః శబ్దస్య సవర్ణదీర్ఘశ్ఛాందసోఽపపాఠోవా, అగ్నిస్తు- తత్రానుస్వారపాఠశ్ఛాందసః అపపాఠోవా" అని సూత్రములను భాష్యకారులనుటచేత సూత్రభాషను సవరించునట్లే సూత్రార్థములుకూడ సవరింపఁబడి జగదుపకారకభూతదయాపరములుగా నేలసవరింపఁబడరాదో? బౌద్ధులు ఋగ్యజుస్సామవేదములు బ్రహ్మముఖమున సకలప్రాణ్యుపకారములుగా వెలువడినసంగతి సత్యమేకాని క్రూరకర్ములగు కొందఱు బ్రాహ్మణజాత్యభిమానముతో మఱియు శ్రోత్రియమ్మన్యగర్వముతోను బండితమన్యతతోను మిక్కిలి స్వార్థపరులయి ప్రాణిహింస కర్మపరములుగాఁ గొన్నిశ్రుతులను దాము వన్ని యావేదత్రయమున దోఁపి రనియును గాఁబట్టి పుచ్చినగొఱియమందనెల్లఁ జెఱిపెనన్నట్లు వేదములన్నియుం తమకు ప్రమాణములుకావనియును దమ గ్రంథములందు వెల్లడించిరి. విదేహరాజగు జనకుఁడు బ్రాహ్మణాధ్వర్యసాహాయ్య మక్కఱ లేకయే తనయిష్టానుసారముగా నగ్నిష్టోమాది యజ్ఞకర్మములను స్వతంత్రముగా నిర్వర్తించుకొన్నాఁడని ఛాందోగ్యమువల్ల వెల్లడి యగుచున్నది. దర్శపూర్ణమాసాదిశ్రౌతకర్మములు కేవలమును శ్రుతివిహితములనియు కర్మములన్నియుం గార్హపత్యాగ్నిస్థాపన మయినపిమ్మటఁ జేయఁబడవలయుననియును స్మార్తకర్మములు ప్రచ్ఛిన్నవేదశాఖాభేదరహస్యవిదులైన ఋషులచేతఁ బుణ్యాహవాచనాదికర్మములన్నియును శ్రౌతకర్మములవిధివిహితములనియును జెప్పఁ బడుచున్నవి.

"శ్రుతిరపి స్మృతీనాం వేదమూలత్వమాహాయ ద్వ్యేకించ మనురభవత్తద్భేషజమి భేషజం యథాహితమేవం మనువచనమపి ప్రమాణత్వేనహీనమిత్యర్థః" మనువు చెప్పినది మందని శ్రుతికూడఁ బలికెననుటచేత శ్రుతి పేర్కొన్న వశిష్ఠాత్రిపరాశరవ్యాసయాజ్ఞవల్క్యాదిమహర్షులచేఁ గావింపఁబడిన స్మృతులన్నియును బ్రమాణములేయనియును వాజసనేయశాఖలో వేదద్రష్టలగు పరాశరాది మునులు వక్కాణింపఁబడుటచేతను గాఁబట్టి శ్రౌతకర్మములవలె స్మార్తకర్మములుఁగూడ వేదవిహితములగుట నొక్కింతయైన నుల్లంఘింపఁబడరాదనియును వేదద్రష్టలగు మునులే స్మృతుల నొనర్చిరి. కావున శ్రౌతమువలె స్మార్తముంగూడ వేదచోదితమే యనియు నొప్పుకొనకతీఱనపుడును సంగీతవిద్వాంసుఁ డొక్కఁడే మోక్షమందు నని యాజ్ఞవల్క్యుఁడును "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేవ శరణం వ్రజ" శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును విడిచి నన్నే భజించుమని భగవద్గీతను జెప్పినవ్యాసుఁడును స్వార్థత్యాగముగాని కేశవనామ సంకీర్తనముగాని భగవత్సంస్మరణముగాని కలియుగమునఁ దక్కిన శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నింటికన్న ముఖ్యమని పరాశరుఁడును వాయశము పువ్వులచేత మాత్రమే విష్ణువు నారాధింపక క్రూరులై క్రతువులందు పశుహింసకావించువారికి నరకముతప్ప దనుమనువువాక్యమును నిరసించి యేపూర్వకమ్మన్యుఁడా క్రతువులందు పశువుల నేల హింసించుచున్నావో ?

"సూత్రేషు స్మృతిత్వం స్మృత్యధికరణేస్థితం- తత్సూత్రకారైరైవోక్తం న్యాయవిత్సమయ ఇతి మీమాంసాసిద్ధాంత స్వీకార దర్శనేన" హిరణ్యకేశిసూత్రవ్యాఖ్యాతయగు మహాదేవుఁడను పండితుఁడు సూత్రరూపములగు వేదషడంగాదులెల్ల స్మృతులనియే పేర్కొనియెనుగాఁబట్టి శిక్ష- వ్యాకరణ- చ్ఛందో- జ్యోతిష-

కల్ప- నిరుక్తములగు వేదాంగము లాఱును న్యాయ- వైశేషిక- సాంఖ్య- యోగ- పూర్వమీమాంసోత్తరమీమాంస లనుషడ్దర్శనములును వెయ్యేల సూత్రరూపములతోనున్న గ్రంథములన్నియుం గొన్ని యనుష్టుప్ఛందోరూపగ్రంథములును స్మృతులనియే న్యాయవిత్సమయములని మీమాంసా సిద్ధాంతస్వీకార దర్శనముచేఁ బరిగణింపఁబడెను. "శ్రుతేరివార్థం స్మృతిరన్వగచ్ఛత్" శ్రుతుల యుద్దేశమునే స్మృతులు వక్కాణించుచున్నవని కాళిదా సన్నట్లు శ్రుతులకును స్మృతులకును రచనాభేదముతప్ప నర్థభేద మొకింతయు లేదని స్వీకరింపకతప్పనప్పుడు సకల శ్రుతిస్మృతులను సమన్వయము చేసినప్పుడు సచ్చిదానందలక్షణమగు బ్రహ్మపదార్థ మొక్కటియే సిద్ధించునప్పుడును "అస్తిభాతిప్రియమ్" అనుటచేతఁ బ్రేమయే స్వప్రకాశుఁడైయున్న దేవుని తత్త్వమని చెప్పకతీఱనపుడును ప్రాణిహింసను విధించుకల్పవిధాన మెంతమాత్ర మాదేయముకాదుగదా!

"తత్ర యావద్ధర్మమోక్షసంబంధితద్వేష ప్రభవమ్-యత్త్వర్థ సుఖవిషయం తల్లోకవ్యవహారపూర్వకమితి వివేక్తవ్యమ్-ఏషైవేతిహాస పురాణయోరప్యుపదేశవాక్యానాం గతిః" అని తంత్రవార్త్తికమందు కుమారిలభట్టు వేదషడంగమును బురాణేతిహాసములను సాంఖ్యాది షడ్దర్శనములను ఋగ్యజుస్సామమంత్రములుతప్పఁ దక్కిన గ్రంథములన్నియుం గృత్రిమములనియును లోకవ్యవహారముం దత్తత్సమయానుకూలముగ దేశకాలపాత్రానుసారముగ నాయాలోకుల కలవడిన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యానుకూలముగా మనుష్యులు కల్పించినగ్రంథములే యని స్పష్టపర్చె నోశ్రోత్రియమ్మన్యుఁడా! యీపాటి నీఘోరపశుమారణకృత్యమున్నట్టిపెట్టుము, నీశ్రౌతస్మార్తకర్మము వేదత్రయివలె సత్యములు కావు. గ్రామదేవతజాతరలవలె బొమ్మలాట

వలె నాటకములతీరున పగటివేషములమాడ్కిఁ బ్రాకృతజనకల్పిత
ములుం బామరోత్సాహజనకములగుట విస్పష్టము- నీపరువు బయ
లయ్యె నిఁక నోర్మూసికొని పొమ్ము- శివనారాయణాదిదేవతలపేర్లం
బిలువఁబడు మానవులు శివనారాయణాదిదేవత లౌదురా ? యట్లే
వేదద్రష్టలగు మునులపేర్లు పెట్టుకొన్న వేదాంగపురాణేతిహాసాది
గ్రంథకర్తలగు ప్రాకృతమనుష్యులు మును లవుదురా ? స్వార్థ
పరుఁడుఁగాక ఫలవృక్షమువలెఁ బరోపకారమునకు మాత్రమే
బ్రతుకుమహాత్ముఁడు- ముని-స్వలాభ మాసించి దక్షిణచేఁ బొట్ట
పోషించుకొంచు నహంకారమమకారముల సంసరించు మనుష్య
కల్పితములయిన పశుహింసాకర శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చోదనా
లక్షణములగు ధర్మము లని ప్రలపించక పొమ్ము- అగ్నిష్టోమాద్య
శ్వమేధాంతమగు శ్రౌతకర్మమును నిషేకాదిశ్మశానాంతస్మార్త
కర్మమును దత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా నానాజనాభిమతాను
కూలముగా నిద్రాహారసంభోగములకు వినియోగింపఁగా మిగిలిన
కాలమం దుబుసుపోఁగొట్టుకొనుటకై ప్రాకృతాధునికమర్త్యవిద్వాం
సులుపన్నినపన్నుగడలుగాని సహజసిద్ధములు గావు-తక్కినజంతువుల
కన్న మనుష్యులు కేవల లోకోపకారమునకై పాటుపడుటమాత్రము
సార్థకమైన పౌరుషకర్మము.లోకోపకారముగా సంచరించుటమాత్రమే
మనుష్యులకుఁ దగినమర్యాద. స్వార్థపరతయును లోకోపద్రవముగా
బ్రతుకుటయును రాక్షసులకును క్రూరజంతువులకును సహజధర్మ
ములుగాని నిక్కముగా మానుషధర్మ మెంతమాత్రము గ్గాదు.

యజ్ఞము — పశుహింస

హరదత్తుఁ డనుపండితుఁ డాపస్తంబప్రోక్తసామయాచారిక
సూత్రములకు వ్యాఖ్యానముచేయుచు ''అథాతః సామయాచారికా

న్ధర్మా న్వ్యాఖ్యాస్యామః'' అను మొదటిసూత్రమునకు శ్రౌతస్మృతి గృహ్యావిధులు చెప్పఁబడినవి కనుక నావిధులకుముందుగా దంతధావ నాది శౌచకర్మములు విధింపఁబడుచున్నవి- శ్రౌతస్మార్త్తకర్మములు చేయఁబూనినవాఁడు మున్ముందు దంతధావనాదిశుద్ధులు కావించుకొని పవిత్రదర్భను ధరించి యజ్ఞోపవీతధారియైనవాఁ డెల్ల సామయాచారిక విధుల నాచరింపవలయును- త్రికాల సంధ్యావందన మాచరింపనివాఁ డే శ్రౌతస్మార్త్తకర్మము చేయుటకుం బనికిరాఁడు. విధినియమప్రతి షేధములని సామయాచారికకర్మములు ముత్త్రివిధములు- ''శాఖానాం విప్రకీర్ణత్వా త్పురుషాణాం ప్రమాదతః, నానాప్రకిరణస్థత్వా త్స్మృతేర్మూలం నదృశ్యతే'' స్మృతిపుట్టినమూలమగు వేదశాఖ యగపడకుంటచేతను మరి యావేదశాఖలు చెదరియుండుటచేతను అధ్యయనము మఱువఁబడుటచేతను నానాధికారములుగా నానాంశ ముల న్నిరూపించుచు నానాస్మృతు లొకదానికొకటి భిన్నముగా నుండుటచేతను స్మృతికి వేదమూలము న్నిరూపింపశక్యముకాదని కుమారిలభట్టు గోడమిఁదిపిల్లివలె స్మృతులు శ్రుతిమూలము లని బౌద్ధుల భయముచే చెప్పలేకున్నాఁడు.

''అనుమాన శ్శిష్టాచారః తేనహిభూతం శ్రుతిస్మృతిలక్షణం ప్రమాణమనుమీయతే'' స్మృతి యనఁగా మన్వాదికృతధర్మ శాస్త్రము. ప్రత్యక్ష మనఁగా కుమారిలస్వామి మానవకల్ప సూత్రములఁగూర్చి చేసినభాష్యగ్రంథ సం 2200 లు 32 అక్షర ముల సంఖ్యాప గ్రంథ మని పేరు. యజుర్వేదతైత్తిరీయసంహిత ననుసరించి మీమాంసించిన మానవకల్పసూత్రభాష్యము కుమారిలుం డొనర్చెను. యాజమానమగ్న్యాధాన- మగ్నిష్టోమము- చాతు ర్మాస్య మని నాల్గువిధములం బెక్క-ధ్యాయముల నీసూత్రగ్రంథము వెలయుచున్నది. హోమవిధులు కర్మభేదములు ''అంశు అగ్ని

చయన- అగ్నిపరిస్తరణ- అగ్నిప్రస్తరణ- అగ్నిమంథన- అగ్నియజ్-
అగ్నిష్టోమ- అగ్నిసంస్కార- అగ్నిహోత్రు (దశహోత్రాగ్నిహోత్రు
ప్రథమాగ్నిహోత్ర) అగ్నిహోమ- అగ్న్యాధాన- అగ్న్యాధేయ
(అగ్న్యాధేయిక) అగ్న్యాధయేష్టి- అగ్రపాక- అతిరాత్ర- అధి
యజ్ఞ- అధిశ్రవణ- అనుతాపన- అనుమంత్రణ- అనుయాజ-
అన్వాధాన- అన్వారంభణీయా- అభిఘార- అభిధారణ- అభినిర్వాప-
అభిమర్శన- అభ్యంజన- అభ్యుక్షణ- అభ్యూహన- ఆగ్నేయయాగ-
ఆగ్నేయిష్టి- ఆగ్న్యాదేయిక- ఆగ్రాయణ- ఆజ్యహోమ- ఆజ్యా
హుతి- ఆధాన- ఆమంత్రణ- ఆరంభణీయా- ఆవపన- ఆవసథ్య-
ఆస్తరణ- ఆహుతి (యూప)- ఆహ్వాన- ఇష్టి (ఐష్టిక)- ఉత్పవన-
ఉద్ధనన- ఉద్గావ- ఉద్ధలన- ఉద్వాసన- ఉద్వా... (జాద్వాహిక)
ఉన్నయన- ఉపక్లృప్తి- ఉపచారఉపయమన- ఉపయామ- ఉప
వపన- ఉపవసథ- ఉపసజ్- ఐష్టిక- కాకహోమ- కామ్యేష్టి- కృష్ణ
లిపాక- గోదాహ (గోదాహన) చర్వేష్టి- చాతుర్మాస్య- చాంద్రా
యణ- జప- తుషవిమోక- తుషావాప- దర్శదర్శపౌర్ణమాస- దశ
హోత్రాగ్నిహోత్ర దీక్షావిదేనయజన (దేనయజనీ)-దోహ(గోదోహ)
ద్వాదశాహిక- నారాశంసి- నిత్యహోమ- నియతభోజన - ...ర్మంథ
నిర్వపణ (నిర్వాప- నిష్టపన-నిష్వానన-పత్నీసంయాజ - పరిమార్జన-
పరివాపణ- పరిషేక- పరిస్తరణ - పరిహరణ- పర్యగ్నికరణ-పర్యు
క్షణ-పశుబన్ధ-పశుశ్రపణ-పాకప-పాకయజ్ఞ-పాణిగ్రహణపిండనిధాన
పిండపితృయజ్ఞ-పితృకార్య-పితృమేధ-పితృయజ్ఞ-పిష్టపేషణ-పిష్టలేప-
పూర్ణాహుతి-పౌర్ణమ్మాస- ప్రణయన- (ప్రణయనాగ్ని)- ప్రథమాగ్ని
హోత్ర- ప్రాయశ్చిత్త- ప్రైష- ప్రోక్షణ- ప్రోహణ- ఫలీకరణ-
బహిఃప్రహరణ - బహిఃస్తరణ - బలిహరణ- బ్రహ్మావరణ-
భక్తదాన- మన్త్రస్తోమ- మంత్రావృత్తి- యజ్ఞ (యజ్ఞీయ)-

యాగ- యూపవేష్టన- యూపసంమార్జన- యూపాహుతి- రాజసూయ- రాష్ట్రభృత్- వపన-వరణ (బ్రహ్మావరణ) వ్రత విమోక- వ్రతోపాయన- శునాసీర్య- శ్మశ్రువపన- శ్రవణ- సంస్కార-సంస్పర్శ- సత్ర-సంనహన- సంనివపన- సాకమేధ- (సాకమేధిక)- సాన్తపన (సాంతపనీయ)-సోమపాన-సోమాధాన-సోమేష్టి-స్తరణ_స్వాహాకార-స్విష్టకృత్-హోమ-'' అనుశబ్దములు హోమమునుగూర్చియును హోమవిధులనుగురించియును మఱియును ''అగ్ని (ఆహవనీయాగ్ని) ఆహితాగ్ని-ఉద్యతాగ్ని-గార్హపత్యాగ్ని-దక్షిణాగ్ని-శాలాగ్ని-అగ్నిష్ఠఅగ్నిహోత్రవణీ-అజఅశ్వఅశ్వధ-అష్టా-పాల ఆజ్య-ఆ ఘుహ-ఆమిక్షాఆహవనీయాగ్ని-ఆహితాగ్ని ఇడాఇధ్మ ఇధ్మాబర్హిస-ఇష్టిపశు-ఉత్తరవేది(ఔత్తరవేదిక)-ఉద్యతాగ్ని - ఉపభృత్ (ఔపభృత్)-ఉపల-ఉలూఖల-ఊర్ణా-ఏకకపాల-ఓదన-ఓషధి-కపాల (అష్టాకపాల-ఏకకపాల-దశకపాల-నవకపాల-పంచకపాల-షట్కపాల స్తకపాల)కక్ష్యా-కాంస్య-కాష్ఠ-కుండల-కుంభీ-కృష్ణాజిన క్షౌమ-ఖనిత్ర ఖాదిర-ఖలేవాలి-గార్హపత్యాగ్ని-గుగ్గులు-గోక్షీర-గోమయ-గ్రావన్ ఘృత-చమూ-చరు-చరుస్థాలీ-చర్మన్- చాత్వాల-జపమంత్ర-జరద్గవ జుహూ(జౌహవ)తందుల-తిల-తుషి-దక్షిణా-దక్షిణాగార- దక్షిణాగ్ని దక్షిణాపాత్ర-దండ-దధి-దర్భ-దర్భపింజూల-దర్భరజ్జు-దర్వీ-దశకపాల దిత్యవాహ(దిత్యౌహీ)-దృషద్-ద్రప్స-ధాన్య-ధిష్ణ్య-ధ్రువా (ధ్రౌవ)- నవకపాల-నవనీతపంచకపాల-పరధి-పర్ణశాఖా- పవిత్ర- పశు-పశుపురోడాశ-పాత్ర(పాత్రీ)-పింజూల-దర్భపింజూల)పిండ-పూతీక-పృథుగ్రావన్-ప్రణీతా- ప్రస్తర- ప్రాచీనావీత - బర్హిస్-బలి-బ్రహ్మాదన - (బ్రహ్మాదనిక)-భక్త-భద్రస్రుజ్-భస్మన్- మధుపర్క- మన్త్ర మహాహవిస్-మాంస-మాష-ముద్గ-ముద్గర-ముసలమూల-మృగ-మృదంగ- మేషీ-మౌంజ-యజ్ఞాయజ్ఞియ- యజ్ఞోపవీత (యజ్ఞోపవీతిన్)- యవ-

యవాగూ–యాజ్యానువాక్యా–యూప–యోక్త్ర–రజ్జు–రథ–లేఖా– లేప–లోమన్–వత్స–వస్త్ర–వామదేవ్య– హిరవస్త్రీయ– వేది (ఉత్తర వేది–వేదిశ్రోణి)– వేహత్–వ్రీహి– శకట–శతమాన– శతాయుధ– శమీ (శమీశాఖా)–శర–శరావ–శాఖాశాలా–శాలాగ్ని– శుల్క– శూర్ప–శ్మశ్రు– శ్యామాక– శ్యేనీ– షట్క–పాల–సప్తకపాల– సవిష్టయజుస్–సంభార-సాంనాయ్య–సోమ–స్తంబయజుస్–స్రుచ్(స్రాచే)–సువ–స్ఫ్య–హవిర్ధాన–హవిస్–హిరణ్య'' అనెడుహోమద్రవ్యములుపనిముట్లుప్రార్థనములును దక్షిణహోమసంబంధవస్తువులును మఱియును హోమకర్మకములగూర్చిసమయప్రదేశములుఅనుమతీ అమావాస్యాఉపసత్కాల–కృత్తికా–చైత్రీ– దక్షిణాకాల– ద్యావాపృథివీ– పునర్వసు– ప్రాతర్–ఫాల్గునీ–భువసే–భూ–మాధ్యందిన–మార్గశీర్ష–మృగశిరసీ–రాత్రి–వర్షాః (వార్షిక)–రేవతీ–రోహిణీ–వసన్త–వైశాఖీ– వ్యుష్ట–శరద్–శిశిర–శునాసీర–సంవత్సర–సద్యఃకాల–సాయమ్–సూర్యోదయ–స్వర్–స్వర్ద హేమంతములును మఱియునుఅధ్వర్యులస్గూర్చి,అధ్వర్యు(ఆధ్వర్యవ)ఆగ్నీధ్ర–ఆధానర్త్విజ్–ఉద్గాతృ–ఋత్విజ్– చమసాధ్వర్యు–పత్నీ– పురోహిత–ప్రతిప్రస్థాతృ– బ్రహ్మన్(బహ్మత్వ)–యజమాన(యాజమాన)–యజ్ఞపతి–యష్టృ–హోతృ(హౌత్ర) శబ్దములును–మఱియు న్దేవతలను దత్ప్రకృతులను దెల్పుటకైఅగ్ని అగ్నిషోమీయ–ఆగ్నేంద్ర(ఇంద్రాగ్ని)ఆదితిఆపాంనప్త్ర–ఆపోనప్త్ర(ఆపోనప్త్రీయ)–ఆగ్నేంద్ర–ఆగ్నేయ–ఆదిత్య–ఆశ్విన–ఇంద్ర–ఇంద్రాణీ–ఐంద్ర–ఐంద్రాగ్న– గంధర్వ– తనూనపాద్–త్ర్యంబక–దేవ–దేవతా–పూషన్– బలదేవ– బహుదేవత–బృహస్పతి–మరుత్(మారుత)– మహేంద్ర– మైత్రావరుణ–మైత్రాయణ–రక్షస్–రుద్ర–వరుణ (వారుణ) వాయు–వైశ్వదేవాః (విశ్వదేవ)–విష్ణు–వైశ్వానర–సూర్య (సౌర్య)–సోమ–సౌమపౌష్ణ–సౌర్యవారుణ.

హిరణ్యాగర్భశబ్దములును మానవసూత్రములం దున్నవి. పూర్వమీమాంసాశాస్త్రమగు మానవధర్మశాస్త్రవ్యాఖ్యాత కుమారిలభట్టు- కుమారిలభట్టునకుముందు శబరస్వామి జైమినికృతపూర్వ మీమాంససూత్రములకు భాష్య మొనర్చెను. పూర్వమీమాంసా సూత్రములకు భాష్యముచేసినవారిలో మాధవాచార్యుఁడు కడపటి వాఁడు "లోకవ్యవహార పూర్వకాశ్చ కేచిద్వృత్త్యాగాది వ్యవహారాః సుఖార్థహేతుత్వేనాశ్రితాః" అనుటచేత శ్రౌతస్మార్తకర్మవిధానములు కొన్ని నానాజనాభిరుచి ననుసరించి కల్పింపఁబడుట నిక్కమని కుమారిలభట్టు వ్రాసెను. నాలోనూఱునేనులున్నా ననుసంగతిప్రతిజనుఁడు తెలిసికొనునప్పుడునన్ను గూర్చి నేనువిచారించుకొని తెలిసికొనఁ నెంచుకొనుట నన్ను మెచ్చుకొనుటగాని దూషించుకొనుట నాపాప పుణ్యములు నాగుణదోషములు నామంచిచెడ్డ నాహేయోపాదేయములు నేను బరికించుచుంట నామొగము నేఁ జూచుకొనుట నాలో నే నానందించుటయు నొచ్చుకొనుటయు నోహో నే నెన్ని నేనులో రొకప్పుడు జగమంతయును నేనే యింకొకప్పుడు నేను నేనుకాను మఱొకప్పుడు నేను లేను- నిక్కము నిట్టులాత్మతత్త్వము నెఱిఁగి "ఇద మిద్ధమ్" అని నిర్ణయించి యేదో యొకపద్ధతి న్నడువశక్యము కానపుడు శిష్టాచారముచొప్పున నడువఁబూనుకొని ప్రకృత్యోపయోగకరమగు వర్తమానోచితముఖ్యకర్మాన్యకోభయలోకసంతారక పరోపకారకవర్తనము న్మానుకొని ప్రస్తుతమునకుఁ జనికిరానిపూర్వాచారముల నవలంబించి లోకోపద్రవకరములు ప్రాణిహింసకములు నగు పశుబలి హేతువులగు క్రతువులఁ దలపెట్టి జైమిన్యాదిమునుల మత మని నిర్జీవసంజ్ఞారూపకశ్రౌతస్మార్తకల్పగ్రంథములకుఁ దెలిసీ తెలియని ప్రాకృతులొనర్చిన వ్యాఖ్యానముల కపార్థము లొనరించి శ్రోత్రియమ్మన్యులు సకలప్రాణిసంతృప్తిగావింపక వ్యర్థముగా ద్రవ్యము

నగ్గిలోను బుగ్గిలోను నీటిలోను గల్పుచున్నా రనువివేకుల న్పాషండు లని నిందించుచుం టొ[illegible]క్షికదా ?

జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిదశలయందలిపనులు జాగ్రద్దశ కెట్లు కొఱగావో యట్లే భూతభవిష్యదాచారములు వర్తమానమున కాచరణీయములు కానేరవు-తన బాల్య యౌవన వార్ధక దశలలోని కృత్యము లొకదానికొకటి విరుద్ధములగుట సర్వజనానుభవసిద్ధమే కదా ? "వేదాదృతేఽపి కుర్వన్తి కల్పైః కర్మాణియాజ్ఞికాః నతు కల్పైర్వినా కేచిన్మంత్ర బ్రాహ్మణమాత్రకాత్" అని కుమారిలభట్టు నిర్దేశించినట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నిదివఱకు "గతాను గతికో లోకో నలోకః పారమార్థికః" అన్నట్లు వివేకవిహీనులైన క్రూరమానవు లనంతప్రవచనమూలములగు ననంతసంఖ్యాక వేద శాఖల న్సమన్వయ మొనర్చి "అహింసా పరమోధర్మః" అను నిత్యశ్రేష్ఠధర్మము ననుసరింపక తాముచేసి యొరులను జెఱచుచుంట దుర్దైవముపా టెట్టియాభిచారికహింసాకృత్యములు జరుగనికాలమే కదా సకలజనశ్లాఘనీయమగు కృతయుగ మనిపించుకొనుచున్నది. ప్రాణిహింస నడ్డఁజాలనుగాని యోకూళ యాజకమ్మన్యుఁడా ప్రాణి హింస నేవేదమైనఁ బ్రతిపాదించలేదు. నీవు నీక్రూరస్వభావముచేతను నీమాంసాశనవ్యసనాతిశయదోషముచేతను మఱి నీజాత్యభిమానము చేతను నీపండితమ్మన్యతచేతను నీస్వార్థపరతచేతను నీదురహంకార మమకారములచేతను తనదికానిచో గోదావరివఱకును దేఁకుమన్నట్లు నీవు నీయాలు నీపిల్లలు నీబంధువులు నీమిత్రులు సుఖించుటకై స్వర్గము లభించునని మిషపెట్టి కేవల కుక్షింభరుఁడవై సాధుల న్మోసపుచ్చి క్రతునాటకములాడి పశువులంజంపి తిని క్రొవ్వుచున్నావా?

మానవధర్మము

ఏదీ "పశుమాలభేత" అను వాక్యమునందలి పశుమ్-ఆలభేత యనుపదముల కర్థమేమో నీవే ప్రమాణముచేఁ దెలిసికొంటివి? నీయంతట నీవు తెలిసికొంటివేని నీయజనమున నీవు కూర్చుంటివనుట నీకు సందర్భముగాఁ దోఁచునా? లోకులు చెప్పినారుగనుక నా రెండుపదముల కర్థ మెఱిఁగితి ననెదవా? నీ కాపదార్థతత్వ మెఱిఁగించినలోకులు గతానుగతికులుగాని పారమార్థికులు కారను లోకుల మాట పాటింపవేల? నీప్రాణము నీకు బెల్లమా? ఇల్లుకట్టుకొన్నట్టులమూర్తమగు స్వర్గమును నీతక్కిడిబిక్కిరిపిచ్చిశ్రౌతకల్పముచే రచించుకొందువా? చాలుచాలు నీగతజలసేతుబంధన ప్రయత్నము నీతిలకాష్ఠమహిషబంధన గ్రంథపాండిత్యదంభము. పూర్వులయాచారము పూర్వులకుమాత్రమే తగును. నవీనుల కెట్లుపచరించునురా దుర్మతీ! మునులమతము మునుల కెఱుకగాని నీకెట్లు తెలియనగురా జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధా! నీసుఖము నీవుకోరిన ట్లితర ప్రాణులు తమతమసుఖము లభిలషించుట సహజధర్మమని తెలియని నిన్నుంచుటగాని నిన్గూర్చి యరణ్యరోదన మిట్లు నాచే చేయించుటగాని నిక్కముగ దైవముపొరపాటు. "బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభేత" అను శ్రుతి కెట్లర్థముచేసెదవో "ఆలభేత" అనుక్రియకొకప్పుడు చంపుటయు మఱొకప్పుడు స్పృశించుటమాత్రమే యని యర్థముచెప్పుచు నీవాఁడైనచో ముట్టుకొనెదవుగాని యితరజంతువైనయెడఁ జంపెదవా? "ఆత్మవత్సర్వభూతాని యఃపశ్యతి సపశ్యతి" అనుచందమున నోకామ్యకర్మాచరణమోహాంధుఁడా! నీకుఁ జూడు శబ్దార్థమెఱుంగుట చూడు మోజైమినిమ్మన్యుఁడా! శబ్దబ్రహ్మతత్వమెఱుఁగఁ బ్రాకృతజనుల శక్యమా? "పశుః" అను పకార శకారోకార విసర్గములకుఁ బ్రత్యేకము "ప్– అ, శ్–ఉః"

అనెడు ప్రాంతకుఁగాని లేక ధ్వనికిఁగాని కర్ణాకర్ణిగాను మఱియు దృష్టీదృష్టిగా నీ వెఱుంగుట తప్ప మఱేయాధారము నీ కున్నది ? ప్రత్యక్షానుమానోపమానశాబ్దప్రమాణములు నాల్గును నిక్కముగా నన్యోన్యాంతర్వ్యాపకములు మఱియుం బరస్పర కారణములని తెలియ నీన్యాయ మొకమూలనుంచువారు చెప్పినారు వీరు చెప్పినారు గనుక నీశబ్దమున కిది యర్థమనుచున్నావుగాని నీవు స్వయముగా "పశు మాలభేత" అను శ్రుతి కర్థముచేసికొనఁగల్గితివా ? పూర్వులు చెప్పినయర్థము నీవు చెప్పనేల ? పూర్వులు వేఱు నీవు వేఱు- నిన్న నేఁ డగునా ? యోపూర్వాచారపరాయణమ్మన్యుఁడా ? పూర్వుల సంగతి నీకెందుకు ? నీజీవితమందలియనుభవ మెంచుకొను మప్రస్తుతాధిక ప్రసంగము నీకేల ? నిన్నటినీసంగతియొక్క యథార్థస్థితి నీకే కూలంకషముగాఁ దెలియ నశక్యమని నీ వొప్పుకొనకతీఱదుగదా ? నీపూర్వులు పూర్వాచారములు నీవేదములు నీశిష్టాచారసంప్రదాయములు నీకుఁ దెలియునని దంభుఁడవై చాటుకొను నోకూళచ్ఛాందసుఁడా ! చాలుచాలు నిఁకనైన నహింసాకృత్యములను భస్మహోమములను మాని సకలభూతదయతోఁ బరోపకార మొనర్చి పరుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖించుము- వేదములశాఖలును సంహితలును బ్రాహ్మణములు నశించిపోయెనుగాని యాధునికముగాఁ దమతమ మతములకుఁ బనికివచ్చినచరణములను శాఖలును బ్రాహ్మణములను మాత్రము కొందఱాచార్యులు సంగ్రహించుకొన్నారు- చరణవ్యూహ మనుగ్రంథమునందు ఋగ్వేదమున శాకల-బాష్కల-ఆశ్వలాయన-సాంఖ్యాయన-మాండూక్యాయనము లనునైదుచరణములును యజుర్వేదమున చరకములు మొద లెనుబదిశాఖలు పేర్కొనఁబడినవికాని వానిసగముసంఖ్యయైన గ్రంథమునఁ గానరాకుండెను. సామవేదమునకు వేయిశాఖలు కలవు కాని వానిలో రాణాయనీయ-సాత్యముగ్ర-

కాలాప-మహాకలాప-లాంగలాయన-శార్దూల-కౌథుమశాఖ లేవు మాత్రమె పేర్కొనఁబడెను. మఱియును కౌథుమసశాఖ వేదభేదములు కలవి. అథర్వవేదమున పైప్పల- దాంత- ప్రదాంత- స్నాత- బ్రహ్మ దావల- శౌనకీ- దేవదర్శతీనామముల వేదు మాత్రమె లెక్కింపఁ బడెను. మఱియును పైప్పలాద- శౌనక- దామోద- తోత్తాయన- జయాల- బ్రహ్మపలాశ- కౌనఖి- దేవదర్శిని- చారణవిద్య లను తొమ్మిది పేర్కొనఁబడెను. ఈవేదశాఖలన్నింటిలో ఆశ్వలాయన- హిరణ్యకేశి- భారద్వాజి- ఆపస్తంబ- బౌధాయన పారాశర్యాది శాఖలు సూత్రరూపములు కావున నవీనము లనకతీఱదు- ప్రాచీనులు కొందఱు తమపేర్లు శాశ్వతముగా నిల్పుకొనుటకై కొన్ని శాఖలం బన్ని యనాదిగ్రంథములందు దోఁపి రనవచ్చును. గణింపనశక్య మగు పురాతనకాలమందు మంత్రబ్రాహ్మణములును బిమ్మట నాఱు వేదాంగములును కలిసి సకలాష్టాదశవిద్యలు పౌరుషేయములు కృత్రిమములుగాని పంచభూతప్రకృతులవలె సహజసిద్ధము లెంత మాత్రము గ్గావు. మనుష్యకల్పితము లీయష్టాదశవిద్యలు కావున వీనిలోఁ బ్రకృతమున సకలభూతదయాపరములును సకలప్రాణ్యుప కారములు నగువిద్యలనుమాత్రమే యనుసరించి తత్తద్దేశజను లన్యోన్యసుఖంకరముగా బ్రతుకుట మిక్కిలి శ్రేష్ఠమానధర్మము. కాశికయందును సిద్ధాంతకౌముదియందు మాత్రమే వార్త్తికము లున్నవి కాని భాష్యమునఁ గానరాకుంటచే నావార్త్తికములు మిక్కిలి యాధునికకల్పితములైనట్లు శ్రౌతస్మార్త్తకర్మములు స్వార్థపరాధునిక మనుష్యకల్పితములు- సందియ మొకింతయును లేదు- ఏకాలము నకుఁదగున ట్లాకాలమున నుభయతారకములుగా జీవనోపాయ కర్మములు బుద్ధిమంతులు కల్పించిరిగాని వానకురిసినట్లు రేఁబవళ్లు తోఁచిన ట్లీవిద్యాస్థానగ్రంథములు కల్పితములుగాని సహజసిద్ధము

లెంతమాత్రమును గావు- అనాదికాలమునుండియు నొకదానితో నొకటి కలిసి మొత్తమై సముద్రరూపముగా నిల్చినయుదకబిందువుల వలె నగణిత ప్రాచీనకాలమునుండియుం దత్తద్దేశమానవులయూహలు వివిధభాషల నొ్ౕత్తముగా సంగ్రహింపఁబడి గ్రంథరూపముగా వెలయుచున్నవి కావుననే వ్యావహారికదశయందుమాత్రమే వేదము లున్నవికాని నిక్కముగఁ బారమార్థికదశలో వేదములు లేవని శంకరాచార్యాదిభాష్యకర్తలు సిద్ధాంతీకరించిరి. పరమార్థము వాఙ్మనసగోచరము పాంచభౌతికమాయోపాధివిశిష్టులగు జీవులచేఁ బారమార్థికసత్య మెఱుఁగఁబడరాదు- మఱియును దెలుపఁబడ శక్యముకాదు- వ్యవహారదశయందు శాఖాచంద్రన్యాయముగా నవ్యక్తమగు సత్యపదార్థసిద్ధికై స్థూలరూపముగా నష్టాదశవిద్యా విశేషములచే లోకోపకారపరాయణులు పరమకారుణికులు నతీంద్రియ దర్శనప్రతిభాలంకృతులు సహజపాండిత్యవిశారదులగు మునులు పామరులకుఁ బరమార్థప్రాపణమార్గము నగపర్చిరి. కోవెలలందలి పాంచభౌతికవిగ్రహములు దేవతలకుమాఱుగా నెట్లు భావింపఁబడుచు నుపాసనాసౌలభ్యమున కెట్లు సాధనములగుచున్నవో యట్లే యీ శ్రుతిస్మృత్యాదివిద్యాస్థానములన్నియు నపౌరుషములనియు దివ్యము లనియుం భావింపఁబడి పరమార్థప్రాపణోపాయము లగుచున్నవి. నడుమ లక్ష్మీపతి యొప్పుఁడన్నట్లు నీబోధలు నీవ్రాఁత లేల? జగమునఁ గాలానుసారముగా జరుగుపనులను నీయిష్టానుసారముగా మార్చుట నీ తరమా? కొన్ని జంతువులు కేవల మాంసాహారముచేతను గొన్ని కేవల శాకాహారముచేతను మఱికొన్ని యుభయాహారములచేతను దత్తత్సమయోచిత దైవనిర్ణీతములై బ్రతుకుచున్నవి- యెవరిజ్ఞానము వారిది మఱి యెవరియిష్టము వారిది- శిష్టాచారసంప్రదాయులు కొందఱు- కొందఱు యథేష్టసంచారులు- మొత్తముపై నూపిరిదీసి కొను మెలపున బ్రతుకుచున్నవారికెల్ల సహజసిద్ధమైన యెల్లప్రాణులకు

వారివారికిఁగావలసినసుఖములనందు ప్రయత్నమును మఱివారిదుఃఖకర కార్యములఁదప్పించుకొను నుపాయమును వెదకుకొనక మానరు. తమతమకోరినసుఖముల నందుటకై ప్రయత్నించుటయెల్ల జీవులకు సహజముగాని తాము కష్టపడియైన లోకోపకారము చేయయత్నించుట స్వభావముకాదు. తనదేహమును దాఁ గన్నపిల్లలు యొడళ్లను సహవాసబలమున మచ్చికపడి తనకూర్మి కాలవాలమగు ప్రాణులశరీరములను దనకు శరీరస్మృతియున్నంతవఱకుఁ గాపాడుచుంటకూడ దేహధారులకు సహజధర్మము- "అహమన్న మహమన్నాదః" అను శ్రుతిచొప్పునఁ బాంచభౌతికోపాధి యన్నస్వరూపము కావుననే యన్నము భక్ష్యమగుచున్నది. సమానధర్మములగు పదార్థములు పరస్పరముఁ గలియుచున్నవి- నీటిలో నీరు- నిప్పులో నిప్పు- గాలిలో గాలి - మట్టిలో మట్టి - యాకసమం దాకసము మఱి పాంచభౌతికపదార్థము పాంచభౌతికపదార్థమందును గలియఁదగినరీతి గలియుట సహజప్రకృతలక్షణము. వ్యక్తావ్యక్తస్థితులంబట్టి పాలు నీరు కలిసిన విధముగా జడచైతన్యములు రెండు గలిసియే యున్నవి- పాంచభౌతికోపాధియును జైతన్యము నొండొంటికి వేఱై యుండనేరవు-కాబట్టిజీవులుయథేష్టాహారనిద్రావిహారభోగములందత్తత్కాలస్వభావచోదితులై యనుభవించుచున్నా రోపాజ్ఞమ్మన్యులారా నీతత్త్వోపదేశములు నీనీతులు నీజ్ఞానబోధలు నీవ్రాఁతలు నీగొడవ లెందుకనెదరా? పశుఘాతుకులగు నోశ్రోత్రియమ్మన్యులారా? మీరు న న్నొప్పించలేనట్లు మిమ్ము నే నొప్పించఁజాలనుగాని మీరు వ్యర్థముగాఁ బ్రాణిహింసకావించుచు మీకంటెనితరులు నాస్తికులనియు నబ్రాహ్మణులనియును మ్లేచ్ఛులనియును గర్మబాహ్యులనియు నరకగాములనియును బరమపాతకులనియును మీరే యార్యావర్తవాసులనియు నితరదేశవాసులందఱు ననార్యులనియునుమీరు చంపితినుపశు

వులుమాత్రమే స్వర్గ మేగుననియు నోబుద్ధిజాడ్యజనితోన్మాదులారా! మీరుగాక తక్కినమనుష్యులందఱునబ్రాహ్మణులునీతిబాహ్యులుబహిష్కృతు లపాత్రేయు లస్పృశ్యులనియును మీరునిరసించుటకుమీకెంత స్వాతంత్ర్యమోలోకద్రోహులుప్రాణిహింసకులు పశుమారకులుసంగీతసాహిత్యకుఠారములు కఠోరహృదయులు పరమమూర్ఖులగు మీకు మీదిస్థితి బోధించినట్లు గ్రంథమొనర్చుట మాదృశమహాకవికాన్యులకు సహజస్వాతంత్ర మేలకాదో? ఏమిషనైనఁ బశుహింసచేయు శ్రోత్రియస్మన్యు లెట్లు తమ యాచరణము వేదశాస్త్రసమ్మతము శ్శిష్టాచారసంప్రదాయసిద్ధ మని సాధించుచున్నారో యట్లే సర్వప్రాణ్యుపకారకముగా సకలభూతదయాపరముగా నెట్టినెపముచేనైన నేజంతువును జంపరాదని "నహింస్యా త్సర్వభూతాని యను నుపనిషత్సంప్రదాయానుసారుల కిట్లేలగ్రంథములు వెల్లడింపరాదో ? అష్టాదశవిద్య లెంతమాత్రమును బశుహింసం బ్రతిపాదింపలేదు. సకలవిద్యలును లోకోపకారకమగు నడువడితోఁ దనతోడిపాటిజీవులను సుఖపెట్టి తా సుఖింపవలయుననియే మర్త్యులకు నిశ్చయముగా బోధించుచున్నవి. నీ వితరులదయకుఁబాత్రుఁడ వైనఁగాని నీకోరినసుఖము నీకు రాదు.

మతసమీకరణము

ఓరీ దంభుఁడా! పట్టెడునామములు పైకిఁ బెట్టుచున్నావుగాని శివుఁ డెఱుఁగని గొందులా, యందఱును శ్రీవైష్ణవులయిన చోఁ గంపెడుపరిగె లెట్లు మాయమయ్యె నన్నట్లు నీసుఖముకొఱకుఁగదా నీరంభాసంభోగముగూర్చికదా నీయాలుబిడ్డలసేమముకైకదా నానాజంతువులను దేవతాసమర్పణమిషను జంపి తినుచున్నావు. మఱియు నీవలెఁ గ్రూరకర్మముల కొప్ప కేమిషనైనఁ బశుహింసచేయక

కేవలజంతురక్షణమునకై మాత్రమే సాత్వికాన్నపానములనువినియోగించు భూతదయాపరులం బాషండులు కర్మబాహ్యులని మోసకాఁడవు స్వార్థపరుఁడవై నిందించెదవు ? స్వార్థపరులుగాక 'కేవలలోకోపకారపరులైన పూర్వులసాటి యోకుక్షింభరుఁడా యిపుడు నీ కెందుకు ? పూర్వము క్రతువు లెట్లు జరిగెనో యాక్రతువులందలి పశువు లెట్లుండెనో నీ కెఱుకా? తిరుపతిగుడిలోనిబొమ్మ శ్రీవేంకటేశుఁడగునా ? నారాయణుఁ డనుపేరు వహించినమర్త్యుఁడు నారాయణుఁడగునా ? క్రతువులం బశుహింసచేయుక్రూరు లురిదీయఁబడుదురని ప్రభుశాసనమైనవో నీక్రతునిష్ఠ లేమగునో ? నీశిష్టాచారసంప్రదాయానుసరణవ్రత మేగంగలోఁ గలియునో నీ వెఱుఁగవా ? ఒకశబ్దమున కొక యర్థమనునియమ మెక్కడిది ? ప్రసంగవశమునఁ బ్రతిశబ్దమున కర్థము మాఱుచున్నది. "యయాకయాచవిధయా బహ్వాన్నం ప్రాప్నుయాత్" అని నీబ్రతుకుసుఖముకొఱకై నీశిష్టాచారము నవలఁద్రోసి రాజ్యపరిపాలకశాసనపద్ధతులకులోఁబడి పొట్టపోషించుకొనుచున్న యోవైదికమ్మన్యుఁడా ? నిత్యధర్మమగు నహింసావ్రత మవలంబించి నీతోడిపాటిప్రాణులబ్రతుకు పొడిగించు నీబ్రతుకు వృద్ధిచేసికొనుము "అహింసా పరమోధర్మః" అని మాత్రమే వేదశాస్త్రములన్నియు న్దాత్పర్యపడుచున్నవి. మఱియును మునులందఱును సర్వలోకోపకారకమగు నహింసావ్రతమునుమాత్రమే బోధించిరి. 'మూఢః పరప్రత్యయనేయబుద్ధిః' అన్నట్లు నీవుమూఢుఁడవోకూళసోమాసీ !–నీపూర్వులక్రతువిధాన మెట్లుజరిగెనో నీ వెఱుఁగవు– పశుమారణకర్మమును బోధించి నీచేత శ్రౌతక్రియాదీక్షను జేయించు నాధునాకాధ్వర్యులో "యథాంధైర్నీయమానాఇవాంధాః" అనునట్లు నీవు కేవల స్వార్థపరమూఢుఁడవుగాని స్వార్థపరులును వంచకులును కూళలును బరమమూర్ఖులనియు నెఱుఁగవేల ? సర్వ

భూతదయాపరులగు మును లెంతమాత్రమును జీవహింసను బోధింప లేదు.

"పశుమాలభేత" అనుచోఁ గప్పయైనఁ బట్టుకొనుట పామైన విడిచిపెట్టుటవలెనే బలిద్రవ్యములగు సింహాదిసత్వములను యజ్ఞశాల యందు బొమ్మలుగా నుంచి సాధుజంతువులగు మేఁకలం జంపు నీక్రూరశ్రౌతకల్పనాచాతురిం గట్టిపెట్టుము. యుగానుసారముగా సకలధర్మములును సకలశ్రౌతస్మార్తకర్మములును మారుచున్నట్లు ప్రమాణమున్నదిగాని నీయొక్క దిక్కుమాలిన క్రతువిధానమున నపార్థముగఁ గ్రూరాధ్వర్యులచేఁ దప్ప నహింసావ్రతధర్మము మఱెందైన నెన్నండైన మాఱినట్లు ప్రమాణ మగపర్చఁగలవా? ఎందు కీడొంక తిరుగుడు మునుల యందఱియొక్క ముఖ్యతాత్పర్య మన్నివిద్యల యందును సర్వజగదుపకారకమగు దయను వహించి తనతోడి ప్రాణుల న్సుఖముగ బ్రతుకనిచ్చి మనుష్యుఁడైనవాఁడు తా సుఖముగ బ్రతుకవలెననియే— పశుశబ్దమున కర్థము మనుష్యహృదయము ఆలభేత యనుశబ్దమునకు భూతదయాపరముకావించుట యని తాత్పర్యము— మొత్తముపై "పశుమాలభేత" యనుశ్రుతి కితరజీవులు నీయెడల నెట్లు వర్తింపఁగోరుచుందువో నితరజీవులయెడ నీ వట్లు ప్రవర్తించుమని యష్టాదశవిద్యలయొక్క ముఖ్యఫలితార్థము— శిష్టాచారమనియును గులధర్మమనియును విధిచోదితమనియు నోక్రూరుఁడా! యేమిషనైన జంతువులం జంపించుటయును జంపుటయు నీస్వభావమైనచో నీ కిది తగ దని చెప్పుచు లోకములో జరుగుచున్న జంతుహింసకై యిట్లే ప్రతిక్షణ మషీదుఃఖబాష్పరచనావిచిత్రప్రబంధ గ్రంథరచనవ్యసనినౌట నాస్వభావము.

"బ్రాహ్మణేన షడంగవేదోఽధ్యేతవ్యః" అని శ్రుతిని నిరాకరించి జ్యోతిష్కారులగు మునులలో యవనునిఁగూడఁ జేర్చి యా

యవనుఁ డొనర్చిన పారసీకభాష నెట్లీ బ్రాహ్మణులుచదివికొని తాజిక శాస్త్రమును వేదాంగముగా గ్రహించిరో! "బాలాదపి సుభాషితమ్' అనున ట్లాస్తికుఁడనో నాస్తికుఁడనో జీవహింసచేయకుఁ డో మొరటు కూళమానిసులారా! మీతోడిపాటిజంతువుల సుఖపెట్టి మీరు సుఖపడుఁడు. శాఖాహారమునమాత్రమే జీవించుఁడు. మాంసాశనము మానుకొనుఁడు. యంత్రములచే మీకార్యముల నెఱవేర్చుకొనుఁడు. మీకార్యములకై జంతువులను బాధించకుఁడు. మీజాతినీత్యభిమానములన్నియుం గట్టిపెట్టి యోమనుష్యులారా! మీలోమీరు పొత్తుగొని హాయిగా నన్యోన్యసహాయ్యమున మనుండుఁ డనియే యష్టాదశవిద్యారహస్యతాత్పర్యసిద్ధాంతము.

జగన్నిర్ణయము

అనాదికాలమునుండియును వివిధదేశములందలి బుద్ధిమంతులు ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములచేతఁ దమతమయూహాలంబట్టి జగత్సృష్టిస్థితిలయకారణములఁగూర్చి చేసినసిద్ధాంతవాక్యములన్నియును సందర్భానుసారముగఁ దత్తద్దేశభాషలందును మఱియు సకలజనసామాన్యవేద్యములుగాఁ గల్పించిన సంస్కృతాదిగ్రాంథికభాషల న్వెల్లడింపఁబడుచు ననాదిసంప్రదాయసిద్ధములై పఠనపాఠనక్రమముగాఁ బ్రచురింపఁబడుచు వ్రాఁతలమూలమునఁ గొన్నియుం గేవల శ్రవణమాత్రములై కొన్నియుం గేవల చక్షుర్గోచరములై కొన్నియు న్మఱియు నామరూపోభయాత్మకములై కొన్నియుం బ్రచురింపఁబడుచుఁ గొన్ని వ్యవహారము ల్మఱి కొన్ని పరమార్థమునుబోధించుచుఁ దత్తద్దేశములం దత్తద్భాషల నష్టాదశవిద్యలయి వెలయుచున్నవి.

ఐహలౌకికపదార్థములం బోధించువిద్యలలోని గుణదోషములనుభవముచే నెఱుఁగవచ్చును. కాని పరలోకముంగూర్చినగ్రంథ

ముల నుండలి గుణదోషములు కేవలవిశ్వాసమూలములు- వారివారి యభిరుచులం బురస్కరించుకొని దేవతాప్రతిపాదకములగు ఋగ్యజుస్సామాథర్వాత్మక వేదచోదితకర్మములు దేవతాప్రార్థనము దేవతాపూజయును దైవసంకీర్తనమును మఱియాభిచారికకర్మములుం గామ్యనిత్యనైమిత్తికరూపముల నానాదేశములం బరగుచున్నవి-ఇంద్రియగ్రాహ్యములగు సకలజగత్కార్యముల కతీంద్రియకారణస్వరూపులగు దేవాసురులంగల్పించుకొని సుఖదాయకులగు దేవతలయనుగ్రహకరములగు ప్రార్థనాదికర్మములను దుఃఖదాయకులగురాక్షసులం బాఱఁదఱుముటకై కొన్ని మంత్రతంత్రవిధానముల నాచరించుటయును బాల్యము గడచి వయసుమించినకొలంది మనుష్యులకు మీసములు మొదలగుకొత్తయవయవవిశేషములవలెఁ బొడచూపుట సహజగుణము- మనుష్యులు పెండ్లి- హాస్యము- సిగ్గు- వ్రాత- యలంకారధారణము- వంట మొదలగు నాహారనిద్రావిహారోపయోగకరక్రియలకు మించిన కొన్ని పనులందుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ బెచ్చుగఁ జేయు స్వభావముకలవారు. లోకమునందు సకలజంతుసామాన్యమును నశన శయన విహరణ జరా రుజా మరణక్రియలకు మించి పెచ్చు మనుష్యులం దగపడు హాస్య లజ్జా లేఖన పఠనాలంకరణ యజన పచనాది క్రియ లన్నియును వారలకు సహజములుగా సుఖాభాసములు దుఃఖప్రాయము లయి సహవాసబలమున యబ్బిన యంటు తెవుళ్లు. సకలభూతదయయును సర్వలోకోపకారపరాయణతయునుఁ గల మనుష్యులుమాత్రమే నిరోగు లనదగుదురు. ప్రత్యక్షముగా నున్న వర్తమానవస్తుతత్వనిర్ధారణ మొనర్చుటయే సంపూర్ణముగా శక్యముకానపుడు భూతభవిష్యజ్జగత్కార్య యథార్థస్థితి నడించుట మిక్కిలి శంకాస్పదము. సృష్టి యెట్లు జరుగుచున్నదో సృష్టికి లోఁబడినవారు నిర్ణయింపఁ దరముకాకుంట యొకబ్బురముకాదు. కాని సృష్టికర్త్యతుఁడగు పరమాత్ముననకే యీజగత్సృష్టి యెట్లగుచున్నదో

యాసంగతి యాదేవునకైనఁ దెలియునో లేదో యని సోఽంగ వేదయదివానవేద'' అని శ్రుతి పల్కుచున్నది- కావున నానా వయోగుణ వేషభాషాచారములతో నున్న నానావిధజంగమస్థావర ప్రాణుల యుత్పత్తిస్థితిలయములకు నిత్యకారణమై నానావిధసంఖ్యాక దేవతలన్యాఖ్యానించి తమతమసుఖజీవనాభివృద్ధికై కొల్చుచుంట మనుష్య స్వభావము.

ఆర్యులు ననార్యులు నానాదేశములందు మొట్టమొదట స్త్రీపురుషద్వంద్వము లనంతసంఖ్యాకులై పిల్లలను గాంచి యిట్లు మానవులను సృజించువా రెట్లున్నారో వలయరేఖాది మధ్యాంత ములు లేన ట్లీజగమునకు సృష్టిస్థితిలయకాలమును గణింపశక్యము కాదు- ఆదిదంపతుల నిర్ణయింప వీలులేదు- తలిదండ్రులు లేక పిల్లలు పుట్టుట యసంభవము- పాంచభౌతికవికారములకుఁ బాంచ భౌతికసంయోగవియోగములే కారణములు- వేయేల యీజగము నకు దుద మొదళ్ళు లేనేలేవు- మొదట నెట్లనో యీప్రపంచము మఱి దీని తుదిమాఱురూ పెద్దియో నానావిధపరమాణువుల సంయోగవియోగముల కాధారమగు నాకాశ మొకటి యుండక తీఱదుగా ? ఆయాకాశమునందే యీజగత్సృష్టి లయములగు చున్నవి. మఱియును శరీరస్మృతియున్నంతవఱకుగదా యీజగ త్కార్యచింత కలుగుచున్నది- విస్మృతిరూపమగు సుషుప్తి యెట్టిదో యట్టిదే యాకాశస్థితి యని స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తుల స్థితిఁ గనిపెట్టిన మనుష్యులందఱికి ననుభవసిద్ధమేకదా ? కాఁబట్టి సర్వేంద్రియము లుపశమించి యున్నప్పటి సుషుప్తి యందఱియనుభవమం దొక్కరూపే యైనట్లు లాకాశ మొక్కవిధముగానే నిత్యమై యున్నది- నిర్వికార మగు సుషుప్తివలెనే నిరాకారమగు నిర్గుణమగు నాత్మ యీభౌతి కాకాశమునకు మఱి యీస్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తుల గ్గనిపెట్టు తెల్వి

మూలాధారమై నిత్యమై యుండకతీఱదు- మఱి యాయాత్మయే యాకాశమునకును మఱి తక్కిన భౌతికవికారముల యుద్భవస్థితినాశములకు న్మూలకారణమై విస్మృతిస్మృతిరూపములతో సకలదేహధారుల యనుభవమునఁ బ్రత్యక్షమయి యున్నది. ఈస్మృతివిస్మృతులనే తెల్వి చేఁ గనిపెట్టుచున్నామో యాజ్ఞానమే యీసకలజగదుద్భవస్థితి నాశములే జ్ఞానము కనిపెట్టుచున్నదో యట్టిజ్ఞానమే యాత్మ కావుననే "ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ" అనుశ్రుతికలిగెను- సరియే యీజగమున కాది మధ్యాంతములు నిర్ణయింపఁ దరముకాదు. మఱియును పంచేంద్రియములు పనిచేయకున్న సుషుప్త్యవస్థకూడ సర్వజనసామాన్యానుభవము.

కాఁబట్టి విస్మృతిరూపమగు సుషుప్తి ప్రకృతి యనియును స్మృతిరూపకములగు స్వప్నజాగరములు వికృతులనియును జెప్పక తీఱదు- బీజము ప్రకృతి- వృక్షము వికృతి- ఆత్మ ప్రకృతి- జగము వికృతి- విస్మృతి ప్రకృతి- స్మృతి వికృతి- స్మృతి యెట్లు విస్మృతియగుచున్నదో మఱియు విస్మృతి స్మృతి యెట్లగుచున్నదో స్వప్నజాగరములు సుషుప్తిలో నెట్లుపశమిల్లుచున్నవో మఱియును సుషుప్తిస్థితి నుండి స్వప్నజాగరము లెట్లుఁ పుట్టి పెరుఁగుచున్నవో చెప్పశక్యము కాన ట్లీజగమున కాదిమధ్యాంతము లున్నవని మాత్రము నిర్ణయింపవచ్చునుగాని మొదలెద్దియో నడుమెద్దియో తుదయెద్దియో జగద్బీజమెట్లుండునో వృక్షబీజములొకదానికొకటి వస్తుతత్వమునకు వేఱు కానట్లీజగదాత్మలకు వస్తుభేదము న్నిర్ణయింపరాదు- మూలప్రకృతియగు నాత్మ సుషుప్తిదశవలె నవ్యక్తము న్మఱియు ననిర్దేశ్యమును గాఁబట్టి యీజగదుద్భవస్థితులకు నీజాగ్రత్స్వప్నదశలకు న్గారణము న్నిరూపింప శక్యముకాదు. వస్తుతత్వము న్నిరూఢిగ నెఱిఁగికదా యావస్తువు నైవ్యాద్యు లుపయోగించవలయును. దనజననమరణస్థితు లననుభ

వించినపిమ్మటఁగదా తనజననమరణస్థితు లిట్టి వని యెవ్వఁడైన యథార్థముగా వక్కాణింపఁగలఁడు "నహి వంధ్యా విజానాతి గుర్వీం ప్రసవవేదనామ్" అన్నట్లు తినక రుచియుం జొరక లోఁతు నెఱుఁగ రానిచందమున "అవ్యక్తాదీనిభూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత, అవ్యక్తనిధనాన్యేవ కాతత్ర పరివేదనా" అను భగవద్వాక్యముంబట్టి సృష్టికి మొదలుం దుదయును నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరముకాదుగాని స్థూలరూపముగా వ్యక్తమంచు వ్యవహారము సాగించుటకై దిగ్దేశ కాలవిభాగ మేర్పర్చితిఁజనందున నీసకలభూతసృష్టిస్థితిలయములకుఁ గారణముగా సృష్టిస్థితులకుం బ్రేమమూలమగు భూతదయాస్వరూపులు సర్వజగదుపకారకులగు దేవతలను మఱియును సంహారమునకుఁ గ్రౌర్యస్వభావముఁగల ప్రాణిహింసకులగు నసురులను వేదములు వర్ణించుచు రాక్షసనిగ్రహమునకును దేవతానుగ్రహమునకుం దగిన శ్రౌతస్మార్తకల్పమును విధించుచున్నవి.

సృష్టిస్థితులు సత్వరజోగుణమూలములు. నాశము తమో గుణమూలము. కాఁబట్టి లోకోపకారకములయిన రజస్సత్వగుణముల నవలంబించి భూతదయాపరులయిన సజ్జనులు శ్రౌతస్మార్తవిధానము లన్నియును సకలజంతుప్రాణసంరక్షణముకై మాత్రమే వినియో గించుచుఁ బశుహింసాది క్రూరకర్మములను నిషేధించుచున్నారు. నీబ్రతుకు సుఖము నీవు కోరుట సహజము కదా ? పరుల సుఖము నీవు కనిపెట్టనియెడల బరులు నిన్ను సుఖపెట్టరు. కాఁబట్టి యొరులను సుఖపెట్టి నీవు సుఖించుమనియే సకలవేదముల యభిప్రాయము. సకలభూతదయాపరుఁడవై ప్రవర్తిల్లుచున్న నీనడతయంత వేదచోదిత ధర్మ మని యోమీమాంసకుఁడా నీవు తెలిసికొనుము. జైమిన్యాది మీమాంసకులు సకలభూతదయాపరులు కావుననే మునులు నాఁ బరగి రోకుక్షింభరుఁడా ! అమ్మునిశాస్త్రముల విపరీతార్థము

లొనర్చి యామిషాశనుఁడవై నీవ్యసనమునకుఁ దగునట్లు జంతుహింస వేదచోదిత మని యపార్థ మొనర్చకు మోహూళసోమాసీ "పాపాయ పరిపీడనమ్ పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్, అహింసా పరమోధర్మః" అను పరమధర్మరహస్యము లెఱిఁగి యితరజంతువుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము- కల్పమునకు నీవు చేసినదే యర్థముగాని నేఁ జెప్పిన దర్థము కాదా ? స్వార్థపరుండవుకానిచో నీయర్థమును గ్రహింప నగును- నీసుఖముకొఱకై యొరుల హింసించి కామ్యకర్మములగు క్రతువులందు నీచేతికిలొంగిన నీపేదజంతువుల న్ముక్కు-సెవులు మూసి చంపుచున్నావు నీ కేమి చేటుకాలము ? నీతప్పు కాదు ని న్నీక్రూర కర్మమునకుం బ్రేరేపించిన కూళదయ్యము నిన్గూడ నూపిరాడనీక తెగటార్చునప్పుడు నీతప్పు నీకు జ్ఞప్తికిరాకమానదుసుమీ ? పరుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము- పరులఁజెఱచి నీవు చెడకుము- అష్టాదశ విద్యలయభిప్రాయము సకలప్రాణిసంరక్షణ మొనర్చుటకన్న రవంతయు న్వేఱుకాదు.

నీకు బుద్ధిలేదో పశుమారణదారుణజైమినికడియరుఁడా ? పదార్థతత్వజ్ఞానము నీకు సున్న "పశుమాలభేత" అను శ్రుతియందుఁ బశుశబ్దమునకు దేహధారియని యర్థము. ఆలభేత యనుపదమునకుఁ బ్రేమించుట యర్థము- కాఁబట్టి స్వార్థపరులగు మాంసాశనక్రూర కర్మలొనర్చిన యపార్థముల ననుసరించక స్వార్థత్యాగులగు సర్వ భూతదయాపరులగు మహాత్ములయుపదేశము నంగీకరించుము- నీజాతి నీనీతి నీవావి నీవర్తనము నీబ్రతుకంతయు నితరప్రాణుల సుఖపెట్టుట కై వినియోగపడినప్పుడు వేదచోదితకర్మానుసారములని మున్మా టికి నమ్ముకొను సచ్చిదానందలక్షణుఁడగు దేవునకు దూరుండవై క్రూరముగాఁ బ్రాణిహింసచేసి నరకమున నేలనూలెదవు ? "ఋషిభి రతేంద్రియప్రకాశకైమంత్రైః" అని ఋషిశబ్ద మతేంద్రియప్రకా

మగు మంత్రపర్యాయమని సాయనాచార్యుఁడు చెప్పుటచేత ముమ్మాటికి న్వేదమంత్రము లింద్రియద్రష్టమగు జగము నెంత మాత్రమును జెప్పవు. కాఁబట్టి శ్రౌతకల్పములం దైహలౌకికపదార్థము లగు నగ్ని యజ్ఞాయుధములు అధ్వర్యసప్తదశకము పశువులు మొదలగుయజ్ఞద్రవ్యములు ఆస్తిక్యము గలిగించుటకై మఱియును దమజీవనోపాయముగా వంచకులైన ఛాందసులు శ్రౌతకర్మవిధానములఁ బన్నిరి. మఱియును ధూర్తు స్వార్థపరులై స్మార్తకర్మముల గల్పించిరి కాని వాస్తవముగా వేదము లిహాముష్మార్థి యెంతమాత్రమును బోధించకుంట రూఢి. ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యము గనతోడిపాటి జంతువుల కభివృద్ధి కావించుకర్మములు మాత్రమే యవశ్య కర్తవ్యములు.

కర్మమనఁగా శరీరావయచాలన మని "ద్రవ్యగుణకర్మ సామాన్యవిశేష సమవాయాభావాః సప్తపదార్థః" యనునపుడు కర్మమను పదార్థమున కవయవవిక్షేపణాకుంచనాది సంచలనార్థము చెప్పఁబడెను. శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చెప్పఁబడలేదు. సకలజగ దుపకారక కర్మమే యవశ్యకర్తవ్యముగాని ప్రాణిహింసాకరమగు క్రూరకర్మము ధూర్తులు స్వార్థపరులు నయినశ్రోత్రియమ్మన్యులు చేసిన కుట్ర పన్నికలు కాఁబట్టి ప్రాణిహింసాకరములు బూటక నాటకములు హోమములు వృథాప్రయుక్తములగు శ్రౌతస్మార్త కర్మములు వంచకకల్పితములని ముమ్మాటికి న్నిర్ణయించి సర్వజను లకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యకరములగు కర్మములుమాత్రమే యవశ్య కర్తవ్యములని తెలిసికొనవలయును.

జనతాకృతి

అ ఇ ఉ ణ్ మొదలగు పదునాల్గువ్యాకరణసూత్రముల నాఢు లనియును మహేశ్వరుఁడో లేక వేదపురుషుఁడో యాపదు

నాల్గుసూత్రములకు స్గర్త యనియును దక్కిన వ్యాకరణసూత్రములను పాణిని యను నొక పండితుఁ డొనర్చె నని నాగోజీభట్లు వక్కాణించెను. అఇఉణ్ మొదలగు ననాదివ్యాకరణసూత్రము లెట్టివో యనాద్యవ్యక్తధ్వనిని వర్ణాత్మకము కావించి ఋగ్యజుస్సామాథర్వ రూపములుగా నింద్రుఁ డొనర్చినమంత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేద మట్టిదే. మహేశ్వరసూత్రముల ననుసరించి పాణిని చేసినవ్యాకరణసూత్రముల వలె వేదములంబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములను నానాపండితులు రచించిరి. స్వరములు వ్యంజనములు పదములు వ్యాకములుం దదర్థములుం గల్పితవికారములుగాని వాస్తవములు. మఱియు నష్టాదశవిద్యలయొక్క ముఖ్యప్రయోజనము మనుష్యుల కహంకారమమకారము లుడిగించి స్వార్థపరత మాన్పించి తమతోడి పాటిప్రాణుల న్సుఖపెట్టి తన్మూలమున సుఖపడి నిత్యసంతోషులై తమజీవనము గడపుకొనున ట్లొనర్చుట- జగమునందలి దేహధారులలో నొకొక్కని కొకొక్కయూహ కావున నొండొరుల వ్యక్తిభేదమున న్నామరూపములం బ్రతిక్షణము మాఱుచుందురు. నామరూపములు వ్యావహారికములు కావు. అనిత్యములు మఱి యౌపాధికము లాగంతుకములు నవశములు నగు పాంచభౌతికగుణవికారములగు నామరూపములకు నిక్కముగా నొకవ్యవస్థ యెద్దియును లేదుగాని లోకోపకారములగు శబ్దాదిగుణములు మాత్రమే సర్వజనాదరణీయములు- తమవర్తమానస్థితి లోకోపకారముగాఁ గావించుకొని జనులు నిత్యసంతోషమున బ్రతుకుట యవశ్యకర్తవ్యము- కాని- భూతభవిష్యజ్జన్మములఁగూర్చిగాని మీనమేషాద్యాకాశపంచాగములఁ గూర్చిగాని యతీంద్రియస్వర్గనరకాదికల్పనలంగూర్చిగాని యసాధ్య యోగప్రాప్తిన్గూర్చిగాని యశరీవాణిశ్రవణాసక్తిచేతఁగాని యసంభవ బ్రహ్మసాక్షాత్కారజిజ్ఞాసచేఁగాని లోకోపకారకప్రవర్తనము మాన్ను

కొని వ్యర్థముగా ఖరలోమసంఖ్యాగణముమాడ్కి కాలక్షేపము చేయువార లిహపరదూరులై యుభయభ్రష్టులై యొరులను సుఖపెట్టనేరక తాము సుఖపడఁజాలక రిత్తగా నజాగళస్తనములవలెఁ గాలక్షేపము చేయుచుందురు.

“పరోపకారాయ సతాంవిభూతయః” తమతోడిపాటివారి న్సంతోషపెట్టుటకుమాత్రమె సత్పురుషుల యాయుస్సంపద వినియోగించును. పరోపకారముగా జనుఁడు పాటుపడి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములను సంపాదించుకొనుటకై గడువుచిక్కనిపూరుషాయువును జపమువిడిచి లొట్టలకుడుచునట్లు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యముం జెఱచు శ్రౌతస్మార్తకర్మలకెక్కిచే వ్యర్థముగా దుర్విధిహతులై శ్రోత్రియమ్మన్యులు మొదలజెఱచి తాము చెడుచున్నారు. తనతోడిపాటివారి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకై పాటుపడి తనబ్రతుకు హాయిగా గడపుకొనక దెలిసీతెలియక దంభులై స్వోదరపూరణపరాయణులై యాషాఢభూతులై యహంకారమమకారాభిమానదూషితులై కూటికల్లాడుచు మొండికూటివేషములు వేయుచు ననుభవించక తీఱని కాంతాకనకాశలం దేవులాడుచు నాభూమి నాసొత్తు నాయిల్లు నాస్త్రీ నాజాతి నాకులాచారము నానివాసము నాయూరు నాపేరని వ్యర్థాహంభావమున గించుకొనుచుఁ బెక్కండ్రు పెక్కుతెఱఁగుల సోమరులై పిచ్చివారై వృథానటనతత్పరులై లోకోపకారమునకుం బనికిరాకుంట మిక్కిలి కుటిలకాలవైపరీత్యము. మనుష్యులందఱు అన్యోన్యానుకూలవిహితప్రవర్తనముచేఁ బరస్పరోపకారపరులై సమకూర్చుకొనక విధిలేని నిద్రాహారవిహారములన్ సర్వభూతదయాపరులై కాయకష్టమున సంపాదించుకొని హాయిగా బ్రతుకుటకన్నఁ జేయఁదగిన యనశ్యకర్తవ్యమింకెద్దియును గాదు. శ్రవణసుఖముగాఁ బల్కుట- నయనానందకరముగా నగపడుట మఱియు సర్వలోకోప

కారముగా నడిచి యొరులసుఖపెట్టి తా సుఖపడుట కన్న మర్త్య జీవితమున నాచరింపఁదగినకృత్య మింకెద్దియు నున్నమాటికి న్గాదు. శ్రవణసుఖమగు పలుకే వేదము. పరోపకారప్రవర్తనమే శిష్టాచారము- ఒరులనుసుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే వేదచోదితస్వర్గైయజ్ఞీయశ్రౌతస్మార్తకర్మధర్మము. "సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు" అని సంతతముం గోరుచుంటయే బ్రహ్మానందానుభవము- వాయ్వాది మహాభూతప్రకోపోపద్రవములకు లోఁబడకతీఱదు. మరణమున్దప్పించుకొనఁ దరముకాదు. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకై దేవులాడక వీలుకాదు. తప్పనిదైవకృత్యములగు మహాభూతప్రకోపోపద్రవ జరామరణవ్యాధు లుపశమిల్లుటకై దైవముమీఁదే భారమువేసి పురుషప్రయత్నముచే జనులంద అన్యోన్యకాయక్లేశముచే సుఖనిద్రాహారవిహార సాధనసామగ్రి న్సంపాదించుకొని పరస్పరవిహితోపచారంబుల బ్రతుకవలయునని బోధింపని దెద్దియును వేదచోదిత ధర్మము కానేకాదు.

ప్రగతి

కృతయుగమున రెండువేల సూర్యగ్రహణములు రెండువేల చంద్రగ్రహణములు-త్రేతయందు గ్రహణసంఖ్య నాల్గురెట్లు. ద్వాపరమున నేఁబదిరెట్లు కలియుగమున గ్రహచారనియమము లేదు. గ్రహణము లమితసంఖ్యాకములు. కాలనియతి కానరాదు కావునఁ గలికాలమందు శ్రౌతస్మార్తవిధానములు పనికిరావు-మఱియును ప్రాచీనాచారములు శిష్టసంప్రదాయములుజాతినీతులుచాతుర్వర్ణనియమ వర్ణాశ్రమ ధర్మములు స్వర్గనరకచింతలు జపతపములు మొదలగువేదశాస్త్రోపదేశములు నిరర్థకములు-కాఁబట్టి దేశకాలపాత్రానుసారముగానొరుల సుఖపెట్టితానుసుఖపడఁదగిన నిద్రాహారవిహారమాత్రోపయోగకరము

లగు సాధనసామగ్రి నన్నుమకూర్చుకొనుటయే పరమపురుషార్థమని మున్నాటికి నలికాలమానవు లెఱుంగవలయును. వేసవికిఁ బనికి వచ్చిన విసనకఱ్ఱలు ముదురుశీతకాలమున నమ్మఁజూపు నవివేకివలెనే కృతత్రేతద్వాపరయుగార్హములగు తపోజ్ఞానయజ్ఞాచరణము నలికాలమునుపదేశించు ఛాందసుఁడు మిక్కిలిహేయుఁడు కాఁడా? ''సేవయా దీయతే కలౌ'' కలికాలమున జనులు పరస్పరసేవచేతఁగాని సుఖముగ బ్రతుకనేరరు. కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మములు కలికాలమున కరణ్యరోదనములు. పరస్పరోపచారముల నన్యోన్యవిహితాచరణములం గలిజనులు కలసిమెలసి బ్రతుకుటయే పరమనీతి.

వేదాంగకర్త లనేకులు ప్రాచీనులు పేర్కొనఁబడిరి. వ్యాకరణమునకై పాణినిచేత ఆపిశలి-కాశ్యప-గార్గ్య- గాలవ- చాక్రవర్మణ- భారద్వాజ- శాకటాయన- శాకల్య- సేనక- ......మరియుం బ్రాచీనోదీచీనాచారులును మఱియు నొకవైయాకరణుఁడు పల్కెను. ఇట్లితరవైయాకరణులు-కొందఱువైయాకరణులు-మఱొకవైయాకరణుఁడని భాష్యకారుఁడునువాకొనుటచేత లెక్కకుమిక్కిలిగాననాదిభూతకాలమునందలి వైయాకరణులు పేర్కొనఁబడిరి - కావున వేదములందలి శబ్దములును సంస్కృతభాషయందలి శబ్దములును బలువిధములం బెక్కండ్రు వైయాకరణులచే కాలానుసారముగా వాడుకంబట్టి పరిష్కరింపఁబడుచు వచ్చినవి- ప్రతియుగమునకు వేదములును వేదార్థములు నింద్రులు మనువు లాచారములు వర్ణాశ్రమధర్మములు జంతువులును సకలోపాధులు సకలసృష్టివిధానములు మాఱుచున్న వని పురాణములు పల్కుచున్నవి. కాఁబట్టి ప్రతిక్షణమును బ్రపంచస్థితి మాఱుచుంట సహజము- కాని- సకలజంతువులకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభిలాష మనాదికాలమునుండియు నాకాశమువలె నొకరీతిగా నిత్యమై మాఱకున్నది-''శ్రుతిశ్చ భిన్నా స్మృత

యశ్చభిన్నా మహాఋషీణాం మతయశ్చ భిన్నాః అనంతా వై వేదాః''
అనుటచేతఁ దత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా సర్వలోకోపకారక
ముగా నెపుడైన న్దేహధారులు తమతమజీవయాత్ర గడపుకొనక
తీఱదు.

అ మొదలగుస్వరములతోఁ క మొదలగు వ్యంజనములతోడను దమతమయుద్దేశములను వెల్లడించుకొనుటకై సకలదేహధారు లన్యోన్యబోధకై యెలుగెత్తుటయును కరచరణాద్యవయవచాలనీకాభినయవిశేషము లగపర్చుటయును జక్షుర్గ్రాహ్యముగాను అభీష్టార్థబోధకముగా మఱియును సకలేంద్రియగ్రాహ్యావస్తునివేదనము లొనర్చుటయు ననాదిగా ననాదికాలమునుండియును సహజముగా నలవాటు పడియుంటచేత వాచికాంగికాహార్యసాత్వికాభినయవిశేషములు నానా జంతుకోటికి స్వభావములు. చతుర్విధానయము లుద్దేశమునుబట్టి జంతువులలో మనుష్యాదిజంతువులకుఁ గొన్నిటికి త్రికాలజ్ఞప్తియును వస్తుసంగ్రహమును నూత్నకల్పనాచాతుర్యమును స్వభావములు కావునఁ దా మొకధ్వనినిగాని మఱేసంజ్ఞనుగాని దమయుద్దేశమెద్దియేనిఁ బరులకుఁ దెల్పనూహించిచేసినపు డాయుద్దేశము నట్టిసంజ్ఞచే నితరులు గ్రహించినతీరు తమకుఁ దిరిగి సంజ్ఞాపూర్వముగా బదులు సల్పినపు డీయుద్దేశ మీసంజ్ఞఁ దెల్పునను నిశ్చయముతో నట్టిసంజ్ఞలను సందర్భానుసారముగా సంగ్రహించి జ్ఞప్తిరూపమునఁగాని గ్రంథరూపముగాఁగాని యుంచుకొనుచు సమయోచితముగాఁ దత్తత్సంజ్ఞల నుపయోగించుచున్నవి. స్వభావముగాఁ గొన్నిక్రియలు సహవాసమునఁ గొన్ని పనులు నలవాటుపడుచున్నవి. మనుష్యుల చతుర్విధాభినయ విశేషములు స్వభావముచేతఁగన్న సహవాసబలముచేతనే మూఁడు పాళ్ళు వెల్లడింపఁబడుచున్నవి. ధ్వనియందు నవయవములందు వణఁకుట మొదలగుకొన్నియభినయవిశేష లుద్దేశములేకయే మఱి సహ

వాసమక్కఱలేకయే శీతకాలము మొదలు కొన్ని సమయవిశేషములం బట్టి స్వాభావముగా వెలువడుచున్నవి. తమతమయభిప్రాయమును ఫలింపఁజేసిన తమతమయభినయవిశేషములను జ్ఞప్తియుంచుకొని యింద్రియగ్రాహ్యములగు వ్రాఁత మొదలగు సంజ్ఞారూపకముగా కొందఱు గ్రంథరూపముగాను గొందఱు విగ్రహరూపముగాఁ గొందఱు మఱియు నానారూపముల గొందఱు న్వర్తమానభావిజనోపయోగముగా ననాదికాలమునుండియును లోకోపకారముగా సంగ్రహించుచు వచ్చిరి– దేశకాలపాత్రలంబట్టియుం బ్రసంగానుసారముగా నీచతుర్విధాభినయము లర్థమిచ్చుచున్నవి. చీమలుకూర్చిన యిసుకలేశములు కాలక్రమమున గొప్పపుట్టలై వివిధాకారములతో సృష్టిస్థితినాశములందునట్లు మఱియును వర్షబిందువు లొకదానికొకటిచేరి పల్లములందు గొప్పగొప్ప జలాశయములై యుద్భవస్థితిలయవిశేషములందున ట్లనాదికాలముకొలంది న్నామరూపాత్మకమగు వస్తువులన్నియుం గొన్ని స్వభావవశతంబట్టియుం గొన్ని కృత్రిమరచనావిశేషముచేతను బ్రతిక్షణము న్మాఱుచు స్థూలసూక్ష్మగతు లందుచున్నవి. కాఁబట్టి యవాఙ్మనసగోచరమగు నాత్మపదార్థముతప్పఁ బాంచభౌతికాత్మకములగు నామరూపాత్మకసంజ్ఞలుగాని తదర్థములుగాని యనిత్యకార్యములని సిద్ధాంతీకరింపవలయును. అకారాది స్వరాత్మకధ్వనులకుం గకారాదివ్యంజనాత్మకధ్వనులకు మఱియుం దదుభయాత్మకేతరలిఖితాదిసంజ్ఞలకును సమయోచితముగా దేశకాలపాత్రముల ననుసరించి యుచ్చారణమందును లేఖనాదీతరసంజ్ఞలయందు మఱి వానివానియర్థములందును మాఱుదల ప్రతిక్షణమును గలుగుచుండుటయే స్వభావము.

“అగ్నిమీళే పురోహితమ్” అను ఋగ్వేదమంత్రాక్షరములు పూర్వయుగమున నెట్లున్నవో మఱి యిప్పు డున్న యక్షర

సమామ్నాయమున కర్థమేమో మఱి యాశ్రుతి కెన్నియంగములో యాయంగములకు వినియోగ మెట్లుండెనో పిచ్చినమ్మకముకలవారు తప్ప వివేకులు నిర్ధారణము చేయఁగలరా? ఇప్పుడు మాత్ర మకార గకా రేకార నకార సమూహముగు నగ్నిశబ్దమందు అకారమున కర్థమేమో- ఇకారమునకు గకారమునకు నకారమునకుఁ బ్రత్యే కార్థము లెవ్వియో మఱి అ- ఇ యను నచ్చులను నుగ్- న్ అను హల్లులను వ్యక్తీకరింపఁజేసిన మూలప్రకృతిధ్వను లెవ్వియో మఱి యట్టి ధ్వనులకు జనకములగు నాళాకాశవిశేష మెట్టిదో మఱి యానాడీ కాకాశమాఱుతము నెట్టియింద్రియపదార్థము ప్రేరే పించెనో సక్కముగా నీపాంచభౌతికసృష్టికి మూలకారణమగు నాత్మ పదార్థ మిదమిద్ధ మ్మని కూలంకషముగా మునులుగూడ సహేతుక ముగా బోధింపఁజాల కాత్మపదార్థ మెఱుఁగుసాధనములనుమాత్రమే లోకానుగ్రహపరులై బోధించిరి. ధ్వనిగ్రాహియంత్రములవలె నాది కవులయిన మునులు సహజములగు పాంచభౌతికగుణములగు శబ్ద స్పర్శరసగంధములను దత్తద్దేశకాలపాత్రానుకూలములుగా లోక వ్యవహారముసాగుటకై విభజించి వాచికాంగికాహార్యసాత్త్వికాభినయ మూలముగా సంగ్రహించి వంశపారంపర్యముగా సమయోచిత సంస్కారార్హములుగా వెల్లడించిరి. ఇంద్రుఁడను ముని మొట్ట మొదట నాదబ్రహ్మమును ''అగ్నిమీళే పురోహితమ్'' ఈ మొద లగు ఋగ్వేదశబ్దములను ''ఇషేత్వోర్జేత్వా'' అను యజుశ్శబ్దములు గాను మఱి నానావిధానంతసంఖ్యాక సామధర్వవేదశబ్దములుగాను 'ఇమమేవోర్జం యజమానాయదధాతి'' అని మంత్రార్థమును వెల్ల డించు బ్రాహ్మణవాఙ్మయముగాను బ్రకృతిప్రత్యయనిర్ణయమున నవ్యాకృతశబ్దబ్రహ్మమును వ్యాకృత మొనర్చెను. అనఁగా జగమున నానాదేశములందు వేదసంజ్ఞల నలరు శబ్దములన్నియు నింద్రునివంటి

యాదికవులు ధ్వనిగ్రాహియంత్రములవలె సంగ్రహించిన శబ్దములే. ఆయింద్రు లాకవులు మ తాధ్వనిగ్రాహియంత్రములనఁదగు నతీంద్రియ దర్శనసామర్థ్యముఁగల మహాత్ముల ప్రాచీనార్వాచీనసామర్థ్యవిశేషము లచే "అగ్నిమీళే పురోహితమ్" అని యిప్పటికి సంగ్రహింపఁబడి పారంపర్యముగా వచ్చుచున్న వాఙ్మయ మీముం దె టుచ్చారణ మున నక్షరముల మఱియు నర్థములం దెట్లు మాఱునో యెవ్వ రూహింపఁగలరు ? పాంచభౌతికపదార్థ స్థూలసూక్ష్మక్రమము నానా రూపవిశేషము న్గాలవశమున మాఱుచుంట సర్వజనానుభూతమే కదా ? "యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ" అన్న ట్లీశబ్ద మునకీయర్థమనునియమము లే దెల్లించినవారి క ట్లర్థము ప్రతిశబ్దాది గుణసంజ్ఞకలిగించును గావున సకలాష్టాదశవిద్యలుం గేవలలోకోప కారకభూతదయనుమాత్రమే బోధించుచు జంతుహింసను నిషేధించు చున్నవను మానవ పరాశరస్మృతులు మాత్రమే ప్రస్తుతగ్రాహ్యాము లనుకొన వోయీ పూర్వమీమాంసకదురుద్గూధుఁడా ! చాలుచాలు నీయకాల క్రూర వైదిక హింసాచరణము.

సమయోచితముగా జగముతో నే వేదములు న్వేదాంగవిధాన ములు సంప్రదాయమూలాచారములు ఋతువులమాడ్కి సకలైహిక గతులుం దాత్మాలు కాకతీఱదు. వేదాధ్యయన మలవాటులేక క్రొత్తగా నధ్యయనవేత్త యనిపించుకొన నాసించిన ద్విజమ్మన్యుఁ డొకఁడు "ఆయతనవాన్ భవతి" అని యుచ్చరించుటకుబదులుగా "ఆయెడదవా బనది" అని యుచ్చరింపఁగా నతనిం బెద్దగా గణించు కొన్న పిన్న లాయుచ్చారణమే సమంజసమనుకొని తమకులక్రమా గతము నాపాఠమే సాధువుగా గ్రహింపకుందురా ? కాఁబట్టి అనాదిగావచ్చుచున్న యాకాశగుణమగుశబ్దము జగమునం దేది మానవులు తమతమ శ్రవణేంద్రియసామర్థ్యానుసారముగాఁ దత్త

త్సమయోచితార్థానుకూలము విధివశమున నెట్లు గ్రహింపఁగల్గిరో మ తెల్లి ట్లాశబ్దమును బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి యేయే తాత్పర్యముల నిర్దేశించి యెట్లు పల్కి మఱి యేయే గుఱుతులను సంగ్రహించి తమ యర్వాచీనులకు నేర్పిరో మఱి శిష్యులం దా వా గర్థము లెట్లు మాఱుచువచ్చెనో యింకముం దీశబ్దార్థముల కెట్టి మాఱుదల కలుగునో వివరింప నెవరి శక్యము ? కావున "పశుమాలభేత" అను వాక్యమునకు క్రూరుఁడవై స్వార్థపరుఁడవైయో తెలిసీ తెలియని యహంకారవిమూఢచ్ఛాందసుఁడా ! క్రతుదార్జన్యము న్మాను. నీబ్రతుకునందు నీ కెంత తీపియో తక్కినజంతువులకుఁగూడ నట్లే యని విశ్వసించుము. నీ వింక పశుహింస మానుకొనవేని యింతకన్న వేయిరెట్లు నీకు సరిగా బుద్ధిచెప్పి పశువునోరు నీవు మూయించినట్లు నీనోరు మూయించుభూతదయాపరులు వేనవేలు చెలరేఁగెదరుచుమా ? పూర్వులవలెఁ గాక నీవు కేవల స్వార్థపరుఁడవు పరమార్థ మొక్కింతయు నెఱుఁగఁజాలనివాఁడవు గనుక నిక్కాలము నీకుఁ గ్రతువొనరించుట కెంతమాత్రము న్దగదు తగదు.

మొదటఁ దల్లిగర్భమునుండి శిశువు వెలువడినతోడనే పంచేంద్రియశక్తి సుషుప్తియందువలెనే సూక్ష్మస్థితిఁగలిగియుంటనే యాశిశు వూపిరితీసికొనుట ప్రారంభించుటకు సమకాలికముగా నా శిశువుయొక్క స్పర్శేంద్రియమును స్పర్శేంద్రియముపనిచేయుటకై ప్రారంభించును. స్పర్శేంద్రియము మేలుకొన్నగుర్తుగా నాశిశువు కంఠనాళాకాశగుణమగు ధ్వని వెలువడును. మఱియు నాశిశువునకు గ్రుక్కగ్రమింగెడుశక్తి సహజముగాఁ గలుగును. పిదప నాశిశువు క్రమక్రమము వినుటకు న్గనుట కాఘ్రాణించుటకుం జవి నెఱుంగుట కలవాటుపడును. మఱియు నాశిశువునకు దానిచుట్టుపట్లనున్న వస్తు

గుణములను దనపంచేంద్రియపాటవముకొలంది న్గుఱుతుపట్టుజ్ఞానము కొనసాగినకొలఁది న్దనతలిదండ్రుల పిలుపు నాకారములు నెఱుంగుచుఁ గ్రమక్రమముగాఁ దనకు హేయాదేయవస్తువులను దనతల్లిదండ్రుల మప్పుబడిచే నెఱుంగఁజాలును. మొదటఁ దనయుద్దేశము నాంగిక సాత్త్వికాభినయములచేతమాత్రమే వెల్లడింపఁగల్గి బాల్యముగడచిన కొలంది న్వాచికాహార్యాభినయములకు మప్పఁబడిన లౌకికవ్యవహారానుసారముగా దొరఁకొనును. శిశువునందు మొట్టమొదట వెలువడినశబ్ద మొకయాక్రందసూచకమగు అ-ఇ-మొదలగు కేవల ధ్వనిమాత్ర హెచ్చుతగ్గుస్థాయివిశేషములుమాత్రమే సహజముగాఁ దోతెంచును. క్రమక్రమముగా నాశిశు వుచ్చరించు క మొదలగు వ్యంజనములన్నియు నాశిశువునకుఁ దలిదండ్రులు మొదలగుజనులు నేర్పినయవియే. మఱి యెట్టిభాషయు మఱి యెట్లాభాషనుచ్చరించిన నేతీరుగా నాంగికాభినయ మొనర్చవలయునో యాపద్ధతులన్నియు నా శిశువు లోకవ్యవహారానుసారముగా నట్టి వాచికాంగికాభినయములనుకరించును. ఆశిశువు తొలుదొల్త నేయభిప్రాయములేకయే ధ్వనిచేయును మఱి శరీరావయవచాలనముచేయును. కాని క్రమక్రమముగ ముదిరినకొలంది లోకవ్యవహారానుసారముగాఁ జతుర్విధాభినయము లొనర్చుటకుఁ దలకొనును. మొదటినుండియును దమకు లోకజ్ఞానము ప్రారంభించిననాఁటనుండియును దమతమ నిద్రాహారవిహారమనోరథములు దెల్పుటకై సాజముగాఁ దమ కబ్బిన కేవలధ్వనిమాత్ర మొనర్చు శ్రమచేఁ గలిగినయవయవచాలన విశేషములుతప్పఁ బదార్థవివేకముగానొనర్చఁదగిన పంచేంద్రియ వ్యాపారమంతయును మప్పఁబడినవేకాని సహజము లెంతమాత్రము న్గావని బాల్యముఁ గడపినజనులందఱికిం బ్రత్యక్షానుభవసిద్ధమేకదా ? కాలోచితములైన వివిధలోకవ్యవహారసిద్ధములగు వాచికాంగి

కాహార్యసాత్వికాభినయవిశేషములు దేహధాతుల కాగంతుకములు సహావాసజన్యములై పాంచభౌతికోపాధులరీతి ననిత్యకార్యములై వివిధగతుల నుద్భవస్థితినాశము లందుచుండును. కాఁబట్టి యనాది సంప్రదాయములోకమందలి ముదిరిన మానవులు వాడుచున్న చతుర్విధాభినయవిశేషములన్నియును వ్యావహారికములును గృత్రిమములుఁగాని స్వాభావసిద్ధములు కాకుంటచే నీయష్టాదశవిద్యలన్ని గృత్రిమములు కల్పితము లని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును గృత్రిమములలోఁ గృత్రిమములు- జగదుపకారకమై సర్వభూతదయాపరమైన పుణ్యాచరణకర్మమే స్వర్గము. ప్రాణిహింసాకరమగు రౌద్రబీభత్సభయానకరసము లగపఱ్చు పాపకృత్యమే నరకము. ఈలోకమునకు మించి వేఱుగా స్వర్గనరకములు లేనేలేవు. ఈలోకమందు మానవులు సకలభూతదయాపరులై పరస్పరానురాగముతో నన్యోన్యదేహసంరక్షణప్రీతితోఁ గలసిమెలసి బ్రతుకుటకొఱకై భూతభవిష్యజ్జన్మకర్మఫలములు పుణ్యపాపఫలప్రాపక స్వర్గనరకాద్యూర్ధ్వలోకములు సకలలోకపాలురు స్వర్గపాతాళాద్యప్రత్యక్షలోకములు నిఖిలదేవాసురకోట్లు సకలభువనసృష్టిస్థితినాశకర్తలగు బ్రహ్మవిష్ణుశివులు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకవేదములుం బురాణేతిహాసకావ్యాదిగ్రంథములుం దేవతాలయములు యందలి దేవతావిగ్రహములవలెఁ గల్పింపఁబడెను-కాని పాంచభౌతిక పదార్థమయమగు నీలోకమువలె సహజములు వాస్తవములు గావు. మఱింతభక్తిశ్రద్ధలు కలుగుటకొఱకై యీ లోక సుఖదుఃఖములం దుపేక్ష గలిగించి యీసంసారతాపత్రయము మఱపించి పరధ్యానవశమున నిత్యసంతుష్టాంతరంగుల గావించుటకై పురాతనవిరచితములగు దేవాలయములు దేవతానిర్మాణములనియు దేవతావిగ్రహములు బ్రహ్మప్రతిష్ఠితములనియు గాశీపట్టణము బ్రహ్మప్రళయమందుఁగూడ నశింపక

నిత్యమై యుండుననియు నతిశయోక్త్యలంకారవిశేషములం బ్రతిపాదింపఁబడియె న్గాని వాస్తవముగా "సర్వం క్షణికం క్షణికం దుఃఖం దుఃఖం స్వలక్షణం శూన్యమ్" అను శ్రుతిప్రకారము "ఆత్మ సత్యం జగ న్మిథ్యా" యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్" అనురీతిని సకలజగత్కారణమై సచ్చిదానందమూర్తియగు దేవుఁ డొక్కఁడే సత్యము తక్కిన యీజగమంతయు ననిర్వచనీయ మాయాకల్పితమై స్వప్నప్రపంచము వలె మిథ్యయని నిత్యసంతుష్టికారణగాఢవైరాగ్యమున్ స్థిరపర్చుటకొఱకై మనఃసమాధిజనకహేతువుగా నాదిఋషులు నానావిధముల లోకోద్ధరణముకై పన్నినపన్నికలు- మఱియును తమతోడిపాటిదేహధారులకు శ్రవణసుఖముగాఁ బలికినపలుకే వేదము - తమయభిప్రాయమున్గూలంకషము దెలుపఁగలభాషయంతయును సంస్కృతమే-పరలోకప్రతిపాదకమగు వాక్కు- చ్ఛందస్సు- ఐహికవ్యవహారమునకు పనికివచ్చినశబ్దములన్నియును భాషలు- జనుల కొండొరులయభిప్రాయము సంపూర్ణముగా నెట్లు తెలియునో యట్టి చతుర్విధాభినయపద్ధతియె వ్యాకరణశాస్త్రము- అన్యోన్యము దేహధారులు తమయూహ నెట్లు తెలుపుకొన్నం దెల్పుకొననిమ్ము- నడుమ నీవైయాకరణులేల- ఇట్లూపిరితీసికొనవలయునని తెలిసియే దేహధారు లూపిరి తీసికొనుచున్నారా? సహజముగాఁ జతుర్విధాభినయముతో జనులు పరస్పరము న్దమశక్తికొలఁదిఁ దమయూహల న్దెల్పుకొనుచునే యున్నారు. పరస్పరరంజకముగా జగదుపకారపరులైన యుత్తములు చతుర్విధాభినయముల న్వినియోగించుచునేయున్నారు. లోకోపకారముగా నాధివ్యాధులనుండి కాపాడుటకై యౌషధవిశేషములెఱిఁగించు నట్లు జగదుపకారకములు సర్వప్రాణిరంజకములగు చతుర్విధాభినయవిశేషములు ధర్మార్థకామమోక్షకారణములుగా సహజప్రతిభాలంకృతులగు నాదికవులు విరచించిన యష్టాదశవిద్యలందు సప్తవ్యసన

దుష్టచిత్తులగు కొందఱు మాంసాశనక్రూరహృదయులు ధూర్తులై స్వార్థపరులై పశుమారణాదిక్రూరకర్మముల నుపచరించున ట్లష్టాదశవిద్యల న్లేనిపోని తమకల్పనంబుల న్జొనుపుచుఁ దమపక్షము న్గాపాడుటకై యస్త్రములు శస్త్రములు వధోపాయములు హననసాధనాయుధములు– భేదదండోపాయవిశేషములు– జాతులు పరువు లధికారములు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు వేయిమాటలేల సకలజనచిత్తరంజకములును భూతదయాపరములుగాని దుష్టకృత్యములనెల్ల ననాది శాసనములుగాఁ బానకములోనిపుడుకలవలెఁ గూహకముతోఁ బన్నియున్నారు. నీతోడిపాటివారి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యదాయకమగు పల్కు– పల్కుము నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకుఁ గొరగాని వ్యర్థాలాపములగు ''ఇషేత్వా'' యని వెఱ్ఱివానివలె నఱచెదవు– నీతోడిపాటిజనులకుం గూడుగుడ్డలు సమకూర్చి నీకాయకష్టమున ధాన్యాది సాత్వికాహారద్రవ్యములం బండించి మొదల న్నుఖపెట్టి నీవు సుఖపడు నడువడి న్నేర్చుకొనుము. జీవహింసలేని యన్నపానములను సంపాదించి నీతోడిపాటిజనులకు నీతో సమానవంతు పంచిపెట్టి నీ వనుభవించుము– నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సరిగా సకలజను లనుభవించవలసినదే మనుష్యులు తమలోఁదా మొకరికంటెనొకరు గొప్పవారుం గారు–కొద్దివారుం గారు– శ్రీమంతులు న్గారు– పేదలు న్గారు – పండితులుం గారు–పామరులు న్గారు– పుణ్యాత్ములుం గారు– పాతకులుం గారు–స్త్రీలందఱు న్భార్యలే–పురుషులందఱున్ భర్తలే– స్త్రీలందఱు న్దల్లులే– పురుషులందఱు న్దండ్రులే– స్త్రీలంద ఱక్క– సెల్లెండ్రే– పురుషులంద ఱన్నదమ్ములే– స్త్రీలందఱు న్గొమార్తెలే– పురుషులందఱు న్గొడుకులే– జనులకుఁ బరస్పరానురాగము న్దొలఁగించి ద్వేషము న్గల్పించి ప్రాణహింసనుగావించి యొండొరులు తన్నుకొని బాధపడి చచ్చువిధమునకు హేతువులయిన దేశ కుల జాతి మతాభిమానము

లహంకారమమకారములు స్వార్థపరత యొరులసుఖముచూచి యోర్వకుండుట లోకులం బీడించు చుల్లాసపడుట- యాత్మస్తుతి- పరనింద- కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరములు కుట్ర మోసము దంభవేషము- మాంసాశనము న్మొదలగుదుశ్చేష్ట నిక్కముగారాక్షసక్రూరకృత్యములుగాని మనుష్యధర్మము లెంతమాత్రము న్గావు- ధర్మార్థకామమోక్షములను పురుషార్థములను సంపాదించుకొనుట మనుష్యులందఱుం బాత్రులు. మనుష్యులు తా మొనర్చుకర్మములకు ఫలము తమజీవితకాలమందే "అవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతంకర్మ శుభాశుభమ్" అనున ట్లనుభవించకతీఱదు. భూతభవిష్యజ్జన్మములు ధర్మబోధకములయిన కల్పనములుగాని యథార్థములు కానేకావు. వెనుకటిజన్మమును లేదు. భవిష్యజ్జన్మమును లేదు. స్వర్గము న్లేదు. నరకము న్లేదు. నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధనము న్సంపాదించుకొనుటకన్న నీ జీవితమున మఱి నీకుఁ గర్తవ్య మెద్దియును లేదు. లోకోపకారముగా నీనడువడియుండినన్గాని నీతోడిపాటిజనుల యనురాగమును నీవు సంపాదించుకొన్నన్గాని నీకు బ్రతుకుసుఖ ముండదు కావున నీతోడిపాటిజనులను సుఖపెట్టి హాయిగా నీ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మనుభవించుకొ మ్మోవిద్వన్మన్యుఁడా! నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసంపాదకము కానిదెద్దియు న్విద్యకాదని తెలిసికొను మూరకేల పిచ్చివానివలె మదమత్తునివలె ప్రస్తుతప్రశంసలగు శ్రౌతస్మార్తషోడశకర్మలం బ్రబలపించెదవు? ఒరులసుఖపెట్టి నీవు సుఖపడు మిద్దియే సకలమునిస్మృతి వచనము. నీతోడిపాటిజనుల దేహములన్నియును నీ దేహమే మఱియు న్వారియందఱిప్రాణము నీప్రాణములే యని త్రికరణశుద్ధిగా నీవు సంతతము న్భావించకుంటివేని నీకు నిద్రావిహారసౌఖ్యము చేకూరదు. సుఖానుభవప్రయోజనమగు నీబ్రతు కెందు కన్యాయముగా నహంకారమమకారములన్ బశువువలె దుఃఖపెట్టుకొనెదవు? సుఖ

దుఃఖములకు నీవే కర్తవు. నీవు లోకోపకారపరుఁడవై సర్వజగము నీశరీరముగాను సర్వభూతజీవనము నీజీవనముగాను సర్వభూతదయా మయుఁడవైనప్పుడే నీబ్రతుకున నీకు సౌఖ్య మలరును. నీవు నిక్కముగా మానవులలో లెక్కింపఁబడెదవు.

వైద్యజ్యోతిషావశ్యకత

ప్రాచీనగ్రంథములలో వైద్యము జ్యోతిషము తప్పఁ దక్కిన శాస్త్రములెవ్వియును వర్తమానకాలమునకు మతేగ్రంథములు నీవు తెలిసికొనవలసినపని లేదు. ఆయుర్వేదమును జ్యోతిష మను వేదాంగ మును లోకములో నానాభాషలన్గల వివిధగ్రంథపరిశోధనము చేసికొని ప్రత్యహమును గ్రహగతులం బరిశీలించుచు ఋతువులమాఱుపు కనిపెట్టి జగదుపకారముగాఁ బ్రతిక్రియలొనర్చుచు సరిగా నోషధులను గనిపెట్టి నానావిధచికిత్స లుచితముగాఁ జేయుచు శిల్పశాస్త్రమును భూమినిఁబండించు నేర్పును నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభివృద్ధి కావించుచుం దనతోడిపాటిజనుల కుపకారము చేయువారు నిక్కముగా మనుష్యు లనఁదగుదురు. లోకోపకారముకై తనబ్రతుకు ధారపోయు సజ్జనునకు దైవసాహాయ్యము తప్పక కలుగకమానదు. మఱి యట్టిలోకోపకార పరాయణుని నిత్యసంతుష్టి కొనసాగుచుండును. ఈబ్రతుకున సంపూర్ణ మనస్సంతుష్టిపొందుటకన్నఁ గోరఁదగినసంపద యింకెద్దియు న్గాదు. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మన్యోన్యానురాగముకోరి జగమునందలి మనుష్యులందఱు తమ దేహారోగ్యానుకూలముగా సకలభూతదయా పరులై బాలవృద్ధాతుర నెల్లవిధములఁ బోషించు సమానస్వాతంత్ర్య మున నొప్పారుచుండు నప్పటికాలమే కృతయుగముం బుణ్యకాల మనియుం గొనియాడఁబడుచుండును. జాతిమతాచారము లెవ్వి యెట్లున్నను బరస్పరమైత్రితో నన్యోన్య నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము

లరయుచు సర్వభూతదయాపరులై మానవులందఱున్ సంతతముం
బ్రవర్తించుటయే నిశ్చయముగా ముమ్మాటికిన్ సకలవేదశాస్త్ర
సమ్మత మనుష్యధర్మము. అనాదికాలమున నష్టావశవిద్య లెల్లయుం
బ్రవర్తిల్లుచుంటచేతఁ బ్రాచీనఋషుల స్మృతి యాచార్యుల నిర్ణయింప
వీలులేదు. గణించుటకు శక్యముకాని యవ్యక్తకాలముం బరమాణువు
లను లోకోపకారముకొఱకై స్థూలదశ లాకాలపరమాణువుల
కేర్పర్చి ప్రాచీనమహర్షులు ప్రాకృతజనులఁగూర్చి లోకవ్యవహార
ముకై సకలజగదుపకారార్థమై వ్యవస్థగల్పించిరి. కాని దైవవశమున
నానాఁటి కావిద్యలు దత్తన్నియతాచారములుం బాంచభౌతికపదార్థ
మును ఋతుధర్మములు మానుషజీవితకర్తవ్యకార్యము లోక నియమ
మెద్దియు నేక యెట్టి నిత్యనియతపద్ధతియు ననుసరింపక మాఱుచు
వచ్చుచున్నయది- కాని- నిక్కముగా ప్రాణికోట్లయందు సుఖించు
టకై ప్రవర్తించుటయును కష్టమునుండి తప్పించుకొనుటకై ప్రయ
త్నించుచుంటయును నిత్యములై మాఱనిగుణము లనకతీఱదు.
కారణబీజము నిత్య మవ్యక్త మొకప్పుడు కార్యరూపముగా వ్యక్తీక
రించి యుద్భవస్థితులం బరిణమించి తిరిగి బీజరూపముగా లయము
చెందును. శిశువునందలి శబ్దస్పర్శరూపరసగంధజ్ఞాన మవ్యక్తకారణ
బీజరూపముననుండి బాహ్యేంద్రియోపాధిస్థితివిశేషములఁబట్టి పలు
విధముల ననిత్యకార్యరూపములం బ్రవర్తిల్లి నిత్యావ్యక్తకారణ
బీజముగా నిర్వర్తించును. త్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతిపురుషునకుఁ
గదలిక పుట్టించి స్వభావముగా బుధ్యహంకారాదులం బరిణమించుచుఁ
దనకుదాఁ భోగ్యభోగభోక్తృరూపములన్ జ్ఞానజ్ఞేయజ్ఞాతృరూపముల
న్వికారములం బరిభ్రమించుచుం బరమపురుషాచింత్యశక్తిమహి
మముచే నద్దముచూచుకొనుపిచ్చుకవలె నానావికారములందుచు
సృష్టిస్థితినాశాత్మకమగు జగద్రూప మగుచున్నది.

శతం దీర్ఘమాయుః

త్రిగుణమయమును సకలజగద్రూపకమగు ప్రకృతియును నిర్గుణుఁడగు పరమపురుషుఁడు నీరెండుతత్త్వములును వాస్తవములే కాని వ్యక్తావ్యక్త కార్యకారణ స్థూలసూక్ష్మ పంచభూత తన్మాత్రాత్మక పరిణామసుఖదుఃఖానుభవఫలము లందుచున్న జీవతత్త్వమీప్రకృతి. ప్రకృతికి వేఱుపదార్థమే "సాక్షీ చేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ" అని వేదాంతములచేఁ బ్రతిపాదింపఁబడిన యీపరమ పురుషుఁడు కారణములేక కార్యము కలుగదు గనుక నీప్రకృతి నివృత్తిరూపక జగదుద్భవస్థితినాశహేతువుగాఁ బరమపురుషునిశక్తి మహిమ ముపసమత్తు కల్పించెనేమో- త్రిగుణమయమగు నీప్రకృతియే యొకపుడు జగదుద్భవస్థితినాశముల న్గార్యరూపమగుచు మఱొకవేళ సుషుప్తియందలి మనస్సువలె త్రిగుణసామ్యమై యవ్యక్త కారణ రూపమగుచుంట ప్రతిమనుష్యప్రత్యాత్మానుభవము. కాఁబట్టి యోగ మహిమచే నిద్రాహారవిహారముల న్మితముగా నియమించుకొని పౌరుషముతప్ప మఱి వేఱేపదార్థమే లేదని నిశ్చయించుకొని వృథా దైవకల్పనమును బిచ్చివానివలెఁ జేసికొనక కామక్రోధలోభమోహ మదమత్సరములకు సందీని కేవల పరోపకారకప్రవర్తనము న్స్వార్థ పరత మాని యహంకారమమకారములం దొఱంగి సర్వభూతదయా పరుఁడైన మనుష్యుఁడు కపిలమహామునివలె తాపత్రయము నొక్కింతయు నంటక నిత్యసంతుష్టుఁడై గుణప్రకోపనవికృత్యనిత్యకార్యాత్మక సంసారదుఃఖ మొక్కింతయున్లేక త్రిగుణసామ్యకారణాత్మకప్రకృతి నిత్యకైవల్యానందపదవి నోలలాడుచుండును. "మనఏవ మనుష్యాణాం కారణం బన్ధమోక్షయో" లోకోపకారక సర్వభూతదయాపరుఁడై నియమితాహారనిద్రావిహారుఁడై యున్నమనుష్యునకుఁ దప్పక మనః

సంతుష్టి సమకూరును. యథాలాభసంతుష్టుఁడై కోర్కె లేకున్న యమనస్కయోగియే జీవన్ముక్తుఁడై శ్రుతిస్మృతిప్రసిద్ధులగు వామదేవ శుక కపిలాది మహామునులవలెఁ ద్రిగుణసామ్యాత్మకమగు చిచ్ఛక్తి ప్రకృతి నిత్యానందమయు లయ్యెదరు. వేయేల సర్వభూతదయాపరుఁడవై యహింసావ్రతము నవలంబించుకొను మేనుంగు పాదమునఁ దక్కినయడుగులన్నియు నిముడునట్లు "అహింసా పరమో ధర్మః" అను నార్యోక్తి ననుసరించి నీయొక్క సకలశ్రేయస్సుకును మఱియు నీకోరిన నీమనస్సంతుష్టికి నాచరింపవలసిన సర్వవేదశాస్త్రవిహితధర్మములన్నియు నాచరించినవాఁడవే యగుదువు. "సర్వే జనా, సుఖినోభవంతు" అను వాక్యముకన్న నీవు జపించవలసినది మఱి నీ వితరుల కుపదేశించవలసిన మంత్రముకన్న శ్రేష్ఠమంత్ర మింకెద్దియు న్గాదు. లోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుమనియును సర్వభూతదయాపరుఁడవు కమ్మనియును మాత్రమే యష్టాదశవిద్యలు నీ కుపదేశించుచున్న వని సర్వజ్ఞుఁడగు కవి యిట్లు వ్రాయుచున్నాఁడని ముమ్మాటికి నమ్ముకొను మోకూళసోమాసీ! యింకనైన బుద్ధిఁగొని పశుహింస మాను మోశ్రోత్రియమ్మన్యుఁడా! యోకటికయాజులూ! స్వార్థపరులగు ధూర్తకల్పితక్రూరకల్పము నవలంబించకు. వేదవేదాంగములకు భాషానియమము లేదు. ఆత్మకు శరీరములేనట్లు విద్యకు భాషయను నుపాధి కల్పితముగాని వాస్తవము కాదు.

ఇది శ్రీమదజ్జాడాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
జగజ్జ్యోతియందు దైవపౌరుష నిర్ణయ నిర్వచనము.

శ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు

శ్రీ విజయరామ గానకళాశాలాధ్యక్షులు

జగజ్జ్యోతి

మూడవ ప్రకాశము

నిష్కృష్ట ప్రత్యభిజ్ఞానము

"ఫలనిర్వృతిశ్చ" అను పూర్వమీమాంసాసూత్రముంబట్టి ఇంద్రశబ్దముయొక్క యర్థమును మహేంద్రశబ్దముయొక్క యర్థమును వేఱు కనుక "అథశబ్దానుశాసనమ్" అను పతంజలిభాష్యాను సారముగా సత్యభామా యనుపదమునందు సత్యా యనుపదమును భామా యనుపదమును సమానార్థములనుటచేత మహాత్ - ఇంద్ర-మహేంద్ర యను మూఁడుపదములు సమానార్థము లగును. పతంజలి వైదికశబ్దములకును మఱి లౌకికశబ్దములకుఁగూడ నను శాసన మొనర్చెనుగదా. ఇందుఁబట్టిచూడఁగా శబ్దార్థములకు సంబంధ ముండీలేన ట్లగపడుచున్నది. ఏశబ్దమున కేది యర్థమో నిర్దేశింప నలవికాదు. తలంపును వెల్లడించుసంజ్ఞ శ్రోత్రగ్రాహ్యమగు శబ్దము. అర్థరూపమగుతలంపు ముందును మఱి యాతలంపు న్వెల్లడించుశ్రోత్ర చక్షుర్గ్రాహ్యములగు నామరూపాదిసంజ్ఞలయుత్పత్తి వెనుకను గలుగు చున్నవి. ఈతలంపుల నీనామరూపములు వెల్లడించునను నియమ మెద్దియును లేదు. ఒకనామమే మఱియొకరూపమే దేశకాలపాత్ర ముల ననుసరించి గణింపనలవికాని యర్థములను వెల్లడించుచుంట యెల్లరికిం బ్రత్యక్షానుభవసిద్ధమే. నామరూపములయుత్పత్తికారణము తలంపు. మఱి తలంపుపుట్టుటకుఁగారణము శరీరమందలి చైతన్యము. "చైతన్యం సర్వభూతానాం నిర్వృతి ర్జగదాత్మనామ్. . . నాదబ్రహ్మ

ముపాస్మహే" అనుటచేత చైతన్యమే నాదబ్రహ్మము తనకుం దాం గారణము. "శాస్త్రాద్రూఢిర్బలీయసీ" అనుటచేతం దెలియనశక్యమగు కారణరూపకమగు శాస్త్రము న్దెలిసికొనుటకై వృథాప్రయత్నమును మానుకొని నిక్కముగా బుద్ధిమంతు లింద్రియదృష్టములగు నామరూపకార్యములను దమతోడిపాటిజనులసుఖమునకై యుపయోగపఱ్చుచుం దాముకూడ సుఖపడుచుందురు. వేదశాస్త్రములన్నియు ననంతవిధములుగాం గడిచినసంగతుల గుఱించిన కవిలకట్టలు. మఱియు న్గతజలసేతుబంధనములు- అందునుగూర్చిన పాతపంచాంగములతోం బ్రయోజనమేమి? ప్రతిక్షణము జగత్కార్యములన్నియును మాఱక తీఱదుకదా? భూతకాలమున ననంతవిధములుగా మాఱిన జగత్కార్యములు వర్తమానభవిష్యత్కాలములందుంగూడ నెన్నివిధముల మాఱనున్నవో యెవరు నిర్దేశింపంగలరు? "సోఽంగవేదయధివానవేద" అని శ్రుతియే యీజగత్సృష్టిస్థార్చి యెద్దియు న్నిర్దేశింపలేక సంశయమున దేవులాడుచున్నది- వాస్తవముగా నత్యాసన్నకాలభూతకార్యములుమాత్రమే తెలియశక్యమగునుగాని భవిష్యత్కార్యములు రూఢిచేయం దరముకాదుకదా? అనుభవములో నందఱకు నత్యాసన్నభూతకాలకార్యములేయుంటచేత వాస్తవముగా వర్తమానభవిష్యత్కాలకార్యము లూహ్యములుగాని ప్రత్యక్ష్యములు కానేకావు. కాంబట్టి భూతకాలము మాత్రమే వాస్తవముగాని వర్తమానభవిష్యత్కాలములురెండును మిథ్యలే-కల్లలే- మఱియు లేనేలేవు. గడచిన సంగతికయ్యో యింత పొట్టిగాం బుట్టినానేమి యని వగచెడువెఱ్ఱివానివలె నింకముందెట్లయ్యెదనో యీలాగైననాకు మేలనుకోరికలనువ్విళ్లూరు జనుండంతకన్న బుద్ధిహీనుండుకదా? 'సాక్షీచేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ' అనుతీరుగా నిద్ది యీలాగున జరిగె నిట్లగుచున్నది మఱెట్లు కాంగలదింత కేదియెట్లైనం గనిపెట్టుటకన్న నీజగత్కార్యములతో నాకేజోక్య

మును లేదు. కేవలము నేను శాక్షిమాత్రుఁ డను దటస్థుఁడ ననుకొను వాఁడేనిక్కముగా జీవన్ముక్తుఁడును మిక్కిలిస్వతంత్రుఁడును మఱెద్దియు ననుకొనక మఱే మనోవృత్తియును లేక స్వయంప్రకాశమగు తత్వమే వాసుదేవుండను శాస్త్రమే మిక్కిలియుక్తియుక్తమని నా నమ్మకము. ఇంతకును యెద్దిసత్యమో యట్టితత్వము యుక్తిగోచరము కాదు మఱి యనుభవమునకు రాదు. కాఁబట్టి యనుకొన్న దెద్దియున్నాదుగాని నిక్కముగాఁ దనయునికి తనకుఁ బ్రత్యక్షము కాక మానదుకదా! "సత్యంజ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ" అనుటచేత నాయునికిమాత్రమే నాకుఁ బ్రత్యక్షము గాని నాయునికి గుణ మెట్టిదో యది వాస్తవముగాఁ దెలియఁజాలను మఱి తెలుపలేనుగనుక "అథాతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా" అనుశాస్త్రము చేత నేను నాది యనుకొనుటకుఁ గారణ ముండక తీఱదుగాన నట్టికారణము న్దెలిసికొన్న యెడల నేను నాదియనుకొనుటవలనగలిగినదుఃఖము శాంతించునని పరమకారుణికుఁడై నగురు వుత్తరమీమాంసాశాస్త్ర ముపదేశించెను. ఇంతకును బ్రతుకక విధిలేదు. బ్రతికిన సార్థకములేదు-మఱెద్దియుంబాలుపోదుగాని యీబ్రతుకునందెల్ల యనుభవము "యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్" అనుతీరుగాఁ బ్రతికార్యమును గడచిపోవుటమాత్రమే యందుచేత నే ననఁగా నత్యాసన్నభూతకాలజ్ఞానస్వరూపుఁడ నని తేలినఫలితార్థము "అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా- తత్తు సమన్వయాత్" అను సకలబ్రహ్మసూత్రములసారభూతములగునీ రెండుసూత్రములచేత "సాక్షీచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ" శ్రుతి స్ఫూర్తించుటచేత సచ్చిదానందలక్షణమగు బ్రహ్మమే నేను "శివః కేవలోఽహమ్" కేవలము నేను నిర్గుణుఁడ ననఁగా సత్వరజస్తమోగుణములనుండి విముక్తుఁడ నైతిని. ఇదివఱకు నన్నంటిన సుఖదుఃఖభోగరూపసంసారమంతయును గతించిపోయెను. ఇప్పుడు నేను కేవలము ముక్తుఁడను. వెనుకటివి తలంచుకొని వెక్కివెక్కియేడ్చెడు వెఱ్ఱివానివలె "తత్వజ్ఞానాదేవనిశ్శ్రేయ

సావా ప్తిః'' అనున్యాయానుసారముగాఁ గడచిపోయిన యవస్థలఁ దలంచుకొని వృథా కుంద కుబ్బక నన్నంటిన దెల్ల గడచియేపోవును మఱి యెద్దియు నంట కెప్పటినేనే మిగిలియున్నవాఁడను. మఱి త్రిగుణాత్మక మయిన సంసారమంతయు నన్నంటియంట కున్నది. కనుక క్షణికమగు సంసారవిషయచింత వృథాగా నేఁ జేయనేల యని ప్రతి క్షణము స్వనకుఁగలిగినమనోవృత్తి నలక్ష్యముచేయుచు ''విస్మృతిః ఖలు ముక్తిః'' అను గురూపదేశమునుంబట్టి యేతలంపు లెట్లున్నను ఖేద మోదములు లేకున్నవాఁడు కపిలమహామునివలె నిత్యశుద్ధబుద్ధముక్త స్వరూపుఁ డగుచున్నాఁడు. ఇదుగో లోకులందఱి కభయమిచ్చుచున్న భగవంతుఁడు గోవిందుఁడు ''తత్త్వమసి శ్వేతకేతో''ఓయీ నీబ్రతు కంతయున్ గల గాని వాస్తవము కాదు కాదు. ''మాయామాత్ర మిదం విశ్వ మద్వైతం పరమార్థతఃఆత్మైవేదగం సర్వం యద్భూతం యచ్చభవ్యమ్'' అని శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసాద్యష్టాదశవిద్యాత్మక జగజ్జ్యోతియై ప్రతిజీవునకుఁ బ్రత్యక్షముగా సూర్యభగవానుఁడై యగ పడుచుండఁగా నొడిలో బిడ్డనిఁ బెట్టుకొని యూరెల్ల వెదకువిభ్రాంతుని వలె నేల దేవులాడెదరు ?''ఆత్మావై శ్రోతవ్యో మన్తవ్యోజిజ్ఞాసితవ్యో నిధిధ్యాసితవ్యః'' అనుతీరుగా నేను నాది యనుకొనుటచేఁ గలిగినసుఖ దుఃఖాత్మకజగత్కార్యములన్నియును స్వప్నకార్యములవలె మిథ్యలు 'ఈశ్వరః సత్యమ్ జగన్మిథ్యా' యనుకొనుటచేత మాయామాత్రము లయినకార్యములన్నియు నశింపఁగా సత్యమైనకారణమే నారాయణుఁ డొక్కఁడే సచ్చిదానందలక్షణుఁడై మిగులుమిగులు మిగులును. ఆ దేహ ధారులలోఁ గోర్కె లేకుంట, యేకపిలమునికో చెల్లునుగాని సర్వ సామాన్యమనస్సును నిర్విషయ మొనర్చుకొనుట దేవతలకైన నసాధ్య మైనప్పుడు సంసారపాశబద్ధులగు మానవులన నేపాటి ? ''బ్రహ్మ సత్యమ్ జగన్మిథ్యా'' యనుట యుక్తియుక్తమే. మఱియును శాస్త్రీ

యమే కానీగాని యక్కరకురానిచుట్టమువలె తనకెన్నఁడైన నంద నలవిగాకున్న నవనిధులకన్న చేతఁజిక్కిన దమ్మిడియైన నెంతయో మేలు కాదా ? మా కెందు కీవెట్టిమొట్టి వేదాంతతత్వము మాకోర్కెలుతీర్చి మా బ్రతుకు సంతుష్టిగానడుపఁగల యుపాయము మాచేతనైనది చెప్పుము "బ్రహ్మ సత్యమ్ జగన్మిథ్యా" అను నీగీర్వాణము మాకుఁ దెలియదు. తెలిసికొనుటకు మాతల చాలదు. మహాప్రభూ కృష్ణా ! నీవు బోధించిన భగవద్గీతలు తెలిసికొనుటకు నిద్రాశనాదిలోలురము మే మొకింతయు నధికారులము కాము కాఁబట్టి నీవు దయాసముద్రుఁడవు కనుక మాకష్టముల బాపిమామంచి కోర్కెలు కొనసాగనిమ్మని మంచినడువడి నోరులకు మేల్చేయుచుఁ బొరపాటున దారితప్పినపుడు పెద్దలబోధను విశ్వసించి తెలివితెచ్చుకొని తప్పులు దిద్దుకొని సకలజనసమ్మతముగా నడుచుకొనుచుందుము క్రమక్రమముగా నీయంతటనీవే నీకోరినమనస్సంతుష్టి నందగలవను న్యాయశాస్త్రము, చేతఁజిక్కి యక్కరకువచ్చినపండు భాగవతము.

సంస్కార సంగ్రహదశ

అద్వైతమతము నీటిలోని గేదె బేరమువలెఁ గొనఁగల గేదెకుఁ బెట్టఁగల బచ్చలివలె నద్దములోనిముళ్ళవలె సంసారులకు మొగముడుపుమాటవలె నంతగాఁ బనికిరాదు పనికిరాదు. పడుచు దంపతులకు వైరాగ్యబోధ పనికిరాదు. "అహం బ్రహ్మాస్మి" అను మహావాక్యమును దెలిసికొనుటకధికారిపదునాల్గుభువనములలోస్థాణుఁడగు పరమశివుఁడుతక్కనింకొకఁడుమరి లేఁడు లేఁడు. ఊసుపోనిమంగలి పిల్లితల గొఱుగునట్లే తనతోడిపాటివారి కూడుగుడ్డలకై తోడ్పడక సోమరిపోతులై యొరులకష్టమున బ్రతుకు నాలిముచ్చుటక్కరులును భ్రాంతమనస్కులుతప్పఁ గాయక్లేశమున న్యాయార్జితమునఁ దాము

సుఖపడి యొరుల సుఖపెట్టు మంచివారికి భగవద్గీతలు నామాలు తావళాలు మంత్రాలగోణుగుట లేలా ? త్రికరణశుద్ధిగా నొరుల మేలు నకై పాటుపడి నీతోడిపాటివారి యనుగ్రహమునకుం బాత్రుండ వగుటయే నీవు పుట్టిన సార్థక్యము. బ్రతికున్నంతవఱకు నేను నాది యనునభిమాన మేజీవునకైనను దప్పదు తప్పదు. కనుకం దననిద్రాహారవిహారసుఖము సంపాదించుకొనుటకై ప్రతిజనుండును బ్రయత్నము చేయుటలోం దనకోరికల కడ్డుం దగులునవి జడములుగానీ లేక చేతనములుగానీ యట్టివానినన్నింటిని నిర్మూలము చేసికొనక తీఱకుండుట చేత దేహధారు లన్యోన్యకలహమాడుకొని యాకలహమునం దోడినవారు కష్టములను, గెల్చినవారు సుఖములను సహజముగా జగముపుట్టినది మొదలుకొని యనుభవించుచున్నారు. కాంబట్టి మనుష్యాది సకలదేహధారులలోం బరస్పరశత్రుత్వము సహజముగాంగల రెండు తెగ లేర్పడినవి. జంతువులమాట యటుండంగా మనుష్యులలో మనుష్యులు- రాక్షసు లని రెండు తెగ లున్నవి. ఏమివచేతనైనప్పటికి బ్రాణిహింసకొప్పని దయార్ద్రహృదయులు మనుష్యులు-అట్టిదయార్ద్రహృదయులైన మనుష్యులు వాయుభక్షు లబ్భక్షులు పర్ణభక్షులుం గేవలశాకాహారులుమాత్రమే. అట్టి మహాత్ముల యొద్ద మూండు పూంటలకుమాత్రమే యుపయోగించు శాకాహారముమాత్రమే నిల్వ యుండును. వారియునికిపట్లు కొండగుహలు వృక్షమూలములు మాత్రమే యైయుండును. వారు కట్టుకొనుటకుం గప్పుకొనుటకుం జెట్టుపట్టలుమాత్రమే యుపయోగించుకొనెదరు- వారి కిళ్ళుగాని నగలుగాని నాణెములుగాని పశువులుగాని వస్త్రములుగాని యాయుధములుగాని మఱేపనిముట్లుగాని మఱేవిధమయిన యాస్తిగాని పుస్తకములుగాని తావళములుగాని నామములుగాని జన్నిదములుగాని పుస్తెలుగాని పూసలుగాని పెండ్లిండ్లుగాని మఱెట్టిగార్హస్థ్యపద్ధతులు

గాని షోడశకర్మములుగాని మఱెట్టిసంస్కారములుగాని లేనేలేవు. ఈడు జోడుకుదిరి యన్యోన్యప్రేమానురాగముగల స్త్రీపురుషులిరువురు మాత్రమే నిర్జనప్రదేశమున వసింతురు. సంతానముకలిగినయెడల నాపిల్లలకుఁ బన్నెండేండ్లయీడువచ్చువఱకుఁ బెంచి విడిచిపెట్టి తామిద్దఱుమాత్రమే యెడతెగక కలిసియుందురు. పురుషుఁడు మృతిపొందిన భార్య మఱి బ్రతుకదు- భార్యమృతిపొందినఁ బురుషుఁ డామెకై యేడువక కేవల మేకాకియై యెవ్వరికిం గంటఁబడక యావజ్జీవ మెచ్చటనో కాలక్షేపము చేసికొనును. అట్టిమనుష్యులకు యథార్థవస్తుజ్ఞానముకలిగి శాశ్వత కైవల్యానందానుభవ దాయక మగును. సకలభూతముల కభయమిచ్చువారు కనుక నామనుష్యులు తమయెముకలున్నంతవఱ కనఁగా స్త్రీపురుషులు సంభోగార్హములగు పైతొడుగుశరీరములఁ దాలఁగినప్పటి కెప్పటికి నెడని సూక్ష్మదేహము లతోఁబరస్పరప్రేమానురాగసౌఖ్యమనుశాశ్వతకైవల్యానంద మనుభ వించుచుందురు. అట్టి యుత్తమమనుష్యమిథునము లెన్నియుగములకు ముందో స్థూలదేహములతో నుండెను. అట్టి నిక్కపుమనుష్యు లెన్ని యుగములక్రిందటినుండియో మఱి పృథివిలోఁ గలుగనేకలుగ లేదు- బంగారునకు ముచ్చిబంగారువలె నాపుణ్యదంపతుల తరువాత నానిక్కపుమనుష్యుల ప్రతిఫలములయిన కల్లమనుష్యులు కలిగిరి. ఏడురంగులతో సూర్యకిరణము వ్యక్తీకరించును. గుణముకలది గుణమునను రెండువస్తువులుచేరి యొక్కటిగాఁ దోఁచును- గుణి పురుషుఁడు గుణము స్త్రీయునుఁ గాఁబట్టి ప్రతివ్యక్తియును స్త్రీ పుం మిథునమే- కనుక సూర్యకిరణము లేడుగుణములతోడను మఱి యేడుగుణులతోడను గలిసియున్న దాయేడుగుణులను పురుషవ్యక్తు లేడుగుణములను స్త్రీవ్యక్తులును వశిష్ఠారుంధతులు మొదలగుసప్తర్షి మండలములు మొట్టమొదట వ్యక్తీకరించెను. ఆసప్తర్షిగోత్రము

లొకొక్కటి యేడింట రెట్టింపఁబడి నలువదితొమ్మిది మూలగోత్రములయ్యెను- మనుష్యులనఁదగినవా రాసప్తర్షి దంపతులు- ఆదంపతులొక్కొక్కశిశువు నని యాశిశువును బాల్యముగడచువఱకుం బెంచి పిమ్మట నాపిల్ల యథేష్టముగా బ్రతుకుతెరువుచూపి తాము మఱి పరస్పరసంభోగమును మానుకొనియును జంటఁబాయ కింద్రియముల న్స్వాధీనపఱ్చకొని దంపతీధర్మమును శిశురక్షణోపాయమును గూర్చిన తమయనుభవమును దమయొద్దకువచ్చి తెలిసికొననిచ్ఛగించిన కన్యకలకు న్వటులకు న్బోధించుచు విజనస్థలుల న్దమబ్రతుకు గడపుకొందురు.

"ఋషిభ్యశ్చ పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్య ఏవచ" అను తీరుగా జగమునందలి భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలములందలిమానవులంద ఱాసప్తర్షి గోత్రముఁ జేరినవారే- మొట్టమొదటిఋషి మిథునద్వంద్వము లేదు. మఱి యేడుజంటలసంతానమే తక్కినమనుష్యులందఱును. కాఁబట్టి మనుష్యులకు మూలకారణ మిథునములగుటచేతఁ బితరులనియు నతీంద్రియద్రష్టలగుటచేత ఋషు లనియును స్వాధీనేంద్రియులుగనుక మహాయోగులనియు మూలపురుషులై పైతృకములందుఁ జేర్కొనఁబడుచున్నారు- సూర్యకిరణము మందమైనపుడు రాత్రియు తీవ్రమయినపుడు సంధ్యయును దీవ్రతరమైనపుడు పగలును బొడముచుండును- కాఁబట్టి యీమూఁడుకాలవ్యవస్థలంబట్టి మనుష్యాదిజంతువులన్నియు పుంస్త్రీనపుంవ్యక్తులఁదాల్చి సత్వరజస్తమోగుణవిశేషములచేత నుత్తమమధ్యమాధమస్థితుల మనుగడ న్గడపుకొనుచుండును. రాత్రియందు స్త్రీవ్యక్తి సంధ్యయందు నపుంవ్యక్తి పగటియందు పుంవ్యక్తియుం బొడమును. గుణోపచయమునఁ బుంలింగమును గుణాపచయమున స్త్రీలింగమును గుణాంతరాళావస్థయందు నపుంలింగమును వ్యక్తీకరించును. మొట్టమొదలి నామొండిచేయి

చూపించురా యన్నట్లు నాతోడివా రేమో వారికిఁ దోఁచినట్లు పల్కుచున్నారుగనుక నేఁగూడ నేమోచదువరిన లె నిట్లు వ్రాయుచున్నానుగాని నాకు మాత్రము తెలిసియేడ్చునా? తొల్లింటి పెద్దల కేమి తెలిసెనో వారొనర్చినసూత్రములనియును వారుప్రతి పాదించినగ్రంథములనియు నిప్పుడు ప్రచురింపఁబడినపుస్తకములను బట్టి చూడఁగాఁ దొల్లింటిపెద్దలు నిస్సందేహముగా నెఱిఁగినవారే కావచ్చునుగానివారుచేసినగ్రంథముమాత్రమిప్పటికాలమునఁ బ్రచు రింపఁబడిన వేదశాస్త్రములెవ్వియును గావు కావు- కారణ మేమన వ్రాఁతలు తలంపులఛాయనుమాత్రము తెలుపఁగలవుగాని నిక్కమగు తలంపుల ప్రాణమగురసము నగసింతయైన నెల్లడింపనేరవు. ఉసురెడలిన బొందియొక్క చిత్రపటము స్వస్థుని దేహసౌష్ఠవముగాని విద్వాంసుని యంతరంగమునుగానిఁ బొత్తిగాఁ దెలుపనేరవు- ధ్వనిగ్రాహి రూప గ్రాహియంత్రములంబట్టి కొంతవఱకు స్వస్థుఁడైనవిద్వాంసుని వాగ్రూప ములు స్థూలదృష్టి కందినప్పటికిని సూర్యుఁ డగ్ని యనియును భూమి కిన్ని యోజనములమేఱ నున్నాఁడనియును మింటిపాలదారిలోని ప్రతి నక్షత్రమును సూర్యునికంటెఁ బరిమాణమున లక్షంతలు పెద్ద యను నంచనా టప్పాలుకొట్టవలసిన దేగాని ఇదమిత్థమ్మని నిస్సంశయముగా స్థూలసూక్ష్మదశలన్నియుం బరీక్షించి చెప్ప నలవియగునా? మఱి యును బెద్ద లుపదేశించిన వేదశాస్త్రము లివ్వియని వర్తమానమునఁ బ్రచురింపఁబడినవ్రాఁతలంబట్టి యమ్మునులయభిప్రాయములను యథా ర్థముగాఁ దెలియ నెవరితర మగును? నన్ను నేనే తెలుపలేకున్నప్పు డొరులసంగతి తెలిసి తెల్పఁగలపండితుఁడ నని చెప్పుకొనుట దంభము మోసము స్వార్థపరత కూటివేషమగు న్గాని యథార్థ మగునా? "విజ్ఞాతారమరేకోవిజానీయాత్" అని డప్పువేసి శ్రుతి చాటుచున్నదిక దా? యథార్థవస్తుతత్త్వ మెవ్వరికి నెలియఁబడదు,

మఱొకవేళ నతీంద్రియద్రష్టయగు కపిలునివంటిముని తెలిసికొన్నప్ప టికిం బరమార్థ మింద్రియగ్రాహ్యముకాదుగనుక "మౌనం వ్యాఖ్యా నమ్" అనుచందముగా యథార్థవస్తుజ్ఞానలక్షణము కేవలబ్రహ్మ సమాధిస్థితి కాకతీఱదు కావున లౌకికవ్యవహారమగు నీకలములు సిరాబుడ్లు కాగితములు వ్రాఁతలు పుస్తకములు లేనిపోనివ్రయ ప్రయాసములన్నియును కేవల ముదరపోషణార్థమైన దంభములుగాని యథార్థజ్ఞానబోధకము లెంతమాత్రము న్గావు కావు కావుగాని యేదోయొకవృత్తి యవలంబించి పొట్టపోషించుకొనకతీఱమికనుకఁ బలువృత్తులన్గాని నడువని లోకమంద ఏకేవృత్తిగొనునపుడు వివిధ గతులఁగడపుకొనకతీఱనిబ్రతుకు జనసమ్మతముగా నడువదుకనుక యజనయాజనాధ్యాయనాధ్యాపనదాన ప్రతిగ్రహణములబ్రతుకువారు బ్రాహ్మణులనియుం బ్రతిగ్రహణము యాజనాధ్యాపనలుమాత్రము విడిచినవారు క్షత్రియులనియు దానప్రతిగ్రహణములకుమాత్రమే యధికారులు వైశ్యులనియును బ్రతిగ్రహణమునకొక్కదానికే యధి కారులు శూద్రులనియును నియమ మగపడుచున్నది. "చూలే లేద న్నపుడు కొడుకు సోమలింగ" మన్నప్పు డీలోకవ్యవహారమునఁ బర మార్థమే లేనప్పుడు కేవల పరమార్థప్రయోజకములగు యజనయాజ నాధ్యయనాధ్యాపనములు నాల్గును దంభములుకాని యథార్థములు కానేకావు.

దానప్రతిగ్రహణములు రెండునుమాత్ర మీలోకవ్యవహార మున నుండకతీఱదుకనుక నారెండే సత్యము లని యెల్ల రెఱింగిన దే- దాన మనఁగా బనికిఁదగినకూలి- ప్రతిగ్రహణ మనఁగాఁ గష్టార్జిత మును గుడుచుట. తనకుఁ గావలసినపని న్సరిగాఁజేసినవారి కీవలసిన ప్రతిఫలము దానము. తనకష్టమునకుఁ దగినద్రవ్యమునుమాత్రము పుచ్చుకొనుట ప్రతిగ్రహణము. ఈదానప్రతిగ్రహణము లనఁగా

నిచ్చిపుచ్చుకొనుటలు. పనిచేయించుకొనువారును బనిచేయువారు నన్యోన్యైకమత్యము జరుపుకొన్నపు డీలోకవ్యవహారమంతయును సరిగా నడుచును. కావలసినపని చేయించుకొను నేర్పును పనిచేయు నేర్పును మఱెంతపని కెంతప్రతిఫల మీవచ్చునో యేపని కెంతప్రతిఫల మడుగఁదగునో యాచొప్పు జగముతోనే పెద్దలు పిన్నలకుఁ దాము చేసి చూపించుచున్నారు. పనిచేసి పెద్దలు చూపించినపుడే సరిగా గ్రహింపఁగలపిన్నలు కోటికొకరైన లేనపుడు "పట్టపగలు చేయిపట్టుకొని లాగినపుడేరాని దమావాస్యనాఁటి చిమ్మచీఁకటిలో నామడదూరమునుండి కన్నుగీటిన వచ్చునా" యన్నట్లే పుస్తకము లక్షరములు వ్యాకరణములు తర్కములు కవిలెకట్టలు పంచాంగములు తిలకాష్ఠమహిషబంధనములవల్ల యథార్థజ్ఞాన మెన్నియుగములైన నొక్కనికైనను ముమ్మాటికి న్లభించదు లభించదు. ధర్మమునన్దా నడిచి పిన్నల కగపర్చినవాఁడే యాచార్యుఁడుం బెద్ద యగుఁగాని పుస్తకములు జన్నిదములు నామములు న్ధరించినమాత్రమునఁ దా ధర్మవేత్తననుకొనువాఁడు బొత్తిగా వెఱ్ఱివాఁడో లేక తెలిసీతెలియని దురహంకారవంతుఁడో లేక కేవలము మోసకాఁడో యైయుండక తీఱదు. పిల్లికిఁ జాంద్రాయణవ్రతమువలె నక్క కేకాదశిపారణము వలెఁ గేవల నిద్రాశననిధువనపరులగు సంసారులకు యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనములుగాని మఱి యట్టిపరమార్థజ్ఞాపకచిహ్నములగు జన్నిదములు నామములు జపతావళములు మడిమైలలు జాతిపద్ధతులు షోడశసంస్కారము లివన్నియును గేవల దంభకృత్యము లే-నిక్కముగా సాధనచతుష్టయసంపన్నులగు ముముక్షువులకుమాత్రమే యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనము లుద్దేశింపఁబడినవికాని స్వార్థపరులు కుక్షింభరు లగు సంసారుల కెంతమాత్రము న్గానేకాదు. ఆకస్మికముగా విజనప్రదేశమున నడవిలో నొండొరున్గలిసికొని

పరస్పరప్రేమానురాగము లగపర్చిన నవవయోవంతులగు స్త్రీపురుషు లోకసంతానము నన్నవఱకుమాత్రము సంభోగసౌఖ్యమున నోలలాడి తక్కిన తమజీవనము గడపుకొనుటకొఱకై మాత్రమే యీయజన యాజనాధ్యయనాధ్యాపన ముద్దిష్టములైనవిగాని సంఘములుగాఁజేరి గ్రామములందు నిరంతరవిషయభోగతత్పరులై నివసించుమనుష్యులకుఁ గానేకాదు. గ్రామవాసులగు మనుష్యులందఱికిని కేవలము దానప్రతి గ్రహములు రెండుమాత్రమే చెప్పఁబడినవి. దాన మనఁగాఁ దోడి పాటివారి కుపకార మొనర్చుట-ప్రతిగ్రహ మనఁగాఁ బ్రత్యుపకారము నందుట- తోడిపాటివారికొఱకై పండించి యిళ్ళు-వాకిళ్ళు కట్టి వండి వడ్డించి బ్రతుకు హాయిగాఁ గొనసాగించుటకై తగిన యన్నివిధముల పరిచర్యలు చక్కఁగా నెఱవేర్చుట దానము- తా నెల్లవిధముల నొరులమేలునకై త్రికరణశుద్ధిగాఁ గష్టపడుచు నొరులచేతఁ దగిన ప్రత్యుపకారమందుచుంట ప్రతిగ్రహము. ఈదానప్రతిగ్రహమును సరిగా నడుపఁగలవారే సాధనచతుష్టయసంపత్తిఁ బొందఁజాలి ముముక్షువులు కాఁదగి యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనముల న్వాన ప్రస్థాశ్రమమునఁ జరించి "బ్రహ్మవి ద్బ్రహ్మైవ భవతి" అను తీరుగాఁ బరమార్థవేత్తలు కాఁగలరు కావున మునులు గ్రామవాసు లకుఁగూడ క్రమక్రమముగా దానప్రతిగ్రహముల నృతకృత్యులైన వారికిమాత్రమే యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనములు. మీరు ముముక్షువులై వానప్రస్థాశ్రమనియమములను వహించి యడవిలో నాచరింపవలసి యుండుననిమాత్ర మాచార్యముఖమున వెల్లడిం చిరి. కన్నున్నట్లు పైవా రనుకొన్నఁజాలునని గ్రుడ్డివాఁడుగాజుకన్నులు పెట్టుకొన్నట్లే గ్రామవాసులయిన సంసారులు యజనయాజధ్యయ నాధ్యాపనము వెల్లడించుచున్నారు. పైకిపటారము లోపల లొటార మన్నట్లున్న వీదంభుల షోడశసంస్కారములు వేయేల యీపుస్తకము

లీపంచాంగము లీవేదశాస్త్రము లీచాతుర్వర్ణ్య పద్ధతు లీయజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనము షోడశసంస్కారము లీసంస్కృతగ్రంథము లీగడబిడలన్నియును గేవలదంభకృత్యములే.

"స్ఖ్యస్ఖ్య నేస్ఖ్యనాని హేమత్స్ఖ్యన" జహా! యేమిసంస్కృతభాష? ముళ్ళకంచెమీఁద నడిచిన ట్లెంతసుఖము! నోటికి నిక్కముగా బ్రతుకంతటు నక్కరయగు మెత్తని తీయని యచ్చతేట తెనుఁగు నాటుమాటాడ నేర్చినవారు తెలియనివారా? "హేమత్స్ఫన" అని యెంతో పీండ్రించుకొన్న సంస్కృతమో "నా తెడ్డా" యనేకదా? ఈసంస్కృత మీవర్ణపద్ధతు లీయజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనము లీషోడశసంస్కారములును బొత్తిగా మచ్చుమాసినన్గాని యిచ్చిపుచ్చుకొనుటలు సరిగా నడువనేరవు. మఱి యిచ్చిపుచ్చుకొనుటలు తిన్నగాజరుగనంతవఱకు నెవ్వరు న్గడతేఱనేరరు నేరరు- ఏమియును జదువనిగొల్ల డెప్పుడు వానగురియునో తనగొఱ్ఱెలనడువడింబట్టియు, నెప్పు డెంత ప్రొద్దో పిట్టయాఱుపులంబట్టియు నేతెవుళ్ళ కేమందో తనతలిదండ్రులమాటలంబట్టియు నున్నదున్న ట్లెఱిఁగి షట్కర్మనిరతులకన్న వేయిరెట్లు హాయిగా బ్రతుకుచుంట కనిపెట్టియును సోమరితనమునకలవడి పనిచేయనోడి పోకిరిమాటలం బనికిమాలిన వ్రాఁతలం బ్రొద్దుపుచ్చు టాటోటుచక్కరితంటా ప్రముచ్చులకన్న పసులు నయము, చెట్లు నయము, రాలు నయ మెంతమోస మెంత బూటక మెంతనగుబాటీషట్కర్మషోడశసంస్కారవృథాయాసము ? తమ పిన్ననాఁటి తీయని తెలుఁగుమాటల యలవాటుతప్పి మంచినీరు మాని వెఱ్ఱినీళ్ళకలవడిన చెడుగులవలె ఱెక్కలెఱువుగొన్నమాల కాకులవలె నంటించుకొన్న వేల్పుబాసచదువు బడాయిచూపు తెలిసీ తెలియనివారికొఱకై తత్సమమువ్రాయక తీఱదుగనుక కేవల లోకోపకారపరాయణు లతీంద్రియద్రష్టలు పరమకారుణికులు సర్వ

లోకాప్తులగు గౌతమవ్యాసాదిమును లేర్పర్చినధర్మపద్ధతులు స్వార్థైక పరులకుఁ గోఁతి చేత కొబ్బరికాయవంటి దేకదా ?

ఊరికి జోగి వెఱ్ఱి, జోగి కూరు వెఱ్ఱి అన్నట్లు సంసారికాని జోగి యూరికి రానేరాఁడు మఱియు సంసారములోనున్న వాఁడు జోగి కానేకాఁడు. కాఁబట్టి విరాగులమని జోగులమని సన్న్యాసులమని పరమహంసలమని యవధూతలమని వేదాంతులమని మతగురువుల మని పీఠాధికారులమని గురువులమని యుపదేష్టలమని శ్రోత్రియుల మని యజ్వులమని బ్రాహ్మణులమని మడికట్టుకొన్నవారమని తప శ్శాలురమని యెక్కువజాతివారమని శ్రేష్ఠులమనియుం బామరుల మోసపుచ్చుచు బూకరిసోమరిపోతునాలిముచ్చులు తప్ప నొరుల కష్టార్జితమగు సొమ్ము గుడుచుచు నూళ్ళ సంచరించనే సంచరింపరు. నిక్కమగువిరాగులు గ్రామములకు రానేరాక విజనప్రదేశములగు కేవలారణ్యములందే యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టు లయ్యెదరు. మోచేతి కంకణమున కద్ద మేలా ? కాషాయవస్త్రములు కౌపీనములు జడలు గడ్డములు వికృతపిశాచరూపములు చేతఁ గుండ చిప్ప కఱ్ఱలు పావకోళ్లు దమ్ముపిడతలు వెఱ్ఱిమొఱ్ఱికేకలతోఁ దా మాత్మజ్ఞాన వంతులమనియుం బరమార్థవేత్తలమనియు ననశనవ్రతులమనియు నూళ్ళం జొరఁబడు పనికిమాలిన సోమరిప్రేలుడుగఱ్ఱలం దెవ్వళుల నుద్దుజంతువులను బాఱదరుమున ట్లింట నుసుగు పెట్టనీక బుద్ధిమంతు లగు సంసారు లడవికిఁ దన్ని తగిలివేయవలెను. ఇల్లువాకిలి భార్యపిల్ల యిఱుగుపొరుగు నాజ్ఞయడ్డు మర్యాద పెద్దపిన్న మంచినడువడి పొలమువ్యవసాయము కాయక్లేశము కష్టార్జితమున బ్రతుకుట తోడి పాటివారికిఁదోడుపడుట యొరులనుసుఖపెట్టి జనసమ్మతముగా బ్రతుకు సౌఖ్యమునొందుచు సంచరించుట మొదలగుకట్టుబాట్లు గలగృహస్థ ధర్మ మాచరించుటకన్న మనుష్యు లిహపరములందరించుట కింకొక

యుపాయము మున్నూటికి న్లేదు లేదు- ఇంద్రియప్రత్యక్షము లయినసంగతులు తోడిపాటిజనులు పెద్దలలో నూటికి డెబ్బదియైదుగు రొప్పుకొని యాయాయిచోట్ల జగమునఁ దమపిన్నలకు నిక్క-ముగాఁ దాము రూఢిగాఁ దెలిసినసంగతులని బోధించిన యతీంద్రియ వస్తువులు తప్పఁ దక్కి-న యతీంద్రియములను గూర్చి యూహించి పెద్దలు చెప్పనిసంగతుల న్గూర్చి తెలిసి కొనుటకై స్వస్వవిహిత సంసారకృత్యములు మానుకొని యెవ్వఁడో యొక వెఱ్ఱివాఁడుగాని మోసగాఁడుగాని తనకుఁ బ్రత్యక్ష మయ్యెనని యొక లేనిపోనిదయ్యమునుగూర్చి చెప్పిన దంతయును నిజ మనినమ్మరా దొకవేళ యట్లుండవచ్చునని యుక్తిచేత నమ్మికొనినను దనతోడిపాటివారి కుపకారకమగు సంసారికధర్మమును విడుచుకొనుట స్వప్నచింతవలెఁ గావలసినపని చేటునకుఁగాని మఱెందుకుం గొఱ కాదు. అతీంద్రియకారణము లతీంద్రియకార్యక్రమము నూహించుట కధికారు లడవిలో దపసుచేసికొనుమునులే. ఏది సంసారమున జరుగ వలసినదో మఱియును మర్త్యజీవనమున కెంతయవసరమో యీజగ మున నెప్పు డెట్లేది జరుగకతీఱదో యట్లే యగుచుండును. మనుష్యులు తమలోఁ దామందఱు న్గలసిమెలసి పొందిపొసఁగి యన్యోన్యప్రేమాను రాగముల సంచరించుటమాత్రమే సంసారమున నవశ్యకర్తవ్యమగు విధి- కాఁబట్టి బుద్ధిమంతులగు మనుష్యులు లేనిపోని గగనారవిందవర్ణ నములకుఁబూనుకొనిపనికిమాలినమాటలువ్రాఁతలుపుస్తకములన్నియు నట్టిపెట్టి కూడుగుడ్డలు కష్టార్జితముగా సంపాదించుకొని గృహకృత్యము లన్నియును స్త్రీపురుషులందఱును నెఱవేర్చుకొనునేర్పు సంపాదించు కొని సకలజనసమ్మతముగా నడుచుకొను నన్యోన్యమైత్రిం బరఁగుచు నాకస్మికములు దైవికములగు నీతిబాధలనుండి కాపాడుమని లోక బాంధవుఁడును బ్రత్యక్షప్రత్యక్షుఁడగుసూర్యభగవానులకు నిద్రలేచిన

వెంటనే మ్రొక్కి హాయిగా బ్రతుకుట మిక్కిలి దొడ్డబుద్ధి జనులందఱి
కన్యోన్యమైత్రిం జెఱచి పరస్పర ద్వేషమును స్వార్థపరతను హెచ్చించు
మతగ్రంథములను బూర్వాచారములను వేషభాషలయందలికట్టుబాట్ల
నన్నింటి నాయాయి దేశములనుండి బుద్ధిమంతు లేకీభవించి యహింసా
వ్రతానుసారులై బహిష్కరించకతీఱదు. దయామయుఁడగు భగవం
తుఁడు వేదశాస్త్రములన్నియుం బ్రజల పరస్పరప్రేమానురాగము
లతో సర్వజనసామాన్యభోగభాగ్యము లనుభవించి యిహపరములం
దరించుటకొఱ కేర్పఱ్చెనుగాని యొండొరులు కలహించి బ్రతుకు
సౌఖ్యము చెఱచుకొని నిరయభాజనులగుట కెంతమాత్రము న్గానే
కాదు. తెలిసీ తెలియని మొఱ్ఱ నీ కెందు కీయవస్థ దైవసంకల్పముచొప్పు
ననే కాలమున కెట్లుండవలయునో యాతీరుగానే జనుల వేషభాషలు
మఱి సకలాచారపద్ధతు లుండకతీఱదు నీయిష్టానుసారముగా గాలివాన
లను గ్రహగతులను ఋతువులను దేహధారులయుత్పత్తిస్థితినాశము
లును మొదలగు సహజప్రకృతిపద్ధతుల న్మానుషప్రయత్నము లెట్టి
వానిచేతనైన నుంతయు న్మార్చ లేవుకదా! ఎప్పు డెట్లు జరుగవల
యునో యట్లే జరుగుచున్నది. నఱుమ నీతీతువుపిట్టరాయబార మెం
దుకు! నీమనసు నీయిష్టానుసారము నీవే దిద్దుకొన నొక్కింతయును
సమర్థుఁడవు కావుకదా! కాలగతులు తప్పింప నీతరమా? యెందుకు
నీపిచ్చివ్రాఁతలు కాగితములు కలము లంజనములు చేటు వ్యర్థవ్యయ
ప్రయాసములు నీకేల "సాక్షీ చేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ" అను తీరుగా
యెట్లేదిజరుగుచున్నదో కనిపెట్టుటన్ దప్ప నీకర్తృత్వము మఱెందున
న్లేదని తెలిసియుం దెలియనట్లు వృథాభ్రాంతి నెందు కల్లాడెదవ నెదవా
యోయీ ప్రతికక్షీ చూడు యీడుముదిరినమనుష్యుఁడు సహజముగా
సత్వగుణప్రధానుఁడయ్యేనేని వగచినలాభము లేదని రూఢిగాఁ దెలిసి
కొన్నప్పటికిం బ్రాణిహింస కొప్పఁడు మఱి తనతోడి పాటివాఱందఱుం

గూడఁ దనవలె సత్త్వగుణప్రధానులై పరస్పరప్రేమానురాగముల హాయిగా బ్రతుకుచుంటకై సంతతము గోరుచుండును. మఱియుం బరస్పరప్రేమానురాగములతో స్వార్థపరతమాని తనతోడిపాటివారం దఱును సమానభోగభాగ్యముల హాయిగాఁ గలసిమెలసి సుఖముగా నెట్లు జీవించఁగలరో యట్టియుపదేశము నొరులు వినినను వినకున్నను పల్కులన్ వ్రాఁతల నిట్లు వెల్లడించుచుండును. స్వార్థపరుఁడవై నీవు నీతోడిపాటివారికన్న ధనము విద్య కులము బలములందు శ్రేష్ఠుఁడని పించుకొనుటకు తంటాలుపడుచుంట నీకెట్టిస్వభావమో సి వంతశ్శత్రు వుల జయించి సత్త్వగుణప్రధానుఁడవై నన్ను నీతో సమానునిగా ననుగ్రహమునఁ జూచెదవేమో యిట్లు వ్రాఁతల నీమనసు గరఁగించు టకై కలమునఁ గన్నీటిసముద్రముల గల్పించుట నాస్వభావము- జనులంద అన్యోన్యప్రేమానురాగములతోఁ గలసిమెలసి దేశకాల పాత్రానుసారముగా బ్రతుకుటకై పెద్ద లేనాఁడో పన్నినవాక్యములే వేదములు కావునఁ బౌరుషేయములుం గృత్రిమములేగాని పంచభూత ములవలె సహజములు కావు. కాఁబట్టి వేదములు వేదాంగములు మొద లష్టాదశవిద్యలన్నియును ధర్మసంగ్రహార్థమై బుద్ధిమంతులున్ సర్వలోకహితైషులగు ప్రాచీనులు పన్నినపన్నాగములే- కాఁబట్టి దేశకాలపాత్రానుసారముగా వర్తమానకాలమం దష్టాదశవిద్యల గల్పించుకొనవచ్చును.

బ్రతుకుతెరువు

సకలజనసమ్మతమైన వర్తనకలవారికొఱకుమాత్రమే శ్రౌత స్మార్తకర్మములు విధింపఁబడెనుగాని ఒరులకష్టమున బ్రతుకు నాలి ముచ్చుసోమరిపోతు బూకరిగాండ్రకొఱ కెంతమాత్రము గానేకాదు. బ్రతుకున కవశ్యములగు కృషి వాణిజ్యము పశుపాలనము- దుష్ట

శత్రుమర్ధనచాతుర్యము-గృహ వస్త్రాదివ్యవశ్యజీవనసదుపాయవిరచనా చాతుర్యము- సకలశిల్పకళాకౌశలముతోఁ దనతోడిపాటివారి న్సుఖ పెట్టి తానుసుఖపడనేరనివానికిఁ గేవలపరమార్థబోధకములగు వేద శాస్త్రాభ్యాసమునకును శ్రౌతస్మార్తవిధానములు జరుపుట కెంతయు న్పనికిరాఁడు పనికిరాఁడు- తెనుఁగెఱుఁగని సంస్కృతంబు తెన్నె మెఱుఁగున్- నేర్చుకొని నెఱవేర్చుకొనకతీరని సంసారికకృత్యములే చేతఁ గానివారికిఁ గేవల పరమార్థసాధకములగు శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరించు నేర్పెన్నటికి న్గుదురనే కుదురదు- ఉట్టికెగరలేనమ్మ స్వర్గ మున కెగ్గెగురునా?వంచకులుటక్కరులు తుంటరులు దుర్వ్యసనాసక్తులు కేవలస్వార్థపరులు కర్తవ్యాకర్తవ్యవివేకములేని తెలిసీతెలియనిజ్ఞానలవ దుర్విదగ్ధులుతప్పజపములువిడిచిలొట్టలకుదిగునట్లుతనతోడిపాటివారును దానును సుఖముగా పరస్పరప్రేమానురాగములతో బ్రతుకు నెఱ వేర్చుకొనఁదగిన సుఖజీవనోపాయములను సంపాంచుకొనుటమాని గగనారవిందవర్ణనమగు కేవలపారలౌకికప్రయోజనములగు శ్రౌత స్మార్తకర్మాచరణమేలా? తనతోడిపాటివారి న్మోసపుచ్చి కష్టపెట్టక తనకష్టార్జితమునఁ దనకుటుంబమును సంతోషపెట్టి తా సుఖించినఁ జాలును- కేవల ముముక్షువులకుమాత్రమే యుద్దిష్టమగు పరమార్థ విచారణము మాలయూళ్లో మంగళాష్టకములవలెఁ గేవలనిద్రాహార విహారసౌఖ్యసంపాదనప్రయోజనమగుసంసారమునవిష్ఫలములగుటయే గాక నగుబాటుకూడఁ గాదా? కాఁబట్టి వేదవేదాంగవేత్తలమనియు శ్రౌతస్మార్తకర్మనిష్ఠాపరులమనియు స్వర్గమునకుఁ దమకు న్బైత్తెడే యెడమనియు తమభాష సంస్కృత మనియు నితరులభాష యపభ్రంశ మును మ్లేచ్ఛితమనియు తమ్ము నుత్తపుణ్యమునకే కూడుగుడ్డలిచ్చి యందఱికన్న ముందుగా నాదరింపనివారందఱును నాస్తికులుం గుల బాహ్యులనియు ఉదరనిమిత్తం బహుకృతవేష మన్నట్లు అవివేకులు

పామరులుం బిచ్చివారను మఱియుం దమ్మును దీముపిట్టగావించుకొని లోకులను బెదరించి బ్రతుకనెంచిన మోసకాండ్రు.

ఓహో సెట్టిగారు! నే నేమని మనవిచేసెదను. నేను సోమయాజులనుగదా, యబద్ధమాడను చిత్తగించితిరా నాపిలుక, నానామములు, నాచేతితడియంగవస్త్రము, చిన్నరాగిజారీయును ఒక్కపూఁటే నా భోజనము. రాత్రి వాసెనపోలె, దానిలో నంచుకొనుటకుఁ బప్పు పచ్చ ళ్లూరుగాయలు. ఫలహారమైనపిమ్మట దొరకినన్ని పాలు. నాసోమిదేవికిఁ బదాఱేండ్లవయసు. నాకిపుడు డెబ్బదవపడి. నేను బెండ్లాలపులి నిదివఱకైదుగురుని మాటదక్కించుకున్నాను. ఇపుడు ముసలిబోసిపులినై యీపెను మీవంటిధర్మాత్ములసహాయముచేతఁ బెండ్లాడి పిల్లల నగనుచున్నాను- కాఁపురమునకు నే బోత్రిగాఁ బనికిరానైనప్పటికిఁ గర్మచెడిపోదా? కాఁబట్టి మాశ్రోత్రియులలో "నూపిరివిడుచుచున్నప్పటికిఁ బెండ్లాడు" మాదిక్కుమాలినచావకతీఱనిగూనివంపు మరియాద సరే యావల నగ్నిహోత్రమువేళ యగుచున్నది చిత్తగించుడీ, మహానుభావుని. పురమందలి శ్రోత్రియులు షట్ఛాస్త్రపండితు లందఱము మీాతరుణోపాయమునకై తెచ్చినాము చూడండీ యీామహాత్ముఁడు వేదపండు. రాజసూయాంతశ్రౌతకర్మములు, పితృమేధాంత స్మార్తకర్మములు చేయించుటలో నింతవాఁడిదివఱకు లేఁడిఁక ముందు పుట్టఁడు- వ్యాకరణమా పతంజలే- తర్కమా గౌతముఁడే- బుద్ధికి బృహస్పతిం జంపి పుట్టినాఁడు- వేయేల సర్వతన్త్రస్వతంత్రుఁడు దర్శనములన్నియును ముమ్మాటికి సకలవేదశాస్త్రములన్నియు నిమ్మహానీయునిసొమ్ములే- "పుంభావ సరస్వతి ఖఘఛఝఠథఫభప్రాముఖ్యాఖ్యాన ప్రఖ్యాతక్షర క్షుభిత క్షుణ్ణావ చ్ఛేద్యావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న ఖఫయ్-షసనర్-మత్స్ఫ్రిన పరిష్కృత ప్రకృతిపురుషచతుర్వింశతి తత్వాకాశపంచాంగానాహత

మణిపూర స్వాదిష్ఠాన బ్రహ్మప్రళయ సమాద్యుచ్ఛిష్టప్రమాణ ప్రమేయ సంశయ సంశయద్రవ్యగుణ విక్షేపణావక్షేపణాది కర్మాభావ సమవాయకారణచక్రకదోషా నవస్థావస్థానుస్వర్గదురారూఢ దాష్ట్యేషేత్వేత్యాహ పలాశఖాంఛినత్వా దర్వీ హోమ పురోడాశ స్విష్టకృద్భక్షణమదమత్తాంచాంచాలికేన కశ్చిన్మాంయభ్యత్యశ్వకంవినాశాలా ప్రవేశావభృథస్నాన యజ్ఞోపవీతసూత్ర నిష్పీడనోదకంత్రిఃపరిషిచ్య 'భూర్భువస్వః' మంత్రప్రాణాంత షోడశవైదికస్మార్తవధ్యహం బ్రహ్మాస్మి'' యేమి చెప్పుదు సెట్టిగారూ! యిమ్మహాత్ముఁడవతారపురుషుఁడాలాగు కాదు సాష్టాంగపడవలసినదే. చూచితిరా యీయూరి వేదవేదాఙ్గవేత్తలము మేమందఱము. మాతోనే యిప్పటికిఁ గొంత బ్రాహ్మణ్యము నిలిచియున్నది. చిత్తగించండీ బ్రహ్మరథశ్రోత్రియ శిరోమణి మహామహామహామహోపాధ్యాయ పండితసార్వభౌముని గ్రిందడుగు పెట్టనీ మీపౌండరీకయాజులుగారి కిపుడు డెబ్బదేండ్లు దాఁటినవి గాని యింకను చేయవలసిన మహావ్రత మొక్కటియే తరువాయి. ఇంతలో గ్రహచార మపత్నీకుఁ డయ్యెను- సపత్నీకుఁడు కాని యజ్ఞము చేయనర్హుఁడు కాఁ డోహో మీతాతతండ్రులు. కుబేరునకైనఁ గొఱఁతకలదుగాని మీరు సర్వసంపత్సమృద్ధిమంతులు "అగ్నిమేవవరూథంకృత్వా" అని యన్నాఁడు. మీవంటిధర్మాత్ములీమహావ్రతకర్మ సకలజనబాహాటముగా సలిపించకతీఱదు మీభారము చూచినారా! లక్షరూపాయలు నగదున్న వొకవైదికునకైన మీపాఱు గిచ్చినాఁడా "వేదవిదే ఖలు దత్తం దత్తమ్" అన్నాఁడు పదునాల్గేండ్లకన్యక మీసాలుకీఁడుచున్నది- పుస్తెముడివేయుట తరువాయి-రెండువేలరూపాయలునగలకు నాల్గువేలరూపాయలు తిని వేయుటకు కావలె నింతపండితుఁ డపత్నీకుఁడై శతవృద్ధైనప్పటికుంటకు బ్రాహ్మణ్యమిష్టపడ దీపుణ్యము మీరు దక్కించుకొన

వేమయ్యా కుబేరుఁడవు నీకొకపూఁటతాంబూలముపాటి సెలవు లే దీయాలు వేలుపాయలును "మాతంగకన్యాం మనసా స్మరామి" అని మహాకవిచెప్పినట్టు మాతంగకులమనియుం దొట్టతొలిపెద్ద... కులమని పేర్వడిన యాదిద్రావిడులనఁబడిన మాదిగలలోనుండి బ్రాహ్మణక్షత్రియాది చాతుర్వర్ణ్యము బురదనుండి ముత్తెములు పుట్టినట్లగపడుచున్నది- "అన్యోన్యమైత్రితో స్వార్థపరత మాని యొరులకై తమబ్రతుకు నుపయోగించుమనుష్యుఁ డుత్తముఁడు- హితము చేసి యూరకుండు, నన్నట్లుత్తమమనుష్యుఁడుకదా చండాలుఁ డనువాఁడే కృషివాణిజ్యాదిసకలకార్యములందును దమబ్రతుకు సుఖ మెంచక పశువులవలెఁ దోడ్పడుచుండురు. తక్కినచాతుర్వర్ణ్యమునకు న్మాతంగకులమే యాఁతగోల.

విశ్వహితకాంక్ష

అణువదిలక్షలసంవత్సరముల కొకమాఱు క్రమక్రమముగా సూర్యునకు మర్త్యలోకమంతయును దగ్గఱయై యొక్కక్షణములో భస్మమై యాకసంబున నంతర్హితమగును. పిదప నాసూర్యగోళము కూడ వాయ్వగ్నిజలపృథ్వీతత్త్వము లన్యోన్యము కలిసి ఘనీభవించి సముద్రములు పర్వతములు నదులు వనము లాకసమునఁ గల భూమండలముగా నేర్పడుచున్నకొలంది నెనుబదినాల్గుకోట్లజీవరాసుల నానావిధోద్భిజ్జస్వేదజాండజజరాయుజదేహములు "ధాతా యథా పూర్వమకల్పయత్" అను శ్రుతిచొప్పునఁ బ్రత్యేకముగా స్త్రీపుం వ్యక్తులేర్పడి ఋతుధర్మముననుసరించి యుద్భిజ్జములందు స్వేదజము లందు నండజములందును జరాయుజములందుం బొడమ కీటసరీసృప పక్షిమృగమనుష్యజాతిదేహములందు సమానాకారములనున్న స్త్రీ పుంవ్యక్తులు ఋతుధర్మానుసారముగా మిథునములు గట్టుకొని తమ

తమపోల్కి స్త్రీపుంయోగసంతానము గ్గన మొదలిడును. సహజముగాఁ బుట్టిన కీట సరీసృప పక్షి మృగ నరులు దేవయోను లనంబడిరి. మొట్టమొదట స్త్రీపుంవ్యక్తుల పరస్పరసంభోగమువలనఁ గలిగిన దేహధారులు ద్భిజ్జస్వేదజాండజజరాయుజప్రాణులు మర్త్య లనంబడిరి. యామర్త్యజీవులు సృష్టిమొదలు ముప్పదిరెండులక్షలయేండ్లవఱకున్నకాలము కృతయుగము- తరువాతకలిగిన దేహధారులు పదాఱులక్షలయేండ్లవఱకు న్వెలసినకాలము త్రేతయుగము. పిదప నెన్మిదిలక్షలవత్సరములవఱకుఁగల సకలజంతుసృష్టికాలము ద్వాపరయుగము. కొట్టకొనకు నాల్గులక్షలవర్షములవఱ కున్నకాలము కలియుగము. పిమ్మట నఱువదిలక్షలవఱ కెట్టిసృష్టియును లేకున్న కాలము ప్రళయకాలము. ఇట్లు తుదమొద ల్లెఱుఁగఁ దరముకాని యఱువదిలక్షలసంవత్సరములగడువు లెన్ని గడచినవో లోకబాంధవుఁడును కర్మసాక్షియు జగచ్చక్షువునగు సూర్యునకే యెఱుక. కృతయుగమున మర్త్యధర్మము మూర కొక్కతీరుగా నుండును. త్రేతయుగమున నొకవంతు మాఱజొచ్చను- ద్వాపరము ధర్మమున సగమొడిదొడుకగుచు మాఱుచుండు- కలియుగమున ధర్మమంతయున్న సగము న్నిలుకడ నెట్లుమాఱునో యామాఱుదలఁ గూడఁ బోల్చనలవికాక ప్రతిక్షణము మాఱుచు నొక్కింతయును వ్యవస్థలలేక రానురాను సన్నగిలి తుదకు నిశ్శేషముగా మర్త్యలోకముతోఁ బ్రళయాగ్నిపాలై నశించును- చెట్టుచచ్చెడుకాలమునకుఁ గుక్కముఱికిపిందెలన్నట్లు "కలౌ పంచసహస్రాణి జాయతే వర్ణసంకరః" అను తీరుగా నిపుడు వర్ణసాంకర్యము పొడచూపెను. శిష్టాచారము లడుగంటెను- దుస్స్వాతంత్ర్యము దురభిమానము కుతర్కము విపరీతభావనయును బెరుఁగఁ దక్కినజంతువుల సంగతియేమో కాని మనుష్యులందు మర్యాద తాఱుమాఱగుచుండెను- ఇపు డాదేయ

మెద్దో హేయమెద్దియో యెవఁడేజాతివాఁడో కర్తవ్యమెద్దియో తెలియరాక గడచిన యైదువేలసంవత్సరములక్రిందటఁగూడ ప్రాచీనుల యందు నిప్పటివారియం దచ్చటచట ముదిరిన యభావచేష్ట లున్నవని నిశ్చయించునంతదుస్థితిలో ధర్మమున్ బరఁగుచున్నది– దగ్ధపట న్యాయముగాఁ జాతుర్వర్ణమును శిష్టాచారమును నామమాత్రావశేషములయినవి. ఓయీ! యెప్పటిధర్మ మప్పటి దెప్పటికుల మర్యాద లప్పట్టివి. నీ కెందు కీయరణ్యరోదనమనినచో– 'ఏటికి వంకలున్నవిగాని నీటికి వంకలున్నవా' అనునట్లు కృతత్రేతద్వాపర కలియుగములం దెన్నఁడైన 'సోఽయం దేవదత్తః' అను న్యాయముగా నెచ్చటనున్నప్పటికి దేవదత్తుఁడు మాఱఁడుగా? జనులందఱు న్గలసి యన్యోన్యప్రేమానురాగముల నున్నపుడు ఆరోగ్యమయినశరీరమునకు మం దవసరములేన ట్లీత్రాఁత యవసరమే లేదు– నోర్మూసికొనుమోయీ ప్రతికక్షీ! యారోగ్యముదప్పినపుడు నీ వెన్నిబింకములు పెంకితనములు కట్టిపెట్టుకొని మొఱ్ఱో మందోమందో యనవా? ఇప్పటిజనము లేమియుఁ బోల్చపీలుకాని జన్నియ నున్నారు–నిక్కమే నారోగమే నే గుదుర్చుకొననేరనుగాని నాయిరుగుపొరుగులు హాయినుంట నావారుసుఖముంట చూచుట నాస్వభావముగాన నిట్లీత్రాఁత యొకమందై యిష్టులు నాతోడిపాటిమంచివారలు సుఖపడుదురు దొడ్డబుద్ధినలరుదురుగాక యని కోరుచుంటిని. ఇంతకును దేహస్మృతి యున్నదనుక నహంకారమమకారయుతుఁడై తన్ను న్దనకంటె వేఱుగా విశ్వము న్బరికించకతీఱదుకనుకఁ బరోపకారమున కడ్డుఁదగులు నాచారమును ద్యజించి పరోపకారకప్రవర్తనముం జేకొని తనపూన్కి నెఱవేర్చుమని సర్వశక్తియు సర్వకర్తయు నిర్మలాంతరంగప్రకాశకుఁడగు వాసుదేవు నహర్నిశము న్వేఁడుచు జీవయాత్రను గడపుచు బుద్ధిమంతుఁడు లోకులందఱిచేత మంచివాఁ డనిపించు

కొనును. యావజ్జీవము "సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు" అను మంత్రముకన్న దగు మనుష్యుఁడు జపించఁదగినమంత్ర మింకెద్దియును లేదు. తాఁబుట్టకముం దున్న తనస్థితివలెఁ దేహత్యాగముపిదపఁ గలుగు తనస్థితి యేమగునో దైవమునకే యెఱుక. కావున ఫలాపేక్ష యెద్దియు న్నాని కేవల లోకోపకారమునకై తనబ్రతుకును వినియోగ పర్చుకొను నుపాయము నే మును లష్టాదశవిద్యల నుపదేశించి రని మున్మాటికి నమ్మకొనవలయును. ఇది నా నమ్మకము మఱి యీనా మతముతో నెవ్వరైన నేకీభవించినయెడ నుపకారముపొందుదు రేమో యని యిట్లు నిద్రాహారసౌఖ్యములైన నుపేక్షించి యీగ్రంథమును రచించుచున్నాఁడను. సర్వాంతర్యామియగు భగవంతుఁ డీకృతి న్గొన సాగించుగాక.

మానవజీవనరహస్యము

మొట్టమొదట స్వతంత్రముగాఁ బుట్టిన స్త్రీపురుషు లీడునకు వచ్చి యన్యోన్యముం బ్రేమించి కవగూడి తమకుఁ గలిగినశిశువును బన్నెండేండ్లవఱకుఁ బెంచి యిఁక నీయిచ్చవచ్చినట్లు బ్రతుకు మని విడిచిపెట్టి మఱి తాము కవగూడక తమపుట్టుటకును దమయన్యోన్య ప్రేమానురాగములకును దమకుఁ గలిగినసంతానమునకును మఱియుం దమవలె సృజింపఁబడిన యితరదేహధారులకును దమకుఁ బ్రత్యక్ష ముగాఁ దోఁచు జగత్కార్యములకన్నింటికినిఁ గారణమెద్దియో కనుఁ గొనుటకై తమ మిగిలినజీవితమును వినియోగించుచు ఋషిదంపతు లుఁ నాఁ బరఁగిరి. ఆఋషిదంపతులకుఁ బుట్టిన స్త్రీలు పురుషు లన్యో న్యముం బ్రేమించి యీడునకువచ్చి పూర్వులవలె నొకసంతానము మాత్రమునఁ దృప్తివడయఁజాలక ఋతువున్నంతవఱకుఁ దా మొదటఁ బ్రేమించిన పురుషునే స్త్రీ సేవించుచు నడవిలో వల్కల

ములుకట్టుకొనుటయును బదిపదేనుగురువఱకుఁ గుటుంబములు చేరి యొక్కచోఁ గుటీరములు నిర్మించుకొని కాఁపురములు చేయుచుఁ గందమూలఫలములచేతమాత్రము జీవించుచు ఋషిసంతతివారమని తమతమమూలపురుషులను బ్రత్యహము స్మరించుకొని వారియయోనిజత్వమహత్వమును మఱి యొక్క సంతానముతో మాత్రమే యా పుణ్యదంపతులు సంభోగవాంఛ నట్టిపెట్టుకొని పరమార్థవిచారణచేత మాత్రమే తమజీవయాత్రఁ గడపుకొనఁగలిగిన వ్రతమును గొనియాడుకొనుచుం బరస్పరోపకార మొనరించుకొనుచు నడవిలోనున్న మేఁకల నావుల న్మచ్చికకావించుకొని పాల్పితుకుకొనుటయు దుంపలుడుకఁ బెట్టుకొనుటయు నివ్వరిదంచుకొంటయును గావలసినయాహారపదార్థములను భూమినిబాగుచేసికొని పండించుకొనుటయును దమపాఁడిపంటలకుఁ దోడుకమ్మని సూర్యచంద్రులను జుక్కలను గాలి వాన యగ్ని నీరు భూమి చెట్లు పర్వతములు నదులు మొదలగుజగమునందలియన్ని వస్తువులం దొకశక్తి యెద్దియో యున్నట్లు భావించి యట్టివేల్పును దమబ్రతుకుసౌఖ్యము నభివృద్ధికావించ వేఁడుకొనుచుఁ దాము తిను పదార్థములను నావేల్పునకు మొట్టమొదట నివేదించి పిదపఁ దామనుభవించుచుం మదపుట్టుకకుం బెరుఁగుటకును మఱియు మృతికి న్గారణముగాఁ నెద్దియో దైవ మున్నదనియుఁ దా మంద అన్యోన్యోపకారము గావించుకొను చాదైవమును వేఁడుకొనుచుండినయెడలఁ దాముకోరినట్లు తమబ్రతుకు హాయిగాఁ గడచునని దృఢముగా నమ్ముకొనుచుఁ దమతమమూలపురుషుల కత్రిగౌతమవశిష్ఠకశ్యప భృగ్వాంగిరభరద్వాజాది సప్తర్షి నామంబులిడి తద్గోత్రభవులము తామని నలువదితొమ్మిదిగోత్రములవారై మఱిలెక్కకుమిక్కిలియైన యవాంతరగోత్రంబులం దామరతంపర జగమునందుఁ జిన్నచిన్న కొండపల్లెలందుఁ బెక్కుతావుల నివసింపఁదొడఁగిరి- జనసమూహ

మధికమయినకొలఁది శాకాహారముదొరకనిచోట్లంగూడ నివసించి చేఁపలు మృగమాంసముఁగూడఁ దినక విధిలేనిచోట్లఁగూడఁ గొందఱు నివసింపఁదొడఁగిరి. క్షామములు మొదలగునీతిబాధలం బ్రాఁకటివెట్టిచే జేతఁజిక్కిన శాకమునుగాని యేజంతువునైనఁగాని తుదకుఁ దమతోడి పాటివారినిగాని భక్షించి బ్రతుకు నిల్పుకొన నాసించిరి. ఈవిధముగా మనుష్యసంఘము పెరిఁగినకొలంది జగమం దన్నిచోట్లకును వ్యాపించి కేవలము మంచుదిబ్బలమీఁదను మఱి మండుచున్న యెడారుల యందును బర్వతములందును నదులందును నదులచేతను సముద్రము చేతను జుట్టఁబడిన చిన్నచిన్న ద్వీపములందు ఘోరారణ్యములందును నివసించి శాకాహారమునకును మాంసాశనమునకుఁగూడ నలవాటు పడిరి. సంభోగవ్యసనము మానుకొనలేక ఋతురజస్సు బొత్తిగాఁ గట్టఁబడినవఱకు స్త్రీలు పురుషసంయోగసౌఖ్యమున నోలలాడుచుఁ దమ బ్రతుకులు బొడిగించుకొనుటకై యాహారపదార్థములను సంపాదించుకొనుటకై తమపిల్లలనుగూడ నమ్ముకొనఁజొచ్చిరి. భూమిని బండించుకొనుటకై మఱి పాలకొఱకును మాంసముతినుటకొఱకై వివిధజంతువులను మనుష్యులనుగూడఁ గ్రయమిచ్చిగాని బలాత్కారముగాఁగాని దొంగతనము మోసములచేతఁగాని స్వాధీనపర్చుకొనుచుండిరి. శరీరబలము మఱి బుద్ధియుపాయముల సామర్థ్యముగల స్త్రీగాని పురుషుఁడుగాని బలహీనులను జేతకానిమనుష్యులను జంతువులను దనవశములోనుంచుకొని యథేష్టసుఖము లనుభవించుచుండును. జగమందుఁ బెక్కుచోట్ల లెక్కింపనలవికాని గుంపుగుంపులుగా మనుష్యులుగూడి యొండొరులం దమవశముకావించుకొని యథేష్టభోగములనుభవింప నాసించి పరస్పరకలహముంగొని జయాపజయంబులసుఖదుఃఖంబు లనుభవింపఁజొచ్చిరి. కేవలము స్వార్థపరులై కుక్షింభరులై భక్ష్యాభక్ష్యవివేకములేక తమసౌఖ్యముకై తనుకంటె వేఱగు నేప్రాణి

నైన హింసించుస్వభావముకలవారు మనుష్యులలో రాక్షసులు క్రవ్యాదు లసురులుం బూర్వదేవత లనంబడిరి- దేహముమాత్రము భక్షింపఁబడునుగాని స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తులం బరికించుసాక్షియగు చైతన్యము దేహాతిరిక్తము న్నిత్యమని తెలిసి తమదేహము నుపేక్షించుస్వభావముకల మనుష్యులు సురలు దేవతలు మునులు బ్రాహ్మణు లనంబరఁగిరి- తోడిపాటివారికి రాక్షసులుభీకరులు- మఱి బ్రాహ్మణు లనుకూలురు- మొత్తముపై మనుష్యులలోఁ గేవల శాకాహారులై యేమిపచేతనైన జంతువులను జంపనొల్లక తమ తోడిపాటివారికి సంతోషకారులైనవారు దేవతలు. మఱి మాంశాశను లైలోకకంటకులై జీవహింసాపరులైనవారు రాక్షసులు-సుఖదుఃఖము లను రెండు నుపేక్షించి స్వార్థపరత లేక కేవల లోకోపకారపరాయణు లగువారు మనుష్యులలో దేవతలు భూసురు లనంబడుచు నిత్యమన స్సంతుష్టికిఁ బాత్రులై జననమరణప్రవాహరూపకసంసారమునకు సాక్షిమాత్రులై యుదాసీనులై యరిషడ్వర్గమునకు లోబఁడక జీవన్ముక్తులగుచున్నారు- స్వార్థపరులై పరస్పరకలహముల నెడతెగ కరిషడ్వర్గమునకుఁ జిక్కి- సకలవిషయభోగవ్యసనమగ్నులై తమ సౌఖ్యముకై తమతోడిపాటివారి నెల్లవిధముల బాధించుచు బుద్ధి మాంద్యమును హెచ్చించు మద్యమాంసాశనములకులోనై స్వచ్ఛందవనితాదిలంపటమును వదలలేనికూళలు రాక్షసులు ఘాతుకు లాతతాయులు నృశంసు లనంబడుచు జనభీకరులై యవివేకులై తాపత్రయాభీలదావాగ్నికి మిడుత లగుచున్నారు. తనతోడిపాటివారి దేహారోగ్యాభివృద్ధికొఱకును మరియును వివేకాభివృద్ధిని గుఱించియును దానెట్టియిక్కట్టులు నైఁచియైనఁ బాటుపడు వారు మనుష్యులలోఁ బ్రత్యక్షదేవతలు భూసురులు మునులు మహాత్ములు బ్రాహ్మణులు పండితుల నాదరింపదగువారు. కేవల స్వార్థపరులై కుక్షింభరులై

తమ దేహసౌఖ్యముకొఱకై లోకలం బీడించువారు రాక్షసులు క్రూరులు దుర్వ్యసనపరులు క్షుద్రులు చండాలురు మూర్ఖ లనం గర్హింపఁదగువారు- అల్పసంతుష్టులు శాంతులు న్మనుష్యులలో నుత్తములు మఱియాసపోతులు వంచకులు న్మనుష్యులలో నధములు- ఉత్తమాధములకు నడిమివారు మధ్యములు- సృష్టిలో మొట్టమొదట మనుష్యులందుఁ గేవలముత్తములున్న కాలము కృతయుగము- కృత యుగమునందున్న మనుష్యసంఖ్య రెట్టించినకాలందిని త్రేతద్వాప రములందు మనుష్యులలో మధ్యము లధములు బొడఁజూపి కలియుగ మునం దెక్కడనో కోటి కిద్దఱు ముగ్గుఱు తప్ప నుత్తములు లేనే లేరు. కృతయుగమందున్న మనుష్యసంఖ్యకన్న రెండురెట్లు త్రేత యందును త్రేతకన్న నాల్గురెట్లు ద్వాపరమందును ద్వాపరయుగము కన్న నెన్మిది రెట్లుకలియుగమునందునుమనుష్యులసృష్టిస్థితినాశము లధిక మగుచుండును. పెరుఁగుట విఱుగుటకొఱకే ధరతగ్గుట హెచ్చుకొఱకె తథ్యము సుమతీ'' యనునట్లు కలియుగమునం దెంత విషయభోగ సృష్టి సంపాదనోపాయము హెచ్చుచుండునో స్వభావముగా నాశక సాధనముకూడ దానితోనే పెరుఁగుచుండును. ఇంతకును జగత్సృష్టి మొదలు కాలక్రమమున రానురాను బితపకాలమున స్వార్థపరత ముదిరినకాలంది నీకలికాలమున మనుష్యులలో నుత్తములు నామ మాత్రావశిష్టులుకాఁగా నధమాధములలో కేవల స్వార్థపరులు మాత్రము లోకద్రోహులయి చండాలజాతిగా నేర్పడి యొక్కటియే కుక్కముఱికిగాఁ బెచ్చుపెరిఁగి యల్పాయువులై పుట్టి పరస్పరకలహ మునఁ గిట్టుచుందురు. తప్పనిసరి మిన్నువిఱిగి మీఁదఁబడిన నాఁప నెవరితరము? కాలకృత్యమునుమాన్ప నేరిశక్యము? కటకటా! జగమం దెక్కడనో యేమూలనో యొకరిద్దఱు నాబోంట్లు "వలదు వలదన్నలారా! మనలోమనకుఁ గలహమేంటికు? కోరికోరి యకాల

ష్కృత్యపుపా లయ్యెదరేల ? కొంచెమైనను దగఁబంచి కుడువ మేలు మనుష్యులందఱు న్గలసిమెలసి పరస్పర ప్రేమానురాగములతో సమాన భోగ్యము లనుభవింపఁగలిగినపుడు ప్రతిజనున కొకవిధమయిన నిత్యా మనస్సంతుష్టికలిగి పొపలి యందఱిని జీవను క్తులఁ గావించు''నని యిట్లింత కాలమునఁ గన్నీరు సముద్రమై యుప్పొంగ బతిమాలి వ్రాసినను నోటిమాటలం బోధించినను నిక్కముగా నరణ్యారోదన ముగా ఘోరకలికాలము కాపింపకమానదని తెలిసియు నిట్లు వాత వ్రాఁతలం దెల్పుచుంటకూడ సహజకృత్యమే.

సరియే– యెవ్వరిరుచి యెట్లున్నను సుఖజీవితేచ్ఛ యందఱికి న్సమానమేకదా ? స్వాభిలషితసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనఁదగిన యుపాయమునే పరమకారుణికులు న్సర్వజ్ఞులయిన గౌతమవ్యాసాది మహర్షులు వేదశాస్త్రముఖములఁ బ్రాకృతులగు మనుష్యులకు దేశకాలపాత్రోచితముగా నుపదేశించి పద్ధతు లేర్పర్చిరి. ఆ పద్ధతులే శ్రౌతస్మార్త విధులుగా లోకమున ననాదికాలమునుండియును మనుష్యు లందఱును దేశకాలపాత్రానుసారముగా వాడుకొనుచున్నారుకాని నిక్కముగా దేశకాలపాత్రానుసారముగా మును లేర్పర్చిన మానవ పద్ధతు లెపు డెట్లు మార్చుకొని వాడుకొనవలయునో యాసంగతి స్వార్థపరత లేక కేవల లోకోపకారపరాయణులగు వేదశాస్త్రవేత్తలు ప్రకృతానుసారముగాఁ జతుర్విధాభినయమూలముగా నిట్లు దెలుప వలసివచ్చెను. ''తినకరుచి, చొరకలోఁతు తెలియదన్న ట్లూపిరితీయు చున్నవానికి వాని బ్రతుకు కష్టేష్టములు తెలియవుగా? సర్వజగత్సృష్టి లయకార్యములకుఁ గారణమగుకాలము న్నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరము కాదు. సూర్యాదినవగ్రహగతుల ననుసరించి జగత్కార్యము లన్నియుం జరుగుచుంట సర్వజనప్రత్యక్షమైనప్పటికిని గ్రహనక్షత్ర ములకన్నింటికి న్గారణమెద్దియో తెలియఁదరముకాదు. కాఁబట్టి

మనుష్యాదిసర్వజంతువు లనుభవించుకష్టములకు 'ఇదమిద్ధమ్' అని మూలకారణము నిర్ణయింపశక్యముకాదుగనుక నట్టిమూలకారణము నకు దైవమనియు నదృష్టమనియును గర్మమనియును విష్ణుమాయ యనియుం దెలియఁదరముకాని యెద్దియోతత్త్వమనియును వేదశాస్త్ర ములు పల్కుచున్నవని పెద్ద లనుచున్నారు. భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలికకార్యములు కొంతవఱకు శక్తికొలంది కనిపెట్టుటకంటె మను ష్యుఁడు మఱెందుకైనను సమర్థుఁడుకాఁడు. ఏపనినైనను నెఱవేర్చు టకై తలపోసి ప్రయత్నముచేయుట పౌరుషము. మఱియు నాగ్యమును ముగించుట దైవవశము. కాఁబట్టి లోకములో జరుగుచున్నమంచి చెడ్డలకు మనుష్యుఁ డేమాత్రము నర్త కానేకాఁడు "సాక్షీచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ" అన్నట్లు మనుష్యుఁడు కేవలము సాక్షిమాత్రుఁడే కనుక నేను నాదను నహంకారమమకారములు వ్యర్థముగాఁ బొంద రాదుకాని యట్లుపొంగుచుంబొంగుచుఁ గ్రుంగుచుంటకుఁగూడ దైవమే కారణమగుట నిస్సందేహముగాన "నానుశోచంతిపండితా" అను భగవద్వాక్యముచొప్పున సంసారముకిటుకు తెలిసికొనునదృష్ట శాలురగు పండితులకు వేదశాస్త్రములతోఁ బనిలేదుగాని యహం కారమమకారదూషితులగు పామరులకుమాత్రమే వేదశాస్త్రము లుద్దిష్టములయినవి.

శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నాయుర్వేదాంతర్భూతములై మనుష్యులు నీరోగముగాఁ బిల్లలఁగని సుఖముగా నూఱేండ్లు బ్రతుకు వైద్యసాధనములనే చెప్పుచున్నవి. "దధ్నేంద్రియకామస్య జుహుయాత్" అనుటచే తదధిభక్షణముచేత వీర్యపుష్టికలుగు "ఘృతేనవర్ధతేబుద్ధిః" ఘృతపానముచేత బుద్ధి యభివృద్ధియగును. కొన్నికొన్నివస్తువు లగ్నిలో వేల్చినపుడు కలిగినపొగ ముక్కుపుటములకుఁ బట్టినపుడు కొన్నికొన్నిరోగము లుపశమించి మనుష్యుల కారోగ్య

మిచ్చుటయేగాక యాహొగ యాకసమున్గలిసి వర్షముకురియుటకుఁ గూడఁ గారణమగును. కాఁబట్టి "యజ్ఞాత్పర్జన్యః పర్జన్యాద్వృష్టిః" అని చెప్పఁబడెను. కాఁబట్టి వర్షమువలన సస్యము సస్యముతినుటచేతఁ బశువు లభివృద్ధిపొందుచున్నవి. కనుకనే "పశుకామో హ్యేతేనయజేత" పురుషప్రయత్న మీవిధముగాఁజేసిన పశువృద్ధి యగునని చెప్పఁబడెను. "యోవృష్టికామోయో అన్నాద్యకామోయః స్వర్గకామః ససౌభరేణస్తువీత" అనుటచేత మానవులకుఁ దమబ్రతుకు నందలి యభీష్టసౌఖ్యములు చేకూర్చుకొనఁ దగినసాధనములనే శ్రౌతస్మార్తవిధులన్నియు నుపదేశించుచున్నవి. ఏదోపరమార్థము స్వర్గము చేకూరునని యాసపెట్టినగ్గాని లోకులు సరిగా నౌషధసేవ చేసి చెప్పినట్లు తిరుగరని మునులు శ్రౌతస్మార్తవిధులందుఁ జెప్పిన పారలౌకికసౌఖ్యములన్నియు నీసంసారమం దనుభవించఁదగిన సౌఖ్యములే- స్వార్థపరు లెంతమాత్రము న్గాక కేవల లోకోపకారపరాయణులై సర్వజ్ఞు లతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషులు వేదశాస్త్రముల నోప్పధించినటులనడుచుకొన్న మనుష్యు లభీష్టసంపదలం దెందఱందెదరు- అభీష్టసౌఖ్యములనందుటకై యందఱు న్గోరక మానరుకదా? కోర్కె నెఱవేఱుట దైవాధీనము- "దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనంతు దైవతమ్, తన్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోమమదేవతా" జగత్తునందు జరిగెడుక్రియలన్నియు నెద్దియో మనుష్యులయూహ కందని దైవమనుపేరిటికారణముచేత జగత్తునందు నెఱవేఱుచున్నవి. జగత్తనఁగా జంతుజాలమునకుఁ గావలసినసుఖసంపద- మంత్రమనఁగా సుఖమందుటకై చేయుపురుషప్రయత్నము- బ్రాహ్మణుఁడనఁగా సుఖసంపద యెట్లులభించునో యాయుపాయము వెల్లడించు వేదశాస్త్రవేత్త- కాఁబట్టి వేదశాస్త్రరహస్యములెఱిఁగి లోకోపకారమున్గాంక్షించు పెద్దలేర్పఱిచినపద్ధతులంబట్టి నడుచుకొన్నవారిహ

పరసౌఖ్యములం దప్పక పొందెదరు. శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు న్దేశకాలపాత్రానుసారముగా జనులందఱు నాచరించుకొనక తీఱదు. తనతోడిపాటిజనులకందఱికి న్సమ్మతముగ నడుచుకొన్న బుద్ధిమంతుఁడు తనబ్రతుకునఁ జేయుపనులన్నియును వేదచోదితకర్మములు కాకమానవు. సత్యమును భూతదయయు న్గలవానిబ్రతుకంతయును సకలవేదశాస్త్రచోదిత ధర్మస్వరూపకమే. "సౌభరే పురుషశ్రుతేః నిధనం కామసంయోగః" అను సూత్రముచేత నిహపరసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనుటకై పురుషప్రయత్న మవశ్యకర్తవ్యమని నిర్దేశింపఁబడెను. కాఁబట్టి వెఱ్ఱిమొఱ్ఱిమెట్టవేదాంతముల న్గట్టిపెట్టి సర్వము న్దైవాధీనమేయని మాటవాసికను సోమరిపోతుమాటలను లక్ష్యపెట్టక బాగుపడగోరినవారందఱును సత్యదయాభివర్ధకమగు మంచినడవడి న్దప్పక తమతోడిపాటివారిని సుఖపెట్టి తరింపఁజేసి తాము సుఖపడి తరించుచున్నారు. "వసన్తే బ్రాహ్మణోఽగ్నీనాదధీత-గ్రీష్మే రాజన్యః శరదివైశ్యః "అను శ్రుతులకు వసంతర్తువునందు సత్కర్మమాచరించినమనుష్యుఁడు బ్రాహ్మణుఁడనియు గ్రీష్మర్తువునందు లోకోపకారమునకై కష్టపడువాఁడు రాజన్యుఁడనియు శరదర్తువునందు సత్కార్యమాచరించువాఁడు వైశ్యుఁడనియు బిరుదులందెదరని యర్థము. మొత్తముపై మనుష్యులలో సత్యభూతదయల న్దప్పక లోకోపకారమునకై నాల్గుపాళ్లు పూర్ణముగాఁ ద్రికరణశుద్ధిగా సత్కర్మ మాచరించినవాఁ డుత్తమోత్తముఁడు బ్రాహ్మణుఁడు- ముప్పాలునడిపినవాఁడు క్షత్రియుఁడు సగబాలునడిపినవాఁడు మధ్యముఁడు వైశ్యుఁ డొక్కపాటిమాత్రమే మంచిపనికై కష్టపడువాఁ డధముఁడు శూద్రుఁ డని యర్థము- వేయేల సమస్తవేదశాస్త్రములు న్విద్దెలన్నియున్గూడ మనుష్యు లభీష్టాయురారోగ్యైశ్వర్యము లనుభవింపఁదగినయుపాయములనే బోధించుచున్నవి. ఆధివ్యాధులంటక

సుఖముగా మిక్కిలియారోగ్యాభివృద్ధికలుగువిధమున నిద్రాహార విహారములందు మిక్కిలి జాగరూకతతోఁ బ్రవర్తించినమనుష్యులు తప్ప కిహపరలోకములరెండింటిని దరించి తమపుట్టుక నార్థక్యము చేసికొనఁగలరు. ధర్మార్థకామముల నరిగా వ్యవహరింపక దుర్వ్యసన పరులైన సోమరిపోతుల కిహపరసౌఖ్యమెద్దియుఁగలుగదు- కలుగదు. ఉభయలోకసౌఖ్యముపొందనెంచువారు వేదశాస్త్రములను విశ్వసించి తమతమకులమర్యాదప్రకారమున నడుచుకొనకతీఱదు. "వాయవ్యం శ్వేతమాలభేత భూతికామః" అనఁగా ఆవు నరిగాఁ బాలిచ్చుటకై యద్దానియెదట దానిదూడను లాలించవలయు నట్లు లాలింపఁబడిన దూడగల యావుపాలు త్రాగినవారికి వాతరోగ ముంటదని తాత్ప ర్యముగాని వాయుదేవతాప్రీతికై తెల్లదూడను జంపవలయునని గోమాంసభక్షకులు చెప్పునర్థ మెంతమాత్రము నరికాదు- సర్వ భూతదయనుబోధించుశ్రౌతస్మార్తవిధు లహింసాపరములుగాని రవంత యున్ బశుహింసను బోధింపవు. మాంసప్రియులు క్రూరకర్ములగు కుక్షింభరులు పామరుల న్వశపర్చుకొని "పశుమాలభేత" అను శ్రుతి పశువునుజంపుట వేదచోదితమని యపార్థమునుజెప్పుచున్నారు"శ్వేత మాలభేత" అను శ్రుతి మొదవు సంతోషించుటకై పాలుబితుకు కొనువాఁడు మొదట దానిదూడను ముద్దుపెట్టుకొని లాలించవలయు నని ప్రతిపాదించిన యర్థమునే ముమ్మాటికి న్బోధించుచున్నది. "అథాతోఽగ్నిమాగ్నిష్టోమేనాను యజతి- అగ్నిం యజతి- సమిధో యజతి" అను శ్రుతులం దగ్నియు సమిత్తును నిక్కముగా నొకవిధ మయిన యజ్ఞవిశేషములపేళ్లుగాని యగ్గియుం గట్టియలుం గానేకావు. "భావనాం వినా ద్రవ్యస్వరూపమేవ నాస్తి ఖలు" అనుటచేత సకల భూతదయనుమాత్రమే బోధించుశ్రుతిస్మృతులు జీవహింసను బశు హింసను విధించుచున్నవని క్రూరులు న్మాంశాశనవ్యసనపరులగు దుర్జ

నులు తప్పనిక్కముగా మనుష్యుఁడైనవాఁడెవఁడు నెప్పుఁడు చెప్పుఁడు-
"ఐంద్రమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్ప్రజాకామః" అనుశ్రుతి యైన్ద్రిమను
నోషధిని బదునొక్కసారి పుటమిపెట్టి సేవించినవారు తప్పక పిల్లలన్గనఁ
దగినశక్తి న్వహించెదరని యర్థము. శ్రుతిస్మృతులన్నియును సకలా
భీష్టాదశవిద్యలు నాధివ్యాధులు మాన్పి యాయురారోగ్యసౌఖ్యమిడు
నుపాయములనే బోధించుచున్నవి. "స్వర్గకామోయజేత" అనుచోట
మిక్కిలి యారోగ్యముగా హాయిగా బ్రతుకనెంచినవారు వైద్య
శాస్త్రానుసారముగా నిద్రాహారవిహారముల నరిగాఁబ్రవర్తింపవలయు
ననియే బోధించుచున్నవి. ఇహమందు సరిగాఁబ్రవర్తించి దేహారో
గ్యము న్సంపాదించుకొనఁనేరనివారికి స్వర్గసౌఖ్యము లేనేలేదు.
కాఁబట్టి యెవ్వరికైన నిర్దేశింపశక్యముకాని దైవమున్గూర్చి చింతింపక
కేవల పౌరుషమునే యాసరాచేసికొని వేదశాస్త్రముఖములం బెద్ద
లుపదేశించిన తెరవున దేశకాలపాత్రోచితప్రవర్తనమున్గొని బుద్ధి
మంతుఁడొరులకు మేల్చేసి యొరులయనుగ్రహమును సంపాదించుకొని
హాయిగాఁ దనబ్రతుకు గడపుకొనవలయును. పల్లముంబట్టి నీ ర్పాఱు
నట్లు పురుషప్రయత్నము న్దప్పక దైవము వెంబడింపకమానదు.

"యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ" అనుటచేతఁ
బురుషప్రయత్నానుసారముగా దైవము ఫలమిచ్చునుగనుకనే దైవ
పౌరుషములలోఁ బౌరుషమే ముఖ్యముకానిచో వేదశాస్త్రములు
విధినిషేధములం బ్రతిపాదించనే ప్రతిపాదించవు, దైవమే ముఖ్య
మగునెడల లోకములో శాస్త్రప్రవృత్తియే పుట్టకుండును. శ్రౌత
స్మార్తకర్మములయవసరమే లేకుండును. సుఖాభిలాషమున్నంతవఱకుం
బురుషప్రయత్న మత్యంతావశ్యకము కాకతీఱదు. అహంకార
మమకారములున్నంతవఱకుం బౌరుషమే ముఖ్యము. అహంకార
మమకారము లుడిగినవాఁడు దైవస్వరూపుఁడేకనుక వాని కే వేద

శాస్త్రములతోనైనఁ బని లేనే లేదు. "యావజ్జీవం దర్శపౌర్ణ మాసాభ్యాం యజేత" సుఖాభిలాష మమావాస్యతో మొలకెత్తి వెన్నెలవలెఁ బున్నమతో నిండారఁబండును కనుకఁ బురుష ప్రయత్నము తనయభీష్టము న్నెఱవేర్చుకొనుటకై ప్రారంభించిన కాలము దర్శ మనంబడును. మఱి యాకోర్కె సంపూర్ణముగా ఫలించినకాలము పౌర్ణమి యనంబడును– కాఁబట్టి ప్రతిమానవుఁడు తనకోరిన కోర్కె న్నెఱవేర్చుకొనుటకై తాఁ జేయవలసినపురుష ప్రయత్నము చంద్రకళ శుక్లపక్షమునఁ బ్రతిదినము రెట్టించినట్లు రెట్టింపఁజేసికొనవలెనని యాశ్రుతియొక్క తాత్పర్యము. బ్రతుకు నందలి పురుషప్రయత్నము వెన్నెల యమావాస్యనుండి తలచూపి పున్నమతో సంపూర్ణమగునట్లు దేహావసానముతో సంపూర్ణముగా ఫలించి స్వర్గమను పండువెన్నెలగాఁ బరిణమింపఁజేసికొను మనుష్యుఁడే వేదశాస్త్రానుసారముగాఁ బ్రవర్తించిన బుద్ధిమంతుఁడు బుద్ధిమంతుఁడు మఱియును బ్రతిమనుష్యుఁడు యావజ్జీవము "క్షణశః కణశశ్చైవ విద్యామర్థంచ సాధయేత్" అనునట్లు విద్య యనఁగాఁ దనతోడిపాటి వారి యనుగ్రహము సంపాదించుకొనునుపాయము మఱి యర్థ మనఁగా సుఖజీవనము. విధేయోద్దేశములగు విద్యార్థముల రెండింటినిం బౌరుషముచేత బుద్ధిమంతుఁడు సాధించుకొని తన బ్రతుకు సార్థకమొనరించుకొనును– "యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం జుహోతి" బుద్ధిమంతుఁడైనవాఁడు నిద్రాహారవిహారముల న్నియ మముతో లోకోపకారముగానడుపుకొని యొరులసుఖపెట్టి తా సుఖ పడునని శ్రుతితాత్పర్యము– అగ్నిహోత్రమనఁ దా లోకోపకారక పురుషప్రయత్నమని యర్థము. ఇంతకును ఫలితార్థము దైవము– నీరు పౌరుషము తరంగమునలె నీటియొక్కవికారముకావున దైవ పౌరుషములకు వస్తుభేదము లేనే లేదు– దైవము సత్యము పౌరుషము

మనఃకల్పితము- కావున సహజపద్ధతియగు దైవమే పౌరుషమునకు మూలకారణమని యొప్పుకొనకతీఱదు. మఱియును వేదశాస్త్ర విధ్యుక్తముగాఁ బ్రవర్తించినవానికిఁ దప్పక దైవమే వాస్తవము మఱి పురుషప్రయత్నమంతయును వృథాభ్రాంతికల్పితమని బోధ పడును- శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తకర్మముల నాచరించునపుడు పురుష ప్రయత్నమునఁ బ్రమాదమునకు దైవమే కారణము- కాఁబట్టి ప్రాయశ్చిత్తము ప్రమాదమొనర్చిన పురుషకారమున విధింపఁ బడెనుగాని దైవకారమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్త మెంతమాత్రమును విధింపఁబడలేదు- పౌరుషమునకే పొరపాటుగాని నిక్కముగా దైవమునకుఁ బొరపాటు భ్రాంతియుం బ్రమాదముం బశ్చాత్తాపముం బ్రాయశ్చిత్తము నాకసమునకు వికారమువలె లేనేలేదు. ఇంతకు జరిగినమంచిచెడ్డ లనుభవించుటకు మాత్రమేగాని నిక్కముగా మేల్కీడులొనర్చుటకు మనుష్యుఁ డేపాటియు న్సమర్థుఁడుకాఁడు- సూర్యునుదయింపఁజేయుటకుఁగాని యస్తమింపఁ జేయుటకుఁగాని యెట్లు మనుష్యుఁడు శక్తుఁడుకాఁడో యట్లే మంచిపనిగాని చెడ్డపని గాని చేయుటకు సమర్థుఁడుకాఁడు. మనుష్యుఁ డేపనినైనను జరుప లేఁడుగాని జరిగినమంచిచెడ్డ లనుభవించకతీఱదు. పౌరుష మేపని నెఱవేర్చ లేదుగాని కడచినకష్టసుఖములను మనుష్యులచేత ననుభ వింపఁజేయును. దైవము పనులన్నియు న్నెఱవేర్చునుగాని తా నెఱవేర్చుపనులవల్లఁ గలిగినకష్టసుఖములు రవంతయు ననుభవించదు- పనియొనర్చుటమాత్రమే దైవమువంతు మఱి దైవకృత్యము లనుభ వించుట పౌరుష మనఁగా జీవులవంతు చావకతీఱని గూనివంపువలె మనుష్యాదిదేహధారులు దైవకృత్యములవలనఁ దమకు వచ్చు కష్టసుఖములు యావజ్జీవ మనుభవించకతీఱదు.

"ప్రారబ్ధకర్మణాం భోగాదేవక్షయః" అనుచోట ప్రారబ్ధ కర్మములనఁగా దైవకృత్యములని పండితార్థము. పురుషప్రయత్నము

వ్యర్థము దైవకృత్యమనుభవించక తీఱదను నిశ్చయజ్ఞానము వేదశాస్త్ర పద్ధతులంబట్టి పెద్దల బోధించినట్లు పురుషప్రయత్నము దృఢముగా నొనర్చు వ్రతపరాయణులగు మనుష్యు లెఱిఁగి "స్వభావోహి ప్రవర్తతే- కాతత్ర పరివేదనా- నానుశోచన్తి పండితాః" అను రీతిగా దృఢమనస్కులై యోర్మిగొని యుదాసీనులై కైవల్యమందు చున్నారు- తినకరుచి చొరకలోఁతు తెలియదుగనుక పెద్దలు వేదశాస్త్రముఖములం బోధించినచొప్పున సత్కర్మాచరణమునకై దృఢపురుషప్రయత్నము చేయఁగలవిద్వాంసులకుఁ దప్ప "ఈశ్వర స్సత్యం జగన్మిథ్యా"అను సంగతి బోధపడి నిత్యమనస్సంతుష్టి కలుగనేరదు. కనుక మునులేర్పఱచిన శిష్టాచారపద్ధతులను శ్రేయస్కాములగు మనుష్యు లవలంబించుట యవశ్యకర్తవ్యము కర్తవ్యము. "స్వర్గకామోయజేత" స్వర్గ మనఁగా నహంకారమమకారములుడిగి యథాలాభసంతుష్టి యట్టి నిత్యసంతోష మభిలషించినబుద్ధిమంతుఁడు స్వర్గకాముఁ డనంబడును- స్వర్గము పొందుటకుఁదగినయుపాయము యజ్ఞ మనంబడును. యజ్ఞ మనఁగా "యజపూజాయామ్" అనుట చేత భగవంతునిం బూజించుట యజ్ఞ మనఁబడును. పూజించుట యనఁగాఁ త్రికరణశుద్ధిగాఁ బ్రేమించుట- భగవంతుఁ డనఁగా నైశ్వర్యవంతుఁడుమఱి యైశ్వర్య మనఁగా సకలలోకరంజకశక్తి. ధర్మ మనఁగా భూతదయ. కాఁబట్టి సర్వలోకోపకారకమగు నహింసావ్రతము కలవాఁడే స్వర్గకాముఁడైన సోమయాజి యనఁదగిన పుణ్యాత్ముఁడు- సరేగాని యింతకును మంచిచెడ్డలు భావనామూలములు- జగమునందు మంచియంతయును నిక్కమగుదైవము- మఱిచెడ్డయంతయు న్మనోభ్రాంతికల్పితము కుందేటికొమ్మువలె నామమాత్రమగు హుళక్కి- లోకములోఁ జెడ్డ లేనేలేదు- "హరిరేవ జగజ్జగదేవ హరి ర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః" అనునట్లు "బ్రహ్మసత్యం

జగన్మిథ్యా'' అన్న ట్లీదైవమే వాస్తవము మఱి పౌరుషము కల్ల యని దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బెద్ద లేర్పర్చిన మరియాదననుస రించి పురుషప్రయత్నముమానక తనబ్రతుకునఁ బ్రమాదములు తటస్థించినప్పటికిం బట్టినపట్టు విడువక పశ్చాత్తాపముపొంది ప్రాయ శ్చిత్తముంగొనుచు సకలలోకోపకారకధర్మమునఁ బ్రవర్తించువానికి మాత్రమే నిరూఢిగా సత్యము బోధపడి జీవన్ముక్తియను నిత్యమన స్సంతుష్టి లభించి యనర్థకరములగు నహంకారమమకార ముపశ మించి దైవములో నైక్యమగుట సంభవించును. "యావజ్జీవ మగ్ని హోత్రం జుహోతి – యావజ్జీవం దర్శపూర్ణమాసాభ్యాయజేత" అనఁగాఁ బురుషప్రయత్నము దృఢముగాఁజేసి యారోగ్యముగా శరీరమున్గాచుకొనుటకై "అగ్నిమూలంబలం పుంసాం రేతోమూలంచ జీవితమ్–తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వహ్నిం శుక్రంచ రక్షయేత్" అను న్యాయముగా జఠరాగ్నిం బథ్యాశనముచేత సరిచేసికొని సప్తధాతు వులం బలపర్చుకొని పితృదేవతాకమయిన యమావాస్యేష్టిరూపక మగు శిష్టాచారపద్ధతి నడచి నిండుపున్నమవెన్నెలవలె బుద్ధిమూల మగు శతాయువు నంపాదించుకొనవలయునని శ్రుతి తాత్పర్యము. సర్వలోకోపకారపరాయణులై చంద్రకళచాటున వసించుపితృదేవతల యనుగ్రహమును సంపాదించుకొనుటకై "అన్నస్యక్షుదితం పాత్రమ్" అనునట్లు న్యాయార్జితద్రవ్యమును వినియోగించి భూతతృప్తిచేయు వార లిహపరసౌఖ్యముం జూఱకొందురని మొత్తముపై శ్రౌతస్మార్త విధులన్నియు న్వెల్లడించుచున్నవి. పున్నమ యనఁగా సంపూర్ణ యౌవన మమావాస్య యనఁగా శరీరబలము బొత్తిగా తగ్గిపోయిన దేహావసానసమయము– "దర్శపూర్ణమాసాభ్యామ్"అనఁగా పున్నమ వంటి సంపదయందు నమావాస్యవంటి యాపత్సమయమందు న్గల్మి లేముల రెండింటియందును "యజేత" పురుషప్రయత్నము సరిగాఁజేసి

లోకోపకారకధర్మమునఁ బ్రవర్తింపవలయునని శ్రుతి తాత్పర్యము. ఆహారనిద్రావిహారనియమ మగ్నిపరిచర్య దివ్యౌషధముల నగ్ని న్వేల్చిన ధూమసంపర్కము మొదలగుసంపూర్ణాంగములలో విధ్యుక్తముగా భగవదారాధనచేయువారి కైహికాముష్మికసంపద కరతలామలకమని శ్రౌతస్మార్తపద్ధతులం బెద్దలు వెల్లడించినారు. సుఖాభిలాషముగల సంసారులందఱు నప్పక పెద్ద లేర్పర్చిన కట్టుపాట్ల ననుసరించి యభీష్టసంపదలు తప్పక పొందెదరు. "ఉదితే జుహోతి. అనుదితే జుహోతి" అనుటచేత ధర్మాచరణ దేశకాలపాత్రానుసారము బలురకములం గన్పట్టుచున్నది. కాఁబట్టి యిద్ది యిట్లే చేయవలయు నను నియమ మే ధర్మమునకైన న్లేదు. బ్రతికిన దూరు మానినది మం దన్నట్లు తనతోడిపాటివారి కుపకారముగాఁ జేసిన నడవడి యంతయును మనుష్యుఁడు యావజ్జీవ మాచరించవలసిన ధర్మమే యగును. లోకోపకారకమగు కర్మమంతయును విధ్యుక్తముకాక మానదు "కర్తా భోక్తా జనార్దనః" అనునట్లీజగమును జగమునడిపించువాఁడును దేవుఁడే. దేవునికన్న నిక్కముగా వేఱే వస్తువును లేనేలేదు. నేను నాది నాకిది కావలె నిద్ది యక్కఱలేదను తెలివి యెండమావులనీటివలె భ్రాంతిమూలముకాని వాస్తవము కానేకాదు.

శోకమోహౌజహాతి. భిద్యన్తే సర్వసంశయాస్తస్మి న్దృష్టే పరావరే" అను తీరుగా నహంకారమమకారములు వదిలినందప్ప జీవన్ముక్తి కలుగనేరదు. పెద్దలు వేదశాస్త్రముఖమున బోధించిన యహింసావ్రతపరాయణునకుఁదప్ప నహంకారమమకారములు కేవల స్వార్థపరస్వోదరమాత్రపూరకున కెన్నఁడు న్వదలనే వదలవు. కావున సర్వలోకోపకారకప్రవర్తనమను యజ్ఞదీక్షవహించి పెద్దలు బోధించినధర్మమార్గమున నడిచిన సజ్జనునకుమాత్రమే "త్యాగేనైకే నమృతత్వ మానశుః" అనురీతిగా నహంకార మమకారాత్మక

స్వార్థపరత మానుకొని కేవల లోకరంజనముకై మాత్రమే తన బ్రతుకు వినియోగించుట యనంబడు త్యాగయజ్ఞాచరణముచేతఁ దప్ప నమృతకైవల్య మనంబడు శ్రుతి ప్రతిపాదితాపూర్వస్వర్గఫలము లభించనేరదు. మనోవాక్కాయకములని యజ్ఞములు మువ్విధము లవి యథాపూర్వముగా నొకదానికొకటి కారణములు. "పరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్" అను పెద్దలవాక్యముచొప్పున నొరులకు మేలుగోరుట స్వర్గదాయకమగు పుణ్యకార్యమనియు నితరుల నదనసౌఖ్యముకై బాధించుట నరకవేదనాకారణమగు పాపకృత్యమనియుం దెలిసికొని స్వర్గనరకస్వరూపకమగు పరలోకమున్నదని నమ్ముకొని "సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు" అని నిరంతరమును గోరుచుంట మానసికయజ్ఞము. సర్వజనరంజకముగాఁబల్కుటవాగ్యజ్ఞము-లోకోపకారకముగాఁ బ్రవర్తించుట కాయకయజ్ఞ మిట్లు త్రికరణశుద్ధిగా పరోపకారమును యావజ్జీవనము జేయువాఁడే "యావజ్జీవమగ్నిహోత్రం జుహోతి"అనుశ్రుతిగా నగ్నిహోత్రమనుపేరఁ బరఁగు బ్రతుకనుయజ్ఞమును యథావిధిగాఁ జేయఁగలిగిన యజ్వ యనిపించుకొని సంసారమను నరకాపదపాల్పడక నిత్యసంతుష్టియను నపూర్వస్వర్గసంపద నంపాదించుకొనఁదగును.

"కర్మాణ్యపి జైమినిః ఫలార్థత్వాత్ - ఫలంచ పురుషార్థత్వాత్ - పురుషశ్చ కర్మార్థత్వాత్" అను సూత్రములంబట్టి వడ్లు దంచుట బియ్యముకొఱకు,బియ్య మన్నముకొఱ, కన్న మాఁకలితీర్చుకొనుటకొఱ, కాఁకలితీర్చుకొనుటకొఱకు బ్రతుకుకోరుట జీవునకు స్వభావము. హాయిగాబ్రతుకుటయే స్వర్గ మనంబడును. స్వర్గకామో యజేత "హాయిగా బ్రతుకనెంచుమానుష దేహధారి యజ్ఞము చేయవలయును. యజ్ఞ మనఁగా హాయిగా బ్రతుకుటకై తగినరీతి నన్నము కూర్చుకొని యాఁకలిన్దీర్చుకొని సంతుష్టిపొందుట. హాయిగా బ్రతు

కుట యనుయజ్ఞముయొక్క సంభారములు ప్రయాజము లనంబడును. దర్శపూర్ణమాసయజ్ఞస్వరూపమగు మానుషజీవితమునకు సకలశ్రౌత స్మార్తవిధులన్నియును సాధనములే. దేహధారి కభీష్టజీవనమను స్వర్గ మును సంపాదించుకొనుటకై బియ్యమును వండుకొనుటకై యగ్ని నీరు వంటకట్టెలు పాత్రములు పొయ్యి పొయ్యిపెట్టుకొనుటకై వేది కాస్థలము వడ్లుదంచుకొనుటకై రోళ్లు రోఁకళ్ళు దంచుకొనుశ్రమను మఱపించుటకైన దంపుళ్ళపాట వడ్లు పండించుకొనుటకై పొలము పొలము దున్నుటకు నాఁగళ్ళు నక్కలు పూజలు పలుపులు సరు గుళ్ళు బండ్లు పసరము లుడుపులు కోతలు గ్రామదేవతలు జాత రలు కోళ్ళు గొఱ్ఱెలంగోయు మ్రొక్కులీవ్యవసాయమంతయున్నదుపఁ దగినపెద్దలు వివిధములగుపనిముట్లు శిష్టాచారపద్ధతులు వేదశాస్త్ర ములు శ్రౌతస్మార్తవిధానములు దేవత లాదేవతాప్రీతివిధానము లన్నియును హాయిగా మనుష్యుఁడు యావజ్జీవము యజమానుఁడను పేరఁ బరఁగి పశుకామః- పుత్రకామః- స్వర్గకామః అను శ్రుతులం బట్టి యాధివ్యాధు లంటనిరీతి హాయిగాఁ బొట్టపోషించుకొనకతీఱదు- కనుకనే "యజేత" అని సుఖజీవనేచ్ఛగల దేహి యన్నసంపాదకకర్మ స్వరూపమగు యజ్ఞమును జేసికొనకతీఱదని శ్రుతి విధించుచున్నది- స్వభావమగు నాఁకలితీర్చి సంతుష్టిపొందించునన్నమును సంపాదించు కొనుటకేర్పడిన సాధనములే శ్రౌతస్మార్తయజ్ఞకర్మములన్నియును. ఆఁకలితీఱినపిమ్మట సంతుష్టుఁడై సుఖావేశమున నొడలుమఱచి యానందించుచున్నపుడు శ్రౌతస్మార్తకర్మములతోడిప్రయోజనము కుడిచినపిమ్మట నెంగిలివిస్తళ్ళతో నెంతప్రయోజనమో యంతే "కామోదాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా" అన్నట్లు కోర్కె లేకున్న వాసుదేవునకు శ్రౌతస్మార్తయజ్ఞములతో బనియేలేదు. 'ఏకస్స్వాదు పిప్పలమత్తి - ఏకోఽనశ్నన్నభిచాకశీతి" అన్నట్లు దేహధారి

యగు జీవునకే కామస్వభావముచేత యజ్ఞసాధకమగు జీవనసౌఖ్యానుభవాభిలాషమున్నదిగాని సర్వజగత్సృష్టిస్థితినాశకారణమైనప్పటికిని దేవుఁ డేకోర్కెయు లేనివాఁడు కావున సుఖజీవనానుభవమెద్దియున్లేకయే నిత్యతృప్తుఁడై ప్రకాశించుచున్నాఁడు– వాసుదేవుఁడు తప్పఁ బ్రతిజీవుఁడు శ్రౌతస్మార్తకర్మస్వరూపకయజ్ఞము నాచరింపకతీఱదు తీఱదు– "దేవాయజ్ఞమతన్వంత– అసురావై యజ్ఞమతన్వత యజ్ఞో యజ్ఞమతన్వత– యజ్ఞేనయజ్ఞమయజన్త దేవాః" అను శ్రుతులంబట్టి సహజముగా సుఖజీవనేచ్ఛయను కామముతో దేహధారియగు జీవుఁడు "స్వాదుపిప్పలమత్తి" అనుటచేత నెడతెగక తీర్చుకొన్నకొలఁది మఱింత పుట్టుచున్న యాఁకలి యనుతృష్ణాపాశబద్ధుఁడగుటచేతనే సకాముఁడగుజీవుఁడు "యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం జుహోతి" అను శ్రుతులంబట్టి యాఁకలిలేని వాసుదేవునిలోఁ జేరునవధియగు యావజ్జీవకాలముం బ్రతిదిము న్సుఖజీవనముకై "యజేత" అన్నము సంపాదించుకొనుటకు పురుషప్రయత్నము చేయక తీఱ దని శ్రుతులు విధించుచున్నవి. అహంకారమమకారములున్నంతవఱకు సుఖజీవనసంపాదకప్రయత్నము చేయకతీఱదు. అహంకారమమకారము లుడిగినజీవుఁడు నిత్యతృప్తుఁడగు వాసుదేవుఁడే సముద్రమున్జేరిన నది సముద్రమేయగున ట్లౌచున్నాఁడు. విధ్యుక్తయజ్ఞాచరణముచేత స్వర్గరూపుడగు వాసుదేవునిలో లయముచెందిన జీవునకు వేదచోదిత శ్రౌతస్మార్తయజ్ఞధర్మాచరణముతోఁడి ప్రయోజనము మఱి యుండనేరదు– మొత్తముపై లోకమున జరుగుచున్న ప్రతికార్యమును యజ్ఞకర్మమనియే చెప్పఁబడినది కానిచో "దేవావై యజ్ఞమతన్వన్స్వ– అసురావై యజ్ఞమతన్వన్త – యజ్ఞో యజ్ఞమతన్వత–సశవోవై యజ్ఞమతన్వన్త– సమిధోవై యజ్ఞమతన్వన్త– (సమిధోవై యజ్ఞమతన్వన్త)" అను శ్రుతులంబట్టియు "విష్ణుఃయోని

మకల్పయత్-సర్వంవిష్ణుమయంజగత్'' అను రీతిగా జగమంతయును యజ్ఞకర్మస్వరూపమే- కావున జగత్సృష్టినాశకార్యములన్నియును యజ్ఞములే యనఁగా దేవునిలోనుండి యీజగ ముత్పత్తియై తిరిగి దేవునియందే లయమగునపుడు జగత్కార్య ప్రవృత్తినివృత్తివిశేషము లన్నియును యజ్ఞములే యగుచున్నవి. యజ్ఞముకానిపని యేజగమున లేదు కాఁబట్టి యజ్ఞోవై విష్ణుః'' అను శ్రుతి పల్కుచున్న దనఁగా జగమునకును దేవునకును ''సత్యపిభేదా పగమేనాథ తవాహం నమా మకీనస్త్వమ్, సాముద్రోహి తరంగః క్వచనసముద్రో న తారంగః'' ''హేతుహేతుమతోరభేదాత్ - గుణగుణినోరభేదాత్ ''అను న్యాయ ముంబట్టి దేవునిస్వరూపమే యజ్ఞ మాయజ్ఞమే జగదుత్పత్తిస్థితిలయ విశేషకార్యాత్మకమని తేలినఫలితము. మఱియును దేహధారు లందఱును సకలజంగమస్థావరప్రాణికోట్లనవరసాత్మక చతుర్విధాభినయ విశేషమంతయును యజ్ఞవిశేషమే- యజ్ఞమే దేవుఁడు దేవుఁడే యజ్ఞము- దేవుఁడే జగము- జగమే దేవుఁడు- నీరే తరంగము తరంగమే నీరు ''అహం బ్రహ్మాస్మి'' అను మహావాక్యముంబట్టి ''హరిమయముకానివస్తువు, పరమాణువు లేదు వంశపావన వింటే'' అను పురాణోక్తి ననుసరించి పశుభావనము వీరభావనము దివ్యభావ నము లనుమెట్టెక్కినజీవులు జీవన్ముక్తులై దైవస్వరూపులే యగు చున్నారు- అన్నియజ్ఞములలో జ్ఞానయజ్ఞము దేవునిలోఁ జేరుటకు మిక్కిలి చేరువదారి- జ్ఞాన మనఁగా నహంకారమమకారము లుడిగి సర్వభూతసముఁడై యహింసావ్రతపరాయణుఁడగు దేహధారియొక్క ప్రవర్తనము- తనసుఖముకై దేవులాడుట సంసారనరకము- బంధము- లోకోపకారముకై మాత్రమే ప్రవర్తించుట సన్న్యాసము స్వర్గము మోక్షము- ''యద్యత్కర్మకరోమి తత్తదఖిలం శంభో తవారాధనమ్'' అనునట్లు సంసారి చేయుచున్నమనోవాక్కాయ

కర్మములన్నియును భగవత్పూజనమే "యజపూజాయామ్-రాధ పూజాయామ్" అనుటచేత యజనారాధనశబ్దములు రెండు పూజా శబ్దపర్యాయములే కనుక లోకములోని సృష్టిస్థితిలయకార్యము లన్నియును యజ్ఞములే కాకతీఅ దైనప్పటికి దేహధారులందఱును జంగమస్థావరప్రాణికోట్లయినప్పటికి లోకవ్యవహారము సాగుటకై మనుష్యపశుపక్షికీటస్థావరప్రాణిభేదము లేర్పర్చఁబడునట్లు యజ్ఞము లందు దేవపితృమనుష్యయజ్ఞాదివిశేషము లేర్పడినవి. కర్మములు విధినిషేధములు రెండు తెఱంగు లీరెండు నవాంతరభేదంబుల యనంత విధముల జగమునఁ జరుపఁబడుచున్నవి. దేశకాలపాత్రవిశేషములఁబట్టి యనాదిగా మనుష్యులం దనంతవిధనామరూపములుగా శ్రుతిస్మృతు లును శ్రౌతస్మార్తకర్మములును వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. జగమున ననాదిగా దత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా నెల్లజీవులందును ముఖ్య ముగా మనుష్యులందు వ్యహరింపఁబడుచున్న యాచారములన్నియును శ్రుతిస్మృతిచోదితధర్మములే కావుననే "యథాలోక స్తథా వేదః- వేదాన్సంస్మార్యధాతా యథాఽపూర్వమకల్పయత్" అను వాక్యము లనాదిగాఁ బ్రవర్తించుచున్నవి. "పండితాః సమదర్శనః" అనుటచేత సర్వజనసములై మాత్సర్యములేని సత్పురుషులులోకములోనిపల్కు లన్నియును సర్వజగమును వాసుదేవుఁడే యనియును నిశ్చయించుకొని రాగద్వేషములు రెండును లేక నిర్విషయమనస్కులై జీవన్ముక్తులై కైవల్యానందమున నోలలాడుచుందురు.

యజ్ఞకర్మము

మొత్తముపై మనుష్యుఁ డాచరించవలసినయజ్ఞకర్మము తన తోడివారి కుపకారముగాఁ బ్రవర్తించుట యని సకలవేదశాస్త్ర సమ్మతమయిన సిద్ధాంతము. అశ్వమేధమునందు జంపఁబడినగుఱ్ఱము నకు గడ్డి మేపఁబోవుట- మహావ్రతమునందు పందిరికూటమి

"నమాంకశ్చనయభతే" అను బండబూతుహాస్యములు- వేయేల యజ్ఞమిషం బ్రకటించు కామ్యకర్మమంతయును గౌణమౌపచారికమే గాని ముఖ్య మెంతమాత్రము న్గానేకాదు. కవిత్వమునందు తు, హి, చ, వై, ల వలె నిష్ప్రయోజకములయ్యు ననాదిగా గతానుగతికములై శిష్టాచారములనియు నలంఘ్యములనియు "శతాంధాః కూపం ప్రవిశన్తి" అను తీరుగా వారు చేసినారని వీరు వీరుచేసినారని వారు వేనుఁగుంబోల్చు గ్రుడ్డివారివలె నసందర్భపుపనులు చేయుచు నవన్నియును వేదచోదితయజ్ఞధర్మములే యనుకొనుచు దంభులై లోకోపకారమునకుబదులు తమతోడిపాటివారి కసహ్యమును ద్వేషమును బాధను గలిగించుచున్నారు. తనతోడిపాటిజనులందఱు నసంతోషించునట్లు ప్రవర్తించుటతప్ప మఱి మనుష్యుఁ డాచరింపవలసినయజ్ఞమింకెద్దియు న్నమ్మాటికి న్లేదు లేదు. ఒరులను సుఖపెట్టినందప్పుఁ దనకు నిక్కముగా సుఖము రానేరదు- బ్రతుకు సుఖము కోర్కె దేహధారికిఁ దప్పని స్వభావము. ముంజేతికంకణమున కద్ద మేల ? యెవనిమట్టుకువానికే తెలియును- దా సుఖింపఁగోరిన ట్లితరులుగూడ సుఖింపనెంచెదరని తెలిసికొనుట మానసయజ్ఞము. జనరంజకముగాఁ బల్కుట వాగ్యజ్ఞము తోడిపాటివారుసంతోషించునట్లు సంచరించుట కాయకయజ్ఞము- లోకోపకారముచేయనికర్మమంతయును నిషిద్ధమే కాని యంతమాత్రము న్విధి కానేకాదు. మునులు ప్రకటించిన వేదశాస్త్రములకు కేవలకుక్షింభరులగు ధూర్తు లపార్థములుచేసి పామరుల న్వశపర్చుకొని యెద్దుచాటునుండి కొంగలం జంపు లుబ్ధకునివలె శ్రౌతస్మార్త వాక్యములఁ బిక్కపెట్టి వల్లించి పశుహింసచేయుచు లోకద్రోహ మాచరించుచున్నారు. తల్లిదండ్రులు పిల్లలన్గావనెంచునట్లు వేదశాస్త్రములన్నియును సకలప్రాణుల రక్షించునుపాయమునే బోధించుచున్నవి. వేదశాస్త్రప్రవర్తకులగు మునులందఱు న్సర్వజన

సములే కావున నందఱికిని హితమునే యుపదేశించి ప్రాణులందఱికిఁ బరస్పరానురాగమునే బోధించిరి. "యావజ్జీవం దర్శపూర్ణమాసాభ్యాం యజేత" అను శ్రుతియందు దర్శ మనఁగా నాయుర్వేదము విధించినలంఘనము— పూర్ణమాస మనఁగా బృదహణము— కావునఁ బ్రతిజనుఁడును సరియైన యాఁకలిదప్పికలు పుట్టించుకొనుటకై తన కడుపున కిచ్చుకొన్నయవధికాలము దర్శ మనఁబడును. మఱి యాయాఁకలిదప్పికలం దీర్చుకొనుటకై యన్నపానములచేఁ దన కడుపునించుకొన్నకాలము పూర్ణమాస మనంబడును. శ్రౌతస్మార్త కర్మములన్నియు నాధివ్యాధుల నడ్డుకొని హాయిగా నొరుల సుఖింపఁ జేసి తా సుఖముగా దేహధారి బ్రతుకునుపాయమును మాత్రమే బోధించుచున్నవి. "శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనమ్" అను తీరున ధర్మార్థకామమోక్షముల న్సాధించుకొనుటకు నారోగ్యమైన దేహము నరిషడ్వర్గమునంటనిమనస్సును ముఖ్యసాధనములుకదా? కాఁబట్టి సకలశ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నాయుర్వేదచోదిత ధర్మములే యని బుద్ధిమంతులు తెలిసికొనుచున్నారు— భవవైద్యుఁడు వాసు దేవుఁడు— మరి సంసారరోగనివారకమగు మందు సర్వలోకోపకారక ప్రవర్తన మని నిక్కపుమనుష్యుఁడు తెలిసికొను తెలిసికొనును— తెడ్డు— మూకుడు— పొయ్యి— చేట— చర్మము— సెమ్మె— రోలు— రోఁకలి— సన్నె— గొడ్డ యీపది యజ్ఞాయుధము లివన్నియు వంటసాధనములే— యిందులో చర్మముమాత్రము శీతలప్రదేశమందలి మును లేర్పర్చినట్లు పొడఁగట్టుచున్నది. అధ్వర్య మనఁగా వంట యనియు నాధ్వర్యుఁ డన వంటవాఁ డను ప్రతీతి యిప్పటికిం గలదు గాన "స్వర్గకామోయజేత" అనఁగా స్వర్గమనంబడిన బ్రతుకు సౌఖ్యమునకై దేహారోగ్యకరమగు నశనమ ను సంపాదించుకొన వలసినదనియే శ్రుతి యభిప్రాయము— దేహధారులుకాని యశరీరులు

సర్వవ్యాప్తులు విభులునగు దేవతలకుఁ జేట పీట పొయ్యి తెడ్డులతోఁ బనియేమి ? కనుక యజ్ఞవిధానములన్నియును మనుష్యుల బ్రతుకు కొఱకై వేదశాస్త్రముఖములం బెద్ద లనాదిగా బోధించుచున్నారు.

అనాదిగా జగమునం దాయాయి యభినయవిశేషములతో దత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారము నాయాయి భాషావిశేషములతో మనుష్యులలో ననంతభేదములుగా వేదశాస్త్రములును శ్రౌతస్మార్త కర్మములును వ్యవహృతములగుచున్నవి- స్వర్గముకొఱకై చేయఁ బడుచున్నదిగనుక యజ్ఞము స్వర్గముకంటె ముఖ్యము కాదు. యజమానుఁడొనర్చినయజ్ఞముంబట్టి స్వర్గము పుట్టుచున్నది కనుక యజమానునికంటె స్వర్గము కాదు, కామముంబట్టి యజమానుఁడు స్వర్గమపేక్షించెను గనుకఁ గామముకంటె యజమానుఁడు ముఖ్యుఁడు కాఁడు కాఁబట్టి లోకములో నన్నిపదార్థములకంటె "కామో దాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా" అనునట్లు సంకల్పమే ముఖ్యము "యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధి ర్భవతి తాదృశీ, మనఏవ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః" ఇదివఱ కనుభవించిన సుఖదుఃఖము నందుగాని కోరిక పుట్టనే పుట్టదు. కాఁబట్టి కోరికకంటె ననుభూత సుఖంకరపదార్థము మఱి యాపదార్థముకంటె ముందుగా నద్దానిచవి నెఱింగినకర్త యుండకతీఱదు కాఁబట్టి జీవుఁడే జగత్కార్యముల ముందున్నాఁడు. జీవాత్మయొక్క సంకల్పముచేతనే జగత్సృష్టినాశములగుచున్నవి. సంకల్పముకలవాఁడు జీవాత్మ నిర్వికల్పుఁడు పరమాత్మ కావునఁ బరమాత్ముఁడు జీవాత్మకంటె ముందున్నవాఁడని యొప్పుకొనకతీఱదు- జగము జీవునియధీనము మఱి జీవుఁడు దేవునియధీనము-అనఁగాఁ జరాచరమంతయును దైవాధీన మని సర్వశ్రుతిస్మృతి పర్యాలోచనముచేతఁ దేలినఫలితము ఫలితము- మఱియును దేవుఁడు కారణ మనియును సకలజంగమస్థావరాత్మకచరాచరప్రపంచమంత

యును గార్యమనియును సిద్ధాంతీకరింపఁబడెను. కారణము నిత్యము న్గార్య మనిత్య మని యెల్ల రెఱిఁగినసంగతియేకదా? "దాతృత్వం ప్రియవక్తృత్వం ధీరత్వ ముచితజ్ఞతా, అభ్యాసేన నలభ్యంతే చత్వారః సహజాగుణాః" అనఁగా నాహార్యాభినయమగు దాతృత్వము నాంగికాభినయమగు ధీరత్వము సాత్వికాభినయమగు నుచితజ్ఞత వాచికాభినయమగు ప్రియవక్తృత్వమును స్వభావముగా లభించినపుడే లోకరంజనమగునుగాని "బలాదాకృష్యమాణాచేత్సరసా విరసా భవేత్" అను తీరుగా శిక్షవలనఁ దిన్నఁబడనేరవు. సత్కర్మచరణగుణము స్వభావముగాఁ బుట్టినపుడే లోకోపకారము నుభయతారక మగునుగాని కేవల స్వార్థపరతగాఁ గామ్య మయినపుడు మంచికిబదులు చెడ్డ కావింపకమానదు.

"తస్మాత్పూషా ప్రపిష్టభాగః అదన్తోహినః" కాఁబట్టి పూషుఁడనఁబడు సూర్యునకుఁ బిండిముద్ద పెట్టవలె కారణ మేమనఁగా నాదేవత బొక్కివాఁడుకనుక- ఏమీాయన్యాయము దేవతలలోఁ గూడ బొక్కి- గ్రుడ్డి- సొట్ట- మూఁగ- చెవిటి మొదలగునంగవైకల్య మున్నదా? నిక్కముగా వెఱ్ఱివాండ్రు శ్రోత్రియులు "బుద్ధిజాడ్యజనితోన్మాదు లకదా శ్రోత్రియుల్" అను కవివాక్య మెంత నిజము? శ్రౌతస్మార్తకర్మము లన్నియును స్వార్థపరులయిన సోమరిపోతు ధూర్తులు పామరుల న్మోసపుచ్చి దక్షిణను సంపాదించుకొనుటకై పన్నినపన్నికలు- కాఁబట్టి లోకోపకారకములుకాని యసంభవ కార్యములెల్ల వేదచోదితములను వంచకులసంగతి యిట్లు వెల్లడి కాఁబడియెను. బూషుఁ డనుదేవత బొక్కివాఁ డఁట కాఁబట్టి యాదేవతకొఱకుఁబిండినిఁ బాలు చక్కెరలతో సుగంధద్రవ్యములతో బాగుగ నుడుకఁబెట్టినఁగాని బొక్కితుంటరియాజకుఁడు తిననేరఁడుగా? మేఘగర్జితము సముద్రఘోషవలెఁ గేవలాతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషులకు

మాత్రమే యోగదృష్టిచేత గ్రహింపఁదగిన వేదమునకుఁ గేవల కుక్షింభరధూర్త శ్రోత్రియమ్మన్యులు శ్రౌత మనుపేరుపెట్టి స్వార్థపరులై యింత పనికిమాలిన యపార్థములు వేదమునకుఁ జెప్పి పామరుల నోసపుచ్చి సొత్తుకూర్చుకొనుట యెంతఘోరకలికాల చేష్టితమో? "అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్త మధ్యాని భారత అవ్యక్త నిధనాన్యేవ కాతత్ర పరివేదనా" అను రీతిగా నీజగత్కార్యములు భూతకాలమునందు బీజరూపముగా నున్నవి భవిష్యత్తునందును బీజ రూపమున లయమగుచున్నవి. వర్తమానకాలమునందు మాత్ర ముత్పత్తిస్థితివిశేషములం బరిణమించుచున్నవి. భూతభవిష్యత్కాల ములందు లేనికార్యము వర్తమానకాలమందుమాత్ర మెట్లు రూపించును? నిద్రకుముందుగాని మెలఁకువవచ్చినతరువాతగాని లేనిస్వప్న జగ మెట్లు వాస్తవముకాదో యట్లే యీజగత్కార్యము సర్వాద్యంతభూతభవిష్యత్కారణమైన యాత్మయందు రజ్జువునందు సర్పమువలె నధ్యస్తముగాని వాస్తవము కానేకాదు– కాఁబట్టి విధినిషేధములతో నీకేమియుంబనిలేదని తెలిసియు నెందు కిట్లు వృథా దేయహేయ కర్మములన్గూర్చి శ్రమపడి వ్రాసెద వని యడిగెదవా యోపూర్వపక్షీ విను మీవ్రాఁతకూడఁ దుదమొదళ్లనవ్యక్తదశలోనుండి యీనడుమ నిట్లు వ్యక్తమగుచున్న నీతర్కశాస్త్ర మిటుండనీ– తర్కముల కన్నింటి కాద్యంతావ్యక్తాత్మయే మూలము. పూర్వపక్షసిద్ధాంతము లన్నియుం దెలిసీతెలియని మనుష్యకృత్రిమస్వప్నసదృశమిథ్యాకార్యము లయినప్పటికి "అహమ్మమ" అను జ్ఞప్తియున్నంతవఱకు నీకుఁగాని నాకుఁగాని విధినిషేధచింత కలుగకతీఱదు. కాఁబట్టియట్టివ్యర్థచింత నుపశమింపఁజేసి మనలనుద్ధరించుటకొఱకే పిన్నలకుఁ బెద్దలు వస్తుజ్ఞానము నోభోధించుతీరున వేదశాస్త్రముఖములచే మనపూర్వులు సంత్యక్తాహంకారమమకారులయినప్పటికి మఱియు జీవన్ముక్తులయినప్పటికి

సర్వభూతదయా పరిపూర్ణులై ఘోరదుఃఖాత్మకాపారసంసారసంతర ణోపాయములగు విధినిషేధకర్మములం బోధించిరి. కాఁబట్టి వేద శాస్త్రములన్విశ్వసించి విధులనాచరించి నిషేధములఁబరిత్యజించుటకై యహర్దివములు యావజ్జీవము మనము పాటుపడి "చావని పుట్టని త్రోవ వెదకుకొనుట దొడ్డబుద్ధి" అనుతీరునఁ గైవల్యానందముఁబొంం దుటకొఱకే యీబ్రతుకు సాధనముగా నేర్పడినదని మనము తెలిసి కొనవలయును- వలయును- "కామి గాక మోక్షగామి కాఁడు" అన్నట్లు సత్కర్మాచరణము సద్గృహస్థాశ్రమధర్మము న్నిర్వర్తించిన వారుగాని కేవలనిత్యకైవల్యానందపదవిం బొందలేరు పొందలేరు- "ఏషవా ప్రథమో యజ్ఞానామ్" ఈజ్యోతిష్టోమ మనుయజ్ఞమే యన్ని యజ్ఞములకు న్మొదటిది. అనఁగా నీశరీరజ్ఞప్తియే సర్వవేదవిహిత ధర్మాచరణములను నానాఖ్యలం బేర్కొనఁబడిన యజ్ఞములన్నింటి కిని మొదటి యజ్ఞము. సోమపౌష్ణంచరుంనిర్వపేత నేమపిష్టమ్" సోము నకు బిరుసుగాను బూషునకు ముద్దగా నొక్కసారే యొక్కపాత్ర లోనే యన్న ముడికించవలెనఁట. అశరీరులగు దేవతలలో సోము నకు దంతము లున్నవఁట పూషుఁడు బొక్కివాఁడఁట. ఇందునుబట్టి చూడఁగా నెవ్వని యాఁకలిడప్పిక లెట్లు తీర్చవలయునో యేరోగ మున కేయౌషధమో యనుపానమో యేదిపథ్యమో యద్ది బోధించు నాయుర్వేదాంతర్భూతములే ఋగ్యజుస్సామాది వేదశాస్త్ర ములన్నియును మఱియును జంగమస్థావర ప్రాణ్యంతర్భూతములే "అగ్నిముఖావై దేవాః"అనుతీరున బ్రతుకును బెంచుజఠరాగ్నిస్వరూ పులే దేవతలందఱు నని తేలినఫలితము-జగమునందలి జంగమస్థావర జీవులకన్న వేఱే దేవతలు లేనే లేరు. కాఁబట్టి బ్రతుకునభివృద్ధి హాయిగా నొనర్చుకొనుటకుఁదగినట్లు విధింపఁబడిన నిద్రాహారవిహారయోగ్య ప్రవర్తన విశేషములే వేదవిహితాచరణీయయజ్ఞకర్మములన్నియును.

"యుక్తాహారవిహారశ్చయుక్తచేష్టశ్చ" అను తీరుగాఁ గోరినంత కాలము బ్రతుకు పొడిగించుకొనుటకై పెద్దలు బోధించిన మంచియుపాయములే శ్రౌతస్మార్తవిహితయజ్ఞవిశేషకర్మములన్నియును.

దేవతలకై యుపవీతము పితృదేవతలకై ప్రాచీనావీతము తిథులయెడ నివీతము ధరించవలయు ననఁగా- దేవతాస్వరూపమై దైవికమైన యాయుర్వృద్ధికై యుపవీతముగా నెడమప్రక్కను శయనించవలయును. పితృదేవతాకమై సులభమరణముగోరి ప్రాచీనావితముగాఁ గుడిప్రక్కగా శయనించవలయును. పనిపాటులు చేయుటకై సన్నద్ధముగా మనుష్యప్రీతిగా నివీతముగా వెలకిలఁ బడుకొనవలయు ననఁగా దేవతాప్రీతికై యుత్తరదిక్కున కేగి లోకోపకారకకర్మమాచరించవలయును. పితృసంతృప్తికై దక్షిణదిక్కునందు సత్కర్మమాచరించవలయును. తనతోడిపాటివారి కుపకారము తా నున్న దేశమందే సత్కర్మమాచరించవలయునని యభిప్రాయము. ఉపవీతమనఁగా నుత్తరదిక్కు సన్న్యాసమున కుత్తరదేశమును వానప్రస్థమునకు దక్షిణదేశమును బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యములకుఁ దనజన్మభూమియును వాసయోగ్యము లని 'నివీతమితి మనుష్యధర్మః శబ్దస్యతత్ప్రధానాత్వాత్' సూత్ర మభిప్రాయపడుచున్నది. "దిగ్విభాగశ్చ తద్వత్సంబంధస్యార్థహేతుత్వాత్" అను సూత్రములంబట్టి ప్రాచీనులు దేవతలు దాక్షిణాత్యులు పితృదేవతలు పాశ్చాత్యులు మనుష్యులు మఱియౌత్తరాత్యు లసురు లని తెలుపఁబడెను- అనఁగా సూర్యుఁ డుదయించినపు డెండ న్వెనుకఁబెట్టుకొని పశ్చిమదిక్కుగా నడుచువాఁ డేపనినైనఁ జేయఁగలఁడు. మనుష్యులొక్కరుమాత్రమే లోకోపకారకమగుపని చేయఁదగినవా రని యభిప్రాయము దేవతలు పితృదేవతలు మఱి యసురులు జనసంఘమున కెంతమాత్రము న్పనికి రారు పనికిరారు.

ప్రస్తోత-ఉద్గాత- ప్రతిహర్త- సుబ్రహ్మణ్యుఁ డనునల్వురం సామగాయకులు- పాటకులకుమాత్రమే కడుపునిండఁ దిండిపెట్టవలెను కాఁబట్టి లోకములోనన్నిపనులకన్నఁ బాడుటయే నిక్కముగా మిక్కిలి శ్రమకరమగు విద్య- శ్రుతిరంజకమగు గానము గానమువంటి విద్య మఱి గానము గాన మెయ్యెడను'' అనునట్లు వాచికాంగికాహార్య సాత్త్వికాభినయములలో వాచికాభినయములలో వాచికాభినయమగు స్వరమువలె జనరంజకమయిన దింకొకవిద్య మఱెద్దియు న్లేదు. శరీ రారోగ్యకరములై ప్రాణిహింసనుచేయక మనోరంజనములైన శ్రౌత స్మార్తకర్మములుమాత్రమే మున్యుపదిష్టములుగాని ప్రాణిహింసా కరములు విద్వేషకరములు కేవలస్వోదరపూరకములగుకర్మములు కేవలస్వార్థపరులగుధూర్తజనులుకల్పించినపన్నికలుగాని వేదచోదిత కర్మము లెంతమాత్రము న్గానేకావు. ఉద్గాత ప్రస్తోత ప్రతిహర్తలు ముప్వురుమాత్రము పాటపాడెడువారు. సుబ్రహ్మణ్యుఁడు నీవుదంచు నేనుప్రక్కలెగరవేసెద నన్నట్లున్నవాఁడు. కనుకనే పాటకులలోఁ జేరినప్పటికి న్దలమాత్ర మూఁచువాఁ డగుటచేత వానికి యజ్ఞవిశేష భోజనము వంతులేదు. నిజమే సోమరిపోతుకు మేపుట దండుగు. బ్రాహ్మణులమని డాబులుగొట్టుచు లోకోపకారకమగుపనుల న్గష్ట పడనివారిని గ్రొన్నగూర్చుండ మేపువారు మిక్కిలి యవివేకులు కదా ?

వరికి నివ్వరిసోమలతకుఁ బూతికయు బదులుపెట్టవచ్చును గదా ? కాఁబట్టి జీవత్పశువులకుమాఱు కాయగూర లేలపెట్టరాదో ? శాస్త్రోక్తలక్షణములుకల జీవవత్పశువులు లోకములో లభించవుకదా? కాఁబట్టి మేఁకలు మొదలగుపశువులకుమాఱు పిష్టపశువులే వేయక తీఱదు- కూటికొఱకు కోటివిద్య లన్నట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మము లన్నియు న్గూటికై ధూర్తులు కల్పించినవిద్దెలే- గార్హపత్య మాహవ

నీయ దక్షిణాగ్ను లనుమూఁడగ్నులు వాస్తవముగా వాతపైత్య
శ్లేష్మము లనుత్రిదోషములు త్రిదోషసామ్యమారోగ్యము త్రిదోష
ప్రకోపము సన్నిపాతరోగముకాఁబట్టియారోగ్యమునకై త్రిదోషసామ్య
మొనర్చు సాధనమయి నిద్రాశనవిహారముల న్యుక్తియుక్తముగా
నడుపుసాధనవిశేషమే యజ్ఞ మనంబడును. త్రిదోషమయమగు శరీర
మందు గార్హపత్యము పైత్యకోశ మాహవనీయమామకోశము దక్షి
ణాగ్నిమూత్రకోశము "సప్తదశకం లింగమ్" పంచభూతములు-
పంచతన్మాత్రలు- పంచేంద్రియములు- మనస్సు- మఱి యాత్మయు
నీపదేడుపదార్థములబ్రతుకు కల్పించఁబడె నీపదేడింటికే పదేడ్గు
రధ్వర్యు లనియు యజమానుఁ డాత్మనివలె నీపదేడుపదార్థములలో
ముఖ్యుఁడు కాఁబట్టి వానికే తల గడ్డముల గొఱిగించుట కాటుక
పెట్టుట మొదలగుసంస్కారము లాత్మునకు సత్వరజస్తమోగుణ
విశేషములవలె నిరూపింపఁబడుచున్నవి. "తపశ్చఫలసిద్ధిత్వాల్లోక
వత్" యజమానుఁ డుపవాసము చేయవలయును. లోకములో
జ్వరముతగిలినవానికి లంఘనము చేయించెదరు. లంఘనబృంహణము
లాయుర్వేదమున సమయానుకూలముగా విధింపఁబడెను కాఁబట్టి
యగ్నిష్టోమాదియజ్ఞకర్మములన్నియు వేయేల శ్రౌతస్మార్తకర్మము
లన్నియుం జికిత్సావిశేషములే యాయుర్వేదతంత్రములే-

అధ్వర్యులు బంగరుకంటెలు పెట్టుకొనవలయు నెఱ్ఱతలపాగాలు
చుట్టుకొనవలయును. కట్లు బొట్లు జుట్లు నగలు స్నానము లుప
వాసములు వేయేల బాహ్యయజ్ఞకర్మవిశేషములన్నియును "గుణ
త్వాచ్చవేదేనవ్యవస్థాస్యాత్" అను సూత్రముంబట్టి గౌణములు
గాని ముఖ్యము లెంతమాత్రము న్గావని యధ్వర్యవోద్గాత్రాత్మక
వాక్కాయకర్మప్రబోధక యజుస్సామవేదోక్తవాచికాంగికాహార్యాభి
నయము లన్నియు న్గౌణము వౌపచారికములు న్గాని ముఖ్యము

లెంతమాత్రము న్గావు కావు- పాత్రమగు ఋగ్వేదాత్మక మానసిక యజ్ఞస్వరూపక సాత్వికాభినయ మొక్కటియే కేవల సత్సంకల్పాత్మక మగుటచేత నిర్వికారనిర్మలభావనాత్మకమగుటచేత ముఖ్య మనం బడును. కావున బాహ్యలౌకికకర్మములను విధించుయజుస్సామ వేదములకన్న ఋగ్వేద మొక్కటియే మానసికమైన మంత్ర మనందగి ప్రధానమగుటచేతనే "అభ్యర్హితంచ" అను సూత్రమునకుం దార్కాణమై త్రయీవిద్యయందు ఋగ్యజుస్సామము లని యజు స్సామములకంటె ముందు పల్కఁబడెను, సత్సంకల్పమే సత్కర్మము లకు మూలముకావున సంకల్ప మలౌకికాత్మవశముకావున సత్సంక ల్పాత్మ ఋగ్వేదము, లౌకికబాహ్యవాక్కాయకర్మాదోబ్ధకాధ్వర్య వౌద్గాత్రములకన్న శ్రేష్ఠమని చెప్పఁబడెను. "యేధర్మకర్మ నిరతా ద్విజదేవభక్తాః- యది మనసా వచసా చ ప్రద్రుహ్యతి న సర్వ భూతేభ్యః" ధర్మకర్మనిరతులు ద్విజదేవభక్తులుమాత్రమే గ్రహ దత్తాయు వనుభవించఁగలరని జ్యోతిశ్శాస్త్రమును సర్వభూతదయ కలిగియుంటమాత్రమే పథ్యాశనవ్యాయామజితేంద్రియత్వములకన్న మిక్కిలియారోగ్యదాయకమని వైద్యశాస్త్రమును "పారదార్య మనాయుష్యమ్" వ్యభిచార మాయువును హరించునని వేదములును జాటుచున్నవి, ఇంతకును "సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు" అని సంత తమును నిర్మలాంతఃకరణమునఁ గోరుచు సత్యదయలను తప్ప కొరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే జన్మసాఫల్య మని సర్వ వేదశాస్త్రములయొక్క ముఖ్యాభిప్రాయము.

మఱియును జిత్తైకాగ్రత నలిగించుటకై ప్రతిమారాధనము న్మునులు విధించిరని తెలిసికొనలేక "ప్రతిమామందబుద్ధీనామ్" అను నట్లు చపలచిత్తులగు మనుష్యులకు మనస్సాకపదార్థము నే ధ్యానించుట సాధనముగా శ్రౌతస్మార్తకర్మకలాపమను విగ్రహారాధనవిధి న్మును

లేర్పర్చిరి. కాఁబట్టి బుద్ధిమంతులగుమనుష్యులు శ్రౌతస్మార్త కర్మాచరణమంతయుం జిత్తశుద్ధికారణములని తెలిసికొని గౌణము లగు కామ్యకర్మము లాచరించి ముఖ్యమగు చిత్తశుద్ధిని సంపాదించు కొని "చిత్తశుద్ధిలేని శివపూజ లేలొకో విశ్వదాభిరామ వినరవేమ" అన్నట్లు నిద్రాశనవిహారవిషయభోగైకతత్పరులైన స్వార్థపరధూర్త జనులు "యజపూజాయామ్" అను ధాత్వర్థ మెంచి కేవల ధర్మ స్వరూపుఁడగు యజ్ఞపురుషుని నిర్మలమనఃపుష్పమునఁ బూజింపక కేవల కుక్షింభరులై యధ్వర్యదంభవేషములతో తమమలినాంతః కరణముల న్శుద్ధిచేసికొనుటకుబదులు "ఏకాదశకపాలం నిర్వపేత్" అనఁగా మనస్సుతోఁగూడిన దశేంద్రియము లేకాదశకపాలములు కావించుకొని యేకాదశరుద్రులకు సంప్రీతిగా నేకాదశేంద్రియ నిర్వర్తిత లోకోపకారకధర్మరూపక హవిర్దాన మిచ్చి నిత్య సంతోషాత్మక స్వర్గము న్మనుష్యుఁడు పొందవలయు నని శ్రుతి విధించుచున్నది. "జ్ఞాతేచవాచనం నహ్యావిద్వాన్విహితోఽస్తి" అనఁగా "ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతామ్" అను మొదలగు క్లృప్తిమంత్ర ములు యజమానుఁడు మాత్రమే చెప్పవలెను. మంత్రము న్మంత్రార్థము న్దెలియనివాఁడు యజ్ఞము చేయరాదు. వేదమంత్రము లన్నియును వల్లించి చక్కఁగా జ్ఞప్తినుంచుకొనియేమంత్రము న్మఱు వక సప్తస్వరజ్ఞానముతో నుదాత్తానుదాత్తస్వరితములం బొరపాటు లేక సుస్వరముగా నుచ్చరింపఁగలిగి సరిగా మంత్రార్థమంతయు నెఱిఁగిన విద్వాంసుఁడు తప్ప నితరుఁ డెవ్వఁడును యజ్ఞముచేయుట కెంతమాత్రముం బనికిరాఁడు "ఏకశ్శబ్దః సమ్యగ్జ్ఞాతః సుష్ఠుసంప్ర యుక్తః స్వర్గేలోకే కామధుగ్భవతి" అనునట్లు మంత్రోచ్చారణము సరిగాఁ జేయుటకుఁగాని మంత్రార్థ మెఱుంగుటకుఁగాని యజ్ఞ మొనర్చు టకుఁగాని కేవలము ఋషులే తగుదురు. పామరమనుష్య లైహిక

విషయభోగవ్యసనాతురులు కనుక వేదోక్తకర్మము లాచరించుట కెంతమాత్ర మధికారులు కానేరరు కానేరరు. "పరాపశ్యన్తీ మధ్యమావైఖరు" లను చతుర్విధశబ్దములలో మనుష్యుఁడు వైఖరి నప్పఁ దక్కిన మూఁడింటి నెలిసికొనఁ నేరఁడు. కనుకనే పతంజలి యనుముని తన శబ్దానుశాసనమున శబ్దచాతుర్విధ మెఱింగి సుస్వర ముగా నుచ్చరించినవాఁడే "యజ్ఞేన స్వర్గమనురుత" స్వర్గకారణ మగు వాగ్యజ్ఞ మొనరింపఁదగినవాఁడని నిర్దేశించెను కనుక నతీంద్రియ ద్రష్టలగు ఋషులకుమాత్రమే శ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధింపఁబడు చున్నవి. కాని ఇంద్రియవివశులు విపరీతదృక్కులు భ్రాంతులుం బామరులగు ప్రాకృతసంసారబద్ధులగు మనుష్యుల కెంతమాత్రము న్విధింపఁబడలేదు విధింపఁబడలేదు. కాఁబట్టి సర్వజ్ఞులగు మునులు తప్పఁ గించిజ్ఞులగు మనుష్యులు యజ్ఞమాచరించుట కెంతమాత్రముం బనికిరారు పనికిరారు—శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చిత్తశుద్ధిలేని ప్రాకృత పామరమనుష్యులకే విధింపఁబడునెడల సెట్టి సేరు, లింగము పదిసే ర్లన్నట్లు విధింపఁబడిన శ్రౌతస్మార్తకర్మములలో నూఱవవంతుకన్నం బ్రమాదమురానీ కావంతైన నాచరింపఁజాలని పామరులకు విధింపఁ బడిన ప్రాయశ్చిత్తకర్మము వేయిరె ట్లుండును. ప్రాయశ్చిత్తకర్మమే సరిగా నెఱవేర్చుకొనఁజాలని సంసారులు విధ్యుక్తకర్మ మెట్లు రవం తైన నొనసాగింపఁగలరు? ద్విజత్వము మొట్టమొదట సిద్ధించినగ్గాని బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులు కానేరరుగా? బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యు లగ్ని ష్టోమమాచరింపఁదగరుగా? వెఱ్ఱికుదిరనంగాని పెండ్లి కాదు — పెండ్లి యైనగ్గాని వెఱ్ఱికుదుర దన్నట్లు ద్విజులుతప్ప నగ్నిష్టోమమాచరింప రాదు. మఱి యగ్నిష్టోమమాచరించినందప్ప ద్విజులు కానేరరు. సంస్కరింపఁబడిన మాత్రముచేత మనుష్యులు ద్విజులయినచో శూద్రు లేల ద్విజు లయి యగ్నిష్టోమమాచరింపరాదో? నిక్కముగా

మంత్రము న్యథావిధి నుచ్చరించుటకుఁగాని మంత్రార్థము తెలిసికొను టకుఁగాని "శ్రుతిస్తానే స్వరాన్వక్తుం నాలంబ్రహ్మాపి తత్వతః" అని నారదముని చెప్పినట్లు మనుష్యు లెంతమాత్రము న్జాలరు. చాలరు. కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మాచరణము విద్వాంసు లతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషుల కేగాని ప్రాకృతులగు పామరజనుల కెంతమాత్రము న్గాదు కాదు- కాఁబట్టి మనుష్యు లుచ్చరించునది త్రయీవిద్యయు న్గాదు ద్విజులమనుకొని వీ రాచరించుకర్మములు విధ్యుక్తశ్రౌతస్మార్తకర్మ ములు న్గావు. పరమార్థము న్నిత్యమైన వేదమంత్రము నిత్యమర్త్య వ్యవహారమునకు సాధ్య మెట్లగును ? కనుక నిద్రాశనవిహారసౌఖ్య మునకై సాయపడని యేవో లేనిపోని యాకాశపంచాగములు చెప్పుచుఁ దాము శ్రోత్రియులమని దంభవేషములతోఁ బశుహింస కావించుచు వెఱ్ఱికల్పములం బన్ని స్వార్థపరులై సోమరులై మంత్రము మావలె నుచ్చరించవలయుననియును శ్రుతిస్మృతుల కర్థము మేము చెప్పినదేయనియును మఱి యాధ్వర్యమునకు మేమే తగినవిద్వాంసుల మనియు ననాదిగా స్వార్థపరధూర్తుల కృత్రిమకల్పమున న్దమబ్రతుకు వృత్తిగా నేర్పర్చుకొని వ్యభిచారమును దొంగతనములకు వాత్స్యా యనసూత్రముల న్గౌమారతంత్రము న్విధ్యుక్తములను దుర్జనులవలెఁ దాము చేయుకర్మములు శ్రుతిస్మృతిసమ్మతములు న్వేదచోదితధర్మము లని చాటుచుం దెలిసీతెలియని ధూర్తమానవులు తమతోడిపాటి వారలం జెఱచి క్రొవ్వునం దాము చెడుచున్నారు. తనతోడిపాటివారి బ్రతుకు సౌఖ్యమునకుఁ దగునన్నపానవస్త్రముల న్గూర్చుకొనుటకై చేయుపనికన్న మనుష్యుఁ డాచరింపఁదగిన విధ్యుక్తకర్మ మింకెద్దియు న్గాదు కాదు- కూడుగుడ్డలకై పనికిరాని శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నిస్సంశయముగా ధూర్తజనకల్పితములే దంభకృత్యములే మోస ములే మోసములే- వేదము న్మనుష్యులు పఠింపనేరరు. బ్రహ్మకైన

వేదార్థ మెఱుంగరాదన మంత్రార్థము న్దెలిసికొనుట మనుష్యు లేపాటివారు మంత్రార్థము తెలియఁజాలనిపామరులకు శ్రౌతస్మార్త కర్మాచరణ మెట్లు నిర్వచింపఁగలరు ? ఋషులు ఋషులానందించుట కొఱకుమాత్రమే వేదపఠన మొనర్చిరి. మంత్రార్థము న్వెల్లడించిరి. శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తకర్మము లాచరించి మనుష్యుఁడు మనుష్యుల కొఱకే వంకాయపచ్చడి చేయునుగాని తేళ్ళకొఱకు కాదుగా ? యతీంద్రియద్రష్టలు కామరూపులు సత్యసంకల్పులగు ఋషుల నడువడి ఋషులు తెలిసికొని యానందించుటకేగాని సంసారపాశబద్ధు లగు మర్త్యుల కెంతమాత్రము న్గాదు కాదు– "శ్రుతేరివార్థం స్మృతి రన్వగచ్ఛత్"అను విధముగా శ్రుతియొక్క తాత్పర్యము శ్రౌత కర్మముచేతఁ గన్న స్మార్తకర్మముచేతనే సరిగా వెల్లడింపఁబడు చున్నదను మహాకవిపల్కు మిక్కిలి గణనీయము.

అశ్వమేధమునందు చచ్చినగుఱ్ఱమునకు మేఁతపెట్టు శ్రౌత కర్మముకన్నఁ దప్పటడుగులిడుచు హాయిగా నాడుకొనుచున్న పిల్లని కన్నప్రాశనము కావించుస్మార్తకర్మము శ్లాఘ్యముం గన్నుపండువు కదా ? "శబ్దగుణక మాకాశమ్" అనుతీరున నా వేదపురుషుఁడే శబ్ద బ్రహ్మ మాకాశమునఁ బ్రతిఫలించె నాప్రతిబింబముమాత్రమే శ్రవ ణేంద్రియగ్రాహ్యముకాని నిక్కమునానాదబ్రహ్మముభౌతికముకాదు. కనుక శ్రవణేంద్రియముచేత యథార్థ్యముగా గ్రహింపఁబడనేరక ప్రతిబింబితమైమాత్రమే గ్రహింపఁబడుచున్నదని బోధించిన మునుల బోధకూడఁ బ్రాకృతులు విపరీతదృష్టులుకావున శబ్దబ్రహ్మమగు మంత్రమునకు విపరీతార్థముచేసి శ్రౌతస్మార్తకర్మకలాపము స్వార్థ పరులై కామ్యకర్మముల న్గావించుకొని తమతమయిష్టానుసారముగా నన్నపానముల న్గల్పించి దేవతలపేరుచెప్పి మద్యమాంసాశనులై వ్యసనపరులై సౌత్రామణన్మద్యపానము మాంసాశనముం గ్రతువుల

విధ్యుక్తమని పామరుల న్వాశపర్చుకొని తా మొనర్చుక్రూరకర్మములు బీభత్సకార్యము లశ్లీలచేష్ట లన్నియును శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తములని చెప్పి విజ్రుంభిగుచు భూతద్రోహము కావించుచున్నారు- బ్రతుకున నెద్దియోపని చేయకతీరదుకదా ? తనతోడిపాటివారికి సుఖముగు తీరునఁ బ్రవర్తించి యొరులసుఖపెట్టి తానుఖపడునట్లుచేసినపనియంత యును విధ్యుక్తమేయని వేదశాస్త్రోపదేశమొనర్చిన మునుల ముఖ్య తాత్పర్యము.

''స్యాత్ప్రకృతి లింగాద్వైరాజవత్ ''అను సూత్రముంబట్టి యజమానుఁడు వేఁటాడి చంపినమృగమాంసముతో సవనీయమను నప్పము చేయఁబడవలయునని ప్రతిపాదింపఁబడగా సవనీయ మను నప్పము మాంసముతోడనే చేయఁబడనక్కఱలేదని సూచింపఁ బడెను కాఁబట్టి మాంసాశనులుమాత్రమే మృగములను వేఁటాడెదరు కాఁబట్టి క్రతువులు మాంసాశనులకుమాత్రమే విధింపఁబడెనుగాని శాకాహారుల కెంతమాత్రము న్విధింపఁబడలేదు- కాఁబట్టి మృగము లను వేఁటాడి చంపి యామాంసముం దిని జీవించుక్రూరకర్ములగు మనుష్యులుతప్ప కేవల భూతదయాపరులై యహింసాపరాయణు లగు సజ్జనులు పశుహింస న్విధించు యజుర్వేదవిధు లెంతమాత్రము న్జేయఁదగుదు.

జగద్గురు ప్రశంస

''పౌరుషేయవచనానితు పురుషబుద్ధి ప్రభవత్వా ద్భ్రాంత్యా విప్రలిప్సయావా ప్రయుక్తాని మూలదోషేణ దుష్టత్వాద యథార్థ నిభవంతి'' మనుష్యులందఱును భ్రాంతులు వంచనాపరులగుటచేత వారలాడుపల్కులు యథార్థములుకావనిసర్వత్రస్వతంత్రుఁడని తెగ బారెడుబిరుదుతోఁకంటించుకొన్న పార్థసారథి మిశ్రునిపల్కులుకూడ

పౌరుషేయములగుటచేత నయథార్థములు కాకమానవుకదా ? తాఁ జేసిన శాస్త్రదీపి కపౌరుషేయము భ్రాంతిమూల మయథార్థమని తెలిసియుం బూర్వమీమాంసాశాస్త్రము న్యథార్థముగా బోధచేయు నని వెఱ్ఱినమ్మిక మేలకొనెనో ? నాకెద్దియు న్దెలియదు నేను బొత్తిగా భ్రాంతుఁడ నసమర్థుడనై నప్పటికిని శాస్త్రార్థముం జేయఁగలనని సభలలోఁ బండితునివలె సంభావనముగోరు ధూర్తమానవుల నేమన వలయును ? గ్రహచారముచే నోటికివచ్చినట్లాడు పిచ్చివాఁడను బొట్టకూటికొఱ కిట్లు పండితునివలె నంటించు న న్గరుణించి నా గోరిన యన్నపానముం బాత పేఁగోరెదనన్న నెంత బాగుగనుండునో యట్లు తన యజ్ఞతం బాహాటము నొప్పుకొనక తా నేమో వేత్తననియుఁ దాఁ జెప్పినదే శాస్త్రార్థమనియు విభ్రాంతి సమ్మిశ్రు లహంకార విమూఢాత్ములై నావలె నెంత చాటభారతము శాస్త్రదీపిక ప్రచురించిరో "శతాంధాః కూపం ప్రవిశన్తి" అను చందమునఁ గురూపీ కురూపీ యేలఁ బుట్టితివే యన సురూపుల న్వెక్కిరించుట కన్నట్లు సర్వభూతదయాపరు లహింసావ్రతపరాయణులు సకలజగన్మిత్రులు సర్వజనసఖులును "యదేవ శ్రేయస్సాధనరూపం యాగహోమాది తదేవ ధర్మ ఇత్యుచ్యతే లోకే-నాపూర్వ మన్తఃకరణప్రవృత్త్యా దివా లోకప్రసిద్ధి విరహాత్" అని మిశ్రులు నీమెడమచేయి తీయుము నా పుఱ్ఱచేయి పెట్టెదనన్నట్లు వ్రాసిరి. శ్రేయస్సాధనమగు ధర్మము పశుహింసాత్మక యాగహోమాది క్రూరకర్మమే యగున్గాని సర్వభూతదయాపరతంత్ర నిర్మలాంతఃకరణాది సాత్త్వికకర్మము కాదఁట-లోకప్రసిద్ధము క్రూరక్రతుకర్మమేగాని యహింసావ్రతము కాదఁట-యోహో మాంసాశనక్రూరాంతఃకరణులకు సర్వభూతదయావ్రతపరాయణ లోక మెట్లు తెలియు న దటుండఁగా పౌరుషేయలోకవ్యవహృతములగు శబ్దార్థములు పౌరుషేయములే యగున్గాని

యపౌరుషేయము లెట్లగును ? నా కట్టిగా నగపడె న్గాని నేఁ జూడలేదను మోసకానివలె నివి మంత్రము లని పురుషప్రయత్నము చేతనే వేదము లుచ్చరించు వేదము లపౌరుషేయములను ధూర్త ప్రలపితము లేమనవచ్చును? మిత్రశిగాయూ దేవతాప్రీతిగా రాజుగారు యాగముచేసెద రాక్రతువునందు మనుష్యపశువు కాఁదగినవారు మీరుగాని మీపుత్రుఁడుగాని నిశ్చయింపఁబడిరని రాజభటులు మెడ న్బాశములువేసి లాగునప్పుడు శునస్సేపుఁడు యజ్ఞపశువు కావింపఁబడిన లోకప్రసిద్ధి నొప్పుకొనెదరో ? తనదికాని వో గోదావరివఱకు దేఁకుమన్నట్లున్నది వీరివ్రాఁత— పురుషప్రయత్న కృతములుకావున మంత్ర మంత్రార్థములు రెండును బౌరుషేయములే. ఇది పౌరుషేయమనియు నిది యపౌరుషేయమనియును నిర్ణయించు తెలివికూడఁ బౌరుషేయమే "పురి శేరత ఇతి పురుషః" హృదయమం దవ్యక్తముగానుండి సకలలోకవ్యవహారకారణమగు జ్ఞానము పురుషుఁ డనఁబడును "పురుషః పద్మపత్రాంబువ న్నిర్లిప్తః— అసంగో హ్యాయం పురుషః" అని తెలిసికొన్నవాఁడు "బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి" అన్నట్లు "నకర్మణా నప్రజయా త్యాగేనైకే అమృతత్వమానశుః" ననిత్య సంతుష్టియే స్వరూపముగాఁ గలజ్ఞానమే పురుషుఁ డని తెలిసఫలితము కదా ? "స్వర్గకామో యజేత" అనుటచేత స్వర్గము నాసించువాఁడు యజ్ఞము చేయవలయునని విధ్యుక్త కర్మాచరణమునఁ జిత్తశుద్ధి కలుగును; విశుద్ధాంతఃకరణమునందు జ్ఞాన ముదయించును. "ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ" అనుటచేత జ్ఞానమే బ్రహ్మస్వరూపము— మఱే కోర్కెయులేక నిత్యసంతుష్టి నిక్కమగు ధర్మ మగున్గాని వపా హోమాది క్రూరకామ్యకర్మము ధర్మము కాదను నితని చెంత నాట పాటలఁ జాటుచున్న పరమభాగవతలోకమును ఘూకమునకు లోక బాంధవునివలె నీక్రూరక్రతుకర్మమున కెంత యప్రసిద్ధమయ్యెను ?

(వెలుఁగునకు) తొండ సాక్షి యన్న ట్లీపశుహింసాపరులకు మాంసాశనవ్యసననిమగ్న పండితమ్మన్యలోకమే ప్రసిద్ధసాక్ష్యమా? పౌరుషేయవాక్కులు దోషభూయిష్ఠములు. వేదవాక్కు లపౌరుషేయములు కనుక నిర్దుష్టములు కావునఁ బ్రమాణములను మనుష్యులెంతబుద్ధిహీనులో? మంత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేదవాక్యములు "ఇషే త్వోర్జేత్వా- ఇష మేవోర్జం యజమానాయ దధాతి" అను వాక్యములు మనుష్యు లుచ్చరింపఁగా వేదవేత్తలు వినినారా? లే కావాక్యములాకాశవాణి పల్కెనా? "అధ్యేతవ్యో వేదః" అనునప్పు డధ్యాపకులనోళ్ళు పౌరుషేయములా లేక యపౌరుషేయములా? యధ్యాపకులమ్మకడుపునఁ బుట్టలేదా? అపౌరుషేయములైన వేదవాక్కులు దోషభూయిష్ఠములగు మర్త్యులనోళ్ళ వెలువడుటెట్లు? "తస్మాదనాప్తవచసాం సత్యేవా ప్రామాణ్యే వక్తృదోషాధీనత్వా దేవేచ తదభావాత్ప్రామాణ్యమేవ వక్తవ్యమ్" అని ప్రతిపాదించిన మిశ్రులనాది సంప్రదాయసిద్ధమై పారంపర్యముగా నుపదేశింపఁబడుచుఁ బఠనపాఠనముల మాఱకున్న హేతువుచేత నిషేత్వాదివాక్కు లపౌరుషేయములుం బ్రామాణ్యములనుచున్నట్లే యనాదిగాఁ బఠన పాఠముల మాఱ కార్యావర్తేతర దేశముల స్వేదములని వాడుకొనఁబడుచున్న వాక్కులప్రమాణములని యెట్లు నిర్దేశింపఁగలరో? "అన్నాత్పురుషః" అనుటచేత లోకములో నందఱికన్న మిశ్రుల తాతలే ముందు పుట్టిరా? యాగహోమాదికర్మమే ధర్మముగాని యితరకర్మమెద్దియును శ్రేయస్కరసాధనము ధర్మము కాదని తన తాతల సమానకాలికులగు సాంఖ్య శాక్యార్హత వైశేషిక మతావలంబుల వాక్యము చోదనాలక్షణము కాదా? శ్రేయస్కరసాధన చోదనాలక్షణధర్మము కాదా? "అనంతా వై వేదాః" అనియును బ్రతియుగమును వేదములు మాఱుచుండునని మిశ్రు లెఱుఁగరా?

మాంసాశనవ్యసనపరులు తాము తినుటకై గ్రామదేవతకుఁ గోడిని మ్రొక్కుకొన్నట్లు "అజః ప్రథమః పశూనామ్" అనుతీరుగా నల్లమేఁకమాంసము దేహారోగ్యకరమని రుచిమరగి "పశుమాలభేత" అను ననాదివాక్యమున కపార్థకల్పనముం బన్ని యాగహోమాది కర్మమే శ్రేయస్కరసాధనధర్మ మనుచున్నారు.

"మనస్తు పృథివ్యాదీనామేవాన్యతమాత్మకం తేభ్యోఽన్యద్వాసర్వథా తావదస్తి మనః, తచ్చాత్మతద్గుణేష్వే స్వతన్త్రం ప్రవర్తతేన బాహ్యేషు రూపాదిష్వాత్మాన్తర ముచ్యతే, రూపాదిజ్ఞానేష్వపితచ్చురాది సహాయం ప్రవర్తతే, ఏవమనుమానాది ష్వపి లింగాదిసహాయమ్, అన్యమనస్కస్య సంప్రయుక్తేష్వపి రూపాదిషు జ్ఞానానుత్పత్తే, స్మతావపి సంస్కారపరతన్త్రం ప్రవర్తతే నస్వతంత్రమ్". వాస్తవముగా శబ్దబ్రహ్మమగు వేదపురుషుని దెలిసికొనుట కతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషులు మాత్రమే యధికారులా ఋషీంద్రుండు తాఁ దెలిసికొన్నతీరు తక్కినఋషులకుఁ దెల్పఁగోరి యాశబ్దబ్రహ్మమున "ఇషేత్వోర్జేత్వా" అనురీతిగాఁ బ్రకృతి ప్రత్యయములేర్పర్చి యింద్రియగ్రాహ్యము గావించెను. శ్రవణపథమందు తోఁచిన వేదాత్మకమగు శబ్దబ్రహ్మమును దనసాటిఋషుల మెప్పునుగోరి జైమిని "అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా"అను సూత్రముల ద్వారమున వివరించెను. "ఛన్దోవత్సూత్రాణి"అనుటచేత నిషేత్వాది వేదశబ్దములవలె సూత్రార్థవిచారణమున కతీంద్రియద్రష్టలగు కపిలపతంజలిగౌతమకణ్వాజైమినివ్యాసాదులవంటి మహర్షులు దక్క విపరీతబుద్ధులు ప్రకృతిబద్ధులు ప్రాకృతులగు పామరజను లోకవేళ మిశ్రులవలెఁ బ్రతిభావిరాజితులయినప్పటికి ఋష్యైకగ్రాహ్యమగు దేవభాష భాషచేత వివరించుట నిష్ప్రయోజనము కావుననే యుత్తమమనుష్యులైన గౌతమబుద్ధమహావీరాదులు తమతమమతము

లను దమతమదేశభాషలగు పాళీ మొదలగునాటుపల్కులతో వెల్ల
డించిరి. జగద్గురుఁ డతీంద్రియద్రష్టయగు మహర్షి కావున బ్రహ్మ
సూత్రముల నేవల సాధనచతుష్టయసంపన్నులయిన ఋషితుల్యులు
మాత్రమే యధికారులని దేవభాష నెలిపెను. వేదములను ఋషి
కృతసూత్రముల దేవభాషచే భాష్యమొనరించుట జన్మసిద్ధులగు జగ
ద్గురువుల కొక్కరికే చెల్లును. జగద్గురువులు గీర్వాణభాషచేత
భాష్యముచేయుట పులిని జూచి నక్క వాఁతలువేసికొనుటయే. జగ
ద్గురువులవంటి యాజన్మసిద్ధులుం బుట్టుసన్న్యాసులకుఁ దప్ప నితరులు
దేవభాషయొక్క మర్యాద నొకవేళఁ దెలిసికొనుప్రతిభ నొప్పారియు
దేవభాషతో వ్యాఖ్యానమొనరింప సమర్థులగుట శశవిషాణమువలె
మిక్కిలియసంభవము. దేవయోనిసంభవులగు కపిలాదిమహర్షులమాట
యటుండఁగా మనుష్యులలో నొక్కజగద్గురువులుతప్ప ఛందస్సూ
త్రార్థములఁ దెలిసి గీర్వాణభాషతో భాష్యమొనరింపఁగలప్రతిభ
మఱెవ్వనికి నేఁడు లేదని ఘంటాపథముగాఁ జాటకతీఱదు తీఱదు.
అమ్మకడుపునపుట్టిన తక్కినవారందఱును స్వోదరపోషణార్థమైతమకుఁ
గూడ దేవభాష తెలిసినట్లు దంభముతో వ్రాసినవ్రాఁతలుగాని
యీామిశ్రాదులభాష యీాలపెయ్యగాక గేదెపెయ్యయున్గాక దేవ
భాషయు న్గాదు దేశభాషయు న్గాదు కాదు. "శ్రుతిశ్చభిన్నా స్మృత
యశ్చభిన్నా మహాఋషీణాం మతయశ్చభిన్నాః" వేదార్థము
న్గూర్చియు సూత్రార్థమున్గూర్చియు నభిప్రాయభేదమందు దేవతల
యొక్కయును ఋషులయొక్కయును సందేహము నీర్చుటకై సాక్షా
త్తుగా శివుఁడే జగద్గురుఁడుగా నుదయించి ప్రస్థానత్రయము కావిం
చెను. కానిచో సూత్రకారులకుఁగూడ శక్యముకాని యట్టి శాస్త్రీయ
గభీరవాగ్రచనము జగద్గురున కొక్కనికే చెల్లు టెట్లు?

మిశ్రవాదనిరాదరణ

"బ్రహ్మణిసు సహావస్థానాద విరుద్ధా చిద్యాన తేనోచ్ఛేత్తుం సాశక్యా – తతశ్చానిర్మోక్షప్రసంగః – తస్మాద్బ్రహ్మణః ప్రశంసార్థైరస్థాయిత్వేన ప్రపంఞ్చస్యా సత్వముపచర ద్విరౌపనిషద్దై స్తదనుసారిభిశ్చేతిహాసపురాణై ర్భ్రాంతానాం. వాక్య తాత్పర్య జ్ఞానానాంన్యాయాభియోగశూన్యానాం ప్రలాపోయ మద్వైతవాద ఇత్యుపేక్షణీయః – తత్సిద్ధమవికల్పస్య ప్రత్యక్షస్య విశేషవిషయిత్వమ్" ఇట్లే మీఁదార్జన్యము జ్ఞానలనుర్విదగ్ధులు సంకరమిశ్రులు పెద్దకుండల కెసళ్లు పెట్టుచున్నారు. వేదాంతేతిహాసపురాణమతాను సారులగు మహర్షులు భ్రాంతులై యద్వైతముగాఁ బ్రేలెదరని వదరుచున్నాఁడు "స్వర్గపుత్రాదిభేదశ్చ కీదృశాత్కర్మభేదతః, ఇతియావన్న విజ్ఞాతం తావన్నైవ ప్రవర్తతే" కాఁబట్టి యేకర్మముచేసి నందువల్ల యేఫలమువచ్చునో యాకర్మము నడిపించువిధానమును దత్ఫలవిశేషమునాకర్మచేయువానికి ముందుగాఁ దెలిసియుండవలెనుగదా. సంభోగకర్మమువలన సంతానముకల్గుచుంట ప్రత్యక్షము గానియపూర్వమప్రత్యక్షమననుభూత మయినస్వర్గఫలమందు మనుష్యునకుఁ గోర్కెపుట్టనేపుట్ట దొకవేళ దయ్యమునుగన్నస్వప్నమువలెఁ బిచ్చివా రాడు కొనుకర్మ కాఁబట్టి లేనిస్వర్గఫలానుభవము త్రాగినవానికిఁ బొమ్మలగపడినవిధమునఁ దోఁచినప్పటికి న్గగనారవిందము న్గోయుటకై వెఱ్ఱివాఁడుతప్ప నేమాత్రమైనం బుద్ధియున్నవాఁడు చెయిచాఁచునా? ప్రత్యక్షముగాఁ జిత్తవిశ్రాంతికరములగు నుపనిషద్వాక్యములు విభ్రాంతప్రలపితములంట యీఁగగనారవిందమువలె శశవిషాణమురీతి లసంభవమగు స్వర్గఫలబోధక కామ్యకర్మ విధాయకక్రూరాధ్వర్య వాక్కులు సత్యములంట మోహో యేమీ సంకరమిశ్రుల పొగరుఁ

బోతుత్రాఁత ? తాఁబట్టిన కుందేటికి మూఁడే కాళ్ళని వాదించుచు నుపనిషదితిహాసపురాణమతములను దూషించుచున్నాఁ డీమూతరి పురుషుఁ డీసంకరమిశ్రి ? యుక్తి చెప్పుచున్నాఁడా వీని తాతయుక్తులు చెప్పి వీని వాద మడఁగఁద్రొక్కి కేవలాద్వైతమతవైభవ మొక్కింతయు న్దలపోయనేరఁడా ? వేదములు విభజించి పురాణేతిహాసములను సకలలోకోపకారార్థమై యుపదేశించి ముముక్షువులకుఁ గైవల్యపదవి కరతలామలకమగునట్లు బ్రహ్మసూత్రములఁ గావించి యద్వైతమతముం బ్రవర్తింపఁజేసిన వేదవ్యాసమహర్షి కూడ వేదవాక్యతాత్పర్య మెఱుఁగఁడని తృణీకరించిన క్రూరక్రతుకర్మవ్యసనపర ధూర్తమిశ్రుల నేమనవలయును ? "అథాతో ధర్మ జిజ్ఞాసా" అని లౌకికవస్తుధర్మ మెఱిఁగించి యాయుర్వేదతత్త్వ మెఱిఁగి యాధివ్యాధుల మాన్పుకొను నుపాయము న్లోకులందఱు న్దెలిసికొని నిద్రాహారవిహారముల న్నియమించుకొని హాయిగాఁ దమబ్రతుకు గడపుకొనుటకై శ్రుతిచోదితకర్మమని మిషవెట్టిన న్గాని తిన్నగా నియమముల ననుసరించి తమబ్రతు కారోగ్యముగాఁ బొడిగించుకొననేరరని జనులకు "పూర్వజన్మకృతంపాపం వ్యాధిరూపేణ బాధతే, తచ్ఛాంతి రౌషధై ర్దానై ర్జపహోమాదిభి స్సదా" అనుతీరుగాఁ బూర్వమీమాంసాశాస్త్రమును సర్వజ్ఞుఁడుం బరమకారుణికుఁడైన జైమిని యుపదేశించెను. పూర్వమీమాంస యనఁగా సాధనచతుష్టయసంపన్నులగు ముముక్షువు లాచరింపఁదగిన పారలౌకికకృత్యముల విధించుశాస్త్రము. వ్యాసముని "అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా" అని యుపదేశించె నిట్లు తెలిసికొను ప్రజ్ఞలేమి న్మిశ్రులు "మూఢః పరప్రత్యయనేయబుద్ధిః" అనుతీరుగాఁ దనుగన్న తల్లిదండ్రు లెవ్వరో శ్రుతివాక్యతాత్పర్యముంబట్టి తెలిసికొనెనా మిశ్రులు లేక తన యిరుగుపొరుగు పామరవాక్యతాత్పర్యముంబట్టి తెలిసికొన్నాఁడో ?

న్యాయాభియోగశూన్యు లద్వైతవాదు లనుచున్నాఁడే? తా నేన్యాయముంబట్టి తనతలిదండ్రుల నెఱిఁగికొనఁగలఁడో? ప్రత్యక్షాది ప్రమాణముల నెట్లు తన తలిదండ్రుల సాధింపఁగలఁడో? తనపుట్టుక సంగతియే తాను సప్రమాణముగా నిర్దేశింపఁజాలని గర్వపర్వతా రూఢమిశ్రు లుపనిషన్మతఖండన మొనరింప సాహసించుట కొండ నద్దరు ఢీకొనుట కదా? కోళ్ళు తోలుమన్నఁ గోటలోని సంగతులు చర్చించునట్లు పూర్వమీమాంసాశాస్త్రముం బ్రతిపాదించు జైమిని సూత్రముల వివరించుటమాని తానుగాని తనతాతలుగాని కలలోనైనఁ గనుఁగొనని యుపనిషన్మతము చర్చించుచుండెనా! హా! యీమిశ్రుఁ డెంతధూర్తు? బ్రహ్మముతో నొక్కటి గానవిద్య చేరియున్నదఁట- కాఁబట్టి బ్రహ్మమునుండి యవిద్యఁద్రోసివేయఁబడశక్యము కాదఁట- యేమీ మిశ్రుల విపరీతపు తెల్విపొగరు? తన వీఁపే తా నెఱుఁగని మిశ్రుఁడు కేవల మలౌకిక మచుంబిత మతీంద్రియమగు బ్రహ్మము నూర్చి తా నెఱిఁగిన యజ్ఞాయుధములు చేట రోలు రోఁకలి తెడ్డుల కంటెఁ జులకనఁ జేయుచున్నాఁడు.

"అల్పవిద్వాంసుఁడే యాక్షేపణకు పెద్ద" అను కవివాక్య మీదేవానాంప్రియునెడ నెంతనిజమయ్యెను? ఋక్కు మానసిక కర్మము యజుస్సు కాయికకర్మము సామము వాక్కర్మము కనుక మనోవాక్కాయములు మూఁడు నింద్రియవికారములు నార్యాత్మక ములే- యుత్పత్తిస్థితినాశవత్తులే యనిత్యములే కావున స్వప్న కార్యములవలె మిథ్యలే- మఱియును మనోవాక్కాయకర్మసాక్షి నిత్యసత్యాపవర్గకారణ కేవల నిర్గుణాద్వైతాపరమాత్మయొక్క యునికి నొప్పకలేఁడుగా? "యజ్ఞేన స్వర్గమకురుత" యజ్ఞకర్మము చేత స్వర్గముం బుట్టించినాఁడని కదా యర్థము- స్వర్గ మతీంద్రి యమా? యింద్రియగోచరమగు పదార్థమా? అవాఙ్మనసగోచరము

స్వర్గమయ్యెనేని ద్రికరణసామ్య మెట్లగును ? స్వర్గము యజ్ఞముచేతఁ జేయఁబడినపుడు కార్యముగాకతీరదుగదా ? యజ్ఞము సాధనము. స్వర్గము సాధ్యము. యజమానుఁడు సాధకుఁడు. కాఁబట్టి యజమానుఁడు యజ్ఞమును సహజసత్యవస్తువులు రెండున్నపుడు మూఁడవ వస్తువయిన యపూర్వస్వర్గవస్తువు దంపతులవల్ల సంతానమువలెఁ బుట్టింపఁబడుచున్నది. పాంచభౌతికోపాధితో నుండినన్గాని మఱియు న్దేహధారియై యజమానుఁ డుండకతీరదు. సచేతనులగు యజమాన దంపతుఁల చేతనమగు యజ్ఞకర్మముచేత బుట్టించుసంతానరూపమగు స్వర్గముకూడ సచేతనము కాకమానదుగా ? పాంచభౌతిక దేహ ధారి కాకతీరదు. పాంచభౌతిక జగదతీతాపూర్వఫలము స్వర్గమనెడు ద్వైతు లేమి యిట్లు పప్పులోఁ గాలు వేసిరి ? దేహమువలన దేహము కలుగునుగాని యశరీరముచేత శరీర మెట్లు కల్పించఁ బడును ? కాఁబట్టి యశరీరస్వర్గఫలము న్గనుయజమానుఁడుకూడ నశరీరుఁడు కాకతీరనపుడు ద్వైతవాదమునకు నీళ్ళధార విడువ వలయును. "సతోఽసన్నజాయతేఽసతః సన్నజాయతే" (నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతే సతః) అను లోకజ్ఞాన మించుకయైన లేక ద్వైతులాహా యెంత దివాంధులై లోకబాంధవులగు నుపని షత్తేజము న్గనఁజాలకున్నారు. బ్రహ్మతో నెడతెగ కెప్పుడు నీవిద్య యున్నది కాఁబట్టి బ్రహ్మనుండి యవిద్య వెలికివేయఁబడదుగావున మోక్షము లభించనేరదఁట. యేమీద్వైతులభ్రాంతి— పూర్వ మీమాంసాసూత్రముల కిట్టు లవకతవక వ్యాఖ్యానమొనర్చిన మిశ్రులు తనమేన దానినీడతో నెడతెగకుండుటచేత శుద్ధశరీరులు కాకుంటచేతనే సంకరులు మిశ్రియని పిల్వఁబడుట కొప్పుకున్నారతని శరీరమువలె నద్దానినీడకూడ వాస్తవమేయనుకొని తనశరీరమును గూర్చి చింతించినపుడెల్ల దానినీడనుగూర్చి చింతించుచున్నాఁడు.

మఱి యానీడతోఁ దనశరీరమున కెంతమాత్రము వాస్తవసంబంధము లేదని నిశ్చయింపలేకొకప్పు డానీడ తన శరీరప్రతిబింబమా లేక తనశరీర మానీడయొక్క ప్రతిబింబమా యనికాని మఱి అతని శరీర ప్రతిబింబ మొకవాస్తవమగు దయ్య మని కాని భ్రమకూడఁ బడుట చేతనే కాఁబోలు నీదేవానాంప్రియుఁడు "ఇంద్రాయయానుబ్రూహి, మనఃసంకల్పానుకృత మృషాదేవతలతోఁ బిచ్చివాఁడు దయ్యములతో వలె వ్యవహరించుచుఁ దననీడకుఁ దనశరీరమునకు న్గలసంబంధము కేవలము భ్రాంతికల్పితమని తెలియకున్నాఁడు. వాస్తవజీవాత్మకుఁడైన తనకుఁ దనదేహ మెట్లు తనశరీరమునకుఁ దచ్ఛాయ మిథ్యా ప్రతిబింబమో యట్లే వాస్తవమగు బ్రహ్మమునకు మిథ్యయగు జగదాకృతావిద్య ప్రతిబింబమని తెలిసికొనలే కద్దమునఁ దననీడతోఁ బోరాడు పిచ్చుక యగున్నాఁడేమి ద్వైతసంకరమిశ్రి ?

బ్రహ్మవి ద్బ్రహ్మైవ భవతి—అహం బ్రహ్మాస్మి మాయామాత్ర మిదం విశ్వ మద్వైతం పరమార్థతః" అను నుపనిషద్వాక్యవిచారణ కధికారి సాధనచతుష్టయసపన్నుఁడగు ముముక్షువు కాని యహంకార మమకారాత్మకసంసారబద్ధుఁడై మిథ్యావిషయ సుఖభోగతత్పరుఁడై యసంభవగగనారవిందసదృశస్వర్గఫలాపేక్షుఁడగు కామ్యకర్మబద్ధుఁడగు మిశ్రివంటి ద్వైతమతావలంబుఁ డించుకయు న్దగడు తగడు ఆహా! తననీడ యెట్లు కేవల మిథ్యయో యట్లే తనమనోవాక్కాయ కర్మప్రవృత్తి హేతువగు ప్రత్యక్షభౌతికజగమంతయును మఱియు లేని పోని పిచ్చిపిచ్చి యధ్వరకర్మముల న్విధించు ఘుణాక్షరసదృశకర్మ కాండమును మఱియుం బడరానిపాట్లుపడి కేవలస్వార్థపరత నాసించు స్వర్గఫలముగూడ నట్లే శశవిషాణమువలె నెండమావులతీరున స్వాప్న వస్తువులవలె మద్యవికారమువలె వ్యర్థశబ్దస్వరూపములుం గేవలాసంభవములుం గల్లలుగాని వాస్తవము లెంతమాత్రము న్గావని ఘోర

సంసారాంధకారనిర్మగ్నుఁడగు ద్వైతి పిల్లకాకి కేమి తెలియునురా యుండవిల్లి దెబ్బయన్న ట్లోనమాలవంటి త్రయీవిద్య కొంత నేర్చుకొని తెలిసీ తెలియక జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధుఁడై యుపనిషద్విద్య స్థూలనాడుట యొకవింత కాదు - సర్వజనసములు సర్వభూతదయాపరులు నిత్యసంతుష్టులగు నుపనిషద్విద్యాపారంగతులగు నద్వైతులు న్యాయాభియోగశూన్యులై భ్రాంతులై ప్రేలెదరఁట యాహా యేమీ సంకరబీజ ద్వైతారూఢమిశ్రుల సాహసము ? దివ్వెనంటు మిడతవలె భ్రాంతుఁడై వ్యర్థముగాఁ గామ్యకరాగ్ని నాత్మహింస కావించుకొనుచున్నాఁడీ ద్వైతమతావలంబుఁ డీగృహస్థీయజమానుఁ డీవృథా మిథ్యాసంసారమోహపాశబద్ధుఁ డీసంకరమిశ్రి౽ అన్ని పాములు తలలెత్తిన వానపాముకూడఁ దల యెత్తె నన్నట్లు జగద్గురు శంకరాచార్యాది పరమహంసలు గ్రంథనిర్మాణము జూచి తా చేయఁగా శబ్దజ్ఞానమైనం దిన్నగాలేని మిశ్రికూడ నొకగ్రంథకర్తయై యుపనిషత్పురాణేతిహాసమతములం బ్రువ్వతిట్టెన్నాని యనిపించుకొనుట యత్తగారా నీస్వభావమాయన్నట్లు వడ్డితో మాఱు కుడువవలసివచ్చునేమో యెఱుఁగలేఁడయ్యెన్గదా? కనికర ముపనిషద్వాదులు న్యాయమరయఁజాలరఁట ? ''నవిద్యత ఇత్యవిద్యా - విదభావే, విద్యత ఇతి విద్యా'' అనుటంబట్టి వాస్తవమైనది విద్య - వాస్తవముకాని దవిద్య యని మిశ్రి తెలియఁడా ? చీకటి నల్లగానున్నదను బాలునివాక్యము వంటిదే ''బ్రహ్మణితుసహావస్థానాదవిరుద్ధా౽విద్యాన తేనోచ్ఛేత్తుం శక్యా'' అని యసందర్భముగా శబ్దజ్ఞానమైన నెఱుఁగఁజాలని మిశ్రుల యెడ వైయాకరణఖసూచి శబ్దము సార్థకమయ్యెను. అతీంద్రియ ద్రష్టలయిన మహర్షులే యుద్దేశముతో నేవాక్యమును బ్రయోగించిరో - వ్యాసాదిమహర్షి తాత్పర్య మిట్లుండునేమో యనిమాత్రము ప్రాకృతు లూహింపవచ్చునుగాని ''ఇదమిత్థమ్'' అని శ్రుతిస్మృత్యర్థ

మును సంసారాంధకారనిర్మగ్నులగు మిశ్రాదిప్రాకృతజనులు నిర్ణ యింప నెంతమాత్రమును సమర్థులు కారు కారు- "ఇదం పుణ్య మిదం పాప మిత్యే తస్మి న్పదద్వయే, ఆచండాలం మనుష్యాణా మల్పం శాస్త్రప్రయోజనమ్" ఇది పుణ్య మఱి యిది పాపము నని గుఱుతెఱుఁగుటకు మనుష్యులందఱికిని సహజజ్ఞానమే చాలును- శాస్త్రముతోఁ బని లేనే లేదు. తనుగొట్టుట తనకు బాధయని తెలిసిన వానికిఁ బశువులనఱకుట కాపశువు లొప్పుకొనవని తెలియదా? తెలిసినప్పటికి స్వార్థైకపరత న్గూ్రరులై హింసావ్యసనపరులై యొరుల నొప్పించుట కలవడిన మొండిమనుష్యులు విధ్యుక్తమని చేతికిలొంగిన మేఁక మొదలగు పేదజంతువుల న్బలివేసి దేవతానైవేద్యము ప్రసాద మని మాంసాశనమునఁ గ్రొవ్వుచుఁ దా మాచరించు హింస విధి చోదితమని శ్రుతుల కపార్థము చేయరాదు. సర్వప్రాణ్యుపకారపరు లగు మునులు "అహింసాపరమోధర్మః" అనియే శ్రుతి తాత్పర్య మును స్మృతిముఖమున వెల్లడించిరి. "అహింసాపరమోధర్మః" అనుట నాస్తికమత మఁట "బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే" అను సున్నాలపన్నములోఁ బ్రతిపాదింపఁబడిన సింహవ్యాఘ్రాదిపశువుల న్గూర్చుకొన వెఱచి పేదమేఁకలమెడలం బిసుకుధూర్తయాజుల దౌర్జన్యమిస్సీసీ- ఎండిపోయిన యెముక న్దినసుంకించి కుక్క యా యెముక న్గొఱుకుచుఁ దనదౌడల న్గారుచున్న తననెత్తు రాయెముక నుండి వచ్చుచున్నదని భ్రమించి తననెత్తుటే తాఁజుఱ్ఱు చానందించు తీరున మఱియుం దనబొటమనవ్రేలు చీకుకొనునర్భకులవలెఁ దా నేర్పఱచుకొన్న తనకల్లతెల్విప్రమాణముచేత సత్యము న్దెలిసికొను చున్నాననుకొనుచు పశుహింస విధ్యుక్తమని యుక్తుల న్వెల్లడించు శ్రోత్రియమ్మన్యునిం బశువుగాబంధించి క్రతువాటికకుఁ దెచ్చినప్పుడు గాని "అహింసాపరమోధర్మః" అనుస్మృతి కర్థము బోధపడఁగలదా?

"యన్మనురవదత్తద్భేషజమ్"అను శ్రుతియును "వైదికైః స్మర్యమాణత్వాత్తత్పరిగ్రహదార్ఢ్యతః, సంభావ్యవేదమూలత్వాత్ స్మృతీనాం వేదమూలతా"అను శిష్టవాక్యముంబట్టియు "అతఃస్మృతయః ప్రమాణ మితి సిద్ధమ్"అని "వేదాః ప్రమాణమ్"అను విధమున నంగీకరించి సిద్ధాంతముచేసిన పూర్వమీమాంసాపండితమ్మన్యులు "పత్రైః పుష్పైః పాయసేన విష్ణుమభ్యర్చయే ద్ద్విజః, యజ్ఞేషుయః పశూన్ హన్తి సమానం నరకం వ్రజేత్"అను మనుస్మృతిం బాటించక మాంసాశనవ్యసనధూర్తశ్రోత్రియులు పశుహింస విధిచోదిత మని క్రూరచండాలకృత్య మాచరించి కోరి తాము చెడి యితరుల న్గూడఁ జెఱచి నిరయగాము లగుట యెంతఘోర కలికాల దుష్టచేష్టితమో ?

"యావదేకం శ్రుతౌకర్మ శ్రుతౌచాన్య త్ప్రతీయతే, తావత్తయోర్విరుద్ధత్వే శ్రౌతానుష్ఠాన మిత్యతే- తేనఫలితోఽప్రామాణ్యం శ్రుతివిరుద్ధానాం స్మృతీనామితి సిద్ధమ్"అని యిట్లు తుద కేమీ వైదికమ్మన్యమిశ్రి తన నైయాయికయుక్తి న్దుస్సుమన్నాఁడు ? వేదాంగములన్నియును స్మృతులేకదా ? స్మృతులచేత నద్దప్ప శ్రుతుల తాత్పర్యము న్నిర్ణయింప శక్యముకాదుగదా ? శ్రుతిస్మృతివాక్యములయొక్క విషమవిరుద్ధార్థములన్గూడ సాధించుటకు స్మృతులే సాధనములుకదా? ప్రమాణప్రమేయములవంటి శ్రుతిస్మృతులు కారణకార్యములతీరున వస్తుభేద మెంతమాత్రము లేకున్నవని యెఱుఁగఁ డెంతభ్రాంతుఁ డీద్వైతశ్రోత్రియమ్మన్యుఁడు ? కారణకార్యములు రెండును భ్రాంతిచిత్తునకు రెండుపదార్థములుగాఁ దోఁచును. దృగ్దృశ్యములగు చూపును వెల్లడియును నిక్కముగా భిన్నపదార్థములు కానేరవు- నామరూపము లారోపితములుగాని వాస్తవము లగునా ? సూర్యబింబమునకును మఱి యాసూర్యకిరణమ్ములనగపర్చు

సూర్యప్రకాశమునకును మఱి యాసూర్యబింబ సూర్యకిరణములను రెండింటిని జూచుదృక్కునకు మఱి యాదృక్కున్గలద్రష్టకు వస్తుభేద మున్నదను తార్కికమ్మన్యుఁ డీమీమాంసవద్ధరూతుఁ డెంత భ్రాంతుఁడో? పరస్పరభిన్నవస్తువులు తేజస్తిమిరములవలె నన్యోన్యగ్రాహకము లగుటెట్లు? శరీరమునకు శరీరావయవములకును వస్తుభేదము న్నిరూపించు తార్కికపశువు ద్వైతశ్రోత్రియమ్మన్యులు వేదశరీరమునకు వేదశరీరావయవములగు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్తకల్పము లనుస్మృతులకును వస్తుభేదము గణించి నోటికివచ్చినట్లు వాగుచుఁ జేతికివచ్చినట్లు వ్రాయుచుఁ గేవల స్వార్థపరులై కూళలై క్రతుమిషం బశుహింసకావించుచు సర్వభూతదయను హెచ్చరించు వృద్ధమనుస్మృతిని గ్రుడ్లు పిల్లను వెక్కిరించునట్లు "నహింస్యాత్సర్వభూతాని- అహింసా పరమోధర్మః" అను శ్రుతిస్మృతుల న్నిరసించుచున్నారు- సముద్రఘోషవలె నఖండశబ్దమాత్రమగు శ్రుతికిఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి సార్థకమొనర్చిన స్మృతి శ్రుతికిఁ దల్లివంటిది-మఱియును స్మృతి వేదమాత ప్రతిబింబమువంటిది. ప్రతిబింబస్వరూపమగు స్మృతి బుద్ధివంటిది- శ్రుతి యాత్మవంటిది- బుద్ధియనుగుణముం బట్టియే యాత్మ ప్రతిపాదింపఁబడును. స్మృతి ప్రకృతి- శ్రుతి పురుషుఁడు- స్మృతి శక్తి- శ్రుతి శివుఁడు "గుణగుణినో రభేదః" అని నైయాయికుఁ డొప్పుకొనకతీఱదుకనుకనే "ద్రవ్యగుణాది సప్తపదార్థములను- ప్రమాణప్రమేయాది షోడశపదార్థములను బామరబోధకై మొదట నుపక్రమించి "ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ" అని స్మృతి బాలురకై కర్మపరముగా శ్రుతిని వివరించి ప్రౌఢులకుఁ గేవలద్వైతబ్రహ్మపరమని నిరూపించి విరమించెను- సాంఖ్యయోగ న్యాయ వైశేషిక పూర్వమీమాంసాశాస్త్రము లుపాసనాసౌలభ్యమునకై కర్మకాండచే ద్వైతమును బ్రతిపాదించెను. మఱి యుత్తర

మీమాంసాశాస్త్రము నిత్యసంతుష్టిరక్షకైజ్ఞానకాండచే నద్వైతముం బ్రతిపాదించెను.

“నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణి విధీయన్తే” అనుటచేత భూత హింసాకరములైన యాధ్వర్యకర్మము మూర్ఖజనులకు మాత్రమే యుద్దిష్టమయ్యెనుగాని ప్రాజ్ఞులకు సర్వభూతదయను బోధించు కేవలోపనిషదద్వైతము నేబోధించుసర్వలోకబాంధవి మానవధర్మశాస్త్ర ప్రకాశము నధ్వర్యువైదికమ్మన్యదివాంధ మీమాంసకశి గణింపకున్నం బరమార్థమగు నుపనిషత్పూర్వకాంతి కౌశలోపమా? శబ్దమయవేదశరీర మపౌరుషేయమనియునిత్యమనియునొప్పుకొనుచున్న ద్వైతి వేదశరీరావయవములగు శిక్షాదిస్మృతులు పౌరుషేయములుకనుక వేదశరీరము వలె ప్రమాణములు కావనుచున్నాఁడే? నామరూపభేదమాత్రమే గాని సముద్రమునకుఁ దరంగములవలె వేదమునకు వేదాంగము లగుస్మృతులకు వస్తుభేదము లేదుగా? శరీరమునకుం ద్వక్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణాద్యవయవములకు వస్తుభేదము లేనేలేదు. దేహాంతర్భూతములే యింద్రియములగునట్లు శ్రుత్యంతర్భూతములే స్మృతులు. గుణము గ్రాహకము ద్రవ్యము గ్రాహ్యము- బుద్ధి గుణము గ్రాహక మాత్మ ద్రవ్యము గ్రాహ్యము “యజ్ఞేన స్వర్గమకురుత” “యజ్ఞో వై విష్ణుః” అను శ్రుతుల కర్థమున వేదాంగ మనఁబడు నిరుక్తి యను స్మృతిచేతనే నిర్ణయింపఁబడెను. దృక్కుఁబట్టి దృశ్యము “ప్రమితి విషయాః పదార్థాః” అనుటచేత యథార్థబుద్ధిచేత గ్రహింపఁబడునవి పదార్థములుఁగను స్వర్గఫలము సాధ్యము యజ్ఞకర్మము సాధనము- యజ్ఞసాధనము లౌకికము సాధ్యస్వర్గఫల మపూర్వ మలౌకికము- యజ్ఞసాధనము ప్రత్యక్షము- సాధ్యస్వర్గము ప్రత్యక్ష మనుమానైక గమ్యము- చేతివెన్నముద్ద పాఱవైచి చేయి నాకుకొను వెంగలివలె కోరి బురదలోఁ బడి యొడలుకడుగుకొను నవివేకివలె స్వయం

ప్రకాశుఁడగు వేదపురుషునకు శిక్షాద్యవయవములు కల్పించి నిత్యా పౌరుషేయశబ్దబ్రహ్మము న్గల్పితాధ్వరక్రియాకలాపముచేత శశవిషా ణమువలె నామమాత్రప్రసిద్ధముగు లేనిపోని స్వర్గ మనుగగనారవింద మాఘ్రాణింపఁదలఁచు భ్రాంతద్వైతమతావలంబనతత్పరశ్రోత్రియ మ్మన్యు లెంత దేవానాంప్రియులో ? తమ యాఁకలిఁ దీర్చుకొను టకై మేఁకలు మొదలగుపసులం జంపి యీవైదికమ్మన్యులు తిన్న న్గాంతనయముగాని యేమో పిచ్చిపిచ్చికూఁతలు గూయుచు వ్యర్థ ముగా నెలుకలు వస్త్రముల న్గొఱుకునట్లు పాములుం దేళ్ళు బాధించు తీరున క్రూరప్రవర్తనముచేత జంతుహింసకావించుచుఁ దమక్రూర వ్యర్థధూర్త చేష్టితములు విధ్యుక్తధర్మము లనుచు సర్వభూతదయా పరులు సర్వప్రాణ్యుపకారపరాయణులు "సర్వం విష్ణుమయం జగత్" అను నిత్యసత్యజ్ఞానానందతన్మయులు నద్వైతమూర్తులగు పరమ భాగవతుల నలంచుచుంట యెంతఘోరకలికాలచేష్టితమో ? జంతు వులం బోషింపఁదగిన పాలు నేయి ధాన్యాదులను వ్యర్థముగా నగ్గి బుగ్గి పాల్చేయుచు తెలిసీతెలియ కేమేమో ప్రలపించుచుఁ జేతికి లొంగిన మేఁకలు మొదలగుసాధుజంతువుల నోర్మూసు చెవుల న్మూసి చంపి "ఇంద్రాయానుబ్రూహి" యని భీకరధ్వనులొనర్చు క్రూర క్రతుకర్మఠుల స్వార్థైకపరత్వముం బ్రోత్సహించు వైదికపిశాచములం బాఱఁదోలఁ దగినసాధన మోర్పు తప్పఁ బరమభాగవతుల కింకేద్ది ?— స్వభావముగా మాంసాహారమునఁగాని బ్రతుకఁజాలని జంతువులు చేయుహింసమాత్రమే వైధేయహింస యనంబడి హింసగా శ్రుతి స్మృతులచేతఁ బరిగణింపఁబడలేదు. కేవల శాకాహారమున హాయిగా బ్రతుకఁగలమనుష్యు లధ్వరమిషచేఁ జేయుపశుహింస వైధేయహింస యని మాంసాశనవ్యసనపరులగు క్రూరమానవులు శ్రుతుల కపార్థము

చేయరాదు- మనుష్యు లేమివ చేతనైనప్పటికిం బశుహింస చేయ రాదనియే మన్వాదిఋషులు చాటుచున్నారు.

"బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణ మాలభేత" అని సున్నాలపన్నము నందుఁ జెప్పఁబడిన మనుష్యాదిపశులనన్నింటినిం దలంపుచేత మాత్రమే దేవతలకు మానసికయజ్ఞము నడలపెట్టుయజమానుఁడు నివేదన మొనరించవలసినదనియే శ్రౌతాదిస్మృతి తాత్పర్యము- మఱియుం బ్రత్యక్షమైన స్వర్గమును గనుఁగొంటకై జంతుసంతృప్తి కరములగు నన్నపానములను వ్యర్థముగాఁ జఠ్వరము లేనివాఁడు సులోచనములతోఁ జూచునట్లు యజ్ఞము చేయ నవసరము లేదు. స్వర్గ మప్రత్యక్షమైనపుడు గ్రుడ్డివాఁడు సులోచనములు తగిలించుకొన్నట్లు స్వర్గము గనుటకై యజ్ఞ మొనరింప నవసరము లేదు. కాఁబట్టి శ్రౌత క్రియాకలాపమంతయును ఒకబంధనన్యాయమునలెఁ గేవలము మూర్ఖ పద్ధతియేగాని యెంతమాత్రము న్వివేకకృత్యము కానేకాదు. "అశరీర మాత్మా" అనుటచేత నింద్రుఁడు కేవల తేజోమూర్తిగాని పాంచభౌతికమూర్తి కాకుండుటచేతనే నానాదేశములం దొక్క ముహూర్తమున జరుపుయజ్ఞము లన్నియును గేవల మానసికము లగుటచేతనే మంచితలంపను హవిస్సును భుజింపఁగల్గెను. కాఁబట్టి యశరీరులగు నింద్రాదిదేవతలకై యశరీరములగు నాంతరంగిక యజ్ఞములే చేయవలయునుగాని బాహ్యయజ్ఞములు చేయఁగూడ దనియే శ్రౌతముయొక్క- ముఖ్యతాత్పర్యము- మఱియును శ్రౌత స్మార్తకర్మములన్నియును బ్రతిమార్చనమువలె నోనమాల యక్కరములతీరున కేవల మందబుద్ధులగు పశుప్రాయులకై యేర్పడి నవికాని వివేకవంతులగు మనుష్యుల కెంతమాత్రము గ్గాదు- దండ ధారణము పశువునుగూర్చిగాని మనుష్యునిగూర్చి కానేకాదు- ఏమాత్రమైనను వస్తువివేకముకలిగి తన పర యనుకొను తెల్విగలిగి

తన కష్టసుఖములవంటివే యితరప్రాణుల కష్టసుఖములని తెలిసికొనఁ గలవారే మనుష్యు లనంబడగినవారు. పరులకష్టసుఖము లాలోచించక కేవల స్వార్థపరతచేతఁ దాము వేదశాస్త్రవేత్తలమని దంభముచూపు మనుష్యులు రాక్షసులకన్నం బశువులకన్నం బిశాచములకన్న మిక్కిలి హేయులు హేయులు.

"సోమేనయజతేతి సోమశబ్దో లతా వచః" సోమ మనఁగా నొకవిధమైన లత యని పూర్వుల యభిప్రాయమని నమ్మికొని మిశ్రి "సోమేన యజేత" అను శ్రుతికి మదకరమైన యొకతీఁగెను నూఱి యది దేవతానివేదనముకావించి యజమానుఁ డామద్య పానముచేత మత్తుఁడై యొడలుమఱచి యుల్లాసముగాఁ ద్రాగుచుఁ దా నివేదించిన సోమలతారసపానముచేత దేవతలుకూడఁ దనవలె మత్తెక్కి యుల్లాసమున యజమానునికోర్కె లిచ్చెద రని పామరుని వలె శ్రుతి కపార్థము చేయుచుఁ దనవంటిపామరులచెంతఁ దా వేద వేత్త నని విఱ్ఱవీఁగుచుఁ జేతికివచ్చినట్లు తనకుఁ దెలిసీతెలియని యేదోభాషను సంస్కృతమనుకొని వ్యాఖ్యానరూపముగా వ్రాసి నాఁడు "సోమేన యజేత" అను శ్రుతియందలి సోమశబ్దమునకు సోముఁ డనఁ జంద్రుఁడు "చంద్రమా మనః"అనుటచేత చంద్రుని తత్త్వము మనస్సు కాఁబట్టి యజమానుఁడు తన మనస్సును శోధించు కొని విశుద్ధాంతఃకరణుఁడు కావలసినదనియే "సోమేన యజేత" అను శ్రుతికిఁ బండితుఁడు చెప్పఁదగినయర్థము మఱియును "అగ్నీ షోమీయం పశుమాలభేత" అను శ్రుతియందలి పశుశబ్దమునకు యజమానుఁ డని యర్థముగాని మేఁక మొదలగుజంతువు కానేకాదు. అగ్ని యనఁగాఁ గోర్కె గాని యగ్ని కానేకాదు. ఆలభేత యనఁగాఁ బ్రవర్తింపఁజేయుట యర్థము గాని చంపుట కానేకాదు. కాఁబట్టి "అగ్నీషోమీయం పశుమాలభేత"అను శ్రుతియొక్క తాత్పర్యము

యజమానుఁడు తనయంతరంగమును నిర్మలముకావించుకొని లోకోప కారముగాఁ దనబ్రతుకును గడపుకొనవలసినదనియే- పండిత మ్మన్యుఁడు క్రూరస్వభావుఁడు జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధుఁడు మిశ్రివంటి దుర్జనుఁడు తప్ప నిక్కముగాఁ బండితుఁ డెవ్వఁడును మద్యపానము (సోమపానము) చేయవలసినదనికాని మేఁక మొదలగుజంతులం జంపి దేవతలపేరు చెప్పి తిని క్రొవ్వ మనిగాని యెంతమాత్రమును "అగ్నిషోమీయం పశుమాలభేత" అను శ్రుతికి యెల్లమ్మజాతర వంటి యున్మత్త క్రూరకర్మపరమగు తాత్పర్యముం జెప్పనేచెప్పఁడు. శబ్దబ్రహ్మముయొక్క ప్రతిబింబమగు నీలోకములో వాస్తవమయిన శబ్దము లేనేలేదు. కాఁబట్టి మనుష్యులు విని యుచ్చరింపఁగలశబ్దము నిశ్చయముగా "అగ్నిషోమీయం పశుమాలభేత" అనునది యథార్థ వేదశబ్దము కానేకాదు- అద్దమునఁ బ్రతిఫలించు పండు నందుకొనఁ గే ల్చాఁచు నవివేకివలె నీలోకమునఁ బ్రతిఫలించుశబ్దబ్రహ్మమును గ్రహింపఁగల్గితినని నోటికివచ్చినట్లు పిచ్చికూఁతలుగూయుచుఁ జేతికి వచ్చిన ట్లసందర్భముగా వ్రాయుచుం గ్రూరకర్మములకుం బూని తాఁ జెడి యొరులఁ జెఱచు శ్రోత్రియమ్మన్యులు రాజశాసనముచేతఁగాని తిన్నఁబడరు తిన్నఁబడరు. "పతాని వై దశయజ్ఞాయుధాని" అని చేట తెడ్డు మొదలగుపనిముట్లను యుద్ధసాధనములకు దగినపేరగు నాయుధశబ్దము లాక్షణికముగాఁ బ్రయోగింపఁబడినపుడు "పశుః" అను శబ్దము శాకాహారవిశేషమని యేల లక్షణార్థము చెప్ప రాదో? "పశుమాలభేత" మేఁకను జంపవలయుననుటకుబదులుగా ఆఁకలిఁ దీర్చి సంతృప్తియనుస్వర్గసుఖమునిచ్చుటకై యాఁకలిన్బాధపడువాఁడు ఫలాహారముచేసికొనవలయునని "పశుమాలభేత" యను శ్రుతికి లాక్షణికార్థమును శ్రోత్రియమ్మన్యుఁ డేలచేసికొనరాదో? వేదములు వేదాంగములును మొత్తముపై సకలజగదుపకారకములై నిద్రాహార

విహారసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనఁగల యుపదేశమునే చేయుచున్నవి. కాని లోకాతీతగగనారవిందప్రాయస్వర్గమును సాధించుకొనుమని యెంతమాత్రమును పిచ్చిచేష్టలను జెప్పనేచెప్పలేదు- స్వార్థపరధూర్త శ్రోత్రియమ్మన్యులు పామరుల న్మోసపుచ్చి సుళువుగా నైహికభోగములం దా మందఱికంటె నెక్కువగా ననుభవింపఁగా శశవిషాణగగనారవిందవర్ణన మొనరించుచు వేదశాస్త్రములకు విపరీతార్థము చేయుచున్నారు- ఏనామరూపములకైన నెవ్వా రెట్లు భావించుకొనెదరో మతేనమ్మకముచేత నెట్లు తలంచుకొందురో యావిధముగా నర్థము స్ఫురించును. "యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ" అనుతీరుగా నామరూపములకెల్ల ముఖ్యము గౌణార్థముల నెవ్వారికిఁ దోఁచినట్లు వారు గ్రహించుచు నహంకారమమకారమరభిమానముల చేత నేనుం గెట్లుండునో చెప్పఁగలమను గ్రుడ్డివారివలె నసందర్భ గ్రంథరచన కావించు వైదికమ్మన్యులు తాము చెడుటయేగాక కూళలై సాధుజంతుహింస కావించుచున్నారు.

శాబ్దికక్రియాతత్త్వము

అష్టాదశవిద్యలు ననాదులే. జగముతోడివే యందులో నాల్గు వేదము లనఁగా జగత్కారణమగు నాదబ్రహ్మమే- ఆనాదబ్రహ్మమును శబ్దగ్రాహియంత్రమువలె సహజపండితులగు మొదటిఋషులనుకరించి యాధ్వనికిఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లుదాత్తానుదాత్తాది స్వరములు పదములు వాక్యములుగా విభాగించి ప్రాకృతజనులకుపదేశించి జగమునందు మనుష్యులు హాయిగా నభీష్టసౌఖ్యములందఁగల యుపాయమును జగమునందలి సకలపదార్థతత్త్వమును బోధించునట్లు శ్రుతుల కర్థము బోధించిరి. వేదశబ్దవిభాగమును మఱి యాశబ్దార్థమును సహజపాండిత్యమునఁ గొఱఁతవడిన ప్రాకృతజనులకు

బ్రతుకు తెరువు బోధించినఋషులు జగముతోనే సృష్టింపఁబడిరి కాని వా రనుకరించిన వేదశబ్దములు జగత్సృష్టికిఁ గారణమై జగముకంటె ముందుగా ననాదిగా వెలయుచున్న నాదబ్రహ్మమే- జగము కార్యము- నాదబ్రహ్మము కారణము- జగము నాదబ్రహ్మము యొక్క- వికృతస్వరూపము- నాదబ్రహ్మ మొక్కటియే నిత్యసత్య పదార్థము. నాదబ్రహ్మమునొక్క- వికృతస్వరూపములే వేదములు వేదశాస్త్రములన్నియును- నాదబ్రహ్మము సూక్ష్మము- జగమును మఱియు నందలియష్టాదశవిద్యలన్నియును నాదబ్రహ్మముయొక్క- ప్రతిబింబములు- "ఏక మేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ" అను శ్రుతివాక్య మొక్కటియే పరమార్థములను బోధించు సకలాష్టాదశవిద్యాసార భూతమయిన శబ్దబ్రహ్మముంబట్టి తొంటిమును లుచ్చరించిన మొట్ట మొదటి యనుకృతవాక్యము- తదనుకృతివిశేషములే తక్కిన యనం తములయిన యష్టాదశవిద్యాబోధకములగు శబ్దములన్నియును. మఱి యును వైదికశబ్దమునకుఁ గాని లౌకికశబ్దమునకుఁ గాని వాస్తవ ముగా నర్థనిర్దేశముపట్ల ముఖ్యము గౌణముగాను గౌణముఖ్యము గాను రూఢియోగముగాను యోగమురూఢిగాను దేశకాలపాత్రాను సారముగా విధి యర్థవాదముగా నర్థవాదము విధిగాను భావనం బట్టియే యోజనము లెల్లెల్లయే శబ్దములను బారంపర్యముగా నేయే యర్థములందు వినియోగించుచున్నారో కనిపెట్టి యీశబ్దమున కిద్దియే యర్థ మని నిర్ణయింపఁదరముగాక ననంతవిధముల యుదాత్తా నుదాత్త శ్రుతిస్వరభేదములతోఁ బ్రతిక్షణ మూపాధిమారుదలంబట్టి మాఱుచుంట చేత శబ్దార్థతత్త్వమును "ఇదమిత్థమ్"అని బ్రహ్మపదా ర్థమువతె తెలిసికొనుటకుఁగాని తెలుపుటకుఁగాని యేవారలకైన శక్యముకానేకాదు- ఇది వైదికశబ్దమనియు నిద్ది లౌకికశబ్దమనియు నీశబ్దమున కిద్ది యర్థమనియు నీయర్థముంబట్టి యిక్కర్మ మాచరించ

వలసినదనియు నిది విధి యనియు నిద్ది నిషేధ మనియును నోటికివచ్చి నట్లు వాగుచుఁ జేతికివచ్చినట్లెల్ల వ్రాయుచుఁ దెలిసీ తెలియని మనుష్యులు వెఱ్ఱికుదిరినది రోఁకలి తేరా తలకు చుట్టుకొనెదనన్నట్లొకసమున మిద్దెలట్లు నవివేకజంతువులు మనుష్యులు తప్ప మఱేజంతువులు న్గావు కావు– కాఁబట్టి బ్రతుకుసౌఖ్యము లేనిపోనిపిచ్చియూహలు లేని తక్కినజంతువులకువలె మానుషజంతువులకు లేనేలేదు– తద్దినము కొని తెచ్చుకొన్నట్లు విధినిషేధచ్ఛాందసకర్మమును శ్రుతిస్మృతివిచారమునుదక్కినజంతువులవలె నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములతోఁ హాయిగాఁ దమబ్రతుకుఁ గడపుకొనఁదగినబుద్ధి సహజముగాలేని దౌర్భాగ్యజీవులీమనుష్యులు–శ్రుతులనియును స్మృతులనియు విధులనియు నిషేధములనియును ''శతాంధాః కూపం ప్రవిశన్తి'' అను రీతిగా మూనాళ్ళముచ్చట బ్రతుకులోఁ గోరికోరి సకలజీవులకు సమముగా భగవంతుఁడు సహజముగా నేర్పర్చినజీవితసౌఖ్యముం జెడఁగొట్టుకొనుచు నూకదంపువలెఁ గొఱమాలినచేష్టలుచేయు చద్దముంజూచుకొని వికారపడు నహంకారమమకారబద్ధులవలెఁ దమపన్నిన శ్రుతిస్మృతుల చేతఁ దమనీడఁ దాము చూచుకొని లేనిపోని చింతలపాలై నిద్రాహార విహారసౌఖ్యోపాయము లరసికొనక నిక్కముగా వ్యర్థసంసారమున దేవులాడుచున్నారు.

అగ్నిశబ్ద మొదుగయి వేదాధ్యయనముచేయుచు నగ్నివలె శుచిగానుంటచేత బాలునకు వర్తించునపుడు ''అగ్నిర్మాణవకః'' అని యగ్నిశబ్దమునకు లాక్షణికార్థము గౌణము– మఱియు వంటకట్టెయల న్మండించువేఁడి కగ్నిశబ్దము వాచకార్థము ముఖ్యము– కాఁబట్టి ప్రతిశబ్దముయొక్క యర్థము భావనావశము మఱి యేశాస్త్రమైనను వివదామూలమే కనుక నెవ్వరెవరిభావనననుసరించి వారువారు తమ యిచ్ఛానుసారముగా నామరూపాత్మక జగత్కార్యములన్నింటిని

గ్రహించి తమయూహచొప్పున నానామరూపతత్వము న్నిర్ణయించుకొని కర్మము లాచరించుచున్నారు- ఏనామరూపములతత్వ మెట్లున్నను వేదశాస్త్రప్రవర్తకులగు మును లేతాత్పర్యముచేత నేకర్మములు విధించినను సకలవేదశాస్త్రములు మొత్తముసర్వజగదుపకారప్రయోజకములే కావున దేశకాలపాత్రానుసారముగ మనుష్యులందఱును బరస్పరప్రేమానురాగములతో నారోగ్యముగా హాయిగాఁ జిరకాలముబ్రతుకఁదగినయుపాయములనే సర్వజ్ఞులును సకలభూతదయాపరులును నిఖిలజనసములగు మహర్షులందఱును బహువేదశాస్త్రముఖముల ననాదిగా భూతభవిష్యద్వర్తమాన సమయోచితములుగా సకలలోకోపకారమగువిధమునుమాత్రమే బోధించుచున్నారని యేమాత్రపుబుద్ధిగలమనుష్యులైనను గ్రహించి మంచినడువడి న్దాము సుఖపడి తమతోడిపాటిజనుల న్సుఖపెట్టుచుందురు- స్థూలసూక్ష్మదశాభేదములుతప్ప నామరూపముల కేద్దానికైనను మఱేవిశేషములైనను సహజముగా లేనేలేవు- వ్యక్తావ్యక్తదశాభేదములుతప్ప నామరూపాత్మకజగమునఁ దక్కిన వర్ణభేదములన్నియును వాస్తవములు కానే కావు. మనఃకల్పిత స్వప్నప్రపంచమువలె మిథ్యాభ్రాంతికల్పితములే.

"అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత, అవ్యక్తనిధనాన్యేవ కాతత్ర పరివేదనా" "యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్" "బ్రహ్మసత్యం జగన్మిథ్యా" అను యథార్థవస్తుతత్వమెఱిఁగిన ఋషులు దప్ప ప్రాకృతజనులందఱును భ్రాంతులే కావున మంత్రద్రష్టలు కలరని తన్నుగన్నవా రున్నారని నమ్ముకొనకతీరనిచందమున నమ్మవలసినదేగాని యామంత్రములే మనుష్యు లుచ్చరించు "ఇషేత్వోర్జేత్వా"అను మంత్రశబ్దములని నిర్దేశించుటకుఁ బ్రమాణ మెద్దియును లేనేలేదు. తనకుఁ దల్లికలదనుటకుఁ బ్రమాణమున్నది తనయునికికిఁ బ్రమాణము సహజముగా నాత్మానుభవమే ప్రమాణము- కాని

తనకుఁ దల్లి కలదనుకొనుట సహజానుభవసిద్ధప్రత్యక్షప్రమాణము లేనేలేదు- కాఁబట్టి వెనుకటిదానిఁ దలంచుకొని వెక్కి వెక్కి డ్చె నన్నట్లు పరోక్షచింత చేయకే నడువడిచే హాయిగాఁ దనబ్రతుకుగడపు కొనవచ్చునో యట్టి సకలజనసమ్మతమగు ప్రవర్తనముకలిగి వివేకి యొరుల నుఖపెట్టి తా సుఖపడుచు నిత్యసంతుష్టుఁడై సచ్చిదానంద నతత్వము లీనుఁడై సంసారబంధమునుండి తప్పించుకొని ప్రకృతి నంటక భ్రాంతినందక సర్వసముఁడై కపిలాదిమునులవలెఁ గైవల్యానంద పదవి నోలలాడుచున్నాఁడు. దైవకృతములగు గ్రహచారవిశేషకార్య ములం బురుషప్రయత్నముచేత నడ్డఁ దరముకాదుగాని పురుషకార ముం బురుషప్రయత్నముచేత స్వాధీనము కావించుకొని సుఖపడ నెంచుట సర్వజనసాధారణప్రత్యక్షానుభవమేకదా ?

అత్యాసన్నభూతభవిష్యత్కాలవిచారణము వర్తమానకృత్య ముల నెఱవేర్చుకొను దారిచూపునుగనుకనే ప్రపితామహు నాబ్దిక మున స్మరించువాఁడును బ్రపౌత్రునిమోము గన్నవాఁడును మిక్కిలి ధన్యు లను న్యాయ మెంతయును గణనీయము- అనఁగాఁ బ్రపితా మహునినాఁటి గతకాలమునాఁటి యాచారానుసారముగాఁ బ్రవర్తిం చుచుఁ బ్రపౌత్రుఁడు కలుగు భవిష్యత్కాలమువఱకు సరిపడునంత ధనసంగ్రహము కావించుకొనువాఁడు మిక్కిలిబుద్ధిమంతుఁడై తా సుఖపడి తనయిరుగుపొరుగుల నుఖపెట్టఁగలఁడు కాఁబట్టి నూట యిరువదేండ్లకంటె వెనుకటివిగాని ముందిటివిగాని భూతభవిష్యత్కా లములందలి మనుష్యాచారములను వర్తమానకాలమందు చింతిం చుట యుబుసుపోని మంగలి పిల్లితల గొఱుగుటవలె మిక్కిలి కొఱ గాని పిచ్చిచేష్ట యని యేమాత్రము బుద్ధిగలవాఁడైనను దెలిసికొని తనతోడిపాటివారికిఁ దెలుపక మానఁడుమానఁడు, మానడు. ఇషేత్వాది వేదములనుఇకోయణజాతిశాస్త్రములనూటయిరువదేండ్లక్రిందగతించిన

కవులగ్రంథములను కొనగలగేదెకు పెట్టఁగలబచ్చలి యను సామెతగా నూటయిరువదేండ్లపిదప జరుగఁబోవు కార్యములను నిక్కముగా బుద్ధిమంతుఁడు విచారించఁడు. జగమునందలి జనులందఱుం బరస్పరానురాగముతో హాయిగాఁ దమ బ్రతుకుఁ గొనసాగించుకొనునుపాయమును బట్టువలతో వెదకుకొనుటకన్న నిక్కముగా నవశ్యకర్తవ్యకార్య మింకెద్దియు న్గానేకాదు— బ్రతికిన దూరు మానిసది మం దన్న సామెతగాఁ దన జీవితసౌఖ్యమును బరోక్షముగాఁగాని ప్రత్యక్షముగాఁగాని కావించువాఁడు తనపాలిటి దేవుఁడు. తా నట్టిదేవుని యెడలఁ గృతజ్ఞత చూపుటకన్న వేఱే పురుషాకార మింకెద్దియు న్గానేకాదు. అట్టిపురుషప్రయత్నము ఫల మొరులను సుఖపెట్టి నొరుల యనుగ్రహముచేఁ దా సుఖపడుటయే— కాఁబట్టి వెఱ్ఱిమొఱ్ఱియూహలతో లేనిపోనిచింతలపాలై తెలిసీతెలియని వేదశాస్త్రచర్చలతో నాకాశపంచాంగముల బోధింపక ప్రకృతోపయోగమగు మంచినడువడితో నొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖించుటయే నిక్కమగు మానుషధర్మము ధర్మము.

"అవశ్యం కల్పనీయం హిమంత్రస్య బ్రాహ్మణస్యవా, గౌణత్వం తచ్చమంత్రస్య త్వృద్యస్యేవయుజ్యతే" అనుటచేతను మఱొకప్పుడు విధిలిఙ్ప్రత్యయములోఁడర్థమందుమాత్రమే గౌణముగా "లభేత సికతా సతైలమపి యత్నతః పీడయన్" అనుతీరుగాఁ బ్రయోగింపఁబడుటచేతను ముఖ్యముగా నేశబ్దమున కేది ముఖ్యార్థమో యేది గౌణార్థమో తెలిసికొనుటకు శక్యముకాకుంటచేతను దేశభాషంబట్టియే దేవభాష కిది యర్థ మని ప్రాకృతజనుల బోధను గేవలము విశ్వాసముచేతమాత్రమే "సర్షపః" అనఁగా నావాలని ప్రత్యక్షముగా గురువులు తెల్పినపిదపఁగాని తెనుఁగు మొదలగు దేశభాషలకుమాత్రమే చదువుకొనకముం దలవడిన బాలు

రకు తెలిసికొనుట మిక్కిలి యసాధ్యమగుటచేతను వేదవేదాంగ శబ్దముల యర్థతత్త్వము న్నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరముకాదుకనుక మిశ్రి మొదలగు వైదికమ్మన్యులు దేవభాష తమకుఁ దెలిసినట్లు ముని సూత్రములకుఁ దమకుఁ దోఁచినట్లెల్ల దేమెమో పిచ్చిపిచ్చివ్యాఖ్యాన ములను తెలిసీతెలియనివాక్యములతోఁ బ్రచురించుట మిక్కిలి కొఱగానిపని. అపౌరుషేయములగు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకవేదముల కతీంద్రియవేత్తలగు జైమిన్యాదిమునులు పన్నినసూత్రములకుఁ దగిన వ్యాఖ్యానము లాజైమిన్యాదిమహామునులకు తెలియునుగాని ప్రాకృతు లగు మిశ్రి మొదలగు మర్త్యు లెంతమాత్రమును దెలిసికొననేరరు నేరరు— "కోవక్తా తారతమ్యస్య తమేకం వేధసంవినా—ఆగమాః ఖలు దుర్లభాః" అనుటచేతఁ బదపదార్థములను మునులు తప్పఁ బ్రాకృతమర్త్యులు తెలిసికొంటిమనుకొనుట యచ్ఛదార్ఢ్యము దార్ఢ్యము— దేవభాష దేవతలకుమాత్రమే యుద్దిష్టమగుటచేతనే దేవభాషనాఁ బరఁగెను కాఁబట్టి వేదవేదాంగములు కేవల మతీంద్రియజ్ఞానముగల మునులకై మాత్రమే ప్రవర్తిల్లుచున్నవి. వేదశాస్త్రవేత్తలమని దుర్జనులుతప్ప సజ్జను లెన్నఁడును విఱ్ఱవీఁగి తనతోడిపాటిజనులను వంచింపనే వంచింపరు. "వచనాద్ధి సకల ప్రయోగోగమ్యతే— తత్రావిద్యమనార్థాన్యపి పదాన్యదృష్టాయ ప్రయోక్ష్యన్తే తస్మా దిష్టదేవతానురోధేన వచనావితి నిష్కర్షః" అని లోకోపకారమునకై దేవతల నారాధించునపుడు సూక్త వాక్యమునకుఁ బర్యాయపదమైన వైదికశబ్దమునకు యథేష్టార్థమును జెప్పుకొనవలసినదని నిష్కర్షచేయు శ్రోత్రియమ్మన్యమిశ్రి "పశు మాలభేత" అను శ్రుతికిఁ బ్రతిగృహస్థును సర్వజనరంజకముగాఁ దను బ్రవర్తింపఁజేయుమని భగవంతు నహర్నిశమును విధిగాఁ బ్రార్థించవలసియుండునను నర్థ మేల నిష్కర్ష కావించి వివిధాహార

ద్రవ్యము లగ్గిపాలుచేసి వ్యర్థముగాఁ గూళతనమున దేవతాప్రీతి చేయు నెపమున మేఁకలంబట్టి చంపెడుక్రూరకర్మముల మానుకొనుటయే నిక్కముగా మనుష్యావశ్యకార్యమని తెలిసికొని సర్వభూతదయాపరుఁడై తరింపఁజాలక యధోగతిపాలగుచున్నాఁడేమి ? "అగ్న ఆయాహివీతయే" అను శ్రుతి స్వభావముగాఁ బ్రతిదేహియును దనకోర్కె స్దీర్చుకొనుటకై ప్రయత్నపడకతీఱదని యర్థము. వేదమనఁగాఁ దెలివి- బ్రతుకుచున్న ప్రతిజంతువునకు న్దేహమున్నట్లే తెలివికూడ యుండుట యూపిరితీసికొనుటవలె నైజగుణము- స్వభావమును బ్రతిజంతువునకు న్దైలుపు నామరూపములే సకలవేదస్వరూపము "యథాలోక స్తథా వేదః" అనుటచేత జగమే వేదము వేదమే జగము- జగత్తునకును వేదమున కగ్నికి వేఁడికివలె భేదము లేనే లేదు- కాఁబట్టి బ్రతుకు లోకము వేద మను నీమూఁడుశబ్దములు భూమి నేల మన్నను శబ్దములవలెఁ బరస్పరపర్యాయపదములు- విశ్వమ్ అనునామము మొదలుకొని సర్వప్రహరణాయుధః అను నామమువఱకున్న విష్ణుసహస్రనామములన్నియు నొకవిష్ణుదేవునిగూర్చి వివరించుపర్యాయపదములే యయినట్లు "అగ్నిమీళే పురోహితమ్, ఇషేత్వోర్జేత్వా" అను వేదమంత్రములన్నియును సకలమర్త్యజీవితమును వివరించుపర్యాయపదములే- ఈజగమంతయును గోర్కెయొక్క రూపమే- మఱి కోర్కె న్దీర్చి సంతుష్టిగ్గావించునుపాయమే దేవుఁడు కోర్కెన్దీర్చుకొని సంతుష్టిపొందఁదగినయుపాయస్వరూపుఁడగు దేవుని యొక్క వాస్తవతత్త్వము సకలజనసమ్మతమగు సత్ప్రవర్తనమే- కాఁబట్టి ప్రతిమనుష్యుఁడు న్దనతోడిపాటివారియనుగ్రహమును సంపాదించుకొని సంతుష్టుఁడగుటకన్నఁ జేయఁదగినయజ్ఞము మఱేదియును గానే కాదు కాదు- తనయూపిరి తా నెట్లు తీసికొన్నఁ దనకు హాయిగా నుండునో యాసంగతి నిశ్చయించుకొనుటకుఁ దనమట్టుకుఁ దానే

ప్రత్యక్షప్రమాణము కాఁబట్టి తక్కినయనుమానోపమానశాబ్దిక ప్రమాణములన్నియును ముంజేతియద్దమువలె నిక్కముగా వ్యర్థములు నపహాస్యాస్పదములు కావా? కాఁబట్టి యోవైదికమ్మన్యుఁడా నీవేదశాస్త్రశుష్కతర్కము న్నాముకొని గతమేమైననేమి యాగత మెట్లున్ననేమి నీబ్రతుకున నొరులసుఖపెట్టి నీవుసుఖించునట్లు నడుచు కొనుము "ప్రకృతమనుసరామః పాయసం భక్షయామః" అనుతీరున నే యెండ కా గొడుగుఁబట్టి నీబ్రతుకును గాపాడుకొనుటకై నీతోడి పాటివారియనుగ్రహమును సంపాదించుకొనుటెన్నున నడుచుకొనుము. వేదశాస్త్రములు తెలిసినట్లు నిన్ను మోసపుచ్చి సోమరులై నీచేత సేవచేయించుకొని సుఖపడనెంచుదుర్జనుల తక్కిరిబిక్కిరిమాటలు డంభవేషము లెంతమాత్రము న్నమ్మకుము- నీబ్రతుకుకన్న మఱి వేఱే దేవుఁడు లేనేలేఁడు- నీవు సంతుష్టిపొందుటకన్న స్వర్గము మఱి వేఱే లేనేలేదు- మఱియు నాదేవుఁడు నాదేవునిస్వరూపమగు స్వర్గమును జనరంజకమగు నీనడువడికన్న మఱెద్దియు న్గానేకాదు- తన వీఁపే తాఁ దెలియఁజాలని మూఢమానవుఁడు దేవునిగూర్చియు వేదశాస్త్రములనుగూర్చియు స్వర్గనరకములఁగూర్చియును దెలిసినట్లు నటించు టెంత మోసము? తన తలిదండ్రులెవరో రూఢిచెప్పఁ జాలని మూఢమానవుఁడు తనవర్తమానజీవితకాలముయొక్క పరోక్ష భూతభవిష్యత్తులఁగూర్చి యుపన్యసించు గగనారవిందవర్ణన యథార్థ మనుకొని పరమార్థసాధనమగు నీజీవిత మూఱక పాడుచేసికొనకుము ప్రకృత మనుసరించి నీ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును సంపాదించు కొనుట కెట్లు నీతోడిపాటివారియెడల నీవు నడుచుకొనవలసినదో బాల్యముగడచినపిమ్మట నీమట్టుకు నీకే సహజముగాఁ దెలియక మానదు- నీయాత్మ స్వయంప్రకాశము- "ఆత్మారే శ్రోతవ్యో మన్తవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః" అను శ్రుతిబోధ నీయూపిరి నీకు సహజ

ముగాఁ గాలానుసారముగా లభించినట్లు కలుగకమానదు– కాఁబట్టి వెఱ్ఱిమొఱ్ఱిపోకిళ్ళుమాని తలకుమించినమాట లాడక "తగినవేషంబు తనుఁదానఁ బొగడుకొనమి నొచ్చియును గీడు వలుకమి యిచ్చి వగవకునికి, తన కెంత గడవకయున్నఁ, బథము తప్పకుండుట నడువడికొప్పఁ జేయు" ప్రత్యక్షముగా నీతలిదండ్రులు పెద్దలుచేయుబోధను జ్ఞప్తితెచ్చుకొని పెద్దకుండల కెసళ్లుబెట్ట కొరులసుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుమనియే సర్వవేదశాస్త్రముల ముఖ్యతాత్పర్యమని తెలిసికొని యన్నివిధములచేత స్సకలజనరంజకకుఁడవై సర్వభూతదయాపరుఁడవు నీవైన స్దప్ప నీబ్రతుకు మఱేప్రవర్తనముచేతనైనను దిన్నపడదు తిన్నపడదు– నీతోడిపాటివారి న్సుఖపెట్టినఁగాని నీబ్రతుకు నీకు సుఖముకానేరదు– నీకోర్కె న్దీర్చుకొని సంతుష్టిపొందుటకన్న మఱివేఱే నీవు చేయవలసినపని లేనేలేదు.

విశ్వమాంగాళ్యబోధ

"ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాః సృజేయేతి– సతపోఽతప్య తతస్మాత్తేఽపానాత్రయోదేవా అసృజ్యన్నాగ్నిర్వాయు రాదిత్యస్తే తపోఽతప్యన్త తస్మాత్తేప్యానేభ్యస్త్రయోవేదా అసృజ్యన్తాగ్నే ఋగ్వేదోవాయో ర్యజుర్వేద ఆదిత్యా త్సామవేదః" ప్రజాపతి యను దేవత ప్రజలను సృజింపఁగోరి తపస్సుచేయఁగా యతని తినుకు నుండి యగ్నియు వాయువు నాదిత్యుఁ డను ముగ్గురు దేవతలు పుట్టిరి మఱి యాముగ్వురు తపస్సుచేయఁగా వారి యధఃకాయములనుండి తినుకఁగా ఋగ్యజుస్సామములను మూఁడువేదములు పుట్టినవఁట– యేమీా పిచ్చిపల్కులు ఆకస మవ్వా యెందు కంత దూరముగా నున్న దనఁగా మనుమఁడా నాచిన్నప్పుడు నావీఁపునకుఁ దగులు చుంట కోర్వక నాచీపురుతో నాయాకాసము నెగురఁగొట్టినాను కాఁబట్టి నాచీపురుదెబ్బల కోర్వ కాయాకాశగాఁడు జడిసి యంత

మీఁద నంటుకొన్నాఁడని యన్న యాపిల్లనికి సమాధానము చెప్పిన ట్లున్న దీయసందర్భమంత్రార్థము లీబ్రాహ్మణవాక్యములు- కష్ట పడి వ్యవసాయముచేసి పండించుకొని తనతోడిపాటివారి కన్నవస్త్రి సౌఖ్యమున్గలిగించి తాఁ దిని సుఖపడలేని సోమరిపోతు లుబుసు పోఁ గొట్టుకొనుటకై వాగుపిచ్చికూఁతలు వెఱ్ఱిచేష్టలుగా కీమంత్రబ్రాహ్మ ణము లీశ్రౌతకర్మములు వేఱుకావు- ఆఁకలిదప్పికలు తీర్చునన్నపాన ములే దేవతలు మఱి యాయన్నపానములను సంపాదించుకొను తెరువులే శ్రౌతకర్మములు- హాయిగా బ్రతుకుటయే స్వర్గము- ఒరులసుఖపెట్టి తాము సుఖపడుబుద్ధిమంతులు కేవలము సోమరిపోతు తుంటరులకుమాత్రము ప్రొద్దుపుచ్చుకొనుటకుమాత్ర మేర్పడిన యసందర్భప్రలాపములు పిచ్చిచేష్టలగు మంత్రబ్రాహ్మణశ్రౌతకర్మ ముల నెంతమాత్రము న్దలపెట్ట దగదు తగదు.

"యఃశబ్దస్య శ్రవణాదేవ వినియోగః ప్రతీయతే సశ్రౌ ఇత్యుచ్యతే" ఏధ్వని విననతోడనే యేదైనఁ బని చేయఁ దలంపు గలుగునో యట్టి పని శ్రౌత మనంబడును- తినుమనుపలుకు వినిన తోడనే తినెడుపని శ్రౌత మనంబడును- శ్రుతి యనఁగా వినుట- శ్రౌత మనఁగా వినంబడినధ్వనియొక్క- యర్థముంబట్టి నడుచు కొనుట- మొత్తముపైఁ దనకు వినంబడినధ్వనింబట్టియు నగపడిన యాకారముంబట్టియు మఱియుం దనసకలేంద్రియములకు న్గోచరము లగు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధముల న్దాను గ్రహించినవిధముగాఁ దన యిష్టాయిష్టముల ననుసరించి తాఁ జేయుపని శ్రౌత మనంబడును- కాఁబట్టి యీజగమునందు సమస్తప్రాణు లొనర్చుమనోవాక్కా-య కర్మములన్నియును శ్రౌతకర్మములే- "యథాలోక స్తథా వేదః" సృష్టిస్థితిలయముల జరుగుపనులన్నియును మొత్తముపై జగత్కా- ర్యములన్నియును వేదవిహితయజ్ఞకర్మములే శ్రౌతక్రియలే- జగమే

శ్రౌతకర్మము- శ్రౌతకర్మమే జగత్తు- సమస్తజంగమస్థావరప్రాణుల కన్నింటికిని జైతన్య మొక్కటియే- మనుష్యునిప్రాణమునకు నక్కిన జంతువులప్రాణమునకు స్థావరప్రాణులప్రాణమునకునువీసమైన భేదము లేనితీరున సర్వప్రాణుల నిద్రాహారవిహారకర్మఫలమునకు యజ్ఞకర్మ ఫలమునకు న్భేదము లేనేలేదు- జగమంతయును యజ్ఞమే. సమస్త జంతువులును దమతమ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకై చేయు ప్రయత్నమంతయును విధిచోదితశ్రౌతకల్పమే- సమస్తజంగమస్థావర ప్రాణులబ్రతుకంతయును యజ్ఞమే- బుద్ధికృతములు మఱి యబుద్ధి కృతములని యజ్ఞకర్మములు ద్వివిధములు- జంగమప్రాణులబ్రతుకులు బుద్ధికృతయజ్ఞములు- స్థావరప్రాణులబ్రతుకుల బుద్ధికృతయజ్ఞములు- కాఁబట్టి జగమునందు జరుగుచున్న పనులన్నియును స్వర్గసాధనములగు విధిచోదితశ్రౌతకర్మములే- ఈజగమంతయు సాలెపురుగుకడుపులో నుండి నూలు పైకి వచ్చి తిరిగి యాసాలెపురుగుకడుపులోనికే పోవు నట్లు వాసుదేవునిలీలచేతఁ గలిగి యావాసుదేవునియందే లీనమగు చున్నది. "కర్తా భోక్తా జనార్దనః తమేవ భాన్త మనుభాతి సర్వమ్ సర్వం బ్రహ్మైవఖలు ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి" అను విధమున "హరిమయముకాని వస్తువు పరమాణువు లేదు వంశ పావన వింటే" అన్నట్లీజగమంతయును యజ్ఞమే "యజ్ఞోవై విష్ణుః" "హరిరేవ జగజ్జగదేవ హరిర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః" అనుటచేతను స్వర్గాపవర్గస్వరూపుఁడై సమస్తజగద్రూపము యజ్ఞ మూర్తియై సకలభూతాన్తర్బహిస్సంగతుఁడై ప్రత్యక్షస్వర్గమై సకల ప్రాణిజీవనస్వరూపముగానున్న శ్రీకృష్ణపరమాత్మను మిథ్యాశ్రౌత కర్మల న్సాధింపఁబూనుట యొడిలోనున్న బిడ్డను వెదకుట యాకస మున మిద్దెలల్లుటవలెనే రిక్తవ్యర్థమిథ్యాసంసారకృత్యములన్నియును నిక్కిలియవివేకకార్యములే- యెందు కిన్ని డొంకతిరుగుళ్ళు వాసు

దేవుఁడు తప్ప వాస్తవ మింకెద్దియు న్గాదని తన యహంకారములు విడుచుకొనగల్గిన యద్వైతస్థితిమాత్రమే ప్రత్యక్షస్వర్గాపవర్గస్వరూపము. మిథ్యాహంకారమమకారకల్పితసంసారమంతయును బ్రత్యక్షనరకదుఃఖస్వరూపము- బెబ్బులిం దప్పించుకొనఁగోరి యవివేకముచేత భ్రాంతుఁడై యాబెబ్బులిచెంతకే పోవు దేబెవలె చేతనున్న వెన్నముద్దన్నేలపాల్కాఁ-పించుకొని యుత్తచేయి నాకుకొను వెంగలివలె బిడ్డ నొడిలోన పెట్టుకొని యూరెల్ల వెదకుఁవెఱ్ఱివలెఁ దాఁ గోరినస్వర్గమే తనబ్రతుకురూపమునఁ దాఁ బ్రత్యక్షముగా ననుభవించుచుండియు వృథాప్రయాసమున రుచ్యములగునన్నపానములు తనతోడిపాటివారికిచ్చి తాఁ గుడిచి సుఖింపక స్వార్థపరుల ధూర్తప్రలాపముల నమ్మికొని పాల్పెరుగు నేయి మొదలగుతినుబడిపదార్థములన్నియును భ్రాంతులై యజ్ఞమునెపమున నగ్గి బుగ్గి పాల్గావించుకొను మూర్ఖుల దురదృష్ట మెంతయును శోచనీయము. మును లుపకారమునకై యనుభవింపఁదగిన పథ్యాశనము బోధింపఁగా వారియాజ్ఞచొప్పున నడువనేరక ధాన్యమును దంచుకొని మెత్తగా వండుకొని తిన కన్నమును కుళ్ళఁబెట్టి సారాయి చేసికొని త్రాగి మత్తునఁ జెడిపోవు మూర్ఖులచందమున మునులయుద్దేశముప్రకారము సర్వలోకోపకారముగా నడువనేరని మోసకాండ్రును మఱియెద్దియు నెఱిఁగని యవివేకులు శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును విపరీతదృష్టులై యపప్రయోగముకావించి కోరి దుఃఖము న్గొని తెచ్చుకొనుచున్నారు.

ఇది శ్రీమదజ్జాడాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
జగజ్జ్యోతియందు నిష్కృష్టప్రత్యభిజ్ఞాన నిర్ణయ నిర్వచనము.

జగజ్జ్యోతి

నాలుగవప్రకాశము

కాలగతి

లోకమునందలి జనుల యభిప్రాయములం దెల్పుకొను చతుర్విధాభినయవిశేషములు సకలలోకోపకారములుగా మఱియును సకలజనరంజకములుగా మఱియును సర్వజనసాధారణములుగా సకలజనులు ననాదిగా స్వభావముగా నేర్పాటుచేసికొనుచున్నారు. నిద్రాహారముల న్దనివిచెంద మిగిలినకాలమునఁ దిరిగి నిద్రాహారసౌఖ్యమునకు సహాయమొనర్చుటకు ముఖ్యహేతువగు విహారము నుభయతారకముగాఁ గృషివాణిజ్యములం ద్రికరణశుద్ధిగా సజ్జనులు పాటుపడి యొరులను సుఖపెట్టి తాము సుఖించెదరు. సోమరిపోతుటక్కరికూళమోసకాండ్రు వేదవేదాంగగగనారవిందవర్ణనములతో మూఢులం బెదరించి దంభవేషములతోఁ ద్రిపుండ్రధారణములతో మడిమైలదంభవేషములతో శ్రౌతస్మార్తవ్యర్థకర్మకలాపములతో నితరుల కన్యోన్యమతద్వేషములు పుట్టించి యొడలువంచి కష్టపడి తమకూడుసంపాదించుకొనుటకు బద్ధకించి యన్యాయముగా మోసమున బ్రతుకనెంచి వేదములనియు శాస్త్రములనియు స్వర్గనరకములనియు జాతిమతవిశేషములనియును లేనిపోని టక్కరిబూటకపుమాటలుం దిలకాష్ఠమహిషబంధములవలె నసందర్భగ్రంథవిశేషములను వేదవేదాంగములు దైవనిర్మితము లపౌరుషేయము లని యనాదికులసంప్రదాయానుసారముగా ధూర్తకల్పితవర్ణసమామ్నాయమునుబఠించుచు

వృథా పశుహింసాదిదంభకర్మము లాచరించుచు శ్రోత్రియులమని, యగ్రజాతులమని, సన్న్యాసులమని, మఠాధికారులమని, పూజారులమని, పురోహితులమని లోకుల నెల్లను రంజింపఁజేయనేరక కులమునుండి వెలిచేసెదమనియును- పామరులను బెదరించి క్రతుమిషలన్ షోడశకర్మాచరణచ్ఛలముచేఁ బశుహింసగావించుచు భూతములవలె లోకులనష్టపెట్టి పీడించుచు సోమరిపోతులై దంభవేషములతోఁ దామే యార్యులమనియుం దమదేశమే కర్మభూమి యార్యావర్తమనియుం దక్షిణవా రనార్యులు మ్లేచ్ఛులుం బతితులు పాషండులు నరకపాత్రులని సొరకాయలు నఱకు వంచకులు కల్పించిన గ్రంథములే యాధూర్తులు వెల్లడించు వేదవేదాంగములు- వాస్తవముగా సకల లోకోపకారకములు సర్వభూతదయాపరములు సకలజనరంజకములు నిద్రాహారవిహారసుఖసాధనములుగాని పలుకులుగాని కర్మములుగాని వేదవేదాంగములు అనాదివంచకరాక్షస పారంపర్యకల్పితములని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. ఈదుముదిరినకొలందిని మనుష్యులు నిద్రాహారవిహారపాటవముఁ గోలుపోయి లోకోపకారముగాఁ గాయక్లేశము పడుట మాని కేవల కాయకష్టసాధ్యములగు పనులను యౌవనవంతుల కప్పగించి తాము సుఖముమరగి కూర్చుండి పిన్నలను దమ యిష్టానుసారము నడిపించుచు సోమరులై లేనిపోని శాస్త్రచర్చలం బొద్దుపుచ్చుచు తమరచించినగ్రంథములందుఁ దమ యిష్టానుసారము తమముసిలితనపు గార్హస్థ్య వానప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమములచే బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యులు తమజీవనము గడపుకొనవలయుననియును శూద్రులు మాత్ర మా ద్విజసేవచేతను జీవనము వెళ్ళపుచ్చవలసినదనియును ఎన్మిదివిధములయిన వివాహములచే నీచాతుర్వర్ణ్యము సంసారమున చేసికొనవలయుననియును ఈనాల్గువర్ణములం దన్యోన్య స్త్రీపురుషదుష్టసాంగత్యముచేతఁ బుట్టినవారు నానావిధసంకరవర్ణులై

చండాలాద్యధమజాతులలోఁ జేరి కులబాహ్యులు కర్మబాహ్యులు పతితులునై నరకభాజనులగుచున్నారనియును ఆహారనిద్రావిహార సామర్థ్యముఁ దొఱఁగి ముదుసళ్లు పిన్నలం దిన్నగ సుఖజీవనము గడపనీ కేమేమో పిచ్చిబోధలు చేయుచు నసందర్భపుగ్రంథము లల్లుచు మనుష్యుల కన్యోన్యద్వేషములు పుట్టించుచు పుచ్చినగొఱ్ఱె మంపనంతయుఁ జెఱచునట్లు వృథా జాతిమతాభిమానములచే స్వార్థపరులై యహంకారమమకారవిమూఢులై తక్కినజంతువులకన్నఁ దమమనుష్యజాతి కన్యాయముగ నకాలమరణములను లేనిపోని దుఃఖముల నాధివ్యాధులను హెచ్చించుచున్నారు- వాస్తవముగా దేహధారులగు జీవులందఱికి నిద్రాహార' హారసౌఖ్యమును సుఖజీవితాశయును జననమరణములు నాఁకలిదప్పికలు తాపత్రయమును సమానము లేకాని మనుష్యులకుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ దామెక్కుడు తెలివికలవారమని విపరీతభ్రాంతదృష్టిచే దైవమునకుఁ బ్రతికూలముగాఁ దమనియతి దప్పించుకొనుప్రయత్నము చేతఁ దక్కిన జంతువులకన్న నెక్కుడుదుఃఖములు క్రొత్తక్రొత్తయాధివ్యాధులు కోరి తెచ్చుకొని యస్వతంత్రులయి తమజీవితసౌఖ్యమునఁ గొఱఁత వడుట పెచ్చునైజము- ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యమును దక్కిన జంతువులవలె హాయిగాఁ దా మనుభవించి యన్యోన్యానురాగమున సుఖపడలేనిమనుష్యులకు దుష్టకలికాలవశమునఁ బుట్టినయనన్యజంతుసామాన్యమగు క్రొత్త తెవుళ్లష్టాదశవిద్యాప్రస్థానములు.

మనుష్యులు తక్కినజంతువులకన్న బలహీనులై యాధివ్యాధులకు మఱింత లోనై కోరి యల్పాయువులై తాము చెడి తక్కిన ప్రాణులను బాధించుటకై నిక్కముగా వృథా భ్రాంతికల్పిత విద్యాప్రస్థానములే కారణములు. సహజముగా దైవ మమర్చియిచ్చిన దుంపలు కాయలు పండ్లు ధాన్యములు తిని యాఁకలి తీర్చుకొని

వాన నీట నిండినయడవికొలనులు కొండకాలువలు నదులు మొద లగుస్వభావసిద్ధములగు జలాశయములఁ దానమాడి డప్పితీర్చుకొని కొండగుహలు వృక్షమూలములు దట్టములగు వెదురు మొదలగుపొద లలో దైవసృష్టములై యెండ గాలి వానలం జొరనీని యున్నప్రదేశ ములు మఱియు నొడలుదాఁచుకొనఁదగిన సహజసిద్ధములగు నాశ్రయ ములు కీట పక్షి మృగములకువలె మనుష్యులకుఁగూడ దైవనిర్మిత ములై యున్నవి. ఈతిబాధలనుండి మనుష్యు లెట్లు తప్పించుకొన లేరో భూకంపాశనిపాతఝంఝామారుతాదిభూతోపద్రవములనుండి తమ్ముఁ దామెట్లు కాపాడుకొనలేరో యట్లే తమకు నియతములైన జనన మరణ వ్యాధి క్షుత్పిపాసాది సుఖదుఃఖములు తక్కినజంతువులకన్న తగ్గించుకొనుటకైగాని హెచ్చించుకొనుటకుఁగాని సమర్థు లెంత మాత్రము న్గానేరరు. తక్కినజంతువులకన్నఁ దమదురదృష్టముచేఁ దమ కబ్బినవిపరీతబుద్ధి యనునైజముచేఁ దా మీవిద్యాప్రస్థాన ములు కల్పించుకొని వ్యసనములమఱఁగినయవివేకులవలె దేహదార్ఢ్య మున మిక్కిలికొఱఁతవడి కోరి సహజముగాఁ దమకు దైవమిడిన నిద్రా హారవిహారాత్మకజీవితసౌఖ్యమును మఱియు నారోగ్యమును మనస్సం తుష్టినింగూడఁ గలికాలవశమునఁ బాడుచేసికొని నశించుచున్నా రయ్యో! యేమీ ప్రస్తుత మర్త్య దుర్దశ? కాలపక్వమయిన యాహారపదార్థముకన్న వండుకొన్నయాహారపదార్థముల కలవడుట చేత దైవదత్తములగు పర్వతగుహాదులనుండ కూళ్ళలో నుండుట చేతను సహజమగు స్త్రీపురుషాన్యోన్యానురాగముచేఁ గవగూడిక బలాత్కారవివాహపద్ధతు లేర్పరుచుకొనుటచేతను తమయాహారము తాము కూర్చుకొనుశక్తి వచ్చినపిమ్మటన్గూడఁ బిల్లల నెడఁబాయ కుంటచేతను తమకుఁబుట్టినవారు పరులకుఁబుట్టినవారు నని భ్రాం తితో స్వీయపరకీయవిభేద మెంచుకొనుటచేతను సహజవాచికాంగికా

హార్యసాత్త్వికాభినయములచేఁ దక్కినజంతువులవలెఁ దాత్కాలికముగాఁ బరస్పర మూహ తెల్పుకొనక గ్రంథమూలముగాఁ దమ యూహాలను సంగ్రహించుకొొంటచేతను ఎచ్చటనున్నవా రచట నుండక వింతవింతరుచుల కలవడి మిక్కిలి దేశద్రిమ్మరులగుటచేతను మఱియు ముఖ్యముగా దైవకృత్యము స్వపౌరుషమునఁ దప్పించుకొనఁగలమను దుర్భ్రమచేతను విపరీతబుద్ధులై తక్కినజంతువులకన్న మిక్కిలి దుఃఖితులగుట కలియుగమానవుల దుర్విధి. పుణ్యాదశయగు కృతయుగమున మానవులలోఁ దక్కినజంతువులకువలె స్త్రీపురుషులను రెండుజాతులు తప్ప బ్రాహ్మణాదిజాతులును వర్ణాశ్రమధర్మములును స్వర్గనరకాదిచింతయును భూతభవిష్యజ్జన్మపంచాగణనమును బరస్పరద్వేషమునఁ దన్నుకొని చచ్చుటయు నున్నట్లు పురాణ నిదర్శనము లేదు.

"తపఃఫలం కృతయుగే..." అను పరాశర స్మృత్యనుసారముగా హేయాదేయవస్తుచింతయే లేకందఱుమానవులు గలసి మెలసి హాయిగఁ దక్కినజంతువులవలె నుండుట యప్పటి మనుష్యస్వభావము. కుళ్ళాయిచొక్కా ముక్కుకమ్మి చెవికొనకాఁడల కలవడి మనుష్యునిచే నాడింపఁబడిన తిమ్మనివలె మఱి దుస్తుల కలవడి ముంగటికా లెత్తుటయు వెనుకటిది నిలుపుటయును మప్పఁబడిన గంగిరెద్దుతీరున తక్కినకోఁతులకన్నను దక్కినమెడ్లకన్నను ముసలితనమున బాధపడుట తప్పించుకొననేర కౌరా యీవిద్యాప్రస్థానవేత్తలు కాకిముక్కునకుఁ గట్టినగవ్వవలె మఱి కుక్కమెడ పట్టెడ తీరున మనుష్యుల కీవేదవేదాంగపఠన మాగంతుకముగాని సహజసిద్ధము కాదు. అద్దముచూచుకొని వికారపడు నవివేకివలె జాతిమతాదర్శనముచే వ్యర్థముగా భ్రాంతులై బుద్ధివైపరీత్యమున మదమత్తులవలెఁ బిశాచగ్రస్తులరీతిని సన్నిపాతరోగాధీనులవలెను స్వప్న భ్రాం

తులవలె వేదవేదాంగవిద్యామదవికారముచే నన్యాయముగాఁ దక్కిన జంతువులకన్నఁ గలికాలదుర్విధినిహతులగు మనుష్యులు బుద్ధిహీనులై దేహసౌఖ్యము న్గావలసి పాడుచేసికొని జాతిమతభేదముల న్గల్పించుకొని పండితమ్మన్యులై స్వార్థపరులై యన్యోన్యద్వేషమున నకాలమృత్యునిహతు లగుట కలియుగస్వభావ మెవఁ డడ్డఁగలఁడో కరాళసోమాసీ! కోయుము కోయుము నీచేఁ జిక్కినన్ని మేఁకల నో వైదికమ్మన్యుఁడా! దంభవేషముల న్నీవలె బొట్టు కట్టు జుట్టుంచుకొనని జను లధము లనార్యులు చండాలురు మ్లేచ్ఛు లని తిట్టి కోరి జగడమాడి తన్నులుతిను తిను మోపరివ్రాజకమ్మన్యుఁడా! నీయహంకారమమకారముల నీవు దొలంగినదాఁక నిట్లు పిచ్చిపిచ్చిమెట్టవేదాంతమతబోధచేయుచుం బ్రతిదిన మాషచక్రాశనముచే బుద్ధి జఠరమాంద్యములం జెడు చెడు మోయధికారపిశాచగ్రస్తుఁడా! యసూయాపరులు నిన్నుఁ జిరము బ్రతుకనీరని తెలిసికొనక సాధారణస్రక్చందనవనితాదిభోగముల నందఱికన్న ముందు మ్రుందు మ్రందు మోహాసకలభూతదయాపరభాగవతుఁడా! ని న్నిట్లు దుర్విధి దుష్టకలికాలమునఁ బుట్టించినందున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమెఱుఁగకిట్లు కలమునఁ గన్నీటివఱదల న్గార్చు కార్చుము. కాలగతి న్దప్పింప నెవరి శక్యము? ఇంతకు న్నీతప్పు గాదు– నాస్మృతికన్న నీసర్వజగత్కార్యములకు మఱి వేఱేకారణము లేనేలేదు– "తదాసంపన్నో భవతి" అను వేదాంతవాక్యముచొప్పునం గేవల సుషుప్త్యవస్థలో నున్నచో నిట్టిచింతలు నీవ్రాఁతయు నొక్కింతయు న్గలుగఁ బోవుకదా?

సరియే! నాపనియేమో నేఁ జేయకతప్పదుకదా? "ఇషేత్వోర్జేత్వా" అను శ్రుతియందు "త్వో" అను సంయుక్తాక్షరమున కనుదాత్తస్వరము "ఉచ్చైరుదాత్తః నీచైరనుదాత్తః" హెచ్చుస్థాయి

నుదాత్తమనియుం దగ్గుస్థాయి కనుదాత్తస్వరము చెప్పఁబడెను-ఉదాత్తముమీఁదుగ ననుదాత్తముక్రిందుగ నుండును-మంద్రమధ్యతార లను మూఁడుస్థాయిల ధ్వనిభేదము కలదు. లావు సన్నములు సమములుగా నున్న యొక్కతీరగు నుక్కుతీఁగె లొక్కపొడువుగా సమముగాబిగింపఁబడినపు డొకపోల్కి నావ మిచ్చునుగాని యీరెండుతీఁగెలలో నొక తీఁగెకన్న నొకటి బిగింపున సగముతగ్గినపుడు బిగింపఁబడినతీఁగెనుండి పుట్టిన నుదాత్తధ్వని యనియును సడలినతీఁగెయొక్క ధ్వని యనుదాత్తమనియు సంజ్ఞలం బరఁగును. ఆరెండుతీఁగెలలో నొకటి యెంత బిగింపఁబడఁగలదో హెచ్చుస్థాయిసంజ్ఞగల యుదాత్తధ్వనిని రెండవది యెంతసడలింపఁబడగలదో యంతతగ్గుస్థాయి సంజ్ఞకలది యనుదాత్తధ్వనిని వెల్లడించును. ఉదాత్త మనంతవిధములు మఱి యనుదాత్తముగూడ ననంతవిధములు- ''ఇషేత్వోర్జేత్వా''అను శ్రుతి నుచ్చరించుటలో ''త్వో'' అను నక్షరద్వయ మనంతభేదమునగు ననుదాత్తస్వరవిశేషములం దేయనుదాత్తస్వర మేశ్రుతిజాతి గ్రామమూర్ఛనలం బట్టి యుచ్చరించవలెనో మఱి యాయనుదాత్తస్వరమున కాకారము న్వర్ణము న్నావాహన మాహారమధిదేవతావిశేషములెవ్వియో కూలంకషముగా మునుతే తెల్పలేక ''శ్రుతిస్థానే స్వరాన్వక్తుం నాలం బ్రహ్మపితత్వతః''అని నారదశిక్షానుసారముగాఁ బ్రాకృతు లల్పాయువులు కించిజ్ఞు లల్పశక్తులు దైవోపహతులగు నీవైదికమ్మన్యులు ''ఇషేత్వోర్జేత్వా''అను శ్రుతి స్వరముగా నుచ్చరించుట మిక్కిలి యసంభవము- కాఁబట్టి వేదశబ్దోచ్చారణసామర్థ్యము బ్రహ్మకైన లేదని నారదముని నిర్దేశించుటచేత నీవైదికు లుచ్చరించుశబ్దములు వేదము లెంతమాత్రము న్గావు. ఈవైదికులు మంత్రబ్రాహ్మణములని యుచ్చరించుశబ్దములును వీరు వేదచోదితములని చేయుశ్రౌతస్మార్త కర్మము లన్నియును వంచకకృత్యములు స్వార్థసంపాదనమాత్ర

ప్రయోజకములు పామరజనులను బెదరించి సోమరిపోతులయిన ధూర్తద్విజమ్మన్యులు చేయుదంభములు నిష్ప్రయోజనములు బూటకములు మాయలు కపటోపాయములు భూతోపద్రవకరములు, లోకోపకారకము లెంతమాత్రమును కావు- అతీంద్రియ మపౌరుషేయము లోకాతీతమగు నాదబ్రహ్మాత్మక వేద మీద్విజమ్మన్యులనోటఁ బౌరుషేయమై యుచ్చరింపఁబడుట యాకాశముబద్ధలగుటవలె నుత్తహాస్యాస్పదము- వేదములే లోకాతీతములయినపుడు వేదచోదనాలక్షణమగు శ్రౌతస్మార్తధర్మములుం జాతుర్వర్ణ్యనియమములును గగనారవిందకింజల్కములవలె శశవిషాణములవలె ధూర్తకల్పితాసంభవ పదార్థములు కాకున్నె ?

ఉపనిషద్గాథ

ముఖ్యములగు నుపనిషత్తులు పరాపరములును జెప్పు రెండు విద్యలలోఁ బరవిద్యను జెప్పుచున్నవి- వేదము కర్మకాండ బ్రహ్మకాండము లను రెండుకాండములుగా విభజింపఁబడినయది- కర్మకాండ మపరవిద్యను బ్రహ్మకాండము పరవిద్యను జెప్పుచున్నవి. బ్రహ్మకాండాత్మకమగు నుపనిషత్తు లనేకము లందు: బృహదారణ్యక- ఐతిరేయ- ఛాందోగ్య- తైత్తిరీయ- ఈశ- కేన- కఠ- ప్రశ్న- ముండక- మాండూక్యము లనుపదియును ముఖ్యములు. ఈపదియునుగాక మఱి తొంబదెన్మిది యుపనిషత్తులుగూడఁ జేర్పఁబడినవి- ఉపనిషత్తులకు బ్రాహ్మణాత్మకములగు నారణ్యకములు మూలములు. ''తస్యవా ఏతస్య యజుషోరస ఏవోపనిషత్''యజుర్వేదముయొక్క సారమే యుపనిషత్తు- కాఁబట్టి ''నహింస్యాత్సర్వభూతాని''అను నుపనిషత్తు ''పశుమాలభేత''అను మంత్రముకన్న ముఖ్యముగా నెన్నఁదగినది- సాంఖ్యయోగన్యాయవైశేషికోభయ

మీమాంస లనుతత్త్వమును జెప్పుషడ్దర్శనములునుపనిషన్మూలములే. ఉపనిషత్తులలోఁగూడఁ గొందఱు ధూర్తులు తమతమ మతములను వెల్లడింపఁగోరి లేనిపోని క్రొత్తకల్పనముల నుపనిషత్తు లని ప్రాచీనోపనిషత్తుల దొంగతనమునఁజేర్చిరి—సగుణాత్మస్వరూపుఁడగు నీశ్వరుఁడు లేనేలేఁడనియును చైతన్యము క్షణభంగురమనియును దెలివి మద్యవికారమనియుఁబల్కు—బౌద్ధమతఖండనముకై శివసంకల్పేశోపనిషత్తులు 34–40 ఆధ్యాయములుగాను వాజసనేయసంహితయేఁయని యుపనిషత్తులకు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకాపౌరుషేయానాదిత్వమున్గల్పించిరి. ఉపనిషచ్ఛబ్దమునకు రహస్యమనియు నుపదేశముపొందుటకై గురుసమీపమునఁ గూర్చుండుటయనియు మొదలగునర్థములు చెప్పఁబడుచున్నవి. "యదేవవిద్యయాకరోతి శ్రద్ధయోపనిషదా తదేవ వీర్యవత్తరమ్" అను ఛాందోగ్యోపనిషత్ప్రకారము—జాగరూకతతో గురుసమీపమున నభ్యసించిన యోగము సిద్ధించుననుటచే నుపనిష త్తనఁగా గురువునొద్ద సంతత ముండుటయనియే ముఖ్యార్థము. "గురువులేని విద్య కూడదు కూడదు విశ్వదాభిరామ వినరవేమ" కాఁబట్టి యహర్దివము గురుసమక్షమున నుండి యోగాభ్యాసము చేయవలయు. అట్లు గురుసమక్షమున యోగ మభ్యసించుటకై కూర్చుండుట యుపనిషత్తనఁబడును. "ఉపాసితో గురుం భవాన్—ఉపాసితో గురు ర్భవతా" అను భాష్యోక్తులంబట్టి గురువుచెంతఁ గూర్చుండి గురుముఖమునుండి విద్య నభ్యసించవలయును. శ్వేతాశ్వోపనిషత్తు ప్రారంభములో "కిం కారణం బ్రహ్మకుతస్మజాతాజీవామ కేన క్వచ సంప్రతిష్ఠితాః—అధిష్ఠితాః కేనసుఖేతరేషు, వర్తామహేబ్రహ్మవిదో వ్యవస్థామ్—కాలఃస్వభావో నియతిర్యదృచ్ఛా భూతానియోనిః పురుష ఇతి చింత్యా సంయోగఏషానత్వాత్మభావా దాత్మాప్యనీశః సుఖదుఃఖహేతోః మాయాంతు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినంతు మహేశ్వరమ్.

తస్యావయవభూతైస్తు వ్యాప్తం సర్వమిదంజగత్ – నను శ్వేతాశ్వత రోపనిషది మాయాయాః ప్రకృతిత్వం పరమాత్మనస్తన్నియం తృత్వం శ్రూయతేమాయాన్త్వితి–నాయందోషః మాయాయాః పర మాత్మశక్తిత్వేన శక్తిమతోఽప్యాత్మనః ప్రకృతిత్వావశంభావాత్ – దహనశక్తియుక్తేఽగ్నౌ దాహకత్వే వ్యవహారదర్శనాత్ –ఆత్మ శక్తిత్వంచమాయాయాస్తస్యామేవోపనిషది శ్రుతంతేధ్యానయోగాను గతా అపశ్యన్దేవాత్మశక్తిం స్వగుణైర్నిగూఢమ్''

బ్రహ్మకారణమా– మన మెందుండి పుట్టినాము – మనము దేనిచే బ్రతుకుచున్నాము– మన మెటకుఁ బోవుచున్నాము– పద్ధతి ప్రకారము మన మెవనియాజ్ఞంబట్టి సుఖదుఃఖముల న్నడుచు చున్నాము– కాలమా స్వభావమా విధియా లేక భూతములా కార ణము– మనుష్యుఁ డింతంతకును జన్మస్థానమా– లేకివన్నియుం గలిసి యున్న స్థితియా– ఇం దెద్దియుఁ బ్రత్యేకముగాఁగాని యన్నియు నగలిసికాని కారణము కానేరదు– సర్వస్వతంత్ర మాత్మయొకటి యుండకతీఅదుగనుక మఱియు నాసర్వస్వతంత్రమగు పరమాత్మకు న్గూడ సుఖదుఃఖముల నేవస్తువుకలిగించుచున్నదో యట్టివస్తువును శాసించునధికార మున్నట్లు తోఁచదు– ఇట్లుపనిషత్తును దాని భాష్యమునుబట్టి తెలియవచ్చుచున్నది– పైనుదహరించిన ప్రశ్నము లకు బహ్వృచోపనిషత్తు ''సదేవసౌమ్యేదమగ్రఆసీత్ – ఏకమ ద్వితీయమ్– తదైక్షతబహుస్స్యాంప్రజాయేయేతి– తత్తేజోఽసృజత– తత్తేజఐక్షత బహుస్స్యాంప్రజాయేయేతితదపోఽసృజత– దద్ధైక ఆహు రసదేవేదమగ్రఆసీదేకమేవాద్వితీయం తస్మాదసతస్సజ్జాయేత'' మొట్ట మొదట నీజ్జగమంతయును సత్తే (నిర్గుణపదార్థమే) యాసత్పదార్థము కన్న నింకొకవస్తువెద్దియుం బ్రవర్తింపలేదు– ఆసత్పదార్థము ''నేను

జగము సృజించనీ'' అని తలపోసెను మఱి యీజగములను సృజించెను.

ఇందుమూలమున సగుణమగు పరమపదార్థము తనసంకల్ప మాత్రముచేత యీజగము సృజించినట్లు కనఁబడుచున్నదనియు- మఱి యింకొక్క యుపనిషత్తుంబట్టి నిర్గుణపదార్థమే యీజగత్సృష్టికిఁ బూర్వ ముండెను మఱి యాశూన్యమునుండి యీజగము కలిగెను. ప్రకృతియే మాయగాను మాయాశక్తిమంతుఁడు మహేశ్వరుఁ డనియును ప్రకృతీశ్వరులసంయోగమున జగము పుట్టెననియు ను వేఁడి యగ్నికున్న శక్తివలె ''శక్తిశక్తిమతోరభేదః'' అను న్యాయాను సారముగా అగ్ని దహనశక్తితోఁ గూడినట్లు ప్రకృతితో మహేశ్వరుఁ డున్నాఁడనియును దనగుణములందుఁ దా డాఁగి యాపరమాత్ముఁ డున్నాఁడనియును మూలముంబట్టి భాష్యములంబట్టియు నుపనిషత్తులు బీరకాయపీచువలెఁ గలకాపులకముగా నెరసినకొలంది మఱింత సందేహమునఁ జొన్పుచున్నవి- ఇంతకు స్వప్నజాగరరూపమగు నాస్మృతియే యీజగత్తుం బన్నుచున్నది. మఱి సుషుప్తిరూపమగు నావిస్మృతియే యీజగమును లయముచేయుచున్నదని సకలప్రౌఢ వయస్కమనుష్యుఁ డనుభవించుచున్న ప్రత్యక్షానుభవముగనుకను ప్రతిజనుఁడు దుఃఖములం దప్పించుకొని సుఖించుటకై కోరుచుంట చేతను నిక్కముగాఁ దనసుఖముకోరెడు ప్రతిమనుష్యుఁడు పరోప కారముగాఁ దా నడిచినందప్పఁ దన నితరులు సుఖంపనీరుగనుకఁ దన పురుషప్రయత్నము నొరులకు హితముగా నడిచి తనహితము సంపా దించుకొనుటకును మఱి యట్టి తనప్రయత్నమును సఫలముకావించి తనకు సంపూర్ణసంతుష్టిదయచేయుమని తనస్వప్నజాగ్రసుషుప్త్యవస్థల మూఁడింటికి న్గారణమగు దైవమును సంతతమును నిర్మలాంతఃకరణ మునఁ బ్రార్థించుచుంటయు నవశ్యకర్తవ్యముఁ ని నిర్ధారణమొనర్చు

కొనకపోయిన తీరున- స్మృతికిని విస్మృతికిన్నూడఁ గారణమగు పదార్థము నిర్గుణమా సగుణమా? అట్టిపదార్థము నిక్కముగా నున్నదా లేదా? ఇట్టియవాఙ్మానసగోచరభగవత్తత్త్వము నీవు ప్రార్థింపనేలయనిన వో నట్లు దైవమును నీసాయముగోరుటకు నీవు ప్రార్థించుచుండుమనుటయందలియర్థము దృఢముగాఁ బరోపకారము నేమరక చేయుచుండుము నీకు బ్రతుకునఁ దప్పక నీకోరినమనస్సంతుష్టి కలుగునని దైవప్రార్థనమందలి ముఖ్యోద్దేశము- కాఁబట్టి నీవు పురుష ప్రయత్నపర్యాయమగు పౌరుషముకన్న వేఱేపదార్థమే లేదు- దైవమనుమాట లోకోపకారమును దప్పక చేయుచు నీకోరినమనః సంతుష్టినొందుటకుఁ బన్నినప్రతిబోధకసంజ్ఞామాత్రౌపచారికశబ్దముగా భావింపవలయును వలయును- నీకు దుఃఖమిడిన నీస్వార్థపరతకే నీవు పశ్చాత్తప్తుఁడవై నకొలంది నీవు నీకు సుఖమిచ్చుపరోపకారకవర్తన మున నడిచెదవు. నీవు నీస్వార్థపరతన్మాని సర్వభూతసముఁడవై పరోపకారముచేసినకొలంది నీకోరినమనఃసంతుష్టి చేకూరుచుంటయే నీవు త్రిగుణాతీతపదార్థమగు పరమాత్మునిలోఁ జేరుచుంటయే నీ ప్రార్థన మాలించి నీకు దైవము సాయపడుచున్నాఁ డని భావించుము- భావించుము- "యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ" ఇది తప్పదు తప్పదు- నాస్మృతివలననే యీజగము కలుగుచున్నది మఱి విస్మృతిదశయందే జగము న్దోఁచకున్నది కాఁబట్టి నాస్మృతియొక్క రూపమే నామనఃప్రవృత్తిరూపమే స్వప్నజగమయినతీరున నిజ్జగ ముగాఁ బరిణమించుచున్నదని చెప్పుట యుక్తికిఁగిట్టినదికాని లక్ష కోట్లు సంఖ్యాకరూప్యము లంకెలయందు సయుక్తికముగా 100000× 10000000 = 1000000000000 యొకంకెవేసి పదునొకండు సున్నలు చుట్టిన వచ్చినసంఖ్య లక్షకోట్లు యగు నన్నిరూప్య ములప్రోవు లెక్కలోఁ గన్పర్చవచ్చునుగాని యనుభవమునఁ

జూచుటగాని చూపించుటగాని శక్యముకాన ట్లీజగత్కార్యములన్ని యును స్మృతి(మనఃప్రకృతి)యొక్క రూపములుగాని మనఃప్రవృత్తి రూపమగు స్మృతికిమించి మఱివేఱేపదార్థము లేదనియు స్మృతియును విస్మృతియు ననుమనఃప్రవృత్తులు రెండును వాస్తవముగా మాయ యనియుం బ్రకృతి యనియు నవిద్య యనియు దైవశక్తి యనియును పేర్లం బరఁగుచున్న యనిర్వాచ్యమూలాజ్ఞానమను వేదాంతతత్వము ప్రత్యక్షానుభవములో లేదు కాఁబట్టి యీమిట్టవేదాంతములతోఁ బనిలేదు- తనశరీరము తనయునికియును దా నెట్లు వాస్తవములని తలంచుచుఁ దనసుఖముకొఱకై జనుఁడు పాటుపడుచున్నాఁడో తనకు వేఱుగానున్న జగమంతయును నిక్కమనియును సమస్తజగత్సృష్టిస్థితి లయకర్తయగు వాసుదేవుఁడు భక్తవత్సలుఁడై పరమభాగవతులకు సాయపడుచుండుననియుం బరమభాగవతులధర్మము పరోపకారబుద్ధి యును సర్వభూతదయయును సంతతదైవభక్తియు నని నిశ్చయించు కొని ప్రతిజనుఁడుం దా భాగవతుఁ డౌటకు నిరతముం బ్రయత్నించు చుంట మనుష్యధర్మ మని తెలియవలయుం తెలియవలయును- తన జాగ్రదవస్థయందు దృష్టమగు జగమంతయు న్యథార్థమనియును ధర్మాత్ముఁ డీజగత్కర్తయగు నారాయణు ననుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడై సంసారదుఃఖములేక నిత్యానందపదవినొందుననియును ద్వైతము జగమంతయు నశింపఁగా నిర్గుణుఁడగు వాసుదేవుఁ డొక్కఁడు మాత్రమే మిగిలియుండునను విశిష్టాద్వైతమతము వాసు దేవః సర్వమితి- పురుషఏవేదగ్ంసర్వం''అనునట్లు ''బ్రహ్మసత్యం జగన్మిథ్యా''జగమంతయు నెండమావులజలమువలె భ్రాంతికల్పితము ''ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ''నిర్గుణబ్రహ్మముతప్ప సత్యమైనవస్తువు మఱెద్దియు న్లేనేలేదను నద్వైతము నీద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతము తోనే నానావిశేషములతో సమస్తమనుష్యమతము లిమిడియున్నవి.

లోకములోని మతములన్నింటికి నానాభాషలలో నున్న యుపనిషత్తులే యాధారము. 1180 శాఖలంబట్టి పదునొకొండువందల యెనుబది యుపనిషత్తులు కలవని ముక్తిగ్రంథముంబట్టి తెలియవచ్చుచున్నది. గౌడపాదుండు శంకరుఁడు మొదలగునాధునిక విద్వాంసు లల్లిన యుపనిషత్తులుకూడం గొన్ని నాలవు. శతపథ బ్రాహ్మణములో బృహదారణ్యకోపనిషత్తు చేరియుంటచేత నా బ్రాహ్మణద్రష్టయగు యాజ్ఞవల్క్యుఁడే యాయుపనిషద్గ్రంథకర్త యని నిర్ణయింపఁబడెను. "జ్ఞేయం చారణ్యకమహం యదాదిత్యాదవాప్తవాన్ యోగశాస్త్రంచ మత్ప్రోక్తం జ్ఞేయం యోగమభీప్సితా" అనుటచే వేదమునఁ జేర్కొనఁబడిన "యన్మనురబ్రవీత్తదేవ భేషజమ్" అను శ్రుత్యుక్తమనువు నారణ్యకద్రష్టయగు యాజ్ఞవల్క్యుండును ధర్మశాస్త్రకర్తలగు మనుయాజ్ఞవల్క్యులు కారనుట నిశ్చయము. సామాథర్వవేదములం దారణ్యకములు లేవు. ఈయారణ్యకములు మఱి యీయుపనిషద్విద్యయుసన్న్యసించి సంసారమునువదలి యేకాకులై యడవింబట్టినవారలకొఱకుమాత్రమే చెప్పఁబడుటచేత సంసారు లీయరణ్యకచింతచేయుటకు పురణోన్ముఖుఁడు పెండ్లాడుటకై తలపోయుటవలె వ్యర్థమును లోకమునకు హానికరము కావున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమాసించి పల్లెలం బట్టణముల కాఁపురముండువారు సన్న్యాసిభిక్షులుచేయుటయును వేదాంత విచారణమునల్పులయుం దగదు తగదు. సంసారులకుం దమతోడి పాటిజనుల నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకై తోడ్పడుటతప్ప వేదాంత విచారణ వ్యర్థము లోకహానికరమని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. మంత్ర బ్రాహ్మణారణ్యకోపనిషత్తులు నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యతత్పరులగు సంసారులు పఠించి తదర్థమును వెల్లడించుచు శ్రోత్రియులవలె నటించిరేని మిక్కిలిస్వార్థపరులు ధూర్తులగుసోమరిపోతులుగా ద్వీపాంతర

వాసముచేయుటకై మనుష్యసంఘంబునుండి బహిష్కరింపఁబడ వలయును. వేదములు కేవలము సన్న్యాసులకుమాత్రమే యుద్దిష్ట ములుగాని నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యతత్పరులగు సంసారుల కెంత మాత్రము న్గాదు కాదు. వేదాంగసూత్రములు మొదలగుసూత్ర ములకన్నింటి కీయారణ్యకములే పుట్టిండ్లు.

ఆరణ్యకములు

గృత్సమద- విశ్వామిత్ర- వామదేవ- అత్రి- భరద్వాజ- వశిష్ఠ- ప్రగాథ- పావమానిదృష్టము లారణ్యకములనియు ఋగ్యజు స్సామములు వేదములకుఁ బెట్టినపేర్లనియును నిర్దేశింపఁబడెను. ఋగ్వేదమందున్న వ్యంజనములు ఘోషము లూష్మములు మొదలగు నక్షరవిశేషములు లెక్కించుటయును కొన్ని పుక్కిటిపురాణకథలను జెప్పుటయును మూఢులం బామరులను బాలురను స్త్రీలను బెదరించి భయపెట్టుదయ్యములచర్యలు గణించుటయును నాటకబూటకములు గారడిమాయ హుళక్కి మంత్రయంత్రతంత్రములు వేడుకమాట లుబుసుపోవుటకు న్గాలక్షేపమునకు నీయారణ్యకములు కల్పింపఁ బడుట నిశ్చయము. మంత్రబ్రాహ్మణములు; బ్రాహ్మణములు బ్రాహ్మణజాత్యభిమానులచేఁ గల్పింపఁబడి కొన్ని క్రతువిధానములను కొన్ని హోమవిధులను కొన్ని శ్రౌతస్మార్తగృహ్యాకర్మములను గొన్ని వ్యాకరణనిరుక్తశిక్షాన్నై ఘంటికవిశేషములను గొన్ని యసందర్భాకాశ పంచాగములను గొన్ని ముసలమ్మదయ్యాలకథలను గొన్ని యసంభవ పురాణగాథలను మఱికొన్ని యతీంద్రియస్వర్గనరక భూతభవిష్యజ్జన్మ కథనమును మఱికొన్ని లేనిపోనిసోదెలను వెల్లడించుచున్నవి- "భూర్భువస్స్వరిత్యేతావావ్యాహృతయఇమే త్రయో వేదాభూరిత్యేవ ఋగ్వేదోభువఇంత్రి యజుర్వేదః స్వరితి సామవేదః" అని నిర్వ

చించుం గొన్నియు బ్రాహ్మణములన్నియు విధ్యర్థవాదములను వెల్ల డించుచున్నవి. బ్రాహ్మణములు శ్రౌతకర్మములను గొన్ని మఱికొన్ని వ్యాఖ్యానరూపములనియు నాపస్తంబుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు పూర్వము చేయఁబడినకర్మములు పూర్వము తెలియఁబడనికర్మములఁ గూర్చియుం గొన్ని బ్రాహ్మణములు విధించుచున్నవి. దీక్షణీయేష్టియం దగ్నివిష్ణువులకుఁ బురోడాశమిచ్చుట పూర్వములేని క్రొత్తవిధి- మఱి "సదేవేదమగ్ర ఆసీత్" అని కొన్నిబ్రాహ్మణములు వ్యాఖ్యానరూపములు. ఇవి మంత్రములు మఱి యివ్వి బ్రాహ్మణములని పూర్వుల యేర్పాటునుబట్టి తప్ప మఱేవిధముచేతనైనను మంత్రబ్రాహ్మణముల రెండిటికిని భేదము చెప్పుటకు వీలులేదని సాయనుండనుపండితుఁడు నిర్ణయించెను.

వేమన్న చెప్పినది వేదముకాదన్నవాఁడు గాడిద అనునట్లు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగు వేదమునుగూర్చియును వేదాంగములనుగూర్చియును శబ్దముకన్న వేఱేప్రమాణ మెద్దియును లేదు- విధులు- అర్థకథనములు పరమార్థముపదేశించునుపనిషత్తులన్ బ్రాహ్మణములు తెల్పుచున్నవి- "ఆగ్నేయమష్టాకపాలన్నిర్వపేత్-దర్శపూర్ణమాసాభ్యాం స్వర్గకామోయజేత-వ్రీహిభిర్యజేత" అని మున్పోథములుగాఁగాని యీమూఁడువిధులను గలిపిగాని చేయవచ్చునని బ్రాహ్మణము లుద్దేశించుననియు "అగ్నిర్వైదేవానా మవమోవిష్ణుఃపరమః అగ్నిర్వైదేవానా మవరార్థ్యోవిష్ణుః పరార్థ్యః" అని ఐతిరేయబ్రాహ్మణము వైకల్పికము పల్కుచున్నదని మధుసూదనుఁ డనుపండితుఁడనుచున్నాఁడు- ప్రౌఢబ్రాహ్మణము- షడ్వింశబ్రాహ్మణము- అద్భుతబ్రాహ్మణము- వెదకినకొలంది ననేకబ్రాహ్మణములు నుపనిషత్తులు బయలుపడుచు నానామతముల కాధారముగా జనులకుఁ బ్రమాణములగుచున్నవి- అద్భుతబ్రాహ్మణము దేవాలయములఁ

గూర్చియు నాలయములో నవ్వుచు నాడుచుం బాడుచు మఱియు నానావికారములొనర్చు విగ్రహములంగూర్చి చెప్పుచున్నది- యజుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనశాఖలు చరకశాఖలను సంజ్ఞ కలవి- ఈచరకశాఖలకు నింద్యనామము ఖిలము లని ముప్పదియవయధ్యాయమునఁ బురుషమేధమున "దుష్కృతేచరకాచార్యమ్" దుష్కృతికై చరకాచార్యుని బలివేయవలసిన దని యున్నది- మేఁకలను వధించి బలియిచ్చుటకన్నఁ బశుబలి నియమించు కూళమానవులం జంపి బలియిచ్చుట కొంతనయముకదా? తైత్తిరీయసంహితయందు "వాయవస్థ ఉపాయవస్థ" అనఁగా ఆలదూడలను మీరు గాలులవంటివా రని చెట్టుకొమ్మతోఁ గొట్టెడి కర్మము. మాంధ్యందినశాఖయందు "ఉపాయవస్థ" అను వాక్య మన్యశాఖీయముగాన విధిగా విడిచిపెట్టవలెనని బ్రాహ్మణము నిషేధించుచున్నది. "తస్మాదాహవాయవస్థే త్యుపాయవస్థేత్యుహైక ఆహురుపహిద్వితీయోధతీతి తదుతథాన బ్రూయాత్- ఇషేత్వోర్జేత్వేతి శాఖామాచ్ఛినత్తి వాయవస్థోపాయవస్థేతి వత్సానపాకరోతి- వాయవస్థేతిపుంసఉపాయవస్థేతి స్త్రియః" అని మంత్రబ్రాహ్మణకల్పములు వాజసనేయసంహితయందు దర్శపూర్ణమాసములు- సోమయజ్ఞములు- అగ్నిచయనములు అని మూఁడు భాగములుగ నానావిధ యజ్ఞకర్మములు విధింపఁబడుచున్నవి. "ఉపజ్ఞాతే-వినోపదేశేనజ్ఞాతమ్ తేనప్రోక్తం యత్తేనప్రోక్తం నచతేనకృతమ్" అనిపాణినిపతంజలులచే నుపపాదింపఁబడుటచే నొరులయుపదేశము లేకయే స్వయముగాఁ దనకుఁదోఁచిన ట్లొనర్చినగ్రంథము మఱి యితరులుచేసినగ్రంథమును దా బయలుచేయుట క్రమముగా నుపజ్ఞాతమనియుం బ్రోక్తమనియుం జెప్పఁబడుటచేత మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకములగు వేదములు వేదాంగములు మొదలగునష్టాదశవిద్య లీరెండువిధములలో నేభాగ మెద్ది యో తెలియఁబడనీక గంపగోళకషాయమువలెఁ గలగాపులకములుగా

నున్నవి- కేవల స్వార్థపరతం బ్రోత్సహించుద్వైతము—పైకొకటి లోపలనొకటియుం గల్పించి కాపట్యమును హెచ్చించి "వాసుదేవః సర్వమితి"అని పైకిమాత్రము చెప్పుచు స్వార్థపరతవదలలేక సంస రించుటచేత విశిష్టాద్వైతము "సోహమ్" అని దుఃఖము లందఱి కన్న నైలిసి యనుభవించు నద్వైతము నొౕత్తముపైని ద్వైతా ద్వైతవిశిష్టాద్వైతమతములు మూఁడును స్వార్థపరత నగ్గించి లోకోపకారకబుద్ధి నధికముకావించి సర్వభూతదయను హెచ్చింప కున్నపుడు జనుల కాదేయములు శ్రేయము లెంతమాత్రము గావు. సర్వభూతదయాపరమై యహింసావ్రతమూలమై సోమరితనము న్మాన్పించి స్వకాయకష్టార్జితము సంపాదించుకొన్న నన్నపానములు తోడిపాటిజనులకు వంతు పంచియిచ్చి "సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు" అని జపించుపరమభాగవత మొక్కటి మనుష్యధర్మమును సర్వలోక శ్రేయస్కరమును సప్రామాణమును సహేతుకమును మఱి వివేక విలసితమని మనుష్యులంద అవలంబించఁదగినమతము— వాజసేయ సంహితామంత్రములు – 1. (1) దర్శపూర్ణమాసమంత్రములు (2) పితృయజ్ఞమంత్రములు (3) అగ్న్యాధేయమంత్రములు (4) అగ్ని హోత్ర (5) అగ్నిపాస్థాన (6) చాతుర్మాస్యాని (7) శాలాప్రవేశ (8) యూపనిర్మాణ (9) సోమాభిషవయూపసంస్కార (10) గ్రహ గ్రహణ (11) తృతీయసవనగతాదిత్యాగ్రహాధి (12) ప్రాసంగిక (13) వాజపేయ (14) రాజసూయ (15) చరకసౌత్రామణి 2. అగ్నిచయనమందలి మంత్రములు (1)ఉఖాసంభరణాది (2)ఉఖా ధారణ—గార్హపతిచయనక్షేత్రకర్షణ—ఔషధవపనాది (3) పుష్కరప ణాద్యుపాధాన (ప్రథమచితియందు) (4) ద్వితీయాదిచితిత్రయము (5) పంచమచితి (6) శతరుద్రియాఖ్యహోమ (7) చిత్యపరిషేకాది (8) వసోర్ధారాదిసౌత్రామణిలో (1) సురాదిద్రవ్యాభిషేకాన్త (2) సేకా

సంధ్యాదిహౌత్రాంత (3) యజ్ఞాదిప్రైషణార్థత- (4) అశ్వమేధమందు- (1) హోమమంత్ర (2) శిష్టమాశ్వమేధిక (3) స్తుతిరూపమంత్రాశ్వమేధికానాంపశూనాన్-ఖిలానియందు (1) అనుక్తమంత్రకథనము (2) పంచచితికమంత్రము (3) సౌత్రామణీసంబంధిప్రయాజానుయాజప్రైషనిరూపణము (4) శిష్టాశ్వమేధమంత్ర (5) పురుషమేధ (6) సర్వమేధ (7) బ్రహ్మయజ్ఞ- పితృమేధమందు (1) క్రియమున (2) ప్రవర్గ్యశాంతిపాఠ- అభ్యాదిరోహిణాంతము - మహావీరనిరూపణము- ఘర్మాదినిష్కృతి- జ్ఞానకాండమునుగూర్చిన మంత్రములు శ్రౌతకర్మమున వినియోగింపఁబడును.

పాంచభౌతికమగునిజ్జగమంతయునుయజ్ఞశాలయే-పాంచభౌతికపదార్థములన్నియును యజ్ఞార్హములే యజమానుఁడగు మనుష్యుఁడు తనయింద్రియదృష్టములై తాను సంపాదించఁగలిగిజడచేతనపదార్థములన్నిటినిఁ మఱియుఁ దనమనోవాక్కాయకర్మములను దనయాత్మతోఁగూడ దేవతానివేదనము చేయుచు నిత్యకైవల్యానందమున నుండుటయే. సకలవేదవేదాంగవిధు లాచరించుటకు ఫలము స్వార్థపరతలేక కేవల లోకోపకారమునకై మాత్రము సర్వభూతదయాపరుఁడై ప్రయత్నించుభాగవతుఁ డీసకలశ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నింటిని నిర్వర్తించి ప్రత్యవాయముగానక శ్రోత్రియునికన్న వేయిరెట్లు సులభముగాఁ ద్వరలో నుభయలోకములం దరించును- స్వార్థపరులు స్వజాతికులాభిమానముతో సకలజనాన్యోన్యద్వేష కారణముగఁ బశుహింసను విధించి జాతరవలె జనులకు లౌకికవేడుకను ముచ్చటలఁ జవిచూపు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు ప్రమాదప్రత్యవాయప్రాయశ్చిత్తముల కాలవాలములగుటచేతఁ గర్మయోగమునఁ దరించుట చంద్రసూర్యబింబములనంటుటకై యాకసమున కెగరఁబూనుటవలె వృథాప్రయాసకరము-హాస్యాస్పదము. భూతబాధకమగుటచేతనే కామ్య

కర్మకాండమును "నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణి విధీయన్తే" అని పరమ భాగవతులకు- శ్రౌతస్మార్తకర్మము లవసరములేదని యుపనిషన్మతము- సర్వమేధ బ్రహ్మయజనములు రెండును నాటకములవలె లోకరంజకములగు తక్కినకర్మములకుఁ బ్రతికూలములై కేవల శాంతరస ప్రధానములగుటచే నారెండు శ్రౌతకర్మముల నారణ్యకములందుఁ జేర్చి దంభులగు నధ్వర్యులు పానగోష్ఠులనుండి యతులనువలెఁ దక్కిన శ్రౌతకర్మములనుండి బహిష్కరించిరి. వాజసనేయసంహితకు శతపథ బ్రాహ్మణము వ్యాఖ్యానరూపమైనది- "తైత్తిరీయకేసమామ్నాయే సమానాధ్యయనే నానాసూత్రాణి- తస్మాదపి శాఖాభేదః- తథా చైకస్యాం తైత్తిరీయశాఖాయాం స్సమానపాఠాయాం సూత్రభేదా దవాంతరశాఖాభేదః" అనుటచే సూత్రభేదముచే శాఖాభేదములగుటచే శ్రౌతస్మార్తకర్మముల లగణితములు- కావున నెవ్వరేశ్రౌత స్మార్తకర్మము లాచరించుటకర్హులోఁ దెలియశక్యముకాదు మఱెట్టివారి కే శ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధింపఁబడెనో నిర్దేశింప నశక్యము "ముద్గలో గోకులో వాత్స్యః శైశిరః శిశిరస్తథా, పంచైతే శాకలాః శిష్యాః శాఖాభేద ప్రవర్తకాః" చరణవ్యూహ మనుగ్రంథమునందు ఋగ్వేదమున కయిదుచరణములు యజుర్వేదమున కెనుబదియాఱు చరణములు సామవేదమునకు వేయి చరణములు అథర్వవేదమునకుఁ దొమ్మిది చరణములు చరణస్వరూపములగు శాఖలు ప్రతివేదమున కనేకవిధాగణితసంఖ్యాకములు నష్టములుం బరిశిష్టములును ఈవేదచరణశాఖలందు రూపుమాసిన వెన్నో ప్రాచీనములెన్నో నవీనము లెన్నో సూత్రములకు బ్రాహ్మణములకు సంహితల కెవ్వివి యెన్నెన్ని మూలములలో తెలియరాదు- మంత్రోచ్చారణ విశేషము శాఖ. ఆయుచ్చారణ మనంతభేదములనుండుటచే ననంత సంఖ్యాకశాఖలు కలిగెను- శాఖాధ్యయనానుసారముగాఁ గులభేద

ముం గోత్రభేదముం గలిగించినవి భరణములు కాఁబట్టి యనంత వేదము లనంతశాఖ లనంతచరణము లనంతగోత్రము లనంతకులము లసంఖ్యాకములై యున్నవి.

యజ్ఞదీక్ష

దీక్షణీయ మనుశ్రౌతకర్మమున "అగ్నిర్వై దేవానామవమో విష్ణుః పరమస్తదన్తరేణసర్వాఅన్యా దేవతా" అగ్ని మొదలు విష్ణువు తుద తక్కిన దేవతలందఱు నడుము "ఆగ్నావైష్ణవం పురోడాశం నిర్వపతిదీక్షణీయ మేకాదశకపాలమ్" పదునొకొండుకపాలముల పురోడాశ మగ్నావైష్ణవ మనఁబడును. అగ్నియును విష్ణువు నఖిలదేవతలే కనుక సర్వదేవతల కీపురోడాశము చెందును "సర్వాభ్య ఏవైనం తద్దేవతాభ్యోऽనంతరాయంనిర్వపంతి - అగ్నిర్వైసర్వదేవతావిష్ణుః సర్వదేవతాః- ఏతేవైయజ్ఞస్యాంతేతన్వాయదగ్నిశ్చ విష్ణుశ్చతద్యదాగ్నావైష్ణవం పురోడాశం నిర్వపంత్యతఏవ తద్దేవానృధ్నువంతి-తదాహుర్య దేకాదశకపాలః పురోడాశోద్వావగ్నావిష్ణూకైనయోస్తత్ర క్లృప్తః కావిభక్తిరితి-అష్టాకపాలఆగ్నేయోऽష్టాక్షరావై గాయత్రీ గాయత్రమగ్నేశ్ఛందస్త్రికపాలో వైష్ణవః త్రిర్హీదంవిష్ణుర్వ్యచక్రమత సైనయోస్తత్రక్లృప్తిస్సావిభక్తిః - ఘృతేచరుంనిర్వపేతయోऽప్రతిష్ఠితోమన్యేత-అస్యాంవావసనప్రతితిష్ఠతి యోనప్రతితిష్ఠతి" అగ్నియే సమస్తదేవతలును మఱియును విష్ణువే సమస్తదేవతలును కాఁబట్టి యగ్నిని విష్ణువు నుభయుల నారాధించినవారు సమస్తదేవతల నారాధించినవా రగుదురు.

ఎన్మిది కపాలముల పురోడాశ మగ్ని దేవతకుఁ జెందును- గాయత్రి యెన్మిది వ్యంజనములుగనుకను మఱియు న్గాయత్రి యగ్ని దేవతాకముగనుకను మూఁడుకపాలముల పురోడాశము విష్ణువున

కేర్పడెను- కారణమేమన విష్ణువు త్రివిక్రముఁడై ముజ్జగముల నాక్ర మించెనుగనుకను- మఱేయాస్తియును లేనివాఁడు త్తనేతినే చరువుగా దేవతల కర్పించవచ్చును- ద్రవ్యములేనివాఁడీలోకములో నెందుకుం బనికిరాడు "తద్యద్ఘృతంతత్స్త్రియైపయోయే తండులాస్తేపుంసస్త న్మిథునం-మిథునేనైవేనంతత్ప్రజయాపశుభిఃప్రజనయతిప్రజాత్యైప్రజా యతే ప్రజయాపశుభిర్యఏవంవేద- ఆరబ్ధయజ్ఞోవాఏష ఆరబ్ధదేవతో యోదర్శపూర్ణమాసాభ్యాంయజత ఆమావాస్యేనవాహవిషేష్ట్వాపౌర్ణ మాసేనవాతస్మిన్నేవహవిషితస్మిన్బర్హిరీక్షేతైషోఏకాదీక్షా - సప్తదశ సామిధేనీరనుబ్రూయాత్ - సప్తంతశోనై ప్రజాపతిర్ద్వాదశమాసాః పంచర్తవో హేమంతశిశరయోసమాసేనతావాఁత్సంవత్సరఃసంవత్సరః ప్రజాపతిః - ప్రజాపత్యాయతనాభిరేవా మీరాద్నోతి యఏవంవేద- యజ్ఞోవైదేవేభ్యఉదక్రామత్తమిష్టిభిఃప్రైషమైచ్ఛన్యదిష్టిభిప్రైషమైచ్ఛం స్తదిష్టీనామిష్టిత్వంతమన్వవిందన్" చరువునందలి నేయి స్త్రీయొక్క- చనుబాలు ధాన్యపుగింజలు పురుషునిబీజము కాఁబట్టి యారెండును మిథునమైనది కాఁబట్టి యీప్రకారముగా నాచరువు వాఁడభివృద్ధి పొందునట్లు వానివంశమును బశువులను వృద్ధిచేయును. ఇట్లు తెలిసిన వాఁడు వంశాభివృద్ధినొందును. అమావాస్యాపూర్ణిమాహోమములు చేయువాఁడు యజ్ఞకర్మములకును దేవతారాధనమును మొదలిడినవాఁ డగును. ఇట్లు దర్శపూర్ణమాసేష్టులు జరిపినపిమ్మట యాదేవతా నివేదనములతోనే యాయజ్ఞవేదికయందే వాఁడు దీక్షపూనవచ్చును. ఇది యొక దీక్షారూపము- హోత్రి పదేడు సామిధేని శ్లోకములను జదువవలయును- జగత్ప్రభువగు ప్రజాపతి పదేడురెట్లై యున్నాఁడు. మాసములు పన్నెండు. హేమంతశిశిరర్తు లొకటి గావించఁబడి నపుడు ఋతువు లైదు అదే సంవత్సరము మఱి యాసంవత్సరమే ప్రజాపతియై యున్నాఁడు- ప్రజాపతిలోని పదేడు సామిధేని శ్లోకము

లున్నవని తెలిసినవాఁ డభివృద్ధిపొందును- యజ్ఞము దేవతలనుండి పాఱిపోయెను- ఆయజ్ఞము నిష్టులచే దేవతలు వెదఁకగోరిరి- యజ్ఞమును వెదకుటకై కోరఁబడినసాధనములుగనుక నిష్టులిష్టులని చెప్పఁబడినవి- (ఇష అను ధాతువునకుఁ గోరుట యని యర్థము) ఆదేవతలిష్టిమూలమునఁ దిరిగి యజ్ఞమును బట్టుకొనిరి- ''అనువిత్తయజ్ఞం రాధ్నోతి యఏవం వేద - ఆహూతయో వై నామైతాయదాహుతయ ఏతాభిర్వై దేవా న్యజమానో హ్వాయతి తదాహుతీ నామాహుతిత్వం- ఊతయోఖలు వై తానామయాభిర్దేవా యజమానస్యహవమాయంతి యేవై పంథానోయాఃస్రుతయస్తావాఊతయ స్తఉఏవై తత్స్వర్గయాణా యజమానస్యభవంతి-తదాహుర్యదన్యో జుహోత్యథయోఽనుచాహ యజతిచకస్మా త్తంహోతేత్యాచక్షతఇతి - యద్వావసతత్రయథాభాజనం దేవతాఆముమావహాముమావహేత్యావాహ్వాయతితదేహేతుర్హోతృత్వంహోతాభవతి-హోతేత్యేనమాచక్ష తేయఏవం వేద - పునర్వా ఏనమృత్విజోగర్భం-కుర్వంతియందీక్షయంతి-అద్భిరభిషించంతి- రేతో వాఆపః సరేతసమేవైనంతత్కృత్వాదీక్షయంతి- నవనీతేనాభ్యంజంతి- ఆజ్యం వైదేవానాసురభిఘృతం మనుష్యాణామాయుతం పితౄణాం నవనీతం గర్భాణాం తద్యన్నవనీతేనాభ్యంజంతిస్వేనైవైనంతద్భాగధేయే సమర్థయంతి ఆజ్యం త్యేనమ్'' ఈవిధముగాఁ దిరిగి యజ్ఞము లభించెనని తెలిసినవాఁ డభివృద్ధిచెందెను- ఆహుతులచే దేవతలు యజమానునిచేఁ బిల్వఁబడెదరు- కనుక నవి యాహూతిసంజ్ఞనొందెను- ఆవియాతులని పిల్వఁబడెను- యజమానుని నాయూతుల వలన దేవతలుపిల్వఁబడిరికనుకను లేకవి మార్గములు త్రోవ లయిన కారణములచేత నవి యూతు లయినవి- మఱి యవి యజమానుఁడు స్వర్గమున కేగు దారుల గను- కను-అధ్వర్యుఁడు వేల్చుచుండఁగా మంత్ర ముచ్చరించువాఁడు హోత్రి యెట్లయ్యెనని కొందఱు పలికిరి-

వాని నిచ్చుటకిఁ దీసికొనిరా తీసికొనిరమ్మని తమయజ్ఞవేదికకు దేవతలను రప్పించుటకుఁ గారణమైనాఁడుగనుక హోత్రి యని చెప్పఁబడెను వాఁడు హోత్రి (ఆర్వహ యనుధాతువునకు దగ్గఱకుఁ దెచ్చుట యని యర్థము)–ఈసంగతి యెఱింగినవాఁడు హోత్రి యనఁబడును.

దీక్షాకర్మముచే నధ్వర్యు లెవనిని సంస్కరించెదరో వాఁడు ద్విజుఁ డగుచున్నాఁడు– వానిని నీటిచే వా రభిషేకించెదరు. నీరు బీజము (రేతస్సు) ఈరేత స్సీవిధముగా యజమానునిపైఁ జల్లుటచే వాని నధ్వర్యులు సంస్కరించుచున్నారు– అప్పుడే తీసినవెన్నను యజమానునకుఁ బూయుచున్నారు– వెన్న కరుగు దేవతల కాజ్యము– మనుష్యులకు సురభిఘృతము– ఆయుతము పితృదేవతలకు– నవనీతము చూలులకు కాఁబట్టి నవనీతమునఁ బూయుటచే గర్భధారణము కావించుచున్నాఁడు. వానికిఁ గాటుకఁ బెట్టుచున్నారు. "తేజోవాఏతదక్ష్యోర్యదాంజనం సతేజసమేవైంతత్కృత్వాదీక్షయంతి ఏకవింశత్యాదర్భపింజూలైః పావయంతి– శుద్ధమేవైనం తత్పూతం దీక్షయంతి– దీక్షితవిమితం ప్రసాదయంతి– యోనిర్వాఏషాదీక్షితస్య యద్దీక్షితవిమితం యోనిమేవైనంతత్స్వాంప్రపాదయంతి–తస్మాద్ధ్రువాద్యోనేరాస్తేచ చరతిచ– తస్మాద్ధ్రువాద్యోనేర్గర్భాధీయంతేచప్రచజాయంతే– తస్మాద్దీక్షితం నాన్యత్రదీక్షితవిమితాదాదిత్యోఽభ్యుదయాదాభ్యస్తమియాద్వాపివాభ్యాశ్రావయేయుః– వాససాప్రోర్ణువంతి– ఉల్బంవాఏతద్దీక్షితస్యయద్వాసఉల్బేనైవైనంతత్ప్రోర్ణువంతి– కృష్ణాజినముత్తరంభవతి– ఉత్తరంవాఉల్బాజ్జరాయుర్జరాయుణైవైనం తత్ప్రోర్ణువంతి– ముష్టీకురుతే– ముష్టీవైకృత్వాగర్భోఽంతఃశేతేముష్టీకృత్వాకుమారోజాయతే తద్య న్ముష్టీకురుతేయజ్ఞంచైవ తత్సర్వాశ్చదేవతాముష్టౌకురుతే" కాటుక పెట్టుట కన్నులకుఁ దేజము కాటుకనుంచుటచేఁ దేజమొసఁగి వా రాయజమానుని దీక్షితుని

గావించెదరు. ఇరువదొక్క దర్భకట్టలతోఁ దుడిచి వానిని శుద్ధి చేసెదరు. ఇట్లు పరిశుద్ధికావింపఁబడినవానిని దీక్షితునిగాఁ జేసెదరు. వానిని శాలాప్రవేశము కావించెదరు- దీక్షితున కాయజ్ఞశాల గర్భమువంటిది (ఆయజ్ఞవేదిక ప్రాచీనవంశ మనఁబడును) కలిలరూప మగు నాయజమానుని యజ్ఞశాలాగర్భాశయమున నుంచెదరు. ఈ యథార్థమైన గర్భగోళమం దాయజమానుఁడు కూర్చుండి మఱి యందుండి వెలువడును. కాఁబట్టి బీజము యథార్థమగు గర్భాశయముననుండి యద్దానినుండి మొలచును. కాఁబట్టి తనయుదయాస్తమయకాంతిని సూర్యుఁ డాయజమానునిపైఁ బ్రసరింపకుండ నిమ్ము మఱియు నధ్వర్యులు వానితోఁ బలుకకుండనిమ్ము- వానిని వస్త్రముతోఁ గప్పెదరు. ఈవస్త్రమే శిశువు నివసించి పైకి వెలువడఁ దగిన జరాయువు కాఁబట్టి వానిని జరాయువుచే మూసెదరు. నల్ల సారగల మగలేడిచర్మము వానిపైకప్పు- ఉల్బముమీఁదిది జరాయువు మఱి యీవిధము నాయజమానుని జరాయువం దుంచెదరు. ఆయజమానుఁడు తనపిడికిళ్ళు మూసికొనును- మూయఁబడినపిడికిళ్ళలో బీజమును శిశురూపముగాఁజేయు గర్భాశయ ముండును. శిశువు పిడికిళ్లు మూసికొనియే పుట్టును. వాఁడు వానిపిడికిళ్ళుమూసికొనునుగనుక యజ్ఞమును గట్టిగాఁ దనపిడికిళ్ళలోఁ బట్టుకొనును. మఱి యజ్ఞదేవతలందఱాపిడికిళ్ళలోనిమిడియుందురు. "తదాహుర్నపూర్వదీక్షిణఃసంసవోఽస్తి పరిగృహీతోవా ఏతస్య యజ్ఞః పరిగృహీతా దేవతానై తస్యార్తిరస్త్య పరదీక్షిణాఏవ యథాతథేతి ఉన్ముచ్యకృష్ణాజిన మవబృథమభ్యవైతి తస్మాన్ముక్తా గర్భాజరాయుర్జాయంతే-సహైవవాససాభ్యవైతి తస్మాత్సహైవోల్బేనకుమారోజాయతే - త్వమగ్నేసప్రథాఅసి సోమయాస్తేమయోభువఇత్యాజ్యభాగయోః పురోనువాక్యేఅనుబ్రూయాద్యఃపూర్వమనీజానఃస్యాత్తస్మై - త్వయాయజ్ఞంవితన్వతఇతియజ్ఞ

మేవాస్మాఏతద్వితనోతి – అగ్నిఃప్రత్నేనమన్మనాష్ట్వావయమితయః పూర్వామీజానఃస్యాత్తస్మై-ప్రత్నమితిపూర్వాంకర్మాభివదది-తత్తన్నావృత్యామే అగ్నిర్వృత్రాణిజంఘనత్వంసోమాసిసత్పతిరితివార్త్రఘ్నావేవకుర్యాత్ – వృత్రంహ్యేషహన్తియయజ్ఞ ఉపనమతితస్మాద్వార్త్రఘ్నా వేవకర్తవ్యావితి" మొట్టమొదట దీక్షితుఁడౌవాని కితరులు దీక్షనందువొమ్మిగందరగోళ మంటపుకారణమేమనవానియజ్ఞమువానిపిడికిళ్ళలో గట్టిగఁ బట్టుకొనఁబడెనుగనుక మఱియు దేవతలందఱు న్వాని పిడికిళ్ళలో నిమిడియుండుటచేతను కాఁబట్టి వాని కాలస్యముగా దీక్షితుఁడౌవానికివలె నష్టమొద్దియు న్గలుగదు. ఆదీక్షితుఁడు తనపైకప్పుతొలఁగించుకొని స్నానమాడఁదొడఁగును కాఁబట్టి జరాయువు వెడలినపిమ్మట లోపలియుచ్చతిత్తిమాత్రమే మిగులును- వానిలోపలి వస్త్రముతో వాఁడు స్నానమునకై నీట దిగును. కాఁబట్టి శిశు వుచ్చతిత్తితోఁ గప్పఁబడి పుట్టును- అదివఱకు యజ్ఞముచేయనివానికి "త్వమగ్నేసప్రథాఅసి సోమయాస్తేమయోభువ" అను రెండుపురోనువాక్యములు హోత్రి విన్పించనిమ్ము క్రమముగా మొదటియాజ్యభాగమునుగూర్చియును రెండవయాజ్యభాగమునుగూర్చియును "నీద్వారమున యజ్ఞమును వారు కొంపోయెదరు."

మొదటిశ్లోకమందలి మూఁడవపాదము చదివి హోత్రి యజమానునిగూర్చి యజ్ఞమును మోసికొనిపోవును. అదివఱకు యజ్ఞము చేసినవానికి "అగ్నిఃప్రత్నేనమన్మనా – సోమగీర్భిష్ట్వావయమ్"అని చదివి వినిపించనిమ్ము- ప్రత్నశబ్దముచేఁ దొంటియజ్ఞముంగూర్చి తెల్పును- అదివఱకు యజ్ఞముచేసినవానికిం జేయనివానికిం గొన్ని శ్లోకములు హోత్రి విన్పించవలయునను నీరెండువిధు లాచరింపఁదగదు. "అగ్నిర్వృత్రాణిజంఘన – త్వంసోమాసిసత్పతిః" ఆహోత్రి వృత్రుని ధ్వంసముకావించుటకై ముఖ్యముగా నీరెండుమంత్రము

లుచ్చరించనిమ్ము- కారణ మేమన యజ్ఞ మెవనిని సమీపించునో వాఁడు వృత్రునినశింపఁజేయును. కాఁబట్టి వృత్రుని ధ్వంసముకావించు శ్లోకములే యుపయోగించవలయును ''అగ్నిర్ముఖం ప్రథమో దేవతానా మగ్నిశ్చ విష్ణోతపఉత్తమం మహఇత్యాద్నా వైష్ణవస్యహవిషోయా జ్యానువాక్యేభవతః, ఆగ్నావైష్ణవ్యారూప సమృద్ధేపతద్వోయజ్ఞస్యస మృద్ధంయద్రూప మృద్ధంయత్కర్మక్రియమాణమృదభివదతి అగ్నిశ్చ హవై విష్ణుశ్చదేవానాం దీక్షపాలౌతౌదీక్షయా ఈశాతేతద్యదాగ్నా వైష్ణవంహవిర్భవతియాదీక్షయా ఈశాతేతౌప్రీతౌదీక్షాంప్రయచ్ఛతాం యాదీక్షయితిఃరాతౌదీక్షయేతామితి- త్రిష్టుభౌభవతఃసేన్ద్రియత్వాయ గాయత్ర్యౌస్విష్టకృతః సంయాజ్యేకుర్వీత తేజస్కామోబ్రహ్మవర్చస కామః- తేజోవైబ్రహ్మవర్చసంగాయత్రీ - తేజస్వీబ్రహ్మవర్చసీభవతి యఏవంవిద్వాన్ గాయత్ర్యౌకురుతే-ఉష్ణిహావాయుఃకామఃకుర్వీత-ఆయు ర్వాఉష్ణిక్-సర్వమాయురేతియఏవంవిద్వానుష్ణిహౌకురుతే'' ''అగ్నిర్ము ఖంప్రథమోదేవతానామ్'' అనునది పురోఽనువాక్యము ''అగ్నిశ్చవిష్ణో తపఉత్తమంమహః'' అను మొదలగునది యాజ్యశ్లోకము-అగ్నివిష్ణు వులఁగూర్చిన యీరెండుశ్లోకములు సరిగానున్నవి- యజ్ఞముయొక్క- శుద్ధి నిర్దుష్టాకృతింబట్టి యుండును. ఈయంశములో సందర్భించినశ్లోక ములు కర్మమునుగూర్చి విశదపర్చును- దేవతలలో నగ్గియు విష్ణు వును దీక్షారక్షకులు. వా రుభయులు దీక్షాప్రభువులు కనుక అగ్నికి విష్ణువునకు హోమములు జరుగును. దీక్షాప్రభువులయినవా రిద్దరును సంప్రీతులై దీక్షను గొనసాగించి యీహోమకర్మము నాచరించు దీక్షితులు కాఁదగినదని పల్కెదరు. శరీరబలమిచ్చుటకై వారు త్రిష్టు భు లని చెప్పఁబడెదరు- సౌందర్యమును బుద్ధి నాసించువారు స్విష్ట కృత్తులైన గాయత్రీశ్లోకముల రెండింట నుపయోగించుగాక- గాయత్రి సౌందర్యమును బుద్ధి నై యున్నది. ఇట్లిటింగి యీరెండు

గాయత్రీశ్లోకముల నుపయోగించువాఁడు సౌందర్యము బుద్ధియుం గలవాఁ డగును. దీర్ఘాయుర్దాయమును గోరినవాఁ డుష్ణిహాశ్లోకములు వాడనిమ్ము- ఉష్ణిహాస్సే యాయువు-ఈసంగతి తెలిసి యారెం డుష్ణిహము లుపయోగించినవాఁ డభీష్టాయువు పొందును. "అనుష్టుభౌస్వర్గకామఃకుర్వీత-ద్వయోర్వా అనుష్టుభోశ్చ తుష్షష్టిరక్షరాణిత్రయఇమ ఊర్ధ్వాఏకవింశాలోకాఏకవింశత్యేకవింశత్యై వేమాం లోకాన్రోహతిస్వర్గఏవలోకేచతుష్షష్టితమేనప్రతితిష్ఠతి -ప్రతితిష్ఠతియ ఏవంవిద్వాననుష్టభౌకురుతే-బృహత్యౌశ్రీకామోయశస్కామఃకుర్వీత-శ్రీర్వైయశశ్ఛందసాంబృహతీ - శ్రియమేవయశఆత్మన్ధత్తేయఏవం విద్వాన్ బృహత్యౌకురుతే-పంక్తీయజ్ఞకామఃకుర్వీత - పాంక్తోవైయజ్ఞః ఉపైనంయజ్ఞోనమతియఏవంవిద్వాన్పంక్తీకురుతే -త్రిష్టుభౌవీర్యకామఃకురుతే-ఓజోవాఇంద్రియంవీర్యంత్రిష్టుప్ - ఓజస్వీంద్రియవాన్ వీర్యవాన్భవతి యఏవంవిద్వాంస్త్రిష్టుభంకురుతే-జగత్యౌపశుకామఃకుర్వీత-జగత్యా వైపశవః- పశుమాన్భవతియఏవంవిద్వాన్ జగత్యౌకురుతే-విరాజావన్నాద్యకామఃకుర్వీత-అన్నంవైవిరాట్ - తస్మాద్యస్యైవేహభూయిష్ఠమన్నంభవతి సఏవభూయిష్ఠంలోకేవిరాజతి తద్విరాజోవిరాట్త్వమ్"

స్వర్గమునుగోరువాఁడు రెం డనుష్టుభుల నుపయోగించనీ-రెండనుష్టుభులలో నఱువదినాల్గక్షరములు కలవు. మఱి యొక్కొక్కటి యిరువదొకభాగములుగల మూఁడులోకము లున్నవి. ప్రతియిరువదొకక్షరములు భాగముతో నాయజమానుఁ డీమూఁడులోకముల ననుభవించును. మఱి మిగిలిన యఱువదినాల్గవయక్షరముతో నతఁడు స్వర్గమందు శాశ్వతముగా నత్తుకొనియుండును. ఇట్లీ రెండనుష్టుభుల యుపయోగ మెఱుంగువాఁడు స్వర్గమున స్థిరముగా నుండును. సిరియు స్కీర్తియు న్గోరినవాఁడు రెండుబృహతుల నుపయోగించనీ-బృహతీచ్ఛందమే లక్ష్మియును గీర్తియును. ఇట్లు రెండుబృహతుల

యుపయోగ మెఱిఁగినవాఁడు శ్రేయస్సులరెండింటిం బొందును. యజ్ఞముం బ్రేమించువాఁడు రెండుపంక్తిచ్ఛందములనుపయోగించనీ- యజ్ఞము పంక్తిచ్ఛందమువంటిది. రెండు పంక్తిచ్ఛందముల నుప యోగమెఱిఁగినవానికి యజ్ఞము సిద్ధించును- శరీరదార్ఢ్యముకోరిన వాఁడు మూఁడు రెండు త్రిష్టుభుల నుపయోగించనీ- శరీరబలము తేజము మఱి యింద్రియపుష్టి త్రిష్టుభై యున్నది. ఇట్లు త్రిష్టుభుల సంగతి యెఱిఁగినవాఁడు బలముం దేజ మింద్రియపుష్టిం బ్రాపించును. పశుసంపద న్గోరువాఁడు రెండు జగతీచ్ఛందము లుపయోగించనీ- పశువులు జగతీచ్ఛందము వంటివి. ఇట్లు రెండు జగతీచ్ఛందముల యుపయోగ మెఱిఁగినవాఁడు పశువుల సమృద్ధికలవాఁ డగును. అన్నముంగోరువాఁడు రెండు విరాట్ ఛందముల నుపయోగించనిమ్ము- విరాజమే యన్నము -(రాజృధాతువునకుఁ బ్రకాశ మర్థము) అన్నసమృద్ధికలవాఁ డీలోకములో మిక్కిలిప్రకాశించును. కాఁబట్టియే యన్నము విరాట్టయ్యెను. ఈసంగతి నెఱిఁగినవాఁడు తనతోడి పాటివారిలో మిక్కిలిప్రకాశించును. మఱి యట్టివాఁడే తనమిత్రులకు మిక్కిలియుపకారము చేయఁగలఁడు. "సర్వేషాంఛందసాంవీర్య మవరుద్ధేసర్వేషాంఛందసాంవీర్యమశ్నుతే సర్వేషాంఛందసాంయుజ్యం సరూపతాంసలోకతామశ్నుతేఽన్నాదోఽన్నపతిర్భవత్యశ్నుతేప్రజ యాన్నాద్యం యఏవంవిద్వాన్విరాజౌకురుతే" ఇట్లెఱిఁగి యీవిరాజ శ్లోకముల నుపయోగించువాఁడు సకలచ్ఛందములశక్తిని సంపాదించు కొనును మఱి సకలచ్ఛందశక్తిని దనయందు నిల్పుకొనును. మఱి సకలచ్ఛందములతో నేకీభవించును. సకలచ్ఛంద స్వరూపుఁ డగును-కావలసినట్లు కుడుచును. మఱి యథేష్టముగాననుభ వింపఁదగినంతయన్నమును నిల్వచేసికొనును. తనకును దనకుటుంబము నకును సమృద్ధిగా బ్రతికినన్నాళ్లు హాయిగా ననుభవింపఁదగినంత

యస్నమును సంపాదించుకొని నిల్వచేసికొనును. "తస్మాద్వీరాజావేవకర్తవ్యా ప్రేద్ధోఅగ్న ఇమోఅగ్న ఇత్యేతే" ప్రేద్ధోఅగ్న ఇమో అగ్న యని మొదలిడు నీరెంటువిరాజములు తప్పక ముఖ్యముగా నుపయోగింపకలేఁడు. "ఋతంవావదీక్షాసత్యందీక్షాతస్మాద్దీక్షితేన సత్యమేవవదితవ్యం అథోఖల్వాహుఃకోऽర్హతిమనుష్యః సర్వంసత్యం వదితుంసత్యసంహితావై దేవాఅనృతాసంహితామనుష్యాఇతి- విచక్షణ్వతీవాచంవదేత్ - చక్షుర్వైవిచక్షణందిహ్యేనేనపశ్యతీతి(చక్షుర్వై విచక్షణంచక్షుషాహివిపశ్యతి)- ఏతద్ధవైమనుష్యేషుసత్యం నిహితం యచ్చక్షుః-తస్మాదాచక్షాణమాహురద్రాగితిసయద్యదర్శమిత్యాహాథాస్యశ్రద్దధతియద్యువైస్వయంపశ్యతినబహూనాంచనాన్యేషాంశ్రద్ధధాతి-తస్మాద్విచక్షణతీమేవవాచంవదేత్సత్యోత్తరాహైవావాస్యగుతితాభవతిభవతి" దీక్షయే సరి. దీక్షయే సత్యము. కాఁబట్టి దీక్షసల్పువాఁడు సత్యము పల్కవలయును (ఋత మనఁగా దిన్నని తెన్ను సత్య మనఁగా నిజమాడుట ఋతము తలంపునుబట్టి సత్యము మాటను బట్టి యుండును)- అంతయు నసత్యమునే పల్కఁదగుమనుష్యుఁ డెవఁడని యనుచున్నారు- సత్సంపూర్ణులు దేవతలు- మఱి మనుష్యులనృతభూయిష్ఠులు- మాటాడునపుడెల్ల విచక్షణనామమును వాఁడుచ్చరించనిమ్ము- కన్ను విచక్షణ మగును. కంటితోనే వాఁడు స్పష్టముగాఁ జూచును గనుక (విచక్షధాతువునకుఁ జూచుట యర్థము) మనుష్యులలోఁ జూపే సత్యముగా నేర్పఱ్చఁబడెను. కాఁబట్టియే యెద్దియైనసంగతి నెఱిఁగించువానితో నీవు కన్నారఁ జూచితివా యని జను లడిగెదరు- నేఁ జూచితినని వాఁ డన్నప్పు డాసంగతిని జనులు విశ్వసించుచున్నారు. ఎద్దియైనఁ దా నొక్కఁడు మాత్రమే చూచిన వాఁ డితరులం గొందఱిన్గాని యందఱిన్గాని నమ్మించలేఁడు కాఁబట్టి ప్రతిమనుష్యుఁడు న్దా నోరెత్తినపుడెల్ల విచక్షవిచక్షణ యని యుచ్చ

రించుచుండవలయును. అట్లు ఏకతకుణశబ్దమునందా నాడు ప్రతి వాక్యమునకుఁ దోడుగాఁ బల్కుచుండువానియొక్క పల్కంతయును సత్యమే యగును.

ఈ బ్రాహ్మణము ఉచ్చరించునపుడొక స్వరనియమము లేదు. యథేష్టముగా నుదాత్తానుదాత్తములు పల్కవచ్చును- మంత్రోచ్చారణస్వరమున కలవడినఛాందసులు స్మార్తకర్మములం దుపయోగించుపదములను మఱియుం బురాణేతిహాసకావ్యశ్లోకము లనేగాక గృహకృత్యములందలి యేమాటలకైన హాస్యాస్పదముగా మంత్రస్వరముతోనే యుచ్చరించుచుం దమపల్కులు మిక్కిలి సంస్కృతములనియును శుద్ధములనియు సభ్యములనియును శాస్త్రీయములనియు శ్రోత్రియములనియుఁ దక్కుజాతులవారిపల్కులను గర్హించుచున్నారు. మఱియును దాము దీక్షవహించకున్నప్పటి కీనామబ్రాహ్మణులు దీక్షితవేషముతో దంభముం జూపుచుఁ దమ జాతిశ్రేష్ఠతం జాటుకొనుచు స్వార్థపరులై మనసులో నొకటి పైకొకటిగా వ్యవహరించుచు లోకమును మోసపుచ్చుచున్నారు. "శ్రుతిస్థానే స్వరాన్వక్తుం నాలం బ్రహ్మాపి తత్వతః" అని దేవర్షియా నారదుఁడు శిక్షాగ్రంథ న్నిర్దేశించుటచే వేదమును నియతస్వరముగా నీకుక్షింభరులు వైదికమ్మన్యులు పామరులు ప్రాకృతులగు మర్త్యు లెంతమాత్రముం బఠింపనేరరు. అద్దమున నెవనిమట్టుకువాఁడు చూచుకొని సంతోషించునట్లు దేశమువారా దేశమందలి వేదపాఠము నకు సంతోషించుచుఁ దమపాఠమే తక్కిన వేదపాఠములకన్న సరియైన దని పొగడుకొనుచున్నారు- గ్రుడ్డికి గ్రుడ్డి త్రోవచూపుచందముగా గురువులు శిష్యులకు వేదమంత్రములు చెప్పుచున్నారు- అవ్యక్త మగు వేదనాదబ్రహ్మము నారాయణుఁడు వేంకటగిరియందు శిలా రూపమున నవతరించినాఁడన్నట్లు "ఇషేత్వా" మొదలగుశబ్ద

రూపముగా నెట్లున్నదని నమ్ముచున్నారో మనుష్యు లట్లే తా ముచ్చరించుమంత్రముల యుదాత్తానుదాత్తాదిస్వరము లట్లు శాస్త్రీయము లని పామరుల న్నమ్మించి స్వార్థపరులై తాము పఠించునవి వేదము లనియును దాము శ్రోత్రియుల మనియును దక్కినజాతులవా రందఱుం ద మ్మారకే మేపుచుం బూజించుచుఁ దమమాటచొప్పున నడువవలయునని దంభవేషములూని తాము చెడి యితరులం జెఱచుటకు ముఖ్యహేతువు దుష్టకలికాలముతప్ప నింకొకటి కాదు- బ్రహ్మయజ్ఞమునందు వేదములందు మంత్రబ్రాహ్మణములేగాక యితిహాస పురాణకల్పగాథానారాశంసులు కూడఁ గలవని చెప్పఁబడుటచే మొత్తము యనాదిగా వేదమునందు మంత్రసంజ్ఞకలది మంత్రము- బ్రాహ్మణసంజ్ఞ కలది బ్రాహ్మణము- ఇంతకన్న మంత్రబ్రాహ్మణముల నేర్పాటుచేయుట కింకొకదారి లేదు- "బ్రాహ్మణేనామిశ్రిత మంత్రాత్మకంశుక్లంయజుః ఆధ్వర్యవంక్వచిద్ధాత్రం క్వచిదిత్యవ్యవస్థయా బుద్ధిమాలిన్యహేతుత్వాత్ కృష్ణంయజుః" బ్రాహ్మణముతోఁ గలియక కేవల మంత్రాత్మకమైనదగుటచే శుక్లమనియును ఆధ్వర్యవశాత్రములతోఁ గలకాపులకమై బుద్ధిమాలిన్యమునకు హేతువగుటచేఁ గృష్ణయజుస్సనియును యజుర్వేదము రెండు విధములు. "ఆదిత్యానీమానిశుక్లాని యజూంషివాజసనేయేన యాజ్ఞవల్క్యేనాఖ్యాయంతే" ఈశుక్లయజుర్వేదము వాజసనేయుఁడగు యాజ్ఞవల్క్యునిచే సూర్యునివలనఁ బొందఁబడెను. నూఱధ్యాయములు కలదిగనుక శతపథబ్రాహ్మణ మయ్యెను. శతపథబ్రాహ్మణము శుక్లయజుస్సునకు వ్యాఖ్యానము. వాజసనేయసంహిత శుక్లయజుర్వేదము తైత్తిరీయసంహిత కృష్ణయజుర్వేదము. కృష్ణయజుర్వేదమునకుఁ దైత్తిరీయబ్రాహ్మణము శుక్లయజుర్వేదమునకు శతపథ బ్రాహ్మణమును వ్యాఖ్యానరూపములయినప్పటి కొండొంటితో

నా రెండుబ్రాహ్మణములు కలిసియే యున్నవి. దీక్షితుఁడు తనపేరు తనగోత్రముపేరు తనతండ్రిపేరు తనతాతపేరు తనముత్తాతపేరు చెప్పవలసినది. ఐతిరేయబ్రాహ్మణమందలి దీక్షణీయమును బైప్రకార మాంధ్రీకరింపఁబడెను. మఱియును యజ్ఞమునందు సదస్యుఁడదివఱకు జరిగినతప్పుం దెలియపర్చవలయును. మఱేయధ్వర్యులయినను గడచినతప్పుపట్టి తెలుపవచ్చును. ఈచేసినదోషము మీకెట్లు వదలు నని యడుగఁగా నధ్వర్యు లూరకుందురు. వారిబ్రహ్మ యాలీకయుఁడతఁడు వాచస్పతిసంతతివాఁ డాప్రశ్నమున కయ్యో నాకుఁ దెలియదు పెద్దజాతూకర్ణ్యుఁడను మనతండ్రుల గురువు నడుగుదము— అప్పుడు జాతూకర్ణ్యుఁ డాప్రశ్నమును విని తిరికి యావేద వాక్యమును జదువుఁడనెను, ఆలీకయుఁడందుకు శాస్త్రమనువచనము నిగదము యాజ్యము మఱెద్దియైన మొదటినుండి తుదివఱకుఁ జదువవలయుననఁగా శ్లోకముగాని శ్లోకార్థముగాని శ్లోకపాదముగాని యందలియొకపదముగాని యక్షరముగాని యెంతవఱకుండప్పెనో యంతవఱకుం జదువవలసియున్నదనెను.

అపుడు కౌషీతకి యనువాఁ డాగ్రంథము తిరిగి పఠింపఁబడ నవసరములేదు హోతలు ప్రమాదమున యజ్ఞమునందు చేయుతప్పులు దివ్యహోతయగు నగ్నిదేవుఁడు దిద్ది యజ్ఞమంతయుం బవిత్ర మొనర్చునని ఋగ్మంత్రము చెప్పుచున్నదని పల్కెను. ఇట్లు నైమిష ఋషులు చేయుచున్నక్రతుశాలకు వెళ్ళి ప్రశ్నించినదివోదాసపుత్రుఁడగు ప్రవర్ధనభూపతిచేసిన ప్రశ్నమునకు సమాధానము చెప్పఁబడెను. బ్రాహ్మణములవలనఁ దొల్లి మనుష్యులం గ్రతువులందు బలియిచ్చు నాచారము కల దందుకై బ్రాహ్మణులు తమపుత్రుల నమ్ముకొనువారని మైతిరీయబ్రాహ్మణము సాంఖ్యాయనసూత్రములను శునస్సేఫుని కథంబట్టి వెల్లడింపఁబడుచున్నది. మేకలు మొదలగునోరులేని

జంతువులను గ్రతువులందుఁ జంపుటకన్న మానిసులం జంపుట కొంత యంగీకరింపవచ్చును– సర్వజంతువినాశకుఁడు లోకద్రోహమొనర్చు నుపాయ మన్ని జంతువులకన్న నెక్కువగాఁ దెలిసినవాఁడును సర్వ భక్షకుఁడు స్వార్థపరాగ్రేసరుఁడు విద్వాన్మానియు గర్వపర్వతశిఖరా రూఢుఁడగు నొకమానిసిం జంపినప్పటికిం గొంత సాధుజనోపకారమే కదా ? ఇట్లే బ్రాహ్మణము లడ్డదిడ్డక్రూరకర్మములను వ్యర్థమయిన ద్రవ్యవినియోగమును వృథోద్యమములను సోమరిపోతుపనుల నుబుసు పోనికథలను బుక్కిటిపురాణములను సోదెలను దంభవేషములను పామరరంజకములగుపిట్టకథలను ముచ్చటలను వాలకములను మొద లగుబుద్ధిలేనిమనోవాక్కాయకర్మములను బోధించుటకు మును లెంత మాత్ర ముద్దేశింపలేదు. క్రమక్రమముగా వివేకులు వంచకులు స్వార్థపరు లీశ్రౌతవిధానములం గల్పించి రని సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు. జీవహింసయును వ్యర్థకాలక్షేపమును జనుల కన్యోన్యవిద్వే షముం బరమకారుణికులును సర్వజ్ఞులగుమునులు వేదవేదాంగ ముఖమున నెంతమాత్రము న్బోధింపరు బోధింపరు.

యుగస్వరూపము

మనుష్యుఁడు పడుకొన్న సమయమే కలియుగము. మేలుకొన్న వేళ ద్వాపరము. నిలువఁబడినతఱి త్రేత. మఱి నడుచుచున్న కాలమే కృతయుగ మని బ్రాహ్మణము చెప్పుటచే నడుచుచున్నసమయ మనఁగా లోకోపకారముకై కాయక్లేశముతో కృషి మొదలగు పాటు పడుట– భూమినిదున్నుకొని పండించుకొనుట మొదలగుపాటుపడి తనతోడిపాటివారలకుం దోడ్పడక సోమరితనమున నిద్దురించుచుఁ గూర్చుండి సోదెచెప్పుచు సన్న్యాసులమని మెట్టవేదాంతములు పల్కుచుండు సోమరిపోతులే కలిజనులు. తమయొక్కసుఖముకొఱకు

లోకోపకారార్థమై దున్నుట యిండ్లుకట్టుట బట్టలునేయుట మొదలగు కాయక్లేశము వ్యాయామము నొనర్చుపుణ్యాత్ములే కృతయుగపురుషులు, వ్యాయామముతోఁ శరీరకష్టమున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధన సామగ్రి సంపాదింపక సోమరియై గ్రంథకాలక్షేపమును స్వర్గనరకములనుగూర్చి తెలిసీతెలియని యుపన్యాసములను మెట్టవేదాంతబోధలను జపమంత్రోపదేశములను మతచర్చలను కేవలస్వార్థపరుఁడై ధూర్తుఁడై కూర్చుండి తినమరగినతుంటరిమాత్రమే కపటపండిత వేషముతోఁ దనకుఁ దోడితరులకుఁగూడ నాధివ్యాధులు హెచ్చించి భూభారమునకుమాత్రమే జీవించు దిక్కుమాలినగ్రంథకల్పనముల వ్రాఁతలచేఁ దాఁ దరింపలేకితరులఁ దరింపనీక సంశయమున ముంచి లోకులఁ జెఱచి తాఁ జెడకమానఁడు. మిరెపకాయకార మిట్లుండు నని తినక చవిచూడక లోఁతుఁ దెలియదనుసామెతగా మిరెపకాయ చవిచూడనివాని కాకారమునుగూర్చి యెంత యుపన్యసించినను మరెంతగ్రంథము వ్రాసి చదివించినను తెలియునా ? నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యసంపాదకసాధనములగు వ్యవసాయము మొదలగుపనులు తాఁ జేయుచు నితరులకు మప్పవలెను- వేదశాస్త్రములు బ్రతుకు సుఖముగ నడుపుకొనుత్రోవను సూచించునుగాని తా మశరీరములగుటచే నట్టిజీవితసౌఖ్యకరమగు త్రోవను దాము నడిచి జనులకు నడత చూపించనేరవు. జ్యోతిశ్శాస్త్రము చంద్రుఁ డనఁగా జలముగాని యితరపదార్థ మెద్దియును లోకములోని పురుగులు పక్షులు మృగములు తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకై యెట్లు పాటుపడుచున్నవో మనుష్యులుకూడ నట్లే పడుటమాని వేదములనియును శాస్త్రములనియును స్వర్గనరకములనియు జాతిమతవర్ణాచారశిష్టసంప్రదాయములనియు సహజముగాఁ దమకు లేనిపోనివికారములను అద్దముచూచుకొన్నవిధమునఁ గల్లుత్రాగినచందమునఁ బిశాచ

గ్రస్తునివకువున సన్నిపాతరోగపీడితునివలెఁ గోరికోరి సోమరిపోతులై
యాధివ్యాధులకు లోనగుచుంట దుష్టకలికాల చేష్టితము కాదా ?
నిష్కపటహృదయములతో నిద్రాహారవిహారములొనర్చు బాల్య
దశయే నాల్గుపాదముల ధర్మముతో నడుచు కృతయుగము. నూత్న
యౌవనము ధర్మము మూఁడుకాళ్ళ నడుచు త్రేత-ప్రౌఢవయస్సు
రెండుపాదముల ధర్మము నడుచు ద్వాపరము- క్రమముగా నొకపాద
ధర్మముతోనైన నడువనేరక పాదములశక్తి రవంతయు లేక నడువ
నేరక మూలఁబడి స్వపరసౌఖ్యకరమగు కాయక్లేశైకసాధ్యమగు
వ్యాయామము నొకింతయును జేయలేక వేదములనియు శాస్త్రము
లనియు స్వర్గనరకములనియు జాతులనియు మతములనియుం బూర్వా
చారములనియు సారకాయలు నఱకు వార్ధకదశయే నాల్గుపాదముల
శక్తి సమూలముగ నశించిన ధర్మశూన్యమగు కలికాలము- అట్టి
నిరర్థకవార్ధకదశయందు కాయక్లేశమున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సం
పాదించుకొననేరకితరులంగష్టపెట్టి తమవ్యర్థజీవనముంబొడిగించుకొనఁ
గోరిన ధూర్తబకధ్యానపరులగు ముసలిముద్దలు పన్నిన కృత్రిమ
కల్పనములే యీ వేదశాస్త్రములు మతగ్రంథములు పుక్కిటిపురాణ
ములు. ఈవృద్ధులు పాటుపడి తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధనములు
తాము సంపాదించుకొనుటకుం బనికిరాక పరుల న్దమకొఱకై కష్ట
పడుట కొప్పించునుపాయములే యీశ్రుతిస్మృతులు శ్రౌతస్మార్త
కర్మములం బోధించు సకలగ్రంథములు. వేయేల, పెద్దలు తమ
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమున కెట్లు కాయక్లేశమందుచున్నారో వారి
నడువడిచూపి పిన్నలు సహజముగాఁ దాముగూడ నానడువడినే
యవలంబించుట సర్వజంతువులందు సమానసహజపద్ధతియే కదా?
సహజపద్ధతినిబట్టి నడుచుట సహజగుణమే పనికివచ్చునుగాని మనుష్య
కల్పితకృత్రిమపద్ధతు లనవసరములు వ్యర్థములు లేనిపోనిశ్రమకు

హేఁతువులు- చలిబాధ తనకుఁ గలిగినపుడు తనకంటెఁ బెద్దవారు బట్టలుకప్పుకొని సుఖముండుట సహజముగాఁ బిన్న కనిపెట్టి తాఁగూడ బట్టకప్పుకొనఁడా ? పెద్దవాఁ డెట్లు బట్టను సమకూర్చు కొనునో యట్లే తాను బట్టను సమకూర్చుకొనునుపాయము సహజ ముగా వెదకుకొనఁడా ?

ఊపిరితీసికొనుటకు వినుటకుఁ జూచుటకుఁ జవిగొంటకు వాసన గొంటకు స్పర్శమనుభవించుటకు నిద్రించుటకు నవయవములుకదలించు టకు నడచుటకుఁ బరువిడుటకు నిద్రించుటకు మేల్కొనుట కాఁకలిదప్పి కలబాధతీర్చుకొనుటకు స్వభావముగాఁ బ్రతి జంతువును బ్రవర్తిల్లుచుం డును. వేదశాస్త్రఘోషతో మఱియును గ్రంథములతోఁ బనియేమి? పంచభూతాత్మకములగు నానావిధశరీరములకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మాసించుజీవితమునఁ బాంచభౌతికపదార్థములకన్న నశరీరములగు వేదశాస్త్రములతోను స్వర్గనరకములతోను ఆత్మభేదములతోను మెట్ట వేదాంతములతోను లోకాతీతపదార్థవర్ణనములతోను మఱి యతీం ద్రియాకాశపంచాంగములగుశుభాశుభ భవిష్యజ్జన్మకథనములతోనుపరస్పర విద్వేషకారణ కులజాతిమతాచారవిశేషచింతతోను రవంతయుం బనిలేదు. కోటిరూప్యము లిచ్చెద నను మాటకన్న నొక్క దమ్మిడి నొక్క యిచ్చుట కోటింతలు నయము కదా ? వేదములు శాస్త్ర ములు పురాణములుపన్యసించుట వ్రాఁతలనగపర్చుటకన్న నాఁకలి గొన్నవానికిఁ బట్టెడుకూడిడుట కోటింతలు మేలుకదా ? నిద్రాహార విహారాత్మకమగు నీబ్రతుకున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసంపాదకసాధన మగు త్రోవ నన్నిజంతువులకు సహజముగాఁ బిన్నపెద్దవరుసంబట్టి నడుచుకొన్చే నడుచుకొన్చున్నవి. మోచేతికంకణమున కద్దమువలె నీవేదశాస్త్రములీసోమరిపోతుముసలిపాతపంచాంగములు మిక్కిలియన వసరములు. ఒకరికన్న నొకరు గొప్పవారమను స్వార్థపరులై యాస్తి

కూడఁబెట్టుకొనుట కులజాతిమతాచారవైషమ్యములతో లేనిపోనితర్కములతో గొఱగాని వేదశాస్త్రచర్చలతో నన్యోన్యద్వేషములతోఁ గోరికోరి తక్కినజంతువులకన్నఁ జావునకుముందుగాఁ జచ్చుట కలియుగమునందలి మనుష్యులస్వభావము జనుల కన్యోన్యానురాగముం జెఱచి పరస్పరద్వేషముకల్పించు వేదశాస్త్రశిష్టసంప్రదాయకుల మతాచారప్రవర్తలు లోకమునకు సహజముగఁ దప్పని యీతిబాధలు. ఈవేదశాస్త్రము లీమతాచారభేదము లీయన్యోన్యకలహము లీయసందర్భజాతినీతులు మఱి యీస్వార్థపరములు వంచకములు నగుసోమరిపోతు చేష్టితములన్నియు నెపు డడుగంటి సమూలముగ నశించునో సకల మానవు లన్యోన్యానురాగములతో సమాన స్వతంత్రభోగభాగ్యములతోనుండునో యట్టివేళ సహజానందకరబాల్యదశవంటి పుణ్యాయుగమగును. మిగుల డప్పిగొని మేఘోదయ మెపుడగునో యెపుడు వానచినుకులుపడునో యను చాతకములచందమున నిక్కలికాలమందలి భూతహింసాపిపాసకోర్వని భాగవతులు దయాస్వరూపుఁడగు భగవంతున కిట్లు చతుర్విధాభినయవిశేషముల మొఱపెట్టుచున్నారు. అన్నమే సమయానుకూలమున నాఁకలిం బోఁగొట్టుటకును మఱియుం బుట్టించుటకును మూలమైన ట్లీవేదశాస్త్రానుసార కుల మతాచారములన్నియును జనుల కన్యోన్యద్వేషము నల్పించుటకును మఱియుం బరస్పరప్రేమానురాగము లొదవించుటకును గారణములగుట నిశ్చయమే కాని యిపు డీలోకమునకు శని రాజు. పాపసహవాసముచేఁ బాపుఁడయిన బుధుఁడు క్షీణచంద్రుఁడు రవికుజు లిక్కలిస్వరూపుఁడగు శనికిఁ బరివారము. గురున కస్తమితదోషమును శుక్రునకు శత్రుగృహస్థితియును కేంద్రాధిపత్యము లభించి మారకసంబంధము లభించెను. మఱియు శనికి మారకసంబంధము గురుశుక్రులకన్న నెక్కుడయ్యెను. కావున ధర్మాత్మజీవితము కొనసాగుటకు బొత్తిగా కలికాల మవకాశ మిడ

కుండెను. "పాపీ చిరాయుః సుకృతీ గతాయుః" అను కలికాల కృత్యము తార్కాణమయ్యెను. కాఁబట్టి కృతయుగము నాల్గు పాదములతోఁ త్రేతయందు మూఁడుపాదములతో ద్వాపరమున రెండు పాదములతో జరించుచున్న ధర్మధేనువు కలియుగమున నొంటి కాలితో నడువఁజాలక కూలఁబడి శనిరాజను పులివాతంబడి భక్షింపఁ బడెను. ధర్మధేనువుయొక్క దుమ్ములవలె నచ్చటచ్చట నగపడుభాగ వతులన్గూడ దుమ్ములగొండుల మెట్టవేదాంతముల న్వెల్లడించుచు నీస డింపునవ్వులతో నీబ్రాహ్మణపరిబ్రాజకషణ్మతస్థాపకమఠాధికారిమ్మ న్యులుగూడఁ దలచూపనీకాపోక్లిమములందు పాపులతోనున్నయాగ్ర హములవలెఁ బెచ్చురేఁగుచుఁ గలికాలమునుమఱింత ముదఱఁబెట్టుచు దుర్దాహముంబుట్టించు పానీయమువలె దాపరించుట మిక్కిలిశోచ నీయము. మనుష్యపశువుగాఁ జంపఁబడుటకై యొప్పగించఁబడిన శున స్సేఫుఁడు నోరున్నమనుష్యుఁడుగానఁ దనమొఱ్ఱచే నందఱినీ బతిమాలి తనబ్రతుకును గాపాడుకొనినట్టు లైతరేయబ్రాహ్మణమునఁ జెప్పఁ బడెనుగాని నోరులేనిమేఁక కనికర మెట్లు తనబ్రతుకుం గాపాడుకొని క్రూరయూపబంధనముల న్దప్పించుకొనఁగలుగును? మొత్తముపై మాకాయువు మాకారోగ్యము మాకుధనము మీకుబుణ మనుసామె తగా దిక్కుమాలినక్రూరు లీశ్రోత్రియమ్మన్యులు బోధించుచున్నారు.

తనపొట్టకై జీగర్తుఁ డనుబ్రాహ్మణుఁడునూఱావులను బుచ్చు కొని తనకొడుకును యజ్ఞపశువుగా నమ్ముకొన్నాఁడు. తన యాఁకలిం దీర్చుకొనుటకై తాఁ గన్నకొడుకులంగూడ క్రతుపశువులుగాఁ జంపఁ బడుట కొప్పుకొనిరి. తొంటికాలమున బ్రాహ్మణులు తమపుత్రులను యజ్ఞపశువుల న్గావించి వందలకొలఁది గోవులను గ్రయధనముక్రిందఁ బుచ్చుకొని యాకొడుకుల నమ్ముకొనుట యాచారము కలదు. కాఁబ ట్టియే "దుహితాదుఃఖం పుత్రస్తేజః" అను శ్రుతి ప్రవర్తిలుటకు

హేతు వయినది. కొమార్తెలు యజ్ఞపశువులగుటకుఁ బనికిరానికారణముచేత నాయూఁడుపిల్లలం బెంచి తగినవరులకు జతపర్చుటయందు మిక్కిలి క్లేశమగుటచేతను దండ్రికిఁ బుత్రికకన్నఁ బుత్రుఁడే జీవనలాభకారియై తా యజ్ఞపశువుగా నమ్మఁబడి తనతండ్రికి సుఖజీవనహేతువగు ధనాగమమునకుఁ దగినసాధనమగుటచేతను "అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి" అనుధర్మశాస్త్రమును గలిగెను. పుత్రులవలనఁ దండ్రికి ధనలాభము కలుగుటచేతను బుత్రికవలనఁ గొన్నిబాధలుతప్ప ధనలాభ మొక్కింతయు లేనికారణముచేతను బుత్రిక తనజీవనదుఃఖహేతువనియును బుత్రుఁడు తనజీవనసుఖమూలమనియును కొడుకు పుట్టినతోడనే యజ్ఞపశువుగా వాని నమ్ముకొని ధనలాభమంది సుఖముగా నా ధనముచేతఁ బొట్టనిండఁగూడుతినవచ్చునని బ్రాహ్మణగృహస్థు మిన్నుముట్టువాఁడు. మఱియుఁ బుత్రిక పుట్టెనని విన్నతోడనే చెల్లనిడబ్బీయాఁడుపిల్ల యజ్ఞపశువుకై పనికిరాదు దీనిని బెంచి తగినవరునకు జతగూర్చువఱకునాకంఠమునఁ జుట్టుకొనును నీయాఁడుపిల్లవలన నాకు నష్టమేగాని లాభమేమియు లేదని యాతండ్రి మిక్కిలిదుఃఖించువాఁడు. పూర్వకాలమున కొడుకులు తమప్రాణమైన ధారవోసి తండ్రులను సుఖపెట్టువారు– పూర్వకాలమున స్వార్థపరులుగాక లోకోపకారముకై శ్రోత్రియబాలకులు తమప్రాణమైన ధారవోయువారు. కనుకనే యాకాలమునకు వేదవేదాంగము లుపయోగములుగాని స్వార్థపరులై తమసుఖముకొఱకై యెల్లైన లోకద్రోహమొనర్చు ఘోరకలికాలములో నావేదవేదాంగములు మఱి నాఁటి యఖిలశాస్త్రములు బొత్తిగా నిష్ప్రయోజనములు– కాఁబట్టి దేశకాలపాత్రానుసారముగా వేదములును వేదార్థములును మాఱుచున్నవను పురాణమత మెంతయును శ్లాఘ్యము– కాఁబట్టి కలికాలమందు ఇషేత్వాది వేదమంత్రములు ఇషమేవోర్జం యజమానాయ

దధాతీత్యాది బ్రాహ్మణములు ఇషేత్వేతి పలాశశాఖాం ఛినత్తీ త్యాది కల్పము వేయేల వేదములు వేదాంగములు మఱియును స్వర్గనరకములను భూతభవిష్యజ్జన్మములను శ్రౌతస్మార్తకర్మములను చాతుర్వర్ణ్యమును ప్రాచీనశిష్టుల మతాచారములను బోధించు గ్రంథములన్నియును చెల్లనిడబ్బులవలె చెల్లువ్రాయఁబడి రద్దు కాఁబడిన ఋణపత్రములవలె మృతునిపంచేంద్రియములవలె నిష్ప్రయోజనములయి ప్రస్తుతకాలమున లోకోపకారకము లెంతమాత్రము న్గావు- ఆవేదవేదాంగములకు మఱియుం బ్రాచీనమునిప్రోక్త నానా శాస్త్రములకును బ్రకృతోపయోగముగ సకలజను లన్యోన్యాను రాగముతోఁ గలసిమెలసి హాయిగా బ్రతుకుసాధనములం బోధించు తెన్నున వ్యాఖ్యానములు చేయఁబడవలసియున్నది. ఇప్పుడు వాడుక లోనున్న యష్టాదశవిద్య లనాదికాలమునుండియును వాగర్థములం గాలక్రమమున మాఱుచు వచ్చుచున్నవిగాని ప్రారంభకాల మెప్పుడో నిర్ణయింప వలనుపడదు- ఉదకబిందువు లొండొంటఁ గాలక్రమమున మహాసముద్రలయిన ట్లావాఙ్మయ మష్టాదశవిద్యా ప్రస్థానము లయ్యెను. కాఁబట్టి జగత్సృష్టితోనే సకలవిద్యలు నెను బదికోట్లజీవరాసులును మఱియును జగమునందలి పదార్థములును బొడచూపెను. జడచైతన్యాత్మకమగు నీసర్వప్రపంచమును స్మృతి యందు పుట్టి పెరిఁగి విస్మృతిలో లయమగుచున్నదని స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థలచే నెల్లరకుం బ్రత్యక్షానుభవమే. తుదమొదళ్ళుగాని యొకకారణముగాని తెలియఁబడక విష్ణుమాయామయమైన యీ ప్రపంచతత్వ మిదమిత్థమని నిశ్చయింప నశక్యము. సత్వరజస్తమో గుణమయమైన ప్రకృతి వలయరేఖవలె తుదమొదళ్ళు నిశ్చయింప నశక్యమై యాకాశమువలె నిరవధికమై. స్వప్నమువలె నవశమై యాగంతుకమై గారడివలె నద్భుతమై యున్నది. ఇదివఱ కనాదిగా

వచ్చుచున్న శిష్టసంప్రదాయానుసారముగా స్రౌతకల్ప మిట్లున్నదని బ్రాహ్మణములు "ఇత్యాహ" అను పరోక్షభూతక్రియను నుచ్చరించుటచేత వేదములుకూడఁ దమకుఁ బరోక్షములగు వేదవేదార్థములఁ దాము పల్కుచున్నట్లు వెల్లడించుచున్నవి. వేదవేదాంగాది విద్య నెప్పటినుండి ప్రవర్తిల్లుచుండిన నెట్టివాఙ్మయమైనను మఱెట్టి యర్థమును వెల్లడించు నేయేకర్మములను విధించుచున్నను మఱేయే యిహపరసాధనముల బోధించుచున్నను మొత్తముపై సకలజనముల కన్యోన్య ప్రేమానురాగములను పరస్పరోపకారక విధానములను మాత్రమే బోధించుచున్నవిగాని జంతుహింసను జనులకుఁ బరస్పర ద్వేషము నెన్నఁడు న్బోధించలేదని వివేకులందఱును సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు.

యజ్ఞపశువిచారణ

దేవతలు మనుష్యునియజ్ఞమునందు తమకు బలి యీఁగోరిరి. ఆమనుష్యపశువును యూపమునకుబంధించి చంపుటకై యధ్వర్యుఁడు సిద్ధపడినంత నామనుష్యపశువునుండి మేధ యను హోమార్హమగు నింద్రియశక్తి బయలయి గుఱ్ఱములోఁ బ్రవేశించెను. ఆగుఱ్ఱమును యజ్ఞపశువుచేయఁగా దానిలోని మేధము యెద్దులోఁ బ్రవేశించెను. ఆదూడను జంపుటకు సిద్ధపడఁగా దాని మేధము గొఱ్ఱెలో దూఱె నాగొఱ్ఱెను యజ్ఞపశువుగా సిద్ధపర్చగా దాని మేధస్సు మేఁకలో దూఱె నామేఁకను యజ్ఞపశువు కావించి చంపనున్నంత దానిశక్తి భూమిలోఁ బ్రవేశించెను. ఆభూమినుండి వరి మొలచెను. వరి దంచి బియ్యముచేసి యాపిండినే పురోడాశముగా వండి దేవతల కధ్వర్యులర్పించినారు. మనుష్యుని యజ్ఞపశువుగాఁ జంపఁదలఁచి చంపలేకతనికిబదులుగా గుఱ్ఱమును యజ్ఞపశువుకావించి దానింగూడఁ జంప

నొల్ల కాగుఱ్ఱమునకుబదు లెద్దును యూపమునఁ గట్టి దానింగూడఁ జంపనొప్ప కెద్దునకుబదులు గొఱ్ఱెను బశువుకావించి దానింగూడఁ జంపనొల్లక గొఱ్ఱెకుబదులు మేఁక న్గట్టి దానింగూడఁ జంపనొల్లక తుదకు బియ్యమునుమాత్రము పశువుగా భావించి యాపిండిని దేవతల కధ్వర్యులు సమర్పించిరి. మనుష్యుని గుఱ్ఱము నెద్దును గొఱ్ఱెయను మేఁకను బశువుల న్గావించి యూపములకుఁ గట్టి జీవహింస యెంత మాత్రము న్గూడదని విడిచిపెట్టి తుద కధ్వర్యులు బియ్యపుపిండి నామనుష్య హాయ వృషభ మేష చ్ఛాగములను బ్రతుకనిచ్చి వడ్ల దంచినబియ్యపుపిండిని మాత్రమే యాజంతువులకు బదులు పశువుగా భావించి దేవతలకు సమర్పించిరి. మనుష్యుఁడు యజ్ఞపశువగుటకుఁ బనికిరాక గుఱ్ఱముగాను గుఱ్ఱ మెద్దుగా నెద్దు గొఱ్ఱెగా గొఱ్ఱె మేఁకగా మేఁక భూమిగా భూమి వరిగా యజ్ఞపశువగుటకు మాఱెను కాఁబట్టి యజ్ఞమునందు దేవతార్థమై యెట్టిజంతువులను జంపఁగూడదు. మనుష్యుఁడును మఱిసమస్తజంతువులునమేధ్యస్వరూపులుగనుక దేవతలకై బలి యీరాదు. కేవలము ధాన్యమునుండి వచ్చినబియ్యపుపిండి నొకవిధముగా రొట్టెచేసిమాత్రము సకలవిధయజ్ఞములందును దేవతలకు సమర్పించవలయును. మఱియును మనుష్యుఁడు గుఱ్ఱ మెద్దు గొఱ్ఱె మేఁక మొదలగుజంగమజీవులగు నెల్లజంతువులు నమేధ్యములు గనుక దేవతలకై యజ్ఞములందుఁ జంపి బలి యీరాదు. మరి యే జంతువునైనం జంపి తినఁగూడదు" అని స్పష్టముగా నైతిరేయ బ్రాహ్మణము ఘంటాపథముగాఁ జాటిచెప్పుచున్నది. కాఁబట్టి యజ్ఞపశువులం జంపి దేవతలను బలియిచ్చు క్రూరులు మాంసాశనులగు మనుష్యులు వేదచోదిత కర్మబాహ్యులగుటయేగాక దేవతానుగ్రహమున కెంతమాత్రముం బాత్రులు కారు కారు. "నహింస్యాత్సర్వభూతాని" అను సకలభూతదయాపరమగుశ్రుతికి "అన్యత్ర

వైదిక హింసాయాః'' అని నంజుడు చని మరగినక్రూరమానవులు ప్రక్షిప్తమును జెప్పి శ్రౌతకల్పమునందు పిష్టపశువునకుమాఱు జీవత్పశువును జంపుచు మాంసాశనమును బ్రోత్సహించుచుం దామే శ్రోత్రియశ్రేష్ఠులమని తమస్వార్థపరతయుం గుక్షింభరిత్వమును మఱుఁగుపర్చి భూతహింసాపరులై వేదముల కపార్థమొనర్చి దంభవేషములతో గోముఖవ్యాఘ్రములట్లు కలికాలవశమునఁ జెలరేఁగుచున్నారు. పశుహింస యేవిధముగానైనం జేయఁగూడదని శ్రుతులు "యన్మనురవదత్తద్భేషజమ్" అని శ్లాఘించిన మనువుకన్నఁ దెలిసినవారు కాఁబోలు నిప్పటి ప్రాకృతక్రూరదంభశ్రోత్రియమ్మన్యసోమయాజులు. మాంసాహారమునకుబదులు శాకాహారమే యిహపరసౌఖ్యసంపాదకసాధనమని యైతిరేయబ్రాహ్మణము జంతువులమేధ్యములనియు కేవలోద్భిజ్జములే మేధ్యములు కా దేవతాసమర్పణము కావించి యజమానుఁ డారగించవలయునని మాంసాశనమును బొత్తిగా నిషేధించి కందమూలఫలాశనమునుమాత్రమే ప్రోత్సహించి ధాన్యము కూడ మనుష్యాదిజంతువులవంటిదేయని నిరూపణము కావించుటకై ధాన్యముపైనున్న పొట్టుముక జంతువులపైనున్న రోమములవంటిదనియును బియ్యపుగింజ నావరించిచుట్టుకొనియున్న పొల్లయంతయును జంతువులశరీరమువంటిదనియును ధాన్యమందున్న పచ్చియే నెత్తురువంటిదనియును మఱి వండినయన్నము మాంసమువంటిదనియును ధాన్యపు కాడ లెముకలవంటివనియును బ్రతిపాదించెను. స్వర్గసాధనముగాఁ దనకీదేహము నిచ్చిన దేవతలఋణము తీర్చుకొనుటకై యజమానుఁడు మొదటఁ దాఁ బశువయి తనశరీరమును యజ్ఞమున దేవతలకుఁ గృతజ్ఞతాసూచకముగా సమర్పింపఁ గోరెనుగాని తనశరీరమిక్కిలియసహ్యము దుర్గంధపూరిత మమేధ్య మని తలంచి తనదేహమునకు మాఱుగ గుఱ్ఱ మెద్దు గొఱ్ఱె మేఁక మొదలగుజంతువులశరీరముల

నర్పింపఁ దలంచి యాజంతుదేహములు కూడఁ దనదేహము వలె నమేధ్యములని నిశ్చయించి కమ్మనితావిగలిగి పవిత్రములగు స్వాదు కందమూలఫలములను యజ్ఞమునందు దేవతలకు సమర్పించి యా ప్రసాదమయిన కేవల శాకాహారమున మాత్రమే బ్రతుకు చిహపర ములందరింపవలయు ననియేయనాదిగాసకలశ్రుతిస్మృతులతాత్పర్యమను బరమకారుణికులు సర్వజ్ఞులగు మన్వాదిమహర్షులు విస్పష్టముగా వెల్ల డించుట తెలిసియుం గ్రూరకనిశాసితకలికాలవశులై స్వార్థపరులైన జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులగు శ్రోత్రియమ్మన్యులు వ్యసనబద్ధులై దంభవేష ములతో పామరజనరంజకముగా పశుబలిని మఱియు మాంసాశనముం బ్రోత్సహించుచు వృథా జాతిమతకలహములు పన్ని జనుల కన్యోన్య ద్వేషముం బురికొల్పుచు సోమరిపోతులై నోటిబూకరమున ధనార్జన మొనర్చుకొను చీషణత్రయము విడనాడలేక తాజెడ్డకోఁతి వనమంత యుం జెఱచె నను సామెతగాఁ దాము చెడి యొరులం జెఱచు చున్నారు.

నూతన దృఙ్మార్గము

వంశబ్రాహ్మణమునందు గురువు లేఁబదిమువ్వురు పేర్కొనఁ బడిరి. తనతండ్రి తాత ముత్తాతలపేర్లవఱకు వైదికములందు పేర్కొనఁ బడినట్లు వంశముల నది పరంపరఁగా ననంతసంఖ్యాక వేదద్రష్ట ఋషి వంశములు విస్మృతములుకాఁగాఁ బ్రకృతమున జ్ఞప్తిలోనున్నవి యాయాకాలప్రకటితబ్రాహ్మణానుసారముగాఁ బేర్కొనఁబడుచున్నవి. వేదశాస్త్రములసృష్టి జగమువలె ననాదియుగపరంపరలన్ సృష్టిస్థితి నాశము లనంతవిధములుగాఁ బొందుచున్న త్రైలోక్యమువలె వాఙ్మ యముకూడ ననంతవిధములుగా నుద్భవస్థితినాశములందుచు నాయా యుగములందు వంశపారంపర్యముగా జనులచే వైదికములందు తండ్రి

తాతముత్తాతల పేర్లుమాత్రమే స్మరింపఁబడునట్లు స్మృతివిధమునఁ బ్రవర్తిల్లుచుం బఠనపాఠనప్రచారముల నుస్సవి. ఖిలములై విస్మృతములయిన విద్యల సంఖ్యలో ప్రస్తుతము ప్రచారములోనున్న విద్యల సంఖ్య యపారపారావారమునం దొక జలకణపరమాణువువంటి మఱిమొకటిలోఁ బరార్థభాగమువంటిది. నాముత్తాతయొక్క మూలదంత మిద్దియనియు వేయియేండ్లక్రింద మాతాత యెక్కిన గుఱ్ఱపుడెక్క కతికిన నాఁడిది యని తరతరములుగాఁ గొంతకాలము నుండి వంశపారంపర్యము దాఁచుకొని జనులు యాశ్చర్యపడుటకై చూపించునట్లు ప్రాచీనుల వేషభాషాచారములు వెల్లడించు కొంత కాలముక్రింద వ్యవహరింపఁబడిన వాఙ్మయము నాచారములను వేద వేదాంగములని యిప్పటి వైదికమ్మన్యులు వ్యవహరించు వేదశాస్త్రములు శిష్టాచారములు గూనదంతముంబట్టియును డెక్కనాఁడును బట్టియు వేయియేండ్లక్రిందటి మనుష్యుని యథార్థతత్త్వము నిర్దేశింపనలవికానట్లు వేదశాస్త్రాచారములంబట్టి యనాదిప్రాచీనకాలవ్యవహృత వేద వేదాంగాచారముల యథార్థస్థితి యిట్టిదని నిర్ణయింపఁ దరమగునా? శునశ్శేఫాది మనుష్యనామములు బుచ్చెన్న అచ్చన్న క్రింద నెట్లు మాఱెనో యట్లే సకల వ్యవహారములు మాఱుచుంట తలపోయక ప్రాచీనవైదికాచారానుసారముగాఁ దాము నడుచుచున్నామని డాబుచేయు శ్రోత్రియమ్మన్యుల దౌర్జన్య మేమన వచ్చును? వేయియేండ్లక్రిందటి మనుష్యుని వానిగూనదంతముం బట్టియు డెక్కనాఁడుంబట్టి గుఱ్ఱము సంపూర్ణాకారములను వ్రాసి యా యుభయులచరిత్రమంతయును బ్రతిక్షణ జీవితచర్యయు నిట్లే యుండునని తమ బుద్ధిచాతుర్య మగపఱ్చు చిత్రలేఖక చరిత్రకారుల వలె నెవ్వియో యనాదికాలమునుండియును వంశపారంపర్యముగా నతిసూక్ష్మములుగా ననంతవిధములుగా మాఱుచుం బొడచూపు

శబ్దకర్మముల నద్దమతము బుద్ధికోలంది న్లోకోపకారముగా నతీంద్రియ జ్ఞానము సహజముగాఁగలఋషులు కాలక్రమమునఁ దేనెటీఁగలు పట్టుపెట్టినట్లు బంగరుపిచ్చుకలు గూఁడల్లుకొనువిధమున వేదశాస్త్రములను నిర్మించుచుండఁగాఁ గాలక్రమమున వారిగ్రంథములును వారి వ్యవహారధర్మములును నామావశేషములై ఖిలములు కాఁగాఁ దిరిగి బుద్ధిమంతులు దేశకాలపాత్రానుసారముగా సకలవిద్యలును గర్మములను వ్యవహారధర్మముల నేర్పఱుచుచుండఁగా నవియుం గాలక్రమమున మాఱుచు నశించుచు నొకొక్కయుగము నొకొక్కవిధముగా నుద్భవస్థితినాశములన్ ఋతువులవలె తుదమొదళ్ళు తెలియఁబడక మాఱుచుండును. నిన్నటివంటి దినమే నేఁ డయినప్పటికి నిన్న నేఁడు కాని చందమున నిజ్జగము మునుపటిజగము కా దీజడచేతనపదార్థములు తొంటివి కా వీవేదశాస్త్రము లీశ్రౌతస్మార్తకర్మములు మఱియిప్పటి సృష్టిస్థితినాశవిధానములు మునుపటివి కావు. బాల్యయౌవనవార్ధకదశలందుచుఁ బ్రతిక్షణము శరీరమనోగుణముల న్మాఱుచున్న దేహధారివలె కృతత్రేతద్వాపరకలియుగములం బ్రతిక్షణమును నామరూపాత్మకమగు జగము మాఱుచున్నది. కాఁబట్టి యిప్పటి వేదశాస్త్రములు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మునుపుగూడ నిట్లే యున్నవని కాని మనవలెనే మనపూర్వులు వ్యవహరించిరనికాని యిప్పటి యాచారములవలెనే పూర్వాచారములున్నవనికాని నిర్ణయించి పూర్వాచారముగా మేము మాంసాశనులమై క్రతువులం బశుహింస చేయుచు కులజాతిమతాభిమానముల న్స్వార్థపరులమై పరస్పరకలహముల న్గొట్లాడి తన్నుకొనుచుందుమనియుఁ దొంటిచాతుర్వర్ణ్యధర్మములు తామే యనుసరించుచున్నామనియుం బల్కుక్రూరదంభశ్రోత్రియమ్మన్యులు క్రమక్రమముగాఁ బాలనాధికారుల వశులై వసంతర్తువు మొదలయినశిశిరఋత్వంతదశవలెఁ గృతయుగప్రారంభ

హేతువగు కలియుగాంతమునఁ దనుతను కులజాతిమతాభిమానము లను దమతమ శ్రౌతస్మార్తకర్మములను దమతమ దంభవేషముల నన్నిటి నట్టిపెట్టి తమతోఁగూడి పాటిమనుష్యులందఱితో నేకీభవించి పరస్పరప్రేమానురాగబద్ధులై యెవరిమట్టుకువారు సర్వస్వతంత్రులై యన్యోన్యద్వేష మొక్కింతయును లేక తక్కినజంతువులవలె పేద సాద- కొద్దిగొప్ప- తనపర యనుభేదమెంచ కన్యోన్యసహాయమున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములందుచుం గాలక్రమమునఁ గృతయుగ జనులవలెఁ గృతార్థులు కాకమానరు మానరు.

"కం॥ ఎప్పటి కెయ్యది ప్రస్తుత, మప్పటి కామాట లాడి యన్యుల మనసుల్, నొప్పింపక తా నొవ్వక, తప్పించుక తిరుగు వాఁడు ధన్యుఁడు సుమతీ" అను వాక్యానుసారముగాఁ జరించిన వివేకవంతుని జీవితకాలమే కృతయుగము. అన్యోన్యద్వేషముగల యవివేకులజీవితకాలము కలికాలము. కనుఱెప్ప వేసినంతకాలముపల మందులో వేయియవభాగముతత్పరము దానిసహస్రభాగకాలము లగ్న మాలగ్నకాలముం దెలిసికొన నాతాత వశిష్ఠుఁ చాలఁడు మఱియుం దేవగురువగు బృహస్పతియైనఁ జాలఁడని పరాశరముని పల్కుటచేతను లగ్నవశమున నవగ్రహాత్మకుఁడు ద్వాదశరాసి స్వరూపుఁడు నక్షత్రరూపకకాలరూపియు నగుజనార్దనుండయిన సూర్యుఁడు కూడ నుదయాస్తమయకాలము లవ్యత్యస్తముగా మాఱుచుం బ్రతిక్షణము తనమాఱుదలం ద్రిగుణవినిమయహేతువై యనంతసంఖ్యాకబ్రహ్మాండములం దనయందు సముద్రమందలి జల బుద్బుదములవలె నుద్భవస్థితిలయములొనర్చుచుం "సాక్షీ చేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ"అనుతీరునఁ దా నసంగుఁడై శాశ్వతుఁడై నిర్గుణా ద్వైతబ్రహ్మమై సకలజగత్సృష్టిస్థిత్యుద్భవలయహేతుమూలకారణ మయ్యు స్సచ్చిదానందమూర్తియై యున్నాఁ డనునిశ్చయజ్ఞానము

గల కపిలమున్యాదిమహాత్ములు సంపూర్ణమనఃసంతృప్తిస్వరూపక కైవల్యజనకమగు సర్వజనసమతయును స్వార్థత్యాగమును బరోపకార చింతయును సర్వభూతదయయు ననుసరించి కేవలమును దమనడువడి చేతమాత్రమే లోకులకు హేయోపాదేయమార్గములం బోధించిరి. ప్రతిక్షణము మాఱుదల స్వభావమగుటచే సమస్తపాంచభౌతికస్థూల సూక్ష్మాకారములు వేదవేదాంగములు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మఱియు నఖిలలోకవ్యవహారములు మాఱుచునేయుండును కాఁబట్టి ప్రస్తుతదేశకాలపాత్రానుసారముగా బుద్ధిమంతుఁడగు మనుష్యుఁ డొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడుచుం బ్రతిక్షణసంతుష్టమనస్కుఁడై యిహపరములం దరించును. ప్రస్తుతకాలానుసారముగఁ దమ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములను సంపాదించుకొనుచుండియును స్వార్థపరులయి ధూర్తులై కపటులై సోమరిపోతులై కష్టపడకయే వలసినభోగము లందఁగోరి నోటిబూకరింపుచేతను దంభవేషములచేతను దాము పఠించునవియే బ్రహ్మముఖమున స్వయము వెలువడిన వేదము లనియును మఱియుఁ దా మాచరించుకర్మములే విధ్యుక్తములనియును తాముమాత్రమే "వర్ణానాం బ్రాహ్మణః ప్రభుః" అన్నట్లు బ్రాహ్మణుల మనియును తాముమాత్రమే యవధ్యుల మనియును మఱియుం భూదేవతల మనియుం గష్టపడక సకలభోగముల ననుభవించుటకుం దమకుమాత్రమే యధికార మున్నదనియును తామె సకలజనవందితుల మనియును తాము నిర్దేశించినదే ధర్మ మనియును సారకాయలు నఱకుచు డాబుచేయు శ్రోత్రియమ్మన్యులే దుష్కాల వశమున జనుల పరస్పరకలహములకు మఱి సకలమానవుల యన్యోన్య హింసకుం దప్పక కారణమగుచున్నారు. కులజాతిమతభేదములును స్వార్థపరతయుఁ బుణ్యావశమున మనుష్యానం దెపుడు నిశ్శేషముగ

నంతరించునో యపుడే సర్వజనులకుం బరస్పరప్రేమానురాగజనక మగు పుణ్యస్వరూపక కృతయుగము తిరిగి తలచూపును.

భృగ్వాంగిరసుని గాని అథర్వాంగిరసుని గాని పేరం బరఁగు బ్రహ్మ వేదమునకు వ్యాఖ్యానరూపముగ గోపథబ్రాహ్మణ మని కలదు. ఈగోపథబ్రాహ్మణమునందే పదినెన్మిదివేలసూత్రములుగల భౌతికశాస్త్రము మొదలగుమంత్రతంత్రయంత్రములచేతఁ ద్రిభువన వ్యవహారజ్ఞానమును సకలవిద్యారహస్యము లష్టైశ్వర్యసిద్ధిసాధన జ్ఞానము నీగోపథబ్రాహ్మణ మెఱిఁగించును భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలములం దిహపరముల సాధింపఁదగిన సమస్తలోకకృత్యము లీబ్రాహ్మణమునందుఁ జెప్పఁబడినవి. కాని యీబ్రాహ్మణము చాల మట్టుకు ఖిలమగుటచేతఁ బ్రాచీను లెఱిఁగి వ్యవహరించిన యనేక విద్యారహస్యము లడుగంటినవి. యుగయుగమున కనఁగా నైదేసివేల సంవత్సరములకు సంపూర్ణముగా సమస్తభాషలు సమస్తమనుష్య వ్యవహారములు సమస్తవిద్యలు సమస్తజంతువులు నదులు పర్వత ములు సముద్రములు భూప్రదేశములు గ్రహగతులు వేయేల చరా చరప్రాణికోట్లతోడ త్రిభువనవస్తువులన్నియును దాఱుమాఱయి క్రొత్త క్రొత్తసృష్టి కలుగుచుండును అయిదువేలసంవత్సరములక్రిందనున్న జలాశయములేవో భూములెవ్వియో జంగమస్థావరప్రాణివిశేషములు తదాకృతిచేష్టలెవ్వియో గ్రహస్వరూపములును మఱియుం దద్గతి విశేషములెవ్వియో మఱి యప్పటి జగ మెట్లుండెనో మఱి యేది యెట్లుండెనో తెలిసి తెలుప నెవ్వరికి నశక్యముకాదు. అయిదువేల సంవత్సరములక్రిందటి యనాద్యనంతయుగములందలి జగత్సృష్టిస్థితి నాశములగుఱించి చెప్పుచు నిప్పుడు వ్యవహరింపఁబడుచున్న వేద వేదాంగాద్యష్టాదశవిద్యలన్నియు నీ యైదువేల సంవత్సరములనుండి యును సంగ్రహింపఁబడిన మనుష్యుల యూహాలే. అనాదికాలము

నుండియు దేవమానముంబట్టి యైదువేలసంవత్సరములక్రిందనున్న మనుష్యులలోఁ గొందఱతీంద్రియజ్ఞానవంతులు గౌతమవ్యాసాది మహాత్ము లుండియుండవచ్చును. అయిదువేలసంవత్సరములలోపుగా జన్మించినమనుష్యులలో నతీంద్రియద్రష్టలగు మునులు లేరు కాఁబట్టియే మనుష్యమానముంబట్టి యీయైదువేలసంవత్సరముల నుండియు గలియుగము ప్రవర్తిల్లుచున్నది. కలియుగలక్షణము తెలిసీతెలియని మనుష్యులు తెలిసినట్లు స్వార్థపరులై యొండొరుల నోర్మసపుచ్చుచు దంభవేషములతోఁ బరస్పరజాతిమతభేదములతోఁ బోరాడుచు నీల్గుట– పరస్పరప్రేమానురాగము సంపూర్ణముగా మనుష్యులందఱియెడ నలకాలము కృతయుగము. మూఁడుపాళ్లున్నది త్రేత– రెండుపాళ్ళున్నది ద్వాపరము– పాదమాత్రమునఁ బ్రారంభించి తుదకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగాత్మకమగు మానవధర్మము శూన్యమై భూతహింసయును స్వార్థపరతయుం బరస్పరబద్ధవైరముగా మారినకాలము కలియుగము. దేవమానపు దినము మనుష్యుల సంవత్సరము. కాఁబట్టి 5000×360 = 1800000×4 = 7200000–5000 = 6700000 = అఱువదియేడులక్షలమనుష్యమానసంవత్సరములపిమ్మటఁ దిరిగికృతయుగముగా నిక్కలియుగముమాఱునప్పటివఱకు వర్తమాన భవిష్యత్కాలముల రెండింటియందు దినదినప్రవర్ధమానమగు దౌర్జన్యము న్మాన్ప నెవ్వరికి నశక్యము కాదు. పన్నెండుగంటల కాలమువఱకును జరగవలసిన యమావాస్యరాత్రి నొక్కుమ్మడిం బున్నమ గావింప నెవ్వరిశక్యమగును ? స్వభావము నడ్డఁ దరము కాదు. కాలక్రమమున మాఱుదల కలుగకతీఱదు తీఱదు.

ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములచేత వస్తుతత్త్వజ్ఞానము కలుగును మఱియుం బ్రత్యక్షాదిప్రమాణజ్ఞానమునకు దేహస్మృతి హేతువు. దేహస్మృతి ప్రతిక్షణమును దేశకాలపాత్రానుసారముగ స్థూలసూక్ష్మ

గతుల నూఱుచుండు. స్మృతియొక్క సూక్ష్మతమబీజస్థితియే సుషుప్తి యనంబడి విస్మృతి యగును స్మృతియొక్క స్థూలతమస్థితియే జాగ్రద్దశాతిశయప్రమాణబోధక పండితపాండిత్యప్రకర్షాత్మకమగు వస్తుతత్త్వవివేకమునాఁ బరఁగును మనుష్యులయొక్క యుత్తమజాగ్రద్దశాపరిణామాత్మకస్మృతివిశేషమగు వివేకమే బుద్ధి యనంబడును. అట్టి మనుష్యబుద్ధి క్షణిక మగుటచేతను మఱియుం బాంచభౌతికపదార్థముల యుద్భవస్థితినాశవిశేషములు క్షణికము లగుటచేతను "ఇదమిత్థమ్" ఏవస్తుతత్త్వము న్నిర్ణయించుటకుఁగాని స్మృతిగోచరపదార్థము విస్మృతి మఱపించుటచేతఁ దెలుపుటకుఁగాని త్రిప్పఁబడుచు నగ్నికొఱవియొక్క చక్రాకారరేఖకుఁ దుద మొదళ్ళు నిరూపింపనలవికాని విధమున జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యాత్మకస్మృతివిస్మృతిదశల తుద మొదళ్ళుగాని మఱి యాస్మృతివిస్మృతులలో నెద్ది ముందో మఱెద్ది వెనుకయో పాంచభౌతికపదార్థములును మఱియు వానిం దెలిసికొను సాధనములగు త్వక్చక్షుర్ఘ్రాణశ్రవణరసనేంద్రియమయమనస్సును మఱి యామనస్సుయొక్క సారమగు బుద్ధియును బరస్పరాశ్రయసంబంధముచేఁ బ్రతిక్షణమును మాఱుచుంటచేత నతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషులయనుగ్రహముచేతం బారంపర్యముగా నుపదేశింపఁబడుచుం బరస్పరకారణములగు సృష్టిస్థితినాశకార్యముల స్మృతిరూపకజాగ్రద్దశ కృతత్రేతద్వాపరకలియుగములందుఁ గ్రమక్రమముగా క్షీణించుచు స్వప్నసుషుప్తులందు లయమగును. కలియుగమునందు జాగ్రద్దశాత్మకస్మృత్యౌన్నత్యవిశేషరూపకమగు బుద్ధియొక్క యుత్తమస్థితియగు శ్రద్ధ యనఁగా విశ్వాసము క్షీణించుచుండుటచేత ఋషులు వేదశాస్త్రముఖముల నొప్పిదించి సచ్చిదానందతత్త్వస్వరూపమగు నహింసావ్రతముం బరస్పరప్రేమానురాగాతిశయజ్ఞానము నానాఁటికి నశించుటచేత నిట్లు సకలభూతహింసకులు తలచూపదొడంగిరి.

వేదవిజ్ఞానము

"యస్యనిశ్వసితం వేదాః - ఆత్మన ఆకాశః - శబ్దగుణకమాకాశమ్". పరమాత్మయొక్క నిట్టూర్పు వేదము - ఆత్మనుండి యాకాశము పుట్టినది - శబ్ద మాకాశముయొక్క గుణము "యోబ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వం యోవేదాంశ్చ ప్రహిణోతితస్మై - ఈశానః సర్వవిద్యానామ్" బ్రహ్మ నెవఁడు తొల్లి సృజించెనో మఱి యాబ్రహ్మకు వేదము దేవుఁడు తెల్పెనో - సమస్తవిద్యలు నేలు దేవుఁడెవఁడో యను వాక్యములంబట్టి వేదములకుఁ బరమాత్మునకు భేదమొద్దియును లేదు. వేఁడియే యగ్నియగ్నియే వేఁడి కాఁబట్టి పరమాత్మునకు మఱి యా దేవుని నిట్టూర్పగు ఋగాది వేదములకును భేదమొద్దియును లేదు అగ్నినుండి వేఁడిపుట్టినదనునపు డగ్నినుండి అగ్నియే కలిగెననక తీఱదు. అగ్న్యౌష్ణ్యములు రెండింటికి నామభేదమేగాని వస్తుభేదము లేదుకదా! యట్లే పరమాత్మకును వేదమునకును వస్తుభేదమొక్కింతయును సముద్రజలమునకును సముద్రతరంగజలమునకును భేదములేనట్లు మఱియును బీజమునకును వృక్షమునకును వస్తుభేదములేనట్లు మహాకాశమునకును ఘటాకాశమునకును వస్తుభేదము వ్యక్తావ్యక్తదశలచే స్థూల సూక్ష్మస్థితులచే మఱియు కార్యకారణరూపములచే వర్ణాత్మక ధన్యాత్మకశబ్దములకువలెనాదబ్రహ్మమునకుఋగాది వేదశబ్దములకును భేదమొద్దియును లేకయున్నప్పటికిమిథ్యాకారములతోఘటాకాశములుతోఁచువిధమున నాదబ్రహ్మమగు పరమాత్ముఁడు ఋగాది వేదశబ్దరూపములఁ గనుపట్టుచున్నాఁడు. ఘటాకారమున ననుసరించి ఘటాకాశాకారము తోఁచువిధమున పరుగిడుచున్న బండియొద్ద నిలిచియున్న బండికూడఁ బరువిడుచున్నట్లు కన్పట్టువిధమునఁ బ్రవహించునదిలో నిలువఁబడినవాఁడు తా ముందేగుచున్నట్లు భ్రమచెందుపోలికం బరమాత్మనుండి యాకాశముపుట్టినట్లు మఱి యాయాకాశమున శబ్దముకలిగినట్లు మఱి యా

శబ్దవర్ణాత్మకఋుగాదివేదములయినట్లు మనుష్యులు తమ సహజవిపరీత విభ్రాంతమిథ్యాదృష్టివశమున ననుకొనుచున్నారు. కాని "సాక్షీ చేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ" అను వాక్యానుసారముగా సచ్చిదానంద లక్షణమై నిత్యనిర్గుణాద్వైతనాదబ్రహ్మమగు పరమాత్మనుండి వర్ణాత్మకములగు ఋుగాదివేదములుగాని నామరూపాత్మకమగు నీజగము గాని పుట్టినట్లు మాయాబద్ధుఁడై విభ్రాంతుఁడైన దేహి యనుకొనుచున్నాఁడు. కాని మహదాకాశమునకును ఘటాకాశమునకును వస్తుభేదములేనివిధమున నిజముగాఁ బరమాత్మకును మఱి యీనామరూపాత్మకమగు నిజ్జగమునకును వస్తుభేద మొక్కింతయును లేదు.

"వాచారంభణం వికారోనామధేయమ్" నామరూపములు స్వప్నవస్తువులవలె మనోవిభ్రాంతికల్పితములును మిథ్యలుగాని వాస్తవములు కావు. ఘటకపాలాదులయొక్క నామరూపములు స్వప్నమువలె మిథ్యాభ్రాంతికల్పితములుగాని యాకుండ మూఁకుఁడులకుఁ గారణమగు మట్టివలెఁ గుండమూఁకుడులవంటి "అగ్నిమీళేపురోహితమ్"అను వేదవాక్యమునందలి వర్ణములు మఱి యట్టి వర్ణోచ్చారణమందు వ్యక్తమగుశబ్దమును స్వప్నమువలె మనోవిభ్రాంతికల్పితమై యెండమావులనీటివలె మిథ్యగాని వాస్తవ మెంతమాత్రము న్గాదు. నిర్గుణాద్వైతపరమాత్మయగు నాదబ్రహ్మము ఘటకపాలాదులకు మృత్తికవలె ఋుగాదివేదశబ్దములకు మూలకారణము. నాదబ్రహ్మము కారణము నామరూపాత్మకము జగమంతయును గార్యము. అగ్నికి నగ్నిజ్వాలకు నామరూపభేదముతప్ప వస్తుభేదములేనట్లు నాదబ్రహ్మమునకు నిజ్జగమునకు వస్తుభేదము లేనేలేదు. చంద్రుఁడు జలమునందు ప్రతిఫలించినచందమున మనస్సు స్వప్నమునఁ బరిణమించినవిధమున ఎండమావుల న్నీ రగపడునట్లు జలము తరంగరూపమున నున్నట్లాకాశము నానావిధాకారములఁ గనుపట్టినరీతిన్ నిర్గుణాద్వైతనాద

బ్రహ్మము ఋగాదివేదశబ్దములం దోఁచుచున్నది. నాదబ్రహ్మము బీజము- ఋగాదివేదశబ్దములు వృక్షములు- నాదబ్రహ్మము కారణము. ఋగాదివేదశబ్దములు కార్యములు. నిత్యము నిర్గుణనాదబ్రహ్మము మఱి యనిత్యములు సుగుణఋగాదివేదవర్ణములు. నాదబ్రహ్మమున కుత్పత్తిస్థితినాశములు లేవు. ఋగాదివేదశబ్దము లుత్పత్తిస్థితినాశము లందుచుండును. నాదబ్రహ్మము బింబము. ఋగాదివేదశబ్దములు ప్రతిబింబములు. నాదబ్రహ్మము నిరుపాధికము. ఋగాదివేదశబ్దము లనుప్రతిబింబములు సోపాధికము. నాదబ్రహ్మము సగుణుండగు పురుషుఁడు. నాదబ్రహ్మము స్వయంప్రకాశము. ఋగాదివేదశబ్దము లుత్పత్తిస్థితినాశవంతములగుటచే నస్వతంత్రప్రకాశములు భ్రాంతి కల్పితములు బొత్తిగా నబద్ధములు కలలవలె మిథ్యలు మఱి మనో విభ్రాంతములు. కృత్రిమపౌరుషేయములుగాని యెంతమాత్రమును వాస్తవములు కావు కావు. కాఁబట్టి తన కెన్నఁడును లేని గుఱ్ఱమును గూర్చి యితరుఁడు తనతో నోయీ! నీగుఱ్ఱము హాయిగా నీసావడిలో నున్నదనిగాని లేక దొంగచేఁ గొంపోఁబడినదనిగాని విన్న వివేక వంతుఁడు మోదఖేదములు రెండును బొందనివిధమున ఋగాదివేదము లపౌరుషేయములైననుం బౌరుషేయములైనను సత్యములయినను కల్లలయినను జీవునకును ఋగాదివేదశబ్దజాలమునకును సంబంధము వివేకమునకు భ్రాంతికిన్వలె నిజమునకుఁ గల్లకువలె జాగ్రత్సుషుప్తులకువలెఁ బింబప్రతిబింబములకువలె జీవితమరణదశలకువలె లేదు. ఋగాదివేదశబ్దజాల మిద్దియని మర్త్యు లుచ్చరించుశబ్దములు నాదబ్రహ్మప్రతిబింబములుగాని వాస్తవములు కావు. నీడలపోల్కి నబద్ధములుం బురుషభ్రాంతికములగు ఋగాదివేదశబ్దముల పఠన పాఠనములు శ్రౌతకర్మములు నిశ్చయముగా వివేకవంతులగు మానవు లెంతమాత్ర మవలంబించ రవలంబించరు. పామరజనులకు విగ్రహా

రాధనమువలె మూఢులకుమాత్రము ఋగాదివేదాధ్యయనమును శ్రౌతకర్మాచరణముం గొంతవఱకు యథార్థజ్ఞానసాధనములును సంసారదుఃఖవిస్మృతి నలిగించునుపాయములగుట కేసం దేహము లేదు. ఒకొక్క మనుష్యునకు క్షణక్షణానుభవము ననుసరించిన యొకొక్క మనోనిశ్చయజ్ఞానము పుట్టెడొకగుణము జిహ్వాదొకయచి యెవనినమ్మకము వానిది. ప్రత్యక్షరము ప్రతిశబ్దముం జతుర్విధాభినయములం జేరినప్రతిసంజ్ఞయును దేశకాలపాత్రానుసారముగం బ్రసంగవశమున గ్రాహకశక్త్యనుసారముగ నర్థమిచ్చును. కాంబట్టి యింద్రియగ్రాహ్యములు మఱియును బురుషప్రయత్నమూలకావయవచాలనవిశేషసంభవములగు ఋగాదివేదశబ్దము లుత్పత్తిస్థితినాశవంతములగు ననిత్యకార్యములనియుం బౌరుషేయములనియును సిద్ధాంతీకరించినమతము మిక్కిలిసమంజసము. కాంబట్టి ఋగాదివేదములును వేదాంగములును సమయోచితముగా యుగయుగమునకు శబ్దార్థములరెండింటిచే మాఱునని పురాణవచనము కలదు. కావుననే యథేష్టలౌకికస్వరమున ఋగాదివేదము లుచ్చరించుచు వేదచోదితములని నానావిధములుగా శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరించుచు ద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతాది నానామతములు ప్రవర్తిల్లుచుం బ్రత్యహమును వేదోచ్చారణమందును గర్మాచరణమందును నానావిధముల మాఱుచున్నవి.

పశుహింస నొలంగించి జనులకుం బరస్పరానురాగ మొదవించు శబ్ద మెద్దియైనను మఱె ట్లుచ్చరింపంబడినను అగ్నిస్తంభ జలస్తంభ భూస్తంభాది వివిధవిద్య లాకాశాగమనవిశేషముల నెలుపువిద్యలు మఱియుం బ్రస్తుతకాలమునకసాధ్యములయినఅనేకవిద్యావిశేషములును మఱి యిప్పటి సృష్టిలోలేని నానాజంగమస్థావరప్రాణివిశేషములును ప్రస్తుతమున వాడుకలోలేని యనేకభాషలును సముద్రనదనదీపర్వ

తారణ్యములు మఱియుం బ్రకృతకాలమున నూహింపఁబడని యనేక జగద్విశేషము లూరుం బేరు లేకయు నామమాత్రావశిష్టములయ్యెం భూతకాలమున నీటిలోనిగిజులవలెఁ బుట్టి క్రమక్రమముగా విస్తరించి తుదకు మఱి తలచూపనివిధమున నాశముచెందియుండవచ్చును. భూకంపము లగ్నిపర్వతాది భూతప్రకోపోపద్రవములు— ఈతిబాధలు యుద్ధములు మఱి యూహాకందని లౌకిక దైవికోపద్రవములచేనున్న వస్తువులు రూపుమాయుటయు జగత్తునలేని క్రొత్తవస్తువు లగపడుటయును గొన్ని వస్తువులు పెరుఁగుచుంటయుం గొన్ని తఱుగుచుంటయును పాతవి యడంగుటయును గ్రొత్తవి తలచూపుటయును ప్రత్యహమును జగమున మాఱుదల సకలపదార్థములఁ గన్పట్టుటయును వివేకులకందఱికిం బ్రత్యక్షానుభవమేకదా ? అథర్వవేదమునకు వ్యాఖ్యానరూపమగు గోపథబ్రాహ్మణగ్రంథసంఖ్య యెంతయో ఖిలమౌటచే ననేక విశేషవిద్యలను వివరించు భౌతికశాస్త్ర మంతరించెను. మనుష్యులయూహకుఁ దోఁచు కార్యములన్నియును సాధ్యములుకానీ యసాధ్యములుకానీ సాధ్యాసాధ్యములుకానీ పూర్వము జరగిన సంగతులే— ముందులేనివస్తువు లిప్పుడు క్రొత్తగా నుండనేరవు. పాంచభౌతికపదార్థములన్నియును స్థూలసూక్ష్మస్థితివిశేషముల మాఱుచుండునుగాని కఠినపదార్థము ద్రవముగా ద్రవ మగ్నిగా నగ్ని వాయువుగా వాయు వాకాశముగా నాకాశ మాత్మగా శేషించి యుండును.

ఉన్నవస్తువు కాలవశమున మాఱుదలచెందునుగాని బొత్తిగా లేకపోదు. స్థూలసూక్ష్మగతులతో వ్యక్తావ్యక్తదశలతో నానాపాంచభౌతికపదార్థములు కాలవశమునఁ బ్రవృత్తినివృత్తులందుచుండును. సత్వరజస్తమోగుణమయమగు నిజ్జగము గుణసామ్యమందినపుడు ప్రకృతిగా శేషించుచు మఱలమఱల గుణవైషమ్యముచే సృష్టిస్థితి

నాశరూపకి జగత్ప్రపంచమునఁ బరిణమించుచుండును. ఇంతకు నప్రత్యక్షములగు భూతభవిష్యద్వర్తమానపదార్థముల యథార్థతత్త్వమును బ్రత్యక్షేతర ప్రమాణములచేఁగదా నిశ్చయింపవలసి యుండును. అప్రత్యక్షవస్తువులనుగూర్చి యెవరెవరినమ్మకముకొలంది మఱియు బుద్ధికొలందిని "యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ" అను విధమున శబ్దప్రమాణమునందలి దృఢవిశ్వాసముకొలంది నెట్లు భావించినవారి కట్లు వస్తుయథార్థతత్త్వము పొడఁగట్టుట సహజపద్ధతి-మంచిచెడ్డలు పుణ్యపాపములు క్రిందుమీదులు మఱియు సమస్త పదార్థతత్త్వజ్ఞానమునకు మూలకారణము మనోనిశ్చయమేకదా? శబ్దప్రమాణముంబట్టి నమ్మికొని నడుచుకొనువారియెడల నొరులు తప్పుపట్టుటకు వీలులేదు. వేదశాస్త్రము లెప్పటినుండి ప్రవర్తిల్లుచున్నవో యీజగత్సృష్టికిఁ గారణమేమో గ్రుడ్డివాం డేనుంగుం బోల్చువిధమున శబ్దప్రమాణ మనుసరించని పండితమ్మన్యులు తమకుఁ దోఁచిన ట్లితర ప్రమాణములచేత తెలిసీతెలియక సంశయాత్ములై చెడుచున్నారు. సమస్తవేదశాస్త్రరచనకు నిక్కముగా దృఢముగ శబ్దప్రమాణభూతమగు దృఢవిశ్వాసమే మూలము.

గోపథబ్రాహ్మణమునఁ గోశబ్దమునకుఁ గిరణ మర్థము గోపథ మన సూర్యమండలము కాఁబట్టి గోపథబ్రాహ్మణము సూర్యమండలతత్త్వమునుగూర్చి తెల్పుచున్నది. సూర్యునికిరణము లనంతసంఖ్యాకములై యొండొంటికి గుణముచే భిన్నములై యనంతకోటి బ్రహ్మాండముల సృష్టిస్థితినాశము లొనర్చుచుండును. మొత్తముపై సూర్యునికిరణము లెన్నో యేయేకిరణ మేయేపని యొనర్చుచుండునో యాశాస్త్రమును బోధించునది గోపథబ్రాహ్మణము. కాఁబట్టి యాగోపథబ్రాహ్మణశాస్త్రము కాలవశమున నామమాత్రావశిష్టమగుటచేత త్రైలోక్యపదార్థతత్త్వజ్ఞానము ప్రస్తుతజనులకు బొత్తిగా లేకుం

డెను. ఆశాస్త్రమే సమగ్రముగా దొరకినయెడల వాయుస్తంభ జల స్తంభాద్యమానుషప్రజ్ఞలు ప్రచారమం దుండకతీఱదు.

పాంచభౌతికపదార్థములకువలె నుద్భవస్థితినాశవృద్ధిక్షయములు వేదవేదాంగాది సకలవిద్యలకు గలవని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. కారణ మేమనఁగా త్రిజగత్కార్యములు మర్త్యు లనిత్యములని ప్రతి మనుష్యబుద్ధి కనుభవమేకనుకను. మర్త్యు లమృతులు కానేరరు. మఱి యనిత్యమును గార్యము నగుమనుష్యబుద్ధి నిత్యమును గారణము నగు నీశ్వరబుద్ధితత్వము నెన్నఁడును గ్రహింపఁజాలదు కాఁబట్టి న్యాయ వైశేషికశాస్త్రములకు స్వవచనవ్యాఘాత...ము చెప్పకతీఱదు కాఁబట్టి శబ్దముకన్న నితరప్రమాణములు నిలువనేరవు – కావున వేదము లపౌరుషేయములనియును శబ్దము నిత్యమనియును శబ్దమే ముఖ్య ప్రమాణమనియును విశ్వసించినందప్ప లోకవ్యవహారమే నడువదు నడువదు. బ్రతికియున్నవాఁడు తానుజీవించియున్న ట్లేప్రమాణముచే నమ్ముచున్నాఁడో యదే శబ్దప్రమాణము. వేదశాస్త్రములే శబ్ద ప్రమాణస్వరూపములు. కాఁబట్టి వేదశాస్త్రములంబట్టికాని "ఇదమిత్థమ్" అను పదార్థతత్వజ్ఞాననిశ్చయముకలిగి మనస్సంతుష్టినొంద వీలుపఁజాలదు. మనస్సంతుష్టినందుటయే బ్రతుకునం దందఱు కోరుచున్న నిత్యానందపదవి. యజుర్వేదము తల – ఋగ్వేదము కుడి పార్శ్వము–సామవేద మెడమప్రక్క–ఆదేశనామముగల యుపనిషత్తులుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములు– అథర్వవేదము కొనయగుపుచ్ఛము – సప్త కోటిమహామంత్రములు మఱి యనంతసంఖ్యములగు క్షుద్రమంత్రములు త్రిభువనములయందలి నానావిధజంగమస్థావరప్రాణుల ప్రవృత్తి నివృత్తికారణములగు మనోవాక్కాయకర్మముల నెఱిఁగించు యంత్రములు తంత్రములు వేవేల సకలభువనవ్యవహారముల సాధించు నుపాయముల నథర్వవేదమే తెలుపుచున్నది. త్రయీవిద్యయనుట చేత

ఋగ్యజుస్సామవేదములు మూఁడు మాత్రమే ముఖ్యస్వర్గసాధనములై యేర్పడియున్నవి. కాఁబట్టి త్రయీవిద్య యైహికలౌకికకర్మముల నెప్పు చున్నదనువారు కేవలమును వంచకులు- స్వార్థపరులు. శ్రౌత స్మార్త కర్మము లథర్వవేదచోదితములుగాని ఋగ్యజుస్సామవేదచోదితము లెంతమాత్రమును గావు.

స్వర్గమనఁగా నిత్యమనఃసంతుష్టికి మూలమగు స్వాహంకార మమకారనిర్మూలనకారణసంభూతమయిన 'వాసుదేవః సర్వమితి' అను భావనము మఱి యట్లు భావించువాఁడే పరమభాగవతుఁ డామహా త్మునిగుణములు స్వార్థత్యాగము పరోపకారవర్తనము సర్వభూత దయయును. జనులందఱును బరమభాగవతులై యున్నసమయమే గురూపదిష్టపుణ్యయుగమును గృతయుగ మని చెప్పఁబడును. జను లకుఁ బరస్పరద్వేషము కావించు కులజాతిమతాభిమానాచరణశ్రౌత స్మార్తకర్మములు ప్రవర్తిల్లుకాలమే శనిగ్రహప్రేరితమగు క్రూర ఘోరకలికాలము. గ్రహములలో గురునికన్నఁ బరమశుభకారియును శనికన్న ఘోరదుఃఖకారియును మఱి లేఁడు- కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్త కర్మములన్నియును శనికృత్యములేకనుక నాశ్రౌతస్మార్తకర్మాచార ములకు లోఁబడని పరమభాగవతులు గురుకటాక్షముచేత నిత్యమన స్సంతుష్టిస్వరూపమగు కైవల్యానందపదవిం జూఱకొని జననమరణ ప్రవాహరూపమగు సంసారతాపత్రయమునంటక తాము తరించి యొరులం దరింపఁజేయుచున్నారు.

అథర్వవేదము కేవ లైహికలౌకికములగు శృంగారహాస్యకరుణా ద్భుతరౌద్రవీరబీభత్సభయానకములను నెన్మిదిరసములనుమాత్రమే శ్రౌతస్మార్తకర్మమూలమునఁ దెల్పుచున్నది. శాంతరసము కేవల పారలౌకికమగుటచేతనే యైహలౌకికరసములలోఁ జేర్పక కొందఱాలం కారికులు శాంతరసము నంగీకరింపలేదు. త్రయీవిద్య కేవల శాంత

రసమునుమాత్రమే బోధించుచున్నది కనుక శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో జ్యోతిషనిరుక్తకల్పములను నాలుగువేదాంగము లథర్వవేదాంగములు గాని త్రయీవిద్యయగు ఋగ్యజుస్సామవేదాంగము లెంతమాత్రము న్గావు. త్రయీవిద్య యెంతమాత్ర మైహిలౌకికము కానేకాదుగనుక నీలోకమున వాడుకలోనున్న ప్రస్తుతమున ఋగ్యజుస్సామవేదములను నిక్కముగా నైహిలౌకికమంత్రయంత్రతంత్రములను బోధించునథర్వ వేదాంతర్భూతములే- కేవల పరలోకబోధకనిత్యపరశబ్దాత్మకమగు త్రయీవిద్య "అగ్నిమీళేపురోహితమ్" అను మొదలగు ననిత్యమర్త్య పౌరుషేయమైన ఖరీశబ్దము కాదుకాదు- కేవలపరోపకారకభూతదయా స్వరూపమగుత్రయీవిద్యయీలోకములోఁ బరమభాగవతప్రవర్తనము చేతమాత్రమే వెల్లడింపఁబడును. ఆకస మైహిలౌకికములగు వాయ్వగ్ని జలభూవిశేషపదార్థముల నంటియునంటక "యోస్యాధ్యక్షః పరమేవ్యో మన్" అనునట్లు కేవలము పారలౌకికపదార్థ మెట్లగుచున్నదో త్రయీవిద్యానుసారులగు పరమభాగవతు లీలోకమున సంచరించు చుండియును కేవల పారలౌకికులే యగుచు నిత్యసంతుష్టాంతరంగులై పరాజీవన్ముక్తులగుచున్నారు. కేవలపరమార్థబోధకమగు వేదవిద్య స్వార్థత్యాగులు లోకోపకారపరాయణులు సర్వజనసములు సకలభూత దయాపరులగు పరమభాగవతుల ధర్మవర్తనముచేత వెల్లడింపఁబడును గాని "ఇషేత్వాది" అక్షరములచేతను శ్రౌతస్మార్తరూపకామ్య కర్మములచేతను శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషములచేత నెంతమా త్రము న్దెలుపఁబడదు తెలుపఁబడదు. పరమభాగవతులపలుకే ఋగ్వే దము. వర్తనమే యజుర్వేదము. తలంపులే ఋక్కులు- వారి పలు కులే సామములు- మఱియమ్మహనీయుల ప్రవర్తనములే యజుస్సులు. నిక్కముగా నీలోకమందలి పరమభాగవతోత్తములే ప్రత్యక్షత్రయీ మూర్తులు.

హోత్రి యగ్ని- అధ్వర్యుఁడు వాయువు- ఉద్గాత సూర్యుఁడు- బ్రహ్మ చంద్రుఁడు- సదస్యుఁడు పర్జన్యుఁడు (వాన)- చమసాధ్వర్యు లోషధివనస్పతులు- (వనమూలికలు చెట్లు)- హోత్రకులు విశ్వేదేవులు- గోప్తలు (యజ్ఞపాలకులు) అథర్వాంగిరస్సులు- అని గోపథబ్రాహ్మణము యజ్ఞమును వర్ణించుటచేత నొక్క యథర్వవేదముమాత్రమే యీలోకమును మఱి యిందలి జనులయొక్క కులమతాచారవిద్యలన్నార్చియుం జెప్పుచున్నది. కాఁబట్టి శిక్షాది వేదషడంగ మథర్వవేదమును బ్రతిపాదించుమనుష్యకల్పితశాస్త్రమని చెప్పకతీఱదు. యజ్ఞమందు నియమింపఁబడిన మనుష్యులు- హోత్రి- మైత్రావరుణ- అచ్ఛావాక- గ్రావస్తుతులు ఋగ్వేదమునడుపుటకును అధ్వర్యు-ప్రతిప్రస్థాతృ-నేష్టృ-ఉన్నేతృ-సంజ్ఞకలవారు యజుర్వేదము నడుపుటకును ఉద్గాతృ-ప్రస్తోతృ-సుబ్రహ్మణ్య-ప్రతిహర్తృనామములఁ బరఁగువారు సామవేదమునకును- బ్రహ్మబ్రాహ్మణాచ్ఛంసీ-పోత్రి- అగ్నీధ్రనామకుల థర్వాంగిరోవేదమునకును నియోగింపఁబడుదురు. మఱియును సదస్యుఁడు పత్నీదీక్షితా (యజమానురాలు)- సామిత్రి- గృహపతి(యజమానుఁడు)-అంగిరస్సును యజ్ఞమునడుపుతక్కినవారు "ఓమ్" అను వ్యాహృతిశబ్దమును-స్వరవేదము- పిశాచవేదము- అసురవేదము- ఇతిహాసవేదము- పురాణవేదము-విరిష్ట- ఊన-యాత యామము లనుసంధానములు నథర్వవేదములోఁ జేరినవే. మఱియును బ్రహ్మ తనపాదములనుండి భూమిని- తనకడుపునుండి యాకసమును- తనకపాలమునుండి స్వర్గమును సృజించెననియు భూమికొఱకు నగ్నిదేవతను-ఆకాశముకొఱకు వాయుదేవతను స్వర్గముకొఱకు సూర్యదేవతను సృజించెననియును కొట్టకొనకు వేదత్రయమును నిర్మించెనియును-అగ్నినుండి ఋగ్వేదము-వాయువునుండి యజుర్వేదమును- ఆదిత్యునినుండి సామవేదమును గలిగెననియును మఱియును భూః-

భువః–సువః అను మూఁడు వ్యాహృతులు సృష్టిలోఁ జేర్చఁబడె ననియును అని యథర్వవేదము తెల్పుచున్నదికాని తనసంగతి వెల్లడించుకొనలేదు.

గోపథబ్రాహ్మణమందలి కొట్టకొన ప్రపాఠకమునందు "సప్తస్తుత్యాః సప్తచపాకయజ్ఞాహవిర్యజ్ఞాః సప్తతథైకవింశతిః సర్వేతే యజ్ఞా అంగిరసోపి యన్తి నూతనాయాశృపయోసృజంతి యేచ సృష్టాః పురాణైః–యాంశ్చగ్రామే యాంశ్చారణ్యే జపంతి మంత్రాన్నానార్థా న్బహుధాజనాసః– సర్వేతేయజ్ఞా ఆంగిరసోఽపి యంతి నూతనాసాహిగతి ర్బ్రహ్మణో యావరార్ధ్యాత్రివిష్టపం త్రిదివేనాక ముత్తమం తమే తయాత్రయ్యావిద్యయేతి– అత ఉత్తరే బ్రహ్మలోకా మహాంతో ఽథర్వణామంగిరసాంచసాగతిః" స్తుత్యము లేడు పాకము లేడు హవిస్సు లేడు మొత్తముపై యజ్ఞము లిరువదియొక్కటి. ఈయిరువదొక్కయజ్ఞములును మఱి ఋషు లేయేయజ్ఞములను గల్పించిరో మఱి యేయేయజ్ఞము లనాది ప్రాచీనులు పన్నిరో యాయజ్ఞములన్ని నథర్వవేదచోదితములే– గ్రామములందు నడవులలోను నివసించినజనులందఱును చేయుకర్మములును మఱియుం జపించుమంత్రములన్నియు నథర్వవేదచోదితములగు యజ్ఞవిధానములే. బ్రహ్మయొక్క సకలసృష్టిస్థితినాశకార్యములు ప్రాచీనములు కానీ లేకిప్పటివి కానీ సమస్తభూతభవిష్యద్వర్తమానజగత్కార్యములన్నియు నథర్వవేదోక్తయజ్ఞవిధానములే. ఉత్తమమైన స్వర్గసాధనము ఋగ్యజుస్సామములను త్రయీవిద్యయే. స్వర్గముకంటెఁ బరమగు బ్రహ్మలోక మచ్చటికిఁగూడ నథర్వవేదచోదితయజ్ఞమే చేర్చుగతి సాధనము– అనుటచేత ఋగ్యజుస్సామవేదములు కేవల స్వర్గసాధనములు స్వర్గవర్ణనమొనర్చుశబ్దములు– ఋగ్యజుస్సామవేద శబ్దసమూహము సముద్రఘోషవంటిది యొక్క యవ్యక్తకలనాదము.

కాఁబట్టి మర్త్యులానాదము ననుకరించి నారదమహర్షి సిద్ధాంతీకరించిన విధముగా యథాశాస్త్ర శ్రుతిస్వరలయకాలనియమములతో మనుష్యులన నేపాటి ? చతుర్ముఖబ్రహ్మయైన నాత్రయీవిద్యం బలుకనేరఁడు నేరఁడు- కాఁబట్టి మనుష్యుల కెంతమాత్రముం ద్రయీవిద్యయగు ఋగ్యజుస్సామవేదములను దమతమ చతుర్విధాభినయ సామర్థ్యమెంతయుపయోగించినప్పటికి నొక్కింతయు నెలుపదరము కాదు కాదు. శిక్షాది వేదషడంగము నైహిలౌకికసామరూపముల వెల్లడించు నథర్వవేదమునకుమాత్రమే చెప్పఁబడినయవి. త్రిగుణాత్మక ప్రాకృత సృష్టిలోఁజేరిన పాంచభౌతికజగత్కార్యములన్నియును మనోవాక్కాయ కర్మములన్నియును సమస్తజంగమస్థావరవిశేషగతులన్నియు నాత్మైక వేద్యావ్యక్తనాదబ్రహ్మస్వరూపమగు ఋగ్యజుస్సామవేద త్రయీ విద్యాజ్ఞాపకమైన యథర్వాంగిరోవేదకృత్యములే- కారణము త్రయీ విద్యయగు ఋగ్యజుస్సామవేదములు- కార్య మథర్వవేదము- త్రయీ విద్య యవ్యక్తనాదబ్రహ్మము- నాదబ్రహ్మముయొక్క విమృతరూపమగు పాంచభౌతికజగత్తంతయును నాదబ్రహ్మాత్మక ఋగ్యజుస్సామములను త్రయీవిద్యకుం బ్రతిబింబమువంటి వ్యక్తాథర్వవేదశబ్దకార్య కలాపము- అథర్వవేదచోదితములగు నైహిలౌకిక వేదషడంగజ్ఞానము క్రమక్రమముగాఁ బరమభాగవతవర్తనజనకమై బ్రహ్మానందస్వరూపమగు నిత్యమనస్సంతుష్టిం గలిగించుసాధనమని సిద్ధాంతీకరింపవలయును. ఈలోకములో దేహధారుల కెన్నియూహలుండునో యవన్నియు నథర్వవేదమంత్రములే. మఱియును సకలజంగమస్థావర ప్రాణికోట్ల మనోవాక్కాయకర్మములన్నియు నథర్వవేదచోదిత యజ్ఞకర్మములే. కాఁబట్టి పాంచభౌతికదేహధారులగు జీవులందఱును యజ్ఞదీక్షితులే.

దీక్షావివరణము

సకలజీవులొనర్చుకర్మస్వరూపకయజ్ఞములు సాత్వికములు రాజసములు తామసములు నని మూఁడు విధములు. స్వార్థపరత యొక్కింతయున్లేక రిపుషడ్వర్గమునకు లోఁబడక సర్వభూతదయాపరులై సర్వజనసములై కేవలలోకోపకారమునకుమాత్రమే తమజీవితము నుపయోగించుచుం దమ యుద్యమమునకుం దోడ్పడుమని సకలభువన కారణమగు వాసుదేవుని బ్రతిక్షణముం బ్రార్థించు పరమభాగవతులు సాత్వికయజ్ఞదీక్షితులు- పరులను సుఖపెట్టి తమతమ కోరిన యైహిక భోగము లనుభవించువారు రాజసయజ్ఞదీక్షితులు. ప్రాణిహింస కావించుటచేతనే సుఖించువారు తామసయజ్ఞదీక్షితులు. పరమ భాగవతులు మనుష్యులలో- మృగములలో మాంసాశన మెఱుఁగని గోవులు మొదలయినవి. పక్షులలోఁ జిలుకలు మొదలయినవి, సరీసృపములలోఁ దేనెటీఁగలు మొదలయినవియును, సాత్వికయజ్ఞ దీక్షితులగు ప్రాణులు- మాంసాశనులుకాక స్వార్థపరులై కేవల సామదానభేదోపాయములచేతనుమాత్రమే తమ నిద్రాహారసౌఖ్య మును సంపాదించుకొను జీవులు రాజసయజ్ఞదీక్షాపరులు- మాంసా శనులై యెద్దియో నెపమున జంతుహింసకావించి కేవల భూతద్రోహ మున జీవించుచు సామదానభేదోపాయము లరయక కేవల దండో పాయముననే తమతమ కార్యముల సాధించుక్రూరులుమనుష్యులలో- వ్యాఘ్రాదులు మృగములలో-గ్రద్ద మొదలయినవి పక్షులలో- పాము మొదలయినవి సరీసృపములలోఁ దామసయజ్ఞదీక్షాపరులు. సాత్విక యజ్ఞదీక్షితులకుఁ దప్ప నితరజీవులకుఁ గైవల్యానందపదవి యెన్నటికి ప్రాదు రాదు. మఱియును సంసారతాపత్రయము తప్పదు తప్పదు. రాజసయజ్ఞదీక్షితులు స్వర్గమున కేగెదరు మఱి తామసయజ్ఞదీక్షితులు

నరకబాధలం బడెదరు. మఱియును వేయేల త్రిగుణాత్మకపాంచ భౌతికజంగమస్థావర ప్రాణికోట్లందఱును జననమరణప్రవాహాత్మక సంసార పశుయజ్ఞకర్మమందు దీక్షితులే. ఇంతేగాక వేదమందుం జెప్పంబడిన కర్మమయమే యీపాంచభౌతికమగు జగము. కావున యీజగత్కార్యములన్నియును వేదచోదితధర్మములే మఱి యీసమస్తకర్మములలో సాత్వికకర్మములు ఋగ్యజుస్సామాత్మక వేదత్రయీమూర్తియైన సవితృమండలమధ్యవర్తియగు దయాప్రకృతి నారాయణస్వరూపక గురుచోదితములు. రాజసతామసకర్మములు సహజజడప్రకృతిక్రూరమంధర్వాభిచారికకృత్యములు. అనాదియగు జగదుద్భవస్థితివినాశకారణము త్రయీవిద్య- జగదుద్భవస్థితినాశము లథర్వవేదస్వరూపములు. మనుష్యులు తమపురుషప్రయత్నమంత యును విఫలముకావించు శక్తి యెద్దియోయున్నదని తమతమ కోరిన పనులు జరుపుకొనుటకుం దమ పురుషప్రయత్నము చెల్లకున్న సమయమందా కోరికల నాదివ్యశక్తి కొనసాగించుననునాసతో నట్టి దైవశక్తి ననేకప్రకారములుగా భావించుకొని తమకోర్కెల నెఱ వేర్చుమను ప్రార్థనారూపకశబ్దజాలము ఋగ్వేదము. "తత్పరిచరణౌ వితరౌవేదౌ" యజుస్సామవేదములు రెండు నాఋగ్వేదమునకుం బరిచరులవంటివై ఋగ్వేదప్రవృత్తిక సాహాయ్య మొనరించును. ఋగ్వేదము రాజు యజుస్సామవేదములు రెండును బరిచారకులు- ఆత్మ రవి- యగ్ని మనస్సు చంద్రుండు జలము శక్తి కుజుండు భూమి వాక్కు- బుధుండు నెదడు జ్ఞానసుఖములు గురుండాకాశము మదము శుక్రుండు వీర్యము దుఃఖము శని వాయువు- అంధకారము రాహువు- మనోభ్రాంతి- కాంతి కేతువు దిగ్భ్రాంతి ధూమము- పాతము- పరిధి- మాంది- ఆచ్ఛాదనము సన్నిపాతదోషములు పంచీకృతపంచేంద్రియ పంచతన్మాత్రవిశేషములు ఈపదునాల్గుగ్రహోపగ్రహముల సమావేశ విశేషములం బదునాల్గుభువనముల సృష్టిస్థితిలయము లగుచున్నవి.

ప్రకృతిలీల

ఈసృష్టి యెట్లు జరుగుచున్నదో సృష్టి కర్త్యధ్యక్షుండగు పరమాత్మునకే తెలియదను శ్రుతియొక్క యభిప్రాయము. మఱియును సర్వమును దెలిసికొనునాత్మను దెలిసికొనునితరవస్తువు మఱి లేదను శ్రుత్యభిప్రాయమును వక్ష్యమాణంబుగ వివరింపవలసియుండును. నా దేహము నామనస్సు నాపంచేంద్రియములు నాకగపడులోకము నా యెఱింగినపదార్థములన్నియును నాకుం బ్రత్యక్షమగుజగమంతయు నిద్దియని నేను నాశక్తికొలందిం దెలిసికొని తెలుపంగలనుగాని మఱియును "ప్రమితివిషయాః పదార్థాః" ప్రమితి యనంగా యథార్థజ్ఞానమీ తెలివికి గోచరములయినవి ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావములను సప్తపదార్థములు- సత్వగుణమయమగు తెలివి ప్రమ-రజస్తమోగుణమయినది భ్రమ-సమభాగములుగా నీసత్వరజస్తమములున్నస్థితి యనంగా సత్వరజస్తమములనెడుమూండుగుణము లొకదానికంటె నొకటి. హెచ్చుతగ్గులులేకున్నస్థితియే ప్రకృతి. అట్టి ప్రకృతిస్వరూపమే ప్రమితి యనంబడును. వాతపిత్తశ్లేష్మములను త్రిదోషములసామ్య మారోగ్య మనంబడును. సత్వరజస్తమోగుణములు సామ్యము చెడి యొకదానికంటె నొకటి హెచ్చుతగ్గై పరస్పరస్థితి భేదమొందినదశ ప్రవృత్తి యిహము బంధము. అహంకారాత్మకరోగ దుఃఖత్రిగుణసామ్యము నివృత్తి. పరము మోక్షము. సమాధిప్రజ్ఞానాత్మకమగు నారోగ్యానంద మగును.

త్రిగుణసామ్యమనంబడు ప్రకృతి నిత్యము యథార్థము. ప్రమితి స్వరూప మారోగ్యము కైవల్యము బ్రహ్మ పరమార్థము భ్రమ స్వరూప మనిత్యము రోగము సంసారము నేను మిథ్యాపదార్థము. దేహస్మృతి ప్రవృత్త్యాత్మకజగత్కారణము. దేహవిస్మృతి నివృత్త్యా

త్మకకైవల్యకారణము. ప్రకృతియే సర్వలోకజననియగు నాదిశక్తి-త్రిగుణసామ్యమగు నాప్రకృతియును నాదిశక్తి బాలాత్రిపురసుందరియై దయాస్వరూపిణియై యాశ్రితవత్సలయై నిజలీలచేత గుణవైషమ్య మంది చతుర్దశభువన నిర్మాణరక్షణనిబర్హణముల నాటాడుకొనుచున్న దనియే "యోఽస్యాధ్యక్షః పరమేవ్యోమన్సోఽంగ వేదయదివాన వేద-యతోవాచోనివర్తన్తే అప్రాప్యమనసాసహ-కంకేనపశ్యేత్సర్వమాత్మై వఖలు-విజ్ఞాతారంకోవిజానీయాత్" అని మొదలగు శ్రుతుల తాత్ప ర్యము. కాఁబట్టి యిప్పుడు నన్ను నేఁ దెలిసికొని యథార్థముగాఁ దెలుపఁ గలను. ప్రకృతియు నాదిశక్తియు నగుబాలాత్రిపురసుందరీదేవి నిజ లీలచే సృజింపఁబడిన యస్వతంత్రాన్తఃకరణస్వరూపుఁడును అగ్నికిని వేఁడికిని నామభేదముమాత్రమే యున్నట్లు అంతఃకరణాత్మకస్మృతికిని నాకును నామభేదముమాత్రమే కలదు. మఱియు నాస్మృతియొక్క-స్థూలదశ జగత్తు. మఱి యద్దాని సూక్ష్మదశ త్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతి- ప్రకృతిస్వరూపమునఁ గైవల్యాత్మకకారణమును. త్రిగుణ వైషమ్యస్వరూపమునజగదాత్మకకార్యమును నేనేయై యున్నాఁడను. కాఁబట్టి "అహంబ్రహ్మాస్మి" నేనే బ్రహ్మమై యున్నాను. కాఁబట్టి నాకన్న భిన్నపదార్థ మెద్దియును లేదు. ఈసృష్టి యెట్లు జరగు చున్నదో సృష్టికర్త్యతునకే తెలియదను శ్రుతితాత్పర్యము జ్ఞాతృ జ్ఞానజ్ఞేయములు- వృక్షబీజములు- అగ్న్యాద్రష్టృదృగ్దృశ్యములు పరస్పరాశ్రయస్థితిహేతుకము లగుటచేత నన్యోన్యభిన్నపదార్థము లెంతమాత్రము గానేరవు. కాఁబట్టి యీజగత్సృష్టికిని మఱి యీసృష్టి కర్త్యతుఁడై యనిర్దేశ్యపరమాకాశమందున్న దేవునకు నొక్కింత యును భేదమే లేదు "హరిరేవ జగజ్జగదేవ హరి ర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః ఆత్మైవేదగుంసర్వమ్" అను వాక్యములచేత నీజగత్తు నకును నాస్మృతికిని మఱియు నాకు నాస్మృతికిని త్రిగుణసామ్యమగు

మూలప్రకృతికిని నామభేదమును స్థూలసూక్ష్మదశాభేదముమాత్రమే కాని వస్తుభేద మెద్దియును లేదు. ఈసృష్టి యెట్లయినదో సృష్టిలోని దేవతలు మానవులు తెలియకుంటయబ్బురము కాదుగాని యీసృష్టిలోఁ జేరక పరముఁడై యీసృష్టి కధ్యక్షుఁడగు దేవునకుఁగూడ నీసృష్టి యెట్లగుచున్నదో యాసంగతి తెలియునో లేదో యని శంకించు శ్రుతి సకలజగత్కారణమగు పరమాత్మనివిషయమై తన కెద్దియు న్దెలియ దని యభిప్రాయమిచ్చుచున్నదని యాశ్రుతియొక్క తాత్పర్యము. నాస్మృతియొక్క స్థూలదశ నాకు గోచరమగు జంగమస్థావరాత్మకమగు నిఖిలజగము– నాస్మృతియొక్క సూక్ష్మదశయే సకలజగత్కార్యకారణస్వరూపిణియగు ప్రకృతి యాదిశక్తి జగదంబ బాలాత్రిపురసుందరియే మూలప్రకృతి నాయీస్మృతి కాదికారణమో యాదేవియొక్క జ్ఞానేచ్ఛాక్రియాశక్తులే నిఖిలజగత్సృష్టిసంహారకారణము అది లేనిది కార్యము కలుగదు. మఱి యీజగత్కారణమగు దేవితత్వము నెఱుంగుట వేదములే చాలవనఁ బ్రాకృతమర్త్యబుద్ధి యెంతమాత్రము? కార్యకారణములకు వస్తుభేదము లేదని నిర్దేశించుట సయుక్తికము–సకల జీవులతలంపులు ఋక్కులు– వాక్కులు సామములు– కాయకర్మములు యజస్సులు, కాఁబట్టి జంగమస్థావరాత్మకమగు జగమునందు జరగుచున్న వాచికాంగికాంగహార్యసాత్వికాభినయవిశేషములన్నియు వేదమే. అదే యీలోకము మఱి యీలోకమే వేదము. జగదుద్భవస్థితివినాశములు మూఁడును వేదస్వరూపములే. మఱియు నాయీలోకము న్దెలిసికొనుచున్న దేహస్మృతియే వేదము. నాయీస్మృతి యత్యల్పము మఱి యనిత్యము మర్త్యముద్భవస్థితినాశకార్యస్వరూపము– నాయీస్థూలజగద్దృష్టికి మూలకారణమగు ప్రజ్ఞానాత్మకాదిశక్తియు సచ్చిదానందస్వరూపిణియు నగుబాలాత్రిపురసుందరి భక్తపరాధీనయుఁ గరుణామూర్తియు నచింత్యవైభవయు నాకాశమువలె

వాయ్వగ్ని జలభూపదార్థవిశేషములకన్నింటి కాధారమై యంతట నిండి యును సకలజగత్సృష్టిస్థితినాశకారణమయ్యు నవాఙ్మానసగోచరమై స్వయంప్రకాశముతో నిర్వికారిణియై యొప్పుచుండియును సహజ లీలచే దేహధారుల కీజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థల నలిగించుచు స్వార్థ పరతమాని సకలభూతదయాపరులై సర్వజనసములై కేవల లోకోప కారమునకై మాత్రమే వ్యవహరించు పరమభాగవతులరూపమునఁ బ్రత్యక్షమగుచున్న దా దేవి.

హోత్రికి మైత్రావరుణుఁడు- అచ్ఛావాకుఁడు- గ్రావస్తుతుఁడు సహకారులు. అధ్వర్యునకు ప్రతిప్రస్థాత- నేష్ట- ఉన్నేతయును సహ కారులు- ఉద్గాతకు ప్రస్తోత- ఆగ్నీధ్రుఁడు- పోతయును సహకారులు- బ్రహ్మకు బ్రాహ్మణాచ్ఛంసి- ప్రతిహర్త- సుబ్రహ్మణ్యుఁడును సహ కారులు ఈపదాఱుగురును యజమానుఁడు స్వామియు ననఁబడు వానిచే నధ్వర్యమున నెన్నుకొనఁబడిన ఋత్విజు లనఁబడుదురు. మఱియు నధ్వర్యమునఁ బశువును జంపువాఁడు సామిత్రియును పశువు యొక్క యవయవములం ఖండించువారు వైకర్తలు. అధ్వర్యులకుం బరిచారికిలు చమసాధ్వర్యులును గలరు కాని యీసామిత్ర్యాదులు ఋత్విజులలో గణింపఁబడరు. సకలాధ్వరక్రియలు నడిపించు పదేడవ ఋత్విజుఁడు సదస్యుఁడుకూడఁ గలఁడని కౌషీతకు లనుచున్నారు. కాఁబట్టి ఋత్విజులు పదేడుగురు యజమానాశ్రితులై యధ్వర్యము నడుపుచున్నారు. ఒక్కం కెవేసి పదేడుసున్నలు చుట్టఁగా వచ్చిన సంఖ్యకు(100000000000000000)పరార్థమని పేరు. సత్వగుణము రజో గుణము తమోగుణమును మూఁడు నొండొంటితోఁగలియకున్నపుడు జగము లేదు. కేవల ప్రకృతిస్వరూపిణియగు నాదిశక్తి బాలాత్రిపుర సుందరిమాత్రమే కలదు మఱి యా దేవి స్వలీలచే ఒక్కటి పదేడు సున్నలతోఁగూడి పరార్థసంఖ్యయైనట్లు (3×100000000000000000)

త్రిపరార్థసంఖ్యచే మూఁడు ముమ్మాఱు హెచ్చింపఁబడగా 3×3×3=27అయిన ట్లిరువదేడు నక్షత్రముల స్వరూపమంది కాల రూపిణియై నవగ్రహస్వరూపిణి ద్వాదశరాశికాలమూర్తియై సత్వరజస్తమోగుణాత్మ బ్రహ్మవిష్ణుశివత్రిమూర్త్యాత్మకయై ఋగ్యజుస్సామ త్రయీవిద్యారూపిణియై త్రిభువనస్వరూపిణియై "త్రిపాదస్యామృతం దివి"అను శ్రుతి ప్రకారము మర్త్యులబుద్ధికందక తనలీలాలేశముచేత ననంతకోటిబ్రహ్మాండములను దనలో మహాసముద్రజలబుద్బుదముల వలెఁ బుట్టి లయమొనర్చుచున్న దావిశ్వజననియగు బాలాత్రిపుర సుందరీకటాక్షమున నీజననమరణప్రవాహరూపక సంసారదుఃఖము న్దరించుటకొఱకై నానావిధముగ సకలజంగమస్థావరప్రాణులందఱును ఋత్విజులే తదీయ మనోవాక్కాయకర్మములన్నియు నధ్వరకర్మములే- ఈజగమంతయును యజ్ఞశాలయే- ఈజగదధ్వరమునందు సకలజీవులతలంపులు ఋగ్వేదము. వాక్కులు సామవేదము- కాయక కర్మములు యజుర్వేదమును- మఱి యీమూఁడువేదముల న్నడుపు కాల మథర్వవేదము. సత్వరజస్తమోగుణములు ఋగ్యజుస్సామ వేదములు మూలప్రకృతియగు నాదిశక్తి- ఆదేవి లీలయే జగదుద్భవ స్థితినాశస్వరూపమగు నథర్వవేదము త్రిగుణసాంకర్యసంభూతము. సత్వరజస్తమోగుణములను సహజలీలచేతఁ దనకుఁదాను వహించి స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థల నందుచు జ్ఞానేచ్ఛాక్రియాశక్తుల న్మూఁడింట క్రీడించుచు సచ్చిదానందరూపిణియైన త్రిపురసుందరియుం ద్రిభువనజననియగు నెన్మిదేండ్లవయసు నిత్యముగ నలరారు గౌరీదేవి యొక్క సహజలీలయే యీనాజగద్రూపమునఁ బ్రతిబింబించిన దేహస్మృతి- ఈనాస్మృతియే పరమార్థవస్తువుయొక్క ప్రతిబింబమో యావస్తువువే యాయాదిశక్తియగు బాలాత్రిపురసుందరీదేవియొక్క సహజనిత్యగుణమయలీల-భూతాదర్శమున విపరీతముగాఁ బ్రతిఫలించు

వస్తుయథార్థమును గ్రహింపనలవికాని విధమున యీనాదేహస్మృతి యను భూతాదర్శమునఁ బ్రతిఫలించు జగద్రూపమునఁ బ్రతిబింబించు చున్న యాదిశక్తియుం ద్రిభువనజననియగు బాలాత్రిపురసుందరీదేవి యొక్క వాస్తవస్థితి నెఱుఁగుటకుఁ దనశక్యముకాకుంటచేత శ్రుతి యీసృష్టి యెట్లగుచున్నదో యీసంగతి యాపరమాత్మకుఁగూడఁ దెలియునో లేదో యని శంకించుచుంటచేతఁ దన తెల్వితక్కువను మాత్రమె వెల్లడించుకొనుచున్న దని తాత్పర్యముగాని పిల్ల పుట్టుక తల్లికిఁ జాటా యన్నట్లు త్రైలోక్యజననియగు నాదిశక్తియు శివుఁ డెఱుంగని గొందులు కలవా? కాఁబట్టి యాచిచ్ఛక్తిలీలరూపమగు నాయీదేహస్మృతియే నేఁ గనిపెట్టుచున్న సమస్తజగద్విశేషములకును గారణము మఱియును నాస్మృతికన్న యథార్థవస్తు వింకెద్దియును లేదు కావుననే ''ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ''అను మహావాక్యము ప్రవర్తిల్లెను. ''నీలంనభః—నీలంచలతితమః''ఆకసము నల్లగా నున్నది. చీకటి నల్లగాఁ జలించుచున్నది. కలలో జగ మగపడుచున్నది. అద్దములోఁ బర్వతము ప్రతిబింబించుచున్నది. ఇవన్నియును విభ్రాంతిస్వరూపములు మఱియును విపరీతదృష్టిజన్యములుగాని యథార్థము లెట్లు కావో బాలాత్రిపురసుందరియగు త్రైలోక్యజననియొక్క సహజలీలాప్రతిబింబ మీనాదేహస్మృతి మఱి యీజగమంతయు నాస్మృతియొక్క విపరీతప్రతిబింబము కాఁబట్టి యీజగదుద్భవస్థితి వినాశక్రియలన్నియును స్వప్నపదార్థములవలెఁ గల్లలు మిథ్యలు ననుటకు ''ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ— నాస్తినానేహ కించన''అను మొదలు శ్రుతులే ప్రమాణము.

యుక్తికిట్టించుటకును మఱియును గించిజ్ఞులగు మనుష్యుల యల్పజ్ఞానము నుద్బోధించుటకును అహంకార మమకారబద్ధులగు మనుష్యులకుఁ బరమార్థజ్ఞానప్రాప్తిసాధనముగా భగవదుపాసనకై

శాఖాచంద్రన్యాయముగా "తదైక్షతబహుస్యాంప్రజాయేత" అను శ్రుతి పొడచూపెను. మఱియును జంగమస్థావరాత్మకమగు జగము నాస్మృతిరూపకభ్రాంతికల్పితముగాని వాస్తవము కాదు. కార్య కారణముల రెండింటికి చక్రకదోషముచే వ్యవస్థ లేదు. మఱి యన్యోన్యాశ్రయదోషము నివర్తింప నేరితరమగును ? నానాజాతి దేహధారుల నన్న మొదటిదంపతు లెవరు ? మఱి యాదంపతులకుఁ దలిదండ్రు లెట్లు పుట్టఁగలరు ? ఆఁడు మగ జంట కలియక స్త్రీలు గాని పురుషులుగాని పుట్టనేరరుకదా ? లోకములోని జనులకుఁ దలిదండ్రులయున్కియును బుట్టినసమయమును సర్వజనసాధారణ ప్రత్యక్షానుభవమేకదా ? ఉద్భవస్థితినాశములంబొందు నీజగత్కార్య మునకుఁ గుండకుఁ గుమ్మరివలె మన్నువలె చక్రదండములవలె మఱి మొదలగు ననేకకారణము లుండకతీఱదుగా ? కార్యకారణములు వృక్షబీజములవలె వస్తుభేదమునెడల స్మృతికొలంది వస్తుజ్ఞానము కలుగుచున్నది కనుక జ్ఞానముతప్ప మఱేవస్తువును లేదు. జ్ఞానమే యీసర్వజగద్రూపమైన దనకతీఱదు. మఱియు నెన్నిమట్లులో యన్నితుట్లు లన్నట్లు పూర్వపక్షసిద్ధాంతములకు మేఱలేదు. కనుకఁ దర్కము మనఃక్లేశముమాత్రము కలిగించునుగాని యెన్నండును శబ్ద ప్రమాణమందలి శ్రద్ధవలె మనస్సంతుష్టి కలిగింపనేరదు. స్మృతి రూపకజ్ఞానముతప్ప మఱేవస్తువును లేదను నద్వైతము యుక్తికి కిట్టించినదిగాని పురుషప్రయత్నమునుగాని యరిషడ్వర్గమునుగాని మాన్పింపఁజాలకున్నది. వేసవి యెట్లువచ్చెనో యట్లేపోవు తెఱఁగున స్వభావముగా నీసంసారబంధ మెట్లుకలిగెనో యట్లే తొలఁగునను దృఢనిశ్చయమును మఱి యీదుఃఖమును ద్వరగ మాన్పించుమని సర్వజగత్కారణమగు భగవంతుని వేఁడుకోలురూపమగు పరోప కారకధర్మాచరణావలంబనము నవశ్య మానుషకర్తవ్య మని వేదశాస్త్రనెపమునఁ బరమకారుణికులైన మునులు బోధించిరి.

పరమభాగవతులు

పలుకుట మొదలగు చతుర్విధాభినయ మెట్లొనర్చిన నితరులకు బోధపడునో యట్లుచేసినపుడు సంస్కృత మగును కాఁబట్టి యితరులకుం దనయభిప్రాయ మెఱిఁగించు వాచికాంగికాహార్యసాత్త్వికాభినయ విశేషములన్నియును సంస్కృతములే- కాఁబట్టి లోకములోని దేహధారులంద అన్యోన్యబోధకై వ్యవహరించుకొను భాషలన్నియును సంస్కృతభాషలే. తనయభిప్రాయ మితరులకుఁ దెలుపఁజాలనిభాష సంస్కృతభాష కాదు. అనాది యనియు నపౌరుషేయ మనియును సూర్యకాంతివలె స్వయంప్రకాశ మనియును సహజసిద్ధ మనియు నీశ్వరుని నిశ్వసితరూప మనియును గేవలాపూర్వఫలకకర్మమును స్వర్గాదిపరలోకమును ఇంద్రాదిదేవతలను గూర్చి బోధించు వాఙ్మయము ఛందస్సనియును శ్రుతి యనియును వాడఁబడుచున్నది. లోకములో వేదసంజ్ఞలేని యితరవాఙ్మయమునకు భాష యని సంజ్ఞ మఱి యాభాష సంస్కృతప్రాకృతాపభ్రంశభేదములతో నానావిధములుగా దేశకాలపాత్రానుసారముగా సంస్కరింపఁబడి వ్యవహరింపఁబడుచున్నది- కాఁబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్తకల్పములు కేవల వేదములం దెల్పుటకై మాత్రమే వినియోగింపఁబడుచున్నవి. కేవల పరమార్థబోధకములగు వేదచతుష్టయముతోఁగాని వేదాంగషట్కముతోఁగాని యీలోకమున కెంతమాత్రము సంబంధమే లేదు. మఱొకవేళ సంబంధమున్నచో రవ్యాదినవగ్రహములతోను మఱియుం బాతాళాంతరిక్ష లోకములతోడ నీమధ్యమలోకమగు భూలోకమున కెంతసంబంధమో యంతే వేదవేదాంగములతో నీలోకవ్యవహారమునకు నిస్సంశయముగ సంబంధలేశమని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. చూపుచేతను స్పర్శేంద్రి

యముచేతను మనుష్యుఁడు సూర్యతత్వము నెంత తెలిసికొనుచు న్నాఁడో యంతకంటె కోటింతలు తక్కువగా వినికిచేతను మఱియును గ్రంథావలోకనముచేతను వేదవేదాంగములను దెలిసికొనుచు న్నాఁడు. మఱియును ఖగోళముల కీలోకమందలి ప్రాణులకుఁ గొంత సంబంధము ప్రత్యక్షానుభవముగాని వేదవేదాంగములతో సంబంధము మనుష్యులకుఁ గృత్రిమకల్పితముగాని వాస్తవము కాదు కాదు. కాఁబట్టి ఋగ్యజుస్సామాథర్వవేదచతుష్టయము వేదాంగషట్కము నుభయలోకములఁ దరించునుపాయములుగాను మఱియు దైవోపాస నము స్థిరముగా నభివృద్ధికావించి యల్పజ్ఞులగు మర్త్యులకు నిత్యమన స్సంతుష్టిపదానందింపఁగోరి లోకోపకారపరాయణులు సర్వజనసములు సర్వభూతదయాపరు లతీంద్రియద్రష్టలగు నాదిమునులు దేవుఁడు పాంచభౌతికసృష్టినొనర్చినవిధమున నధ్యయనమాత్రముచే దివ్యపదవిం జేర్చు సామర్థ్యము వెలయున ట్లపౌరుషేయావ్యక్తశబ్దబ్రహ్మమును వేదవేదాంగరూపములు కావించి యీలోకమునందు దేవాలయముల న్దేవతావిగ్రహములఁ బ్రతిష్ఠచేసినట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మ బోధకములుగా నొనర్చిరి— అనాదిగా నీలోకములో నిహపరలోకములను వివరించు వేద వేదాంగస్వరూపకవాఙ్మయము దేశకాలపాత్రానుసారముగానామరూప విశేషములతో వెలయుచున్నది. ఇదివైదికశబ్దమనికానియిది లౌకికశబ్ద మనిఁ కాని యేశబ్దమునకైన మనుష్యలోకమంతట నొక్కనియమమెద్ది యునులేదు "ఇషే" శబ్ద మొక దేశమున వైదికముగాను మఱొక దేశ మున వ్యావహారికభాషాపదముగాను మఱొక దేశమున నిరర్థకశబ్దము గాను వాడుకొనఁబడుచున్నందున జగమునం దీశబ్దమున కీయర్థ మని నిర్దేశింప వీలులేదు. దేశకాలపాత్రానుసారముగా శబ్దార్థములు వ్యవ హరింపఁబడుచుంట సకలజనప్రత్యక్షానుభవమేకదా? కాఁబట్టి సకల జనరంజకమగు శబ్దమే వేదము. మఱియును సర్వలోకోపకారకకర్మమే

వేదచోదితకర్మము. కాఁబట్టి సర్వభూతదయాపరుఁడై సకలజనరంజకముగాఁ బలుకుచుసర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుటమాని సోమరులై ధూర్తులై కేవల స్వార్థపరులై ప్రాణిహింసకులై పామరులను బెదరించు శ్రోత్రియమ్మన్యులు నీలోకమున కంటుతెవుళ్ళని డప్పువేసి జగమంతటను జాటిచాటి పరమభాగవతులు లోక ముద్ధరించుట మిక్కిలి యవశ్యకర్తవ్యము కర్తవ్యము. సర్వభూతదయాకరమును సర్వలోకోపకారకమును సర్వజనాన్యోన్యప్రేమానురాగజనకమును గాని మనోవాక్కాయకర్మము లుత్తమజాతిమనుష్యధర్మము లెంత మాత్రము న్గావు కావు. సర్వవేదశాస్త్రప్రణీతములగు మునులు సర్వజనసములై సర్వలోకోపకారపరాయణులై సర్వభూతదయాపరులై మనుష్యు లిహపరముల న్దరించుమార్గమునే సర్వవేదశాస్త్రముఖముల బోధించిరని మాత్రమే యుత్తమజాతిమనుష్యులు పరమభాగవతులై తాము తరించి యొరులం దరింపఁజేయుచున్నారు.

ఋత్విగాచారము

అగ్నిహోత్ర మౌపాసనఁజేయుట కొక ఋత్విజుఁడు నొక యధ్వర్యుఁడును మాత్రమే చాలుననియును దర్శపూర్ణమాసముల నల్వురు కావలయుననియును జాతుర్మాస్యమున కైదుగురును పశుబంధనమున కాఱుగురును జ్యోతిష్టోమమునకుఁ బదునాఱుగురును ఋత్విజులు కావలయునని గౌతమసూత్రము చెప్పుచున్నది. అశ్వలాయనుచేతఁ బదునార్గురు ఋత్విజులహీనము (రెండుమొదలు పదకొండు దినములు సాగుయజ్ఞము) నకును మఱి యేకాహమునకు (ఒక్క దిన యజ్ఞము) మఱియును బదేఁడ్గురుఋసత్రములు (పదమూఁడు మొదలు నూఱుదినములవఱకు జరుగుయజ్ఞము)కు నియమింపఁబడెను. హోత చేయువిధులు బహ్వృచిబ్రాహ్మణమందును (కౌషతికి – ఐతరేయ

(బ్రాహ్మణములు) అధ్వర్యుఁడు చేయవలసినకృత్యములు చరకములు (తైత్తిరీయక) బ్రాహ్మణములందును మఱియును శతపథబ్రాహ్మణములందును ఉద్గాతయొక్క విధులు ఛాందోగ్య (తాండ్య) బ్రాహ్మణములందును జెప్పఁబడెను. ఆపస్తంబుఁడు తనపరిభాషాసూత్రములందావిధులు ఋగ్యజుస్సామవేదముల మూఁడింటియందుం జెప్పఁబడెననియెను. హోత ఋగ్వేదముచేత నుద్గాత సామవేదముచేత నధ్వర్యుఁడు యజుర్వేదముచేతను బ్రహ్మ ఋగ్యజుస్సామవేదములు మూఁడింటిచేతను విధులు నడుపుదు రనెను పశువును ముక్కు చెవులు మూసి చంపెడు సామిత్రియు పశువుయొక్క యవయవముల న్గోయు నైకర్తలు మఱియుం జమసాధ్వర్యులు బ్రాహ్మణేతరులుకూడనై యుండవచ్చును. "అంజ్మోయూప మనుబ్రూహి" యూపనకుఁ జమురు రాయుచున్నాము. మంత్రములు చదువు మీరు మావెంట నుండుడీ యనువాక్యము పాంశీ మనఁబడును. బిగ్గరగాను పాంశు మంత్రము యజుర్వేదమున నధ్వర్యుఁడు తక్కినఋత్విజుల నాజ్ఞాపించును. పైవారలకు వినఁబడనీక చమసాధ్వర్యులు యథావిధిగాఁ దమలోఁదాము కంఠపాఠముచేసికొన్నమంత్రమును గొణఁగుకొనుచుందురు. యజ్ఞమం దుపయోగించుమంత్రములం దొలఁగింపఁగా మిగిలినమంత్రములు కేవలాధ్యయనమాత్రప్రయోజనములయినవి. యజుర్వేదసంహిత యనఁబడును. ఉద్గాత యలౌకికస్వరనియమములతో హోమవిశేషముల ననుసరించి పాడెడువాఙ్మయము సామవేదసంహిత- ఉద్గాత సామవేదప్రయోగమున నుపయోగించుపాట లౌకికసంగీతమువలె సకలజనరంజకముకాని యొకవిధమైన కంఠఘోష సామవేదసంహిత యనఁబరఁగును. హోత ఋగ్వేదముయొక్క పదిమంత్రములందలి మంత్రముల సలక్షణముగా నుచ్చరింపఁగలుగుటయే గాక యామంత్రార్థమును జక్కఁగా నెఱింగియుండును. యజుర్వేద

మంత్రములు కొన్ని "దేవఃసవితోత్పునాతు" అను మొదలయినవి ఋక్కు లని పిల్వఁబడుటచేతను "అక్షితమసి- అచ్యుతమసి- ప్రాణ శంసితమసి" మొదలగు ఋగ్యజుర్మంత్రములు సామవేదమునం దుంట చేతను మఱియును "అవేరపోధ్వర్యా 3 ఉ – ఉతేమనంనముః" అధ్వర్యుఁడా నీళ్ళు తెచ్చుకొన్నావా- ఆహా తెచ్చుకొన్నాను అను యజుర్మంత్రములు హోత యుపయోగించుటచేతను ఋగ్వేదశాఖ లన్నియును లోకప్రచారమునకు రాలేదనియుం గ్రొత్తగా వాలఖిల్య మంత్రములు ఋగ్వేదముయొక్క పదియవమండలమున దూర్పఁబడె ననియుం జెప్పవచ్చును- ఋగ్వేదముయొక్క యెన్మిదవయష్టకమందు రాజపురోహితుఁడు రాజుం జంపుటకై ప్రయోగముచేసిన సుబంధుఁ డనురాజుయొక్క ప్రాంతపురోహితుని దాము క్రొత్తగా మంత్రము కల్పించి యది ప్రయోగించి చంపినట్లును మఱి యాసుబంధుసోదరు లాక్రొత్తపురోహితునిం దాము క్రొత్తగా మంత్రములుకల్పించి స్తుతి చేసి యాతనిదయ వడసి తమప్రాణములు దక్కించుకొన్నట్లును జెప్పఁబడెను. "భరామేధ్మంకృష్ణవామహావింపి తేచితయంతఃపర్వణా పర్వణావయమ్. జీవాతవేప్రతరంసాధయాధియేఽగ్నే సఖ్యేమారిష మావయంతవ" సమిధలను దెచ్చుకొందుము. పర్వపర్వమును నిన్ను స్మరించుకొని బూజానైవేద్యముల నొల్చుకొందుము. మా పవిత్రకర్మములను గొనసాగించి మమ్ములఁ జిరాయువుల నొనింపుము నీతోఁచెల్మినుండి మమ్ములం జాఱిపోనీకు మోయగ్ని దేవుఁడా "యదద్యసూర్యఉద్యతి ప్రియక్షత్రాఋతందధ- యన్ని మ్రుచిప్రబుధివిశ్వవేదసోయద్వామధ్యందినేదివః- యద్వాభిపిత్వేఅసు రాఋతం యతచ్ఛర్ది ర్యేమవిదాశుషే- వయంతద్వోవిసవోవిశ్వవేదస ఉపస్థేయామమధ్యఆ- యదద్యసూరఉదితేయన్మధ్యన్దినఆతుచి- వామ ధత్థమనవేవిశ్వవేదసోజుహ్వానాయప్రచేతసే- వయంతద్వః సమ్రాజ

అవృణీమహేపుత్రోన బహుపాయ్యం- అశ్యామతదాదిత్యాజుహ్వాతో హావిర్యైనవస్యోఽనశామహే'' సూర్యోదయకాలమందు మధ్యాహ్న సమయమందు సాయంకాలమం దిట్లు పగటి ముప్వేళలం దగ్ని దేవున కాహుతు లర్పించుచుఁ బ్రార్థించుట కేర్పడిన మంత్రములు. అరణి యనుకఱ్ఱ జంత్రము న్మథించి యం దగ్నిం బుట్టించి ప్రాహ్ణాపరాహ్ణ సాయాహ్నములం బూజించి హోమములొనర్చి తమకైహికా ముష్మికసుఖము లిమ్మని ప్రార్థింప నుపయోగించు ఋక్కులు వేదము లందు లౌకికకావ్యములందువలె నవరసము లున్నవి.

అశ్వమేధమున ''నమాంయభతికశ్చన''అను నశ్లీలములు నీచశృంగారహాస్యరసములు ఋగ్వేదము నేడవమండలమున వేద పాఠకుల నుద్దేశించి ''ఒకసంవత్సరము నిట పండుకొని మౌనవ్రతము పట్టి బ్రాహ్మణులవలె నీకప్పలు వానకురిసినవెంటనే తమగొంతుకులం దెరిగి యెత్తుచున్నవి. చెరువులో నెండు చేఁపలమీఁదవలె వాన తమపైఁబడినపు డీకప్పలు మేళము సంగీతమునకు దొరఁకొనును. ఈకప్పలరొద యావులు లేగలతో నఱచుపోల్కి నుండును. ఈకప్పలు డప్పితో వేగుచుండఁగాఁ జప్పున వాన కురిసినపుడు తండ్రికొడుకు లొండొరుం గలిసి మాటాడుకొనునట్లు అఖలా అఖలా యని యఱచు నొకదానిచెంత నొకటి చేరుకొనును. ఈకప్ప లొండొంటి న్వాన కురియుచున్నపు డుల్లాసముతో నప్పుకొనును. ఎఱ్ఱకప్ప నీటిలో బాతువలె మున్గి పైకిఁ దేలి గంతులిడుచుఁ బచ్చనికప్పతో ముచ్చట లాడఁజొచ్చును. గురుశిష్యులపోలిక నీకప్ప లొండొంటినెనుకరించి పల్కుచు నీటిమీఁ దంతఁ దమయవయవములుబ్బునట్లు శ్రావ్యముగా నుపన్యసించుచుండును. ఈకప్పలలో నొకటి యెద్దువలె నింకొకటి మేఁకవలె నఱచుచుండు నొకటి కొంచె మెఱ్ఱని దింకొకటి యాకు పచ్చని దీకప్ప లొకదానిపోలి యొకటి లేకున్నప్పటి కన్నియుం గప్ప

పేరుననేఁ బరఁగును. మ ఱికప్పలు తమ నానాస్వరముల న్వొల్లడించి చిత్రవిచిత్రముగా నఱచుచుండును. ఓకప్పలారా! మీరు తొలివాన కురిసినదినమునం జెఱువుచుట్టున త్రిరాత్రయజ్ఞమున బ్రాహ్మణులవలె నేకదీక్షగా రొదచేయుదురుకదా'' ఈవిధమున వేదఘోష కావించు శ్రోత్రియులు తొల్కారికప్పలనంటివా రని యెగతాళిచేయు ఋక్కులు కలవు.

వర్ణవ్యవస్థ

వివిధయజ్ఞకర్మములను మునులు జనులకు విధించు నుద్దేశము జనులందఱు మిక్కిలి యైకమత్యముతో యజ్ఞశాలయం దొక్కచోఁ గలిసి పన్నెండుదినముల చయనమునందును నూఱుదినముల సత్ర యాగమునందు నన్యోన్యసందర్శనసల్లాపసంతోషముతోఁ గలసిమెలసి పొత్తుగా భోజనములొనర్చుటకును మఱి సకలసౌఖ్యములం దమ బ్రతుకులం బొడిగించుఁడని దేవతలం బ్రార్థించుటకును సకలజనుల కాస్తిక్యము కలుగఁజేయుటకు సర్వభూతతృప్తిగా నన్నపానములు వినియోగింపఁబడుటకొఱకు వండివడ్డించువారును దేవతార్చనము చేయువారును దేవతలమహిమమునుబోధించువారును బ్రాహ్మణు లనియును దుష్టులను శిక్షించి సాధువుల రక్షించువారు క్షత్రియు లనియును కృషివాణిజ్యపశుపాలనములచేసి జనులకు వివిధాన్నపాన సంభారములను కూర్చువారు వైశ్యు లనియును మఱి యీమూఁడు విధములవారల కష్టేష్టములకై తోడ్పడుచు సహాయభూతులై స్వార్థ పరతయొక్కింతయునులేక కేవలపరోపకారమునకై మాత్రమే పాటు పడు నాజన్మపరిశుద్ధులగువారు శూద్రులనియును జనులకు జాతు లేర్పర్చి పరస్పరమైత్రితో మనుష్యులందఱు తమతమ జీవనగౌరవ మర్యాదలం బరస్పరసహవాసమున వృద్ధికావించుకొనుటకై సమస్త

వేదములను శాస్త్రములను శ్రౌతస్మార్త కర్మములను బురాణములు కేవల లోకోపకారార్థమై నానా దేశ కాలపాత్రానుసారముగా నేర్పర్చిరని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు.

"వేదవిక్రయిణశ్చైవ వేదానాం చైవ లేఖకాః, వేదానాం దూషకాశ్చైవ, తేవై నిరయగామినః యద్వై వాన్యాయవిజ్ఞాతా శ్వేదాల్లేఖ్యాదిపూర్వకాత్, శూద్రేణాధిగతా వ్వాపిధర్మజ్ఞానంనసమ్మతమ్" డబ్బుకై వేదపఠనమొనర్చువారు వేదములు వ్రాయువారు వేదములను నిందించువారు నరకములోఁ గూలెదరు, విధిపూర్వకముగాఁ దెలిసికొనుట చేతను లిఖింపఁబడిన గ్రంథమూలముగా వేదముల నెఱుఁగుట చేతను శూద్రునివలన నుపదేశింపఁబడుట చేతను గలిగిన ధర్మజ్ఞానము సమ్మతముకాదు అనుట చేత హల్లులు మఱియచ్చు వ్రాఁతమూలముగాఁ బ్రచురింపఁబడిన వాఙ్మయమంతయును యథార్థ బోధక మెంతమాత్రమును గాదు. ధనార్జనకై పఠింపఁబడినవి వేదములు పరిశుద్ధములు కావు మఱియును జీవనార్థమైహికభోగముల నమకూర్చుకొనుట స్వార్థపరులు ప్రకటించు శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును కేవల దంభకృత్యములే మఱియు జనులకుఁ బరస్పర ద్వేషమును గలిగించు జాతులు కసింతయును బరిశుద్ధములు కావు.

ప్రకృతి పరిణామము

జనులకుఁ బరస్పర ద్వేషమును భూతహింసయును గావించు కేవల స్వార్థపరులు నిక్కముగా నొకమ్మకబ్బకుం బుట్టని సంకర జాతులుకాని శుద్ధజాతు లెంతమాత్రము గ్గారు మఱియును మునులు సర్వజనోపకారకముగను సర్వజనరంజకముగను సకలజనులకుం బరస్పరప్రేమానురాగకరమగు తెన్నుననే నానా దేశ కాలపాత్రాభిరుచిం బట్టి వివిధ వేదశాస్త్రము లనాది కాలమునుండియు నానారూపముల

నుపదేశించిరి. తమతోడిపాటివారితోఁ బొత్తుగొని వారిని సుఖపెట్టి తాము సుఖపడెడు మనుష్యులుమాత్రమే వేదశాస్త్రానుసారముగా నడుచు శుద్ధజాతిలోనివారు. కేవలస్వార్థపరులై భూతద్రోహులై ప్రాణిహింసాపరులై పరస్పరద్వేషములం బ్రతుకుమానవులు సంకర జాతులును వేదబాహ్యులవి డప్పువేసి చాటకతీఱదు తీఱదు. దేశకాల పాత్రానుసారము దేహారోగ్యమునకై సుఖనిద్రాహారవిహారసాధకో పాయములను బోధించుటకై వివిధ శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మఱియు వివిధ శిష్టసంప్రదాయాచారానుసరణవిధాయకజాతినీతు లేర్పడినవి. పరస్పరానురాగముతో సకలభూతదయతో బ్రతుకునుపాయము లన్నియు దేశకాలపాత్రానుసారముగా మునులు కవులు వెల్లడించిన వాఙ్మయమే వేదశాస్త్రములన్నియు నని ఫలితార్థము నిశ్చయింపక తీఱదు తీఱదు. ఈజగము మఱి యీలోకములోని సచేతనాచేతన పదార్థములు మఱి దైవకల్పితములు పురుషకల్పితములగు సకల క్రియలు పంచేంద్రియములు మఱియుం బంచేంద్రియగ్రాహ్యములగు పదార్థములన్నియును జంగమస్థావరప్రాణిచేష్టలన్నియును మఱియుం బంచభూతములు పరస్పరసంయోగవియోగవిశేషజన్యములగు సకల పదార్థములును భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములందు జరిగినవి జరుగు చున్నవి మఱి జరుగఁబోవునవి యగునన్నివిధములయిన విషయములు నిక్క మరయఁగా నీలోకమందలి సకలపదార్థముల కాదిమధ్యాంత కాలమును నిర్ణయింప శక్యముకాదు. కాని లోకమును లోకమందలి సకలపదార్థములు నెద్దియో మార్పుమాత్రము ప్రతిక్షణము పొందు చున్నవని సర్వజనప్రత్యక్షానుభవమని యొప్పుకొనకతీఱదు. ప్రతి క్షణము మాఱుటయే స్వభావముగల యీలోకమందలి పదార్థము లివి యిట్లే మాఱక వచ్చుచున్నవని సిద్ధాంతీకరించుటగాని యివి యిట్లే జరిగింపవలయునని పద్ధతులొనర్చుటగాని పిచ్చిగుణములు-

వాయ్వగ్నిజలపృథివుల కాధారమగు నాకసమును దిక్కును కాలమును విభాగించుట యవశ్యమైనప్పటికి నీలోకవ్యవహారార్థమై నానావిధములుగా ఘటాకాశపటాకాశాదులుగాను క్రిందుమీఁదులుగాను ప్రాక్పశ్చిమాదులుగాను వసంతాదిఋతుదినయామిన్య తిథిపక్షాదులుగా నేర్పర్చుకొన్నట్లు వేదవేదాంగముల యేర్పాటు పురుషులు చేసిన కృత్రిమకల్పనములు కాని యేటికి వంకగాని నీటికి వంక కలదా యన్నట్లు ప్రతిక్షణము మాఱుచున్న దేశకాలపాత్రానుసారముగా వేదవేదాంగాచారములు మాఱుచుంటచేత నీలోకమునకుఁగాని యీలోకములోనిపదార్థములకుఁగానియీవస్తుతత్వ మిది ''ఇదమిత్థమ్'' అని నిరూపించుబుద్ధియును క్షణభంగురమౌటచే నేసంగతి నిర్ణయింప నెవ్వారికి న్శక్యము కాదనిమాత్రమే నిర్ణయింప శక్యమగును.

శీ క్ష

ప్రతిబ్రాహ్మణకుమారుఁడు నతని పన్నెండేండ్లబ్రహ్మచర్య దశయందు గురుముఖమున వేదాధ్యయనము చేయవలసినది. పిమ్మట గృహస్థుగా నుండఁగోరినవాఁడు పెండ్లాడవచ్చును. మఱియు గృహస్థు కానొల్లనివాఁడు నలువదెన్మిదేండ్లవఱకు బ్రహ్మచారియై వేదములు నేర్చుకొనవలసినదని గౌతమమతము. ''ఓమ్''అని ప్రారంభించి శిష్య ప్రార్థనముచేత గురువు మూఁడుశ్లోకములుఁగల ప్రశ్నమును జెప్పఁ జొచ్చును. శిష్యబోధకై గురువు బిగ్గరగా వేదము నుచ్చరించును. కొన్నిపదములు సులభబోధకై రెండుమా ర్లుచ్చరించును. లేకొక మాఱు చెప్పి ''ఇతి''ఈలాగుననే యని చెప్పును. కొన్ని శాఖల ననుసరించి కొన్నిపదములు ''ఇతి'' అని గాని ''అభి''అని గాని ''ఆభీత్యభి''అని గాని జోడింపఁబడును. ప్రతిదిన మఱువదిప్రశ్నముల వేదపాఠము జరుగుచుండును. బ్రాహ్మణుఁడు యావజ్జీవ మాచరింపవలసినకర్మములన్నింటిని విధించిన గృహ్యసూత్రములు వ్రాఁతను

గూర్చి చెప్పలేదు కనుక వేదవేదాంగములను వ్రాసికొని చదువు కొనుట బ్రాహ్మణునకుఁ గూడదు కూడదు. వేషము వేసికొనుట వాలకముకట్టుట యెట్లు దంభకృత్యములో యట్లే వేదవేదాంగశబ్దము లను వ్రాఁతలోఁదెల్పుట యట్లు బ్రాహ్మణులకుఁ దగనిపని కాఁబట్టి వేదవేదాంగములను వ్రాఁతవ్రాయువాఁడుగాని వ్రాయఁబడినవేద వేదాంగములు నవలోకించి చదువువాఁడుగాని బ్రాహ్మణుఁడు కాఁడు కాఁడు. గురూచ్చారణమును విని వేదవేదాంగముల నభ్యసించి గురూపదేశముచేత వేదవేదాంగరహస్యము లెఱింగి గురూపదిష్టము లగు నాచారముల నొనర్చువాఁడే నిక్కపుబ్రాహ్మణుఁడు. కాఁబట్టి వేదశబ్దము నిత్యము బ్రహ్మనిశ్వసిత మపౌరుష మని చెప్పఁబడెను. వ్రాఁత యనిత్యము తుచ్ఛము కృత్రిమము పౌరుషేయము కాఁబట్టి వాగ్రూపిణి సరస్వతీదేవత యని వేదములందుఁ జెప్పఁబడెను. లిపికి దేవత యెద్దియును వేదములందు నిర్దేశింపఁబడలేదు. వ్యాకరణ మునఁ బేర్కొనఁబడిన "వర్ణ" అను పదము నక్షరోచ్చారణస్వరవిశేష ముం జెప్పునుగాని వ్రాయఁబడినయక్షరము నెంతమాత్రముం జెప్పదు మఱియును "అక్షర" అను శబ్దము నాశములేని శబ్దముం జెప్పుచు న్నదిగాని లిఖితమునుగూర్చి యెంతమాత్రమును జెప్పదు. ఉదాత్తా నుదాత్తస్వరితాదిస్వరములు వ్రాసిచూపించుటయును రాగమును వ్రాసిచూపించుటయును వీలుపడదు. "స్వరతోఽపరాధాత్" అనుట చేత విన్కిచేతమాత్రమే తెలియఁదగిన స్వరమునుప్రాణముతోనున్న వాగర్థములను లిపియందు తెలిసికొనఁబూనినప్రయత్నము నిర్జీవప్రతిమ తోడి సరసమువలె వ్యర్థమే కాక పరిహాసాస్పదమగు పిచ్చిచేష్ట కాకున్నే ? చెవితోఁచూచుట- కంటితోవినుట-నాల్కతోవాసన గొనుటయును గేవల మసందర్భములుకదా ? శబ్దమును శబ్దార్థమును విన్కిచేతఁదప్ప పుస్తకాలోకనముచేత సరిగాఁ దెలిసికొనఁబ్రయత్నిం

చుట యాఁడువేసము వేసికొన్న మగవాఁడు మఱిమగవేసముతో నున్న స్త్రీయును నొండొరులను భ్రమింపఁజేసికొనుట కల్లయును మోసము నెగతాళియును నవ్వులాటయును బూటకమగునుగాని పరమార్థసాధక మెంతమాత్రమునుగానిచందమున పుస్తకములవ్రాఁతలనుండి శ్రవణేంద్రియైకగ్రాహ్యములగు శబ్దములు యథార్థతత్త్వబోధకము లెంతమాత్రము న్గావు కావు– మఱియును సాధారణముగాఁ దనయూహానుగూలంకషముగా నెవ్వరైనను దమవాక్కుచేఁగాని శరీరావయవాకారప్రదర్శనవిశేషములచేతఁగాని తెలుపఁజాలకున్నపుడు చిత్రలేఖనాది శిల్పప్రదర్శనములచేత నొరుల కున్నదున్నట్లు బోధించుట కలలోనివార్తకాదా? ప్రతిక్షణము నానారసములమాఱుచు శ్రుతిస్వరగ్రామతానమూర్ఛనముల వెలయుచున్నసచేతనశబ్దతత్త్వ మరికట్టఁబడి శీలలు బిగింపఁబడి చెఱనుంచఁబడిన తప్పువ్రాఁతలంబట్టి వేదవేదాంగముల న్దెలిసికొంటిని మునులయభిప్రాయ మిద్దియేయని తనవీఁపుఁ దా సరిగాఁ దెలియఁజాలకుంట తా నెఱింగియును స్వార్థపరుఁడై వంచకుఁడై జనుల కన్యోన్యద్వేషముకల్పించుచుం దంత్రపునక్కవలె బ్రతుకనెంచు ధూర్తుగాని లేక దౌర్భాగ్యుఁడుగాని లేక విభ్రాంతుఁడుగానిఁ గేవల పరమార్థబోధకమగు వేదవేదాంగస్వరూపకశబ్దబ్రహ్మమును వ్రాఁతల చేతను బుస్తకములచేతను చిత్రములచేతను మఱి యీ మొదలగు నైహలౌకికసంజ్ఞలచేతను దెల్పనొల్లఁ డొల్లఁడు. వేదవేదాంగములు కేవల లోకోపకారమగు నడువడిచేతఁదప్ప వేషములచేతను పుస్తకములచేతను బ్రతిమలచేతఁ దెల్పఁబడుటయుం జెవులపిల్లికొమ్ములతోఁ బులిం బొడిచి చంపుటవంటిది కాదా? ఉబుసుపోని మంగలి పిల్లితల గొఱుగునట్లతేంద్రియమగునాదబ్రహ్మాత్మకాపౌరుషేయవైదికశబ్దమును వైఖరీరూపముతో దేవళంబులం గృత్రిమములగు దేవతావిగ్రహముల వలె "శతాంధాః కూపం ప్రవిశన్తి" అను న్యాయముగా ననాదిగా

నహంకారమమకారవశమున విభ్రాంతమానసులగు ప్రాకృతజనులు పరస్పర మనుకరించుచు వేదవేదాంగము లివని యుచ్చరించు శబ్దములు వ్రాసినపుస్తకములు మఱియును జనులకుఁ బరస్పరద్వేష మొదవించి ప్రాణిహింసకుం బురికొల్పుచు నాచరించినకర్మములన్నియును ధూర్తకల్పితములుగాని యథార్థములు కావు కావు. లౌకికవ్యావహారికదుఃఖముల న్మఱపించి చిత్తశాంతికలిగించి తరింపఁజేయు ముఖ్యసాధనముగా నవ్యక్త మతీంద్రియ మపౌరుషేయము నిత్యము పరమార్థస్వరూపమగు నాదబ్రహ్మమును "అగ్నిమీళేపురోహితమ్" అను వ్యావహారికశబ్దమూర్తి న్గావించియు నశరీరదేవతకు శరీరముంబన్ని దేవాలయములందు విగ్రహములం బ్రతిష్ఠించియును దేవతోపాసనోపాయముగాన మూర్తులకు మూర్తులు కల్పించి పరమకారుణికు లతీంద్రియద్రష్టలు సర్వజగదుపకారపరాయణులగు మునీశ్వరు లనాదికాలమునుండియును వేదవేదాంగశబ్దప్రపంచమును శ్రౌతస్మార్తాదికర్మప్రపంచమును బన్నిరి. మునీశ్వరుల ముఖ్యాభిప్రాయము సకలజనులును బరస్పరప్రేమానురాగముల పొత్తుగొని కలసిమెలసి హాయిగా నిహపరములుతరించుటకేకదా యట్టిచో నహర్దివముం బ్రతిక్షణము న్మఱచుచున్న కాలమునఁ బ్రమాదముచే వేదచోదితధర్మములు నశించునేమో యని వంశపారంపర్యముగా ఋషు లుచ్చరించిన వైదికశబ్దము లుచ్చారణభేదముచేతను స్వరవైపరీత్యముచేతను ఋషులయుద్దేశములకు భిన్నార్థములకును భిన్నకర్మములకును మూలమగుటీరున దత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ బ్రవచనప్రాతిశాఖ్యభేదము లనంతసంఖ్యాకములగుటచేత నశరీరుఁడగు భగవంతునకుపాసనాసౌలభ్యమునకై జగదుపకారకార్యధురీణులగు మునులు పన్నిన వాఙ్మయమును శ్రౌతస్మార్తకర్మములను దేవతావిగ్రహములను క్షేత్రములను దీర్థములను స్వార్థపరులై తమతమకోరిన యైహిక

సుఖసాధనోపాయముల స్థాపించి సకలజనసమ్మతి నరయ కొంటెగొట్టు రాకాసులై తాఁ బట్టినకుందేటికి మూఁడేకాళ్ళని యహంకారమమ కారబద్ధులై తమలోఁదా మొకరితోనొకరికి సరిపడక మతభేదవాదము లతోఁ గాట్లాడుకొని తన్నుకొనుచు సూర్యున కావుపాలుగాక బత్తి పాలపాయసము నైవేద్యమొనర్చువారు నరకగాములని నిందించుచు పరస్పర ద్వేషమొదవునట్లు తెలిసీతెలియక మునులేర్పర్చినదారితప్పి యేదారియుం దోఁచక తుద కుభయభ్రష్టు లగుచున్నారు.

యాదృశీ భావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ

పూర్వకాలమునకుఁ దగినవేదవేదాంగాచారపద్ధతు లిప్పటి కాలమునకు సరిపడవుకావున నిప్పటికాలమున నెట్లు సకలజనులకుం బరస్పరమైత్రి యేర్పడునో సకలభూతదయ యెట్లుకొనసాగునో యా ప్రకారముగా వేదార్థమును శ్రౌతస్మార్తాచారములును మార్చుకొనక తీఱదు. కాలోచితవర్తనము సమయోచితయుక్తియును సర్వజన సమ్మతాచారమును లేనివాఁ డొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడనేరఁడు. "వేద మింద్రియగోచరమగు పాంచభౌతికపదార్థమనియు నావేదము మనుజులందుఁడుట పరికించి యామనుష్యులు పరస్పర మావేదమును గ్రహించి జ్ఞప్తినుంచుకొనిధారణముచేసికొనిస్మరింపఁజేయుచు వృద్ధులు వ్యవహరించిన శబ్దస్వరూపమే వేద మని నమ్మవలయును. మంత్రము బ్రాహ్మణము మొదలగువేదనామధేయములనాదికాలమునుండిమనుష్యు లందువ్యవహరింపఁబడుటచేత వేదశబ్దములనాదులు" అని కుమారిలభట్టు సిద్ధాంతీకరించెను. కాఁబట్టి యీజగమునకుఁగాని జగమునందలి జంగమ స్థావరప్రాణిసృష్టికిఁగాని మఱి వేదశబ్దములకుఁగాని ప్రారంభప్రవృత్తి కాలము నిర్ణయింప నెవరితరమును గాదు. అనాదిగా నీసర్వప్రపంచ సృష్టి జరుగుచున్నది. కావున నొక్క వేదములే యనాదు లన నేల

సచేతనాచేతనపదార్థములన్నియును శబ్దస్పర్శరూపరసగంధగుణవిశేష ములు సకలపదార్థము లనాదిగా మాఱుచు వచ్చుచున్నవి. ఈలోక సృష్టి కాదిమధ్యాంతకాలనిరూపణము చేయఁదరముకాదు. నూఱా మడమేరఁ బాఱుచున్న కృష్ణానదియొక్క నీరు ప్రత్యంగుళముమేరను దేశకాలపాత్రలంబట్టి మాఱుచుండియును గృష్ణానదియొక్క నీరే యనఁబడుచున్న ట్లనాదికాలమునుండియు నానావిధముల న్దేశకాల పాత్రానుసారముగా సచేతనాచేతనవస్తువులును మఱి వానిగుణప్రవృ త్తులు వివిధగతుల మాఱుచున్నప్పటి కానదీపర్వతాదిసంజ్ఞలు జడము లకును తృణగుల్మలతావృక్షాదిసంజ్ఞలు స్థావరప్రాణులకు కీటపక్షిపశు మనుష్యాదిసంజ్ఞలు జంగమప్రాణులకు ఛందోభాషాదిసంజ్ఞలు శబ్దంబు నకును మాఱకున్నవి. బాల్యయౌవనవార్ధకదశలందు దేశకాల పాత్రానుసారముగాఁ బ్రతిక్షణమును మనోవాక్కాయచేష్టలను మాఱుచుండియును మనుష్యాదిదేహధారులు తమతమ నిర్దిష్టజాతి సంజ్ఞ యెడ మాఱకుంట సర్వజనసాధారణానుభవమేకదా? కాఁబట్టి వేదాంగములు శ్రౌతస్మార్తాచారములు మఱియును లోకములోని నానాభాషలు వ్యవహారములు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననాది కాలక్రమమున మార్పుచెందుచున్నప్పటికిఁ దమతమ వేదవేదాంగ సంజ్ఞను శ్రౌతస్మార్తశిష్టాచారసంప్రదాయాదిసంజ్ఞను సంస్కృత ప్రాకృతాదిభాషావిశేషసంజ్ఞను మఱి యార్యమ్లేచ్ఛాదిజాతివిశేష సంజ్ఞను మాఱకున్నది. కాఁబట్టి యిప్పటి వేదవేదాంగములకు నానా భాషలకు నానావిధప్రాణులజాతులనీతులకు గుణములకు చేష్టలకు మఱియు నిప్పటి సకలలోకవ్యవహారములకు మాఱుదల చూపకున్నవి. సంజ్ఞలుమాత్రమే సంజ్ఞచేతఁదప్ప మనోవాక్కాయకర్మవ్యవహార మంతయుం బ్రతిక్షణము మాఱుచున్నది. ఆసంజ్ఞ యహంకార మూలము మఱి యహంకారము శరీరస్మృతిమూలము మఱి యీదేహ

స్మృతి సుషుప్తిమూర్ఛామరణాద్యవస్థలందు సూక్ష్మబీజరూపముగాను మఱియును స్వప్నజాగ్రదవస్థలందు స్థూలస్థూలతరరూపమై యాది మధ్యాంతరహితమై త్రిగుణమయమై యచింత్యవైభవయగు బాలా త్రిపురసుందరీలీలావిలాసమై వెలయుచున్నది. ఈస్మృతి యనంతవిధములం బ్రవృత్తినివృత్తులం జెందుచున్నది. కాఁబట్టి "యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ" అను వాక్యానుసారముగా నెవరెవరి నమ్మిక మెట్లుండునో యావిధము సకలవస్తుతత్వము వారివారి కగపడుచుండునని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు కాఁబట్టి యీలోకములో జనులకుం బరస్పరద్వేషముంగలిగించి వారివారి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకు భంగకరముకాకుండెనేని యాస్తిక్యముకానీ నాస్తిక్యముకానీ యార్యమతముకానీ మ్లేచ్ఛమతముకానీ వైదికముకానీ పాషండముగానీ యేదేశకాలపాత్రములననుసరించనీ మఱెట్టికులజాతిమతాచారములుగానీ రవంతైన నిహపరములలోపము కానేరదు కానేరదు "అపిమాషంమషంకృత్వా ఛందోభంగోనకారయేత్" బ్రతికిన దూడు, మానినది మందు. మఱియును సకలజనోపకారకమైనచో జనాచారములెట్లున్న నేమి? ఆఁకలితీర్చినదన్నము, దప్పికతీర్చినది పానము, తన్నుసుఖపెట్టినవాఁడు దేవుఁడు. జనరంజకమైనపలుకు వేదము. జనానురాగకరమైనది శిష్టాచారము "సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు" అని యహర్దివము న్గోరినవాఁడు పురుషోత్తముఁడు.

వేద మనఁగా జ్ఞానము— శ్రుతి యనఁగాఁ జెవులతోవిన్నది. స్మృతి యనఁగాఁ బెద్దలు జ్ఞాపకముంచుకొమ్మని యుపదేశించినసంగతి. బ్రాహ్మణులు చెప్పినపలుకులు బ్రాహ్మణములు. సంక్షిప్తముగాఁ జెప్పినపద్ధతులు సూత్రములు— వేదముల కవయవములు వేదాంగములు— ఉపన్యాసములు ప్రవచనములు— నేర్పఁబడునవి శాస్త్రములు— దర్శనములు సకలవస్తుతత్వజ్ఞానసిద్ధాంతములు కాఁబట్టి లిఖితరూప

మున ననాదికాలమునుండియుం బైవివరించిన వేదశ్రుతిస్మృతిబ్రాహ్మణ సూత్రవేదాంగప్రవచనశాస్త్రదర్శనాత్మకవాఙ్మయ మున్నదా లేదా యని తర్కింపఁగా లేని దేవుఁడు న్లేఁడు అత్యంతాభావమునకు భూత భవిష్యత్కాలము మార్పులేనేలేదు. ఉన్నదిపోదు లేనిదిరాదు. కాఁబట్టి జనులు పరస్పరబోధకై యనాదిగా నేర్పఱ్చుకొనుచున్న నామరూపముల గుర్తు లుపాధులతోనే జగమువలె క్షణక్షణము నానావిధముల మాఱుచున్నవి. కాఁబట్టి యిప్పటిలోకమును మఱి సకలలోకవ్యవహారములును నామరూపవిశేషభేదములతో ననాదిగా వాస్తవములై యున్నవని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. ఈనామములుఁ మఱి రూపములు నిదివఱకు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననంత విధముల మాఱుచుమాఱుచు ప్రస్తుత మీజగముగాఁ బ్రతిక్షణము నదమమాఱుదల న్దోఁపనీక మార్పుచెంద కిట్లే యనాదిగానున్న విధమున నల్పబుద్ధులు భ్రాంతులై "ఇషేత్వా"అను మొదలగు వైదికశబ్దము లనాదులనియు నపౌరుషేయములనియును నమ్ముచున్నారు. పరమార్థ దశయందు వేదములే లేవను జగద్గురు వాక్యము నవలఁద్రోసిన ఛాందసుల నేమనవలయును? "ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్—సోఽయందేవదత్తః" అను వాక్యములంబట్టి నామరూపములచే మాత్రమే మాఱుచున్నవికాని యీలోకవస్తువులన్నియు నాది మధ్యాంతకాలములం దున్నవే.

"నాద్వైతవంతః కర్మాణి విధీయన్తే"అను శ్రుతికి స్వార్థ పరతలేక సకలభూతదయాపరుఁడై లోకోపకారమునకై మాత్రమే బ్రతికెడుపరమభాగవతున కెంతమాత్రమును విధినిషిద్ధములు లేవు లేవు— పరమభాగవతుని చర్యలన్నియుం జంటిపాపనిచేష్టలవలె మనుష్యులై నవారికందఱికిని ముద్దుముచ్చటయున్నాక మానవు మానవు. "యోగరతోవా భోగరతోవా సంగరతోవా సంగవిహీనః—యస్మిన్

బ్రహ్మణి రమతేచిత్తం నందతి నందతి నందత్యేవ-మహాళ్లిష్ట కుంభ పరిరక్షణధీర్నటీవ, బ్రహ్మవలోకనధియం నజహాతి యోగీ''అను వాక్యములకు స్వార్థపరతలేక సకలభూతదయామయుఁడైనవాని చిత్తమే బ్రహ్మధ్యానపరవశమగుటచేత నట్టిపుణ్యాత్ముని మనోవాక్కాయకర్మము లెట్లుండినప్పటికిని లోకులకు మిక్కిలి సంతోషకరులేయగునుగాని ద్వేషహేతువులు కావనియును సంసారపుఁ జిక్కులలో మెలఁగుచుండియును నానామతములుగల జనులతో వ్యవహరించుచుండియును యోగియైనవాఁడు తనయంతస్సునకుఁగామ క్రోధలోభమోహామదమత్సరము లంటనీక కేవల లోకోపకారము కొఱకే తనజీవనము గడపునని తాత్పర్యము.

లోకవ్యవహారము

సకలలోకోపకారముగా నేను నాది యనునహంకారమమకారములును తనకన్న వేఱుగానున్న జగత్కార్యములను బరికించు స్మృతి యున్నంతవఱకు సంసారులు తమనేరములు దైవముపై మోపక తమపౌరుషలోపముచేతనే స్వపరహానికృత్యము లొనర్చుచున్నామనియు మఱట్టి పాపకృత్యములనుండి తమ్ము మఱలించి తమ బ్రతుకులం బరోపకారకముగాఁ గొనసాగించుమని పరమభాగవతుల సహవాసము విడువకుండవలసినది. సకలశ్రుతిస్మృతులను నానావిధ ద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతనాస్తికాస్తికమతవిశేషములను సమన్వయముగా సందర్శింపఁజేసినపుడు తేలెడుపర్యవసానఫలము ''అస్తి భాతి ప్రియమ్-సచ్చిదానందలక్షణమ్''అను బ్రహ్మజ్ఞానహేతువైన సకల లోకోపకారకప్రవర్తనమే. దేశకాలపాత్రానుసారము జనులందఱు నలసిమెలసి పరస్పరప్రేమానురాగములతో నిహసౌఖ్యములుపొందుట కొఱకేపరమకారుణికులు సర్వసములు తపోధనులు సర్వజ్ఞులగుమునులు

మానుష దేహధారులై ధర్మాచరణవ్రతదీక్షితులు కామచారులు సర్వస్వతంత్రులగు సంసారులవలె నటించుచు మునులు మానుష దేహధారులై సకలశాస్త్రములం జతుర్విధాభినయవిశేషములచే ననాదికాలమునుండియుం దమతోడిపాటిమనుష్యులకు బోధించుచుం బరమభాగవతప్రసిద్ధి న్గాంచుచున్నారు.

ఋగ్వేదమునందు సూక్తములు (మంత్రములు) అనువాకములు (మఱలమఱల ధారణార్థమై పఠింపవలసినవాక్యులు) మండలములు (గుంటులు) వర్గములు (తరగతులు) అధ్యాయములు (ప్రత్యేక మొక్కయంశముంగూర్చిన యుపన్యాసములు) అష్టకములు (గ్రంథ విభాగములు) కొన్నిసంఖ్యలయొక్క వెరసిమొత్తములు, అనియును తైత్తిరీయకమందుకండికలు– అనువాకములు– ప్రశ్నములు– అష్టకములనియును– కాఠకములందు గ్రంథములు– స్థానకములనియుం గలవు– శతపథబ్రాహ్మణము షడ్వింశద్బ్రాహ్మణమును నూఱునలు వదియు నధ్యాయములు కలవి– మఱియును ప్రపాఠకము (నోటివల్లన చేయవలసినగ్రంథము) ఆహ్నికము (ఒక్కదినమునఁ జెప్పవలసి నన్నివాక్యములు) పర్వము (గ్రంథమునందలి హద్దులు) మొదలగు నామములుకూడఁ గలవు. కాఁబట్టి కరవిన్యాసమునఁ గలుగుమూఁగ వ్రాఁతచేత సమగ్రముగా నభిప్రాయము తెలియఁబడదనియే ప్రాచీను లందఱును సకలవేదశాస్త్రములు స్వయముగా స్ఫుటముగాఁ దత్త దర్థబోధకమగున ట్లుదాత్తాది స్వరవిశేషముల వాఙ్మయమొనర్చి జనులకు విన్పించిరి. కనుకనే శ్రవణమననిదిధ్యాసప్రచారము తొల్లి కలిగెనుగాని యీమూఁగవ్రాఁతలు పుస్తకములు లేనేలేవు. దేవత లను విగ్రహరూపముల దేవాలయములం దగపర్చినట్లు– కేవల సత్సం కల్పములకుఁ బ్రతినిధులుగా మేఁకలు మొదలయినజంతువులను యజ్ఞ వాటములందు బలికావించినవిధమున శబ్దబ్రహ్మమును శ్రావ్యము

చేయఁజాల కల్పబుద్ధులకు మూఁగవ్రాఁతపుస్తకములం బ్రచురించు చున్నారు. ఈమూఁగవ్రాఁతలవలన నొకప్పుడు విపరీతబుద్ధులగు స్వార్థపరులు యథేష్టమతానుసారముచేసి కంటికుంచవలసినది తుంటి కుంచుచు మంచికిబదులు కీడొనర్చుచుంటయు నగలుగుచుండును. నామ రూపములు రెండింటిలో నామము కేవల శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమగు శబ్దము. రూపము కేవల నయనేంద్రియగ్రాహ్యమగు నాకారము. శ్రవణేంద్రియము తనశక్తికొలంది యథార్థమగు ధ్వనిని గ్రహించును గాని లేనిచప్పుడు విన్వనఁబోదుగాని కన్ను చీకటి నాకాశపునల్పు నెండమావులజలప్రవాహతరంగములను మఱి యథార్థముగా లేని దిగంతరేఖను గ్రహనక్షత్రామండలాద్యాకారవిశేషములను వాస్తవ ముగాఁ జూచును. కాఁబట్టి శ్రవణేంద్రియము గ్రహింపఁగలిగినంత యథార్థవస్తుతత్వము మఱేయింద్రియమైనను గ్రహింపఁజాలదు. శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యపదార్థము నిశ్చయముగా రూపబ్రహ్మమనిగాని యాకారబ్రహ్మమనిగాని లోకప్రసిద్ధి లేదు. మఱియును వాక్కు- సరస్వతీదేవి యనఁబడెనుగాని రూపము సరస్వతీదేవి యనులోకవ్యవ హారము లేదు. శ్రుతి యనియును స్మృతి యనియును శ్రవణధర్మ ప్రవృత్తికిని మఱియు మనోధర్మప్రవృత్తికి నవకాశముకలుగుటచేత "ద్రష్టవ్యః శ్రోతవ్యో మంతవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః"అని శ్రుతి విధించెనుగాని"లిఖితవ్య విలోకితవ్యః" అని చెప్పలేదు, "ద్రష్టవ్యః" అనుచో జ్ఞాననేత్రముచేతఁ బరికించుటగాని చర్మచక్షువుచేఁ జూచుట యని యర్థము కాదు. "అశరీరమాత్మా" అనుశ్రుతినిబట్టి బ్రహ్మ మును జ్ఞాననేత్రముచేఁ దెలియవలెను. మఱియును శ్రోత్రేంద్రియ మశరీరమగు నాకాశమే కాఁబట్టి శ్రోత్రేంద్రియము తక్కిన యింద్రియములవలె ననిత్యమగు పార్థివము కాదు. కనుకనే శబ్దము నిత్య మనియు నపౌరుషేయ మనియును బ్రహ్మ మనియును జెప్పఁ

బడెను. ఈజగమునం దశరీరాకాశగుణమగు శబ్దమొక్కటియే నిత్యసత్యపదార్థము. తక్కిన స్పర్శరూపరసగంధములు మనోవిభ్రాంతి కృతము లెండమావులవలె మిథ్యలు కాఁబట్టి శ్రుతియనఁబరఁగిన వైదికశబ్దము నిత్య మపౌరుషేయము బ్రహ్మమనియును సిద్ధాంతీక రింపఁబడెను. సకలవస్తువుల కాధారమై నిత్యశబ్దగుణముచేతమాత్రమే "శబ్దగుణకమాకాశమ్" అని తెలియఁబడి "ఆత్మనఆకాశఃసంభూతః" అని జనుల యాస్తిక్య మభివృద్ధిచేయుటకై ప్రతిపాదింపఁబడి యెవ్వారికిం బట్టుపడక కేవలబుద్ధిగోచరమైన యాకాశముకన్న యీ జగమునకు మూలమెద్దియును లేదు.

నాదబ్రహ్మము

"ఆహతోఽనాహతేశ్చేతి ద్విధానాదోనిగద్యతే ధనమేకాన సుకరం నృణామ్ ఆత్మావివక్షమాణోయంమనః ప్రేరయతేదేనస్థం వహ్నిమాహంతిమాహంతి సజాతః ప్రాణాప్రేరయతి మారుతమ్, పావకః ప్రేరితస్సోఽథక్రమాదూర్ధ్వపథచరన్ నాభిహృత్కంఠ మూర్ధసుప్రాదుర్భావతిసధ్వనిఃయాగ్నిసంయోగాత్తేన్నాదోఽభిధీయతే- నహంకారం ప్రాణనామానమకారమనలం విదుః చైతన్యం సర్వ భూతానాం నిర్వృతిభోగదాత్మానాం. నాదబ్రహ్మ తదానంద మద్వితీయ ముపాస్మహే; అనాదినిధనం బ్రహ్మశబ్దతత్వం యద క్షరమ్, వివర్తతేఽర్థభావేన ప్రక్రియా జగతోయతు" సకలజగ త్కారణమగు నాత్మ పలుకనిచ్ఛగించి మనస్సును బ్రేరేపింప మనః మనస్సు జఠరాగ్ని నాయగ్ని బ్రాణవాయువు నదలింప నాదము పుట్టెను. నకారము ప్రాణవాయువును దకార మగ్నిని దెలుపును గనుక బ్రాణాగ్నులనుండి నాదము పుట్టెను. "చత్వారిశృంగాస్త్ర యోఽస్యపాదాద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసోఅస్య త్రిధాబద్ధోవృషభోరో

రవీతి మహో దేవో మర్త్యా ఆవివేశ'' నిర్గుణమగు పరబ్రహ్మకు "తదైక్షత'' అనునట్లు పలుక నిచ్ఛయొదవఁగా నాయిచ్ఛాశక్తి మనస్తత్త్వమును బ్రేరేప నామనస్సు జఠరాగ్నిం బ్రజ్వలింపఁగా నాయగ్ని గాలింబుట్టింపఁగా నాప్రాణవాయువు క్రమముగా నూర్ధ్వ ముఖమై నాభిహృదయకంఠముఖములనొరసి మనుష్యులకు వైఖరి యనుధ్వనిని బుట్టించెను. ఈనాద మాహతమనియు ననాహతమనియు రెండు విధములు. యోగులు మునులు మాత్ర మనాహతనాదమగు పరాపశ్యంతమధ్యమాఖ్యల నెసఁగుధ్వనిం గనిపెట్టఁగలరు. ప్రాకృతు లగు మనుష్యులు కంఠనాదమునుమాత్రము పరికింపఁగలరు. సమస్త భూతములకుం బ్రాణము సకలప్రాణుల కుల్లాసకరము నిత్యసత్య ముక్తబుద్ధస్వరూపమగు నీనాదబ్రహ్మమే యీసమస్తజగమును మఱియు సర్వజగత్కారణము నగుచున్నదని పరమయోగుల సిద్ధాంతము.

నామము- ఆఖ్యాతము- ఉపసర్గ- నిపాతములను నాల్గువిధము లయినపదములు నాల్గుకొమ్ములు- భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములు మూఁడును పాదములు- అనాహతము- ఆహతము అను రెండు విధములయిన కార్యకారణరూపములై యనిత్యములగు వర్ణాత్మక ధ్వనియును కేవల శబ్దాత్మకనిత్యధ్వనియు ననురెండుతలలు- ఏడు విభక్తులను నేడుచేతులుంగలిగి- ఉరము కంఠము శిరస్సు లను మూఁడుస్థానముల నట్టఁబడి భక్తాభీష్టసంపదలను వర్షించుచు మర్త్యుల నావేశించి స్ఫోటాఖ్యమై నిత్యమై నిరవయవమైన శబ్దబ్రహ్మము యొక్క- తేజస్సు స్వయంప్రకాశమానమై యలరుచున్నది. కాఁబట్టి శబ్దబ్రహ్మము కకారాదిహల్లులతోఁగాని అకారము మొదలగు నచ్చు లతోఁగాని వ్రాఁతమూలమునఁగాని మఱెట్టిగుఱుతులతోఁగాని మఱెట్టి మనోవాక్కాయ కర్మములతోఁగాని వెల్లడింప నశక్యమైనప్పటికి

మునులు లోకోపకారమునకై యతీంద్రియశబ్దబ్రహ్మమును దేవునకు విగ్రహముగల్పించినట్లు నాదబ్రహ్మమునకు వేదమనువిగ్రహమును గల్పించిరి. శాఖాగ్రచంద్రన్యాయముగాఁ జంద్రుఁ డగపడినపిమ్మట నే శాఖనుబట్టి చంద్రుని జూచితి యాశాఖ మఱి నిష్ప్రయోజన ముపేక్షణీయము ననావశ్యకము వ్యర్థము మఱి యున్నప్పటికి లేని వస్తువుతీరున నయిపోవునట్లు మఱి చదువునేర్చి సిద్ధించినమీఁద ఓనమాల గుణింతముల నభ్యాసము బొత్తిగామానుకొన్నట్లు లోకోప కారకసత్ప్రవర్తనము కొనసాగినకొలందిని నాదబ్రహ్మముయొక్క బొమ్మలుగాఁ జేయఁబడిన వేదవేదాంగముల యక్కఱ పరమభాగ వతులకు మిద్దెయెక్కినవారికి మఱి నిచ్చెనతోఁ బనిలేనట్లు పుక్కిటి పురాణముల వేదవేదాంగశబ్దజాలముతో నవసరము లేదు.

తరుణోపాయము

"నాలుగుకొమ్ములు మూఁడుకాళ్ళు రెండుతలలు ఏడుచేతులు గలిగి మూఁడు తెఱఁగులం గట్టఁబడిన మహాదేవుఁడని పేర్కొనఁబడిన యెద్దు మానిసులపా లయినది" అట్టి యెద్దగ్ని యని పూర్వ మీమాంసకుఁడును శబ్ద మని వైయాకరణుఁడును బ్రతిపాదించిరి. శృంగపాదశీర్షహస్తవృషభశబ్దముల యథేష్టార్థములు చెప్పుటయును జడములగు నగ్నిశబ్దములం జీవజంతువుగాఁ బ్రతిపాదించుటయును కవి గాని భ్రాంతుఁడుఁ గాని చేసినకల్పనముగాని వాస్తవ మగునా? అశరీరాత్మకు బొమ్మకట్టి యుపాసనాసౌలభ్యముకొఱకై లోకోపకారపరాయణులు సర్వభూతదయాపరులై పరస్పరప్రేమాను రాగములతో మనుష్యు లన్యోన్యసౌఖ్యకారులై బ్రతుకుటకై స్వర్గ నరకాద్యూర్ధ్వలోకములను బ్రాహ్మణక్షత్రియాదిజాతులును బ్రహ్మ చర్యాద్యాశ్రమధర్మములను వివరించు వేదవేదాంగచోదితకర్మ

చారశిష్టసంప్రదాయవిశేషముల గల్పించినారని బాహాటముగాఁ జాటిచెప్పకతీఱదుకదా ? కాఁబట్టి స్వార్థపరతమాని కేవల లోకోపకారముకొఱకై మాత్రమే బ్రతికెడుసజ్జనులపలుకులే వేదములు మఱి వారలనడువడియే వేదచోదితధర్మమని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు. తాననుభవించిన శబ్దస్పర్శరూపరసగంధము లాత్మైకవేద్యములేగాని చతుర్విధాభినయములచేత నెట్లైనను వాస్తవముగానున్నతీరునఁ దా విన్నధ్వని తాఁ గన్నరూపము తనకుఁ దాఁకినగాలి తాఁ దిన్నచవి తా మూర్కొనినతావిం బరులకుఁ దెల్ప నెవరికిం దరముగాక పోయినను శాఖాగ్రచంద్రవత్తుగాఁ బ్రత్యక్షాదిప్రమాణములచే వస్తుతత్త్వము న్గొంతవఱకు సూచింపవచ్చునని తెలిసిన సర్వజ్ఞులగుమునులు పామరబోధకై వేదశాస్త్రములఁబన్ని వానివలన జనులకుఁ గ్రమక్రమముగా నోనమాల గుణింత మభ్యసింపఁజేసి బాలురకు వాచకము పట్టించు బడిపంతుళ్ళవలె ననాదికాలమునుండియును మునికవిఋష్యాచారపండితనామములతో బాలురకు వస్తుతత్త్వజ్ఞానాభివృద్ధికై దేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ జతుర్విధాభినయవిశేషములం బ్రకటించుచున్నారు. ఆయభినయములే వేదవేదాంగాదిగ్రంథరూపకవాఙ్మయమును దేవాలయాదిదివ్యక్షేత్రములు వివిధయజ్ఞములు సమస్తశ్రౌతస్మార్తకర్మములు సకలచేష్టలును నానాజాతిమతాచారములు వివిధశిల్పములు మంత్రతంత్రయంత్రములు మఱియు జగమందలి మనుష్యులందున్న నామరూపవిశేషములన్నియును. అన్నియును ఈలోకములోని నానాపదార్థములు జడములు చేతనము జంగమస్థావరప్రాణులు నానావిధకులములు జాతులు కర్మము లాచారములు చేష్టలు వేయేల మనోవాక్కాయకర్మములు సశరీరాశరీరపదార్థములన్నియు ననాదిగా స్థూలసూక్ష్మవ్యక్తావ్యక్తదశలతో నానావిధములసృష్టిస్థితినాశములుం బ్రతిక్షణము మాఱుచున్నవి. జను లన్యోన్యద్వేషములతోఁ బర

స్వరముహాని చేసికొనుట యధికముగా వెల్లడించుకాలము కలికాలము. జనులు పరస్పరానురాగముతో సంతుష్టాంతరంగులుగానున్న సమయము కృతయుగము. స్వభావముగా ఋతువులు మాఱుచున్న విధమున నొక్కొక్కసమయమునందు జనుల యాచారవ్యవహారము లొక్కొక్కతీరుగా నుండును. కృతయుగము సకలజనాన్యోన్యప్రేమానురాగసంతోషములకుం బంటకాలము. కలియుగము జనులకుం బరస్పరద్వేషమునొదవించు గొడ్డుకాలము. సామదానోపాయములకంటె నిహపరతరణోపాయములు మఱి లేవు. మునుపులేనివస్తువు క్రొత్తగా నిపుడు కలుగుట కుందేటికొమ్ము వలె నసంభవము. అత్యంతాభావపదార్థము కాలత్రయమందు నత్యంతాభావమే. వాస్తవమగు ప్రతివస్తువునొక సహజపద్ధతి ననుసరించి యనుక్షణము నానారూపముల మాఱుచుండును. చెవిచేతమాత్రము గ్రహింపందగినధ్వని ప్రతిక్షణ మెట్లు మాఱుచున్నను నయనేంద్రియగ్రాహ్య మెన్నండు గాకుంట సహజవాస్తవపద్ధతి.

కాల్పనికజగత్తు

సహజపద్ధతికి వ్యతిరేకముగా నెట్టివిద్వాంసుండు నడువనేరండు. చెవితో రూపమును మఱియుం గంటితో శబ్దమును బరికింప నెవరికిం దరము కానట్లు పంచేంద్రియబద్ధులైన ప్రాకృతమానవు లతీంద్రియద్రష్టలు భగవంతులగు గౌతమవ్యాసాదిమహర్షులు లోకోపకారార్థమై శాఖాచంద్రన్యాయముగా బోధించిన వేదశాస్త్రములయభిప్రాయమును వ్రాంతపుస్తకముల మూంగసంజ్ఞలచేతను మఱియును స్వార్థపరులై యింద్రియవివశులై యల్పజ్ఞులై తామున్నస్థితి మఱుంగువెట్టి కూంటికొఱకు దంభవేషములతో భూసురులము శ్రోత్రియులము దేవుండు మా కగపడుచున్నాండు మేము చదివినవియే వేదములు మేము

బోధించినవే శాస్త్రము లివిగో యీపుస్తకము లీవ్రాఁత లీగ్రంథము బ్రహ్మవిరచితములు బ్రహ్మముఖమునుండి మేముమాత్ర మూడిపడి నాము. మేము వేదశాస్త్రపుస్తకములు తిరుగవైచుచు ముక్కుమూసి కొని యేమేమో మంత్రతంత్రములం బనిగొనియుందుము. మేము నీటం బ్రత్యహము స్నానమాడుదుము. మునిఁగెద మితరుల స్పృశించము. మాదిమడినీరు మాదిమడియగ్ని మాదిమడిగాలి మేముమిక్కిలిపవిత్రు లము. మామంత్రమహిమచే లోకము తలక్రిందు చేయఁగలము. మీకాఁకలిబాధ లేకుండఁ జేసెదము. మీయింటిలోని తినుబడిపదార్థము మాయింట నుంచివేయుఁడు. మేము పీఠాధికారులము మేము యతులము మిమ్ములను మేము దీక్షింతుము. మాయాశీర్వాదమున కభీష్టసిద్ధియగును మేము పుణ్యాత్ములము శ్రోత్రియులము శిష్టాచారపరులము. మాకులము పవిత్రము మాశరీరము పవిత్రము మాజన్మము పవిత్రము మావంట పవిత్రము మాకుండ పవిత్రము మాయూపిరి పవిత్రము. మే మాడుమాట మే మొనర్చుకర్మము మా నడువడి యంతయును వేదచోదితధర్మమే'' యని కనులు మిటకరించుచు నానావికారములుగా జుట్లు బొట్లు కట్లు దాల్చి యాగములమిషతో వామాచారము నెపమున మద్యమాంసాశనులై పశువులం జంపుచుం బామరుల బెదరించి ప్రయోగవేత్తలమనియు భూతవైద్యులమనియు తా మొనర్చు సకలకర్మములు వేదప్రోక్తములని సొరకాయలునఱకుచు వంచకులై దంభవేషములతో నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమాసించి స్వకుటుంబపోషణముకై తంటాలుపడు దుర్జనులతో నిండినకాలము కలియుగము. తాముసల్పినమంచి నేఁడు పెట్టెలలోఁ బెట్టి యెవ్వరికైన నెఱుఁగనట్లు తాళముబిగించి మఱియును దమచేసినచెడుఁగునేరములకై బహిరంగముగా నేడ్చుచు తమయపరాధము లందఱియెదుట నొప్పుకొనుచు స్వార్థపరతలేక సామదానములను రెండుపాయముల చేతమాత్రమే

పరుల కుపకార మొనర్చి యొరులసుఖపెట్టి తాముసుఖపడుచు స్ఫటిక మణివలె స్వచ్ఛమైన తమయంతరంగమును సర్వజనులకు న్వెల్లడి యొనర్చుచు మూఢుల మింద్రియవివశులము కించిజ్జ్ఞులము మావలన నగుచున్న లోకోపకారకములగు మంచిపనులకు జగత్కారణమై సర్వశక్తియై భక్తవత్సలుండైన దేవుఁడే మూలము మాచేయుచెడ్డ పనులకు మాదుష్టచిత్తమే కారణమని చాటుచు నిష్కపటులై సర్వ భూతదయాపరులైన పరమభాగవతులు లోకమున మెందుకొన్న కాలమే కృతయుగము. కృతయుగమున లోకోపకారక వేదచోదిత ధర్మము కేవలము జనులనడువడియందుమాత్రమే కలదుగాని వ్రాఁతల లోను బుస్తకములలోను వాఙ్మయములో నెంతమాత్రమును లేదు లేదు. కలియుగమునందు లోకోపకారమగు వేదచోదితధర్మము పుస్తకములలోను వ్రాఁతలలోను వాఙ్మయమందునుమాత్రమే కలదు గాని జనులప్రవర్తనమం దెంతమాత్రము న్లేదు లేదు. కాఁబట్టి జను లకు భూతదయను స్వార్థత్యాగమును బరస్పరప్రేమానురాగములను బుట్టింపనేరక లోకవంచనోపాయకముగామాత్రమే యున్నపుస్తక ములు వ్రాఁతలు యథార్థముగా మునిదృష్టములు మునిప్రోక్తము లయిన వేదశాస్త్రము లెంతమాత్రము న్గావు కావు- స్వార్థపరతను మోసమును జనులకుం బరస్పరద్వేషకారణమతములను భూతహిం సను బ్రతిపాదించుశబ్దములనువెల్లడించుగ్రంథములు వ్రాఁతలు పుస్తక ములు హింసాకరము హత్యకేర్పడినయాయుధవిశేషములఁ గేవల దుర్జనకల్పితములని సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు తీఱదు.

"బ్రతుకు ప్రియంబగుఁ బ్రతిమనుష్యునకు బ్రతుకుకంటెఁ బ్రియంబు పరువు శూరునకు" శూరుఁ డనఁగాఁ దనశరీరకష్టము లెట్లున్నప్పటికి సకలలోకోపకారకమగు మర్యాదనొక్కింతయు నతిక్ర మించకున్నసజ్జనుఁడు. తా నొనర్చుచున్న సకలలోకోపకారకమహా

సద్ధర్మవర్తనస్వరూపమైన మర్యాదకు భంగ మొదవినపుడు మఱి బ్రతుక నొల్లని దృఢవ్రతుఁడే శూరుఁడనఁదగువాఁడు. అనాదిగాఁ గృత యుగమునుండి కలియుగము ముదిరినకాలమునకుఁ గ్రమక్రమముగా మందబుద్ధులనోళ్ళ బొత్తిగా నపస్వరమై "సర్వతో౽పరాధాత్" అను నట్లు విపరీతార్థకప్రాకృతాపరిశుద్ధశ్రోత్రియమ్మన్యుల హీనకంఠముల వెలువడి మ్లేచ్ఛితములై భ్రష్టమైన వేదశబ్దములు కృత్రిమమణులవలె నతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషు లుపదేశించిన యపౌరుషేయనిత్యవేదశబ్ద ములు కానేరవని ముమ్మాటికి న్నొక్కి-వక్కాణింపవచ్చును. ఉదా త్తాదిస్వరూపకషడ్జాదిస్వరజ్ఞానహీనులు "శ్రుతిర్మాతా లయఃపితా" అనునట్లు తలిదండ్రుల శుద్ధిలేని యరసికులు పశుమారణదారుణ కర్మలు స్వార్థైకతత్పరులగు ధూర్తులపల్కు-లన్గాని వ్రాఁతలన్గాని య పౌరుషేయ నిత్యశ్రుతివాఙ్మయము వెలువడునేని 'వింధ్యప్లవేత్సాగరే' నీట గుండ్లు మునుంగు బెండ్లు తేలును. కాఁబట్టి యిపుడు పఠింపఁబడు నవిగాని వ్రాయఁబడినవిగాని చేయఁబడినవిగాని వైదిక శబ్దములును గావు వేదాక్షరములు న్గావు మఱియు న్వేదచోదితకర్మములు న్గావు కావు- ఇప్పటిశ్రోత్రియమ్మన్యులు ప్రచురించు వేదవేదాంగము లతీం ద్రియద్రష్టలగు మును లుపదేశించిన యపౌరుషేయనిత్యవాఙ్మయము కానేకాదు- మఱొకవేళ ఋగ్యజుస్సామాథర్వవేదవేదాంగముల పోలికగా నెండమావులనీటివలె భ్రాంతమతికల్పితములయినప్పటికీ వేదవేదాంగముల కీలోకవ్యవహారము సంబంధ మెంతమాత్రము న్లేదు. వేదవేదాంగములు కేవల పరమార్థబోధకములుగా "ఏకః శబ్దః సుష్ఠు విజ్ఞాతః సాధుసంప్రయుక్తః స్వర్గేలోకే కామధుక్ భవతి" అనుట చేతను శ్రుతిప్రకారము స్వరోచ్చారణమొనర్చుట బ్రహ్మకైనఁ దరముకాదనుటచేతను సుంతయు నీమాయవేదవేదాంగములతో నిప్పటిజనుల కవసరములేదు లేదు. "తక్రామ్" అనుచోఁ బ్లుతస్వర

మఱి కాకేసూఁతలోఁ బ్లుతస్వరము సరిపోలునఁట. ఒక్కమాత్ర యుచ్చరించుకాలమెంతో రెండుమాత్ర లుచ్చరించుకాలమెంతో మఱి యారెండుమాత్రలఁ యుచ్చారణావకాశము విరామరూపమగు లయ యెట్టిదో మూఁడుమాత్రల బ్లుతస్వర మెట్లుంటునో గతానుగతికులై తమలోఁదాము మేల్బళీ యనుకొనుచుం దమ ప్రవచనమే సరియైనదని యొండొరు న్మెచ్చుకొను "సంగీతమునకు నేను సౌందర్యమునకు మాయప్ప లొట్టియ" యని విఱ్ఱవీఁగు గార్దభమువలెఁ లోకులలోఁ దమజాతిశ్రేష్ఠత మెచ్చుకొనుచుఁ దమతో సరిపడనిమనుష్యులు బహిష్కృతులు పాషండులు మ్లేచ్ఛులు సంకరులు జాతిభ్రష్టులను తుంటరి శ్రోత్రియమ్మన్యుల నేమనవలయును? ఆకాశమునకు ముక్కోణములు శబ్దమునకు వ్రాలు వాస్తవము లగునా? పరమార్థమును మనుష్యులు సంపాదించుకొనుటకై తగినసాధనములగు వేదవేదాంగముల కనాదిగా నతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషులు ధ్వని-వ్రాఁత మొదలగుసంజ్ఞలు మనోవాక్కా-యకర్మములచే సంసారము న్దరించుటకై నానావిధశబ్దవిశేషములు లిపులు మఱియుం బంచేంద్రియగ్రాహ్యములగు నానావిధసంజ్ఞారూపములును సకలజనోపకారపరాయణులై దేశకాలపాత్రానుసారము వివిధపద్ధతుల నేర్పర్చిరి. వేదవేదాంగములను లోకవ్యవహారమునకు సాధ్యమయినంతమట్టు కుపయోగించురీతిం గేవల ధ్వన్యాత్మకమగు శ్రుతిస్వరజాతిగ్రామమూర్ఛనావిశేషములను పఠించుటకొఱకును కకారాదిహల్లుల నకారాద్యచ్చులను గలపదవాక్యములను నానావిధ లిపివిశేషములను శరీరావయవాచాలనాభినయకర్మవిశేషములను నానావిధకార్యసాధకయంత్రతంత్రవిశేషములను దేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ జతుర్విధాభినయము లుపదేశించిరి.

ఆప్తవాక్యప్రమాణస్థితి

కొందఱుమనుష్యు లన్యోన్యముం దమయూహఁ దెల్పుకొను ధ్వనులుగాని శరీరావయవచాలనసంజ్ఞావిశేషములుగాని మఱేచేష్టలయినఁగాని శబ్దమూలముగాఁగాని వ్రాఁతమూలముగాఁగాని మఱే సంజ్ఞలచేతనైనఁగాని మునీశ్వరులుకూడ సర్వజనవేద్యములుగాఁ గావింప నసాధ్యములయి యున్నవి. పరాపశ్యన్తీమధ్యమము లను నాదశబ్దవిశేషములు యోగిమాత్రైక వేద్యములు. మనుష్యులు తమలోఁదా మన్యోన్యోహలం దెల్పుకొనుటకై తమకంఠస్వరూపక వైఖరీనామకశబ్దముమాత్రమే తఱుచుగా మఱియు హస్తాద్యవయవ సంతాడనాదిశబ్ద మరుదుగాను స్వరవ్యంజన లిపివిశేషములతోఁ దఱుచుగాను మఱి యాంగికాహార్యసాత్వికాభినయములచే నరుదుగా దేశకాలపాత్రానుసారముగానుపయోగించుకొనుచున్నారు. కేవల పరమార్థసంపాదనైకసాధనములగు వేదవేదాంగములుమాత్రమే యుపయోగించునపుడు మున్యుపదిష్టపద్ధతు లుపయోగించుకొనకతీఱదు. కాని యీలోకవ్యవహారమునకు జనులన్యోన్యము తెలిసికొనఁదగిన శబ్దము లిపిమొదలగు చతుర్విధాభినయవిశేషములు దేశకాలపాత్రోచితముగా సకలజనరంజకము యథేష్టముగా నుపయోగించుకొనక తీఱదు. వేదవేదాంగములు కేవల పరమార్థసంపాదనైకసాధనములు గనుక జనులు మును లేర్పర్చినపద్ధతులప్రకారము వేదములు పఠించుటయందును మఱియును వేదచోదితశ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరించుటయందు నడువకతీఱదు. సర్వభూతదయాపరుఁడును స్వార్థత్యాగియు సర్వలోకోపకారవ్రతదీక్షితుఁడు నగుపరమభాగవతుఁడు మాత్రమే వేదములు పఠించుటకుఁగాని శ్రౌతకర్మములాచరించుటకుఁగాని యధికారి కాఁగలఁడు. పునాది దిట్టము లేక గోడ నిలువనట్లు

స్వార్థపరతమూని కేవల లోకోపకారకముగాఁ బ్రవర్తింపఁజాలని కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరగ్రస్తుఁడగు ధూర్తుచేయు వేద పాఠము శ్రౌతకర్మ కూలి ధ్వంసములగుటకుఁదోఁచు లోకహానింగూడఁ జేయకమానవు మానవు. అనాదికాలమునుండియు నిదివఱకు మూఁడు లోకములలో గడించిచూడఁగా నాప్తవాక్య ప్రమాణముచేత మాత్రమే పేర్కొనఁదగిన పరమభాగవతులు పదునాల్గురు తేలిరి. అనఁగా దేహధారులలో స్వార్థపరతలేక కేవలలోకోపకారముకొఱకు మాత్రమే బ్రతుకుజీవులసంఖ్య పరార్థసంఖ్యలోఁ బరార్థసంఖ్యాకాంశ మని యూహింపకతీఱదు. సద్బోధ చేయుఁగాఁజేయఁగాఁ గొందఱైనం దరించరా యని పరమకారుణికులైన మునులు వేదవేదాంగము లనాదిగా స్థూలసూక్ష్మకారణదేహధారుల కనాదికాలమునుండి దేశ కాలపాత్రానుసారము బోధింపుచు రాఁగా నిప్పటికి వామదేవాదులు బ్రాహ్మణులలో జనకాదులు క్షత్రియులలో విదురాదులు వైశ్య శూద్రులలో ధర్మవ్యాధాదులు మ్లేచ్ఛులలో హనుమదాదులు మృగములలో శుకోలూకాదులు పక్షులలో నజగరాదులు సరీసృపము లలో మిక్కిలి పరిమితసంఖ్యాకు లాప్తవాక్యప్రమాణైకవేద్యు లయిరి. అశరీరులు మునులు బోధైకస్వరూపులు సూర్యాదిగ్రహ ములు నక్షత్రాదిఖగోళములు సముద్రపర్వతనానాజడచేతనాత్మక మగు భూగోళము మఱి యింద్రియగ్రాహ్యమగు సమస్తజగమును గ్రమక్రమముగాఁ బ్రళయకాలమున నాకాశమునఁ బరమాణురూప ముగా లయముచెందుచు భగవత్సంకల్పమున మొదట వాయురూపము గాను బిదప నగ్నిరూపముగా నవల జలస్వరూపముగాను దుట్టతుదకు భూమిగాను బొడచూపుచుండును. శబ్దబ్రహ్మ మాకాశమను నుపాధితో సచ్చిదానందలక్షణమై శాశ్వతమై యున్నది. ఆకాశము నకుఁగాని యాయాకాశోపాధితోనున్న చైతన్యస్వరూపకమగు నాద

బ్రహ్మమునకుఁగాని యుత్పత్తిస్థితినాశము లెన్నఁడును లేవు. చైతన్యాత్మకమగునాదబ్రహ్మమేయీసర్వజగత్కార్యములకుమూలకారణము నాదబ్రహ్మమే యీజగద్రూపముగా నాకాశోపాధియం దద్దమందు కొండవలెఁ బ్రతిబింబించుచున్నది.

వ్యక్తావ్యక్తజగత్సృష్టి

అద్దము కొండయొక్క వాస్తవస్థితి నగపర్చలేకున్నప్పటి కాకొండ యనువస్తువొకటి యున్నట్లు సూచనచేయఁగలిగినట్లు మనోరూపకమగు నాకాశము తనయందు జగద్రూపముగాఁ బ్రతిబింబించుచున్న చైతన్యాత్మకమగు నాదబ్రహ్మ మనువస్తువొకటి సచ్చిదానందలక్షణమై యున్న దని మాత్రము సూచించుచున్నది. ఆనాదబ్రహ్మమే చైతన్యరూపమై పంచభూతములందు నెట్టుగఁ గాలిచినయినుపగుండునం దగ్నివలె నంతట నాకాశమునందు సూక్ష్మావ్యక్తనిత్యకారణరూపముగాను మఱియును వాయ్వగ్నిజలపృథ్వులందు స్థూలవ్యక్తనిత్యకార్యరూపముగాను వ్యాపించియున్న "అతతివ్యాప్నోతీత్యాత్మా" అంతటను వ్యాపించుటచేత నాత్మ యని సంజ్ఞతో నున్నది. వాయ్వగ్నిజలపృథివీ పరమాణువుల పరస్పర సంయోగవిశేషముచేత నీజగత్సృష్టిస్థితులును మఱియాపరమాణువుల పరస్పరవియోగవిశేషముచేత నాకాశమందు నానావిధప్రళయ స్వరూపకనాశమును బొందుచున్నది. వాయు వగ్నిగా నగ్ని జలముగా జలము భూమిగా నేర్పడుచున్నకొలఁది చైతన్యాత్మకనాదబ్రహ్మము సత్వరజస్తమములను మూఁడుగుణములచే నానావిధముగా మాఱుచున్న వాయ్వగ్నిజలపృథివ్యాత్మకశరీరములందుఁ గదలాడుచున్న జలమందలి సూర్యబింబమువలెఁ జలించుచున్నట్లగపడుచున్నది. వాయు వగ్నిగా నగ్ని జలముగా జలము పృథివిగా మాఱుచున్న

కొలఁది చైతన్యము త్రిగుణాత్మకభూతోపాధుల పుంస్త్రీనపుంలింగ విశేషాకారములతో మాయోపాధియనఁబడిన పంచభూత పరస్పర సంయోగవియోగవిశేషములందుఁ బ్రతిబింబించుచున్నది. చైతన్యాత్మకమగు నాదబ్రహ్మమే శివుఁడు. త్రిగుణాత్మకమగు మాయాస్వరూపకాకాశమే శక్తి కాఁబట్టియే "శివశక్త్యాత్మకం జగత్" అని ప్రతిపాదింపఁబడెను. సూర్యకిరణముచేతఁ దప్తమగుచున్న నీటిబొట్టునందును మఱి యింటికొప్పుదోలకనుండి నట్టింటఁజొచ్చిన సూర్యకిరణ మందు ననేకాణువులు చలించురీతిని పంచభూతాత్మకమగుభూమి జలమునుండి పొడచూపినతోడనే త్రిగుణమయపాంచభౌతికశరీరములతో పుంనపుంస్త్రీలింగవిశేషాకారములతో మిగుల సూక్ష్మములయినక్రియ లోదవి నానారూపముల జననస్థితినాశములందుచుండును. శివశక్తులిరువు రుత్పత్తిస్థితినాశములులేని జగత్కారణములు. శివశక్తిసంజ్ఞికాత్మాకాశాన్యోన్యసంపర్కము ననీపంచభూతాత్మకజగత్సృష్టిస్థితినాశము లగుచుండును. జలము భూమిగా మారుచున్నకొలఁదిం బంచభూతాత్మకశరీరోపాధివిశేషములన్నియును నానావిధజంగమస్థావరాత్మక జంతుజాలముగా నుద్భవస్థితినాశములందుచున్నవి. త్రిగుణాత్మకపాంచభౌతికశరీరములన్నియును పుట్టుటకుం బెరుఁగుటకును మఱియుం దనయందే లీనమగుటకు చైతన్యాత్మకశివశక్తులే మూలకారణము. ఆత్మాకాశములస్వరూపులగు శివశక్తులకు నిక్కముగా నగ్నికి న్వేఁడికి వస్తుభేదములేనట్లు "గుణగుణినోః శక్తిశక్తిమతోరభేదాత్" అనునట్లు భేద మెంతమాత్రమును లేనేలేదు. ఉపాసనాసౌలభ్యమునకై యీజగత్తునకు నారాయణుఁడు భిన్నుఁడనిమాత్రమే చెప్పఁబడెనుగాని "ఆత్మైవేదగ్ంసర్వమ్" అనుతీరున శివశక్త్యాత్మకమగు నాదబ్రహ్మమే యీసమస్తజగత్తను సిద్ధాంతమే సర్వమునిసమ్మతము. జలము భూమిగా మాఱుచున్న కొలఁదిం బాంచభౌతికత్రిగుణమయోపాధులతో పుంనపుంస్త్రీ

విశేషాకారములతో నెనుబదినాలుగులక్షలజీవరాసులు భూతత్వమును బట్టి స్వకర్మానుసారముగా కీటపక్షిమృగమనుష్యాదినానాజంతువులై భూగోళమునందు కొన్నిచోట్ల స్త్రీపుంనపుంరూపములతోఁ బెరిఁగిన కొలందిం బరస్పరసంపర్కసంయోగవిశేషముచేత మఱ్ఱిచెట్టునుండి దిగినయూడలు చెట్లుగాఁ బరిణమించుచు శతయోజనపరిమితమగు నడవియంతయును వటవృక్షమయము కావించునట్లు మొట్టమొదట నెవరిమట్టుకువారు స్వతంత్రము సహజముగా వేలువేలుగాఁ గ్రిమి రూపములనుండి మనుష్యాకారములఁ బరిణమించిన స్త్రీలు పురుషులుం బరస్పరసంయోగముచేత మఱ్ఱిచెట్టుడించినయూడలు మఱ్ఱిచెట్లయి తాము తిరిగి చెట్లుగాఁ బరిణమించఁదగిన యూడలం బెట్టుచందమున శివశక్తులు వేలువేలుగానుండియు పరస్పరసంపర్క మహిమముచే జగమునుబన్నురీతిని మొట్టమొదట వేలువేలుగ భూమిపై స్త్రీపుందేహవిశేషములతో యౌవనమునకుఁ బెరిఁగిన స్త్రీలుం బురుషు లన్యోన్యసంయోగముచేతఁ దమతమజాతుల న్విస్తరింపించుచుండిరి శివశక్తు లుభయు లనాదులయినవిధముగా స్త్రీపురుషాకృతుల నొప్పారు నెనుబదినాల్గులక్షలజంతుకోట్లనాదులే- జంగమస్థావరాత్మకజీవులలో సగముసంఖ్య స్థావరజీవజాతులు తక్కిన సంఖ్య కీటపక్షిపశుమనుష్యజీవజాతులును- జలము భూమిగా మొట్ట మొదట నెపుడు పరిణమించెనో యపుడే యీయెనుబదినాల్గులక్షలజీవ రాసులును భూమిలో సూర్యకిరణమంగుత్రసరేణువులవలె మిలమిల నాడుచుం గ్రిమిరూపముల స్త్రీపురుషవిశేషాకారములతోఁ బాంచ భౌతికోపాధినాశ్రయించి త్రిగుణవిశిష్టములై స్వభావముగాఁబుట్టి బాల్యమునఁ గ్రీడించుచు యౌవనమునం బరస్పరసంయోగవిశేష ముచేఁ బిల్లలంగని పెంచుచుం బరస్పరప్రేమానురాగవిశేషములతోఁ గాలముం బుచ్చుచుంట సహజము కాఁబట్టి ఉపాసనాసౌలభ్యమునకై

యాత్మాకాశశివశక్తులకు భేదముచెప్పఁబడినట్లు బీజవృక్షములకును మఱ్ఱిచెట్టు మఱ్ఱియూడలకు భేదము చూపింపఁబడినతీరుగా స్త్రీపుం నపుంవిశేషాత్మకశరీరభేదము లగపర్చఁబడినవి.

ఆఁడుప్రాణమునకు మగప్రాణమునకు భేదములేని తెలుగున స్త్రీవ్యక్తికిం బురుషవ్యక్తికి మఱ్ఱిచెట్టునకు మఱ్ఱియూడకువలెఁ జెప్పఁబడెను. దేహస్మృతియే యీనానాత్మకజగద్వస్తువిశేషభేదజ్ఞానమునకు మూలము. మఱియు దేహవిస్మృతియే యద్వైతజ్ఞానమునకుం గారణము. సముద్రతరంగప్రవృత్తినివృత్తులవలె నీదేహస్మృతిస్మృతులవశమున జగత్సృష్టిస్థితిలయాద్యంతములు లేకకర్మానుసారముగా జీవికోట్లచే ననుభవింపఁబడుచున్నవి. సృష్టిస్థితినాశము లన్యోన్యకారణములుం బరస్పరస్వరూపభేదములు కావునస్మృతిచేతదుఃఖమయసంసారమును విస్మృతిచేత నానందమయమోక్షమును జీవుఁ డనుభవించుచున్నాఁడు. ఈస్మృతివిస్మృతులు రాత్రిందినములవలె నన్యోన్యాశ్రయము లాదిమధ్యాంతరహితములై సంసారచక్రమున జీవునిం బరిభ్రమింపఁజేయుచుండును కాఁబట్టి జీవునకు స్మృతిరూపకబంధముగాని విస్మృతిరూపకమోక్షముగాని నిత్యములు కావు– శివశక్తులుభయులు తప్ప శివశక్తి పరస్పరసంపర్కవశమునఁ గలిగినస్మృతివిస్మృత్యాత్మకత్రిగుణమయులగు జీవులకు సుఖదుఃఖాత్మకానిత్యస్మృతివిస్మృతిరూపకబంధమోక్షాత్మక సంసారానుభవము క్లేశమువలె నాశివశక్తుల కటాక్షముచేఁగాని తప్పదు తప్పదు– "ఇతిమతిరుపకల్పితావితృష్ణాభగవతిసాత్వతపుంగవేవిభూమ్ని" ఇట్లు సచ్చిదానందలక్షణశివశక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మమునం దుద్భవస్థితినాశకారణ త్రిగుణాత్మకబుద్ధిలీల కల్పించఁబడెను– అను భాగవతోక్తిచొప్పునఁ బాంచభౌతికపదార్థమయ జగదుద్భవస్థితినాశస్వరూప ప్రవృత్తినివృత్తులు భగవత్సంకల్పమాత్రమూలములని సిద్ధాంతీకరింపఁబడెను. సూదంటు

రాయి సూదులవలె స్త్రీవ్యక్తి పురుషవ్యక్తులు పరస్పరసమాకర్ష ణములొనర్చుకొనుట సహజగుణము. మఱియును యౌవనముననున్న స్త్రీపురుషుల యన్యోన్యసంసర్గమున స్త్రీవ్యక్తి గర్భముధరించి శుక్లాధిక్యమునఁ బురుషునియొక్క-యాధిక్యమున స్త్రీశిశువును నియ తము నేజాతిజంతు వాజాతిశరీరమును మట్టిపింజ మట్టియొక్క-నువలె స్వభావముగ మొలపించును. బీజము సూక్ష్మదశ చెట్టు స్థూలదశ యయినట్లు శుక్లశోణితాత్మకబీజము సూక్ష్మశరీరము పంచభూత సమ్మేళనవిశేషదోహదముచే స్థూలశరీరముగాఁ బెరిఁగి పెరిఁగి క్రమక్రమ ముగా వార్ధకదశను బాటవము తగ్గి క్షీణించి పంచభూతములలో లయ మగును. చైతన్యాత్మకమై కేవలాకాశోపాధికమగు జీవాత్మ కుబుస ములువిడుచుచుండు పామువలె నానాశరీరములెడయుచు స్వకర్మాను సారముగఁ దిర్యఙ్మనుష్యదేవతాశరీరోపాధులందాల్చుచు స్వర్గనర కాది నానాలోకసుఖదుఃఖములెడలే కనుభవించుచుండును "ఈశ్వ రానుగ్రహాదేవపుంసామద్వైతవాసనా" అనునట్లు భగవదనుగ్రహము సంపాదించుకొన్న జీవుఁడు శివశక్త్యాత్మకమగు పరబ్రహ్మముం దైక్యమై సంసారబంధమునఁ దగులక ముక్తిఁ జెందును. ఈశ్వరానుగ్రహము కేవలముపురుషప్రయత్నముచేత నేసమకూరును. స్వార్థత్యాగియై కేవల లోకోపకారముకొఱకుమాత్రమే బ్రతుకుచు సర్వభూతదయాపరుఁడై సర్వజనసముఁడైన పరమభాగవతుఁడుమాత్రమే దైవానుగ్రహముం బొంది భగవంతునిలో లయముచెంది సంసారబంధమునుండి విముక్తుఁడై సచ్చిదానందలక్షణుఁడై పరమపదముం బ్రాపించును. జలము సూర్యకిరణములచేత నింకినకొలఁదిని జలములందు గలిసిన పృథ్వీ పరమాణువు లొండొంటఁ జేరుకొని కాలక్రమమున నామన్నొండి దిబ్బదిబ్బలుగా నేర్పడుచున్నకొలందిని పంచభూతముల పరస్పర సంయోగవిశేషముల నిరూపించు నానావిధశరీరోపాధులందు శివశక్త్యా

త్మకమగు చేతనశక్తి వ్యాపించినకొలంది సచేతనములైన నానావిధా నంతసంఖ్యాకసూక్ష్మోపాధులం దాయుపాధులకుం దగున ట్లనాది స్వకర్మబద్ధుండై శివశశక్తుల పరస్పరాకర్షణామూలమున భ్రాంతబుద్ధితో నిత్యుండైన జీవాత్ముండు చేతనోపాధి నాశ్రయించి యాపాంచభౌతిక బీజరూపకసూక్ష్మజడప్రకృతదేహమున మెలంగుచు స్వకర్మఫల మను భవించుచు ననాద్యంతసంసారచక్రమునం బరిభ్రమించుచుండును. అనంతసంఖ్యాకములై స్త్రీపుంనపుంలింగవిశేషభిన్నాకారములతోం సూక్ష్మపాంచభౌతిక నానావిధదేహముల నుద్భవస్థితినాశములంబట్టి నిర్లిప్తుండయ్యును జీవాత్ముండు స్వకర్మపృథవాసనావశమున సుగుణుని వలె సుఖదుఃఖాత్మకసంసారమునం బరిభ్రమించుచుండును వాస్తవ ముగా చైతన్యస్వరూపుండగు జీవుండు శివశక్తుల ప్రతిబింబమేకనుక నీళ్ళ నంటక నీటం బ్రతిబింబించుసూర్యునివలె నిర్లిప్తుండయ్యును శివశక్తులసంపర్కవశమున శివశక్తులప్రతిబింబస్వరూపుండగుటచేత నీజీవుండు త్రిగుణమయుండై భ్రాంతునివలె విపరీతదృష్టిచేతం దనకు వాస్తవముగ లేని జననమరణాదివికారాత్మకసంసార మనుభవించు చున్నాండు. జడచేతనాత్మకముల మిక్కిలి సూక్ష్మాణువులుగా సూర్య కిరణమందలి త్రసరేణువులవలె పృథివియందంతట మిలమిలలాడు చున్నక్రిములు కాలక్రమమున స్థూలములై వ్యక్తావయవములతో వయసునకువచ్చి పరస్పరసమావేశపరిచయసహవాసముతో నొండొరు లతో నీస్త్రీపుంవ్యక్తులు కలసిమెలసి యున్నకొలంది నాయాజాతి సంతానము లాయానామరూపవిశేషము లాయాచతుర్విధాభినయము లనాదిగా నాయాసంసారజీవనప్రవృత్తినివృత్తుల ననుసరించి సృష్టిస్థితి నాశము లందుచున్నవి. కాంబట్టి జడచేతనాత్మకమును జంగమస్థావ రాత్మకమగు నీజగత్సృష్టినాశములకుం గారణము శివశక్తిసంపర్క మహిమమున శివశక్తిప్రతిబింబరూపమై త్రిగుణాత్మకమై వ్యక్తావ్యక్త

దశల పొడచూపు చడంగుచున్న శరీరస్మృతియే. కాఁబట్టి యీవ్యక్తా వ్యక్తజగత్సృష్టినాశ విశేషములన్నియు శివశక్తిసంపర్కమునందు శివశక్తిప్రతిబింబస్వరూపమైన స్మృతియందు స్మృతియొక్క విపరీత ప్రతిబింబాకారములైన వ్యావహారికసత్యములేగాని నిక్కముగాఁ బరమార్థసత్యము లెంతమాత్రమును కావని యూహాగల ప్రతి మనుష్యుఁడును దన జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులంబట్టి ప్రత్యక్షానుభవము కలిగియుంట సర్వజనవిదితమేకదా? సరియే యీస్వానుభవ మిట్లుండనీ. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసమృద్ధికై దేవులాడుచు నహంకారమమకార బద్ధుఁడై యనంతవిశేషజగత్తునందు వ్యవహరించుచున్న మనుష్యుఁడు తనమనస్సంతుష్టికై కదా తంటాలుపడుచున్నాఁడు? ఒకప్పు డాఁకలి బాధ పొంది యాయాఁకలిని శాంతింపఁజేయు నన్న మనుభవించి సంతుష్టిచెందినవాఁడు తిరిగి యాఁకలిబాధపొందినపు డన్నమును సంపాదించుకొని తనయాఁకలిని శాంతింపఁజేసికొని సంతుష్టిసంపద ననుభవించుటకై ప్రయత్నించుచుండును. మఱియు నిట్టి జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థలకు నిద్రాహారవిహారసుఖవాంఛకుఁగాని ప్రవృత్తినివృత్తులు క్షణభంగురము లనిత్యములు మఱి చక్రసంఖ్యాగుణనమువలె నాదిమధ్యాంతశూన్యమగుటచేత నీదేహస్మృతివిస్మృతుల ప్రవృత్తి నివృత్తిరూపకమగు జననమరణాత్మకసంసారమున కొక మొదలుగాని తుదగాని నిర్ణయింప వీలుకాకుంటచే "మధ్యేతిష్ఠతి మాధవః" అనునట్లీమనుష్యులు మధ్యమలోకమగు భూమియందు బుట్టి తుద మొదళ్ళు తెలియరాని సంసారదశామధ్యమున మధ్యమబుద్ధులయియుంటచేత రాగద్వేషములకు మధ్య వ్యవహరించుచున్నారు. ఈచైతన్యము శివశక్తిపరస్పరసంపర్కమహిమమున నొదవిన శివశక్తులప్రతిబింబము గాని వాస్తవము కాదు. మఱి యీజగము చైతన్యాత్మకత్రిగుణమయ స్వప్నజాగరసుషుప్త్యవస్థావిశేషమునొదవిన చైతన్యప్రతిబింబముగాని

వాస్తవము కాదు. ఇంతకు గౌతమవ్యాసాద్యాప్తవచనప్రమాణ మునఁ దేలినఫలితము శివశక్త్యాత్మకనిర్గుణపరబ్రహ్మముకన్న వాస్తవ పదార్థ మింకొద్దియు న్గాదని తేలినఫలితము. కాఁబట్టి "వాసుదేవః సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః" అను భగవద్వాక్యానుసార ముగాఁ బరమభాగవతుఁ డహంకారమమకారములఁబొలంగి స్వార్థ త్యాగియై సర్వభూతదయాన్వయుఁడై సర్వలోకోపకారముగా సంచ రించుచు స్వప్నప్రపంచమువలె జాగ్రత్ప్రపంచముగూడ మిథ్య యని నిరూఢజ్ఞానముతో నిత్యసంతుష్టుఁడై నిర్గుణవాసుదేవ పరబ్రహ్మ సారూప్యముక్తిస్వరూపక నిత్యానందపదవిం జూఱకొనుచున్నాఁడు. లోకవ్యవహారజ్ఞానసంపాదన సౌకర్యసౌలభ్యములకై ప్రాగాదిదిగ్వి భాగములు దినమాసాదికాలవిభాగములు ధ్వనివర్ణాదిశబ్దవిభాగములు మొదలగుద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావాత్మ సప్త పదార్థవస్తుబోధక న్యాయవైశేషికాదిదర్శనముల నతీంద్రియద్రష్టలగు మహామునులు కేవల లోకోపకారపరాయణులై కల్పించి యాశాస్త్ర జ్ఞానమునఁ బరమార్థజ్ఞానము సంపాదించుకొం డని ప్రాకృతులు విపరీతబుద్ధులు భ్రాంతచిత్తులు ప్రకృతివిమూఢు లగుమనుష్యుల కనాది కాలమునుండియుం జతుర్విధాభినయవిశేషములం బోధించుచు నక్షత్ర స్వరూపులై మింటం బ్రత్యక్షముగఁ గన్పట్టుచున్నారు.

సత్యవాక్యం యమము

జాగ్రద్దశయందు విశ్వసంజ్ఞయు స్వప్నదశయందు తైజససంజ్ఞ యును సుషుప్తిదశయందుఁ బ్రాజ్ఞసంజ్ఞయుఁగల యవిద్యోపాధిం బరఁగు జీవుఁడు స్వప్నజాగరములం దనేకనామరూపాత్మకముగాను మఱి సుషుప్తియెడఁ గేవల శూన్యముగాను నీజగమ్ముం బరికించుచుండును. మనఃసంకల్పముకన్న నీజగదుద్భవస్థితినాశములకు వేఱేకారణ మెద్ది యును లేదను బ్రహ్మసూత్రములకు జగద్గురుని శారీరకభాష్యముకన్న

నితరసిద్ధాంతము లెవ్వియును యుక్తియుక్తములు కావు కావు. కాఁబట్టి సృష్టిస్థితినాశములం దోఁచు నీజగత్కార్యములన్నియును అవ్యక్త సూక్ష్మకారణశక్తియుం ద్రిపురసుందరియుం ద్రిభువనజననియు శ్రీరాజరాజేశ్వరీ బాలా లీలావిశేషము లని సిద్ధాంతీకరించి యాజగజ్జనని దయాస్వరూపిణి గనుక పరమభాగవతుఁడు సర్వభూతదయాపరుఁడగుచుం దన యహింసావ్రతము న్గొనసాగించుమని నిరంతర మాబాలా త్రిపురసుందరీ కనకదుర్గాపదాంబుజ భక్తిధ్యానామృతపానవివశుఁడగుచు సంసారాంబుధి నొక్కఁడుగున దాఁటుచున్నాఁడు. పృథివిలోనే పృథివియం దుద్భవస్థితినాశములందు నానావిధప్రాణులలో స్త్రీపురుష మిథునము లన్యోన్యబోధకై నానాఁట నలవాటున నేర్పఱచుకొనుచున్న చతుర్విధాభినయవిధానములు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననేకరూపముల మాఱుచు వ్యవహరింపఁబడుచుండును. నానాజనుల కంఠనాళవై చిత్రింబట్టి యొక్కసూర్యకిరణమే దేశకాలపాత్రానుసారము నానావిధ తీవ్ర మంద తత్త్వవిశేషములం బరఁగున ట్లొక ధ్వనియే నానావిధ స్వరవ్యంజనపదవాక్యార్థవిశేషముల వెలయుచుండును. ఆయనుస్వర మొకపుడు వివృతముగను మఱొకపుడు సంవృతముగ మఱొక్కెడవివృతసంవృతవిభిన్నముగనుచ్చరింపఁబడును. వేదము శాఖాగ్రచంద్రన్యాయముగా వేదయథార్థస్థితిని సూచించును చంద్రప్రతినిధి కావింపఁబడి శాఖాగ్రము చంద్రుఁడు కానట్లు శబ్దబ్రహ్మమును సూచించుటకై యేర్పర్చిన శబ్దబ్రహ్మప్రతినిధిగాని యపౌరుషేయ నిత్యశబ్దబ్రహ్మ మెంతమాత్రము న్గాదు కాదు. దేవతోపాసనా సౌలభ్యమునకై దేవతావిగ్రహము ప్రాకృతమనుష్యశిల్పికల్పితము లయినవిధమున "అగ్నిమీళేపురోహితమ్" అను వేదశబ్దము పరమార్థబోధకమగు కవి కల్పించిన వ్యావహారికవాక్య మనక తీఱదు. శబ్దమువలె శబ్దమున కేర్పర్చినగుఱుతు వ్రాఁత యనఁగా "రమ్మా"

యను నర్థబోధకమైన శబ్దము విన్నపుడు రమ్మా యను నర్థము సరస ముగా విన్కిచేత బోధితమైనచందమున రమ్మా యను శబ్దముయొక్క యర్థమును దెల్పుటకై వ్రాసిన ర-మ్మా యను రెండక్షరముల వ్రాఁతను గంటిచూపునఁ దెలిసికొనునప్పుడు బోధితము కానేరదు. ఏరసముద్దేశించి రమ్మా యను శబ్ద ముచ్చరింపఁబడెనో యాసార స్యము శ్రవణేంద్రియైకగ్రాహ్యమే. యెట్లనిరం గని వినినప్పుడు కన్న నారంగు కంటఁజూచినపుడు మిక్కిలిసరసముగా బోధపడునుగదా? కాఁబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తములు శబ్దలక్షణ మెఱింగించు టకై శబ్దస్వరూపముగా నుపదేశింపఁబడి విని గ్రహించినపుడే వేద వేదాంగశబ్దములు యర్థము సరసముగా బోధపడునుగాని కృత్రిమలిపి చేత స్వరవ్యంజనముల గ్రంథములపుస్తకములు కంటితోఁజూచి యివే మును లుచ్చరించిన వేదవేదాంగశబ్దములని వ్రాఁతగులుటుపుస్తక ములం బఠించుచు మును లుచ్చరించినట్లే తాముగూడ వేదవేదాంగ శబ్దములం దత్తదుచితరసాత్మకముగా నుచ్చరించుచున్నా మనువైదిక మ్మన్యులగు తెలిసీతెలియనిమనుష్యుల యవివేకము దైవముచేతఁదప్ప మఱెట్లైనను మాన్పశక్యముకాదు. ఎండెముకను నమలుకుక్క తన దౌడల న్వచ్చునెత్తు టానెమ్మునుండి వచ్చుచున్నదని యాస్వాదించు నట్లు గ్రంథముల లిఖితరూపముగానున్న వేదవేదాంగవాఙ్మయము కేవల పౌరుషేయము కృత్రిమ మనిత్యము నిరర్థకమని తెలియనివైదిక జడులు తాము వృథాశ్రమపడి చెడి యొరులనుగూడఁ జెఱచుచు చచ్చి చావిట్లుండునని చెప్పుచున్నాను నామాటనమ్మకొండను భ్రాంతుని వలె నతీంద్రియద్రష్టలగు మునులు యోగులకుమాత్రమే వేద్యముగున ట్లుచ్చరించిన వేదవేదాంగవాఙ్మయమును తాము స్వయముగా విన్న కన్న నెక్కువదార్ఢ్యముగా నమ్ముకొని యడ్డదిడ్డముగా బీఱపీచువలె చిక్కుగా లిఖింపఁబడిన గ్రంథసందర్భముతోఁ గూర్చఁబడిన తిలకాష్ఠ

మహిమబంధనామకపుస్తకముల నవలోకించుచు నేమేమో యపస్వరో
చ్చారణముల శ్రుతి కటువుగాఁ బల్కుచుఁ దాము పఠించునవి వేద
వేదాంగములనియుం దమవలెం బఠించనివారు నాస్తికులు మూర్ఖు
లనియును గతానుగతికముగా నవివేకులు వ్రాఁతల న్నిల్పుచున్న
ప్రతులం దాటాకులు మొదలగుపత్రములందు శబ్దము గంటితోఁ
జూడఁగల్గితి న్మతి చెవితో నెట్టనిరంగును విన్నా నను నవివేకివలెఁ
బిచ్చిపట్టుదలతో విజృంభించుచు శ్రోత్రియమ్మన్యులు పండితమానులు
కలివశమునఁ జెలరేఁగి జనులకుం బరస్పరద్వేష మొదవించి స్వార్థ
పరులై వంచకులై యీతిబాధలవలె లోకమును బాధించుచుంట
దుష్కాల చేష్టితమూలమని వెల్లడింపకతీఱదు.

"భుసత్తాయామ్-భువోవుక్" భవతి ఉన్నాఁడు లేక ఉన్నది-
భూ అనునది ధాతువు- భూధాతువుకంటె వుక్ అనుప్రత్యయము-
తిప్- అను తిజ్ప్రత్యయమురా భూ అను ప్రాతిపదికాక్షరము భవ్
అను రూపముచెంది తి అను ప్రత్యయము కూడునపుడు భవ యను
రెండక్షరములుగా మాఱి మొత్తము "భవతి" అను రూపమై
"భవతి" అని యుచ్చరింపఁబడిన ధ్వనికి గుర్తుగా "భవతి" అను
మూఁడక్షరములు భ-వ-తి- అని క్రమముగా నుచ్చరింపఁబడి
"ఉండుట" అను నర్థమును జెప్పు ధాతువునుండిన "సుప్తిఙంతమ్
పదమ్" కనుక "భవతి" అను తిజంతపద మైనది "ఆయతనవాన్
భవతి" అను వేదవాక్యమందు "భవతి" అను శబ్దమున కొనర్చిన
రూపనిష్పత్తి మెండెముకను గొఱుకు కుక్కనోటి నెత్తు ఱాయెముక
సంబంధముకానట్లు స్వకపోలకల్పితముగాఁ బ్రాకృతమనుష్యులుచేసిన
కల్పనముగాని నిక్కముగ నతీంద్రియ మున్యుపదిష్ట వాస్తవశబ్దము
కాదు. శ్వేతపీతాదివర్ణము చెవికిఁ గ్రాహ్యముకానట్లు మును
లుచ్చరించిన వేదశబ్దము కంటికి గ్రాహ్యమగు టెట్లు ? కాఁబట్టి

యీలోకమందు వ్యవహరింపఁబడు నామరూపాత్మక వేద వేదాంగము లన్నియును ఎండేముకనుండి నెత్తు రబుకుచున్న దనుభ్రమతోఁ దన చొడల న్గారునెత్తుటు నాస్వాదించి కడుపునించుకొననెంచు నవివేక శునకమువలె గతానుగతికము వంశపారంపర్యముగా శబ్దరూపము గాను వ్రాఁతమూలముగాను వచ్చుచున్న పుక్కిటిపురాణములయి "ఇషేత్వా" ఈమొదలగు నానార్థస్ఫూర్తిగా నానాసంజ్ఞలతో వచ్చుచున్నధ్వనులు వ్రాఁతలును విభ్రాంతమనుష్యకల్పితములేగాని యతీంద్రియద్రష్టలగు మును లన్యోన్యముం బోధించుకొన్న వేద వేదాంగవాఙ్మయ మెంతమాత్రము న్గాదు కాదు. స్వార్థపరులు ధూర్తులు కష్టపడక తేరగా నోటిబూకరితనమునమాత్రమే బ్రతుక నెంచి కేవల పరమార్థమాత్ర బోధకము ఋష్యైకవేద్యము నగు నిత్యశబ్ద మగు వేదము తమకంపునోళ్ళ నిమిడియున్నట్లు నటించుచు "హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రేం హ్రైం హ్రోం హ్రౌమ్" గుడ్లెఱ్ఱచేసి భీకరవేషములతో పశుహింస లొనర్చుచు మొండికూటిచేష్ట లొనర్చుచు జుగుప్సితాచారములతోఁ బామరులం బెదరించు చున్నారు. కేవలశబ్దముచేతఁదప్ప నాకాశముయొక్క నిజము మఱెట్లైనఁ దెలియుటకు వీలుపడనట్లు కేవలాతీంద్రియ మునిమాత్రైక గ్రాహ్యమగు పరమార్థబోధక వేదనాదబ్రహ్మము నల్పజ్ఞులు ప్రాకృతులు భ్రాంతచిత్తులు విపరీతదృష్టులు నింద్రియవివశులు సంసార రోగపీడితులగుమర్త్యులకు వేద్యమగుననుట నాకసముబద్ధలయినదనుట వలె నర్థవాదముగాని యథార్థము కాదుకాదు. సకలభూతదయయును సకలజీవులం దన్యోన్యప్రేమానురాగములను నిత్యమనస్సంతుష్టియు న్గావించుచు వ్యవహరింపఁబడిన మనోవాక్కాయకర్మములన్నియును వేదనాదబ్రహ్మను వ్యక్తీకరించు ప్రతినిధులుగా మానవులం దరింపఁ జేయుటకై యవతరించిన దేవతలవలె మానవులలోఁ బరమభాగ

వతులు ప్రతియుగమం దరుదుగాఁ బుట్టి తమనడువడిచే బోధించుచున్నారు. సర్వభూతదయయును సకలజనాన్యోన్య ప్రేమానురాగమును బోధించనికార్యము లెవ్వియును వేదచోదితధర్మములు కావు కావు. జాతిమతవైషమ్యముచేత జనులకుం బరస్పరవిద్వేషమున్గలిగించు శబ్దముగాని నడువడిగాని మూర్ఖచేష్టిత మనఁబడును. కాఁబట్టి తా మార్యులమని యాస్తికులమని శిష్టాచారపరాయణులమని యితరు లస్పృశ్యు లపాంక్తేయు లసంభాష్యు లపాత్రులుపతితులు మ్లేచ్ఛు లని ద్వేషించు వైదికమ్మన్యులు తాఁ జెడ్డకోఁతి వనమంతయుం జెఱచునట్లు తాము చెడి లోకులం జెఱచు దుష్టు లని సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు. మఱల బ్రతికించుట యసాధ్యముకనుక నే జంతువు నైనం జంపరాదు. పరులు తనకుఁ దోడ్పడనెంచుగావునఁ బరులకుఁ దాఁ దోడ్పడకతీఱదు. తనతోడిపాటివారియెడఁ బ్రేమానురాగములతోఁ బొందుగా బ్రతికినవానికి మనస్సంతుష్టి కలుగకమానదు. మనస్సంతుష్టికలవాఁడే సచ్చిదానందలక్షణుఁడగు ప్రత్యక్షదేవుఁడు దేవుఁడు కృపానిధి కృపానిధి బాలాత్రిపురసుందరి జనని జనని కన్నతల్లియుం దండ్రియును. కాఁబట్టి పరమభాగవతధర్మ మనుసరించి బ్రతుకవలయును బ్రతుకవలయును. పరమభాగవతుని ప్రవర్తనములే శాస్త్రములు సకలజనసంవేద్యములు స్మృతి యాచరణీయములు.

స్వరవల్లరి

"భవతి" అను పదరూపనిష్పత్తికై ద్రావిడప్రాణాయామమువలె అన్నిసూత్రములు మఱి యన్ని వుక్ మొదలగునలౌకికానర్థసంజ్ఞ లేల చెప్పవలెను ? భవతి యను మూఁడక్షరములు ప్రత్యక్షరమొక యర్థము కలదై వెలయుచున్నవనియు మఱియును భవతి– వతిభ– తిభవ– భతివ– తిభవ– వభతి– తివభ– భవతి– భతివ– వతిభ

వభతి- విపభ- తిభవ- యను నాలురూపములయి దేశకాలపాత్రాను సారముగా నానార్థము లిచ్చును. మఱియును భ భా భి భీ భు భూ భె భే భై భొ భో భౌ అని పన్నెండువిధములు భకారము. అఆ-ఇఈ-ఉఊ-ఎఏ-ఐ-ఒఓ-ఔ అను పన్నెండుస్వరములచేత వ్యక్తముగాఁ బల్కఁబడును. భ్ అను కేవలహల్లు ప్రాణహీనమగు శరీరమువలె నాకృతిమాత్రమున లిఖింపఁబడునుగాని యుచ్చరింపఁబడనేరదు. ఋౠ-ఌౡ ఈనాల్గు నచ్చులలోఁ జేర్చనవసరము లేదు. రేఫలకారముల వలన నవి ప్రయోజ్యములగుచున్నవి. కాఁబట్టి యచ్చులు పన్నెండే. అచ్చులకు స్వరములనియుం బ్రాణములనియుం జెప్పఁబడుటచేత ద్వాదశాదిత్యులంబట్టియు షడ్జ, శుద్ధ, చతుశ్రుతి, ఋషభ, సాధారణాంతర్గాంధార, శుద్ధప్రతిమధ్యమ, పంచమ, కైశిక, కాకలీనిషాద శ్రుతులకు సంకేతస్వరములగు స-రి-రి-గ-గ-మమ-ప-ధధ-నిని యను పన్నెండుస్వరములంబట్టి యీఅకారాది ద్వాదశస్వరములు నేర్పర్చఁబడినవి. మఱియును క్ ఖ్ గ్ ఘ్ చ్ ఛ్ జ్ ఝ్ ఞ్ ట్ ఠ్ డ్ ఢ్ ణ్ త్ థ్ ద్ ధ్ న్ ప్ ఫ్ బ్ భ్ మ్-య్ ర్ ల్ శ్ ష్ స్ హ్ అను ముప్పదిమూఁడు హల్లులు ముప్పదిమూఁడు కోట్ల దేవతావ్యక్తులంబట్టి యేర్పర్చఁబడెను. ఁ ం-ః అరసున్నయు సున్నయు విసర్గయును నకారమకారహకారముల చేతఁ బ్రయోజ్యములుకనుక వేఱేయక్షరములుగాఁ జెప్పఁబడనక్కఱ లేదు. ఈముప్పదిమూఁడుహల్లులు పెదవులు దంతము లంగుడు నాల్క కదలిక మూఁతి ముక్కు విప్పు మూఁతల విశేషములచేత నొకొక్కహల్లు కోటివిధముల నుచ్చరింపఁబడును. కాఁబట్టి స్వతంత్రోచ్చారణముగల పన్నెండచ్చులు సప్తస్వరములు పన్నెండు విధము లయినట్లు సప్తాంశువులు ద్వాదశాదిత్యు లయినట్లు- సప్త లోకములకు సప్తకోటిమహామంత్రములకు మఱియు లెక్కింప నశక్యములయిన నానావిధశబ్దముల కాలవాలమయి నానావిధజంగమ

స్థావరవస్తువులందు సహజకృత్రిమధ్వను లనంతార్థద్యోతకములై నవరసములం బ్రవర్తిల్లుచు శ్రవణేంద్రియమాత్ర గ్రాహ్యములై వెలయుచు లిప్యాది సంజ్ఞలచే నితరేంద్రియగోచరములయి- నామ రూపాత్మక సర్వజగద్రూపముగా నాదబ్రహ్మము వివర్తిత మగుచున్నది. భ్ మొదలగుహల్లులు ఆ మొదలగునచ్చుల సాహాయ్యము లేక ప్రత్యేక ముచ్చరింపఁబడనేరవు. భ్-వ్-త్ అను మూఁడు హల్లుల ప్రత్యేకముగా నర్థవత్తులయినప్పటికి వ్రాఁతమూలముగాఁ దెల్పఁబడునుగాని ధ్వనిమూలముగాఁ దెల్పఁబడనేరవు. భ్-వ్-త్ అను హల్లులు ఆ మొదలగుపన్నెండుస్వరములతోఁగూడి ప్రత్యేకముగా నొకొక్కహల్లు నానార్థములతో నానావిధభాషలన్ వ్యవహరింపఁబడును. మఱియు మూఁడుహల్లులు స్వరసహాయవిశేషవశమున నొకొక్కటియు రెండేసిగాను మూఁడేసిగాను భ్-వ్-త్-భవ్-భత్-వత్-తవ్-వభ్-త్భ్ అని యీవిధముగాఁ బన్నెండుస్వరములతోఁ గూడి నానాభాషల న్నానార్థముల వ్యవహరింపఁబడును జ్-ఞ్-న్-మ్ ఈనాలుగుం దక్కిన హల్లులకు ముందుగాఁ బెదవితో సంబంధించినపల్కుల నపుడు కమ్ ప=కమ్ప యని మ్ రూపమును పెదవి సంబంధములేనపుడు కన్ ద=కన్ద యనిన్ రూపమును బొందును కాఁబట్టి ప్రత్యేకము జ్-ఞ్ ఈరెండుహల్లులు వ్యర్థముగా నేర్పర్చఁబడినవి. క్ ఖ్ గ్ ఘ్-చ్ ఛ్ జ్ ఝ్-ట్ ఠ్ డ్ ఢ్ ణ్-త్ థ్ ద్ ధ్ న-ప్ ఫ్ బ్ భ్ మ- ఈ యిరువదిమూఁడుహల్లులు య్ ర్ ల్ వ్ శ్ ష్ స్ హ్ లును గలిసి 23+8=ముప్పదొక్కహల్లులై యొక్కొక్కహల్లు పన్నెండేసి స్వరములతోఁ జేరఁగా 31×12=372 రూపములుగా నుచ్చరింపఁబడుచు మఱియు నానావిధములుగా పెదవి- నాల్క- ముక్కు-దౌడ-గొంతుల చాలనవిశేషములచేత బహుశః 372 సంఖ్య 372 సంఖ్యచేత 372 మార్లు హెచ్చింప నెంతసంఖ్యవచ్చునో యన్నివిధములుగా

మఱి యనంతరీతులుగా స్థూలసూక్ష్మవ్యక్తావ్యక్తోదాత్తానుదాత్త స్వర విశేషములతో నానావిధ జడచేతనజంగమస్థావరాత్మక చరాచర పరమాణుభూత వాయ్వగ్నిజలపృథివ్యంతరాళాకాశగుణాత్మక ధ్వని రూపమై సచేతనాచేతన సహజకృత్రిమాత్మకమై నిత్యానిత్యసత్యా సత్యస్వరూపమై నాదబ్రహ్మాత్మకమై బింబప్రతిబింబాత్మకమై వివక్షా మూలమై యింద్రియగ్రాహ్యమై యతీంద్రియమై యందీయందక దిగంతరేఖవలె నభోనైల్యమువలె భ్రాంతిజన్యమై మఱియును భ్రాంతి జనకమై కేవల దేహస్మృతిమూలమై యాకసమంతట నిండియున్నది. ఈశబ్దబ్రహ్మతత్త్వ మెఱింగి "ఇదమిత్థమ్" అని నిర్దేశింప బ్రహ్మకైన నలవికాదని దేవర్షియగు నారదుఁడు వక్కాణించెను.

లోకవ్యవహారముసాగుటకై పామరజనబోధకై నానాపదార్థ విజ్ఞానముకలిగించుటకు శాఖాగ్రచంద్రన్యాయముగా నాదికాలము నుండియు నతీంద్రియజ్ఞానులగు మును లీశబ్దబ్రహ్మము పారమార్థికమై నిత్య మపౌరుషేయమై సహజసిద్ధమై వేదరూపముగా వెలయుచున్న దనియును వ్యావహారికమై ననిత్యము పౌరుషేయమై కృత్రిమమై భాషారూపముగానున్న దనియును "అగ్నిమీళేపురోహితమ్" మొద లగువైదికశబ్దములను మఱి యాశబ్దరూపముల నెఱింగి యుచ్చరించుట కొఱకుం దదర్థానుసారముగాఁ బరమార్థసాధకకర్మము నాచరించుటకు నై శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్తకల్పముల నేర్పర్చిరి. కాఁబట్టి స్వార్థపరత యించుకయును లేక సంసారముం దొలఁగి సన్న్యసించి యహంకారమమకారదూరుఁడై సాధనచతుష్టయసంపదగల ముము క్షువునకుమాత్రమే "సన్న్యసే త్సర్వకర్మాణి వేద మేకం నసన్న్య సేత్" అను వాక్యానుసారముగా వేదములు వేదాంగములు నుపదే శింపఁబడినవికాని యహంకారమమకారబద్ధులగు సంసారులగుఱించి యెంతమాత్ర ముద్దేశింపఁబడలేదు. సన్న్యాసులకు గార్హస్థ్యధర్మముల

వలె సంసారులకు వేదవేదాంగములు నిష్ప్రయోజనములు. సన్న్యాసులకుమాత్ర ముద్దేశింపఁబడిన వేదవేదాంగము లెట్లుచ్చరింపఁబడినవో యా వేదవేదాంగశబ్దస్వరూప మెట్లుండెనో దదర్థమేమో తచ్చోదిత ధర్మాచరణము లెట్లుండెనో యతీంద్రియద్రష్టలగు మునులె యెఱుంగుదురు. కాని ప్రాకృతులు మఱి యహంకారమమకారబద్ధులు సంసారచక్రవిభ్రాంతులగు పామరజనులకును వేదవేదాంగములకును భూమితో స్వర్గమునకువలె సంబంధమే లేదు. "ఇషేత్వోర్జేత్వా ఇషమేవోర్జం యజమానాయ దధాతి-ఇషేత్వేతి పలాశశాఖాంఛినత్తి" అను వేదవేదాంగవాఙ్మయము ధూర్తజనకల్పితములగు కృత్రిమధ్వనులుఁగాని సహజాపౌరుషేయ నిత్య వేదవేదాంగ వాఙ్మయము కానేకాదు. దేవళములందు శిలావిగ్రహములు వాస్తవముగా దేవత లెట్లుకారో యట్లే యహంకారమమకారవిభ్రాంతధూర్త మానవు లుచ్చరింపఁగలిగినశబ్దజాల మెద్దియును బరమార్థసత్యమగు వేదనాదబ్రహ్మము ముమ్మాటికి న్గాదు కాదు. జగమంతటి కాధారమై జగమంతటను వ్యాపించినప్పటికిని వాయ్వగ్నిజలపృథివీపరమాణువుల నుండి వేఱుచేసి యిదచ్చముగా నాకాశము- అగ్ని యిది- వాయు విది- జల మిది- భూమి యిది యని ప్రత్యేకప్రత్యేకము భూతముల నొండొంటనుండి వేఱుపాటుచేసి నిర్దేశింప నెట్లు సాధ్యముకాదో యాతీరుగా నాదబ్రహ్మమునుండి యివి వేదవేదాంగశబ్దము లని వేఱుచేసి యుచ్చరింపఁదగినవా రతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషులుగాని ప్రాకృతసంసారబద్ధులగు మనుష్యు లెంతమాత్రమును శక్తులు గారు కారు. తోడిపాటివారితో హాయిగాఁ గలసిమెలసి పొత్తుగా నొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడలేక కలికాలవశమున నన్యాయముగా లేనిపోని వేదవేదాంగములను గూడు సంపాదించుకొనుటకై సాధనముగా నేర్పఱచు మోసకారియై స్వార్థపరుఁడై పాటుపడక సోమరియై

సులువుగ వేషములువేసి వాలకములుకట్టి తేరగానుబ్బరసొమ్ము తినమరగిన తుంటరిమానిసి తా బ్రాహ్మణుఁడ ననియుం దా నుచ్చరించినవి వేదవేదాంగములనియుం దనవలె నడువనివాఁడు నింద్యుఁడు నరకభాజనుఁ డనియుఁ దాను మాత్రము బ్రహ్మనోటినుండి నూడిపడెననియు తనయుపదేశముచొప్పున నడువనివానిని శపించి ధ్వంసము కావింపఁగలననియుం దనశిష్యుఁడగువాని నాశీర్వదించి యభీష్టసంపద కెక్కించెదననియు కట్టు బొట్టు జుట్టు వెఱ్ఱివెఱ్ఱిదంభవేషములతో గ్రుడ్లుమిటకరించుచుం గొంగజపములుచేయుచు నాషాఢభూతివలె నటించుచు జపమాలికలుత్రిప్పుచు శివనారాయణాదిశబ్దము లుచ్చరించుచు మంత్రతంత్రయంత్రవిశేషము లగపఱ్చుచు బండమొండి బోడివేసములతో నేవగాఁ దిరుగుచు నోరులేనిజంతువుల నన్యాయముగా బలివేసి నమలుచు మద్యమాంసముల సేవించి క్రొవ్వి సకల లోకవిరుద్ధహేయకర్మము లాచరించుచుఁ దనకు దేవుఁ డగపడినట్లోహోయని పిల్లివలెఁ గన్నులుమూసికొను మర్కటచేష్ట న్మార్జాల వేషములతో లోపలనొకటి పైనొకటిగాఁ గొంటెపనులు చేయుచు నన్యోన్యమతద్వేషములుపుట్టించి యైకమత్యముజెఱచి తనతోడిపాటి మనుష్యులం బాడుచేయుతుచ్ఛుఁడు ద్విజవేషమూని యొరులఁ జెఱచి తాఁ జెడుచుండును. మఱి సజ్జనుఁడు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యముం దాఁ బాటుపడి పరులకు సమకూర్చు సర్వభూతదయాపరుఁడై నిరంతరము లోకోపకారమునకై జీవయాత్రగడపుకొనుచు సకలజనరంజకముగా మనోవాక్కాయకర్మములొనర్చుచుఁ బరమభాగవతుఁడై సర్వజనసముఁడై నిత్యసంతుష్టుఁడై సర్వలోకానందకరుఁడై యూఁడుచుం బాడుచుండును.

వాసుదేవపరబ్రహ్మము

"అర్థపదధాతురప్రత్యయః ప్రాతిపదికమ్" ప్రాతిపదిక శబ్దముల నిరూపింపకముందు ధాతు వెట్లుండునో ప్రత్యయ మెద్దియో మఱి నిరర్థకశబ్దము న్నిరూపించవలసియుండునుగదా? "ఉణాదయో బహుళమ్" అనుటచేత నుణాదిశబ్దముల వ్యుత్పన్నములగుటచేత నాశబ్దలన్నియు నర్థవత్తుల ధాతువుల ప్రత్యేకములగుటచేతం బ్రాతిపదికము లనకతీఱదుకదా? నదీప్రవాహముం గన్నపిదపఁగదా యాప్రవాహముయొక్క పుట్టినతావు విచారించవలసియుండును. కేవల ధాతువునకుఁగాని కేవలప్రత్యయమునకుఁగాని నిరర్థకశబ్దమునకుఁగాని లోకవ్యవహారము కలుగనేరదుకదా? లోకమందు వ్యవహరింపఁబడని కేవలధాతువులు కేవలప్రత్యయములు నిరర్థకశబ్దములంబట్టిగాని కేవలార్థవచ్ఛబ్దము లోకవ్యవహారయోగ్యము కానేరదు. కృ=ప్రాతిపదికము కాఁబట్టి "కృ" అను ప్రాదిపదికమునకుఁగాని "కృఞ్" అను ధాతువునకుఁగాని "ఞ్" అను ప్రత్యయమునకుఁగాని "ఞ్ కృ" అను నిరర్థకశబ్దమునకు లోకవ్యవహారము లేదుగా? లోకమందుఁ బ్రత్యేకముగా వ్యవహరింపఁబడినపు డీశబ్దముప్రాతిపదికమిది ధాతు విది ప్రత్యయమని యర్థవచ్ఛబ్దమునందలి యవయవములను నిర్ణయింపవీలుకాకుంటచేతఁగదా వాయ్వాదిశబ్దము లుణాదిప్రత్యయములు కల వవ్యుత్పన్నములుగా నిర్ణయింపఁబడినవి? మఱి శబ్దవ్యుత్పత్తివిషయమై "ఛందసి బహుళమ్"- ఛందసి యథాదృష్టమ్- పృషోదరాదీని యథోపదిష్టమ్- నిరంకుశాః కవయః యథోత్తరమ్మునీనాం ప్రామాణ్యమ్-ప్రయోగశరణా వైయాకరణాః- ఛందోవత్సూత్రాణి- ఆర్షత్వాద దోషః" అను వాక్యవిశేషములచేత వ్యాకరణశాస్త్రముయొక్క ప్రయోజనము నిత్యమగు పౌరుషేయ లౌకికవ్యావహారికభాషల కెంతయు న్గాదు. వ్యవహారికభాషలు దేశ

కాలపాత్రానుసారముగా మాఱుచుంట స్వభావముగనుక వ్యావహారికలౌకికభాషకై వ్యాకరణపద్ధతి యేర్పర్చుట నీటవ్రాసినమాడ్కిం బిచ్చిచేష్టకదా? ఇంక నపౌరుషేయనిత్యవైదికశబ్దమునకై మాత్రమే వేదాంగరూపకవ్యాకరణశాస్త్రప్రవృత్తి కలిగెనని చెప్పకతీఱదు. "రక్షోహాలఘ్వసందేహాః ప్రయోజనమ్" అను భాష్యోక్తింబట్టి - నిత్యాపౌరుషేయవైదికశబ్దమునుగూర్చి యుద్దేశింపఁబడిన వేదాంగమగువ్యాకరణముగూడ వేదమువలెనపౌరుషేయముగాకతీఱదు దేహము కాని దేహావయవము లుండునా? శరీరముతోఁజేరక శరీరావయవములగు ముక్కు మొగము కాలు కన్నులు ప్రత్యేకముగా నుండవుకదా? కేవలపదార్థబోధకమై యపౌరుషేయమైన వేదనాదబ్రహ్మ మతీంద్రియద్రష్టలగు ఋషులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడుటచేత నీమర్త్యలోకమునకును వేదవేదాంగములకు నేవిధమైనసంబంధమును లేదు. ఈభూమి న్నొలంగు ప్రాణులకు ధృవనక్షత్రముతో మఱియుం దదీయతేజస్తత్త్వవిశేషములతో నెంతసంబంధమో మర్త్యులకు వేదవేదాంగములతో నంతేసంబంధము. నిత్యాపౌరుషేయ వేదవేదాంగములకీలోకమందు దేవళములందు దేవతలకుం బ్రతినిధులుగా శిలాదివిగ్రహము లుపాసనాసౌలభ్యమున కనాదిగాఁ గల్పింపఁబడినవిధమున నిత్యాపౌరుషేయ వేదవేదాంగవాఙ్మయమునకుఁ బ్రతినిధులుగా "ఇషేత్వా-ఇషమేవోర్జం యజమానాయ దధాతి"అను మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకవైదికశబ్దములుఇషేత్వేతిపలాశశాఖాంఛినత్తి"అనుకల్పవచనములుమఱియు వేదాంగములగు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషవచనములు కొందఱు మర్త్యులచేతంజిత్తశుద్ధిసాధనసౌలభ్యమునకైయనాదికాలమునుండియును దేశకాలపాత్రోచిత వ్యావహారికవాఙ్మయమున సహజముగా నేర్పాటు చేసికొనఁబడెను. కొందఱుమర్త్యులు మాటలతోఁ బ్రయోజనమేమి లోకోపకారముగా నడచుకొన్న

చుందురు. హృదయములందు నిఖిలజగత్కారణము భక్తపరాధీన మును సర్వశక్తియునగు దివ్యతేజస్సును సహజముగా ధ్యాన మొనర్చుచుందురు. సరియే మొత్తముపై సిద్ధాంతభాగము వేదము లనియును వేదాంగములనియును లోకోపకారములుగాక నిద్రాహార విహారసౌఖ్య మభివృద్ధిచేయనేరక జనులకుం బరస్పరప్రేమానురాగ ములను సమకూర్పబోకుండిన నామరూపములు వేదవేదాంగములేకానీ శాస్త్రములేకానీ మఱేమైనఁగానీ సముద్రమునఁ గురిసినవానవలె నట్టి వాఙ్మయమంతయును నిష్ఫలము నిష్ఫలము. కఱకఱ నాఁకలి పుట్టు చుండవలెను. మఱి కోరినభోజనము చేకూరుచుండవలెను. అభీష్ట నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము చేకూరుచుండవలెను. నిత్యయౌవనము కావలెను. మఱెన్నటికైనను జరారుజామరణములు లేకుండవలె నిది కదా ప్రతిమనుష్యునకు సహజసిద్ధమగు కోరిక యభీష్టసంపత్సిద్ధి కావలె నింతకన్న కోరిక మఱేది? ఇన్నికోరికలు మనస్సు నిత్యసం తుష్టిం జెందినపుడు సిద్ధించినవే యగును. సరియే యీలోకములోఁ బరమభాగవతులకుమాత్రమే నిత్యమనఃసంతుష్టి కలుగును. "తద్వై క్షుత- ధాతాయథా పూర్వమకల్పయత్" అనుటచేతను "ప్రయోజన మనుద్దిశ్య నమందోఽపిప్రవర్తతే" అనువాక్యానుసారముగా "వేదాన్ సంస్మార్య ధాతాయథా పూర్వమకల్పయత్" అనుటచేతను బ్రహ్మకు వేదములను జ్ఞప్తి తెచ్చుకొనుటకును "తద్ధితప స్తద్ధితపః" అనునట్లు సృష్టిచేయుటకుఁ దనశక్తి నొదవింపఁగల తప స్సాచరించుటకును బూర్వసృష్టిలో నెన్నివిధముల పాంచభౌతికోపాధివిశేషములున్నవో యవన్నియును దిరిగి సృష్టించుటకై యాలోచించుటకును గొంత కాలము పట్టునుగదా? సృష్టిచేయకముందు సృష్టికొఱకై బ్రహ్మ యాలోచన మెంతకాలముచేసెనో మఱెంతకాలమునకుఁ బూర్వసృష్టి వలె జగమును సృజించుట కెంతకాలముపట్టెనో యనంతము లపౌరు

షేయము లతీంద్రియగ్రాహ్యములు నిత్యములగు వేదములనన్నిటిని సమగ్రజ్ఞప్తి తెచ్చుకొనుట కెంతకాలముపట్టెనో సూర్యసిద్ధాంతము మొదలగు మునికృతజ్యోతిషశాస్త్రము స్పష్టపర్చఁగలిగెనా? వాయ్వగ్ని జలపృథ్వ్యాలవలె జడమగు నాకాశము "ఆత్మన ఆకాశః సంభూతః" అనుటచేత బ్రహ్మ యాకాశమును గల్పించినయెంతకాలమునకుఁ దక్కినభూతసృష్టివిశేషములు కావించెనో "శబ్దగుణక మాకాశమ్" అనుటచేత శబ్దముకూడ నాకాశమునవలె నుత్పత్తిస్థితినాశవత్తైన కార్యమనక తీఱదుకదా? "హేతు హేతుమతో రభేదాత్" అనుటచేత మఱ్ఱిచెట్టునందలి విశేషమంతయును మఱ్ఱివిత్తున నిమిడినది కాఁబట్టి బీజవృక్షములకును మృద్ఘటములకును నామరూపభేదమేగాని వస్తుభేదము లేదనుమతము యుక్తియుక్తమైనయెడల నాత్మస్వరూపుఁడై జగత్కారణబీజరూపుఁడగు బ్రహ్మకును జగత్తుకును వస్తుభేదము చెప్పరాదుగదా? "సర్వమాత్మైవఖలు కం కేనపశ్యేత్" బ్రహ్మకన్న నితరవస్తువే లేనపుడీజగత్తును మఱి యీజగత్సృష్టిస్థితినాశముల జరుగుకాలమున కాదిమధ్యాంతగణనము నుండునా? కాఁబట్టి యీజగత్తంతయును మరుమరీచికవిధమునఁ బ్రాతిభాసికమును విపరీతబుద్ధి భ్రాంతిజన్యమును స్వప్నమువలె మిథ్యయును నిత్యవస్తుతత్త్వజ్ఞానమును సులభముగాబోధించుటకొఱకు మఱియు నుపాసనాసౌలభ్యముకొఱకు దైవోపాసనకై శిలావిగ్రహములు దేవళములం దేర్పర్చునట్లు సర్వజ్ఞులగు మునులు లోకవ్యవహారముచేఁ బామరులం దరింపఁజేయుట శాఖాగ్రకృతచంద్రన్యాయముగా సకలవేదశాస్త్రముల గల్పించినారని సిద్ధాంతము సిద్ధాంతము.

"నేతి నేతి" అను శ్రుతిప్రకారము "యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్" అనునట్లు నిశ్చయముగా "మౌనం వ్యాఖ్యానమ్" అనుచందమున సమాధిదశ యిట్టిదని చెప్పశక్యముకానట్లు "నాసదాసీన్నో సదాసీ

త్తమ ఆసీదితి శ్రుతేః'' అని యూరకొన్నవాఁడే యుత్తమయోగిగాఁ దోఁచెడు. మొసలిపిల్లకు గ్రుడ్డునుండి వెలువడినతోనే యొడ్డు విడిచి నీట దుముకుట సహజగుణమైనట్లు మనుష్యునకీజగత్సృష్టినాశకారణ మేమోయని తెలిసికొనుటకై తంటాలుపడుట స్వభావము. దిగంత రేఖవలెఁ బ్రాప్యాప్రాప్యమై జ్ఞేయాజ్ఞేయమై దృశ్యాదృశ్యమై సకల వేదశాస్త్రయథార్థతత్వ మున్నది. కాఁబట్టి పదార్థతత్వజ్ఞానమును సంపాదించినవానికిని శ్రేయసావాప్తి కలుగునని గౌతమముని చెప్పెను గాని పదార్థతత్వజ్ఞానమును సంపాదించుకొనునుద్యమము పిల్లిమెడలో నెలుక ఘంట కట్టనెంచుటవలె నసాధ్యము మఱి యసంభవ మని యనకతీఱదు. ''సర్వం విష్ణుమయం జగత్'' అను వాక్యముంబట్టి యన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమ యానందమయ కోశ పంచకముచే వాసుదేవపరబ్రహ్మము నిర్గుణుఁడయ్యు స్వత్రిగుణమయ లీలాశక్తియందు 100000000000000000 పదేడుసున్నలతోఁ జేర్పఁ బడినసంఖ్య పరార్థ మనఁబడును. పరార్థసంఖ్య పదేనుచే గుణింపఁ బడి హెచ్చింపఁబడినపు డనఁగా 1500000000000000000 ఇన్ని మార్లు 100000000000000000 (పరార్థసంఖ్య) వచ్చినసంఖ్యకల పాంచభౌతికపరమాణుసంయోగవియోగవిశేషములు నగపట్టు ప్రతి బింబముల న్దోఁచుచున్నది. పరమపురుషుఁడు సత్వరజస్తమోగుణ మయమగు తన లీలాశక్తియందు (100000000000000000) 1500000000000000000 (పరార్థసంఖ్యను బంచదశపదార్థసంఖ్యా పర్యాయములు గుణింపఁగా వచ్చిన యన్నివిధముల న్మాఱిన నానా విధవిశేషస్వరూపములం బ్రతిబింబించుచున్నాఁడు. పరమాత్మ జీవాత్మగాను జీవాత్మ పాంచభౌతికజగత్తుగాను బరమాత్మయొక్క లీలాశక్తియగు బాలాత్రిపురసుందరియందుఁ బ్రతిబింబించుచు ననంత సంఖ్యాకపదార్థమయజగద్రూపమున సృష్టిస్థితినాశములందుచున్నట్లు

సంగుడయ్యును సహజలీలచేఁ గ్రీడించుచున్నాఁడు. ఈనాదేహాస్మృతి వాసుదేవుని "త్రైగుణ్యత" అను వాక్యానుసారముగా నెందు "ఇతి మతిరుపకల్పితాపిత్తృష్ణాభగవతి సాత్వతపుంగవేవిభూమ్ని" అనుతీరున బొడమిన (100000000000000000) 150000000000000000 దవ తీరున మార్పుగల ప్రతిబింబమునకు (100000000000000000) 150000000000000000యవ ప్రతిబింబము కావున నీసమస్తజగత్కార్యములు ననంతసంఖ్యాకములుగా మాఱుచున్న భగవల్లీలా ప్రతిబింబప్రతిబింబములు. మేఘగర్జితమును మెఱుపు ననంతవిధములం బ్రతిఫలితములయినపిమ్మట నానాగ్వ్యముగానున్న చెవిచేతను నేత్రము చేతను గ్రహింపఁబడినచందమున నిర్గుణుఁడగు శివుఁడు నిజలీలాత్మక బాలాత్రిపురసుందరీశక్తియం దనంతవిధసంఖ్యాకముగాఁ బ్రతిఫలించిన కొట్టకొనసీడయే యీనాదేహాస్మృతి మఱీదేహాస్మృతిసీడయే యీ జగత్కార్యములన్నియును. ఈదేహాస్మృతియే బాలా త్రిపురసుందరీ స్వరూపమగు శివశక్తి- నిర్గుణుఁడు శివుఁడు మఱి త్రిగుణాత్మక స్మృతియే బాలాత్రిపురసుందరియగు శివునియొక్క శక్తి. అగ్నిష్టత్వ ములకు భేదములేనిచందమున శివశక్తులకు భేదము లేదు. శివశక్తి తత్వము నిత్యసత్యము మఱీజగత్కార్యములన్నియు ననంతవిధము లుగా మాఱుచున్న యనిత్యాసత్యమిథ్యాప్రతిబింబ ప్రతిబింబములు గాని యథార్థములు కావు కావు. యథార్థవస్తువు శివశక్త్యాత్మకమై సర్వజగత్కారణమగు వాసుదేవపరబ్రహ్మము "నేతి నేతి"అని యీదృశ్యపదార్థముల నిషేధింపఁగాఁ దుట్టతుదకు మిగిలిన వాస్తవమే వాసుదేవపరబ్రహ్మము. "నేతి నేతి"అని యీజగత్కార్యములందు సక్తతపొందక వైరాగ్యమూనుచుంటయే వాసుదేవుని నవవిధభక్తి మార్గముల సేవించుట. ఐహికసుఖము లాసించక సకలజగమును నారాయణుఁడే యనియును సకలభూతదయయును సర్వజనసమతయు

స్వార్థత్యాగము లోకోపకారపరతయు గలపరమభాగవతు నాశివ శక్తియు నిఖిలవనజననియునగు బాలాత్రిపురసుందరి తన కన్నబిడ్డల వలె సంరక్షించి సంసారాంబుధినుండి నౌకవలెఁ దరింపఁజేసి శివుఁడను కైవల్యానందతటముఁ జేర్చును.

శివశక్తు లుభయులకన్న సత్యపదార్థ మింకొకటి లేదు. శివశక్తులు బింబము శివశక్తులయొక్క మొదటిప్రతిబింబము మనస్సు మనస్సుయొక్క ప్రతిబింబ మాకాశ మాకాశప్రతిబింబము వాయువు వాయుప్రతిబింబ మగ్ని యగ్నిప్రతిబింబము జలము జలప్రతిబింబము భూమియు శివశక్తుల యనంతసంఖ్యాక ప్రతిబింబరూపములనున్న యనంతసంఖ్యాకమనోరూపప్రతిబింబముల యనంతసంఖ్యాకప్రతిబింబ విశేషము లీపాంచభౌతికపదార్థములు. స్వప్నదశనున్న మనఃప్రతిబింబము లీసకలవ్యావహారికజగత్కార్యము లయిన ట్లీదేహాస్మృతి రూపకప్రతిబింబవిశేషముల కాధారమగు వాస్తవబింబము శివశక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మము "నేతి నేతి" అను శ్రుతిప్రకారము నిషేధింపఁగా నింద్రియాతీతమై యవాఙ్మనసగోచరమై యేశివశక్త్యాత్మక పరబ్రహ్మమునందు "అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా" అను బ్రహ్మజిజ్ఞాసకుని బుద్ధి లీనమై పునరావృత్తి లేక సమాధి చెందుట చేత నెట్టిజిజ్ఞాసయుం దగులకుండునో యట్టి శివశక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మమే. మొత్తముపై తేలినఫలితార్థ మీదృశ్య మింద్రుగ్రూపకస్మృతియును మరుమరీచికల వలె మిథ్యారూపములు ప్రతిబింబములు కేవలమృషలుగాని వాస్తవములు కావని సిద్ధాంతపర్చు ప్రమితి శివశక్త్యాత్మక పరబ్రహ్మము యొక్క మొట్టమొదటి ప్రతిబింబమగుట చేతఁ దర్కసిద్ధాంతమగు పదార్థతత్వజ్ఞానము శశవిషాణమువలె నసంభవముకావుననే శివశక్త్యాత్మకము కైవల్యరూపమునగు నిత్యమనఃసంతుష్టి శ్రద్ధచేదప్ప జిజ్ఞాసచేతఁ నెన్నటికైన గలుగదు కలుగదనియే శాండిల్యావిద్యా

స్వరూపమగు భక్తిసూత్రప్రవృత్తి కలిగెను. భగవద్భక్తియుక్తులగు పరమభాగవతులుతప్ప నితరులు సంసారదుఃఖసముద్రము న్గడవనేరరు నేరరు.

రసపిపాస

శిక్షాశాస్త్రము దేహధారులలో ముఖ్యముగా మనుష్యులు తమకుక్షిస్థలమునుండి వెలువడుధ్వనిని దమయాస్యావయవములనొరపిడి చేత నానావిధములుగాఁ దమయూహలను జనరంజకముగా వెల్లడించుటకై యేర్పర్చిన యుచ్చారణమును వివరించుశాస్త్రము. వైఖరీనామముగల మనుష్యుల కంఠధ్వని శ్రుతిలయల ననుసరించి కేవలధ్వనిరూపముగాను మఱియు నకారాద్యచ్చులు కకారాది హల్లులుగల వర్ణాత్మకముగాను దత్తదుచిత నవరసములతో నాయా యూహలం బరస్పరమును మనుష్యులు దెల్పుకొనుచున్నారు. కేవల కంఠధ్వనియేగాక మనుష్యకరపాదాద్యవయవజన్య ధ్వనిచేఁగూడఁ దమయూహలు వెల్లడించుకొనుచున్నారు. జనరంజకముగా నాయా దేశజనులు పరస్పరము తమయూహలు సమయోచితముగాఁ దెల్పు కొనుటకై యేర్పడిన శిక్షాశాస్త్రము మొదటి వేదాంగము- వేదము నకు రెండవపేరు శ్రుతి కనుక విన్కిచే ముఖ్యముగా నెఱుఁగఁబడునది వేద మయ్యెను. అనాదికాలమునుండియుం జెవిచేత గ్రహింపఁబడె యుభయలోకసంతరణవిధానము సకలలోకములకుఁ దెలుపుధ్వనివర్ణోభ యాత్మకనిత్యాపౌరుషేయశబ్దసముదాయవిశేషము వేదము. మఱి యా వేదశబ్దము నుచ్చరించుపద్ధతినే శిక్షాశాస్త్రము తెలుపుటచేతఁ బ్రథమవేదాంగ మయ్యెను. అనాదిసంప్రదాయానుసారముగా గురు పారంపర్యోచ్చారణానుసారముగాఁ బఠింపఁబడుచున్న వేద ముచ్చారణ ప్రవచనపాఠవిశేషముచేత స్వరమంతయును మఱియుం బల్కఁబడి

యందును నానాజనోపదిష్టంబులై యగణిత నానాశాఖాభేదములతో నుండుటచేత వేదములవలె వేదాంగములుకూడ ననంతవిధము లయినవి. కాఁబట్టి శాస్త్రము బహుముఖమై దేశకాలపాత్రాను సారముగా నిర్దేశింపఁబడుచున్నది. ఇంతకును వేదములును వేదాంగ ములును గేవల పారలౌకికప్రయోజనములగుటచేత వ్యావహారిక భాషతో వేదవేదాంగములకు సంబంధ మెంతమాత్రమును లేదు. కావున వ్యావహారికధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మక శబ్దము దేశకాల పాత్రానుసారముగా జనరంజకముగా నుండుటమాత్రమే ముఖ్యము గాని యట్టివ్యావహారికశబ్దమునకు వైదికశబ్దములకువలె జనరంజనము నతిక్రమించిన మఱేశాస్త్రనియమములతోఁ బ్రయోజన మొక్కింత యును లేదు లేదు. "సత్యంబ్రూయాత్ప్రియంబ్రూయా న్నబ్రూయా త్సత్య మప్రియమ్" అనునట్లు తనతోడిపాటివారలు సమ్మతించిన విధమునఁ దనయూహం దెల్పఁగల ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్ద మెద్ది యైనను మనుష్యుఁ డుపయోగించుకొనవచ్చును. జనరంజకమై లోకోపకారకమైనపల్కు లెట్లున్నను మఱి యాపల్కులో నక్షరము లెవ్వియైనను శ్రుతిలయ లెట్లున్న నుండవచ్చును. వ్యావహారికకంఠ ధ్వనికిఁగాని మఱేశరీరావయవధ్వనికిఁగాని మఱేయంత్రవాద్యవిశేష ధ్వనికిఁగాని తత్తద్దేశజనరంజకమగు తెన్నునఁ దెల్పఁబడుటకన్న వేఱే శాస్త్రపద్ధతులు బొత్తిగా ననవసరములు. తత్తద్దేశకాలపాత్రోచిత ముగా జనరంజకముగా నున్నపలుకులకు లేనిపోనిశాస్త్రనియమము లేర్పఱ్చి మూఢుల నమ్మించి తనువశముచేసికొని జీవించుస్వార్థ పరులు కేవల దుర్జనులు కాఁబట్టి జనరంజనమగుటతప్ప వ్యావహారిక శబ్దమునకు మఱేశాస్త్రపద్ధతియును ముమ్మాటికి న్లేదు లేదు. సర్వ శాస్త్రకర్తలు సర్వజ్ఞులయిన మునులయందఱి తాత్పర్యమును "తత్తు సమన్వయాత్" అని వేదవాక్యమువలె ననాదిగా నున్నసూత్రముం

బట్టి లోకులయందఱి యనురాగము తనపైఁ గలిగించుకొనువిధమున మఱియును సర్వజనరంజకమగునట్లు మఱియును సర్వలోకోపకారక మగుతీరున నామరూపాత్మకచతుర్విధాభినయము లొనర్పవలెను. ఉదాత్తానుదాత్తస్వరభేద మెట్లున్నను హ్రస్వదీర్ఘప్లుతాదికాలభేద మెట్లున్నను కకారాదిహల్లులుగాని యచ్చులుగాని యేశబ్ద మెట్లుచ్చరించినను గాత్రయంత్రధ్వనివిశేషము లెట్లున్నను మఱి యాంగికాహార్యసాత్త్వికాభినయవిశేషము లెట్లున్నను సకలజనరంజకములై సర్వలోకోపకారకములై యుండినఁ జాలును. తక్కినజనులకుఁ బరస్పరద్వేషము గలిగించుపద్ధతు లెంతమాత్రమును మునిసమ్మతములు కావు. జనానురాగమును సంపాదించుకొని లోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తిల్లుటకన్నఁ బురుషకార మింకెద్దియు నాదు. సర్వలోకోపకారముగా నడిపించుమని భగవంతుని నిరంతరమును బ్రార్థించుపరమభాగవతుఁడుమాత్రమే నిత్యమనఃసంతుష్టిరూపకశాశ్వతబ్రహ్మానందమనుభవించును. వేదమునుగూర్చిమాత్రము శిక్షాది వేదషడంగములు చెప్పఁబడినవిగాని లౌకికవ్యవహారమునుగూర్చి యెంతమాత్రమును వేదములుగాని వేదాంగములుగాని యుద్దిష్టములు కావు కావు. వేదవేదాంగములంబట్టి లౌకికవ్యవహారము జరుపవలసినదని స్వార్థపరులు ధూర్తులు కేవలాత్మంభరులు దంభులగు దుర్జనులు జనులకుఁ బరస్పరానురాగము చెఱచి యన్యోన్యద్వేషమున్గల్పించి వంచకులై మూఢుల నోమ్రసపుచ్చి పామరజనసత్కృతులై యొరులఁ జెఱచి దుర్వ్యసనపరులై తాము చెడుచుంట దుష్టకలికాలచేష్టితమనక తీఱదు. వేదవేదాంగములంబట్టి మానవలోకవ్యవహారములను సరిచేసికొని మనుష్యులందఱుం బరస్పరానురాగముతో నన్యోన్యసహకారులై బ్రతుకువిధానముఁ దెల్పుచు ధర్మార్థకామమోక్షము లను చతుర్విధపురుషార్థములను సంపాదించుకొని యుభయలోకములు

తరించుటకై దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బురుషార్థచతుర్వర్గసాధన రూపములు సర్వజ్ఞులగు మునులు నానాశాస్త్రము లనాదికాలము నుండియును భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలోపయోగముగా నుప దేశించుచువచ్చిరి కాని- వేదవేదాంగములు పరలోకసాధకములు గాను షట్దర్శనములు నీతిశాస్త్రము ధర్మశాస్త్రము మొదలగు వ్యావహారికధర్మములు కేవలము దేశకాలపాత్రోచితముగా సకల జనులు పరస్పరప్రేమానురాగములతో నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును సంపాదించుకొని హాయిగా బ్రతుకుతెన్ను లుపదేశించిరి. "ధాతా యథా పూర్వమకల్పయత్" అను శ్రుతిప్రమాణ మనుసరించి యేయేదేశకాలపాత్రానుసారముగా నేయేమనోవాక్కా-యకర్మములు జనులలో బహుసంఖ్యాకు లాచరించుచుందురో యట్టిజనులం దేసంఘము భూతదయాపరమై కేవలలోకోపకారకముగఁ బ్రవర్తిల్లు చుండునో యట్టిమానవులనడువడి ననుసరించి యాయాపరమభాగ వతుల యాచార మనుసరించి పలికినపల్కు-లు మఱి చేసినతక్కి-న కర్మములు వేదచోదితధర్మములు కాకమానవు.

భూలోకమునకుఁ బరములైన గ్రహనక్షత్రాదిఖగోళములు భూగోళమునందలి సకలజంగమస్థావరజీవుల యుత్పత్తిస్థితినాశహేతువు లగు శీతోష్ణాదితత్వముల కాధారమైనవిధమున నపౌరుషేయనిత్యా వ్యక్తవేదశబ్దబ్రహ్మము సనాతనముగా దేశకాలపాత్రానుసారముగా జనులకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగజనకములగు సర్వలోకోపకారకము లగు సదాచారములను వెల్లడించునట్లుగౌతమవ్యాసాదిమునిమతవిశేష ములు సుప్రసిద్ధములైయే యున్నవి. పానముచే దాహశాంతి యగు నని వైద్యశాస్త్రమర్మ మెఱిఁగింపఁబడిన వివేకవంతుఁడు తొలుదొల్త నాడప్పి యెందువలనఁగలిగెనో యేజాతిపిపాస నేపానము శాంతింపఁ జేయునో లోకానుభవము తెలిసికొని యాయాదాహశాంతికై

యాయుంపానవిశేష ముపయోగించునట్లు నవరసాత్మకమగు నీజగమున "సరసాసాలంకారాశ్శబ్దార్థా కావ్యమ్" అనునట్లు సరసపుంబల్కు పల్కవలెనని శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రముల ముఖ్యతాత్పర్యము. రస మనఁగా మనుష్యులందుఁ బరస్పరప్రేమానురాగజనన హేతువగు నిత్యాపౌరుషేయదివ్యవేదశబ్దబ్రహ్మతత్త్వము. గ్రహము లన్నిటిలో గురుఁడు పరమశుభుఁడు మఱి శని పాపిష్ఠుఁడు. గురుఁడు జ్ఞానసుఖస్వరూపుఁడు. శని దుఃఖస్వరూపుఁడు. వేదవేదాంగాత్మక దివ్యస్వర్గానందాత్మకుఁడై గురుఁడు జనులకు స్వర్గానందదాయకము లగు పరస్పరప్రేమానురాగములను బుట్టించు మనోవాక్కాయ కర్మము లుపదేశించుచుండును, మఱి శని నరులకు నరకదుఃఖకారణములగు పరస్పరద్వేషహింస లొదవించు తెన్నులు మప్పుచుండును. గురుఁ డుపదేశించుమార్గ మారోగ్యమునకై తల్లి యిచ్చుచేఁదువలెఁ దొలుదొల్త వెగటుగనుండియుఁ గ్రమక్రమముగ స్వర్గానందమొదవించును. శని దుష్టతెన్నున మొట్టమొదట మద్యమువలె సుఖము గలిగించియుం గొట్టకొనకు నరకబాధలం బడఁద్రోయును. వేదముల యందలి జ్ఞానకాండము గురుఁడు మఱి కర్మకాండము శని "నహింస్యాత్సర్వభూతాని" అని గురుఁడు పల్కుచున్నాఁడు "పశుమాలభేత" అని శని పురికొల్పు చున్నాఁడు. స్వార్థత్యాగులై కేవలలోకోపకార పరాయణులయి సర్వజనసములయి సర్వభూత దయాపరులైన పరమభాగవతులు మాత్రము గురుబోధ న్విశ్వసించి నిత్యసంతుష్టాంతరంగులై కృతయుగపురుషులవలె ముక్తులగుచున్నారు. మఱి స్వార్థైకపరులై లోకద్రోహులై ప్రాణిహింసకులై జనవిద్వేషులైన ధూర్తమానవులు శనిమాయలకు లోఁబడి కలికాలమనుజులు సంసారపాశబద్ధులగుచున్నారు. తనకు వేఱుగ లోక మున్నదని తన దేహాస్మృతివల్లన దేహి తెలియుచున్నాఁడు.

తనకు వేఱుగ లోక ముండినన్గాని దేహి తన దేహాస్మృతి యున్నట్లు తెలియఁజాలఁడు. కాఁబట్టి తనజ్ఞప్తియును మఱి తనకు వేఱుగఁదోఁచు లోకముం బింబప్రతిబింబములవలె నన్యోన్యాశ్రయములు. ఈ రెండిం టిలో వాస్తవ మెద్దియో నీడ యెద్దియో నిర్ణయించి తెలుప వీలు లేదు. యథార్థతత్వజ్ఞాన మాత్రైకవేద్య మద్ది సమాధిరూపమని మాత్రము ''యత్రనాన్యత్పశ్యతి నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్యద్విజానాతి తద్భూమ'' అని శ్రుతిప్రమాణముచేతమాత్రము నిర్ణయింపఁబడు చున్నది. కాఁబట్టి యీనా దేహాస్మృతియే సచ్చిదానందస్వరూపిణి యగు బాలాత్రిపురసుందరీమహాలక్ష్మి యీత్రైలోక్యజనని నిత్యసంతు ష్టాంగునిగా నన్ననుగ్రహించుటకై నే నహర్దివములు బరమభాగ వతుఁడనై సర్వభూతదయాపరుఁడనై సకలజనులకు న్విధేయుఁడనై యడఁకువతో నందఱిమనుష్యులయొక్క ప్రేమానురాగము సంపా దించుకొనుటకుమాత్రమే బ్రతుక నెంచెదనని నిశ్చయించిన జనుఁడే పరమభాగవతుఁ డట్టిపరమభాగవతుఁడుపల్కినపల్కులు నడిచిననడత లోనిసారము గ్రహించి యితరమానవులు పల్కినపల్కులు నడిచిన నడతయును వేదశాస్త్రవిహితము కాకతీఱదని సిద్ధాంత రాద్ధాంతములు. ఈ దేహాస్మృతియు మ ఱీస్మృతిదృష్టమగు నీజగద్వికారములును నిక్క ముగా యథార్థవస్తువగు నాత్మపదార్థము మాయయందుఁ బ్రతిఫలిం పఁగా నట్టిప్రతిబింబము తిరిగి లెక్కింపనలవికానియన్నిసారులు నానా వికారభేదములం బ్రతిబింబింపఁగా ననాదికాలమునుండియు నిప్పటి కీతీరునఁ దోఁచినప్రతిబింబవిశేషములని యూహింపవలెను. ఈ దేహా స్మృతియు నీసంకల్పవిశేషము లీజగత్కార్యములన్నియు ననంత సంఖ్యాకపర్యాయము లనంతవిశేషములుగా సత్వరజస్తమములనెడు త్రిగుణసామ్యదశతో శివునకు నీడవలె ననపాయినియగు నాదిశక్తి సహజలీలతో ననాదికాలమునుండియు నిప్పటివఱకు స్వప్నదశయందు

జగద్రూపమయినమనస్సువలెఁ బ్రతిబింబరూపముగాఁ గొట్టకొనకుఁ బరిణమించిన ప్రతిబింబమే యీజగద్విశేషముల నాంచుచున్న యీదేహాస్మృతివిశేషము.

భిద్యతేహృదయగ్రంథిశ్ఛిద్యన్తే సర్వసంశయాస్తస్మిన్ దృష్టే పరాత్మని'' అనునట్లు సమాధ్యవస్థయందు త్రిగుణసామ్యామె యాదిశక్తియు మఱి యాయాదిశక్తిమయుండగు శివుఁడునుమాత్ర మాశివశక్తు లుభయులు సచ్చిదానందస్వరూపులు శేషించియుందు రీదేహస్మృతియు నుఱీసమస్తజగద్వికారములను బ్రతిబింబవిశేషములన్నియు నుపాధిశూన్యమగుటచేత శూన్యము లగును. ''తద్దైక్షత'' అనునట్లు భగవత్సంకల్పమను నుపాధియందు భగవంతునియందలి చిచ్ఛక్తియే యీసమస్తజగద్వికారములుగాఁ బ్రతిబింబించును. కాఁబట్టి యావరణవిక్షేపకాత్మకభగవచ్ఛక్తివశమున నీప్రపంచము స్వప్నజాగరదశలం బొడఁగట్టుచు సుషుప్తితురీయావస్థలందు శివశక్త్యాత్మకముగా శేషించుచుండును. శివశక్తిపరస్పరసంపర్కవిశేషముచే నీజగమంతయును బసుపుసున్నములకూడికచేఁ బొడముపారాణివలె శివశక్తి విలక్షణముగాఁ బొడగట్టుచున్నది. ''శక్తిశక్తిమతోరభేదాత్'' అను నియమముంబట్టి నిత్యసత్యపదార్థములయిన శివశక్తులకు భేదమే లేదు గాని ''సంసారోయమతీవవిచిత్రః''అను నాచార్యోక్తింబట్టి యసంభవకార్యమగు నీదేహాస్మృతిరూపకజగమంతయు స్వప్నము గారడీమాయనాటకమువలె విస్మయహేతువై యెట్లుకలిగెనో శివుఁడుకూడ నిట్టివిచిత్రజగత్సృష్టికి మూలము నెల్పఁజాలఁడనుటకు ''సోంఽగవేద యదివానవేద'' అను శ్రుతియే ప్రమాణము. ఈజగమంతయును మనోవిభ్రాంతిజన్యముగాని వాస్తవము కాదని మాత్రము నిస్సందేహముగాఁ జెప్పఁగలనుగాని యీమనోవిభ్రాంతికిఁ మూలమేమో సమాధ్యవస్థయందుమాత్రమే గోచరమగును. మఱి యట్టి తురీయావస్థ యెట్లుండునని యీజాగ్రదవస్థ నిర్ణయింపఁ జాలదు.

నా ద బిం దు క ళ

సరియే, యీసంగతి యిట్లుండఁగాఁ దనకు మఱి తన చెంతనున్న ప్రాణులకును జుగుప్సాశ్లీలభయలజ్జాశోకములు రవంతయు నలిగింపక మనస్సంతోషమునుగలిగించి మఱలమఱల వినుకోరికను మాటిమాటికిని హెచ్చరించు నాదురూపములు సరసములు "రసాత్మకం కావ్యమ్" అనుటచేతఁ గేవల మనస్సంతోషము రస మనంబడును. "రసోవైసః" అను శ్రుతిచొప్పున నిత్యమనస్సంతుష్టియే భగవంతుని యథార్థస్వరూపము. కాఁబట్టి శబ్ద మెట్లు రసముం బుట్టించునో య ట్లుచ్చరించువిధి దెల్పు వేదాంగములు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తములు- జ్యోతిఃకల్పములను వేదాంగములు వాక్కునువిడిచి మనఃకాయకర్మములఁగూర్చి దెల్పుచున్నవి. శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తములను వేదాంగములు సరసమగుపలుకునుగూర్చియు జ్యోతిఃకల్పములను రెండు వేదాంగములు సరసమగునడతనుగూర్చియుం దెల్పుచున్నవి. లోకోపకారముగ నుడువుట నడుచుటయును సజ్జనధర్మము. జనులు తమలోఁదమకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగములకు భంగమురానీక దేశకాలపాత్రోచితముగా నెట్టిపలుకు లుపల్కనీ మఱెట్టినడతనడువనీ యదంతయును వేదశాస్త్రవిధిచోదితధర్మమే నిశ్చయముగా నగు నగును. లోకోపకారపరులగు సజ్జనులకుఁ దప్పక దైవసాహాయ్యము కలుగును గల్గును. "స్వరతః కాలతః స్థానాత్ప్రయత్నానుప్రదానతః" షడ్జాదిస్వరవిశేషములచేతను ద్రుతాదికాలవిశేషములచేతఁ గంఠాదిస్థానవిశేషములచేతను ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్ద ముపయోగింపఁబడుపద్ధతిని శిక్ష యనువేదాంగము వివరించుచున్నది. కాఁబట్టి వేదోచ్చారణమునకుమాత్రమే శిక్ష యనువేదాంగ ముపయోగపడుచున్నది. లౌకికశబ్దమునకును శిక్షా

శాస్త్రమునకును సంబంధమెట్టిదియును లేకున్నప్పటికి లోకోపకార పరాయణులగు మునులు నాదబ్రహ్మోపాసనముచే దరించుటకై శిక్షాపద్ధతులను జనుల కైకమత్యముపుట్టించుటకై సర్వలౌకిక భాషోచ్చారణపద్ధతు లేర్పఱిచిరి. "సఏవ సృజతి లోకానుస్సృజేత్తస్మా దవ్యక్త ముత్పన్నం త్రిగుణం ద్విజసత్తమ" అను వాక్యానుసార ముగాఁ బరమాత్మనుండి త్రిగుణాత్మకకుండలీశక్తి యుదయించెను. కుండల మనఁగా వలయాకారము- ఉపాసకుల కాకుండలీశక్తి హృద యాకాశమున వలయాకారమయిన మెఱుపువలె సాక్షాత్కరించును. కుండలీసాక్షాత్కారమయిన పుణ్యపురుషులు మఱి జననమరణము లొందక శాశ్వతకైవల్యానంద మందుచున్నారు. ఆకుండలీశక్తి త్రిగుణాత్మకమైన బిందురూపమై స్థూలసూక్ష్మపరములను మువ్విధము లుగా విభజింపఁబడి బిందునాదబీజభేదము లందుచున్నది. అచిదం శము- స్థూలనాదము చిదచిన్మిశ్రము సూక్ష్మనాదము- చిత్తుబీజ నాదము ఈచిత్తే పరుఁడైనపురుషుఁడు మఱీశ్వరుఁడును శబ్దబ్రహ్మ మను మఱొకపేరఁబరఁగు నాయీశ్వరుఁడు. ఈశ్వరసంకల్పమే బిందు వనంబడును. ఆబిందువు బ్రద్దలుకాఁగాఁ బుట్టినధ్వని వ్యక్తమగు చున్నది. శ్రుతిసంపన్నమైన యారవమే శబ్దబ్రహ్మ మనఁబడు చున్నది- ఇంతకుం బరమరహస్య మీశ్వరానుగ్రహముకలవారలకే బ్రహ్మజ్ఞాన ముదయించును. మఱియుం బ్రహ్మజ్ఞానవంతులయిన పరమభాగవతుల సహవాసముగూడ లభించును. భక్తి శ్రద్ధ లబ్బును. వేయేల, సకలజీవులును కొందఱు పుట్టుకతోనే కొందఱు వేగముగాఁ గాని యాలస్యముగాఁగాని భగవత్సంకల్పమున నెట్లు సంసారబద్ధులైరో యట్లే భగవంతునిలో నైక్యమయి ముక్తులు కాకమానరు. సత్సహ వాసముచేతనేఁ ద్వరలో దుఃఖముక్తి యగు కొందఱు దురదృష్ట వంతులు చిరకాలము సంసారదుఃఖ మనుభవించెదరు. మొత్తముపై

సకలజీవులును గాలక్రమమున బ్రహ్మలో నైక్యము నొందెదరు. అజ్ఞానము సంసారబంధము నెట్లిచ్చెనో యట్లే ప్రజ్ఞానము కైవల్యానందమును సకలజీవులకుఁ గలుగఁజేయును.

"దైవమే పౌరుషమై తుదకు దైవముగానే మిగులును. కాలము ఋతుషట్కముగా మాఱుచుండునట్లు సంసారబంధమోక్షములను విద్యావిద్యాస్వభావముచే నాత్మ యనుభవించుచుండును. అక్షరుఁడగు పరమాత్ముని సంకల్ప మక్షరుఁడగు జీవాత్ముఁడు సంసారియై యక్షరుఁడే యగుచుండును. అశరీరమగు నాత్మయందు పంచభూతవిశేషములు పుట్టి యాత్మయందే లయము చెందును. స్థూలసూక్ష్మ వ్యక్తావ్యక్త కార్యకారణావస్థాభేదము తనకుఁదానే విద్యావిద్యలచే నాత్ముఁ డనుభవించుట సహజము- వాస్తవముగా "ఏక మేవాద్వితీయం బ్రహ్మ" అనున ట్లాత్మకన్న వేఱేపదార్థము లేనే లేదు. ఈబ్రహ్మజ్ఞానము పరమభాగవతసహవాసముచే నతివేగముగా మర్త్యులకు సిద్ధించును. ఈభూలోకము మర్త్యలోకమును గర్మభూమి యనఁబడును. మానవులు స్వకర్మానుసారముగా నుత్పత్తిస్థితినాశములందుచున్నారు. కాఁబట్టి స్వార్థత్యాగము చేసి కేవల లోకోపకారపరాయణులై తమ సమస్తకర్మములు భగవదర్పణము కావించి "గోవిందనామకీర్తనగావించి భయంబుదక్కి ఖట్వాంగ ధరిత్రీవిభుఁడు జూఱకొనియె గైవల్యము తొల్లి రెండుగడియలలోనన్" అను పురాణోక్తిప్రకారము "వాసుదేవశ్లోకవార్తల నాలించు కాలమే పురుషుఁడు గడపుచుండు నతని యాయువు దక్క నన్యుల యాయువు నుదయాస్తమయముల నుగ్రకరుఁడు వంచించి కొనిపోవు" కనుక పరమభాగవతుఁడు మాత్రమే నిత్యజీవనుఁడై కైవల్యానందమనుభవించును. తక్కినమనుజులు స్వార్థపరులై కర్మబద్ధులై స్వపర

బుద్ధి న్వివేచనాప నేరక సంసారసాగరంబున మున్గితేలుచు దరిగాన కుందురు.

"అ ఇ ఉ ణ్" మొదలగుపదునాల్గు మాహేశ్వర సూత్రములను వైయాకరణులు వ్యాకరణపరముగాఁ దక్కినశాస్త్రవిదులు తత్తచ్ఛాస్త్రపరముగా "చత్వారిశృంగా, గణానాంత్వా గణపతిగుం హవామహే" అను శ్రుతులకు వివిధార్థముల గల్పించినట్లు స్వాబుద్ధ్యనుసారముగా మతభేదంబుల నర్తించుచున్నారు. కేవలధ్వనిమాత్రముచే నానాపదార్థబోధను నానారసగ్రహణము న్గావించుకొనువారు మనుష్యులలో మిక్కిలిబుద్ధిమంతులు. ఉదాత్తముకంటె నుదాత్తధ్వనియు ననుదాత్తముకంటె ననుదాత్తమును బల్కుటకు వీలుకాదు "అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్" అనఁగా ననుదాత్తమగు సూక్ష్మధ్వనిరూపముగా నుదాత్తముకన్న స్థూలనాదరూపముగా వాసుదేవపరబ్రహ్మ ముంటచేత నట్టి యణుమహత్త్వలను దెల్పుట మనుష్యుల కలవికాదు. అట్టి స్థూలసూక్ష్మనాద మాత్రైక వేద్యమే. శ్రుతులు పదునాల్గని దేవమునియు నిరువదిరెండు కంఠనాళములంబట్టి యిరువదిరెండని మఱొకమునియు నఱువదినాల్గని యింకొకఁడు నానావిధజంగమస్థావర ప్రాణివిశేషధ్వనిభేదంబులచే శ్రుతు లనంతములని యింకొకఁడు మతభేదములం బ్రాచీనులు వక్కాణించిరి. ధ్వనియొక్క హెచ్చుతగ్గుస్థాయులకు నాదబ్రహ్మస్వరూపుఁడగు ననంతుఁడే యవధి "సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ" అన్నట్లు నాదబ్రహ్మ మశరీరమగుటచే "ఇదమిత్థమ్" అని నిర్దేశింప నెవ్వారికిం దరముకాదను మతమే మిగుల సమంజసము. సప్తోపాయములచే నాదిత్యోపాసనము చేయువారికి మఱేదేవతల నుపాసించినప్పటికి న్వీకటించదు. ఆదిత్యోపాసనముచేయ కన్యదేవతోపాసనములు చేయునపు డాదిత్యదేవత తప్ప నితరదేవత లన్యోన్యము ప్రతిఘటించి యుపాసకుని జెఱచెదరు.

కాఁబట్టి యీతీరుగాఁ గేవల నాదబ్రహ్మోపాసనము మాని వర్ణాత్మక ధ్వన్యుపాసనమువలనఁ బ్రమాదముండును. కాలవ్యవస్థయు నుదాత్తాదిస్థాయివ్యవస్థయు అకారకకారాద్యక్షరవ్యవస్థయుం దలఁపక కేవల స్వరమాత్ర మాలించుటచేత "స్వతోరం జయతి శ్రోతృ చిత్తం సస్వర ఉచ్యతే" అనునట్లు చిత్తమునకు రంజకమగు ధ్వనిని సంతతము వినుట కాసించు సంగీతపుప్రేమకల యదృష్టవంతులే పరమ భాగవతులగు జీవులు "వాసుదేవః సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః" అను విధమునఁ బరమభాగవతునకు నామరూపాత్మకజగమంతయును విష్ణుమయముగానే తోఁచును. చిత్తమునకు వెగటే క్షణమైనం దోఁపనీక సంతతము చిత్తరంజకమై నామరూపములెవ్వియో యవే సరస్వతీ స్వరూపములు మఱి యవియే గీతవాద్యనృత్యాలయాత్మకములగు నాద బిందుకళలయిననాట్యకళలు "సర్వదేవనమస్కారాః కేశవం ప్రతి గచ్ఛతి" అనువిధమున జగమునందలి నామరూపములన్నియు నాద బ్రహ్మాత్మకములే "అతో నాదాత్మకం జగత్" అనుటచేత శబ్దబ్రహ్మ మయముకాని పదార్థమే లేదు. ఆకాశమును విభాగించి గుణములను నిర్ణయించుట యెట్లసాధ్యమో యాకాశమేకొలతకైన నెట్లిమడదో యట్లే దిగ్దేశకాలవ్యవస్థనాదబ్రహ్మమునకు లేకున్న నుపాసనాసౌలభ్య మునకై యశరీరులయిన దేవతలకు విగ్రహము లేర్పర్చినట్లు మూర్త మగు శబ్దబ్రహ్మమున కుదాత్తాదిస్వరములను లఘ్వాదికాలములను ముఖాదిస్థానప్రయత్నజన్యాక్షరవిభాగమును బరమకారుణికులయిన మును లేర్పర్చిరి. శబ్దబ్రహ్మమునకు దిగ్దేశకాలవ్యవస్థలు కల్పితములు గాని వాస్తవములు కావు కావు. నూఱుతామరరేకులను సూదితో గ్రుచ్చఁబడినంతవట్టునకుఁ గాల మనియు నాకాలముయొక్క పెఱకువ కాష్ఠనిమేషక్షణాదికమనిగాని లఘుదీర్ఘప్లుతములనిగాని ద్రుతమధ్య విలంబములనిగాని వ్యవహరింపఁబడును. ఏజాతిబీజ మాచెట్టును మొల

పించునట్లు మఱేజాతిదోహద మాతీరుగా నాచెట్లుం బొదవించువిధ మునఁ దలిదండ్రులంబట్టి మనుష్యాదిజంతువులకు సహజముగా గుణము లబ్బును. మఱియును సహవాసమునుబట్టియు నాచారమునసురిం చియు నారోగ్యజీవనాభివృద్ధియును గలుగును. అద్వేషియై నిత్య సంతోషియైన పరమభాగవతునకు "ఊర్ధ్వమూల మధశ్శాఖ మశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయమ్" అనునట్లు ఆదిత్యుఁడు-పృథ్వి- అంబిక జలము- విష్ణు: డగ్ని- గణనాథుఁడు వాయువు- మహేశ్వరుఁ డాకాశముగాఁ బంచదేవతామయుఁడై పాంచభౌతికాత్మకుఁడై ప్రకృతిపురుషాత్మ కుఁడై భక్తవత్సలుఁడైన వాసుదేవుఁ డభీష్టైహికాముష్మికసంపదలు తప్పక దయచేయును. భగవత్కృపలేకిహపరసౌఖ్యము చేకూరదు. మనుష్యులసుఖము వారిసత్కర్మఫలము- దుఃఖము దుష్కర్మఫలము. సజ్జనులను భగవంతుఁ డాపదలనుండి కాపాడును. మఱి దుర్జనుల నుపేక్షించు నిదే నిజము నిజము.

కాలగణన

"కాలరూపీ జనార్దనః" అన్నట్లు వాసుదేవుఁడు పంచభూత మయుఁడై శబ్దస్పర్శరూపరసగంధములను సత్వరజస్తమఃప్రవృత్తిచే $5\times3=15$ దినములకు వృద్ధియుం బదైదుదినములవఱకు నాశము నలిగి స్మృతిచంద్రికచే సుఖదుఃఖాత్మకసంసారము న్విద్యాత్మకప్రవృత్తి నివృత్తిస్వరూపకావణవిశేషశక్తులం దా నద్వితీయుఁడు సచ్చిదా నందుఁడు కేవలుఁడయ్యుఁ దనకుఁ దా వేత్తై క్రీడించుచుండును. సత్వము రజస్తమోగుణముల న్మించి సంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రికాత్మక సంతుష్టాంతరంగస్వరూపమై వెలితిగానకుండును. తమస్సు సత్వరజ ముల న్మించినపు డమావాస్యాత్మకమై యాశదొఱంగి యొద్దియుం

దోఁచకుండు మనోరూపమై దుఃఖసంతప్త మగును. రజస్సు తమ స్సత్వములఁ గ్రమ్మినపుడు సంతుష్టికై దేవులాడు మనస్సువలె నమావాస్యాపూర్ణిమలకు మధ్యనున్న కాలమందలి చంద్రునివలెఁ బెరుఁగుచుం దఱుఁగుచుండును. వ్యక్తావ్యక్తాత్మకాహోరాత్రదశలచే శబ్ద స్పర్శరూపరసగంధములు ప్రత్యేకముం ద్రిగుణాత్మకములై పక్షరూపమున ద్విగుణితమై మాస మగుచు మాసద్విగుణితరూపమున ఋతువిశేషముగా మాఱుచుండును. సత్వరజస్తమోద్విగుణితములైన మాసద్వయకాలాత్మకఋతువు లాఱై పొడచూపుచుండును. 30×2×6=360 పగళ్ళు 360రాత్రులుం గలసి సంవత్సర మగుచుండును. 5పంచభూతములు సత్వరజస్తమోగుణముల 15భేదములై స్థూలసూక్ష్మ వ్యక్తావ్యక్త కార్యకారణ మూర్తామూర్త విశేషద్వయవిభేదముచే రెట్టింపఁబడుచు 30మాసము30×2=60ఋతువు 60×6=360ఆఱుఋతువు లబ్దము 5 లబ్దములు యుగము 12 యుగములు ప్రభవాదిక్షయపర్యంతములగు నఱువదేండ్లు మఱియు నఱువది పరార్థసంఖ్యచే గుణితశక్తిచేత హెచ్చింపఁబడినన్ని యేండ్లు స్థూలకార్యవ్యక్తమూర్తస్వరూపకాల మిాస్సృత్యాత్మకజీవాత్మ సంసరించుచుండును. అనఁగా 180000000000000000 6×6=36×6=216 ఈరీతిగా 6పరార్థసంఖ్యాత్మక 180000000000000000కములైన యాఱులమాఱులు హెచ్చింపఁబడఁగా వచ్చినసంఖ్యకలయేండ్లు- అనఁగా మొదలు తుదయుం జెప్పఁదరముగాని యాద్యమధ్యాంతములను నిర్దేశింపవీలుపడని యనంతసంఖ్యాక బ్రమానాబ్దములు- ఈసంఖ్య- దిక్కు- కాలము-గుణమును వేయేల ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావములను పరార్థసప్తకము త్రిగుణాత్మకమాయావిద్యాకల్పితముగాని వాస్తవము కాదు కాదు.

పంచభూతాత్మకజగ మిదంతయును ప్రాతిభాసికమును వ్యావహారికసత్యముగాని పరమార్థసత్యము కాదు కాదు. ''ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ- సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ- అయమాత్మా బ్రహ్మ- ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ'' అను ప్రమాణములచేత నిజ్జగము బాధితముకాఁగా నెద్ది మిగులునో యద్దియే పరమార్థసత్యవస్తువగు వాసుదేవుఁడు ''యతోవాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసాసహ'' అనువిధమున నాదబ్రహ్మతత్వ మిట్టిదని తెలిసికొనుటకుఁగాని యితరులకు బోధించుటకుఁగాని చతుర్ముఖుఁడైనఁ జాలఁడని దేవముని పల్కుచున్నాఁడు కాఁబట్టి యుదాత్తాదిస్వరనిర్ణయముచేతఁగాని ప్లుతాదికాలనిర్ణయముచేఁగాని కంఠాదిస్థానప్రయత్ననిర్ణయము చేతఁగాని శబ్దబ్రహ్మతత్వము నెలిసి తెల్ప నేరికిం బరముకాదుగాని లోకవ్యవహారవ్యవస్థకై మఱియును ధర్మసంస్థాపనముకొఱకై పరమ కారుణికులు సర్వజ్ఞులగు గౌతమాదిబ్రహ్మర్షులు శాఖాచంద్రన్యాయముగా వేదశాస్త్రముఖములం బదార్థబోధ కావించిరి. కనుక సర్వజ్ఞులైన గౌతమవ్యాసాది మహామునులమతముల నృద్గురుముఖమునఁ దెలిసికొని నడుచువారు తరింతురని నమ్మి తరించవలెను. నమ్మకము కన్న వేఱె దారి లేదు.''నమ్మి చెడినవారు లేరు, నమ్మక చెడిపోతే పోయేరు'' అని రామదాసు పల్కు మిక్కిలి శ్లాఘ్యము. శాబ్ద ప్రమాణాత్మకమగు నాప్తవాక్యమందలి నమ్మకముకన్న తరింపఁజేయు సాధన మితరమెద్దియు నాదు కాదు. కాఁబట్టి వేదశాస్త్రసారమును సద్గురుకటాక్షమునఁ దెలిసినపెద్దలు తరించిరి. పిన్నలు తాముకూడఁ బెద్దల నడువడి ననుసరించి తరించవలయును. స్వార్థత్యాగులై కేవల లోకోపకారపరాయణులై సర్వభూతదయాపరులైన పరమభాగవతులు పెద్ద లనఁబడుదురు.

కడుపులోనిగాలి పైకివదలుటచేత ననఁగ నుచ్ఛ్వాసముచేత మాత్రమే కేవలధ్వన్యాత్మకముగాఁగాని వర్ణాత్మకముగాఁగాని శబ్దము శ్రావ్యమై వెలువడును. ఉచ్ఛ్వాసముచేతఁ బ్రాణవాయుశక్తి తగ్గు చుండును. కనుక నమితోచ్ఛ్వాస వ్యయము కావించుటచేత నాయు వల్పమగుచుండును. కాఁబట్టియే యోగులు నియతవాక్కులైనమును లుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసవాయువు స్వాధీనము కావించుకొనుటచే నపరి మితాయువు లగుచున్నారు. కాఁబట్టి యమితముగా వాగ్వ్యయము చేయువారు రజస్తమోగుణప్రధానులగుటచే శీఘ్రముగా నలసి రోజుచు నల్పాయువు లగుచుందురు. మౌనవ్రతులై భోజనము కావించువారు కొందఱును సత్యసూనృతవ్రతులు హితమితప్రియ మృదువాఙ్నియతులు కేవలమౌనవ్రతులు కేవలభగవన్నామసంకీర్తన వ్రతులు మొదలుగా నియతవాక్ప్రచారులగు పరమయోగు లింద్రియ వ్యాపారము నణఁచు మునులు నాఁ బరఁగి యపరిమితాయువు లగు చున్నారు. రజస్తమోగుణములఁబట్టి శబ్దము పరిమితముగా బయ ల్వెడుచు నరుల నల్పాయువులఁగావించు సత్వగుణముచేతఁ గల్గువైఖరి మిక్కిలి పరిమితమై యాయువు న్గొనసాగించుచుండును. "వీణావాదన తత్వజ్ఞః శ్రుతి జాతి విశారదః తాళజ్ఞశ్చా ప్రయాసేన మోక్ష మార్గం నియచ్ఛతి" వీణ యనఁగా వైఖరీరూపకగాత్రవీణ- వాదన మనఁగా దారువీణాదియంత్రధ్వని- తత్వ మనఁగా విలంబకాలము- శ్రుతిజాతితాళనియమముతో విలంబకాలమున గీతవాద్యనృత్యముల ననఁగాఁ జతుర్విధాభినయములం బ్రవర్తించు మనుష్యుఁడు జనన మరణాత్మకసంసారమున యథేష్టముగా సుఖింపఁగలఁడని శ్లోక తాత్పర్యము. రజస్తమోగుణములు ప్రకాశించినపు డాయాస మధికమై ప్రమితకాలోచ్ఛ్వాసాధిక్యముచేఁ బ్రాణవాయువ్యయ మధికము కాఁగా జను లల్పాయువు లగుచున్నారు. సత్వగుణాధిక్యము

చేతఁ జతుర్విధాభినయప్రచారము విలంబకాలమున జరుగుటచేత నాయాసము లేకుండుట నుచ్ఛ్వసితము తగ్గుటచేత నాయు వధిక మగును. నడకకన్నఁ బరు గధికాయాసకరమై మిక్కిలి యూర్పును వ్యయపర్చి యాయువును తగ్గించును. సాత్వికుఁడు స్వార్థపరత న్మాని కేవలలోకోపకారపరాయణుఁడై చతుర్విధాభినయప్రచార మొనరించును. రజస్తమోదూషితుఁ డహంకారమమకారబద్ధుఁడై దుర్వ్యసనపరుఁడై నియమము లేక ప్రవర్తించుటచేత వ్యర్థప్రలాప బాహుళ్యముచేతను గామక్రోధలోభమోహమదమత్సరగ్రస్తుఁడై తనశరీరమును దెల్విమాలి వ్యర్థముగాఁ దొందరపడి యాయాసపర్చు కొని యాహారనిద్రావిహారనియమము లేక కోటి మిత్తివాఁతఁ బడు చుండును. సత్వగుణప్రధానుఁడు లోకోపకారముగా సత్యముగాఁ బ్రవర్తిల్లుటచేత నియమితమనోవాక్కాయకర్ముఁడై హితమిత మృదువాక్కు- మందకటాక్షము- మందగమనము- నియమిత నిద్రాహారవిహారములు కలవాఁడగుటచేత స్వాధీనోచ్ఛ్వాసనిశ్వాస ములతో భీష్మునివలె స్వచ్ఛందమరణసంపల్లాభము పొందుచున్నాఁడు.

అక్షరమహత్త్వము

చతుర్దశభువనమూలములగు చతుర్దశ మాహేశ్వరసూత్ర ములంబట్టి యక్షరములలో మొదటిదగు "అ" అను నక్షరము కడపటిదగు "హ" యను నక్షరమును గలిసి "అహమ్" అను జ్ఞప్తి గలిగించెను "సర్వం పరాత్మకం పూర్వం జ్ఞప్తిమాత్ర మిదం జగత్". మొదట నంతయుం బరమాత్మయేగాని యీజగమంతయును జ్ఞప్తి మాత్రమే. అహంకారరూపమే యీజగమంతయును "అహమ్" అను నహంకారరూపకజ్ఞప్తిలేనపు డీజగమే లేదు. కాఁబట్టి అహం కారమాత్రమే యీజగదుద్భవస్థితినాశముల గలిగించు జ్ఞానశక్తి.

ద్వైతజ్ఞాన మహంకారాత్మకజ్ఞప్తి యనఁబడును. మఱి యద్వైతజ్ఞానమే బ్రహ్మ మనంబడును. స్వరకాలస్థానప్రయత్నాభినయనియమము వేదపఠనముంగూర్చి యేర్పడినపద్ధతిగాని లోకవ్యవహారముం దొరల నొప్పించక తా నొవ్వక దేశకాలపాత్రానుసారముగా సులభోచ్ఛ్వాసనిశ్వాససుఖకరముగాఁ జతుర్విధాభినయములం జేసికొని యాయువు గొనసాగించుకొనవలెను. తక్కినజంతువులకువలె భగవంతుఁడు మనుష్యులకుఁ గూడ సహజముగా శీతోష్ణములోనర్చుకొనఁదగిన దేహములు సృజించెను. మనుజులు విపరీతబుద్ధులై మద్యముచే నెక్కువు వేఁడి దేహమందుఁ దెచ్చిపెట్టుకొని యానింత వేఁడిచేఁ గలుగువికారమునఁ గ్రొత్తవేడ్క నాడుకొనుట మరగి మఱలమఱల నామద్యపానవ్యసనమునఁ జిక్కువడి యామద్యమును జేసికొను తెల్వితేట తమకుఁదప్ప నితరజంతువులందుఁ గానక తక్కిన జంతువులు బుద్ధిలేనివనియుం దాము మాత్రమే వివేకముగలవారమనియుం దలంచుకొనుచుం గేవలసహజపద్ధతులంబట్టి దేహమాత్రగడపుకొను తక్కినజంతువులకంటె విపరీతబుద్ధులై కృత్రిమసుఖములకలవడి కోరి తక్కినజంతువులకన్న లేనిపోనికష్టములకుఁ బాలై యకాలమృత్యువందుచున్నారు. కొన్నిపిట్టలకు గూళ్ళల్లుకొని శీతాతపములం దప్పించుకొను సహజనైపుణ్య మట్లే తక్కినజంతువులకు మనుష్యు లూహింపశక్యముకాని శీతోష్ణనివారకసహజనిపుణత కలదు. మనుష్యస్వభావము దురహంకారముతోఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ దా నెక్కుడు తెలివికలవాఁ డని గర్వించి కోరి కొఱవితోఁ దల గోఁకికొని దుఃఖించుట– కాఁబట్టి సర్వజగజ్జననియగు తనకన్న తల్లి భూమియొక్కసారమును బీల్చుకొని తక్కినయవయవములన్నింటిని గాపాడుచున్న తనయడుగులకు భూసార మెక్కనీక చెప్పులుతొడుగుకొని కోరి తనయడుగులకు సుఖంకరభూస్పర్శము

దప్పించుకొని పాదరోగమును మఱితీరుననే తనసకలావయవములకును
లేనిపోని యనవసరములగు తొడవులు కల్పించుకొనియును వంటక
ముల న్మరగి సకలఫలమూలధాన్యములను మఱియుం బానీయముల
నగ్గిసెగను వంచి మరగించి లేనిపోని కృత్రిమకల్పనములచే సహ
జారోగ్యదశం జెఱచి ప్రకృతి న్వికృతికావించుకొని కోరి కష్టములకుం
బాలై యల్పాయు వగుచున్నాఁడు. తనకుం దక్కినజంతువుల
కాకాశానిలానలజలభూములు సహజముగా నొక్కపోల్కెవే దైవ
సృష్టములు మఱియు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభిలాషము సమానమే
యని తలంపక విపరీతబుద్ధిచే లేనిపోని కల్పనములం జిక్కి తక్కిన
జంతువులకన్న శ్రమపడి యీల్గుట దురదృష్టమనుష్యస్వభావము
ఋష్యశృంగుఁడు మొదలగుమునులందఱు న్మానవులయ్యును బుట్టిన
వారు పుట్టినట్లే కాలక్షేపము చేయుచుం దక్కినజంతువులకన్నం
దమయాధిక్య మెంచున ట్లేదనియును నిద్రాహారవిహారాదిసహజ
గుణములును జననమరణాదిసంసారసుఖదుఃఖానుభవమును ప్రాణు
లందఱు ననుభవించకతీఱని సహజదశలనియును సర్వకర్మములును
గేవల దైవప్రేరితములే యనియును స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థల
వశములై సహజముగా ప్రాణులకుం బ్రాపించుననియును సహజవిధి
కాలకృత్యము లడ్డఁదరముగాక యవశ్య మనుభవించకతీఱదనియును
బురుషప్రయత్నమునకుఁగూడ దైవమే ప్రేరకమూలమనియును తమ
పాపములకుం దుఃఖములకుం దమదుష్కర్మములే కతములనియును
మఱియుం దమమేలునకు నిర్హేతుకభగవదనుగ్రహమే కారణ
మనియును నిరహంకారులై నిర్మములై సర్వభూతసములై సాధన
చతుష్టయసంపదఁగలిగి తనువెత్తిన సార్థక్యము దా ఖేదమోదముల
నొక్కపోల్కె న్గొంద కబ్బక సంసరించియుం జీవన్ముక్తులగు బ్రహ్మ
భూతు లగుచు తమసమస్తకర్మములు న్వాసుదేవార్పణము

కావించుచుం బరమభాగవతులై నానారూపంబుల న్నిత్యానంద పదవి నోలలాడుచు మానవజాతి వన్నె దెచ్చుచున్నారు

తనయూహాచొప్పునం దాం బల్కుటగాని తనసహజకంఠస్వర సౌందర్యమును ధ్వనిగ్రాహియంత్రాదిలిఖితమూలముగాం బరుల కెఱింగించుటగాని తనమనఃప్రవృత్తినివృత్తివిశేషముల న్దాం దెలిసికొనుట గాని యేదేహధారికైన న్దరముకాదు కాదు. "విష్ణుభక్తిలేని విబుధుండు విబుధుండే పాదయుగముతోడి పశువు గాక" భూతదయలేని క్రూరాత్ముం డెంతచదువుకొన్నవాండయ్యును ద్విపాదములతోనున్న మూర్ఖపశువేగాని మనుష్యుం డనిపించుకొనందగండు. భయజుగుప్సాశ్లీల లజ్జాజనకముగా వాక్కాయకర్మము లాచరింపంగూడదు. "అప్రసిద్ధ మపుష్టార్థమ్" అనువిధముగాం దనతోడివారి కన్నివిధములచే మిక్కిలి సంతోషమగువిధమునం బలుకుటయును నడుపడి న్వొల్లడించుటయును మనుష్యుని కవశ్య కర్తవ్యము. లోకోపకారముగాం బరిణమించుట కన్న లౌకికజటుర్విధాభినయములకు వైదికలక్షణ మెంతమాత్రముం బనికిరాదు కాంబట్టి స్వరకాలస్థానప్రయత్నవ్యవస్థ లెట్టున్నను దన తోడిపాటివారి కింపగుతీరున లౌకికభాషల న్దేశకాలపాత్రోచితముగా మాట్లాడవచ్చును బాడుకొనవచ్చును మఱియును గ్రంథముల రచించు కొనవచ్చును. వేదాంగనియమములన్నియును కేవలవేదములయెడ మాత్రమే యుపయోజ్యములుగాని లౌకికభాషలయెడం గామచారా నుజ్ఞ యథేష్టముగా దేశకాలపాత్రోచితము లోకోపకారమగుతీరున నాటపాటమాటలును గావ్యరచనమును గావించుకొనుటయే యవశ్య కర్తవ్యము.

నోరు తెఱచినకొలంది "అఆ" లు పలుకుచుండును "ఇఈ ఉఊ ఒఓఔ" లు పలుకుటకు నోరంతగాం దెఱవనక్కఱలేదు కాంబట్టి యన్నియక్షరములలో "అ" యను నక్షరమున కెక్కువగా

నూఱిరివిషునకతెలియదు. మఱియు అ మొదలగునచ్చులకన్న నాయచ్చులతోఁ గూడిన క మొదలగుహల్లుల రూపరి తక్కువగుచుండును. కేవల క్ మొదలగువ్యంజనములకు "అ" మొదలగునచ్చులతోఁ జేరినఁగాని పల్కఁబడియే లేదు. అ మొదలగు నచ్చులు దైవమువలె స్వతంత్రములు సహజములు క మొదలగువ్యంజనములు పౌరుషమువలె నస్వతంత్రములుం గృత్రిమములును. దైవము తోడుపడినఁగాని పౌరుషము ప్రవర్తింపనేరదు. అచ్చులసాయము లేక హల్లులు ప్రవర్తిల్లనేరవు. ఒక్క "అ" యను నచ్చుమాత్రమే స్వర కాలస్థానప్రయత్నవిశేషములతో నభీష్టార్థదాయకమై సమస్తమహాదమహాత్ర్యాణుల కెల్లరకుం బరస్పరోహాపోహావిశేషంబులు దెల్పఁజాలినప్పటికిని "ఇ" మొదలగు తక్కినయచ్చులు "క్" మొదలగు వ్యంజనములును విష్ణుస్వరూపమును సకలవర్ణాదియునగు "అ" అకార మాత్మ నానావిధోపాధిభేదములగు పంచభూతవిశేషముల ననంతవికారాత్మకజగత్తునకు హేతువగుచందమున నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వని ప్రపంచమూలమై యున్నది. హృదయసంతోషకమును హృదయవిభీషమునై ధ్వని రెండు తెఱంగుల సహజదైవకృతమును గృత్రిమపౌరుషకృతమునై రెండు తెఱంగులం బొడముచున్నది. మేఘమంద్రగంభీరగర్జితము నశనినిర్ఘోషమును సహజదైవకృతములు కోయిలకూఁతయు వ్యాఘ్రారావముఁ బౌరుషకృత్రిమములు.

మనుష్యు లుచ్చరించుభాషలు పౌరుషకృత్రిమకృత్రిమధ్వనులు దైవపౌరుషములకు నాటకములు బూటకములు కల్లలు మాయలు మోసములు ప్రకృతులుగాని కపటములు దంభములుగాని యథార్థప్రతిపాదకములు కావు. మనుష్యులు సహజముగా నన్నిజంతువులలో మిక్కిలి కపటస్వభావులు కనుక వారల యథార్థోహలప్రకారము వారిపల్కులు బయల్వెడలఁజాలవు. మనుష్యభాషల కర్థనియమము

లేదు. తక్కిన చేతనాచేతనవస్తు ధ్వనుల కర్థము నిత్యనియతము కాఁబట్టి మనుష్యుల భాషాశబ్దములకుఁగాని మఱేయభినయవిశేషము నకుఁగాని "ఇదమిత్థమ్" అని నిరూపింపఁదగిన నియమముగాని పద్ధతి గాని యేర్పఱ్చ శక్యముకాదు. కాఁబట్టి శిక్షాదివేదాంగములు లోక వ్యవహారమునకు నిదర్శనములుగాని శాసకములుగాని యుపయోజ్య ములుగాని యెంతమాత్రము న్గావు కావు. అకారము సర్వాక్షర ప్రవృత్తిహేతువగు నాద్యశబ్దరాజము. ముఖ్యాక్షరము గనుకనే మహేశ్వరసూత్ర "అ-ఇ-ఉ-ణ్" అని ప్రారంభించెనుగాని "ఇ-ఉ-అణ్"అనిగాని "ఇ-అ-ఉణ్"అనిగాని "ఉ-అ-ఇణ్"అనిగాని "ఉ-ఇ-అణ్"అనిగాని ప్రారంభించలేదు. మొదటివేదమగు ఋగ్వేదము "అగ్నిమీళే" అని "అ" యను నక్షరముతోనే ప్రారంభించెను. చతుర్దశమాహేశ్వరసూత్రములలో మొదటిసూత్రమగు "అఇఉణ్" అను సూత్రముచేత సమస్తవర్ణములతోఁగూడిన చతుర్దశభువనముల సృష్టిరూపమగు స్వాత్మతత్త్వ ముపదేశింపఁబడెను. "అకారో బ్రహ్మ రూపస్స్యా న్నిర్గుణః సర్వవస్తుషు చిత్కలామభిసంశ్రిత్య జగద్రూపీ ఉణీశ్వరః" అకారము నిర్గుణుఁడగు పరమేశ్వరుఁడు. మాయా స్వరూపమగు "ఇ" కారముతోఁగూడి "ఉ" కార స్వరూపమున వ్యాపకుఁడై "ణ్" ణకారమున సగుణుఁ డగుచున్నాఁడని యర్థము. ఆత్మకు ధ్వనిచేయుటకై పొడమినసంకల్పము పర. అయిచ్చ నాభీ చక్రము నుపాధికావించుకొని పశ్యంతియై హృదయనాళములందు మధ్యమయై కంఠము నాళములనుండి శ్రోత్రగ్రాహ్యధ్వనియై వెలువడి వైఖరీసంజ్ఞ నందుచున్నది. పరాపశ్యన్తీమధ్యమావైఖరులు నాద బ్రహ్మమునకు నాల్గుముఖములు "పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపా దస్యామృతం దివి" ఈసమస్తజగమును వైఖర్యాత్మకమై చతుష్పా త్తగు నాదబ్రహ్మయొక్క యొకపాదము- పరాపశ్యన్తిమధ్యమలను

తక్కిన మూఁడుపాదము లమృతములు నిత్యములును వైఖరి యను జగదాత్మక పాదము మర్త్య మనిత్యము "బ్రాహ్మణఃషడంగసహిత వేద మధీయీత "బ్రాహ్మణుఁడు మాత్రము వేదవేదాంగములను దప్ప కధ్యయనము చేయకతీఱదనుటచేతను షడంగవేదాధ్యయన మనాది సంప్రదాయానుసారముగాఁ జేయువాఁడే బ్రాహ్మణుఁ డని బ్రాహ్మణ జాతిని మనుష్యులలో నేర్పఱచుటకై పన్నినపన్నిక. పెద్దకొడుకు మాత్రము రాజగుట కధికారమేర్పఱచినట్లుషడంగవేదాధ్యయన మొన ర్చినవాఁడే బ్రాహ్మణుఁడనియు మఱి బ్రాహ్మణుఁ డితరజాతులచేత నిన్నివిధముల సేవింపఁబడుట కధికారముగలవాఁడనియు మఱి యట్టి బ్రాహ్మణుఁడు యజ్ఞదీక్షితుఁడైనపుడు మాత్ర మబద్ధముగాఁగాని యపభ్రంశముగాఁగాని యస్పష్టముగాఁగాని యసంస్కృతముగాఁగాని యసాధువుగాఁగాని వైఖరినుపయోగింపఁగూడదనియును "అథశబ్దాను శాసనమ్" అనునెడ మహాభాష్యమువలన వ్యాకరణసాధువగు శబ్దము సుశబ్దమనియును సుశబ్దోచ్చారణము పుణ్యస్వర్గజనకమనియును "రక్షోహాలఘుసందేహాః ప్రయోజనమ్" అనుటచేత షడంగములు వేదోచ్చారణమునకు వైదికసంప్రదాయమును గాపాడుటకుమాత్రమే చెప్పఁబడెను. వ్యావహారికభాష జనరంజకముగానున్నఁ జాలును. మఱేనియమములతో లౌకికవ్యావహారికభాషల కవసరము లేదు లేదు. లోకోపకారమగుతీరున జనరంజకముగా నెట్లు ధ్వనిచేసినను జేయ వచ్చును. వేదాంగములతో లౌకికభాష కేసంబంధమును లేదు లేదు. వేదవేదాంగములు కేవలము పారలౌకికపదార్థబోధకములు. ఇహ లోకముతో వేదవేదాంగసంబంధము లేనేలేదు.

ధ్వనివిశేషములు

వేదమందలి ఛాగ-బ్రాహ్మణ- యూప- పక్షి- సర్ప మొద లగు చేతనాచేతనపదార్థవాచకశబ్దములు మేఁక- బాపఁడు- కొయ్య-

పిట్ట- పాము మొదలగు నీలోకమునందలి చేతనాచేతనవస్తుపరము లెంతమాత్రము న్గావు కావు. వైదికశబ్దములు లౌకికశబ్దములకుఁ గేవల ముచ్చారణమందు నర్థమందును భిన్నములు. ప్రభవిష్ణుశబ్దమును గూర్చియును యజులుగంతముంగూర్చియు లేటునుగూర్చి "తత్తు ఛందస్యేవ" అను నపవాదముకనుక ఛందస్సనియును భాషయనియును శబ్దము రెండువిధములు. దేవుఁ డంతట నిండియు నెద్దియున్గాని విధమున వేదస్మరణముచే లోకము సృజింపఁబడియును లోకమునకు వేదమునకు సుంతయును సంబంధములేదు. వంచకులు ధూర్తులును దాము పఠించుశబ్దములే వేదములనియును ఆశబ్దము లుచ్చరించుటకుఁ దామే యధికారులమనియు తంత్రీయాస్తికిఁ గొడుకులే మొదటి యధికారులనియును లింగాభిషేకమునకుఁ బూజకును బూజారులే యధికారులనియును జాతులు వావులు మొదలగునానాదేశకాల పాత్రోచితవ్యవస్థలు వేదవిహితములు ధర్మచోదితము లనియును "పశుమాలభేత" అను శ్రుతికి మేఁకను ముక్కు- చెవులు మూసి చంపి పఠిసి యగ్గిలో వేల్చవలయుననియును మొదలగుశిష్టాచారవ ములుసంప్రదాయములు వర్ణాశ్రమధర్మములు వేదమందు చెప్పఁబడిన వనియుం దాము పఠించునది వేదవేదాంగములనియును దాము చెప్పునది వేదార్థమనియును దమకు వేఱగువారు మ్లేచ్ఛులు నంటరాని వారనియుం దాము మాత్రమే బ్రహ్మనోటినుండి యూడిపడ్డామని యాత్మస్తుతి పరనిందయు మిగుల స్వార్థపరతతో వంచకులై భూత ద్రోహమాచరించు దుర్జనుల నేమనవలయును ?

జ్ఞానముయొక్క- ప్రతిబింబము కోరిక కోరికయొక్క- ప్రతి బింబము నామరూపప్రకాశనము నామరూపములు నాదబ్రహ్మము యొక్క- వివర్తస్వరూపము. నామరూపము లనఁగా శబ్దాకారములు. శబ్దము కేవల శ్రవణైకగ్రాహ్యము రూప మనఁగా స్పర్శరూపరస

గంధములు. త్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణగ్రాహ్యములు. జ్ఞానముపలుకు నిచ్చుగాఁ బలుకు నిచ్చు కంఠధ్వనిగా మారును. ఊహ చతుర్విధాభినయముల న్వెల్లడింపఁబడును. సహజనామరూపములగు కంఠధ్వని చేత శరీరావయవచలనవిశేషముల చేతను మిక్కిలిస్ఫుటముగా నూహ వెల్లడింపశక్యమగును. కృత్రిమనామరూపములగు యంత్రధ్వని వ్రాఁతబొమ్మలు మొదలగువాని చేత నూహ సమగ్రముగాఁ దెలుపఁబడ నేరదు. కాలునకుబదులు మరగాలు- దూడకుబదులు చేటపెయ్యవలె నెట్లో కొంతక్రియ నెఱవేర్చుకొనుటకు సాధనముగా నిట్లు గ్రంథములు వ్రాయుటయును ధ్వనిగ్రాహియంత్రములందు కంఠధ్వనియొక్క ప్రతిబింబమును సంగ్రహించుటయును సంభవించుచున్నవి. తనజీవితకాలములో మిక్కిలి దృఢశరీరముతో నారోగ్యవంతుఁడై సుఖముగానున్న పండితుఁ డుల్లాసముతో నొనర్చినకంఠధ్వని చేతగాని శరీరావయవవిశేషము చేతఁగాని తనయూహను సంపూర్ణముగా వెల్లడింపఁగలిగినట్లు వ్రాఁతమూలముగాఁగాని మఱియేయంత్రమూలముగాఁగాని మఱేకృత్రిమ రచనము చేతఁగాని వెల్లడింపనేరఁడు. జగమం దెన్నివిధములజంతువులో యన్నివిధములకంఠధ్వనులు, ఆయామనుష్యులయూహలు కొంతవఱకైన న్వారివారికంఠధ్వనుల చేత సరిగా వెల్లడింపఁబడును. తనయూహచొప్పునఁ దానే సరిగా నెవ్వఁడుం బల్కనేరఁడు. జీవుఁడు స్వతంత్రుఁడు కాఁడెల్లవిధములన్ బద్ధుఁడుగనుకఁ జంద్రునింబట్టుకొన నూహవెళ్ళినట్లు చేయివెళ్ళఁ జాలదుగా? కాఁబట్టి యూహకొలంది నభినయింప మునులకుఁదప్పఁ బ్రాకృతుల శక్యముకాదు. "అథశబ్దానుశాసనమ్" అని పతంజలి వ్యాకరణముయొక్క ప్రయోజనమును సుశబ్దాపశబ్దవివేచనోపయోగమునుగూర్చి నిద్రాహారసౌఖ్యమునుగానక లోకోపకారముకై తనజీవితమంతయును ధారపోసి మహాభాష్యవాక్యము లుపదేశించెను

గాని యమ్మహాత్మునివల్ల ప్రత్యక్షముగా నుపదేశింపఁబడిన శిష్యు లాముని యభిప్రాయములో శబ్దతత్త్వమునుగూర్చి యామునికిఁ గల జ్ఞానములో కోటివంతులలో నొకవంతైన సరిగా గ్రహింపగల్గిరనుట సందేహము. మఱి యాశిష్యపరంపరమూలముగాఁ గ్రమక్రమము గ్రంథరూపమున లిఖింపఁబడినవాక్యములంబట్టి శబ్దతత్త్వము నిప్పటి ప్రాకృతమానవులు జాత్యంధు లేనుఁగుంబోల్చునట్లిది వేదము లివి వేదాంగము లివి ఛందస్సిది భాష యిది సంస్కృత మిద్ది యపభ్రంశ మని స్వార్థపరాయణులై జీవనసంపాదనముకొఱకై తెలిసీ తెలియని పాండిత్యము న్వంచకులై వెల్లడించుచున్నారహా యేమీఘోర కలికాలచేష్టితము ? చెవిచే రూపముం జూచుట మఱి కంటిచేత శబ్దమును వినుట యసంభవముకదా ? నిత్యశబ్దమగు వేదమును మును లాలించి సర్వజ్ఞులు తపోధనులు గనుక శబ్దబ్రహ్మోపాసము కావించిరి. ప్రాకృతపామరమనుష్యకల్పితయంత్రములచేత వ్రాయఁబడిన సంజ్ఞలచేత నిత్యవేదశబ్దబ్రహ్మతత్త్వ మిద్దని వెల్లడించుచున్న స్వార్థపరధూర్తచేష్టిత మిస్సిసీ నమ్మవచ్చునా ? దేవునిస్వరూపము సచ్చిదానందలక్షణ మ్మనుటచేత జ్ఞానము ప్రకాశమానందముల మూర్తియగు కేవలదివ్యప్రేమయగు సర్వలోకోపకారకభూతదయ కదా ? వేదవేదాంగాత్మకనిత్యశబ్దబ్రహ్మము "చోదనా లక్షణో ధర్మః" సర్వజగదుపకారకమయిన భూతదయాత్మక ధర్మమును మాత్రము వెల్లడించుచున్నది. అనంతసంఖ్యాకములగు వేదవేదాంగములన్నియును బరమార్థజిజ్ఞాసువులయి ముముక్షువులయి సాధనచతుష్టయసంపదగలిగినవి జితేంద్రియులగు మనుష్యులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెనుగాని ప్రాకృతులగు సంసారుల కెంతమాత్రము న్గాదు కాదు.

వేదవేదాంగములకు న్సంసారులగు మనుష్యులకును ధ్రువనక్షత్రమున కీభూగోళమునకువలె స్వర్గమునకు నరకమువలెఁ జాల

దవ్వు. కాఁబట్టి సంసారోపయోగకరమగు లౌకికశబ్దమును గూర్చి సూత్రమే వివరించి యేశబ్దము లోకోపకారకమో యట్టిశబ్దమును ముందువలె వివరించి సంగ్రహించుకొనవలెను. వివృతసంవృతములగు స్థూలసూక్ష్మదశలలోఁ ద్రిగుణోద్బోధకము వైఖరి యనంతవిధముల జగమున వెలువడుచున్నది. సూత్రముల కాధారమగు మాహేశ్వర సూత్రము "అఇఉణ్" అని అకారముతో మొదలిడుటచేతను "అ అ ఇతి" అని పాణినిసూత్రములు సమాప్తియగుటచేతను అక్షర సమామ్నాయమునకెల్లఁ బదునాల్గుభువనములకుఁ బ్రకృతివలె "అ" యను నక్షరమే జననియైనయది. కావునఁ దక్కిన ఇకారాద్యచ్చులు కకారాదిహల్లులు వెయ్యేల జగమునందలి సకలశబ్దములన్నియును నాదబ్రహ్మము జగద్రూపమున వివృతమైనతీరున "అ" ఆకాశమే సకలాక్షరసమామ్నాయముగా వివృతమైనదనియు జగమునందలి యన్నిశబ్దముల కాలవాలము "అ" అకారమే యనియును గావుననే సకలజగన్మయుఁడగు శ్రీమహావిష్ణువు "అ" అకారవాచ్యుఁ డయ్యెను. వివార మనఁగా విస్ఫుట సంవారమన మూయుట. కంఠధ్వని లావు చేయుటకై కంఠనాళములను నోటి సమగ్రముగాఁ దెఱచి ధ్వనిచేయు నపుడు "అ" అకారము వివృతమయి ఖఘఛఝఠఢథధఫభ మొద లగునొత్తులు హకారమును దీర్ఘప్లుతములును బల్కును. సర్వజగ ద్రూపి విష్ణువయినట్లు సకలశబ్దస్వరూపి "అ" అకారమే. మఱియును జగములో నెందఱు దేహధారులుకలరో నవరసాత్మకమై సత్వరజ స్తమోగుణప్రబుద్ధమై ప్రతిక్షణమును స్థూలసూక్ష్మదశల న్మాఱుచు కేవల ధ్వన్యాత్మకముగాను వర్ణాత్మకముగాను వ్యక్తావ్యక్తరూపముల ననంతశ్రుతిస్వరజాతి గ్రామమూర్ఛనాతానవిశేషములతో ననంతవిధ స్థాయిభేదములతో లెక్కింపశక్యముగాని భాషావిశేషములై వివక్షా మూలమై దిక్ప్రబుద్ధమై యాకాశగుణమై శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమై

పరాపశ్యన్తీమధ్యమా వైఖరీరూపముల నింద్రియాతీతమై యింద్రియ గ్రాహ్యమై జ్ఞాతృజ్ఞేయజ్ఞానత్రిపుటీభూతమై సగుణనిర్గుణాత్మకమై యున్న నాదశబ్దబ్రహ్మతత్త్వము శివునకుందక్క నన్యుం డెఱుంగం జాలునా ? "ఇదమిత్థమ్" శబ్దబ్రహ్మతత్త్వమును జతుర్ముఖుండైన నిర్దేశింప శక్తుండుకాండను దేవమునివాక్యము సయుక్తికము. బృహి విస్తారే" బ్రాహ్మణుండు బ్రహ్మ బ్రహ్మము బృహస్పతి యీ మొదలగు "బృహి" ధాతుజన్యశబ్దములు వైదికములుం బారలౌకికములు గాని పదార్థవాచకము లెంతమాత్రము న్గావు కావు. కాంబట్టి విష్ణువునకు మాఱుగా శిలాప్రతిమ లేర్పడినచందమున వేదములంచుం బేర్కొనంబడిన బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్రులను నిజమగు పెయ్యకుం జేంటపెయ్యవలెం కాలునకు మరగాలువలె బింబమునకుం బ్రతిబింబమువలె మనుష్యులలో బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్రాదిజాతుల వారు లోకసంగ్రహార్థమై ధర్మసంరక్షకై సర్వజ్ఞులగు మును లేర్పఱిచిరని తెలియనేరక హంకారవిమూఢమానవులు తాము బ్రాహ్మణాది జాతులుకలవారమనియుం దమజాతులు వేదసమ్మతములనియును యవివేకమున విఱ్ఱవీఁగి కోరి మతిభ్రష్టులగుచున్నారు. జగమంతయును విష్ణుమయమయినప్పటికిని విష్ణువు లోకాతీతుండయినవిధమున లోకమంతయును వేదస్మరణమునం గల్పింపంబడినప్పటికి వేద మీలోకాతీతమై కేవల పారమార్థికమై యున్నది. ఆకాశమంతట నిండియు నెద్దియున్నాక యగ్రాహ్యమైనతీరున యీలోకమంతయు వేదస్వరూపమైనప్పటికి యింద్రియగ్రాహ్యము కాదు. "విజ్ఞాతారమరే కోవిజానీయాత్" సర్వవేత్తయగు వేదపురుషుండు వేద్యుం డగుటెట్లు కాంబట్టి మానవులనోళ్ళమలంగు "ఇషేత్వా" మొదలగుఇంద్రియగ్రాహ్యములు వ్యక్తరూపములగు శబ్దములు వేదము లెంతమాత్రము న్గావు కావు కావు- మానవులలో బ్రాహ్మణాదిజాతులు లేవు లేవు.

ఆస్వాదయువాదిస్థానము లనంతవిధములనుండుటచేతనుసత్త్వరజస్తమో గుణసంమిశ్రవిశేషములచేత నివయాశక్తి యనంతభేదముల స్థూల సూక్ష్మగతుల నుండుటచేతను నానావిధదేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ బసినాఁటినుండి సహవాసముంబట్టియు గ్రహణశక్తింబట్టియు నభ్యాస పాటవముంబట్టియు వివిధార్థబోధకమగుచు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మక రూపవిశేషములందుచు నానాభాషావిశేషాత్మకమై యాకాశగుణ మగు శబ్దము తంనోభాషావిశేషముగాఁ బరిణమించుచున్నది.

అకారాద్యచ్చులుగాని కకారాదిహల్లులుగాని మఱేట్టివర్ణ ములుగాని నిత్యములు కావు. ఆకాశగుణమగు శబ్దము నిత్యము. ఆకాశశబ్దములకు ''గుణగుణినోరభేదః'' అను న్యాయానుసారముగా భేదమే లేదు. ''పరమేవ్యోమన్'' అనుటచేత నాకాశమే బ్రహ్మము కాఁబట్టియే శబ్దము బ్రహ్మమనఁబడెను. శబ్దము మూర్తమ మూర్తము కార్యము కారణ మని ద్వివిధము. జగద్రూపముగా వివర్త మైనశబ్ద మనిత్యమగు కార్యరూపము. మూర్తము. నిర్గుణము కారణ మమూర్త మాత్మస్వరూపము. ఉపాధివశమున మనఃకల్పితమై శ్రవ ణేంద్రియశక్తికొలంది గ్రహింపఁబడిన మాయాకల్పితమై యనిత్యమై కార్యమై వ్యావహారికమై ప్రాతిభాసికమై యౌపాధికమై దౌవారికమై స్వప్నవికారసదృశమైన మిథ్యాశబ్దముమాత్రమే వేదవేదాంగరూప ముగాను మఱియు నానావిధభాషారూపముగాను దోఁచుచున్నది. కాఁబట్టి ఇషేత్వాది వేదవేదాంగశబ్దములును జగమునందలి శ్రోత్ర గ్రాహ్యములయిన యితరశబ్దములును కార్యము లనిత్యములు వికా రములు ప్రాతిభాసికములు వ్యావహారికములు మిథ్యయుంగాని యెంత మాత్రము వాస్తవమును బారమార్థికసత్యము న్గాదు కాదు. జ్ఞాతయు గ్రాహకము నిత్యముం గారణముం బారమార్థికసత్యమగు శబ్ద బ్రహ్మజ్ఞేయమును గ్రాహ్యమును ననిత్యముం గార్యమును వ్యావ

హారి మిథ్యాస్వరూప మెన్నటికి న్గాను కాదు. శబ్దస్పర్శరూపరసగంధగుణకములగు పంచభూతములయొక్క స్థూలస్థితిభూగోళము; సూక్ష్మస్థితిఖగోళము. శబ్దాదిగుణపంచకసంసర్గమంముగాని ప్రత్యేకము శబ్దాదిగుణములువ్యక్తీకరింపనేరవు. నాదబ్రహ్మమే శబ్దముగానుస్పర్శముగాను రూపముగానురసముగాను గంధముగాను నగుచుంబంచభూతాత్మకజగముగా వ్యక్తస్థూలవివర్తస్వరూపముగా మూర్తీభవించి యనిత్యకార్యముగాఁ దోఁచుచు నవ్యక్తసూక్ష్మసంవృతస్వరూపముగాన మూర్తమై నిత్యకారణముగా శేషించుచున్నది. కంఠధ్వనికూడ వివృతసంవృతదశాద్వయమేళనముచే ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దవిశేషములచే వ్యక్తావ్యక్తస్థితుల న్గార్యకారణములం బరఁగుచున్నది. పరాపశ్యన్తీమధ్యమావైఖరులు నాదబ్రహ్మము క్రమముగా వ్యక్తీకరించినస్థితులు. జగమునందలి సమస్తధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దములన్నియును వివృతసంవృతాత్మకమగు "అ" అకారమే. నామరూపములు కల్పితములు. అకారాద్యచ్చులు కకారాదిహల్లులు సకలవేదములు సమస్తభాషలును ఆ "అ" కారముయొక్క వివృతసంవృతదశాద్వయసమ్మేళనవశముచే వ్యక్తీకరించినశబ్దవిశేషములే. పంచభూతముల యుపాధిభేదములంబట్టి గుణవిశేషములు పొడచూపినట్లు శబ్దబ్రహ్మ ముపాధివశంబున జగమునందు నానాఛందోభాషావిశేషములం బొడచూపుచున్నది. భగవదుపాసనాసాధనమై సకలలోకోపకారకమై సకలజనమనస్సంతోషకరమగు శబ్దము సాధువును సంస్కృతమును, జుగుప్సాశ్లీలభయలజ్జాదుఃఖకరమగు శబ్ద మసాధు వపభ్రంశమును, ఊర్ధ్వాధఃప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమోత్తరస్థూలసూక్ష్మదిగ్విశేషము లాకాశమందు వ్యవస్థితనామరూపములచేతఁ గల్పితములయినచందమున శబ్దబ్రహ్మమందు నానావేదభాషలు వ్యవస్థితనామరూపాత్మకములుగా స్వప్నదృష్టపదార్థములవలె మిథ్యాకల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. ఈజగమం

తయును నాదబ్రహ్మముయొక్క వివర్తితమిథ్యాస్వరూపమే కనుక శబ్దమందు సాధుత్వాసాధుత్వకల్పనము లోకధర్మసంగ్రహార్థమై మునులు కల్పించినవ్యవహారముగాని యథార్థము కాదు. ప్రకాశము నకు శుక్లకృష్ణారుణపీతాదివర్ణములవలె శబ్దమునకు సంస్కృతాపభ్రంశాదిభాషాదినామరూపవిశేషము లౌపాధికములు నైమిత్తిక ములుం బ్రాతిభాసికములు న్వ్యావహారికమిథ్యారూపములుగాని వాస్తవములు కావు కావు.

వ్యాసపదనిర్వచనము

ఉభయలోకసంతరణసాధనముగా సహజజ్ఞానకారణవ్యక్తులగు మునులు లోకసంగ్రహార్థమై యవ్యాకృతనాదబ్రహ్మమును నామ రూపాత్మకముగా వ్యాకృతమొనర్చిరి. వేదద్రష్టలగు మును లశరీరులు గాని సశరీరు లెంతమాత్రమును గారు. వ్యాసముని యనఁగా వ్యాస శబ్దవిపూర్వకమగు "ఆస" యను ధాతువునుండి పుట్టిన ధుఞంతము "అసవిక్షేపే" అనుటచేత నావరణవిక్షేపములనుశక్తులచేత బంధ మోక్షములు జీవుఁ డందుచుండెను. మోక్షకారణమగు విక్షేపశక్తిని వ్యాసశబ్దము తెల్పుచుండుటచేత వ్యాసముని యనఁగా మోక్షజ్ఞాన మును గలిగించువిక్షేపశక్తియని యర్థముగాని సశరీరుఁడై సంసరించు కర్మబద్ధుఁడగు జీవుఁ డెంతమాత్రము న్గాఁడు కాఁడు. వ్యాసుఁ డని యొకపాంచభౌతికదేహధారి యెన్నఁడు న్లేఁడు. మోక్షజ్ఞానబోధక శక్తియొక్క మూర్తికి సత్వగుణాత్మకోపచయాతిశయమునఁ బుల్లింగ ముగా వ్యాసనామము నిర్దిష్టమయ్యెను. కాఁబట్టి సకలర్షిస్వరూపాత్రి ప్రముఖర్షులందఱును వ్యక్తీభూతాత్మజ్ఞానమూర్తులుగాని మిథ్యాభూత పాంచభౌతికోపాధివిశిష్టు లెంతమాత్రము న్గారు కారు. వ్యాసాది మునులమతములన్నియుం బ్రకాశమొక్కటియయ్యు శుక్లాదినానా

వర్ణముల నుపాధివశమున నిరూపించునట్లు నానావిధములం దేశకాల పాత్రోచితములై జ్ఞానబోధకములగుచున్నవి. సర్వదేహములు పాంచ భౌతికములేయైనట్లు నానా దేశములందు చైతన్య మొక్కటియే వెలయు నట్లు సకలజగమును వాసుదేవుఁడేయైనచందమున లోకమునందు సర్వవేదములు సమస్తభాషలును వైఖరీమూలమై వివృతసంవృత సమ్మేళనవిశేషాత్మకమై విష్ణుదేవతాకమైన "అ" అకారమే కనుక "అఆ" అని శబ్దానుశాసనముసమాప్తి కావింపఁబడెను. స్వప్నదశ వలె మిథ్యావ్యావహారికములగు నానాభాషలం గల్పించుచున్నది. కూలంకషముగాఁ దనయూహ నేదేహధారియు నెఱుఁగఁజాలఁడు మఱియుం దనకు నిద్ర యెట్లుపట్టెనో మఱియుం దా నెట్లు మేల్కా నునో మఱియుందనస్వప్నావస్థలోఁగాని గాఢసుషుప్త్యాదిసమ్మూర్ఛితా వస్థయందుఁగాని తనతలంపు లెట్లుండునో మిక్కిలి పసిపాపగాఁ దా నున్నపుడు మఱియుం దా నవశముగానున్న కొన్నిసమయములందుఁ దన మనోవృత్తి యెట్లుండునో యాసంగతి న్దాఁ దెలియ లేకున్నప్పుడు పైకెట్లు తెలుపఁగలఁడు ?

అనిత్యకార్యరూపశబ్దబ్రహ్మము

తనయూహ తనశరీరావయవచాలన విశేషాకారములచేతఁ బరుల కెఱిఁగించువిధ మాంగికాహార్య సాత్త్వికాభినయవిశేషములై రూపముగా నిరూపింపఁబడును. ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసవాయుధ్వనివిశేష ములచేత నవయవసంతాడనధ్వనిచేతను సకిలించుట, దగ్గుట, యూల వేయుట, ముక్కునగాలినెగబీల్చుట, బయలుచేయుట, గుసగుస లాడుట, నిట్టూర్పుపుచ్చుట మొదలగుప్రాణాదివాయుసంచాలనజన్య ధ్వనివిశేషములచేతను, పెదవులచేతను, లొట్టలు వేయుటచేతను నాలుకయంగుడుతాఁకుటచేతను, పండ్లుకొఱుకుటచేతను, నానాప్రకా

రములగుముద్దులుపెట్టుకొనుతఱులచేతను, మఱియుం గేవలధ్వన్యాత్మకము శరీరావయవవిశేషపరస్పరసంఘట్టన సంశ్లేషవిశ్లేషవిశేషశబ్దములచేతను, దనయూహలు గొంతవఱకుం బరులకు దేహి తెల్పంగలండు. కంఠోష్ఠనాసికాజిహ్వాతాలుదంతాద్యాస్యావయవ సంయోగవియోగవిశేషజన్యములగు నచ్చులు హల్లులు నానావిభాగగణితప్రకారములై వ్యక్తావ్యక్తప్రస్ఫుటాస్ఫుటదశావిశేషములతోం బ్రతిజంతువు నెడ భిన్నములై యనంతప్రకారశ్రుతిలయల న్వెలువడుచు దేశకాలపాత్రానుసారముగా నుపాధిభేదముచే, నానాభాషావ్యవస్థలచేత శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమై "ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ" అని నిర్వచింపంబడిన శబ్దబ్రహ్మ మనిత్యకార్యరూపమునం బొడముచున్నది.

భాషోత్పత్తిరహస్యము

ఛందస్సు, భాష యని రెండువిధములుగా నవ్యాకృతావ్యక్త ధ్వని లోకవ్యవహారముసాగుటకై నానావిధములుగా మునులచేత ఛందస్సనియును సంస్కృతాపభ్రంశరూపకభాషయనియును అనాదిగా సహజసిద్ధమై ప్రతిక్షణాదివిశేషముల మాఱుచు వచ్చుచున్నది. కాంబట్టి యిది ఛందస్సనికాని యిది సంస్కృతభాష యిదపభ్రంశ భాషయనికాని సర్వజనసాధారణముగా శబ్దము లేర్పడక నానాదేశ జనులకు నానావిధస్వరవ్యంజనాత్మశబ్దము లాయాదేశజనులలో ఛందస్సులనియు సంస్కృతములనియు నపభ్రంశములనియు ననాదిగా వ్యవహరింపంబడుచున్నవి. అచ్చులలోం బ్రత్యచ్చును హల్లులలోం బ్రతిహల్లును సర్వకాలస్థానప్రయత్నభేదములచేతః బ్రత్యేక మనంత సంఖ్యాకభాషలై నానాజాతిమహదమహత్ప్రాణులలో వ్యవహరింపం బడుచున్నది. అ-ఇ-ఉ-ఋ-ఌ-ఎ-ఐ-ఒ-ఔ- అనుస్వారము (ం) విసర్గము (ః) ప్రత్యేక మొక్కొక్కటి యనంతవిధసంఖ్యాకములైన

భాషలై యనంతసంఖ్యాకప్రాణికోటులలోఁ దత్తజ్జాతిజంతులకుఁ బరస్పర మూహఁ దెల్పుకొనుసంజ్ఞాశబ్దములయి వెలయుచున్నవి. కచటతప లను నయిదువర్గములు హల్లులుమాత్రమే స్వరకాలస్థాన ప్రయత్నభేదములచే ననంతసంఖ్యాకభాషలై నానావిధజంతుకోటిలోఁ దత్తజ్జాతులలోఁ బరస్పరోహలం దెల్పుకొనఁజాలు సంజ్ఞాశబ్దములై వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. కాఁబట్టి శబ్దస్పర్శరూపరసగంధములు ప్రత్యేక ముపాధిభేదముచే నానావిధములయి ప్రాణులయిచ్ఛానుసారముగాఁ బరస్పర మూహఁ దెల్పుకొనుసాధనములయి వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. జంగమస్థావరప్రాణులసంఖ్య యెంతో మరి యాదేహధారులపల్కులన్నియు నన్నివిధములభాషలై వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. చుక్కలను లెక్కింపనలవికానిచందమున నానాజీవులు తమయూహల దెల్పుకొనుప్రయత్నముచేతఁ గాంచుధ్వనివిశేషముల జాతులు గణించి నిర్దేశింపఁదరముకాదు. "గా" అనునది సంస్కృత శబ్ద మనియు "గోణీ- గోతా" మొదలగు ననంతసంఖ్యాకములగు నపభ్రంశశబ్దములు "గౌ" అను సంస్కృతశబ్దార్థము నిచ్చుచు లోకములో వ్యవహరింపఁబడుచున్నవనియును వైయాకరణమతము "గోణీ- గోతా" మొదలగు "గోవు" అను నర్థమిచ్చు ననంత సంఖ్యాకాపభ్రంశములను సంస్కరించి సర్వసాధారణముగా గ్రంథము రచించుటకై యథాయథోపయోగముగా శుద్ధికావించినమూలికవలె "గా" అను సంస్కృతశబ్ద మనాదిగా మును లేర్పర్చిన కృత్రిమ శబ్దము కావచ్చును. కాఁబట్టి యపభ్రంశమునుండి "జన్మనా జాయతే శూద్రః కర్మణా జాయతే ద్విజః" అనునట్లు సంస్కరించి పవిత్రపాణులగు ప్రాణిన్యాద్యాచార్యులుసంస్కృతశబ్దముపదేశించిరని సత్యముగా నిర్దేశింపకతీఱదు. నిత్యాపౌరుషేయావ్యక్తశబ్దబ్రహ్మమునకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి పురుషులాంతుఁ డనంతశాఖాత్మకము

ఋగ్యజుస్సామాథర్వ వేదములుగా నవ్యాకృతనాద బ్రహ్మమును వ్యాకృతము చేసినట్లు "సదేవ సౌమ్యేదమగ్ర ఆసీత్ - అసదేవేదమగ్ర ఆసీత్" అను శ్రుతులప్రకారము సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ" అనురీతిని "ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ" అనునట్లు ధర్మసంగ్రహార్థమై మఱి యుపాసనాసౌలభ్యమునకై జగద్ధితమునకై భక్తసంరక్షణమునకై పామరబోధకై పరమకారుణికులైన వ్యాసాదిమునుల వ్యక్తనాద బ్రహ్మమున నాకాశమున నానావిధదిక్కులు హద్దులేర్పర్చినట్లు నానావిధాచ్చులు హల్లులు స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషవిధానము లనంతజాతులజీవులకుఁ బరస్పర మూహ తెల్పుకొనుసాధనములుగా ననంతప్రకారకభాషావిశేషములు సహజసిద్ధములయిన నానావిధ జంగమస్థావరజంతుసామాన్యకంఠధ్వనులనుండి జనసామాన్యముగా బోధపడునట్లు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననంతవిధములయిన యూహల నుల్లసించుటకై యనంతవిధశబ్దము లనాదికాలము నుండియును వ్యవహరింపఁ జేసిరి.

దేవునికిఁ బ్రతిమవలె ధ్వనికి స్వరకాలస్థానప్రయత్నకవర్ణాత్మకశబ్దమయభాషలు కృత్రిమకల్పనములు. పెదవులుమూసి తెఱచుట చేత నొదవినయుచ్ఛ్వసితవాయుజన్యమగుధ్వని "ఓష్ఠ్యమనియు" ప్ఫ్ బ్భ్ మ్వ్ మొదలగునానావిధవ్యంజనవిశేషము లూపిరిం బెదవులమూసి లోనికి లాగుకొనునపుడు కలుగు చుంబనాదర్థ్యసూచకములగు నానావిధధ్వనివిశేషములు దేవునకు విగ్రహములవలె నవ్యక్తధ్వనికి వ్యక్తీకరించు నూహఁ దెల్పుటకై యేర్పడిన కృత్రిమశబ్దరచనావిశేషాత్మనానావిధానంతసంఖ్యాకభాషలై నామరూపములసంజ్ఞల దేశకాలపాత్రోచితముగా ననాదిసహజసిద్ధములై వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. సముద్రమునకుఁ దరంగములకును వస్తుభేదము లేనితీరుగా ధ్వనికిని వర్ణములకును వస్తుభేదము లేదు "వాచారంభణం వికారో నామధేయమ్"

అను శ్రుతిప్రకారము దేవునకుఁ బ్రతిమలతీరున నవ్యక్తనాదబ్రహ్మము
నకు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకానిత్యకార్యశబ్దమయ నానావిధకృత్రిమ
భాషావిరచనము కావింపఁబడెను. తనయూహ నన్యప్రాణు లెట్లు
గహించఁగలరో యాతీరుగా శబ్దస్పర్శరూపరసగంధగుణవిశేషములను
దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బ్రయోగించినఁ జాలును. తనయుద్దే
శము పరులకు బోధపడినపు డద్ది సకలవేదశాస్త్రసమ్మతమైనదనియే
నిశ్చయింపవలెను. సకలవేదశాస్త్రసమ్మతముకాని తలంపు పరుల
కెంతమాత్రము న్వేద్యమే కాదు. లోకమున జరుగవలసినపనియే
జరుగుచున్నది. కాని యసంభవము కుందేటికొమ్మువలె నెన్నఁడు
న్దోఁచదు. కనుక అన్నిశబ్దములును మఱి యన్నిభాషలును జనరంజ
కములయ్యేనేని సాధువులు, మఱి జగదుపద్రవకరములగు నామ
రూపములన్నియు నసాధువులు. జనులకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగ
జనకమగు నామరూపప్రయోగమంతయును వేదశాస్త్రసమ్మతమేయని
సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు తీఱదు. పంచభూతముల సంయోగవియోగవిశే
షములచే శబ్దస్పర్శరూపరసగంధములను గుణవిశేషప్రవృత్తినివృత్తులు
కలుగనేరవు. ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావములను
సప్తపదార్థముల కన్యోన్యసంబంధవ్యవస్థ లేక ప్రత్యేకముగా స్వాతంత్ర
స్థితి యేపదార్థమునకైనను లేదు. కార్యకారణము లొకదానిఁబట్టి
యొకటి గ్రాహ్యములగుటచేతఁ గార్యకారణములు రెండును జ్ఞాతకుఁ
గార్యరూపములే యగును. జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయములు మూఁడును బరస్పర
సంబంధములగు వ్యవస్థాదిసంజ్ఞలేగాని యామూఁడింటిలో నెద్దాని
కైనను స్వాతంత్రస్థితి లేదు. ఆత్మగుణమగు బుద్ధియు, బుద్ధిప్రచార
మున కవకాశమిచ్చెడి శ్రవణేంద్రియశక్తి ప్రచారమున కవకాశ
మిచ్చెడి ధ్వనియును. అనఁగా జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయములను మూఁడు ప్రత్యేక
స్వతంత్రపదార్థములపరస్పరతఁ దప్ప లోకవ్యవహారమును నాల్గవపదా

ర్థము కలుగఁబోదు. దృక్కు దృశ్యము. పరస్పరసంబంధముతోనున్న వ్యవస్థాత్మకపదార్థములు. కారణదృక్కుంబట్టి కార్యదృశ్యమును గార్యదృశ్యముంబట్టి కారణదృక్కును శివునిబట్టిశక్తియుం బురుషునిం బట్టి ప్రకృతియు శక్తింబట్టి శివుఁడు ప్రకృతింబట్టి పురుషుఁడు వ్యవస్థాపితులగుచున్నారు. గుణింబట్టి గుణము గుణముంబట్టి గుణియును వ్యవస్థాపితములగుచున్నవి.

ఆత్మకుఁ బ్రవృత్తినివృత్తులనియు నావరణవిక్షేపములనియును కార్యకారణస్థితులనియు వ్యావహారికపారమార్థికదశలనియు రెండు స్వభావములు కన్పట్టుచున్నవి. నాదబ్రహ్మము సంవృతమై బీజరూపమై కారణమై "ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ" అనునట్లు సుషుప్త్యవస్థయందలి యూహావలె నిర్విశేషమగుచున్నది. స్వప్నజాగ్రద్దశలందు సవిషయమగు మనస్సువలె రెండుతీర్లుగా నొకప్పుడు సగుణమై యింకొకవేళ నిర్గుణముగనుంట సహజము. జ్ఞాతయొక్క సగుణనిర్గుణస్థితులంబట్టి జ్ఞేయముయొక్క భావాభావవిశేషము లుండును. జ్ఞాత లేక జ్ఞేయము జ్ఞేయము లేక జ్ఞాతయు పురుషుఁడు లేక ప్రకృతియుం బ్రకృతి లేక పురుషుఁడు కార్యము లేక కారణముం గారణము లేక కార్యముం దోఁచనేరవు.

వాగర్థవైఖరి

దూరముగానున్న సంతయొక్కధ్వని యొకప్పుడు హెచ్చుగాను మఱొకప్పుడు తగ్గుగా వినఁబడుచుండును. ఆసంతలోనిజను లాడుకొను నానావిధములయిన పలుకులే యేయర్థములం బ్రయోగింపఁబడునో యేకముఖముగ నాలించి వివేచింప నెవ్వరికిం దరముకాదు. సంతలో నున్నప్పటి తనకుఁ దెలిసినట్లు పల్కు నొక్కనిభాషమాత్రమే యాగొల్లలలో విస్పష్టముగా వివేచనముకావింప శక్యముకాదు.

అనఁగాఁ గేవలధ్వనియొక్కటియే లావుసన్నములంబట్టియు నుపాధి వశమున స్వరకాలస్థానప్రయత్నమూలమున వివిధభేదంబులతో నానావిధాచ్చులుగాను హల్లులుగాను విస్పష్టముగా నస్పష్టముగాను సువ్యక్తముగా నర్థవ్యక్తముగాను సర్వజనసాధారణవేద్యముగాను దేశకాలపాత్రానుసారవేద్యముగాను నానావిధప్రాణికోటులలో గాత్రయంత్రోభయజన్యమై సహజకృత్రిమభేదంబుల నూహ్మర్తిభవించుచున్న శబ్దముయొక్క సాధుత్వాసాధుత్వములు కల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. సర్వలోకోపకారకశబ్దము సాధువు. లోకద్రోహకరశబ్ద మపశబ్దము. ఈశబ్దమున కీయర్థ మనియు నీయూహఁ దెల్పుటకిట్లు ధ్వనిచేయవలసియుండుననియుం దన చెంగటిపెద్దవారల ననుకరించి పిన్నలు వాగర్థవిశేషములను సహవాసముచేతను నుఱి యభ్యాసపాటవముచేతను దెలిసికొని తమశక్తికొలంది నోరులనైఖరిని నిగ్రహించి తమయూహ నొరులకుఁ దెల్పుచున్నారు. వేదవేదాంగాదిగ్రంథములన్నియును దత్తద్దేశకాలపాత్రోచితముగా ననాదికాలమునుండియును లోకోపకారపరాయణులగు మహాత్ములు కల్పించిన సంజ్ఞలుగాని మేఘగర్జితములు మెఱుపులవలె సహజప్రసిద్ధగుణములు కావు కావు. "రక్షోహాలఘ్వసందేహాః" ప్రయోజనమనుటచేత లోకోపకారముగాఁ దమతమయాస్తులు జాతిమర్యాదలు శాశ్వతస్థితి కలవిగా నేర్పర్చుకొనుట మనుష్యస్వభావమయినట్లు తమతమ పెద్దల పలుకులు శిష్టోపదిష్టశబ్దములు యథాస్థితిగానుంచుకొనఁదగినవిధాన మెఱఁగించుపద్ధతులు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రము లనాది కాలమునుండియుఁ బ్రవర్తిల్లుచున్నవి. ఒకభాషనుండి వేఱొకభాష పుట్టుటయు నశించుటయును మాఱుచుండుటయును సముద్రమునుండి తరంగ ముదయించి మాఱుచు నశించుచున్నతీరేగాని వేఱు కాదు కాదు. సముద్రమునకును దరంగములకును ధ్వనికిని వర్ణములకును

వాసుదేవునకును జగత్తునకును సత్యముగా వస్తుభేదము లేదు లేదు. అయినప్పటికిని నాదబ్రహ్మవేత్తలగు మును లవ్యక్తశబ్దమును లోకోప కారమునకై స్వరకాలస్థానప్రయత్నభేదముల న్విభజించి షడ్జాది సప్తస్వరవిశేషములును మఱి యక్షరసమామ్నాయాత్మకవాఙ్మయ ముగా నవ్యాకృతశబ్దబ్రహ్మమును వ్యాకృత మొనర్చి సకలవేదశాస్త్ర ములను సంజ్ఞావిశేషంబుల న్నానాదేశకాల పాత్రోచితముగాఁ బ్రకటించిరి.

గీర్వాణవాగ్లీల

లోకములోని సకలభాషలును ధాతూనామనేకార్థత్వాత్ - ఉపసర్గాణామనేకార్థత్వాత్ -అవ్యయానా మనేకార్థత్వాత్ న్నిపాతా నామ నేకార్థత్వాత్'' అని ప్రతిపాదింపఁబడి దేవభాషనాఁ బరఁగు సంస్కృతభాషగామార్పఁబడుట కవకాశముండుటచేత పృథివ్యప్తేజో వాయువులను తరంగము లాకాశమందును, మహదాదితత్త్వములు సత్వరజస్తమోగుణాత్మకప్రకృతియందును, మఱి యీసమస్తజగ మును వాసుదేవునియందును లయమగునట్లు జగమునందలి సకలవర్ణా త్మకశబ్దములును గీర్వాణభాషయందే వ్యుత్పన్నములు కావింపఁ బడును. జగమునందలి యెల్లభాషలకును గీర్వాణభాషయే జననియుం బ్రకృతియునుసుప్తి జ్ప్రత్యయములకుఁబ్రకృతివలెనిఖిలవాఙ్మయమున కును సంస్కృతభాషయేప్రకృతిగామునులనాదికాలమునుండియును వేద శాస్త్రవిబోధకైపన్నిరి. భాష యార్యభాషయనియును మ్లేచ్ఛభాషయని యును రెండువిధములు. ఆర్యభాష విస్పష్టమైనది. మ్లేచ్ఛభాష యస్పష్ట మైనది. ఆర్యభాష యుచితమైనది. మ్లేచ్ఛభాష యనుచితమైనది. ఆర్యభాష పతివ్రతవంటిది. మ్లేచ్ఛభాష కులటవంటిది. ఆర్యభాష యిహపరతారకము. మ్లేచ్ఛభాష నరకము. ఆర్యభాష సర్వలోకోప

కారకము. మ్లేచ్ఛభాష సకలజనాపకారము. ఆర్యభాష సకలప్రాణి హృదయసంతోషకము. మ్లేచ్ఛభాష సజ్జనవిభీషకము. ఆర్యభాష యుదారవాక్కు- మ్లేచ్ఛభాష నీచవాక్కు-. ఆర్యభాష సాధువు సత్వ గుణమయము. మ్లేచ్ఛభాష యసాధువు రజస్తమోగుణమయము. "నమ్లేచ్ఛితవై నాపభాషతవై" అనుటచేత లోకద్రోహకరమగు మ్లేచ్ఛాపభ్రంశభాషలను జగదుపకారపరాయణయజ్ఞదీక్షితులగు పరమభాగవతులు పలుకగల జనరంజకమగుసంస్కృతభాషనే వ్యవహరించెదరు. భూతద్రోహజంతుహింసను జుగుప్సాలజ్జాశీలభయములం బుట్టించుభాష మ్లేచ్ఛితము నపభ్రంశ మగును. లోకోపకారమును సకలభూతదయను దైవభక్తిని హెచ్చరించుపల్కు- సంస్కృత మనం బరఁగును. సాధుశబ్దము- సుశబ్దము- శిష్టోపదిష్టశబ్దము- ఆర్యభాషయు ననుపర్యాయపదముల వాడఁబడు సంస్కృతశబ్దము మిక్కిలి పరిమితమై సకలజనరంజకమై సర్వలోకోపకారకమై మున్యుపదిష్టమై పరమభాగవతవ్యవహృతమై సర్వజగవ్యాకరణమగు దేవునివలె సకల దేశభాషలకు జననియై యనాదియై నిత్యమై వ్యావహారికపారమార్థికోభయలోకసంతారకమై సర్వజగత్సందీపకసూర్యకాంతివలె సకలదేశ భాషాసందీపకమై విరాజిల్లుచున్నది.

"ఏకశ్శబ్ద స్సమ్యక్ జ్ఞాతః సుష్ఠుసంప్రయుక్తః స్వర్గేలోకే కామధుగ్భవతి"అను భాష్యోక్తి పర్యాలోచనముచేత ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మకముగా స్వరకాలస్థానప్రయత్నశుద్ధిగా నుచ్చరింపఁదగిన శబ్దము "అంబా" అను శబ్దమొక్కటియే యని సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు. "అంబా"యను శబ్దము వైఖరీమూలమయి సకలధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మకశబ్దోచ్చారణమునకాదియై కంఠనాళమునఁబుట్టి వివృతమై సువ్యక్తమైన "అ" అకారముగా శ్రవణగోచరమై యానునాసిక్యాది దోషములగులనివిధముగా సంవృతమై పెదవులమూఁత చేత నవ్యక్త

మున లయముజెంది తిరిగి వివృతమై పెదవులువిప్పుటచేత వ్యక్తీకరించి "బ" బకారముగా శ్రవణగోచరమై సకలజగత్తుగా వివృతమగు నాదబ్రహ్మమును సూచించు సకలజగజ్జననియగు నాదిశక్తిని బోధించుచున్నది. కనుక సకలధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దప్రపంచ మందు "అంబా" శబ్ద మొక్కటియే లోకులచేతఁ దెలిసికొనఁదగి నదియును మఱియును లెస్సగాఁ బ్రయోగింపఁదగినదియును వాక్ప్ర పంచమునకెల్ల "అంబా" శబ్దమే యాద్యప్రకృతి సమస్తకంఠ ధ్వనులకుం దల్లి "అంబా" అంబాశబ్దమే. "అంబా" శబ్దమే వివిధ రూపముల సూర్యకిరణము నానావర్ణములఁ బొడచూపునట్లు సకల జంతుకంఠనాళములనుండి యాజంతువులజీవితకాలము నాదిమధ్యాంత ములయందంతటను నవరసాత్మకమై నానావిధస్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషోదితమై వివృతసంవృతస్వరూపకమై నానావిధములగు నచ్చులు హల్లులుగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. కావుననే పుట్టినతోడనే సకలప్రాణుల యుచ్ఛ్వాసవాయువు "అంబా" యనియును మఱి "అంబా" శబ్దముయొక్క స్థూలసూక్ష్మదశావిశిష్టనానావిధశబ్దాత్మక ముగా నుత్పత్తిస్థితిలయములందుచున్నది. కనుకనే పురాణమునులును శంకరాచార్యాదిమహాత్ములును "అంబా" శబ్దమును దెలిసికొని సమస్తజగము నాదిశక్తిగా భావించి "నమాతుః పరదైవతమ్- మాత్రైవ పరమోగురుః" అని నిశ్చయించి యాజన్మసిద్ధులై సకల భువనప్రసిద్ధులైరి. కాఁబట్టి "అంబా" యను శబ్ద మొక్కటియే యార్యభాషయును దేవభాషయును సంస్కృత మనఁదగినశబ్దము. మఱి యితరశబ్దములన్నియును మ్లేచ్ఛితము లనార్యము లపభ్రంశ ములే యని యనకతీఱదు తీఱదు. నిత్యసత్య నిరవద్యమై "ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ" అను విధమున "అంబా" యను సాధుశబ్ద మొక్కటియే అనంతసంఖ్యాకములగు మిథ్యావస్తువులవలె మ్లేచ్ఛాప

భ్రంశశబ్దము లపరిమితసంఖ్యాకములయి దుర్జనవ్యవహృతములగు చున్నవి. సర్వసంసారదుఃఖాబ్ధిసంతారకము- సర్వదోషసంహారకము సర్వలోకోపకారకమునగు "అంబా" యను శబ్దముతప్ప సర్వభూత దయాపరుఁడు సర్వలోకోపకారపరాయణుఁడగు పరమభాగవతుఁడు సచ్చిదానందస్వరూపిణియు నాదబ్రహ్మమూర్తియునగు నాదిశక్తియు నిఖిలజగజ్జననియునగు దేవిని సంతత ముపాసించుచు మఱేశబ్దముల నైన నుచ్చరింపఁ డుచ్చరింపఁడు. మఱియుం బరమభాగవతుని వైఖరియంతయు "అంబా" శబ్ద విశేషస్వరూపమే యగుచు సర్వలోక జననియు నాదిశక్తియునగు కనకదుర్గనే విషిధార్థముల నభిప్రాయ నిర్దిష్టనేయుచుండును.

మఱియును సుశబ్దములు పరిమితములనియు నొకసంస్కృతశబ్ద మున కనేకాపభ్రంశములు "గో" గోశబ్దమునకు "గోతా-గోణీ" యను నపరిమితసంఖ్యాకాపభ్రంశము యున్కి చేత "నమ్లేచ్ఛితవై నాపభాష తవై" అను యజ్ఞదీక్షితనియమము న్గావ్యవిరచనమునకున్గూడఁ గల్పింపఁబడి గ్రామ్యాశ్లీలాదిదోషదూషితశబ్దములు కావ్యవిరచనము నకుం బనికిరావని యాలంకారికులు సిద్ధాంతీకరించిరి. కంఠ్యమగు "అ" అకారము సంవృతమగుటకై యానునాసికానుస్వారముగాఁ దొల్త పరిణమించి పెదవులమూఁతచే శ్రోత్రేంద్రియాతీతముగా సూక్ష్మరూపమునఁ దనయందు తానే బిందువై లయముచెంది మృదు మధురముగా నోష్ఠ్య "బ" బకారముగా వివర్తమై శ్రావ్యమగు చున్నది. "అఃకృష్ణశ్శంకరోబ్రహ్మాశక్రః సోమోఽనిలోఽనలః సూర్యః ప్రాణోజనః కాలోవసంతః ప్రణతఃసుఖీ" అని సౌభరిముని చెప్పినట్లు "అ" అకారము కృష్ణ- శంకర- బ్రహ్మ- శక్ర- సోమ- అనిల- అనల- సూర్య- ప్రాణ- జన- కాల- వసంత- ప్రణతసుఖి" అను పదునాల్గువస్తువుల కర్థమిచ్చుచున్నది. అనఁగా అకారావ్యచ్ఛలు

ప్రత్యేకముగాఁ బ్రత్యేకమును స్వరస్థానకాలప్రయత్నవిశేషములంబట్టి ప్రత్యేక మనంతవిధార్థము లిచ్చును మఱియు "క" కకారాదిహల్లు లన్నియుం బ్రత్యేకము ప్రతిహల్లు ననంతములగు నర్థములం జెప్పును. ఇంతేకాక "అక్-క" అని రెండురూపములయిన "అకార కకార" అకార కకారాత్మకములగు రెండువర్ణములతోనున్న రెండుశబ్దములు స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషములచేత ననంతవిధప్రాణిసంఘముల కొకొక్కభాషారూపములై యనంతసంఖ్యాకార్థములిచ్చు ననంత భాష లగుచున్నది. ఆకాశమునకు మర్యాదలు హద్దులు దిక్కులు ప్రదేశములు త్రోవలు పరిమాణవిశేషములు బుద్ధికల్పితములై వ్యవహరింపఁబడుచుండుటచేత, నాకాశగుణమగు శబ్దముగూడ నానా భాషలుగా బుద్ధికల్పితమయి నానార్థముల న్నానారసములన్ వ్యవహ రింపఁబడుచు ననిత్యస్వప్నప్రపంచమువలె లోకమందు మానవు లందుఁగాని తక్కినప్రాణికోటులయందుఁగాని ధ్వన్యాత్మకముగాఁగాని వర్ణాత్మకముగాఁగాని స్వరాదివిశేషముల న్విననఁబడు శబ్దవిశేష మంతయు ననిత్యమై యవ్యవస్థితమై మిథ్యాభూతమై వేదవేదాంగ వైఖరీస్వరూపమై యనంతవిధమై నానారసార్థములన్ సృష్టిస్థితి నాశము లందుచున్నది.

కర్తృవ్యజిజ్ఞాస

మొట్టమొదట దేహి, యేయుద్దేశము లేకయే ధ్వనిచేయుచుఁ గ్రమక్రమముగా సహవాసమునుబట్టి యితరప్రాణులుచేయుధ్వనులను యథాశక్తిన్ గ్రహించును. మఱియుం దనయూహఁ దెల్పఁగలుగు విధమున సహవాసబలముచేతను మప్పుబడిచేతను మఱియభ్యాసపాట వముచేతను పరులకంఠనాదములయభిప్రాయము తనబుద్ధిబలము కొలందిని గ్రహించి తనయూహ న్పరులకుఁ దెల్పఁగలుగును. దేశ

కాలపాత్రములననుసరించి శబ్దముగాని యర్థముగాని వ్యవహరింపఁ బడును సంస్కృతప్రాకృతాపభ్రంశాదిభాషాభేదములు కృత్రిమములు బుద్ధికల్పితములుగాని మేఘగర్జితమువలె సముద్రఘోషమాడ్కి సహజములు కావు. కేవలధ్వన్యాత్మకముగాను వర్ణాత్మకముగాను నానాప్రకారముల శ్రవణేంద్రియగోచరమగు శబ్ద మాకాశము. ఘటపటాద్యుపాధివిశేషములచేత ఘటాకాశ పటాకాశా ద్యసంఖ్యవిధములం బేర్కొనఁబడినట్లు స్వరవర్ణ పదబుకున్వ్యక్తాదివిభేదములచేత నానావిధానంతసంఖ్యాకభాషాత్మకమై వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. ఉపాధికి నానాప్రకారములు కలవుగాని, దేహము లనంతవిధములుగాని, చైతన్య మొక్కటియే. ఆర్యులకును మఱి యనార్యులకు నుపాధిభేదములు కలవుగాని ప్రాణ మొక్కటియేయైనవిధమున కాలస్థానప్రయత్నోపాధిభేద మార్యభాషకు మఱి యనార్యభాషకు నగలిగినప్పటికి శబ్దమను నాకాశగుణ మొక్కటియే "అవిద్యామూలకం ద్వైతమద్వైతం పరమార్థతః" అన్న ట్లుపాధిభేదముంబట్టి శబ్దభేదము కల్పితమగుచున్నదిగాని యాకాశమువలె శబ్దము నిర్విశేషము మఱియు నవిభాజ్యమై "ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ" అనురీతి "ఇదమిత్థమ్" అని నిర్దేశింపనలవిగాకున్నది. కాబట్టి ఛందఃసంస్కృతాపభ్రంశశబ్దము లన్నియును మిథ్యాకల్పితములు స్వప్నపదార్థసదృశములు ప్రాతిభాసికములు వ్యావహారికము లనుకారికములు ప్రతిబింబతుల్యములు "డిత్థాది" శబ్దములమాడ్కి ననర్థకము లెండమావులమాడ్కి విభ్రాంతిమూలములు శశవిషాణవంధ్యాపుత్త్రశబ్దములమాడ్కి నసజ్జభవమిథ్యాకార్యములుగాని పారమార్థికములు కావు కావు. మాయోపాధి నాశ్రయించి యచింత్యవైభవుఁడగు వాసుదేవుఁడు సంహాలీచే "ధ్యాయతీవ లేలాయతేవ" అనువిధమున నిర్గుణుఁడయ్యునుసగుణునివలె నిరువదినాల్గుతత్త్వములచేతఁ గ్రీడించుచున్నాఁడు. "అసంగోహ్యాయం

పురుషః'' అనునట్లు బ్రహ్మముకన్న వాస్తవపదార్థ మెద్దియును లేదు లేదు. అయినప్పటికి సంసారోఽయమ తీవవిచిత్రః'' అను నాచార్యోక్తి ప్రకారము స్వప్నతుల్యమై యనిర్వాచ్యమైన యీవ్యావహారదశను స్వకర్మవశుఁడై జీవుఁ డనుభవించకతీఱదు. అనుభవించిన శబ్దాది విషయములు మిథ్య లని తెలిసియుం బామరబోధకై లోకసంగ్రహార్థమై ధర్మసంరక్షకై పాణిన్యాదిమును లీశబ్దవిశేషము లుపదేశింప వలసివచ్చెను. ''స్థితస్యగతి శ్చింతనీయా'' అనురీతిని లోకవ్యవహారమునసుసరింపఁబడు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసాది శబ్దములనాదిగా దత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషంబుల నానావిధభాషాసంజ్ఞలన్ వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. కేవల ధర్మార్థ బోధకములగు వైదికశబ్దము లుచ్చరించుపద్ధతి శిక్షాశాస్త్రము చేతను మఱి యావైదికశబ్దముల యర్థము న్నిరుక్తిశాస్త్రము మఱి యా శబ్దములప్రకృతి ప్రత్యయవిశేష మెఱింగించు వ్యాకరణశాస్త్రము. మఱి యావేదశబ్దములు నడకనుగురించి తెలుపుఛందశ్శాస్త్రమును మఱి యావేదక్రియాకాలవిశేషము లెఱిగించు జ్యోతిఃకల్పశాస్త్రములును బరోపకార మొనర్చుటకు శక్తిచాలక పరలోకచింత చేసికొన వలసిన ముసలివారికిమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెనుగాని లోకోపకార మొనరింపఁగల దేహపాటవముగల యౌవనవంతులకు ఋగ్యజుస్సామాథర్వవేదమంత్రోచ్చారణముతోఁగాని శిక్షావ్యాకరణచందోనిరుక్తజ్యోతిఃకల్పములను వేదాంగషట్కముతోగాని యవసర మొక్కింతయు న్లేదు లేదు. కాకదంతపరీక్షవలె ఖరరోమగణితమువలె చుక్కలనెక్కించుటవలె నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములు కలిగించి తనతోడిపాటివారినిసుఖపెట్టి తాసుఖముగ బ్రతుకఁదగినశరీరబలముగల వయోవంతులకు వేదవేదాంగశబ్దవిచారణము వ్యర్థము హాస్యాస్పదము పిచ్చి.

ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యము నొరులకుఁ గలిగింపఁదగిన దేహబలము యౌవనము బుద్ధివైభవముకలవారు సన్న్యసించుటయును వేదవేదాంగవిచారణ మొనరించుటయు నిష్ప్రయోజనములు. తన తోడిప్రాణుల యన్నపానవిహారాదిసౌఖ్యమునకై పాటుపడక "సతాం కేనాపి కార్యేణ లోకస్యారాధనం వ్రతమ్" అను నార్యోక్తివిధమున ప్రాణిసంరక్షణముకొఱకును లోకోపకారమునకై పాటుపడక "అత్యాసన్నం పరిత్యజ్య మునేర్దత్తంచ సిష్ఫలమ్" అన్నట్లు తనచుట్టునాఁకలిదప్పికలచే బాధపడుచున్న తనతోడిపాటిప్రాణుల కుపచరింపక పిచ్చివానివలె లోకవ్యవహారమునకు స్వదేహసంరక్షణమునకును నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమొదవించుటకును రవ్వంతయు నక్కఱగాక గగనారవిందమువలె దా ననుభవించి సుఖపడుటకుఁగాని తనతోడిపాటిప్రాణుల బ్రతుకు సౌఖ్యమొదవించుటకుఁగాని పనికిరాని వేదవేదాంగచర్చతో వివేకవంతులును బరోపకారపారీణులునగు సజ్జనుల కెంతమాత్రమవసరములేదు. వేదవేదాంగవిచారణాధికారము మునులకుమాత్రమే చెల్లునుగాని సంసారులయిన ప్రాకృతమానవులకొఱకు వేదవేదాంగములెంతమాత్ర ముద్దేశింపఁబడలేదు. ఇవి వేదము లివ్వి వేదాంగములు మేము వేదవేదాంగవేత్తలము "బ్రాహ్మణేన నిష్కారణం షడంగ వేదోఽధ్యేతవ్యః" అని తాము బ్రాహ్మణులమనియు బ్రహ్మనోటిలోనుండి యూడిపడినామనియు నితరులు తమకన్న తక్కువవారనియు తాము సోమరిపోతులయినప్పటికిని క్షత్రియవైశ్యశూద్రాదిజాతివారలు తమ్ముగూర్చుండఁబెట్టి మేపి సేవించవలయుననియును నోటికి వచ్చినట్లఱచుచు తా మాచరించుకర్మములు శ్రౌతస్మార్తవిధిచోదితములనియువదరుచువంచకులై స్వార్థపరులైన ధూర్తమానవులు "ఇషేత్వా" అని యీవిధముగ నుచ్చరించుశబ్దములు వాస్తవముగా వేదములు కావు మఱి యాకుక్షింభరు లుపన్యసించునవి

వేదాంగములు కావు. నక్కయెడ దేవలోకమేడ యనురీతి నీసోమరి పోతుల కుక్షింభరప్రాకృతమనుష్యులకుఁ గేవల పరమార్థబోధక వేదవేదాంగశబ్దములకును జాల దవ్వు. స్వార్థపరతన్మాని సకల భూతదయాపరులై సర్వలోకోపకారపరాయణులై తమతోడిపాటి జనుల నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభివృద్ధికై పాటుపడనివారెల్ల మోస కాండ్రే. యట్టి ధూర్తులు లోకులను వంచించి తమయిచ్ఛకొలంది నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మాసించి పఠించుశబ్దములుగాని చేయు కర్మములుగాని వేదవిహితములు కావు కావు.

వేదవేదాంగవాచకశబ్దము పరాపశ్యన్తీమధ్య మాత్మకమై మునులకుమాత్రమే విదితమై యుండును. వైఖరీరూపకముగాఁ బ్రాకృతమనుష్యులనోళ్ళ న్వెలువడదు. వెలువడదు. ఈలోకములోని శబ్దజాలమంతయును వ్యావహారికమేగాని పారమార్థిక మొకింతయు న్గాదు కాదు. బ్రహ్మమువలె బ్రహ్మబోధక వేదవేదాంగశబ్దజాలము మర్త్యజనవేద్యము కాఁబోదు. నిత్య మపౌరుషేయము సూక్ష్మ మవ్యక్తము జగత్కారణమగు నాదబ్రహ్మమునకు దేవు నుపాసించు టకై శిలావిగ్రహము స్థాపించినట్లు పరమార్థజ్ఞాపకమునకై యనాదిగా మనుష్యు లేర్పరుచుకొన్న వైఖరీవిశేషము శిలావిగ్రహము దేవునకుఁ బ్రతినిధివలె మనుష్యసృష్టి యై యనాదిగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. శిలావిగ్రహము వాస్తవముగా దేవుఁ డెట్లు కాదో యటులే యీలోకమున వ్యవహరింపఁబడుచున్న వేదములు వాస్తవముగా వేదములు కావు కావు. మ త్రీబ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రాది జాతులు పారమార్థికములును వాస్తవములు గావు కావు. కృత్రిమ రత్నములను బామరు లవివేకులును సహజజాతిరత్నములుగా భ్రమ పడి ధరించుకొని విఱ్ఱవీఁగునట్లు కృత్రిమజాతు లీమనుష్యులు వాస్తవ ముగాఁ దాము ద్విజులమనియు నార్యులమనియుం దక్కినమనుష్యుల

కన్న నధికులమనియు నిర్జీవములగు బొమ్మలతో మాటాడుచాటాడు కొను నవివేకబాలకులవలె మోసపోవుచు వ్యర్థకాలక్షేపము చేయు చున్నారు. సర్వజనసాధారణముగాఁ జతుర్విధాభినయవిశేషము లేర్పరుచ్చుకొని మనుష్యులందఱుం బరస్పరప్రేమానురాగములతోఁ గలసిమెలసి హాయిగా జీవించు నుపాయ మెఱిఁగించు శబ్దముకన్నఁ బ్రత్యక్షవేద మింకెద్దియు న్గాదు కాదు. జనులకుఁ బరస్పరద్వేషము నోధించుశబ్ద మదెంతప్రాచీనమైనప్పటికి వేదసంజ్ఞతో నెంతప్రసిద్ధిగా వ్యవహరింపఁబడినప్పటికిని నిక్కముగా సజ్జను లట్టిపరస్పరవిద్వేష కారణశబ్దము న్వేదముగాఁ బాటింపనొల్లరు. మనుష్యులందఱికిం బరస్పరప్రేమానురాగములం బోధింపనిశబ్దము వేదశాస్త్రవిహితమని మోసకాఁడు తప్ప సజ్జనుఁ డెంతమాత్రముం జెప్పఁడు చెప్పఁడు. లోకోపకారమునకై తాఁ బాటుపడుచు మఱి తన లోకోపకారక వర్తనము న్గొనసాగించుటకై భగవంతుని దనయంతరంగమున వేఁడుకొనుటకన్నఁ బరమార్థబోధకములగు వేదవేదాంగముల కింకొకనామరూపములు లేనేలేవు. కాఁబట్టి పరమార్థబోధకములగు వేదము లాంతరంగికములగు తలంపులుగాని బహిరంగములగు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దవిశేషము లెంతమాత్రము న్గావు కావు. బ్రహ్మాత్మకవేదస్వరూప మాత్మైకవేద్యముగాని వాచిక మొక్కింతయు న్గాదు కాదు. కాఁబట్టి యీలోకములో వేదవేదాంగములని వ్యవహరింపఁబడుచున్న వాఙ్మయము దేవతలకుఁ బ్రతినిధిగా నేర్పర్చిన శిలావిగ్రహమువలె నాత్మైకవేద్యనిత్యాపౌరుషేయవేదశబ్దబ్రహ్మము నకుం బ్రతినిధిగాని యథార్థము కాదు కాదు.

ధ్వనివర్ణవిభేదము

పూర్వాచారములం బూర్వచరిత్రములుం బాతపంచాగములు ప్రాచీను లెట్లున్ననేమి జరిగినసంగతి మంచియో చెడ్డయో మనకు

గతజలసేతుబంధనమేల. "ప్రకృతమనుసరామః పాయసం భక్షయామః" అనునట్లిప్పటిజనులందఱు ఐకమత్యముతోఁ బరస్పర ప్రేమానురాగములతో హాయిగాఁ దమబ్రతుకు కొనసాగించుకొనఁదగిన మనోవాక్కాయకర్మము లేర్పఱచుకొనుటయే యవశ్యకర్తవ్యము. మార్గియు దేశియు నని కేవల ధ్వన్యాత్మకశబ్దము రెండు విధములు. ఛందస్సును భాషయు నని వర్ణాత్మకశబ్దమును రెండు విధములుగా విభజింపఁబడినవి. మార్గియును ఛందస్సును కేవల పరమార్థబోధకములయి మునులకుమాత్రమే వేద్యములయియున్నవి గాని లోకవ్యవహారోపయోగకరములు కావు. శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రములు కేవల మార్గిచ్ఛందస్సులనే చెప్పుచు మున్యుపదిష్టములై పరమార్థబోధకములగుటచేత లోకవ్యవహారమున కక్కఱకావు. ప్రాకృతులగు మనుష్యులకు మార్గిచ్ఛందశ్శబ్దములు వేద్యములు కావు. మఱియు ను బ్రయుక్తములుంగాఁబడక నక్షత్రగోళములవలెఁ దమయునికినిమాత్ర మీలోకులకు వెల్లడించుచున్నవి. మార్గిచ్ఛందశ్శబ్దతత్త్వము మున్యేకవేద్యముగాని ప్రాకృతజనులకు దురవగాహము. వేదద్రష్టలు మునులు గాని ప్రాకృతులగు మనుష్యులు కారు. కాఁబట్టి శాస్త్రములను మనుష్యులకును జాలదూరము. బ్రహ్మవేత్తలమని దంభముచూపు కుక్షింభరులవలె వేదశాస్త్రపండితులమని విఱ్ఱవీఁగుమనుష్యులు మిక్కిలిస్వార్థపరులగు ధూర్తులు. కేవలపరోపకారప్రవర్తనముసల్పు సజ్జనులుమాత్రమే మూర్తీభవించిన వేదశాస్త్రము లనఁదగుదురు. లోకద్రోహులగు దుర్జనులు పండితులమని స్వలాభమునకై పామరజనులను మోసపుచ్చుటకై తాము పఠించిన వేదశాస్త్రములనియును దాము శ్రేష్ఠమానవులమనియును సత్కారార్హులమనియు దొంగనిష్ఠలు కొంగజపములు నక్కవినయములు మర్కటచేష్టలు లేనిపోనియంత్రతంత్రమంత్రములతో నోరులఁ జెఱచి తాము చెడుచుందురు.

“దైవముచేయు నొత్తడితప్పునన్న సేవతో దాని నోర్చి వెక్కిరించు” అన్ని యింద్రియములను ముడుచుకొని యేవికారమును బొందక సర్వమును దైవాధీనము జగత్కార్యవైచిత్ర్య మని భావించి బ్రతికిన సార్థకముగా శక్తికొలంది లోకోపకారముమాత్రమే చేయఁ గల్గుమార్గమున నడచుచుఁ దనవలన కేవలలోకోపకారకక్రియలనే చేయించుమని దయామయుఁడగు శ్రీకృష్ణుని దివారాత్రములు పవిత్ర హృదయమున స్వార్థపరతన్మాని యహంకారమమకారములవీడిఁగి వేఁడుకొనుచుంటకన్న బ్రతుకునం దవశ్యకర్తవ్యప్రయోజన మింకెద్దియు న్లేదను నిశ్చయముతోఁ బ్రవర్తించుటకన్నఁ బురుషకార మింకెద్దియు న్లేదు లేదు. “వాచారంభణం వికారో నామధేయం మృత్తికేత్యేవసత్యమ్” అను శ్రుతివాక్యానుసారముగా నాకాశకాల దిగాత్మమనస్సులను విభజించ నలవికాదు. పృథివ్యప్తేజోవాయువులు మొదట ఘ్రాణజిహ్వాచక్షుస్త్వగింద్రియగ్రాహ్యములయి పిదప మనస్సుచేత గంధరసరూపస్పర్శగుణవిభజనమున కవకాశమిచ్చుచున్నవిగాని యాకాశద్రవ్యము కేవల శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యశబ్దగుణముమాత్రమే నిర్దేశింపఁబడుచున్నదిభావనైకగమ్యమైయున్నదిగానిపృథివ్యప్తేజోవాయువులకన్న వేరుగాస్వస్వరూపమును బ్రకటింపఁజాలదు. పృథివ్యప్తేజోవాయువులనుమఱియుం దద్గుణములు నాకాశమునకు వేఱయిఘ్రాణ రసనాచక్షుస్త్వగింద్రియములకుఁ బ్రత్యక్షములగుచున్నవికాని కేవల శబ్దగుణముంబట్టిమాత్రమే యాకాశద్రవ్యముయొక్క యునికి కేవల భావనైకగమ్యమై మనఃకాలదిగాత్మలవలెఁ బుద్ధికిమాత్రమే ప్రగోచర మగుచున్నది. కాఁబట్టి యాకాశకాలదిగాత్మలనెడి నాల్గునుద్రవ్యములు. పృథివ్యప్తేజోవాయులవలె నింద్రియగ్రాహ్యములు కాఁబడక కేవల భావనైకమాత్ర గ్రాహ్యములని యనుకొనవలసియున్నది. ఇంద్రియప్రత్యక్ష మెంతమాత్రమున్గాని యాకాశముయొక్కగుణమగు

శబ్దముకూడ నాకాశమునవలె నిరూపించి వ్యాకృతముకావించి ప్రకృతి ప్రత్యయనిరూపణ మొనరింపనలవికాదు. గాని శబ్దముయొక్క స్థూల సూక్ష్మదశలను మఱి యద్దాని స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషములు గొంతవఱకుఁ దెలియఁబడి యనుకారసంజ్ఞావిధానములం బరులకుఁ దెలుపశక్యములగుచున్నప్పటికిని శబ్దముయొక్క వాస్తవతత్త్వముం దెలిసికొనుటకుఁగాని తా విన్నశబ్దము "ఇదమిద్ధమ్" అని పరులకుఁ దెల్పుటకుఁగాని మునికిఁదప్పఁ బ్రాకృతమనుష్యున కొక్కింతయు నలవి కాదు. కుక్క గుఱ్ఱుమన్నది- పులి ఘాండ్రుమన్నది- పిట్ట కూయుచున్నది- కాకి యఱచుచున్నది- మేఘము గర్జిలుచున్నది- ఫిరంగి మ్రోఁగుచున్నది- జనులు పల్కుచున్నారు. చప్పుడు సద్దు సందడి మ్రోఁత కూఁత యేమోవినఁబడుచున్నది భాష యేదో పోల్చి వివరింప శక్యముకాదు. మఱి యనుకరించుటకైన నలవికాదుగాని యీపల్కులు మఱి వీనిలోనియర్థమును చిన్నతనమునుండియు సావాసముచేతను మప్పఁబడి యలవాటుచేతను గొంతవఱకు నేర్చినకొలంది ననుకరించి గుఱుతించి స్వభాషాపరిచితులగు జనులకు బోధింప నలవియగును.

నాదబ్రహ్మోపాసనము

"శ్రుతి ర్మాతా లయః పితా" అనునట్లు శబ్దమునకు శ్రుతి లయలు తలిదండ్రులు. నానాశ్రుతి స్వరగ్రామమూర్ఛనాత్మకమై ద్రుతమధ్యవిలంబలయకాలస్వరూపమై శ్రవణేంద్రియైకగ్రాహ్యమయి యంత్రగాత్రములచే ధ్వనివర్ణాత్మకమై యవ్యక్తకారణసంవృతబింబ నాదబ్రహ్మము వ్యక్తకార్యవివృత ప్రతిబింబశబ్దమై సహజముగా జగమున సృష్టిస్థితినాశవిశేషపద్ధతులు నన్నిటను సకలప్రాణులం బ్రవర్తిల్లుచున్నది. తనతల్లి మొదలగు బంధువులు తనసహవాసులు నేయభిప్రాయముతో నెట్లు పల్కుచున్నారో యాయాయభిప్రాయమును వెల్ల

డించుటకై యట్లు పల్కుటకుఁ బసినాఁటినుండియు జంగమప్రాణు లలవాటుపడుచు నట్టిధ్వనుల ననుకరించుచుఁ దమతోఁడిపాటివారి పల్కుల నాలించి తాముగూడ నట్టిధ్వనులను స్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషముల ననుకరించుచు సహజశక్తితో వ్యవహరించుచుందురు. వినక పరులపల్కులతీరును మఱి స్ఫుటాభిప్రాయమును దెలిసికొన శక్యముకాదు. ''రారా'' అని పల్కువానికంఠధ్వనిం బ్రత్యక్షముగా విన్నవానికిందప్ప వాఁడు ''రారా'' అని పల్కెనను ననుకారకుని ధ్వనింబట్టిగాని లేక వ్రాఁతమొదలగువానిచేతగాని మఱేచాఁతుప సంజ్ఞచేతఁగాని యింకొక రంత స్పష్టముగా ''రారా'' అని మొదటఁ బల్కినవానిపల్కుయొక్క తాత్పర్య మెఱుఁగఁదరముకాదు. సచేతన ధ్వనిని గూలంకషముగా నచేతనయంత్రము తెలుపనేరదు. మఱియును దనయుద్దేశమును దానే యభినయించి సాకల్యముగా వెల్లడింపనేరని యంశములో నితరులపల్కులందలి యభిప్రాయమంతయును బరుల కెంతయభినయజ్ఞుఁడైనం బ్రకటింప నసాధ్యము.

నాదబ్రహ్మమును దెలిసికొన్నదంతయుదు సర్వజ్ఞులయిన మునులును శాస్త్రకోవిదులగు శిష్టులయినను గూలంకషముగా వేద శాస్త్రముఖములం బోధింపఁజాలరన పిజ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులగు సంసారుల లెక్కయేల ? కంఠధ్వని మెల్లగాను మఱి దూరశ్రావ్యముగాను సన్నముగాను గంభీరముగాను నానారసాత్మకమై పరిచయముకొలంది నెఱుఁగబడుచు నానాజాతిజీవులయుద్దేశమును వినువారలకు వెల్లడించు చున్నది. పల్కువానికంఠస్వరమునుబట్టియు వినువానిశ్రవణేంద్రియ శక్తింబట్టియును మఱియు నుభయులబుద్ధిస్వాస్థ్యమునుబట్టియును నభిప్రాయములు ప్రకటింపఁబడి తెలియఁబడుచుండును. మొత్తముపై నేయభినయవిశేషముచేతనైనను దనయూహానంతయును వెల్లడించు టకుఁగాని పరులయభిప్రాయమంతయును గూలంకషముగాఁ దెలిసి

కొనుటయేగాని ప్రాకృతులగు సంసారులు శక్తులుకారు కారు. వేదచోదితులై పలుకుచున్నారుగాని వేదముల నెట్లభినయించుటకైనను స్వతంత్రులుకారు కారు. సహవాసముచేత మంచిజ్ఞాన మబ్బునుగాని తప్పక దుస్సహవాసముచేతఁ జెడుగబ్బుకతీరదు. ఈసంసారమంతయు నజ్ఞానాత్మకాహంకారమమకారమూలము. సిరి యబ్బునుగాని చీఁడబ్బకమానదన్నట్లు నిశ్చయముగా నానాదుఃఖఫలకము. మఱి యవివేకమూలమగు నీసంసారవృక్షము నాశ్రయించి బ్రతుకుజీవుల దుర్దశకు ముఖ్యమగు కారణ మనాద్యవిద్యామూలకకర్మబంధమే. ఆకర్మముయొక్క స్వరూపము జీవితేచ్ఛాత్మకతృష్ణ. తృష్ణారహితునకు సంసారబంధము లేదు. కావున స్వార్థపరతమాని సకలకర్మములను భగవదర్పితములు కావించి ఫలమును గోరకయే కేవల పరోపకారము కొఱకుమాత్రమే పౌరుషము నుపయోగించు పరమభాగవతుఁ డొక్కఁడుమాత్రమే లయబ్రహ్మమునఁబడి రసికశిరోమణియై దోషము నుపేక్షించి గుణమునుమాత్రమే గ్రహించి సమస్తకర్మములను భగవత్సమర్పణముకావించుచు నిరపేక్షుఁడై భగవద్దాసానుదాసుఁడై సూనృతవ్రతుఁడై సర్వభూతదయాపరుఁడౌటచేత నాదబ్రహ్మోపాసన మనవరతము కావించుటచేత శబ్దతత్త్వ ముపదేశింప సమర్థుఁడగుచున్నాఁడు. అట్లు నాదబ్రహ్మోపాసనముచేత శబ్దతత్త్వము ముపదేశించినమునులలో నగ్రగణ్యుఁడై దేవర్షి నాఁ బరగిన పరమభాగవతోత్తముఁడగు నారదమహర్షి సామవేదశిక్షాశాస్త్ర ముపదేశించెను. మును లుపదేశించినసంగతి మునులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెను గాని మున్యుపదిష్టమార్గమున సంసారులు నడువశక్యము కాదు. సంసారులు స్వకర్మబద్ధులు మఱియుం బూర్తిగా నస్వతంత్రులు కావున దుఃఖప్రాయమగు నీసంసారమునఁ దమ కెద్దియుం దెలియరాదనియును దా మెంతమకుఁ బనికిరామనియును దమపురుషప్రయత్నమునకుఁ గూడ

దైవమే మూలమనియును సకలక్రియలును నిశ్చయముగాఁ దమకవశములై జరుగుచున్నవనియును "సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు" అను మంచితలంపు తమకుఁ గలిగినపుడుమాత్రమే దమకుఁ జిత్తశాంతి యొక్క చవి తెలియుచున్నదనియును భగవంతుఁడు తప్ప తమ్మును గాపాడి తమచిత్తశాంతినిఁ గలిగించుపదార్థ మింకెద్దియును లేదనియు నీబ్రతుకున నేవ్వుతప్ప నుఱెద్దియుం దనచేతనైనదని యింకొకటి లేదనియును సుఖదుఃఖములు ఋతువుల మాఱుపువలెఁ దనకవశములయి తటస్థించుచున్నవనియు నేపనియైనను జేసిన లాభములేదు మఱియుం జేయకతీఱదని యును ఈయస్వతంత్రపుబ్రతుకు చావకతీఱని గూనినంపులాగున్నదనియును సర్వమును దైవాధీనమేయనియును దానెద్దియు న్వాస్తవము దెలిసికొనుటకుఁగాని తెలుపుటకుఁగాని సమర్థుఁడు కాఁడనియును "ఏకః కపోతపోతశ్శతశః శ్యేనాస్తమభిధావన్తి అంబరమావృత్తిశూన్యం శివశివశరణం విధేః కరుణా" ఆకసమంటు డేగలకుఁ జిక్కువడిన గువ్వపిల్లవలె నీయరిషడ్వర్గమునకుం జిక్కిన తనబ్రతుకు బొత్తుగా దిక్కుమాలి కేవలము దైవమే శరణముగా మిగులుచున్నదనియును అన్నము ముందుగా సృజింపఁబడ కాఁకలిపుట్ట నేపుట్టదనియు మోక్షానందము మొదటలేక సంసారదుఃఖము ప్రవర్తిల్ల నేప్రవర్తిల్లదనియును దైవసాహాయ్యమున్న పరమభాగవతున కీవిచారణమంతయును సహజముగాఁ దోఁచి తృష్ణ యుపశమిల్లి సకలభూతదయయును జగదుపకారాంక ప్రవర్తనము న్గలిగించి భోగవాంఛను మఱలించి నాదబ్రహ్మతత్త్వ మెఱిఁగించి కైవల్యానందము న్గలిగించును గలిగించును.

పసినాఁటినుండియుం దనచుట్టుపట్ల జంతువు లేయుద్దేశమును వెల్లడించుటకై యెట్లెట్లు తమకంఠధ్వని వెల్లడించునో మఱి యితర

విధసంజ్ఞ లేవేవి బయలుపడునో నిరంతరపరిచయానుభవాభ్యాసముల చేత గుఱుతింపవచ్చును. భయమును గోపమును వేడ్కను మచ్చికను దెల్పుచు మనుష్యాదినానావిధజంగమప్రాణులు వెల్లడించు కంఠధ్వనులు తక్కినయవయవముల పరస్పరసంయోగముచేతఁ గలుగు ధ్వనివిశేషములు మఱియును నేత్రఘ్రాణరసనాత్వగింద్రియగ్రాహ్యములగు రూపగంధరసస్పర్శప్రకటనవిశేషములు పరిచయానుభవాతిశయముకొలంది గుఱుతింపవచ్చును. వివేకశక్తియు త్వక్చక్షుఃశ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణేంద్రియశక్తియును సరిగానున్నకొలంది నానావిధజంతువులు పరస్పరబోధకావించుకొనవచ్చును. నాబుద్ధియును నాశ్రవణేంద్రియము స్వస్థతగానున్నకొలంది నాచెంగటి మనుష్యాది నానాజంగమప్రాణు లేయేయభిప్రాయముతో నెట్లెట్లు కంఠాద్యవయవధ్వనులు కావించుచుండిరో మఱి యందుకై నేనెట్లెట్లు తత్తదభిప్రాయానుసారముగా బదులాడవలయునో నాచిన్నతనమునుండియు నాకుఁగల లోకానుభవముంబట్టి యొరులధ్వనిని గుఱుతించి యొరులకు నాయభిప్రాయ మెఱిఁగించువిధమున ధ్వనిచేయఁగలను. తక్కినజంతువులసంగతి యటుండఁగా నాయిరుగుపొరుగులపల్కుల కలవాటుబలముచేత నభిప్రాయమును గ్రహించి బదులాడు నాభాషయు నాయిరుగుపొరుగువారలభాషయు నొక్కటియై సమానాక్షరవిన్యాసముల నుండకతీఱునుగా? తత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా సకలజనసామాన్యమైన ధ్వనిమొత్తముపై భయము కోపము సంతోషమసహ్యము దుఃఖమును సూచించుట కైదువిధములం బంచప్రాణములంబట్టి యందఱిమనుష్యులయభిప్రాయములచేత స్వరకాలస్థానప్రయత్నములం భిన్నములయ్యు నొక్కపోల్కిగానుండకతీఱదు. మఱియును స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషములతోఁ దత్తద్దేశసామాన్యముగా భాషలు సంస్కృతాపభ్రంశవిశేషములన్ వ్యవహరింపఁబడుచు

"రక్షోహాలఘ్వసందేహః" ప్రయోజక శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో నిరుక్త శాస్త్రపద్ధతులచే ననాదికాలమునుండియును దేవాలయములు చెరువు లిండ్లు వాకిళ్లు తోటలు నౌకాజాతులు సేతులు వావివరుసలు మొదలగుమానవమర్యాదలవలె వ్రాతమూలముగా గ్రంథమున సంగ్రహింపఁబడు దినా ననసంప్రదాయసిద్ధముగా వ్యవహరింపఁబడుచుం దత్తద్దేశకాలపాత్రోచితోద్దేశములు చతుర్విధాభినయ విశేషముల మాఱుచుండియు న్నాలక ప్రవాహోదకగుణమురీతిం బ్రవర్తిల్లు చుండును. కాఁబట్టి నామరూపాత్మకమై జగద్రూపముగా వివృతమైన నాదబ్రహ్మముయొక్క తత్వము "ఇదమిద్ధమ్" అని నిర్దేశింపనలవి కాదుగాని వ్యావహారికమందలి భాషావిశేషముల కించుమించు సరియైనపద్ధతులు నియమించుశిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్త శాస్త్రము లెఱిఁగినపండితులు జనులకుఁ బరస్పరైకమత్యానురాగము లొదవింప జాలుదురనియే పరమకారుణికులయిన నారదాదిమునులు లోకోప కారముగా నానావిధశబ్దార్థము లెఱిఁగించుటకై వివిధములగు శిక్షాది శాస్త్రము లుపదేశించిరి. తనతోడిపాటిజనులలో ననాదిసంప్ర దాయానుసారము ననుశ్రుతమై వ్యవహరింపఁబడుచున్న భాష దేశ కాలపాత్రానుసారముగా సకలజనరంజకముగాఁ బలుకుట మిక్కిలి యవశ్యకర్తవ్యము. లోకశాస్త్రావిరుద్ధముగాఁ బాడవలయును మాటాడ వలయును గ్రంథములు వ్రాయవలయును. ఇహపరోభయలోకాను కూలముగా నామరూపవిశేషాభినయముల నొరులఁ దరింపఁజేసి సజ్జనుఁడు చతుర్దశపరమభాగవతులవలెఁ దాఁ దరించును.

ఉదాత్తానుదాత్తస్వరితాత్మక సప్తస్వరముల నాచార్యుఁడు దక్షిణశ్రవణమున శిష్యులకుఁ బుఱ్ఱెల కుపదేశింపవలయునను శిక్షా శాస్త్రపర్యాలోచనముచేత నే యర్థమిచ్చుశబ్ద మెట్లుచ్చరింప నిహపర ములను సాధింపవచ్చునో యామార్గమును గురూపదేశముచేతను

స్వశక్తిచేతను లోకశాస్త్రాదివ్యవేక్షణముచేతను దెలిసి ప్రయోగించు సకలజనానురాగమును సంపాదించుకొనుటయే పరమపురుషార్థము. "అనుదాత్తేత్-స్వరితేత్" అని ధాతువులు నియమింపఁబడుటచే శబ్దములం బల్కుటకై స్వరము నియమింపఁబడెను. కాఁబట్టి యుచ్చారణానియమము వైదికశబ్దములకేగాని లౌకికభాష కెంతమాత్రముం బనికిరాదు.

"యథేంద్రశత్రుః స్వరతోఽపరాధాత్" అనుటచేత యజ్ఞదీక్షితుఁడగు యజమానుఁడు మఱి యధ్వర్యులునుమాత్రము వేదమంత్రముల నుచ్చరించునపుడు ఉదాత్తాదిస్వరనియమము తప్పరాదు. లౌకికభాష యథేష్టస్వరముతోఁ దనయభిప్రాయముం బరులకుఁ దెల్పుటయే ప్రయోజనముగా నుచ్చరింపవచ్చును. లోకరంజనముగా భాషం బల్కినఁ జాలును. స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషము లెట్లుండనీ మఱి యచ్చులుగాని హల్లులుగాని యెట్లుండనీమఱి యేయచ్చుల యొక్కగాని యేహల్లులయొక్కగాని యేర్పాటుండినను లేకుండినను కేవల ధ్వన్యాత్మకమైనను లేక వర్ణాత్మకమైనను మఱేవిధముగా నుచ్చరింపఁబడినను దనయభిప్రాయము పరులకు వెల్లడియగుటమాత్రమే ప్రయోజనము. మఱియు నెట్టినియమముగాని యెట్టికట్టుపాటు పద్ధతులకుఁగాని లోఁబడక లోకరంజనమగురీతిని యథేష్టముగా లౌకికభాషను బల్కవచ్చును. కేవలపరమార్థసంపాదనప్రయోజనములగు వేదమంత్రము లుచ్చరించునపుడుమాత్రమే శిక్షాదిశాస్త్రపద్ధతు లవలంబించకున్నం బ్రత్యవాయముకలుగునని "నమ్లేచ్ఛితవైనాపభాషితవై" అను శాస్త్రనియమము కలిగెను. కాఁబట్టి పరమార్థసంపాదనమునకై ఋగ్యజుస్సామవేదమంత్రోచ్చారణముచేత నధ్వర్యదీక్షితు లయిన పత్నీయజమానులకును మఱి యధ్వర్యసప్తకమునకు మాత్రమే యేకట్టుపాట్లుగాని వేదశాస్త్రనియతపద్ధతు లెవ్వియైనగాని యాచ

రింపకతీఱదు. పారమార్థిక బోధకములగు వేదమంత్రముల ప్రవృత్తిగల యజ్ఞవాటముకాని కేవలలోకవ్యవహారమున నడుచుచున్న సంసారులకు నిద్రాహారవిహారములందు లోకరంజకముగాఁ బ్రవర్తిల్లుటకన్న వేఱే వేదశాస్త్రపద్ధతుల నవలంబించఁగూడదు కూడదు. యతినియమము గృహస్థున కెట్లు తగదో కేవల యాధ్వర్యకార్యములగు వేదశాస్త్రపద్ధతులు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యతత్పరులగు లౌకికమనుష్యులకుఁ దమతోడిపాటివారి ప్రేమానురాగములను సంపాదించుకొనుటెన్నన నడుచుకొనుటకన్న వేదశాస్త్రోపదిష్టపద్ధతులతో నొక్కింతయైన నవసరములేదు లేదు. యజ్ఞదీక్షితులకు శాస్త్రనియమమును లౌకికులకుఁ గ్రామచారానుజ్ఞయును సకలమునిసమ్మతములని సిద్ధాంతము సిద్ధాంతము. జనులకు దేశకాలపాత్రానుసారముగాక మిక్కిలి ద్వేషమును గావించు నాచారము వేదచోదితధర్మమయినప్పటికి నవలంబించఁగూడదు కూడదను మనుస్మృతి మిక్కిలి కొనియాడఁదగినది. "కలౌ పారాశరస్మృతిః" అనుటచేత "దానమేవ కలౌయుగే- కలౌ సంకీర్త్య కేశవమ్- కలౌ కేశవకీర్తనమ్" అను పరాశరోక్తిచొప్పునఁ గలికాలమందు ముఖ్యముగా "పరోపకారార్థ మిదం శరీరమ్" అను విధమునఁ దనతోడిపాటివారి ప్రేమానురాగములు సంపాదించుకొనివారల కుపకారముగా నడిచి యొరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటెన్నన నడుచుటకన్న నితరవేదశాస్త్రవిహితధర్మము లవలంబింపనెవ్వరికిం బనికిరాదు పనికిరాదు. ప్రస్తుత మాచరింపకతీఱని మనుష్యులందఱు నొలసిమెలసిపరస్పరప్రేమానురాగములతో నేకీభవించి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములం దమబ్రతుకు పొడిగించుకొనుటమాత్రమే యని సిద్ధాంతీకరింపకతీఱదు తీఱదు. నిన్నటి సూర్యకిరణతత్వము నేటి సూర్యకిరణతత్వము కానేరదు. నేఁడు నిన్నటికన్న నన్నివిధముల వేఱే. కాఁబట్టి భూతభవిష్యత్కార్యాలోచనము వ్యర్థము. వర్త

మానసమయోచితము నొరులయెడఁ దా నెట్లు ప్రవర్తించినచోఁ దన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకు భంగముకలుగక హాయిగాఁ దన బ్రతుకు కొనసాగునో యావిధముగాఁ దనతోడిసాటివారితో నేకీభవించి తనకు న్దనయెడననురాగముగల జనులకు న్సంతతము క్షేమము న్గలిగించుటకై భగవంతుని బ్రార్థించుచు లోకోపకారముగా నడిచి యొరులసుఖపెట్టినయెడఁ దాసుఖపడవచ్చును వచ్చును. నిద్రాహార విహారసౌఖ్యాభిలాషము జనులందఱికి న్సమానమే.

బ్రాహ్మణప్రాణము- బ్రాహ్మణనిద్ర- బ్రాహ్మణునియాఁకలి డప్పిక లని నిద్రాహారసౌఖ్యమునకు వర్ణాశ్రమధర్మవ్యవస్థ లేదుగా ? వాస్తవముగా లోకముతో నొక్కింతయును సంబంధములేక కేవల పరమార్థబోధకములను ఋగాదివేదమంత్రములందు ద్యోతితములగు బ్రాహ్మణాదివర్ణములు తత్తద్వర్ణవ్యవస్థలు నుపాసనాసౌలభ్యము నకై దేవతలం దెల్పుటకై దేవాలయములు శిలావిగ్రహములు సాలగ్రామములు మొదలగుమూర్తులు కల్పింపఁబడురీతిన్ వివిధయజ్ఞ విధానములు బ్రాహ్మణాదివర్ణవ్యవస్థలు వర్ణాశ్రమధర్మములు మంత్ర పాఠములు జాతినీతులు శ్రుతిస్మృతి మతాచారములు తత్తద్యోగాను సారముగా లోకరక్షకై పరమకారుణికులు సర్వజ్ఞులగు మునులు చతుర్విధాభినయముల నుపదేశింపుచుండిరి. ఋతువులు వివిధగతుల సహజముగా మాఱుచున్నవి. ప్రస్తుతోపయోగముగాఁ దత్తదృతువు లకుఁ దగునట్లు నిద్రాహారవిహారసామగ్రి న్సమకూర్చుకొనక తీఱదుగా ? వర్తమానదేశకాలపాత్రానుసారముగా నొరులసుఖపెట్టి తానుసుఖపడు టెన్ను వెదకుకొనుటకన్న మనుష్యుఁడవలంబించవలసిన వేదశాస్త్రవిహితధర్మ మింకేద్దియు న్గాదు కాదు.

మంచి చెడ్డలు

"ధీయో యోనః ప్రచోదయాత్" అనఁగా భగవంతుఁడు బుద్ధిని మా కొసఁగుఁగాక– బుద్ధి యనఁగా సకలజనానురాగము నొసంపాదించుకొనఁదగిన నడువడియనిగాని "వాసుదేవః సర్వమితి" జగమంతయును దేవుఁడేయని నిశ్చయముతో రాగద్వేషముల నందని చిత్తశాంతియనిగాని యర్థము. మొదటియర్థమే ప్రాకృతమానవుల కుపయోగము. రెండవయర్థము మునులకుమాత్రమే వేద్యము. మనుష్యులకు మిక్కిలి దురవగాహము మఱి యందరానిపంటవంటిది. పూర్వులు సంపాదించినయాస్తియును బూర్వులొసఁగినగ్రంథములును బ్రస్తుతము మనబ్రతుకుసౌఖ్యమునకై యుపయోగించుకొనుచున్నాముగా? ఆప్తవాక్యరూపములగు వేదశాస్త్రములును పెద్దల యుపదేశములే మన కాదేయహేయవస్తుజ్ఞానమే పోషకమగుచుండు ప్రతిజనప్రత్యక్షానుభవమేకదా? భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలోపయోగముగా దేశకాలపాత్రోచితముగా సర్వజ్ఞులును బరమకారుణికులుం గేవల లోకోపకారపరాయణులగు మును లుపదేశించిన శ్రుతిస్మృతులను ప్రకృతోపయోగముగా ననుసరించవలయును వలయును. కాఁబట్టి పరాశరమునిమతానుసారము నిప్పటిజనులు నడచియే తీఱవలెను. పరాశరస్మృతిలోని ముఖ్యసారాంశము "దానమేవ కలౌయుగే– కలౌ కేశవకీర్తనమ్" అనికదా, దానమన్నను కేశవకీర్తన మన్నను "పరోపకారార్థ మిదం శరీరమ్" అను భావము స్పష్టపడుచున్నది. "సతాం కేనాపి కార్యేణ లోకస్యారాధనం వ్రతమ్" అని భవభూతిమహాకవి పరాశరస్మృతిసారమును విశదీకరించెను, బ్రూ. ఏధ–కృఞ్ ఈమూఁడుధాతువులు క్రమముగా సుదాత్తానుదాత్తస్వరితేత్తులుకలవయి పరస్మైపదాత్మనేపద్య

భయపదులనుబట్టి...భవతి ఏధతే- కరోతి-కురుతే అను క్రియారూప ములు పొందుచు భూసత్తాయాం...కృఞ్ కరోతి...అని పాణినిమునిచే ధాతుపాఠమునఁ జెప్పఁబడినవి. ఇచ్చటఁ జెప్పఁబడిన యుదాత్తా నుదాత్తస్వరితస్వరములు కేవల వ్యాకరణశాస్త్ర ప్రవృత్త్యర్థమై యేర్ప డిన సంజ్ఞలుగాని భవతి- ఏధతే- కరోతి- కురుతే యనునపుడు నిషాదగాంధారస్వరములచేతను ఋషభధైవతస్వరములచేతను షడ్జ మధ్యమపంచమస్వరములచేతను పాణిని శిక్షాశాస్త్రపద్ధతిగా నీయుదా త్తానుదాత్తస్వరితోత్తుల న్విధింపఁబడి భూ ఏధ- కృఞ్ అను ధాతు వులుగాని తజ్జన్యములగు భవతి- ఏధతే- కరోతి- కురుతే యను క్రియారూపశబ్దములుగాని యుచ్చరింపవలయునని నియమము లేదు. ఉదాత్తాదిస్వరనియమము- మాత్రాదికాలనియమము- తాల్వాదిస్థాన నియమము- వివృతాదిప్రయత్ననియమము మొత్తముపై నుచ్చరణ విధి వైదికశబ్దములకుఁగాని లౌకికభాషాశబ్దములకుఁ గామచారాను జ్ఞతనుగా నెవరియిష్టముచొప్పున వారు తమతమభాషలం బరులకుఁ దమయుద్దేశము వెల్లడియగునట్లుగ నుచ్చరింపవచ్చును. మఱియును యజ్ఞదీక్షనహించిన స్త్రీపురుషమిథునముతప్పఁ దక్కినస్త్రీపురుషులు తమతోడిపాటివారలకుఁ జిత్తరంజన మెట్లగునో యావిధమునఁ దమ తమ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సంపాదించుకొనఁదగిననడువడి నవలం బించవలయును. జనులందఱికిం బరస్పరప్రేమానురాగములు పుట్టింపఁ గలిగనేని యేజాతియైనను సరియే యేమతమైనను సరియే జనులకుఁ బరస్పరానురాగహేతువగు జాతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని యవశ్యావలంబ్యము.

మనుష్యులలో మంచిచెడ్డ లను రెండువిధములయిన జాతులు నీతు లాచారములు మతములు విద్యలుం గలవు. జనులకుఁ బరస్పర

ప్రేమానురాగములం బుట్టించు జాతిగాని నీతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని యాదేయమున్ మంచిదనిపించుకొనును. జనులకుఁ బరస్పరవిద్వేషకారణమయిన జాతిగాని నీతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని హేయము జెడ్డదనిపించుకొనును. పరోపకారకమగు బ్రతుకు మంచిది. లోకద్రోహకరమగు బ్రతుకు చెడ్డది. మంచిధనము— చెడ్డఋణము— లోకోపకారపరాయణులు ధనస్వరూపమగు మంచిని దమవెనుకవారి కప్పగించెదరు. స్వార్థపరులు ఋణమువంటి చెడ్డను గలిగించి పోయెదరు. జనుల మంచిచెడ్డలు రెండే. వారిబ్రతుకు పిమ్మట నీలోకములో లోకోపకారకముగాను మఱి లోకాపకారకముగాను నిల్చియుండును. కాఁబట్టి సజ్జనులు మంచిపేరును మఱియుం దుర్జనులు చెడ్డపేరును లోకమునఁ దమ వెనుకనుంచి పోయెదరు. సత్కీర్తివంతులకు స్వర్గమును దుష్కీర్తివంతులకు నరకమును మరణానంతరమునఁ దప్పక లభించును. సర్వజనసములు సర్వభూతదయాపరులు సర్వజ్ఞులగు గౌతమవ్యాసాది మునులు సర్వలోకు లన్యోన్యప్రేమానురాగములతో హాయిగాఁ గలసిమెలసి యిహపరసౌఖ్యమును సంపాదించుకొను ముఖ్యోద్దేశముతోనే దేశకాలపాత్రోచితముగా వేదశాస్త్రసమ్మతములగు ధర్మములుపదేశించిరి. స్వార్థైకపరులగు దుర్జనులు వంచకులై జనులకుం బరస్పరద్వేషము కల్గుతీరున మునిప్రణీతధర్మములకు విపరీతార్థములు చెప్పి పామరజనుల నమ్మించి లేనిపోని జాతికులమతాచారాభిమానముల జనులు పరస్పరద్వేషమునఁ దన్నుకొని కొట్లాడుకొనుచుండఁగాఁ దాము విఱ్ఱవీఁగుచు నోరులఁ జెఱచి తాము చెడుచుండురట్టిదుర్జనులబోధలు దుర్వ్యసనములవలెఁ గడురుచ్యములును సులభబోధకములగుటచే మనుష్యులలో నూటికిఁ దొంబదితొమ్మండ్రు

దుర్వ్యసనపరులయినవిధమున వంచకబోధలకు లోనగుచుందురు. జనులలోఁ బరస్పరవిద్వేషకారణములగు జాతికులమతాచారము లన్నియును ధూర్తపండితకల్పితములేగాని నిక్కముగా మున్యుపదిష్టము లెంతమాత్రము న్గావు కావు. బ్రహ్మచర్య గార్హస్థ్య వానప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమములు మున్యుపదిష్ట వర్ణాశ్రమధర్మము లన్నియును లోకోపకారపరాయణులు సర్వజనసమ్మతముగా విధ్యుక్తముగా నవలంబించి యొరులఁ దరింపించి తాము తరించు సజ్జనులు పరమభాగవతోత్తములనఁ బరఁగెదరు.

శ్రుతితత్త్వనిరూపణము

ధాతువులకు వైయాకరణు లేర్పర్చినయుదాత్తానుదాత్తస్వరితములు కేవలమును శాస్త్రప్రవృత్తిమాత్రఫలకసంజ్ఞలుగాని సప్తస్వరాత్మకస్వరపరము లెంతమాత్రము న్గావు. నోటిలోని యంగుడు మొదలగు పైనున్న స్థానములంటిన ధ్వని "ఉచ్చైరుదాత్తః" అనియును నాలుకక్రిందిదంతముల నొరయుధ్వని "నీచైరనుదాత్తః" అనియును గ్రిందుమీఁదుల రెండింటి నొరసిపక్కదుధ్వని "సమాహారః స్వరితః" అని సంజ్ఞలం బరఁగునుగాని వ్యాకరణశాస్త్రమునఁ జెప్పఁబడిన యుదాత్తానుదాత్తస్వరితములు శిక్షాశాస్త్రానుసారముగా సప్తస్వరాత్మకముగా వివరింపఁబడిన "ఉదాత్తే ఋషభగాంధారౌ" అని శ్రుతిజాతిస్వర గ్రామతానమూర్ఛనాత్మకముగా గాంధర్వవేదమున వివరింపఁబడినట్లు చెప్పఁబడలేదు. ధ్వనియధికవాయువులతో వెలువడినకొలందిస్థూలమైదూరశ్రావ్యమగును. ఫిరంగిమ్రోఁతమేఘగర్జితము సింహగర్జనము కరిబృంహితము మొదలగుధ్వని పెద్దనాద మనఁబడును. కొంచెముగాలితో వెలువడి మిక్కిలి మెల్లగా వినఁబడు

ప్రేమోక్తి, గుసగుసలాడుట, యేకాంతమాడుట, మెల్లగామాట్లాడుట, చిన్న సెలయేటితరంగముల చప్పుడు, చల్లగాలికిఁగదలెడి చెట్లకొమ్మల యాకులధ్వని, తంత్రీనాదము, పతివ్రతాస్త్రీయొక్క మృదుమధురమగు సన్నరవళి, కంఠనాదము, మందమలయానిలధ్వనియును సూక్ష్మనాద మనఁబడును. సమానమగుగాలి యూపిరిపోతచే నడతెగక దీర్ఘకాల మొక్కరకముగా వినఁబడుధ్వని శ్రుతి యనఁబడును. మఱి యాగాలి యధికమైనకొలంది హెచ్చుస్థాయిధ్వని యగును. ఆగాలి సన్నగిల్లిన కొలంది క్రింద తగ్గుస్థాయిధ్వని యగుచుండును. ఒక్కకొలతగలగాలి వలన నొక్కవిధముగా వినఁబడుశ్రుతి యాగాలి యధికమగుచున్న కొలంది ననంతవిధములగు నుదాత్తశ్రుతులు సధికమయి వినంబడు చుండును. మఱి యాగాలి సన్నగిల్లినకొలంది ననేకవిధములగు ననుదాత్తశ్రుతుల న్దగ్గుచు మెల్లమెల్లగా వినఁబడుచుండును. హృదయమునుండి కంఠమునకు గాలి నూపిరి నెగుచునాళము లిరువదిరెండను మతమునుబట్టి శ్రుతు లిరువదిరెం డని యొక్కరును జగము నందలి నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వనులంబట్టి శ్రుతు లనంత సంఖ్యాకములని మరొక్కరును బల్కుచున్నారు. షడ్జమధ్యమ పంచమములకు నాల్గేసియు నిషాదగాంధారములకు రెండేసియు ఋషభదైవతములకు మూఁడేసియు మొత్తముపై శ్రుతు లిరువది రెండని పలువుర మతము "శ్రుతిస్థానే స్వరాన్వక్తుం నాలం బ్రహ్మాపి తత్వతః" అని నారదర్షి చెప్పినప్రకారము శ్రుతితత్వ మెఱుంగ శక్యముకాదు. ఒక్కవిధముగా నాదము వినఁబడుచున్నపు డాశ్రుతి ప్రకృతిధ్వని– యాశ్రుతి యదివఱకు వినఁబడినట్లుండక మాఱుచు హెచ్చుతగ్గులుగా వినఁబడుచున్నకొలంది స్వరమనంబడును. సంతత మొక్కరీతిగాఁనిండుగా గనఁబడు సూర్యబింబమువంటిది ప్రకృతిశ్రుతి

నాదము గ్రహణకాలమున నాసూర్యబింబము కొంతవఱకు నదృశ్యమై క్రమక్రమముగాఁ దలచూపి యెప్పటివలె నిండుబింబమై తోఁచునపు డాబింబము క్రమక్రమముగా నదృశ్యతనందువఱకు దగ్గి తగ్గి మఱల నిండుబింబమగువఱకు హెచ్చుచున్నదశవంటిది కృత శ్రుతినాదము. ప్రకృతిశ్రుతి "ఏకమేవా ద్వితీయమ్ బ్రహ్మ" అను విధముగా నొక్కటియే. వికృతశ్రుతి జగమునవలె నానావికార ములు కలది. కాఁబట్టి శ్రుతిప్రకృతిభేదములతో సత్వరజస్తమోగుణ సామ్యమగు ప్రకృతివలె మంద్రమధ్యతారస్థాయిసామ్యమై ప్రకృతినాఁ బడును. ప్రకృతి త్రిగుణసమ్మేళనమువలన నానావిధ జగద్రూపమునఁ బరిణమించునట్లు త్రిస్థాయిసమ్మేళనముచేత శ్రుతి నానావిధస్వరప్రపం చముగాఁ బరిణమించుచున్నది. షడ్జమధ్యమగాంధారగ్రామములు స్వర్గమర్త్యపాతాళముల న్మంద్రమధ్యతారస్థాయివిశేషముచేత నుదాత్తానుదాత్తస్వరితశ్రుతులు పరఁగుచున్నవను మునిమతము మిక్కిలి సమంజసమును మఱియు న్సహేతుకముగాఁ దోఁచుచున్నది. ఏదెట్లున్నను ఈసృష్టికిఁ బైఁగానున్న జగత్కారణము నీసృష్టిలోనున్నవా రూహింపఁదరముకానట్లు సకలధ్వనులకు మూలమగు నాదబ్రహ్మాత్మక శ్రుతితత్వము నెఱుఁగఁ బ్రాకృతమానవుల కలవికాదుకాదు.

జగమున నెందఱుమనుష్యులో యన్నిరకముల కంఠస్వరములు మఱియుం బ్రతిమనుష్యకంఠస్వరము కాలవశమునఁ బ్రతిక్షణము ధ్వనిచే మాఱుచుండునుగనుక నొక్కమనుష్యుఁడే వానిజీవితకాల ములోఁ బ్రతిక్షణము మాఱుచున్న కంఠనాళవశమున ననంతవిధ శ్రుతుల ననుసరించిన నానావిధస్వరములతోఁ బల్కుచుండును. కాఁబట్టి సర్వజనసాధారణమైన శ్రుతిగాని స్వరముగాని స్థాయిగాని యుదాత్తానుదాత్తస్వరితవిశేషముగాని "ఇదమిత్థమ్" అని దేహధారుల

కంఠధ్వని కొక శాస్త్రముగాని వ్యవస్థగాని శ్రుతిలయలపద్ధతిగాని వాగర్థములయనుశాసనముగాని తెలిసికొనుటకు స్మృతి తెలిసినది యొరులకు బోధించుటకు నెవ్వరికిం దరముకాదు కాదు. స్థూలముగా లోకోపకారపరాయణులై మునులు శాఖాచంద్రన్యాయముగా వస్తుతత్త్వమును శాస్త్రములద్వారా యుపదేశించిరి. కాని యామునులే ప్రత్యక్షముగా నుపదేశించినం దప్ప వారి శాస్త్రములు వారి పరోక్షమున వ్రాతలంబట్టియుం బ్రాకృతులు సంసారాంధకారనిమగ్నులగు మానవులు ధనాశచే జేయునుపదేశములంబట్టియు సరిగాఁ దెలియఁబడకపోవుటయేగాక యీగ్రంథములు మఱి ధనాశపరులగు గురుబోధలు విపరీతార్థములన్గలిగించి 'చదువుకొన్న వానికన్న చాకినయము' అన్నట్లు శాస్త్రమభ్యసించితిని గురుముఖమునఁ జదివికొంటి నని కూఁటికొఱకై దేవులాడు పండితమ్మన్యుఁడు తాఁ జెడ్డకోఁతి వనమంతయుం జెఱచునట్లు తాఁ జెడుటయేగాక నితరులఁగూడఁ జెఱచుచుంట నిశ్చయము నిశ్చయము. ప్రత్యక్షముగా నగపడుచున్న సూర్యబింబమును బట్టియే సూర్యునితత్త్వ మొక్కింతయు న్దెల్పనలవికానిచో బిందెనీళ్ళలోఁ బ్రతిఫలించు సూర్యబింబమునుబట్టి సూర్యతత్త్వము నిశ్చయింపఁబోవు వెడగువలెఁ బ్రత్యక్షముగా మునిచేయుబోధనే తెలిసికొనశక్యముగాక బృహస్పతి వేయిదివ్యవర్షములు బోధించిన నింద్రునివంటి దివ్యబుద్ధిశాలి సంపూర్ణముగా శబ్దతత్త్వ మెఱుఁగకుండెనను మహాభాష్యోక్తి తార్కాణముగా "కో వక్తా తారతమ్యస్య తమేకం వేదసంహినా" అనునట్లాయుష్కాలము నిర్ణయించి "ఇదమిత్థమ్" అని నిశ్చయింపఁగల మును లీసంసారమున సంచరించరు. మఱియు మును లశరీరులు—మర్త్యులకు నిత్యపదార్థతత్త్వ మెఱుఁగ శక్యముకాదు. నానావిధచేతనాచేతనసహస్రధ్వనులుకలిసి దూరముగా సంతగోల్ల యొకప్పుడు

పడిగాను మఱొకప్పుడు మెల్లగాను వివరింపఁబడుటకు వీలులేక నానావిధవ్యావహారికభాష లేకీభవించి నానారసాత్మకములగు శబ్దము లేకీభవించి యొక్కరొదయై ప్రతిక్షణము స్థాయిమాఱుచు వినఁబడు నట్లే యనేకహృదయనాడులనుండి పలుకు నిచ్ఛచేతఁ బ్రయత్న పూర్వకముగాఁ బలుకఁదొరఁకొను దేహికంఠమునుండి నానావిధాస్యావయవముల నొరసికొని యనంతసంఖ్యాకములగు జలాణువు లొండొంటఁ జేరికొని బిందువులై కలిసి ప్రవాహరూపమైనట్లు డెబ్బది రెండువేలనాళ్ళనుండియు నగణితరోమకూపముల బిగింపునుండియు బయలువెడలిన యుచ్ఛ్వసితవాయుపరమాణువు లొండొంటఁ జేరికొని యనంతసంఖ్యాకవ్యక్తనాదములకూడిక తుదకుఁ గంఠవివరమునుండి వైఖరీరూపమై వినఁబడుచున్నది. ప్రతిక్షణ వృద్ధిక్షయస్వభావముచేత నొక్కశ్రుతి మఱియొక్కస్థాయి కలిగినట్లు ప్రయత్నపూర్వముగాఁ జేయఁబడుచున్నశబ్దము వినంబడియును నిక్కముగా స్వాధీనేంద్రియులుకాని మర్త్యులు తమశరీరావయవములనుగాని మనస్సునుగాని యభీష్టముగా నిశ్చలముగానిలుప శక్తులుకారుగనుక వారిది కేవల షడ్జాదిస్వరస్థాయులనిలిపి ప్రయోగించుధ్వనులు చపలచిత్తులు చపలేంద్రియులును మర్త్యులగుటచేత నీస్వరము శుద్ధము చలనములేక యొక్కరీతినే యున్నదనుకొనుచున్నారుగాని "యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్"అనుతీరున లౌకికపదార్థములన్నియును క్షణికవ్యవహృతములగుట యిది యీశ్రుతియనిగాని యిదీస్వరమనిగాని యిది మాఱకొకస్థితితో నున్నశబ్దమనిగాని నిశ్చయించ శక్తులెంతమాత్రము న్గారు కారు. నిర్గుణమైన దాత్మ "తస్మాదాత్మన ఆకాశః సంభూతః శబ్దగుణక మాకాశమ్"అనుటచేత కేవల శబ్దగుణమునుబట్టియే తనయునికి దెల్పఁబడునాకాశమందుపృథివ్యప్తేజోవాయుపరమాణువు లొండొంటఁగూడి నానావిధమూర్తులై స్థూలదర్శ వ్యక్తీకరించి

యుద్భవస్థితినాశములందుటకై యానాల్గుభూతముల పరమాణువు లాకాశభూతమునందు సంయోగవియోగవిశేషములం బరిణమించుచు మాఱుచున్నవి.

చరణసేవ

పన్నెండుగంటలకాలములో జగమునందు సకలవ్యక్తుల యుష్ణతత్త్వ మాకాశమున సూర్యబింబస్వరూపమై పొడగట్టి క్రమ క్రమముగా నుష్ణతత్త్వము చల్లారినకొలంది నుద్భవస్థితినాశముల నుదయాస్తమయము లందుచున్నదిగాని జగముకంటె వేఱుగా నొక సూర్యబింబ మని వాస్తవముగా నొక్కపదార్థము లేనేలేదు. ఈ లోకమునకును సూర్యునకును భేద మొక్కటియును లేదు. మఱియు నగ్నిస్వరూపుండైన సూర్యుండుకాని పదార్థమే లేదు. "ఆత్మైవేదగ్ం సర్వమ్" అనుటచేతఁ దపస్వరూపుండైన ద్వాదశాత్మయగు సూర్యుండు సర్వజగద్రూపియై సర్వజగత్సృష్టిస్థితిలయకారణమై సర్వజగత్సాక్షియై భువనచక్షువై తనకుఁదావేతై సహజలీలచేత నాటాడుకొనుచున్నాఁడను మునిమతము మిక్కిలి సమంజసము. ఒకంకెవేసి వేయిసున్నలు చుట్టఁగాఁ దేలినసంఖ్య యెంతో యన్నిమూర్తులు లెక్కలోనే యున్నదిగాని ప్రత్యక్షానుభవములోఁ జూప శక్యమగునా? కాఁబట్టి నాదబ్రహ్మమును వివరించు శ్రుతిజాతిస్వరగ్రామ మూర్ఛనావిశేషములు కేవల శాస్త్రవిషయములుగాని ప్రత్యక్షవిషయము లెంతమాత్రము న్గావు కావు. శాస్త్రమునకును లోకవ్యవహారమునకును గలసంబంధ మాకాశమునకును దక్కినభూతములకును గలసంబంధము వంటిది-- అన్నిభూతము లాకసమందే వృద్ధిక్షయము లందుచుండియు నన్నిటి కాధార మాకాశమేయయ్యును నేవ లాకాశమును దక్కినభూతములనుండి వేఱుపర్చవీలులేనట్లు వేదశాస్త్రపద్ధ

తిని స్మరించి తదనుసారముగా బ్రహ్మ యీజగమును సృజించినప్పటికి జగమునుండి వేదశాస్త్రముల న్వేఱుకావించి నిర్దేశింప నలవి కాదు. మనకు సంతతము ప్రత్యక్షముగానున్న మనశరీరమందలి యొక్క లోపలను పృథివ్యప్తేజోవాయుపరమాణువులెన్ని యెట్లుకూడుటచే సృష్టిస్థితినాశము లెవ్విధిం బొందుచున్నవో కనిపెట్టఁజాలని మన మింద్రియాతీతములు వేదశాస్త్రపద్ధతు లివ్వియని నిర్దేశించుట బొత్తిగాఁ బిచ్చికళ- తెలిసెనని సంతోషమునఁ దృప్తివహింపలేము తెలియదని ప్రయత్నము మానుకొనలేము. తెలిసీ తెలియనివారమై సుఖదుఃఖాన్దోళనమును బొందుచుఁ గ్రుంగుచుఁ గడలేనిసంసారమను పెద్దసుడింబడి గింజుకొనకతీఱని యీమర్త్యజీవితభ్రమమునుండి తప్పించుమని భగవంతునిగూర్చి మొఱ్ఱపెట్టుటకన్న మర్త్యులు చేయఁగలపని యింకెద్దియును లేదు లేదు. "ఆర్తత్రాణపరాయణస్సభగవాన్నారాయణోమే గతిః" అనున ట్లీభవరోగగ్రస్తులగు జీవులకు న్నారాయణునికన్న శరణ మెద్దియు న్లేదు లేదు. తత్తద్దేశకాలపాత్రోచితములయి దైవపౌరుషోభయప్రయత్నమూలమున జరుగవలసిన పనులన్నియును జరుగకతీఱదు. "యద్భావ్యం తద్భవిష్యతి" యనునట్లీంద్రియవిధివశమున నేపను లెట్లు జరుగవలయునో యాగతికే పురుషప్రయత్నముంగూడ నాదైవమే ప్రేరేపించును జీవులు కాలవశమునఁ దమకు లభించు కష్టసుఖము లనుభవింపకతీఱదు. జీవితేచ్ఛయు సుఖాభిలాషమును ప్రతిదేహికి నైజధర్మములు. ఆపదలురానీకుంటకు సంపదలుపొందుట కొఱకే ప్రతిజనుఁడు కోరుచుంట స్వాభావము. దేహధారికి సుఖముగా నుండుటకై కోరి సంపదపొందుటకై ప్రయత్నించుట స్వాభావము. కాఁబట్టి విధి యేపను లెట్లు తనకవశమై చేయుచుండినను దాన మాత్రము తనయభీష్టము నెఱవేర్చుకొనుటకై మనుష్యుఁడు పురుషప్రయత్నము విధిగాఁ జేయకతీఱదుగదా? ఇంద్రియాతీతమగు దైవ

సంకల్పమును వేదశాస్త్రతత్త్వమును దెలిసిప్రవర్తింపఁ బ్రాకృతమానవుల కెంతమాత్రముం దరముకాదు. తెలియక తెలిసినట్లాయభీష్టసంపద నొందుటకై పురుషప్రయత్నము విధిగాఁ బ్రతిమనుజుఁడు చేయుచున్నాఁడుకదా? "యత్నే కృతే యది న సిధ్యతి కోఽత్ర దోషః" అనునట్లు వేదశాస్త్రములు గురుముఖమున నేర్చుకొని శిష్టాచారమవలంబించి దేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ దమతమ పూర్వులు మునులు నేర్పర్చినపద్ధతుల ననుసరించి సకలభూతదయయును సత్యము నెట్టినెపముచేతనైన విడనాడక సకలలోకులును దన్నుఁ గనికరించునట్లు ప్రవర్తించుటకై ప్రతిజనుఁడు పురుషప్రయత్నము చేయుచుండవలయుననియే యమూర్త మవ్యక్తము నిత్యము నిర్గుణముం గారణరూపమగు నాదబ్రహ్మము సగుణమై వ్యక్తమై యనిత్యకార్యరూపమై యీజగముగా సహజాచింత్యలీలచేత వివృతమైనయది.

పురుష ప్రయత్నమే యక్కఱలేని యెడల వేదశాస్త్రప్రవృత్తియే జగమున నిష్ప్రయోజనముగానుండునా? "అహమన్న మహమన్న మహమన్నమ్ అహమన్నాదోఽన్నాదోఽన్నాదః" అనునట్లు వాస్తవముగాభోజ్యము భోక్తయునొక్క-వస్తువే-లోకమే వేదము వేదమేలోకము "హరిరేవ జగజ్జగదేవ హరిః" దేవుఁడే యీలోక మీలోకమే దేవుఁడు. ఇట్లు పరమార్థమెఱుఁగుటకొఱకు మాత్రమే పురుషప్రయత్న మావశ్యకమని శ్రీశంకరాచార్యోపదేశము ననుసరించి సర్వలోకోపకారముగా నుద్యమించకతీఱదు. కాఁబట్టి ధర్మార్థకామమోక్షములను పురుషార్థములను ప్రతిమనుష్యుఁడు సాధింపవలయుననియే యట్టి చతుర్వర్గసాధనోపాయము బోధించుటకై సకల వేదశాస్త్రప్రవృత్తి సహజముగా బ్రతుకును గొనసాగించుటకై నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యదాయకములగు నన్నపానాది ద్రవ్యములు

సహజసిద్ధములై యున్నట్లు పంచభూతమయములగు దేహములం బోషించుచు బాహ్యాంతరములం బంచభూతప్రవృత్తి వెలయునట్లీలోకమున వేదశాస్త్రములు ప్రవర్తిల్లుచున్నవి. సర్వవేదశాస్త్రములయొక్క సారము తెలిసికొన్న ఫలము సర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తిల్లుచు నుభయలోకములం దరింపఁజేయుమని నిరంతరమును శ్రీహరిని వేఁడుకొనుచుంట ప్రతిమనుజునకు జన్మమెత్తిన సార్థక్యము. దేశకాలపాత్రోచితముగా నేజనుని పల్కులు- చేష్టలు- ప్రవర్తనము లోకోపకారకమై సకలజనరంజకమై యుండునో అట్టి పల్కులు నట్టి చేష్టలు మఱి యట్టి ప్రవర్తనమును నేర్చుకొని ప్రతిజనుఁడు లోకోపకారకముగా జనరంజకముగా బ్రతుకవలయును. లోకోపకారప్రవర్తనఁగల సర్వజనరంజకుఁడగు జనుఁడు మూర్తీభవించిన దేవుఁడే మఱి యాకృతిఁగొన్న వేదశాస్త్రములేయని సిద్ధాంతీకరింపక తీఱదు. "స్థితస్య గతి శ్చింతనీయా" అన్నట్లు ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మక వైఖరీ శబ్దమూలకనాదబ్రహ్మతత్త్వ మతీంద్రియమగ్రాహ్యమవేద్యమబోధ్యమైనప్పటికిని దత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా వర్తమానకాలమున వ్యవహరింపఁబడుచున్న స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషజన్యములగు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దపద్ధతు లెట్లున్నచో లోకోపకారములగునో యాసంగతి నీగ్రంథమూలముగా విధిప్రేరితుఁడనై తెల్పకతీఱదుగా ? తత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా దైవపౌరుషప్రయత్నములంబట్టి కాఁదగినసకలకృత్యములు జరుగుచునేయున్నవి. యేపని యెట్లు జరుగుటకు విధిచే నియమింపఁబడెనో యట్లే లోకములో జరుగుచున్నది. జరుగవలసినపని జరుగనీకెవ్వరైన నడ్డఁ దరముకాదు. సూర్యోదయాస్తమయములు ఋతువులు మొదలగుకాలపద్ధతులు కేవల దైవవశమున జరుగుచున్నట్లు మానుషకృత్యములన్నియును దైవప్రేరితములయ్యే కష్టసుఖములకుఁగారణములయి ముగియుచున్నవి

ప్రయత్నముచేతఁ గొన్నియు నప్రయత్నపూర్వకముగాఁ గొన్నియు నాకస్మికముగాఁగొన్నియుం గేవల పురుషప్రయత్నముచేఁగొన్నియుం గేవల దైవసంకల్పముచేఁగొన్నియు మొత్తముపై మనుష్యులు తమ తమజీవితములందుఁ గష్టసుఖము లనుభవించకతీఱదు. "మహాజనా యేనగతాః సపంథాః" అనునట్లు లోకోపకారులు జనరంజకులయిన పెద్దలనడువడి ననుసరించి బ్రతుకుట మానవ ధర్మము. లోకోపకారులైన పెద్ద లెట్లు వాచికాంగికాహార్యసాత్త్వికాభినయవిశేషములం బ్రవర్తిల్లుచు సకలజనసమ్మోహకులని యుత్తమమనుష్యులనియుం బేరెక్కి-చున్నారో వారాడెడుపలుకులు వారువ్రాసినగ్రంథములు వారుపాడిన సంగతులు వారికరచరణాద్యవయవాభినయవిశేషము వారినిద్రాహార విహారసౌఖ్యసంపాదకప్రవర్తనపద్ధతులు వారిమతాచారవిధానములను దేశకాలపాత్రోచితముగా మార్చుకొని యవలంబించి యాపెద్దల యొక్క ప్రవర్తనపద్ధతుల ననుసరించి పిన్నలుగూడ సకలజనరంజకులయి సకలలోకోపకారపరాయణులై గణుతికెక్కవలయును వలయును జిహ్వాజిహ్వా నొక రుచి పుఱ్ఱెపుఱ్ఱె నొక గుణ మను సామెత నిజమైనప్పటికి నొక్కనిస్వభావమునుబోలిన స్వభావము కలజను లీ యనంతజగమున ననంతసంఖ్యాకు లుందురు కనుకఁ బ్రతిమానవుఁ డొనర్చు చతుర్విధాభినయవిశేషములుం దత్సమానస్వభావులగు మానవుల కవలంబించఁదగిన శాస్త్రపద్ధతులు కాకమానవు. ఇట్లే దేశజనుల కాదేశమున వాడుకలోనున్న స్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషజన్యములగు శబ్దము లింపుగా నుండును కాఁబట్టి తనతోడి పాటివా రెట్లు రంజిల్లెదరో యాతీరుగా ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దములు ప్రయోగించి సకలజనాదరణీయవిద్యను సంపాదించవలెను. "వేద వేదాంగవేత్తాపి శిష్టాచారం నలంఘయేత్" సర్వభూతదయాపరులు అందు లోకోపకారపరాయణులు స్వార్థపరతలేనిపండితులు శిష్టులు

నగునట్టిసజ్జనులు "పృషోదరాదీని యథోపదిష్టమ్" అనున ట్లాపెద్దల నడువడి ననుసరించి చతుర్విధాభినయవిశేషములచే లోకరంజనముం బిన్నలు గావించి యుభయలోకములం దరింపవలయును వలయును.

జగద్దితము

సుషుప్తిదశయం దెద్దియుం దెలియలేదనిమాత్ర మాజాగర స్వప్నదశలయం దనుకొనుచు జాగ్రత్స్వప్నదశలందు వివిధవికారములగు జగత్కార్యముల గనుచు నహంకారమమకారములతో స్వపరభేదజ్ఞానముతో సంచరించుచు సుఖదుఃఖము లీజీవుఁ డనుభవించుట సకలజనసాధారణప్రత్యక్షానుభవ మేకదా? శరీరస్మృతియున్నంతవఱకు దేహి కహంకారమమకారములును వివిధజగద్వస్తువికారదృష్టియుం దప్పవు. తనసుఖముకై ప్రవర్తిల్లుచుఁ గష్టముదప్పించుకొనుటకై పాటుపడుచు లోకములో నింద్రియగోచరములగు చేతనాచేతనవస్తువులం గనిపెట్టుచు హేయోపాదేయవస్తువిచారణమును స్వప్నజాగ్రద్దశలందుఁ బురుషప్రయత్నము తప్పక చేయుచుండును. శరీరజ్ఞప్తియున్నంతవఱకు తనకహంకారమమకారములు తనకు వేఱుగా నానావిధజగత్కార్యములు యథార్థములయి సుఖప్రాప్తికై మఱియును దుఃఖశాంతికై తగినపురుషప్రయత్నము చేయకతీఱదు. ఆకస్మికముగాఁ దాఁ గారణము నిర్ణయింపశక్యముగాని స్వపరసుఖదుఃఖములకుఁగూడ దేహస్మృతియే కారణమని ప్రత్యక్షానుభవము. గురూపదేశము శాస్త్రదృష్టమును గలదు కలదు. స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తిదశానుభవమునందు సుషుప్తి నెద్ది యనుభూతమో యాసంగతిలేనిది యగు స్వప్నమెద్దియును గనలేదు. మఱిజగద్వికారముఁ దోఁచలేదు. కాఁబట్టి యెట్లుంటినో యేమిచేసితినో నాకెఱుకలేదనిమాత్రము సుషుప్తియనుగాఢమూర్ఛనుబొందిన దశనుగూర్చి చెప్పఁగలను

స్వప్నజాగరములం దహంకారములన్గల్గి నానావిధసులభబోధ్యమగోబ్బం ధ్యాత్యంతాబోధ్యములగు నసంఖ్యాతవస్తువులను జ్ఞప్తికలవాఁడనై నేను నాది నాకు వేఱే జగమీసంగతి నా కెఱుక యీవస్తుతత్త్వము న్నేను గనిపెట్టలేను నా కీజంతువులు ప్రియులు నాకు శత్రువు లీ దేహులు నా కిది మంచి యిది చెడ్డ నా కి దాదేయ మిది హేయ మీవస్తువునుగూర్చి నా కింతవఱకెఱుక మఱి యీవస్తుతత్త్వము నేను గనిపెట్టఁజాలను నాపురుషప్రయత్న మిపుడు కొనసాగినది. నాప్రయత్నమునకు నాశత్రువులు విఘాతముకావించి నన్బాధించుచున్నారు నామిత్రులు నాకుఁ దోడ్పడుచున్నారు. గాలి వాన యెండ ఋతువుల మార్పు సూర్యచంద్రనక్షత్రాదిఖగోళములు నాశరీరములోని కొన్ని వస్తుతత్త్వములు నాకు వేఱైనజగత్తునందలి జడములు చేతనములు నాకనుకూలముగానుంటకై కోరి పురుషప్రయత్నముకావించుచుంటి నణిమాద్యష్టైశ్వర్య సిద్ధిపురుషప్రయత్నసాధ్య మేమాత్రము న్గాదని తెలిసియుం గొంతమ్మకోరికలు కోరుచుంటిని నేను నామిత్రులు నా చుట్టములు నాప్రియవస్తువులు హాయిగానుండ మిక్కిలి వ్యయప్రయాసలకోర్చి శ్రమకావించుచుంటిని. నాకుఁ దోఁచిన మంచియొక్క యభివృద్ధికొఱకును జెడ్డయొక్కనాశముకొఱకు నాయాప్తవర్గము సాయముగోరి ప్రయత్నపడుచుంటిని. అద్దమునందుఁ బ్రతిఫలించు మానికమందుకొనుటకై దేవులాడునట్లు కేవలము శాస్త్రములందు బోధింపఁబడి యనుభవింపశక్యముగాని తనశరీరస్మృతి దొఱఁగినప్పుడుగాని యనుభవింపశక్యముకాని యద్వైతవాసన కేవల దైవకటాక్షమున నే పుణ్యాత్ముఁ డనుభవించునో యట్టి పరమభాగవతుఁడు తప్ప తక్కినవారి సుఖావాప్తికొఱకును మఱియుం గష్టముఁ దప్పించుకొనుటకుం బ్రయత్నపడకతీఱదు తీఱను. నా బాహ్యాంతరేంద్రియవికారములు నా సంసారకార్యవిశేషములు నేను గనిపెట్టఁ

జాలినంతవఱకు నాకు వేఱుగాఁ దోఁచుచున్న నానావిధ జడచేతన పదార్థముల యుద్భవస్థితినాశవిశేషములు దైవపౌరుషకృత్యములు మొదలుగా దేశకాలపాత్రానుసారముగానున్న నా శరీరదృష్టికొలందనే గనిపెట్టుచు నాకును నా ప్రియవస్తువులకును సుఖమెట్లు చేకూరునో దుఃఖమెట్లు తొలంగునో యని యుపాయము లరయుచుఁ బ్రయత్నపడుచుంటయే సంసారము. ఇది తప్పదు కనుక నాకును నా చూచుచున్న ప్రియలోకమునకును హితముతలంచి మునిమతానుసారముగా శిష్టాచారపద్ధతి దేశకాలపాత్రానుసారముగా మార్చి జగద్ధితముకై యమూల్యసారము దెలుప నా శక్తికొలంది నీగ్రంథము నీశ్వర ప్రేరితుఁడనై వ్రాయవలసివచ్చెను.

ఇది శ్రీమదజ్జాడాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
జగజ్జ్యోతియందు కాలగతి నిర్ణయ నిర్వచనము.

తప్పొప్పుల పట్టిక

పేజి	లైను	తప్పు	ఒప్పు
5	18	వేడని	లేడని
9	1	మునిగి	ముడిగి
9	13	ద్వైతయో	ద్వయో
17	22	సావాసము	సహవాసము
23	14	హితముచేయుచు	హితముచేసి
23	14	మధ్యముఁడు	మధ్యముండు
23	14	హితముచేయుచు	హితముచేసి
25	25	భస్మీభూతస్య పురాగమనం	భస్మీభూతస్య దహిర్యపురాగమనం
27	17	కేవలమన్నని	కేవలము మన్నని
29	13	బంగరుబంగరు కడెము	బంగరునకు బంగరు కడెము
29	22	సారము	సారము.
29	22	స్వర్గములేదు	స్వర్గములేదు.
29	23	మునులేదు	మునులేదు.
38	2	శ్వాశత	శాశ్వత
38	17	వృథాప్రయవ్య యాసము	వృథావ్యయ ప్రయాసము
40	23	నాకాసాత్మక	నాకాశాత్మక
42	7	బ్రహ్మేవభవతి	బ్రహ్మైవభవతి
43	13	లింద్రుడేర్పరించెను	లింద్రులేర్పరిచెను

పేజి	లైను	తప్పు	ఒప్పు
43	19	మెక్కువుగా	మ్రొక్కవగా
45	12	గలవాడు	గలవారు
45	19	కొడు	కీడు
47	22	పురుషు	పురుష
55	2	పౌరుషము	పౌరుష
55	22	మిథ్యయును	మిథ్యయగును
56	8	సర్మలోకోపకారక	సర్వలోకోపకారక
56	8	పౌరుషమువిస్మృతి	పౌరుషము చేతవిస్మృతి
56	25	నున్న దనియు	నున్న వనియును
59	1	నిద్రియవ్యాపార సాధ్యము	నింద్రియవ్యాపార సాధ్యము
59	1	కృతమని	కృతకమని
64	3	వైయాకరణులు	నైయాకరణులు
64	13	మాప్తవాజ్యము	మాప్తవాక్యము
64	14	కలుకూలముగా	కనుకూలముగా
67	9	''వ్రీహింభియర్ణ జేత''	''వ్రీహింభిర్య జేత''
68	11	బోధకమును	బోధకమను
69	13	సామవేదము	సామవేదముచేత
70	9	యంత్రపు	యంత్రప్ర
72	3	పొరుగులలకన్న	పొరుగులకన్న
75	14	వివేషములు	విశేషములు
80	10	మునుల	మునులు
90	6	నోటినిండ	నోటిబిండ
95	11	మనుష్యులకంకటి	మనుష్యులకందటి

పేజి	లైను	తప్పు	ఒప్పు
95	14	యెందుకు	ఎందుకు
95	15	యేమీాయన్యాయము	ఏమీాయ న్యాయము
97	15	ప్రయుతాన్యర్జదానిచ	ప్రయుతాన్యర్చ్ఛదానిచ
97	12	ప్రవరాజుషి దర్శనాత్''	ప్రవరాఋషి దర్శనాత్''
102	9	తమత్రయత్న	తమప్రయత్న
103	3	షత్రజాతి	క్షత్రజాతి
104	15	భార్గవచ్వావనాప్నవ	భార్గవచ్యవనాప్నవ
108	4	లూహ్యాలు	లూహ్యాములు
114	16	లేనందుకు	లేదందుకు
122	13	సంసరించక	సంచరించక
127	9	పదార్థవిషయా ?	పదార్థవిషయా
127	12	దృగ్దృయోరభేదః	దృగ్దృశ్యయోరభేదః
132	24	మీామాంసర్దురూఘుఁడా	మీామాంసకదుర్దురూటుఁడా !
133	5	శాబ్దికు	శాబ్దికులనుగూడ
133	15	దర్పనముల	దర్శనముల
133	17	నతీంద్రియద్రష్టలగు	నతీంద్రియద్రష్టలునగు
141	12	ఋగ్వేదానుసారమునా	ఋగ్వేదానుసారముగా
144	3	కర్మజోదకములయి	కర్మచోదకములయి
145	2	సంబంధములకర్మముల	సంబంధములగు కర్మముల
147	5	శౌత్మస్మార్త	శ్రౌతస్మార్త
147	9	''జోదనాలక్షణోధర్మః''	''చోదనాలక్షణోధర్మః''
147	16	ధ్వనాత్మకములగు	ధ్వన్యాత్మకములగు

పేజి	లైను	తప్పు	ఒప్పు
149	21	వస్తుయాథార్థమును కాళిదాసన్నట్లు	వస్తుయాథార్థ్యమును తెలుపునని కాళిదాసన్నట్లు
149	23	వారివారియతఃసాక్షి యో	వారివారియంతఃసాక్షి యో
150	4	సవర్ణదీఘశ్ఛాందసో	సవర్ణదీర్ఘశ్ఛాందసో
150	9	సకలప్రాణ్యుప కారములుగా	సకలప్రాణ్యుప కానములుగా
151	1	స్మృతినాం	స్మృతీనాం
151	17	శము	సము
153	9	సంసరించు	సంచరించు
157	23	రద్ర–వరుణ	రుద్ర–వరుణ
158	2	శూత్రవ్యాఖ్యాత	సూత్రవ్యాఖ్యాత
158	23	గ్రథములకు	గ్రంథములకు
159	22	నో్మసపుచి	నో్మసపుచ్చి
165	2	బ్రాహ్యణులు	బ్రాహ్మణులు
165	11	''నహింస్యాత్సర్వ భూతాని	''నహింస్యాత్సర్వ భూతాని''
167	24	బ్రాహ్మణేన	''బ్రాహ్మణేన
173	25	మతేంద్రియపరికా	మతీంద్రియప్రకా
175	9	వ్యాకములుం	వాక్యములుం
175	9	వాస్తవములు	వాస్తములుకావు
177	21	శిష్ణసంప్రదాయములు	శిష్టసంప్రదాయములు
179	25	విశేషలుద్దేశము	విశేషములుద్దేశము
183	13	చెలరేగెదరుచుమా?	చేలరేఁగెదరుసుమా!
185	23	సంతుష్టాతరంగుల	సంతుష్టాంతరంగుల

పేజి	లైను	తప్పు	ఒప్పు
185	25	బ్రహ్మప్రలయమందు	బ్రహ్మప్రళయమందు
188	6	సంపాదించుకొనుట	సంపాదించుకొనుటకు
195	1	శాక్షి మాత్రుడను	సాక్షి మాత్రుండను
204	23	యజనయాజధ్యాయ	యజనయాజనాధ్యాయ
205	4	జహో!	ఓహో!
205	18	టాటోటుచక్కరితంటా	టాటోటు టక్కరితంటా
210	16	తనకష్టార్జింతమున	తనకష్టార్జితమున
221	4	జీవనుక్తులు	జీవన్ముక్తులు
221	5	కాలమున	కలమున
234	13	ప్రతిదిము	ప్రతిదినము
240	9	సత్కర్మ్మచరణ	సత్కర్మాచరణ
252	8	నంటించు	నటించు
264	13	మిత్యతే	మిష్యతే
264	13	శ్రౌతానుష్టాన	శ్రౌతానుష్ఠాన
265	3	మీమాంసదర్ధురాతుం	మీమాంసదుర్దురాటుం
265	3	గ్రుడ్లు	గ్రుడ్డు
273	21	లాక్షి కార్థము	లాక్షిణికార్థము
274	19	యథార్థ వస్తుతత మెరిఁగిన	యథార్థ వస్తుతత్వ మెరిఁగిన
286	10	నిద్రాహారహార సౌఖ్యము	నిద్రాహార విహార సౌఖ్యము
297	5	నాలవు	గలవు
301	12	భాగవతమొక్కటి	భాగవతమత మొక్కటి
303	10	తైత్రితీయశాఖ	తైత్తిరీయశాఖ
316	10	తిరికి	తిరిగి
319	8	స్వపరిసౌఖ్య కరమగు	స్వపర సౌఖ్య కరమగు
329	16	సునస్సేఫాది	శునస్సేఫాది

పేజి	లైను	తప్పు	ఒప్పు
336	16	ధన్యాత్మకశబ్ద	ధ్వన్యాత్మకశబ్ద
354	24	యావస్తువులే	యావస్తువే
367	8	వేదవేదాంగ రహ్యాము	వేద వేదాంగ రహస్యము
368	23	తేంద్రియమగు	తీంద్రియమగు
378	8	పరాపశ్యంత మధ్య	పరాపశ్యంతీ మధ్య
393	9	సుగుణుని	సగుణుని
412	2	నిఖిలవనజననియు	నిఖిలభువనజననియు
412	24	నైవల్యరూపము	నైవల్యరూపము
425	19	స్వరూపకావణ విక్షేప శక్తులం	స్వరూపకావరణ విక్షేపశక్తులం
426	11	స్థూలసూక్ష్మ	స్థూలసూక్ష్మ
426	30	మాసము	30మాసములు
431	22	నిర్మములై	నిర్మలులై
435	2	బ్రాహ్మణాః సడంగ	బ్రాహ్మణాఃషడంగ
436	15	చంపి పతీసి	చంపి వపతీసి
436	15	శిష్టాచారవ	శిష్టాచార
456	21	నసజ	నసం
456	23	సంహాలీచే	సంహాలీలచే
457	19	శిక్షావ్యాకరణచందో	శిక్షావ్యాకరణఛందో
459	2	పోతుల	పోతు
460	24	పూర్వాచారములం	పూర్వాచారములు
468	5	దినానసంప్రదాయ సిద్ధముగా	చనాది సంప్రదాయ సిద్ధముగా